TARTALOM

KÜLÖNLEGES TÉMÁK A PÁSZTORI LEVELEKBEN

A SZERZŐ SZEMÉLYES ELŐSZAVA:
HOGYAN SEGÍTHET NEKED EZ A KOMMENTÁR?

A Bibliai értelmezés egy ésszerű és egyben szellemi folyamat, ami arra törekszik, hogy megértsen egy ősi, ihletett írót oly módon, hogy az Istentől származó üzenet a mai időkben is érthető és alkalmazható legyen.

A szellemi folyamat döntő, de nagyon nehéz meghatározni. Magában foglalja az Istennek való alárendeltséget és az Isten felé való nyitottságot. Szükséges, hogy ott legyen az éhség (1) Iránta, (2) ismerni akarására, és (3) az Ő szolgálatára. Ez a folyamat magában foglalja az imádságot, a megvallást és az életmód változtatásra való hajlandóságot. A Szentlélek jelenléte döntő fontosságú a megértési folyamatban, de az, hogy őszinte, istenfélő keresztények miért értelmezik különbözőmódokon a Bibliát, ez maga rejtély.

Az ésszerű folyamatot könnyebb megmagyarázni. A szöveghez következetesnek kell maradnunk és pontosnak kell lennünk, és nem szabad, hogy a személyes vagy felekezeti előítéleteink befolyásoljanak. Történelmileg mindannyian feltételekhez vagyunk kötve. Egyikünk sem tud objektív, semleges értelmező lenni. Ez a kommentár egy óvatos, ésszerű folyamatot biztosít, ami három értelmező alapelvet is tartalmaz, ami úgy van megalkotva, hogy segítsen nekünk felülkerekedni az előítéleteinken.

Első Alapelv

Az első alapelv az, hogy vegyük figyelembe azt a történelmi kort, amiben a könyv íródott, és azt a bizonyos történelmi alkalmat, ami miatt megíródott. Az eredeti írónak volt egy célja és egy üzenete, amit szeretett volna továbbítani. A szöveg nem jelenthet számunkra olyasvalamit, amit nem jelentett az eredeti, ősi, ihletett szerzőnek. A szándéka – nem a mi történelmi, érzelmi, kulturális, személyes vagy felekezeti szükségeink – a lényeg. Az alkalmazás szerves része az értelmezésnek, de a helyes értelmezésnek minden esetben meg kell előznie az alkalmazást. Folyamatosan ismételgetnünk kell, hogy minden bibliai szövegnek egy, csak egyetlen egyetlen egy jelentése van. Ez a jelentés az, amit az eredetei biblia író a Szentlélek vezetése alatt szeretett volna elmondani a saját korában. Ennek az egyetlen egy jelentésnek lehet többféle alkalmazási lehetősége a különböző kultúrákban és helyzetekben. Ezeket az alkalmazásokat össze kell kötni az eredeti író központi igazságával. Éppen ezért ez a tanulmányozást elősegítő kommentár úgy lett megalkotva, hogy a Biblia minden könyvéhez nyújtson egy egy bevezetést.

Második Alapelv

A második alapelv az, hogy azonosítsuk az irodalmi egységeket. Minden bibliai könyv egy egységesített dokumentum. Azoknak, akik értelmezik, nincs joguk ahhoz, hogy elkülönítsék az igazság egy aspektusát a többitől. Éppen ezért arra kell törekednünk, hogy az adott bibliai könyv egészének célját megértsük, mielőtt az egyes irodalmi egységeket értelmeznénk. A különálló részek – fejezetek, bekezdések vagy versek – nem jelenthetnek olyasvalamit, amit az egység maga nem jelent. Az értelmezésnek mindig az egészet néző deduktív/levezető megközelítéstől a részek induktív/következtető megközelítéséig kell irányulnia. Éppen ezért ez a tanulmányozást elősegítő kommentár úgy lett megalkotva, hogy segítsen a tanulmányozónak az irodalmi egységek szerkezetét bekezdésenként analizálni. A bekezdések, ugyanúgy mint a fejezetek és a különböző felosztások nem ihletettek, de segítenek abban, hogy a különböző gondolati egységeket megkülönböztethessünk.

Bekezdések szintjén értelmezni, – nem mondatonként, nem mellékmondatokként, kifejezésenként vagy szavanként – ez a kulcs ahhoz, hogy követhessük az eredeti bibliaíró által továbbadandó jelentést. A bekezdések egy egységesített témán alapszanak, amiket gyakran nevezünk témának vagy a témát összefoglaló mondatnak. Minden szó, kifejezés, mellékmondat és

mondat, ami a bekezdésben található, valahogyan ehhez az egységesített témához kapcsolódik. Korlátozzák, kiteljesítik, magyarázzák és/vagy megkérdőjelezik. A valódi kulcs a helyes értelmezéshez az, hogy követni kell az eredeti szerző gondolatát bekezdésről bekezdésre a különböző irodalmi egységeken át, amik a bibliai könyv egészét alkotják. Ez a tanulmányozást elősegítő kommentár úgy lett megalkotva, hogy segítsen a tanulmányozónak megtenni ezt azáltal, hogy különböző modern angol nyelvű bibliafordításokat hasonlít össze. Ezek a fordítások azért lettek kiválasztva, mert azok különböző fordítási nézeteket alkalmaznak:

A. A United Bible Society (Egyesült Biblia Egylet) görög szövege a negyedik átdolgozott kiadás (UBS^4). Ennek a szövegét modern szövegértelmező tudósok osztották bekezdésekre.
B. A New King James Version (Új King James Fordítás), (NKJV) egy szóról szóra való szó szerinti fordítása a görög kézírásoknak, amiket Textus Receptus-nak hívnak. Ennek a fordításnak a bekezdési beosztásai hosszabbak, mint a többi fordításnak. Ezek a hosszabb bekezdések segítenek a tanulmányozónak meglátni az egységesített témákat.
C. A New Revised Standard Version (az Új Átdolgozott Standard Fordítás), (NRSV) egy módosított szóról szóra való fordítás. Ez átmenetet alkot a következő két modern változat között. Ennek a bekezdés felosztása elég jó segítség a különböző témák meghatározásában.
D. A Today's English Version (a Mai Angol Fordítás), (TEV) egy dinamikus egyenértékű fordítás, amit a United Bible Society adott ki. Arra törekszik, hogy a Bibliát oly módon fordítsa le, hogy a modern kori, angolul beszélő olvasó vagy előadó megérthesse az eredeti görög szöveg jelentését. Gyakran, legfőképp az evangéliumokban, a bekezdéseket aszerint osztja fel, hogy ki a beszélő, nem pedig témák szerint, ugyanúgy mint az NIV fordítás. Az értelmező számára ez nem igazán segítség. Érdekes megfigyelni, hogy mind az UBS^4 és a TEV fordítások lényege ugyanaz, a felosztásuk viszont különbözik.
E. A New Jerusalem Bible (az Új Jeruzsálem Biblia), (NJB) egy dinamikus egyenértékű fordítás, ami a Francia Katolikus fordításon alapszik. Nagyon hasznos abban, hogy a bekezdéseket egy európai nézőpontból hasonlítsuk össze.
F. A bekeretezett szöveg az 1995-ös kiadású Updated New American Standard Bible (Frissített Új Amerika Standard Biblia), (NASB) – ból való, ami egy szóról szóra való fordítás. A versről versre való megjegyzések ezt a felosztást követik.

Harmadik Alapelv

A harmadik alapelv az, hogy a Bibliát különböző fordításokban olvassuk, hogy a jelentésnek a lehető legkiterjedtebb választékát is megismerhessük (jelentéstanilag), amit csak a bibliai szavak és kifejezések tartalmazhatnak. Gyakran egy görög kifejezés vagy szó többféle módon is értelmezhető. Ezek a különböző fordítások kihozzák ezeket a különböző lehetőségeket, és segítenek beazonosítani és megmagyarázni a görög kéziratok változatait. Ezek nincsenek a tanokra kihatással, de segítenek minket abban, hogy megpróbáljunk visszatérni az eredeti szöveghez, amit egy régi időkben élő ihletett író leírt.

Ez a kommentár egy gyors módot kínál a tanulmányozónak, hogy leellenőrizze az értelmezéseit. Ez nem eldöntő, meghatározó célú, hanem inkább informáló és gondolatébresztő. Gyakran a többi, más lehetséges értelmezés segít minket abban, hogy ne legyünk annyira parókiálisak, dogmatikusak és felekezetfüggők. Az értelmezőknek szélesebb körű értelmezési lehetőségekkel kellene rendelkezniük, hogy felismerhessék, hogy mennyire félreérthetőek tudnak lenni az ősi szövegek. Sokkoló az, hogy mennyire kicsi az egyetértés a keresztények között, akik pedig a Bibliát tartják az igazság forrásának.

Ezek az alapelvek segítettek nekem felülkerekedni a legtöbb történelmi előfeltételezésemen azáltal, hogy meg kellett szenvednem az ősi szövegekkel. Az a reményem, hogy ez mindannyiótok számára áldás lesz.

Bob Utley
Kelet Texasi Baptista Egyetem
1996 Június 27

ÚTMUTATÓ A HELYES BIBLIAOLVASÁHOZ: AZ IGAZOLHATÓ IGAZSÁG SZEMÉLYES KERESÉSE

Ismerhetjük az igazságot? Hol található? Igazolhatjuk-e logikus úton? Van-e egy alapvető, végső hatalom? Vannak-e olyan tökéletességek, amik irányíthatják az életünket, világunkat? Van-e értelme az életnek? Miért vagyunk itt? Hova tartunk? Ezek olyan kérdések – kérdések, amiken minden épeszű ember eltűnődik – amik az idők kezdete óta kísértik az emberiség intellektusát (Préd. 1:13-18; 3:9-11). Emlékszem még amikor én magam is egy olyan központot kerestem az életemben, ami egybe fogja azt. Fiatalon lettem Krisztusban hívő, s ezt elsősorban a családomban lévő fontos személyek bizonyságtétele alapozta meg. S ahogy felnőttem, a saját magammal és a világgal kapcsolatos kérdéseim is egyre csak nőttek. Egyszerű kulturális és vallásos klisék nem adtak értelmet azoknak a gyakorlatoknak, amikről olvastam vagy amikkel én magam is találkoztam. Ez az időszak az összezavarodottság, a keresés, a vágyakozás, és nagyon sokszor a reménytelenség érzésének időszaka volt azzal az érzéketlen, kemény világgal szemben, amiben éltem.

Nagyon sokan hirdették, hogy vannak válaszaik ezekre az alapvető kérdésekre, de utánajárások és elmélkedések után azt láttam, hogy a válaszaik (1) személyes filozófiákon, (2) ősi mítoszokon, (3) személyes megtapasztalásokon vagy (4) pszichológiai kivetítéseken alapultak. Szükségem volt egy bizonyos mértékű igazolhatóságra, néhány bizonyítékra, bizonyos mértékű racionalitásra, amire a világnézetemet alapozhattam, az életemet egybefogó központot, és azt okot, amiért élek.

Mindezeket a Bibliám tanulmányozásában találtam meg. Bizonyítékokat kezdtem keresni annak megbízhatóságára, amiket meg is találtam (1) a Biblia történelmi megbízhatóságában, amit az archeológia is megerősített, (2) az Ószövetség próféciáinak pontosságában, (3) a Biblia üzenetének egységében, ami nem változott az ezerhatszáz év alatt, amióta megjelent, és (4) azoknak az embereknek a személyes bizonyságtételében, akiknek az életük tartósan megváltozott azáltal, hogy kapcsolatba kerültek a Bibliával. A kereszténységnek, mint a hit és a meggyőződés egyesített rendszerének meg van az a képessége, hogy az emberiség összetett kérdéseivel foglalkozzon. Nem csak hogy racionális keretet adott, de a tapasztalati biblikus hit érzelmileg örömöt és stabilitást hozott az életembe.

Úgy gondoltam, hogy megtaláltam az életemet egybefogó központot – Krisztust, úgy, ahogy Őt az Igén keresztül meg lehet érteni. Mindez mámorító megtapasztalás volt, egy érzelmi megkönnyebbülés. Ennek ellenére még mindig emlékszem arra a sokkra és a fájdalomra, amikor elkezdett derengeni, hogy mennyi különböző magyarázatát képviselték ennek a könyvnek, néha még egy és ugyanazon gyülekezeten vagy hasonló gondolkodású emberek csoportján belül is. A Biblia ihletettségének és megbízhatóságának megerősítése nem a befejezés volt, hanem pont hogy a kezdet. Hogyan ellenőrizhetem vagy utasíthatom el a sokféle és egymásnak ellentmondó magyarázatait azoknak a bonyolult igeszakaszoknak, amiket pont azok hirdetnek, akik vallják a Biblia tekintélyét és megbízhatóságát?

Ez a feladat vált életem céljává és hitem zarándoklatává. Tudtam, hogy a Krisztusban való hitem (1) békességet és örömöt hozott. Az értelmem áhítozott valami tökéletességre/teljességre a kultúrám viszonylagosságának közepette (poszt-modernitás); (2) az egymásnak ellentmondó vallási rendszerek dogmatizmusa (világvallások); és a (3) felekezeti arrogancia közepette. Az ősi irodalom értelmezésének érvényes megközelítése utáni kutatásom folyamán meglepő módon felfedeztem a saját történelmi, kulturális, felekezeti és tapasztalati előítéleteimet. Gyakran csak azért olvastam a Bibliát, hogy egyszerűen csak megerősítsem a saját nézeteimet. Tanok forrásaként használtam, hogy megtámadhassak másokat, miközben újra meggyőződtem a saját bizonytalanságomban és elégtelenségemben. Mennyire fájdalmas felismerés volt ez a számomra!

Bár soha sem lehetek teljesen objektív, jobb Bibliaolvasó válhat belőlem. Korlátozhatom az előítéleteimet azáltal, hogy azonosítom őket, és elismerem azok jelenlétét. Nem vagyok még szabad tőlük, de szembesültem a saját gyengeségeimmel. Néha maga a magyarázó a jó Bibliaolvasás legrosszabb ellensége!

Hadd soroljak fel néhány előfeltételezést, amiket én magam is belevonok a Bibliatanulmányozásomba, hogy te, mint olvasó, is megvizsgálhasd őket velem együtt.

I. Előfeltételezések

A. Hiszem, hogy a Biblia az egyedüli ihletett, önmagáról szóló kijelentése az egy igaz Istennek. Éppen ezért szükséges, hogy az értelmezése annak fényében történjen, hogy mi volt az eredeti isteni szerző (a Szentlélek) szándéka, amikor egy emberi írón keresztül egy bizonyos történelmi felállásban leíratott.

B. Hiszem, hogy a Biblia az egyszerű emberek számára íródott – mindenki számára! Isten rendelkezésünkre bocsátotta magát, hogy világosan szólhasson hozzánk egy bizonyos történelmi és kulturális környezeten belül. Isten nem rejti el az igazságot – azt szeretné, ha megértenénk azt! Éppen ezért a keletkezésének idejében kell értelmeznünk, nem a miénkben. A Biblia nem mondhat valami olyat számunkra, amit soha nem mondott azok számára, akik először olvasták vagy hallották. Érthető a hétköznapi ember számára is és normális emberi kommunikációs formákat és technikákat alkalmaz.

C. Hiszem, hogy a Bibliának egy egyesített üzenete és célja van. Nem mond ellent önmagának, bár valóban tartalmaz nehezen érthető és paradox részeket. Így a Biblia legjobb értelmezője maga a Biblia.

D. Hiszem, hogy minden résznek (kivéve a próféciákat) egyetlen egy jelentése van, ami az eredeti ihletett szerző szándékán alapszik. Bár soha nem lehetünk teljesen biztosak abban, hogy tudjuk mi volt az eredeti szerző szándéka, nagyon sok olyan dolog van, ami abba a bizonyos irányba mutat:
   1. a műfaj (irodalmi típus) megválasztása az üzenet kifejezéséhez
   2. a történelmi háttér és/vagy az a bizonyos alkalom, ami az írást kiváltotta
   3. a teljes könyv irodalmi szövegkörnyezete, ugyanúgy mint minden egyes irodalmi egységé
   4. a szövegi megszerkesztettsége (vázlata) az irodalmi egységeknek, oly módon, ahogy azok az üzenet teljességéhez viszonyulnak
   5. a jellegzetes nyelvtani elemek alkalmazása az üzenet közvetítésére
   6. az üzenet bemutatására kiválasztott szavak
   7. párhuzamos üzenetek

Ezen területek tanulmányozása válik a bizonyos részek tanulmányozásának tárgyává. Mielőtt elmagyaráznám, hogy mi az én módszerem a jó Bibliaolvasásra, hadd vázoljam a nem megfelelő módszereket, amiket ma alkalmaznak, amik nagyon sok széthúzást okoztak az értelmezésben, és ezt következésképpen el kellene kerülnünk:

II. Helytelen Módszerek

A. A Biblia könyveinek irodalmi szövegkörnyezetének semmibevétele és minden mondat, mellékmondat, vagy még az egyes szavaknak is az oly módon való használata, mintha azok különálló igazságok állításai lennének, s amik nem kapcsolódnak a szerző szándékához vagy a nagyobb szövegösszefüggés jelentéséhez. Ezt gyakran "szövegbizonyításnak" nevezik.

B. A könyvek történelmi hátterének semmibevétele azáltal, hogy egy olyan feltételezett történelmi háttérrel helyettesítik, amire alig, vagy egyáltalán nem találni utalást magában a szövegben.

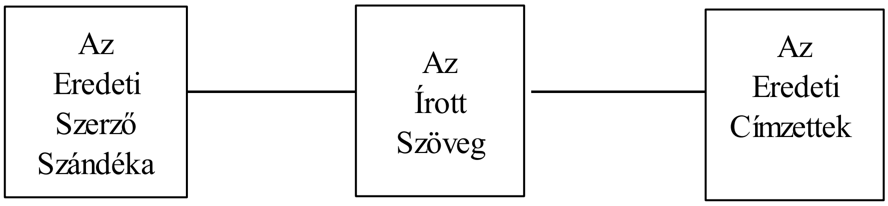
C. A könyvek történelmi hátterének semmibevétele és oly módon való olvasása, mintha az egy kisvárosi napilap lenne, amit elsősorban modern kori különálló keresztények, számára írtak.

D. A könyvek történelmi hátterének semmibevétele azáltal, hogy a szöveget egy filozofikus/teologikus üzenetté allegorizálják, ami egyáltalán nem kapcsolódik az eredeti szerző és az elsődleges hallgatóság szándékához.

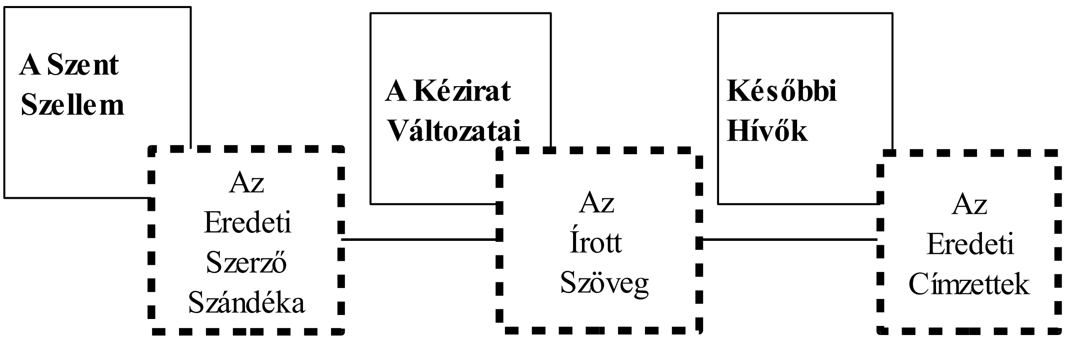
E. Az eredeti szöveg semmibevétele azáltal, hogy behelyettesíti valaki más saját teológiai

rendszerét, dédelgetett tanát, vagy az éppen aktuális ügyét, ami nem kapcsolódik az eredeti szerző céljához és kijelentett üzenetéhez. Ez a jelenség gyakran követi a Bibliából való kezdő felolvasást, mint annak az eszközét, hogy megalapozza az előadó tekintélyét. Erre a leggyakrabban úgy utalnak, mint az "olvasó válasza" ("amit-a-szöveg-személyesen-nekem-jelent" értelmezés).

Legalább három összetevőt lehet megtalálni minden ember által írott kommunikációban:

A múltban különböző olvasási technikák koncentráltak ennek a három összetevőnek az egyikére. De hogy valóban beigazoljuk a Biblia egyedülálló ihletettségét, egy módosított diagram jobban helytálló:

A valóságban mind a három összetevőt bele kell foglalni az értelmezési folyamatba. Az ellenőrizhetőség céljából az értelmezésem az első két összetevőre koncentrál: az eredeti szerzőre és a szövegre. Lehet, hogy azokra a félreértelmezésekre reagálok, amiket láttam (1) a szöveg allegorizálása vagy elszellemiesítése és (2) az "olvasó válasza" értelmezés (amit-a-szöveg-személyesen-nekem-jelent) során. A helytelen használat az értelmezés bármelyik fázisában előfordulhat. Mindig ellenőriznünk kell a motivációnkat, előítéleteinket, technikáinkat és alkalmazásainkat. De hogyan ellenőrizzük őket, ha nincsenek korlátok az értelmezéshez, nincsenek limitek, nincsenek kitételek? Ez az, ahol a szerzői szándék és a szövegi szerkezet biztosít számomra néhány kitételt arra, hogy korlátozzam a lehetséges, érvényes értelmezések körét.

Ezeknek a helytelen olvasási technikáknak a fényében mik azok a lehetséges megközelítései a helyes Bibliaolvasásnak és értelmezésnek, amik egy bizonyos fokú ellenőrizhetőséget és következetességet biztosítanak?

III. Lehetséges Megközelítések a Helyes Bibliaolvasáshoz

Ezen a ponton nem azokat az egyedi technikákat tárgyalom, hogy hogyan kell a sajátos műfajokat értelmezni, hanem általános hermeneutikai alapelveket, amik mindenféle bibliai szövegre érvényesek. A műfaj specifikus megközelítéssel kapcsolatban egy nagyon jó könyv a *How To Read The Bible For All Its Worth,* amit Gordon Fee és Douglas Stuart írt és a Zondervan kiadó adta ki.

Az én módszerem elsősorban arra koncentrál, hogy az olvasó megengedi a Szentléleknek,

hogy megvilágosítsa/megmagyarázza neki a Bibliát négy, személyes olvasási cikluson keresztül. Ez a Szellemet, a szöveget és az olvasót elsődlegessé teszi, nem pedig másodlagossá. Továbbá megvédi az olvasót attól, hogy a kommentátorok helytelenül/túlságosan befolyásolják. Már hallottam, amint az mondták, hogy „A Biblia jól megvilágítja a kommentárokat." Ez nem egy lebecsmérelő megjegyzés akar lenni a tanulmányozó segédeszközökről, inkább esdeklés, hogy a megfelelő időben használják azokat.

Magából a szövegből kell tudni alátámasztani az értelmezésünket. Öt terület van, amik adhatnak valamennyi megerősítést:

1. az eredeti szerző
    a. történelmi háttere
    b. irodalmi szövegkörnyezete
2. az eredeti szerző választása
    a. a nyelvtani szerkezetekre vonatkozóan (szintaktika)
    b. a kortárs munkák felhasználására vonatkozóan
    c. a műfajra vonatkozóan
3. a saját értelmezésünk a helyénvaló
    a. tárgyhoz tartozó párhuzamos részekre vonatkozóan

Szükséges, hogy az értelmezésünk mögött álló érveket és logikát biztosítani tudjuk. A Biblia az egyetlen forrásunk amiből hitet és gyakorlatot szerezhetünk. Elég szomorú, hogy a keresztények olyan gyakran nem értenek egyet abban, hogy mit is tanít vagy hogy mit erősít meg. Önmegsemmisítő azt vallani, hogy a Biblia ihletett, aztán a hívők meg nem képesek megegyezni azon, hogy mit is tanít és mi az amit elvár!

A négy olvasási ciklus úgy lett megtervezve, hogy a következő értelmezési betekintéseket szolgáltassa:

A. Az első olvasási ciklus
    1. Egyszerre olvasd el az egész könyvet. Egy másik fordításban olvasd el újra, remélhetőleg egy más fordítási megközelítésből
        a. szó szerinti (NKJV, NASB, NRSV)
        b. dinamikusan megegyező (TEV, JB)
        c. magyarázó (Living Bible, Amplified Bible)
    2. Keresd meg az egész írás központi célját. Azonosítsd a témáját.
    3. Válaszd külön (amennyiben lehetséges) azt az irodalmi egységet, a fejezetet, a bekezdést vagy akár azt a mondatot, ami tisztán kifejezi ezt a központi célt vagy témát.
    4. Azonosítsd a túlnyomórészt uralkodó irodalmi műfajt
        a. Ószövetség
            (1) Héber elbeszélés
            (2) Héber költészet (bölcsesség irodalom, zsoltárok)
            (3) Héber prófécia (próza, versek)
            (4) Törvénykódexek
        b. Újszövetség
            (1) Elbeszélések (Evangéliumok, Apcsel.)
            (2) Példabeszédek (Evangéliumok)
            (3) Levelek/apostoli levelek
            (4) Apokaliptikus irodalom
B. A második olvasási ciklus
    1. Olvasd el újra az egész könyvet, és próbálj meg főbb témákat keresni.
    2. Vázold a főbb témákat és tömören, egy egyszerű mondatban foglald össze a tartalmát.

3. Ellenőrizd a könyv céljának megállapítását, és egészítsd ki a vázlatot tanulmányozást segítő eszközök használatával.

C. A harmadik olvasási ciklus
   1. Olvasd el újra az egész könyvet, és próbáld meg azonosítani a történelmi hátteret és azt a bizonyos alkalmat, ami miatt az a könyv íródott, mindezt magából a Bibliából.
   2. Sorold fel azokat a történelmi eseményeket, amik a bibliai könyvben meg lettek említve.
      a. a szerző
      b. a dátum
      c. a címzettek
      d. az írás kifejezett oka
      e. a kulturális háttér aspektusai, amik az írás céljához kapcsolódnak
      f. történelmi személyekre és eseményekre való utalások
   3. Terjeszd ki a vázlatodat bekezdési szintre arra a bibliai könyvrészletre vonatkozólag, amit épp értelmezni szeretnél. Mindig azonosítsd és vázold az irodalmi egységet. Ez lehet, hogy több fejezetet vagy több bekezdést is magába foglal. Ezt téve képes leszel követni az eredeti szerző logikáját és szövegszerkesztését.
   4. Ellenőrizd a történelmi hátteret tanulmányozást segítő eszközökkel.

D. A negyedik olvasási ciklus
   1. Olvasd el újra azt a bizonyos irodalmi egységet több különböző fordításban is
      a. szó szerinti (NKJV, NASB, NRSV)
      b. dinamikusan megegyező (TEV, JB)
      c. magyarázó (Living Bible, Amplified Bible)
   2. Keress irodalmi vagy nyelvtani szerkezeteket
      a. ismételt kifejezések, Efézus 1:6, 12, 13
      b. ismételt nyelvtani szerkezetek, Róma 8:31
      c. összehasonlító fogalmak
   3. Sorold fel a következő elemeket
      a. jelentőségteljes tényezők
      b. szokatlan tényezők
      c. fontos nyelvtani szerkezetek
      d. különösen nehéz szavak, mellékmondatok és mondatok
   4. Keress lényeges/tárgyhoz tartozó párhuzamos részeket
      a. keresd meg a legérthetőbb részt, ami a témádról szól, használj
         (1) "szisztematikus teológia" könyveket
         (2) olyan Bibliát, amiben keresztutalások vannak
         (3) konkordanciákat
      b. Keress paradox párokat a témádon belül. Nagyon sok bibliai igazság nyelvjárási párokban van bemutatva; nagyon sok felekezeti konfliktus a bibliai feszültségek felének szövegbizonyításából fakad. A Biblia egésze ihletett, és az üzenetének a teljességét kell kikutatnunk ahhoz, hogy az értelmezésünknek Igei egyensúlyt tudjunk biztosítani.
      c. Keress párhuzamokat a ugyanazon könyvön belül, ugyanazon szerzőtől, vagy ugyanazon műfajon belül; a Biblia a legjobb magyarázója saját magának, mert egyetlen egy szerzője van, a Lélek.
   5. Használj tanulmányozást segítő eszközöket, hogy leellenőrizhesd a történelmi hátteret és az írást kiváltó okot
      a. tanulmányozó Bibliát
      b. bibliai enciklopédiákat, kézikönyveket és szótárakat
      c. bibliai bevezetőket
      d. Biblia kommentárokat (a tanulmányozásod ezen pontján engedd meg a hívő

társdalomnak, múltbelieknek és kortársaknak, hogy segítsenek és javítsanak ki a személyes tanulmányozásodban.)

IV. A Bibliai Értelmezés Alkalmazása

Ezen a ponton fordulunk az alkalmazáshoz. Már szakítottál időt arra, hogy megérthesd a szöveget az eredeti hátterében; most a saját életedre és kultúrádra kell azt alkalmazni. A bibliai tekintélyt én úgy definiálom, hogy "annak a megértése, hogy az eredeti bibliai szerző mit mondott az ő idejében élőknek, majd ennek az igazságnak az alkalmazása a mi időnre."

Mielőtt alkalmaznánk, mindig értelmeznünk kell az eredeti szerző szándékát annak idejében és logikájában. Nem alkalmazhatunk egy bibliai üzenetet a saját napjainkra, amíg nem tudjuk, hogy mi volt a jelentése a saját idejében! Egy bibliai üzenet nem jelenthet valami olyat, amit soha nem is jelentett!

Az alkalmazásnak mindig az eredeti szerző szándékának értelmezését kell követnie, időben és logikában egyaránt. Nem alkalmazhatunk egy Bibliai igerészt a napjainkra, amíg nem tudjuk, hogy mit is jelentett az a saját idejében! Egy Bibliai igerész sem jelenthet olyasvalamit, amit soha nem is akart jelenteni!

A bekezdések szintjéig tartó vázlatod (harmadik olvasási ciklus) lesz az útmutató. Az alkalmazásnak a bekezdések szintjén kell megtörténnie, nem a szavak szintjén. A szavaknak csak a szövegkörnyezetben van jelentésük; a mellékmondatoknak csak a szövegkörnyezetben van jelentésük; a mondatoknak is csak a szövegkörnyezetben van jelentésük. Az egyetlen ihletett személy, aki részt vesz az értelmezési folyamatban az az eredeti szerző. Mi csak őt követjük azáltal, hogy a Szentlélek megvilágosít minket. De a megvilágosítás <u>nem</u> ihletettség. Ahhoz, hogy azt mondhassuk, hogy "Ezt mondja az Úr", ahhoz ragaszkodnunk kell az eredeti szerző szándékához. Az alkalmazásnak specifikusan a teljes írás általános szándékához, a bizonyos irodalmi egységhez és a gondolat bekezdési szinten való kifejlődéséhez kell kapcsolódnia.

Ne engedd, hogy az éppen aktuális dolgaid értelmezzék a Bibliát; hagyd a Bibliát beszélni! Ehhez lehet, hogy majd arra lesz szükségünk, hogy magából a szövegből vegyünk alapelveket. Ez akkor helytálló, ha a szöveg támogatja az alapelvet. Sajnálatos módon nagyon sokszor az alapelveink csak a "mi" alapelveink – nem pedig a szöveg nyújtotta alapelvek.

A Biblia alkalmazásánál fontos, hogy emlékezzünk arra, hogy csak egyetlen egy jelentés lehet helyénvaló egy bizonyos bibliai szöveggel kapcsolatban (kivéve a próféciákat). Ez a jelentés kapcsolódik az eredeti szerző szándékához, mivel a saját idejének egy-egy krízisére vagy szükségére válaszolt. Sok lehetséges alkalmazás eredhet ebből az egy jelentésből. Az alkalmazás a címzettek szükségeire fog alapulni, de kell hogy kapcsolódjon az eredeti szerző jelentéséhez.

V. Az Értelmezés Szellemi Aspektusa

Eddig azt logikai és a szövegi folyamatot tárgyaltuk, ami részt vesz az értelmezésben és az alkalmazásban. Most engedtessen meg, hogy röviden szóljak az értelmezés szellemi aspektusáról. A következő lista számomra nagyon hasznosnak bizonyult:

I. Imádkozz a Lélek segítségéért (vö. I. Kor. 1:26 - 2:16).
II. Imádkozz személyes megbocsátásért és megtisztulásért az ismert bűnökből (vö. I. János 1:9).
III. Imádkozz nagyobb vágyért Isten megismerésére (vö. Zsolt. 19:8-15; 42:2; 119:1).
IV. Bármilyen új betekintést találsz, alkalmazd azt azonnal a saját életedre.
V. Maradj alázatos és tanítható.

Nagyon nehéz megtartani az egyensúlyt a logikai folyamat és a Szentlélek szellemi vezetése között. A következő idézetek segítettek ezt a kettőt egyensúlyban tartanom:

A. James W. Sire: *Scripture Twisting* című könyvének 17-18. oldala:

„A megvilágosodás Isten népe tagjainak elméjére száll rá – s nem csak a szellemi elitre vonatkozik. Nincs semmilyen guru osztály a bibliai

kereszténységben, sem illuminátusok, sem olyan emberek, akik kizárólagosan rendelkeznek azzal, hogy a helyes értelmezés csakis tőlük származhat. És bár igaz, hogy a Szentlélek ad különleges ajándékokat a bölcsességre, tudásra és szellemi megítélésre, de nem rendeli el, hogy ezek az ajándékokkal ellátott keresztények legyenek az Ő Igéjének egyedüli tekintéllyel rendelkező értelmezői. Ez az egyénen múlik, hogy tanuljon, megítéljen és megkülönböztessen dolgokat a Bibliával kapcsolatban, ami maga tekintéllyel bír még azok felett is, akiknek Isten különleges képességeket adott. Összegzésképpen, az a feltételezés, amit az egész könyvön keresztül felépítettem, az az, hogy a Biblia az Isten igaz kijelentése az egész emberiség számára, ez az egyetlen végső tekintélyünk mindenre vonatkozólag amiről csak beszél, és hogy ez nem egy hatalmas nagy misztikum, hanem megfelelő módon megértheti azt a hétköznapi ember is minden kultúrában."

B. Kierkegaarddal kapcsolatban: Bernard Ramm, *Protestant Biblical Interpretation* című könyvének 75. oldala:

Kierkegaard szerint a nyelvtani, lexikális és történelmi tanulmányozása a Bibliának szükséges, de nem előbbre való a Biblia valódi/igazi olvasásánál. „Ahhoz, hogy valaki úgy tudja olvasni a Bibliát, hogy az az *Isten igéje,* azt úgy kell tennie, hogy a szíve a torkában dobod, lábujjhegyen toporog, buzgón várakozva, Istennel beszélgetve. A Bibliát figyelmetlenül, nemtörődöm módon, iskolai olvasmányként vagy szakszerűen olvasva nem lehet azt Isten Igéjeként olvasni. Ha valaki úgy olvassa, mintha szerelmeslevelet olvasna, akkor ez a személy úgy olvassa, hogy az az Isten Igéje."

C. H.H. Rowley *The Relevance of the Bible* című könyvének 19. oldala:

„A Biblia csupán intellektuális módon való megértése, mindegy milyen mélységű és teljes is az, nem foglalhatja magában annak teljes kincsét. Nem veti meg az efféle megértést, merthogy ez szükséges eleme a teljes megértésnek. De ha azt akarjuk, hogy a megértésünk teljes legyen, akkor ezen a könyv szellemi kincseit szellemi módon való megértéséhez kell hogy vezessenek. És ehhez a szellemi megértéshez több kell, mint a puszta intellektuális éberség. A szellemi dolgokat szellemi módon kell megítélni, és a Biblia tanulmányozójának szüksége van egy szellemileg befogadóképes hozzáállásra, és arra a vágyakozásra, hogy megtalálja Istent és hogy közelebb kerülhessen Hozzá, ha túl akar lépni a tudományos tanulmányozás szintjéről a gazdagabb örökségre, amit a könyvek leghatalmasabbika kínál."

VI. Ezen Kommentár Metodikája

A *Tanulmányozást Elősegítő Kommentár* úgy lett megalkotva, hogy a következő módokon segítsen neked az értelmezési folyamatban:

A. Minden egyes könyvet egy tömör történelmi vázlat vezet be. Miután befejezted a harmadik olvasási ciklust, nézd meg ezt az információt.

B. Minden fejezet elején találsz egy szövegösszefüggési betekintést. Ez majd segít abban, hogy megláthasd, hogy hogyan épül fel az irodalmi egység szerkezete.

C. Minden fejezet elején vagy a nagyobb irodalmi egységek elején megtalálhatod a bekezdések felosztását és azok leíró feliratát különböző modern fordításokból:

1. Az Egyesült Biblia Társaság Görög szövegének negyedik kiadása (United Bible Society Greek Text, fourth edition revised) (UBS^4)
2. Az Új Amerikai Standard Biblia 1995-ös kiadása (New American Standard Bible, 1995 update) (NASB)
3. A Jakab Király Új Fordítása (New King James Version) (NKJV)
4. Az Új Átdolgozott Standard Fordítás (New Revised Standard Version) (NRSV)
5. A Mai Angol Fordítás (Today's English Version) (TEV)
6. A Jeruzsálem Biblia (Jerusalem Bible) (JB)

A bekezdések felosztásai nem ihletettek. Azokat a szövegösszefüggés alapján kell megállapítani. Az által, hogy számos más fordítási nézetből származó és más teológiai szempontokon alapuló modern fordításokat is összehasonlítunk, analizálhatjuk az eredeti szerző gondolatának feltételezett szerkezetét. Minden egyes bekezdésnek egy nagyobb igazság tartalma van. Ezt úgy hívjuk, hogy a "témát tartalmazó mondat" vagy a "szöveg központi alapötlete". Ez az egyesítő gondolat a kulcs a helyes történelmi, nyelvtani értelmezéshez. Soha sem szabad egy bekezdésnél kevesebb szövegrészt értelmezni, arról prédikálni vagy abból tanítani! S azt is tartsuk észben, hogy minden egyes bekezdés az őt körülvevő bekezdésekkel áll kapcsolatban. Éppen ezért olyan fontos az egész könyv bekezdéseken alapuló vázlata. Tudnunk kell követni a téma logikus lefolyását úgy, ahogyan azt az eredeti ihletett szerző leírta.

D. Bob jegyzetei egy igeversről-igeversre való megközelítést követnek az értelmezésben. Ez arra kényszerít minket, hogy kövessük az eredeti szerző gondolatmenetét. A jegyzetek különböző területekről adnak információt:
   1. irodalmi szövegkörnyezet
   2. történelmi, kulturális betekintések
   3. nyelvtani információk
   4. szótanulmányok
   5. a témához tartozó párhuzamos igerészek

E. Ezen kommentár bizonyos pontjain a New American Standard Version kiemelt szövegét kiegészítik más modern fordítások szövegei:
   1. A New King James Version (NKJV), ami a "Textus Receptus" szövegi kéziratait követi.
   2. A New Revised Standard Version (NRSV), ami egy szó szerinti átdolgozása az Egyházak Nemzeti Tanácsa által jóváhagyott Revised Standard Version-nak.
   3. A Today's English Version (TEV), ami egy dinamikus megfelelője az American Bible Society-nek.
   4. A Jerusalem Bible (JB), ami egy angol nyelvű fordítás a francia Katolikus dinamikus fordításra alapozva.

F. Azok számára, akik nem tudnak görögül, különböző angol fordítások összevetése nagy segítség lehet a szövegben előforduló problémák azonosításában:
   1. kézirat változatok
   2. alternatív szójelentések
   3. nyelvtanilag bonyolult szövegek és szerkezetek
   4. bizonytalan eredetű szövegek

   Bár az angol fordítások nem oldhatják meg ezt a problémát, de kijelölhetik azokat a részeket, amik több, mélyebb és alaposabb tanulmányozást igényelnek.

G. Minden fejezet végén a tárgyhoz tartozó megvitatandó kérdések találhatóak, amik azon fejezet főbb értelmezési témáit célozzák meg.

BEVEZETÉS A PÁSZTORI LEVELEKHEZ
I. és II. TIMÓTEUS és TITUSZ

NYITÓ MEGÁLLAPÍTÁS

1. Az I. Timóteusban, Tituszban és a II. Timóteusban megemlített földrajzi helyek nem illenek bele sem az Apcsel sem Pál más egyéb leveleinek kronológiájába.
   1. látogatás Efezusba (vö. I. Tim. 1:3)
   2. látogatás Tróászba (vö. II. Tim. 4:13)
   3. látogatás Milétoszba (vö. II. Tim. 4:20)
   4. a krétai missziós út (vö. Titusz 1:5)
   5. missziós út Spanyolországba (Római Kelementől Kr. u. 95-ben és a Muratori kánontöredék bevezetőjéből, ami Kr. u. 180-200-ból származik)
      Éppen ezért úgy gondolom, hogy Pált kiengedték a börtönből (a hatvanas évek elején, amit a Kelemen első levele 5-ös rész dokumentál, ami körülbelül Kr. u. 95-ben íródott), és elindult egy negyedik missziós körútra, majd újra letartóztatták és kivégezték Kr. u. 68 előtt (Néró öngyilkossága előtt).

2. Általánosságban azt gondolják ezekről a levelekről, hogy adminisztratív (egyház szervezeti) céllal írattak. Mindazonáltal a *New International Biblical Commentary* 13. kiadásában az I. és II. Timóteus és Titusz levelekkel kapcsolatban Gordon Fee meggyőzött afelől, hogy a levelek megírásának oka az efezusi és a Kréta szigetén lévő házi csoportokban felbukkanó hamis tanok elterjedése volt (I. Tim. És Titusz).

3. Bizonyos értelemben a Pásztori Levelek egy adminisztratív mintát állítanak fel, ami hasonlatos az Esszénusok *Manual of Discipline* (a Fegyelmezés Kézikönyve) című kiadványához. Ezek az útmutatók egyre inkább szükségszerűek lettek az Apostoli tanítástól és formától való korai és átható elhajlás fényében.

4. A Pásztori Levelek szóhasználata és a Lukács evangéliumának és az Apcselnek a Lukács általi szóhasználata azért lehet hasonló, mert tényként tudjuk, hogy Pál Lukácsot írnokként használta (vö. C. F. C. Moule, *The Problem of the Pastoral Epistles : A Reappraisal* – A Pásztori Levelek Problematikája: Az Újraértékelés). S. G. Wilson a *Luke and the Pastoral Epistles* (Lukács és a Pásztori Levelek) című írásában azt is bizonygatja, hogy ez a három könyv lehet hogy Lukács próbálkozása volt arra nézve, hogy egy harmadik kötetben körvonalazza a Rómán kívüli evangéliumi mozgalmat.

5. Miért van ez a három könyv összekötve? Lehetséges, hogy hogy különböző időpontokkal/helyszínekkel/témákkal foglalkoznak? Csak az I. Timóteus és Titusz foglalkozik a gyülekezet szerkezettel. Valójában a (1) szóhasználatuk; (2) a hamis tanítók, ami úgy tűnik, hogy egyesíti ezt a három könyvet; és (3) az a tény, hogy nem igazán illenek bele az Apcsel kronológiájába (ha együtt nézzük őket) az, ami összeköti őket.

SZERZŐ

A. Maguk a levelek azt állítják, hogy Pál apostol írta őket (vö. I. Tim. 1:1; II. Tim. 1:1; és Titusz 1:1) a két apostoli képviselőjéhez, Timóteushoz és Tituszhoz.

B. A pásztori levelek szerzőségének kérdése csak a 19. és 20. században kezdett vitatéma lenni. Pál szerzőiségének elutasítását általában a következőkre alapozzák:

1. kifejlett egyházszervezet (a vezetők képzettsége)
2. kifejlett gnoszticizmus (a második században már fel lett jegyezve)
3. kifejlett teológia (hitvallás jellegű kijelentések)
4. váltakozó szóhasználat és stílus (a használt szavak egyharmada nem szerepel Pál más írásaiban)

C. Ezeket az eltéréseket meg lehet magyarázni
1. ezek Pál utolsó írásai, valószínűleg Lukácsot használja írnokként
2. a szóhasználat és a stílus az írásra okot adó eseménytől függ
3. a gnosztikus ideák az első századi zsidó gondolkodás egy kifejlődött formája volt (vö. Holttengeri Tekercsek)
4. Pál egy briliáns teológus és egy kreatív író volt, akinek hatalmas volt a szókincse

D. Egyre nagyobb mértékű megértése a történelmi precedenseknek
1. Pál egy professzionális keresztény írnokot használ (ebben az esetben valószínűleg Lukácsot, vö. II. Tim 4:11)
2. Pál társírókat használ (pl. a missziós csapatának tagjait)
3. Pál liturgikus vagy himnuszokból származó idézeteket használ (ennek egy nagyon jó összegzését láthatjuk a *Dictionary of Paul and His Letters* [Pál és leveleinek szótára]című könyv 664. oldalán, amit Hawthorne és Martin szerkesztett és az IPV adta ki).

   Azok a javaslatok, miszerint a Pásztori Levelek bizonyos részei más forrásokból való idézetek, segítenek megmagyarázni a *hapax legomena* (olyan szavak, amelyeket csak egyszer használtak az egész ÚSZ-ben) előfordulási számait, a nem Páli idiómákat és a Páli kifejezések egyedi használatát.

   a. doxológiák (vö. I. Tim. 1:17; 6:15-17)
   b. a vétkek listája (vö. I. Tim. 1:9-10)
   c. a feleségek megfelelő magaviselete (vö. I. Tim. 2:9-3:1a)
   d. a szolgálók képzettsége (vö. I. Tim. 3:1b-13)
   e. himnuszi megvallások (vö. I. Tim. 2:5-6; 3:16; II. Tim. 1:9-10; Titusz 3:3-7)
   f. himnuszok (vö. I. Tim. 6:11-12, 15-16; II. Tim. 2:11-13; Titusz 2:11-14)
   g. ÓSZ-i *midrash* (vö. I. Tim. 1:9-10; 2:9-3:1a; 5:17-18; II. Tim. 2:19-21; Titusz 3:3-7)
   h. formák
      (1) „igaz az a beszéd" (vö. I. Tim. 1:15; 2:9-3:1a; II. Tim. 2:11-13; Titusz 3:3-8)
      (2) „tudjuk azt hogy" (vö. I. Tim. 1:9-10; II. Tim. 3:1-5)
      (3) „ezeket" (vö. I. Tim. 4:6, 11; II. Tim. 2:14; Titusz 1:15-16; 2:1)
   i. egy görög versírótól való idézet (vö. Titusz 1:12 [Epimenidész vagy Euripidész])

E. Meglepő, hogy egy feltételezett második századi "Pál-követő" olyan pontos részleteket is megemlítsen, mint bizonyos emberek nevei (pl. Hümenaiosz, I. Tim. 1:20; II. Tim. 2:17; Alexandrosz, I. Tim. 1:20; Zénász, Titusz 3:13) és bizonyos események (Trofimosz betegsége Milétoszban, II. Tim. 4:20; vagy az özvegyek szerepe, I. Tim. 5:9), amik Pál más írásaiban nincsenek megemlítve. Ezek a dolgok nem illenek bele az álszerzőség feltételezésébe.

   Ha egy jó cikket szeretnél olvasni a hamis nevekről amelyek az ÚSZ-höz köthetők, akkor lásd Carson, Moo és Morris, An Introduction to the New Testament (Bevezetés az Újszövetségbe) című könyvének 367-371 oldalát.

IDŐPONT

A. Ha igaz az, hogy Pált kiengedték a börtönből (miután befejezte az Apostolok Cselekedeteit, valószínűleg Kr. u. 59-61 között) aztán ott van a börtön utáni tettek korai hagyománya (pl.

Spanyolországban való tanítása, vö. Róma 15:24, 28).

1. a Pásztori Levelek (vö. II. Tim 4:10)
2. I. Kelemen 5
   a. Pál keleten és nyugaton is tanított (pl. Spanyolország)
   b. Pált a "prefektusok" idejében ölték meg (Tigellinusz és Szabinusz, akik Néró uralkodásának utolsó évében tevékenykedtek, Kr. u. 68-ban)
3. a Muratori-töredék bevezetője (egy Rómából származó lista a kanonikus könyvekről, kb. Kr. u. 180-200-ból)
4. Euszebiosz Egyháztörténelem 2:22:1-8 azt állítja, hogy Pált kiengedték a Római bebörtönzéséből.

B. Úgy tűnik, hogy az I. Timóteust és a Tituszt időben szorosan egymás után írta, még mielőtt újra letartóztatták volna. A II. Timóteus Pál utolsó levele és elköszönése, miközben börtönben volt.

C. Pál írásainak lehetséges kronológiája F. F. Bruce és Murry Harrist követve néhány apró módosítással.

<u>Könyv</u>	<u>Időpont</u>	<u>Az Írás Helyszíne</u>	<u>Kapcsolat az Apcselhez</u>
1. Galata	48	Szíriai Antiókhia	14:28; 15:2
2. I. Thesszalonika	50	Korinthus	18:5
3. II. Thesszalonika	50	Korinthus	
4. I. Korinthus	55	Efezus	19:20
5. II. Korinthus	56	Macedónia	20:2
Róma	57	Korinthus	20:3
7.-10. Börtön levelek			
Kolossé	60-as évek eleje	Róma	
Efezus	60-as évek eleje	Róma	
Filemon	60-as évek eleje	Róma	
Filippi	62-63 vége	Róma	28:30-31
11.-13. Negyedik Missziós út			
I. Timóteus	63 (vagy később,	Macedónia	
Titusz	63 de 64 előtt,	Efezus (?)	
II. Timóteus	64 és 68 között)	Róma	

CÍMZETTEK

A. A Pásztori Levelek elnevezés D. N. Berdot-tól származik, a Kr. u. 1703-ban írt kommentárjából. Egyedi jellemvonásaikról és tartalmukról szól ez az elnevezés. Bár Timóteus és Titusz nem voltak pásztorok, hanem apostoli képviselők/küldöttek.

B. Ezek a levelek gyülekezetek számára íródtak, de irodalmi formája a levél, amit Pál munkatársainak, Timóteusnak és Titusznak írt. Pál a gyülekezeteket szólítja meg, miközben

a vezetőségi csapatát jelöli meg címzettként. Pál szélesebb körű hallgatóságára való utalások:

1. a hivatalos bevezetések és apostolságának megemlítése
2. mind három levelet többesszámú elköszönéssel zárja le
3. Pál megvédi elhívását (vö. I. Tim. 2:7)
4. Pál olyan dolgokról ír Timóteusnak, amiket Timóteus már a Pállal együtt töltött időből tudhatott (vö. I. Tim. 3:15)

ALKALOM/CÉL

A. A fő cél az volt, hogy megtámadja a megjelent eretnekségeket (vö. I. Tim. 1:3-7). Ez a bizonyos eretnekség lehet a zsidó és a gnosztikus gondolkodás keveréke (nagyon hasonló a efezusi és a Kolossébeli hamis tanítókhoz). Valószínűleg két különálló csoport volt jelen.

B. Az ÓSZ konkrét útmutatásokat ad a hitközösségek szervezetére nézve. Az ÚSZ nem tartalmaz konkrét útmutatásokat az egyház szervezetére vagy közösségi igazgatására nézve. A Pásztori Levelek (I. Timóteus, II. Timóteus és Titusz) a legközelebbi ilyen ÚSZ-i útmutatás.

C. Az I. Timóteus megírásának célja az volt, hogy
   1. megkérje Timóteust, hogy maradjon tovább Efezusban (vö. I. Tim. 1:3)
   2. foglalkozzon a hamis tanítók dolgával (vö. I. Tim. 1:19-20; 4:1-5; 6:4-5, 20-21)
   3. segítsen megszervezni a vezetőséget (vö. I. Tim. 3)

D. Titusznak hasonló feladata volt, Krétán kellett az eretnekséggel és a szervezéssel foglalkoznia (vö. 1:5)

E. A II. Timóteus idején Pál börtönben volt, és nagyon kevés reménye volt arra nézve, hogy kiengedik (vö. 4:6-8, 16-18)

F. Az "egészséges tanítás" (pl. helyes doktrínák, tanok) erőteljes érzése vonul végig ezeken a leveleken (vö. I. Tim. 1:10; 4:6; 6:3; II. Tim. 1:13; 4:3; Titusz 1:9; 2:1) vagy pedig az "egészséges a hitben" kifejezés (vö. Titusz 1:13; 2:2). Isten Pálra bízta ezt az "egészséges tanítást" (vö. I. Tim. 1:11) Pál megbízta ezzel Timóteust (vö. I. Tim. 6:20) Timóteusnak pedig rá kellett ezt bíznia hűséges férfiakra (vö. II. Tim. 2:2).

A HAMIS TANÍTÓK

A. Nagyon nehéz megtárgyalnunk ezeket a hamis tanítókat, mert híján vagyunk az első századból való erre vonatkozó információknak. Pál azoknak ír, akik első kézből ismerték ezeket a hamis tanítókat. Éppen ezért nem részletezi nagyon a teológiájukat, hanem általában elítéli az életvitelüket és motivációikat (ugyanúgy, mint ahogy azt Júdás is teszi).

B. A fő értelmezési kérdés ahhoz kapcsolódik, hogy vajon ezek az emberek
   1. zsidók voltak-e
   2. görögök voltak-e
   3. vagy ezeknek a keveréke

   A hamis tanítók úgy tűnnek, hogy a zsidó és a gnosztikus elemek keverékei voltak. De hogyan olvadt össze ez a két teljesen eltérő vallási mozgalom?

   a. A Judaizmus mindig tartalmazott néhány dualisztikus elemet (vö. Holttengeri Tekercsek)

   b. A második század gnoszticizmusa kialakította ezeket a közel-keleti filozofikus/teologikus témákat
   c. A diaszpórában jelenlévő Judaizmus sokkal eklektikusabb volt, mint ahogy azt a modern tudomány korábban gondolta
   d. A Kolossébeliekhez írt levélben van egy első századi példa a zsidó-gnosztikus eretnekségre

C. A hamis tanítók néhány jellemvonása
   1. zsidó vonatkozásban
      a. hamis tanítók
         (1) a törvény tanítói (vö. I. Tim. 1:7)
         (2) a körülmetéltek társasága (vö. Titusz 1:10)
      b. a hamis tanítók figyelmeztettek a zsidó mondákkal kapcsolatban (vö. Titusz 1:14)
      c. a hamis tanítók az étkezési törvényekkel foglalkoztak (vö. I. Tim. 4:1-5)
      d. a hamis tanítók a nemzettségtáblázatokkal foglalkoztak (vö. I. Tim. 1:4, 4:7; II. Tim. 4:4; Titusz 1:14-15; 3:9)
   2. a gnosztikusok vonatkozásában
      a. az aszketizmus tilt és mentesít
         (1) tiltja a házasságot (vö. I. Tim. 2:15; 4:3)
         (2) bizonyos éltelek evése alól felment (vö. I. Tim. 4:4)
      b. szexuális kizsákmányolás (vö. I. Tim. 4:3; II. Tim. 3:6-7; Titusz 1:11, 15)
      c. a tudáson/ismereten van a hangsúly (vö. I. Tim. 4:1-3; 6:20)

KANONIZÁCIÓ

A. Pál leveleit egy kötetben gyűjtötték össze, amit "az Apostol"-nak hívtak, majd az összes gyülekezet között körbejárt ez a kötet. A Pál leveleit tartalmazó görög kéziratok közöl az egyetlen, amelyik nem tartalmazza az I. és II. Timóteust és a Tituszt (sem a II. Thesszalonikát sem a Filemont) az egy papirusz kézirat a 200-as évekből, amit P^{46}-nak hívnak (a Chester Beatty papiruszokból). Még ez is csak egy feltevés, mert a kéziratból hiányozik számos lezáró papirusz oldal. Az összes többi görög kézirat tartalmazza azt, amit "Pásztori Leveleknek" neveztek el.

B. Ősi források, amik idézik, utalnak rá vagy megemlítik a Pásztori Leveleket
   1. korai egyházi vezetők
      a. Pseudo-Barnabás (Kr. u. 70-130) idéz a II. Timóteusból és a Tituszból
      b. Római Kelemen (Kr. u. 95-97) utal az I. Timóteusra és a II. Timóteusra, és idézi a Titusz 3:1-et
      c. Polükarposz (Kr. u. 110-150) utal az I. Timóteusra, a II. Timóteusra és a Tituszra
      d. Hermász (Kr. u. 115-140) idézi az I. és II. Timóteust
      e. Ireneus (Kr. u. 130-202) gyakran idéz az I. Timóteusból, a II. Timóteusból és a Tituszból
      f. Diognétosz (Kr. u. 150) idézi a Tituszt
      g. Tertullianus (Kr. u. 150-220) idézi az I. és II. Timóteust és a Tituszt
      h. Origenész (Kr. u. 185-254) idézi az I. és II. Timóteust és a Tituszt
   2. azoknak a kanonikus könyveknek a listája, amelyek tartalmazzák a Pásztori Leveleket
      a. Muratori töredék (Rómából származik, kb. Kr. u. 200-ból)
      b. Barococcio Kódex (Kr. u. 206)
      c. Apostoli Lista (Kr. u. 300)
      d. Cheltenhami lista (Kr. u. 360)
      e. Atanáz levele (Kr. u. 367)

3. korai változatok, amelyek tartalmazzák a Pásztori Leveleket
    a. a Régi Latin (Kr. u. 150-170)
    b. a Régi Szír (Kr. u. 200)
4. korai egyházi tanácsok, amik megerősítették a Pásztori Levelek ihletett voltát
    a. Níceai (Kr. u. 325-340)
    b. Hippói (Kr. u. 3939
    c. Karthágói (Kr. u. 397 és 419)

C. A Római Birodalomban lévő korai keresztény közösségek közötti megegyezés folyamán alakult ki a kánon. Erre a megegyezésre minden bizonnyal hatással voltak a belső és külső társadalmi nyomások. Úgy tűnik, hogy a kánonba való felvétel alapkövetelményei közé a következők tartozhattak:
1. kapcsolódjon egy Apostolhoz
2. az üzenete legyen következetesen összhangban más Apostoli írásokkal
3. azok megváltozott élete, akik kapcsolatba kerültek ezekkel az írásokkal
4. ezek között a korai gyülekezetek közötti egyre csak növekvő egyetértés az elfogadott írások listájával kapcsolatban

D. Kialakult a kánonra való szükség a következők miatt:
1. a késlekedő Második Eljövetel
2. a gyülekezetek és az Apostolok közötti földrajzi távolság
3. az Apostolok halála
4. a hamis tanítók korai feltűnése
    a. Judaizmus
    b. görög filozófia
    c. a zsidó és a gnosztikus elemek keveredése (Kolossé)
    d. más görög-római misztérium vallások (pl. Mithra)

    Ezek aközben fordultak elő, miközben az evangélium folyamatosan terjedt a különböző kultúrák között.

E. A kanonizáció témája történelmileg kapcsolódik a szerzőiséghez. A korai egyház úgy fogadta el a Pásztori Leveleket, mint Pál írásait. Az én saját előfeltételezéseim a kanonizációval kapcsolatban magában foglalják a Lélek jelenlétét, nem csak a Szentírás megírásában, hanem azok összegyűjtésében és megőrzésében is. Pál szerzőiségének kérdése (szerintem ő volt a szerző) nem befolyásolja az ihletettséget és a kanonizációt.

ELSŐ OLVASÁSI CIKLUS (az "Útmutató a Helyes Bibliaolvasáshoz"-ból)

Ez egy tanulmányozást <u>elősegítő</u> kommentár, ami azt jelenti, hogy te magad vagy a felelős a saját Bibliaértelmezésedért. Mindannyian abban a fényben kell járnunk, ami megadatott. Te, a Biblia és a Szentlélek vagytok az elsődlegesek az értelmezésben. Ne mondj le erről egy kommentátor miatt sem.

Együltödben olvasd el az egész bibliai könyvet. Saját szavaiddal fogalmazd meg az egész könyv központi témáját.

1. A teljes könyv témája

2. Irodalmi stílus (műfaj)

MÁSODIK OLVASÁSI CIKLUS (az "Útmutató a Helyes Bibliaolvasáshoz"-ból)

Ez egy tanulmányozást elősegítő kommentár, ami azt jelenti, hogy te magad vagy a felelős a saját Bibliaértelmezésedért. Mindannyian abban a fényben kell járnunk, ami megadatott. Te, a Biblia és a Szentlélek vagytok az elsődlegesek az értelmezésben. Ne mondj le erről egy kommentátor miatt sem.

Együltödben olvasd el az egész bibliai könyvet másodszor is. Vázold a fő témákat és nevezd is meg azokat egyetlen mondattal.

1. Az első irodalmi egység témája
2. A második irodalmi egység témája
3. A harmadik irodalmi egység témája
4. A negyedik irodalmi egység témája
5. stb.

I. TIMÓTEUS 1

MODERN FORDITÁSOK BEKEZDÉSI FELOSZTÁSAI*

UBS[4]	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Köszöntés	Üdvözlés	Köszöntés	Bevezetés	Címzettek
1:1-2	1:1	1:1	1:1	1:1-2
	1:2a	1:2a	1:2a	
	1:2b	1:2b	1:2b	
Figyelmeztetés a Hamis Tanok Ellen	Nincs Más Védelem	Az Igazság Megvédelmezése	Figyelmeztetés a Hamis Tanítások Ellen	Nyomd el a Hamis Tanítókat
1:3-7	1:3-11	1:3-7	1:3-7	1:3-7
1:8-11		1:8-11	1:8-11	1:8-11
Hálaadás az Irgalomért	Dicsőség Istennek az Ő Kegyelméért		Hálaadás Isten Irgalmáért	Pál a Saját Elhívásáról Szól
1:12-17	1:12-17	1:12-17	1:12-17	1:12-17
	Harcold Meg a Nemes Harcot			Timóteus Felelőssége
1:18-20	1:18-20	1:18-20	1:18-20	1:18-20

HARMADIK OLVASÁSI CIKLUS (az "Útmutató a Helyes Bibliaolvasáshoz"-ból)
KÖVETVE AZ EREDETI SZERZŐ SZÁNDÉKÁT A BEKEZDÉSEK SZINTJÉN

Ez egy tanulmányozást elősegítő kommentár, ami azt jelenti, hogy te magad vagy a felelős a saját Bibliaértelmezésedért. Mindannyian abban a fényben kell járnunk, ami megadatott. Te, a Biblia és a Szentlélek vagytok az elsődlegesek az értelmezésben. Ne mondj le erről egy kommentátor miatt sem.

Együltödben olvasd el az első részt. Azonosítsd a témákat. Hasonlítsd össze a te témafelosztásaidat az öt különböző fordítással. A bekezdések nem ihletettek, de mindenképp kulcsfontosságúak az eredeti szerző szándékainak azonosításához, ami az értelmezés szíve. Minden bekezdésnek egy és csak egy témája van.

1. Első bekezdés
2. Második bekezdés
3. Harmadik bekezdés
4. Stb.

---

* Bár nem ihletettek, de a bekezdések mindenképp kulcsfontosságúak az eredeti szerző szándékainak azonosításához, ami az értelmezés szíve. Minden modern fordítás rendelkezik felosztott és összegzett bekezdésekkel. Minden bekezdésnek van egy központi témája, igazsága vagy gondolatmenete. Minden változat külön magában foglal egy témát saját stílusa szerint. Miközben olvasod a különféle fordításokat találd meg azt a fordítást, amelyik legjobban segít téged abban, hogy megértsd a témát és a verseket.

Minden fejezetben először is a Bibliát olvassuk el és próbáljuk meg a témáit (bekezdéseit) azonosítani, aztán hasonlítsuk össze az értelmezésünket a modern változatokkal. Csak akkor érthetjük meg igazán a Bibliát, ha értjük az eredeti szerző szándékát és követjük az ő logikáját és annak bemutatását. Csak az eredeti szerző volt ihletett – az olvasónak nincs joga megváltoztatni vagy módosítani az üzenetet. A Biblia olvasóinak felelőssége az, hogy alkalmazzák az ihletett igazságot mindennapjaikban és az életükre.

Vegyük figyelembe, hogy minden megfogalmazás teljes mértékben meg van magyarázva az első, második és harmadik függelékben.

SZÓ ÉS KIFEJEZÉSTANULMÁNY

SZÖVEG: 1:1

1 Pál, a mi megtartó Istenünknek, és Krisztus Jézusnak, a mi reménységünknek rendeléséből Krisztus Jézus apostola,

1:1 „Pál" Ez egy görög név, aminek a jelentése: "kicsi, alacsony". A legtöbb olyan zsidó család, akik diaszpórában éltek (Pál a ciliciai Tarsusból való) zsidó és görög nevet is adtak gyermekeiknek. Az Apcsel 13:13 előtt Saulnak szólítják ("megkérdezett"). Ez volt a neve az első Héber királynak, aki Benjámin törzséből származott (ugyanúgy, ahogy Pál is, vö. Apcsel 13:21; Róm. 11:1; Fil. 3:5). Az Apcsel 13:13-ban Lukács hirtelen és váratlanul átvált a "Saulról" "Pálra".

■ **„apostola"** A "küldeni" kifejezésre a legelterjedtebben használt két görög szónak egyike ez a szó. Ennek a kifejezésnek számos teológiai használata létezik.

1. a rabbik használták ezt a kifejezést, amikor valaki elhívatott és kiküldetett valaki más hivatalos képviselőjeként, olyasmit jelent, mint a "nagykövet" kifejezés (vö. II. Kor. 5:20).
2. az Evangéliumok gyakran használják ennek a szónak az igei formáját arra, hogy Jézus elküldetett az Atya által. Jánosnál ez a kifejezés Messiási felhangot kap (vö. János 4:34; 5:24,30,36,37,38; 6:29,38,39,40,57; 7:29; 8:42; 10:36; 11:42; 17:3,8,18,21,23,25; 20:21)
3. használják arra is, amikor Jézus küldi el a híveket (vö. János 17:18; 20:21)
4. az ÚSZ-ben mint egy különleges vezetőségi ajándék van megemlítve
   a. a tizenkét eredeti tanítvány belső köre (vö. Apcsel. 1:21-22)
   b. az apostoli segítők és munkatársak különleges csoportja
      (1) Barnabás (vö. Apcsel. 14:4,14)
      (2) Andronikosz és Juniász (vö. Róm. 16:7)
      (3) Apollós (vö. I. Kor. 4:6-9)
      (4) Jakab, az Úr testvére (vö. Gal. 1:19)
      (5) Szilvánusz és Timóteus (vö. I. Thessz. 3:6)
      (6) valószínűleg Titusz (vö. II. Kor. 8:23)
      (7) valószínűleg Epafroditosz (vö. Fil. 2:25)
   c. folyamatosan jelenlévő ajándék a gyülekezetben (vö. Ef. 4:11)
5. Pál ezt a címet használja saját magára nézve a legtöbb levelében, hogy az Isten által adatott hatalmát megerősítse, mint Krisztus képviselője (vö. I. Kor. 1:1; II. Kor. 1:1; Ef. 1:1; Kol. 1:1; II. Tim. 1:1). Még egy olyan személyes levélben is, mint az I. Timóteus, ez a tekintély nagyon is fontos
   a. az ő tekintélye Timóteusnak is tekintélyt adott
   b. a hamis tanítókat támadja
   c. nyilvánvalóan az egész gyülekezetnek felolvasták a levelét

KÜLÖNLEGES TÉMA: KIKÜLD (*APOSTELLÓ*)

Ez egy elég gyakori kifejezés az "kiküldeni" kifejezésre (pl. *apostelló*). Ennek a kifejezésnek számos teológiai használata létezik.

A. A rabbik használták ezt a kifejezést, amikor valaki elhívatott és kiküldetett valaki más hivatalos képviselőjeként, olyasmit jelent, mint a "nagykövet" kifejezés (vö. II. Kor. 5:20).

B. Az Evangéliumok gyakran használják ezt a kifejezést arra, hogy Jézus elküldetett az Atya által. Jánosnál ez a kifejezés Messiási felhangot kap (vö. Máté 10:40; 15:24; Márk 9:37; Lukács 9:48; és leginkább Jánosnál: 4:34; 5:24,30,36,37,38; 6:29,38,39,40,57; 7:29; 8:42; 10:36; 11:42; 17:3,8,18,21,23,25; 20:21). Használják arra is, amikor Jézus küldi el a híveket (vö. János 17:18; 20:21)

C. Az ÚSZ-ben a tanítványokra használja
   1. a tizenkét eredeti tanítvány belső köre (vö. Lukács 6:13; Apcsel. 1:21-22)
   2. az apostoli segítők és munkatársak különleges csoportja
      a. Barnabás (vö. Apcsel. 14:4,14)
      b. Andronikosz és Juniász (vö. Róm. 16:7)
      c. Apollós (vö. I. Kor. 4:6-9)
      d. Jakab, az Úr testvére (vö. Gal. 1:19)
      e. Szilvánusz és Timóteus (vö. I. Thessz. 3:6)
      f. valószínűleg Titusz (vö. II. Kor. 8:23)
      g. valószínűleg Epafroditosz (vö. Fil. 2:25)
   3. folyamatosan jelenlévő ajándék a gyülekezetben (vö. I. Kor. 12:28-29; Ef. 4:11)

D. Pál ezt a címet használja saját magára nézve a legtöbb levelében, hogy az Isten által adatott hatalmát megerősítse, mint Krisztus képviselője (vö. Róm. 1:1; I. Kor. 1:1; II. Kor. 1:1; Gal. 1:1; Ef. 1:1; Kol. 1:1; I. Tim. 1:1, II. Tim. 1:1; Titusz 1:1).

■ **„Krisztus Jézusnak”** Ezek a kifejezések részei a teljesebb címnek: "az Úr Jézus Krisztus". Ennek a három címnek mindegyiknek külön személyes jelentősége van.

1. "Krisztus" a héber Messiás (A Felkent) kifejezés görög fordítása. Ez Jézus ÓSZ-i státuszát erősíti meg, mint az Isten által megígért személy, aki azért küldetett el, hogy felállítsa az igazságosság új korszakát.
2. "Jézus" az a név, amit újszülöttként Betlehemben adott neki az angyal (vö. Máté 1:21). Ez két héber főnévből áll: "YHWH", az istenség szövetségi neve, és az "üdvösség" (vö. II. Mózes 3:14). Ugyanaz a héber név, mint a Józsué (Joshua). Amikor egyedül ezt használják, akkor gyakran a férfit azonosítja, aki a Názáretből való Jézus, Mária fia (pl. Máté 1:16,25; 2:2; 3:13,15,16; Apcsel. 13:23,33; Róm. 8:11; I. Kor. 11:23, 12:3; Ef. 4:21; Fil. 2:10; I. Thessz. 1:10; 4:14).
3. "Úr", ez a héber *adon* kifejezés fordítása, ami a következőket jelentette: "tulajdonos, férj, mester, vagy úr". A zsidók elkezdtek félni attól, hogy kiejtsék a szent YHWH nevet, nehogy hiába vegyék szájukra, megszegve ezzel a Tíz Parancsolat egyikét. Bármikor, amikor az Írásokat olvasták, a YHWH-t az *Adonnal* helyettesítették. Ezért van az, hogy az angol fordítások (és a magyar újfordítású Biblia is) az ÓSZ-ben nyomtatott nagybetűkkel írja az ÚR nevét, amikor az a YHWH helyett szerepel. Ennek a címnek a Jézusra való vonatkoztatásával (*kurios* a görögben) az ÚSZ-i írók az istenségét és az Atyával való egyenlőségét erősítik meg (ugyanezt teszi nyelvtanilag a 2. vers, azzal, hogy egy ELÖLJÁRÓSZÓT használ arra, hogy Istenre az Atyára és Jézusra a Fiúra utaljon; vö. I. Thessz. 1:1; II. Thessz. 1:1,2).

■ **„Istenünknek rendeléséből”** Ez egy másik irodalmi mód arra, hogy megerősítse Pál apostoli tekintélyét. Pál szolgálata "Isten akarata" volt (vö. II. Tim. 1:1) és "Isten rendelése" (vö. Titusz 1:3). Ez valószínűleg Pál elhívására utal ami a damaszkuszi úton történt, és arra az információra, amit Ananiás jelentett ki (vö. Apcsel. 9:1-22; 22:3-16; 26:9-18). Pál nem önként jelentkezett!

■ **„megtartó Istenünknek”** Ez egy ÓSZ-i cím volt, amit YHWH Izraellel való törődésére és megmentésükre utalva használtak (vö. Ézs. 19:20; 43:3,11; 45:15,21; 49:26; 60:16; 63:8), különösen is az eljövendő Szenvedő Szolgára (vö. Ézs. 52:13-53:12). Ezt a címet a Titusz 1:3, a 2:10 és a 3:4 Istenre, az Atyára használja, míg Istenre a Fiúra, Jézusra, a Titusz 1:4-ben, a 2:13-ban és a 3:6-ban. Ez egy másik mód arra, hogy az Atyát és a Fiút teológiailag összekösse.

Ez egyike volt az ÚSZ-i YHWH-ra utaló címeknek, amit a Császárra is használtak. A Pál korában élt császárok magukat "Úrnak", "Megváltónak" sőt még "isteninek" is vallották. A keresztények ezeket a címeket kizárólagosan Jézusra használták, éppen ezért látta őket árulóknak a Római kormányzat és a tárdadalom, és ezért üldözték őket és ezért haltak meg ezrével az első és

második században. Lásd a teljes jegyzetet a II. Tim. 1:10-nél.

■ **„és Krisztus Jézusnak, a mi reménységünknek”** Lásd Különleges Téma: Remény a Titusz 1:2-nél.

SZÖVEG: 1:2
2 Timóteusnak, igaz fiamnak a hitben: Kegyelem, irgalom, békesség Istentől, a mi Atyánktól és Krisztus Jézustól, a mi Urunktól.

1:2 „Timóteusnak” A Pásztori Levelek a tipikus görög levélformát követik: (1) kitől; (2) kinek; és (3) egy imádság/kívánság.

KÜLÖNLEGES TÉMA: TIMÓTEUS

A. A neve azt jelenti, hogy "aki tiszteli Istent".
B. Egy zsidó anyának és egy görög apának a gyermeke volt és Lisztrában lakott (vö. Apcsel. 16:1). Origenész a Róma 16:21-ről szóló kommentárjának latin fordítása azt mondja, hogy Timóteus Derbében lakott. Ez valószínűleg az Apcsel 20:4-től kezdve volt így.
C. Az édesanyja és a nagyanyja oktatta őt a zsidó hitre (vagy a keresztény hitre) (vö. II. Tim. 1:5; 3:14-15).
D. Úgy tűnik, hogy Pál első missziós útja során tért meg Krisztushoz (vö. Apcsel. 14:6-7)
E. A második út alkalmával megkérték, hogy csatlakozzon Pál és Szilász missziós csapatához (vö. Apcsel 16:1-5), nyilvánvalóan azért, hogy átvegye János Márk teendőit. Prófécia által erősítették meg (vö. I. Tim. 1:8; 4:14).
F. Pál metélte körül, hogy a mind a zsidók mind a görögök felé is szolgálhasson (vö. Apcsel 16:3).
G. Pál odaszánt társa volt, és az apostoli megbízottjává lett. Többször van név szerint megemlítve, mint Pál bármelyik másik segítője (17 alkalommal 10 levélben; vö. Róm. 16:21; I. Kor. 4:17; 16:10; Fil. 1:1; 2:19,22; Kol. 1:5, I. Tim. 1:2; II. Tim. 1:2; Titusz 1:4).
H. Pál szeretettel hívja őt "igaz fiamnak a hitben" (vö. I. Tim. 1:2); "szeretett fiamnak" (vö. II. Tim. 1:2); "a közös hitben való igaz fiamnak" (vö. Titusz 1:4). S figyeljük meg az I. Kor. 4:17-ben is: "szeretett és hű gyermekem az Úrban".
I. Nyilvánvalóan Rómában volt, amikor Pált kiengedték a börtönből, és vele tartott a negyedik missziós útjára (vö. Kol. 1:1; Filemon 1).
J. Az I. Thessz. 2:7-ben "apostolnak" hívja abban az értelemben, ami egy folyamatos szellemi ajándék a gyülekezetek számára (vö. Ef. 4:11).
K. A három Pásztori Levél közül kettő neki lett címezve.
L. Legutoljára a Zsid. 13:23-ban lett megemlítve (de kronológiailag a II. Tim. 1:2).

■ **„igaz fia*m*nak”** Az első szám egyesszemélyű birtokos jelző nem szerepel a görög szövegben. A "fiú/gyermek" szó a *teknon* kifejezés, ami törvényes gyermeket jelent. Pál Timóteus lelki apjának tekintette magát (vö. II. Tim. 1:2; 2:1). Így utal Tituszra is (Titusz 1:4) és Onézimuszra is (Filemon 10), hasonló kifejezésekkel.

■ **„kegyelem, irgalom, békesség”** Figyeljük meg a hasonlóságokat és a különbségeket Pál nyitó üdvözleteiben:

1. „Kegyelem néktek és békesség Istentől, a mi Atyánktól, és az Úr Jézus Krisztustól” (vö. Róm. 1:7; I. Kor. 1:3; II. Kor. 1:2; Gal. 1:3; Ef. 1:2; Fil. 1:2; I. Thessz. 1:1; Filemon 1:3)
2. „Kegyelem néktek és békesség Istentől, a mi Atyánktól” (vö. Kol. 1:2)

3. „Kegyelem néktek és békesség” (vö. I. Thessz. 1:1)
4. „Kegyelem, irgalom, békesség Istentől, a mi Atyánktól és Krisztus Jézustól, a mi Urunktól” (vö. I. Tim. 1:2; II. Tim. 1:2)
5. „Kegyelem és békesség Istentől, a mi Atyánktól és a Krisztus Jézustól, a mi Üdvözítőnktől” (vö. Titusz 1:4)

Vegyük figyelembe, hogy itt lehetnek változatok, de néhány elem állandó.

1. Minden üdvözlést a "kegyelem" nyitja. Ez egy keresztényiesített köszöntési forma, ami Isten jellemére összpontosít.
2. "Békesség", ez az eredménye annak, hogy az emberek a megbízható Istenbe vetik bizalmukat.
3. "Irgalom", ez egy másik kifejezés arra, hogy leírjuk Isten jellemét, és egyedülálló Pál írásaiban, csak az I. és II. Timóteusben használja. Ez a kifejezés a Szeptuagintában volt használatos, hogy lefordítsa a héber *hesed* kifejezést (szövetségi hűség). Isten irgalmas és megbízható.
4. Az Atya és a Fiú is meg lett említve minden köszöntésben (az I. Thesszalonikában az előző kifejezésben lettek megemlítve). Nyelvtanilag mindig kapcsolódnak egymáshoz. Ez volt egyike azoknak a módszereknek, ahogy az ÚSZ-i írók megerősítették a Názáreti Jézus teljes istenségét. Ez szintén igaz YHWH ÓSZ-i címeinek Jézusra vonatkoztatott használatára is (pl. Úr és Szabadító).

■ **„Atya”** A Biblia emberi fogalomkört használ (antropomorfizmus), hogy körülírja az istenséget segítségképp az időhöz kötött, bűnös emberiségnek. A leggyakrabban használt bibliai metaforák mind a családhoz kapcsolódnak: (1) Isten mint Atya, mint szülő (anya és apa), mint közeli rokon (*go'el*); (2) Jézus mint Fiú, mint testvér, mint férj; (3) a hívők mint gyermekek, mint örökbefogadott gyermekek, mint menyasszony.

KÜLÖNLEGES TÉMA: ATYA

Az ÓSZ már bevezeti ezt a bensőséges családi metaforát Istennel kapcsolatban, hogy az Atya: (1) Izrael nemzete gyakran úgy jelenik meg, mint YHWH "fia" (vö. Hós. 11:1; Mal. 3:17); (2) sőt még ennél is korábban az V. Mózesben is használja azt a párhuzamot, hogy Isten mint Atya (1:31); (3) az V. Mózes 32-ben Izraelt "az ő gyermekeiknek" hívja, Istent pedig a 'te Atyádnak"; (4) ez a párhuzam megjelenik a Zsolt. 103:13-ban, és a Zsolt. 68:6-ben továbbfejti (az árvák atyja); és (5) a prófétáknál is elég gyakori volt az előfordulása (vö. Ézs. 1:2; 63:8; Izrael mint fiú, Isten mint Atya, 63:16; 64:7; Jer. 3:4,19; 31:9).

Jézus arám nyelven beszélt, ami azt jelenti, hogy nagyon sok helyen, ahol az "Atya" szerepel, a görög *Pater* szó lehet hogy az arám *Abba* szót türközi vissza (vö. Márk 14:36). Ez a családon belüli kifejezés, "Apuci", "Papika" jól visszatükrözi Jézus bensőséges kapcsolatát az Atyával; s felfedi ezt a követői előtt, bátorítva minket arra, hogy mi is legyünk ilyen bensőséges kapcsolatban az Atyával. YHWH-ra alig használták az ÓSZ-ben az "Atya" kifejezést, de Jézus gyakran és áthatóan használja. Elég jelentős kijelentés ez a hívők Istennel való újfajta kapcsolatáról, ami Krisztuson keresztül lehetséges (vö. Máté 6:9).

Ne felejtsük el, hogy az Atya egy családi metafora, nem pedig egy generáció, aki korábban létezett. Soha nem volt olyan idő, amikor Isten az Atya, Jézus a Fiú, és Isten a Szentlélek nem lettek volna együtt egy lényegben! Lásd Különleges Téma: A Szentháromság a Gal. 4:4-ben.

SZÖVEG: 1:3-7

3 Amikor Macedóniába mentem, kértelek, hogy maradj Efezusban, és parancsold meg némelyeknek, hogy ne hirdessenek tévtanokat, 4 ne is foglalkozzanak mondákkal és vég nélküli nemzetségtáblázatokkal, amelyek inkább vitákra vezetnek, mint Isten üdvözítő

tervének megismerésére hit által. [5]A parancs célja pedig a tiszta szívből, jó lelkiismeretből és képmutatás nélküli hitből fakadó szeretet. [6]Némelyek elfordultak ezektől, és üres fecsegésre adták magukat, [7]törvénytanítók akarnak lenni; de nem értik sem azt, amit mondanak, sem azt, amit bizonygatnak.

1:3 „Efezus"

1. Kisázsia Római tartományának legnagyobb városa volt. Nem ez volt a főváros, bár a római kormányzó itt lakott. Kereskedelmi központ volt a kitűnő természetes kikötője miatt.
2. Szabad város volt, ami miatt saját helyi kormányzata lehetett és nagy politikai szabadsága, beleértve azt is, hogy nem volt római katonai helyőrsége.
3. Ez volt az egyetlen olyan város, ami tarthatott kétévenként Ázsiai Olimpiai Játékokat.
4. Itt volt Artemisz Templomának látványa (latinul Diána), ami abban a korban a világ hét csodája közé tartozott. 105 méter hosszú volt és 51 méter széles, 127 oszlopa volt, egyenként 18 méter magasak, közülük 86 arannyal volt beborítva (lásd Plinius Naturalis Historia 36:95ff). Artemisz szobráról azt gondolták, hogy egy meteor volt, ami hasonlított egy többmellű női alakra. Ez azt jelentette, hogy nagyon sok szektához tartózó vallási prostituált volt jelen a városban (vö. Apcsel. 19). Nagyon erkölcstelen és multikulturális város volt.
5. Pál több mint három évet töltött ebben a városban (vö. Apcsel. 18:1; 20:13). Sokkal többet tartózkodott itt, mint bárhol máshol.
6. A hagyomány szerint ez a város lett János Apostol otthona, miután Mária meghalt Palesztinában.
7. Pál és Timóteus minden bizonnyal együtt utazott ide miután Pált kiengedték a Római börtönből. Ez az első földrajzi információ Pál negyedik missziós útjáról. Vegyük észre, hogy Macedónia felé indul.
8. Euszebiosz (egy harmadik századi történetíró) elmeséli azt a hagyományt, hogy Timóteust később megkövezték Efezusben, mert Diána követőivel vitába keveredett.

■ **„hogy"** Ez egy *hina* (célhatározó), ami azt jelenti, hogy "azzal a céllal, hogy" (1:10,18,20; 2:2; 3:15; 4:15; 5:7,16,20,21; 6:1,19).

■ **„parancsold meg"** Ez egy katonai kifejezés, "szigorú parancsot adni" (vö. 5v.,18v; 4:11; 5:7; 6:13,17). Pál Timóteust apostoli képviselőjeként utasítja.

■ **„némelyeknek, hogy ne hirdessenek tévtanokat"** Általában Pál, mint minden első századi író, hálaadó imát is mond a levél elején, mint elvárt bevezető elem a görög levélformában. Mindazonáltal a Galata levélben és az I. Timóteusban is a helyzet (pl. a hamis tanítókkal való szembeszállás) megkívánta a megszokott formától való eltérést. Sok újkori tudományos spekuláció létezik ezekről a hamis tanítókról. Úgy tűnik, hogy a zsidó és a görög gondolkodásmódot ötvözték (mint a Kolosséban lévő hamis tanítók). Ebben a szövegösszefüggésben (1:3-4) a következő jellemzi őket:

1. fura/hamis tanok
2. a mondákkal való foglalkozás
3. vég nélküli nemzettségtáblázatokkal való foglalkozás
4. puszta spekulációk

Néhány kommentátor a gnoszticizmus aeonjaihoz köti ezeket, vagy az angyali szférához (*pléróma*) ami a magas jó isten és az alacsonyabb rendű istenek/angyalok között van, a legalacsonyabb, amelyik megformálta a gonosz anyagot. Lásd Különleges Téma: Gnosztikusok a Titusz 1:1-ban.

A zsidó elemek elég nyilvánvalóak a következőkben:

1. "törvénytanítók" (I. Tim. 1:7-10)
2. "zsidó mondák" (Titusz 1:14; II. Tim. 4:4)

3. "vitatkozások a nemzetségtáblázatokkal kapcsolatban" (Titusz 3:9)
4. "a körülmetéltek között" (Titusz 1:10)
5. valószínűleg a Messiás eredetéről szólnak a Titusz 3:9a-ban

■
NASB „semmilyen más tanokat ne tanítsanak”
NKJV „eltérő tanokat ne tanítsanak”
NRSV „hamis tanokat ne tanítsanak”
TEV „hamis tanokat ne tanítsanak”
NJB „rossz tanokat ne terjesszenek”

Ez JELENIDEJŰ FŐNÉVI IGENEVE a *heteros* (másfajtából való) és a *didakalin* (a tanított dolog) kifejezések szóösszetételének. A *heteros* melléknevet a következő igehelyekben is használják arra, hogy a nem helyénvaló tanítást jellemezzék vele: Apcsel. 17:21; II. Kor. 11:4; és a Gal. 1:6-7. Az I. Timóteus 6:3 nagyon jó párhuzam erre.

A *The New International Biblical Commentary (Az Új Nemzetközi Bibliai Kommentár)* xiv oldalán, az egyik kedvenc kommentátorom, Gordon Fee azt állítja, hogy ez az igevers döntő fontosságú abban, hogy megállapítsuk az I. Timóteus célját. Az ő véleménye szerint nem elsődlegesen a "gyülekezetfegyelmezés kézikönyve" ez a levél, hanem a hamis tanok/tanítások megcáfolása (és én egyetértek ezzel).

1:4 „ne is foglalkozzanak mondákkal és vég nélküli nemzetségtáblázatokkal” A zsidó törvényekre, (7-10. versek, és Titusz 3:9b), a körülmetélésre (Titusz 1:10) és a zsidó mondákra (Titusz 1:14 és és II. Tim. 4:4) való utalások miatt nyilvánvalónak tűnik, hogy ezek a tanítások természetükben zsidó tanítások voltak. Lehetséges, hogy a Messiás eredetéről való spekulációkra utal (vö. Titusz 3:9a).

Ireneus és Tertullianus azt gondolták, hogy Pál profetikusan a későbbi gnoszticizmus eónjaihoz vagy angyali szintekhez szól, akik a szent isten és az alacsonyabb rendű isten között vannak (vagy *Elohim*/és angyal) aki megteremtette az anyagot. A gnoszticizmus egy gondolkodási rendszer, amit a második század közepéből származó írásokból ismerhetünk. Lásd Különleges Téma: Gnoszticizmus a Titusz 1:1-ben. Ezekből az írásokból ismerjük azokat a terjedelmes listáikat, amik azokat az angyali szinteket sorolják fel, amik a magas jó isten és az alacsonyabb rendű szellemi lények között vannak. Mindazonáltal ezeket a gnosztikus felsorolásokat a kortárs keresztény, zsidó, vagy gnosztikus irodalmi művek nem jellemzik azokkal a kifejezésekkel, hogy "mondák" vagy "nemzetségtáblázatok".

A gnoszticizmus témája nagyot fejlődött a régészeti feltárások alkalmával megtalált gnosztikus szövegek által, mint például a Nag Hammadi. Ezek az írások már elérhetőek angol fordításban a következő szerzőktől és címmel: James M. Robinson és Richard Smith: The Nag Hammadi Library (a Nag Hammadi Könyvtár-a gnosztikus evangéliumok, magyarul is elérhető).

■
NASB „amelyek vitákra vezetnek”
NKJV „amik vitákat okoznak”
NRSV „amik elősegítik a spekulációkat”
TEV „amelyek csak vitákat szülnek”
NJB „csak kételyeket táplálnak”

Lehetséges, hogy annyira belebonyolódunk a kereszténység tudományos tanulmányozásába, hogy elfelejtjük azt, hogy miért is tanulmányozzuk Isten igéjét (vö. Titusz 3:8; Máté 28:19-20). Csak azért, mert a szöveg jelentheti ezt vagy azt, ez nem jelenti azt, hogy nem jelenti azt. Vizsgáld meg a történelmi hátteret és a tágabb szövegkörnyezetet.

Pontosan ez az az ok, ami miatt a Pietizmus kialakult a Reformáció hagyományából. Muszáj, hogy az értelem és a szív is alá legyen rendelve Isten Szellemének, és hogy Isten Szelleme erősítse mind kettőt.

■

NASB „inkább, mint Isten kormányzásának elősegítésére”
NKJV „ahelyett, hogy istenfélelemre tanítana”
NRSV „az isteni tanítás helyett”
TEV „s nem szolgálják Isten tervét”
NJB „ahelyett, hogy Isten tervét előmozdítanák”

Ez a "háztartást vezető" kifejezés az, amit a hívőkre használ az evangélium üzenetének sáfárságával kapcsolatban. Ez Isten kegyelmes tervére utal, miszerint az egész emberiség üdvözülhet a Krisztusban való hit által (vö. I. Mózes 3:15; 12:3; II. Mózes 19:5-6; János 3:16; II. Kor. 5:21; Ef. 2:8-10; 2:11-3:13).

KÜLÖNLEGES TÉMA: ÉPÍTÉS

Ezt a kifejezést az *oikodomeó*-t és ennek a különböző formáit Pál gyakran használja. Szó szerint azt jelenti, hogy "házat építeni" (vö. Máté 7:24), de elkezdték metaforikusan a következőkre használni:

1. Krisztus teste, a gyülekezet, I Kor. 3:9; Ef. 2:21; 4:16
2. a következők építésére:
   a. gyengébb testvérek, Róma 15:1
   b. felebarátok, Róma 15:2
   c. egymás, Ef. 4:29; I. Thessz. 5:11
   d. a szenteket a szolgálatra, Ef. 4:12
3. a következőkkel építünk vagy tanítunk:
   a. szeretet, I. Kor. 8:1; Ef. 4:16
   b. a személyes szabadságunk korlátozása, I. Kor. 10:23-24
   c. a spekulációk elkerülése, I. Tim. 1:4
   d. az istentiszteleteken a felszólalók korlátozása (énekeseké, tanítóké, prófétáké, nyelvekenszólóké, és magyarázóké), I. Kor. 14:3-4,12
4. mindennek építenie kellene
   a. Pál tekintélye, I. Kor. 10:8; 12:19; 13:10
   b. összefoglaló megállapítások a Róma 14:19-ben és az I. Kor. 14:26-ban

■ **„hit által”** Eléggé valós különbség van a "mondák", "nemzetségtáblázatok" és "spekulációk" és a hit között. A hit az evangélium történelmi igazságán alapszik, nem pedig feltételezéseken. A hit Isten ígéreteiből származik (vö. Gal. 3:14,16,17,18,21,22,29), nem pedig az emberek filozofikus túlzó befolyásából (vö. I Kor. 1:18:31). Az egyik a kijelentésen alapszik, a másik emberi spekuláción. Az egyik tiszteli Istent, a másik pedig az emberi gondolkodót dicsőíti.

Ezt nem azért mondom, hogy lekicsinylően szóljak az istenfélő tudományról, hanem hogy megkülönböztessem az isteni kijelentést az emberi érvektől, spekulációtól és kitalációktól. A hívők arra hivatottak, hogy szeressék Istent az "elméjükkel" (vö. Jézus idézete az V.Mózes 6:5-ből a Máté 22:36-37-ben; Márk 12:28-30; Lukács 10:27) és hogy ezeket az igazságokat továbbadják a gyermekeiknek (vö. V. Mózes 6:7,20-25).

1:5 „a tiszta szívből fakadó szeretet” Az 5. versben Pál a hívőknek szóló felszólításának háromszoros összetevője volt.

1. a tiszta szívből fakadó szeretet
2. a jó lelkiismeretből fakadó szeretet
3. képmutatás nélküli hitből fakadó szeretet

A héber nyelvben a "szív" az értelem, az érzelmek és az akaratnak volt a központi trónja (vö. V. Mózes 6:5-6). Az egész embert jelentette.

KÜLÖNLEGES TÉMA: A SZÍV

A görög *kardia* szót használja a Szeptuaginta is és az ÚSZ is, hogy a héber *léb* kifejezést tükrözze vissza. Számos módon használják (vö. *A Greek-English Lexicon* (Görög-Angol Lexikon), amit Bauer, Arndt, Gingrich és Danker állított össze, 403-404 oldal).

1. a fizikai élet központja, a személyre használt metafora (vö. Apcsel. 14:17; II. Kor. 3:2-3; Jakab 5:5)
2. a szellemi (erkölcsi) élet központja
   a. Isten ismeri a szívet (vö. Lukács 16:15, Róma 8:27; I. Kor. 14:25; I. Thessz. 2:4; Jel. 2:23)
   b. az emberiség szellemi életére használva (vö. Máté 15:18-19; 18:35; Róma 6:17; I. Tim. 1:5; II. Tim. 2:22; I. Pét. 1:22)
3. a gondolati élet központja (pl. az értelem, vö. Máté 13:15; 24:48; Apcsel. 7:23; 16:14; 28:27; Róma 1:21; 10:6; 16:18; II. Kor. 4:6; Ef. 1:18; 4:18; Jakab 1:26; II. Pét. 1:19; Jel. 18:7; a szív az értelem szinonimája a II. Kor. 3:14-15-ben és a Fil. 4:7-ben)
4. az akarat központja (vö. Apcsel. 5:4; 11:23; I. Kor. 4:5; 7:37; II. Kor. 9:7)
5. az érzelmek központja (vö. Máté 5:28; Apcsel. 2:26,37; 7:54; 21:13; Róma 1:24; II. Kor. 2:4; 7:3; Ef. 6:22; Fil. 1:7)
6. különleges helye a Lélek munkálkodásának (vö. Róma 5:5; II. Kor. 1:22; Gal. 4:6 [pl. Krisztus a szíveinkben van, Ef. 3:17])
7. A szív egy metaforikus mód arra, hogy az egész személyre utaljunk (vö. Máté 22:37, ami az V. Mózes 6:5-öt idézi). A gondolatok, a motivációk és a tettek, amiket a szívnek tulajdonítanak teljes mértékben felfedik a személyiség típust. Az ÓSZ-ben van egy pár elég meghökkentő használata ennek a kifejezésnek
   a. I. Mózes 6:6; 8:21, „Isten megszomorodott szívében” (a Hóseás 11:8-9-ben is szerepel)
   b. V. Mózes 4:29; 6:5, „teljes szívvel, teljes lélekkel”
   c. V. Mózes 10:16, „körülmetéletlen szív” és a Róma 2:29
   d. Ezék. 18:31-32, „Új szív”
   e. Ezék. 36:26, „új szív” szemben a „kőszív”-vel

■ **„jó lelkiismeretből”** A görög "lelkiismeret" kifejezésnek nincs egy megfelelő ÓSZ-i változata, hacsak a héber "kebel" szó nem utal a személy tudatára és annak motivációira. Eredetileg a görög kifejezés arra az öntudatra utalt, ami az öt érzékszervvel volt kapcsolatban. Majd később a belső érzékek érzékelésére kezdték használni (vö. Róma 2:15). Pál ezt a kifejezést kétszer is használja az Apcselben feljegyzett kihallgatásai során (vö. 23:1; és 24:16). Arra az érzékére utal, hogy tudatosan nem szegett meg semmilyen Isten felé irányuló kötelezettséget sem (vö. I. Kor. 4:4).

A lelkiismeret egy olyan fejlődő értelem a hívőkben a motivációt és a cselekedeteket illetően, ami a következőkön alapszik: (1) bibliai világnézet; (2) a Lélek lakozása; és (3) Isten igéjének ismerete. Ezt az evangélium személyes elfogadása teszi lehetővé.

Ezt a kifejezést Pál kétszer használja az első fejezetben, egyszer utalva a saját kialakult érzékére Isten akaratát illetően (vö. 1:5), és egyszer a hamis tanítók tudatos elutasításával kapcsolatban (vö. Titusz 1:15), beleértve Hümenaioszt és Alexandroszt (vö. 1:19). Ezek a hamis tanítók meg lettek bélyegezve saját lelkiismeretük által (vö. 4:2).

■ **„képmutatás nélküli hit”** Pál háromszor használja ezt a melléknevet az írásaiban, hogy leírja a (1) hitet (vö. I. Tim. 1:5; II. Tim. 1:5); és a (2) szeretetet (vö. II. Kor. 6:6 és I. Pét. 1:22). Ennek a mellékjelentése a nyílt, valódi, vagy őszinte, ami pont az ellentéte a "hamis"-nak, ami a hamis tanítókat jellemzi (vö. 19-20-as versek).

1:6-7 Ezek a versek tovább jellemzik a hamis tanítókat a nagyon is zsidó kategóriákban:

1. eltávolodtak az etikus tanítások céljától (vö. 5. vers)

2. a következő dolgok felé fordultak:
    a. "gyümölcstelen beszélgetések" (NASB)
    b. "haszontalan fecsegések" (NKJV)
    c. "értelmetlen beszédek" (NRSV)
    d. "üres spekulációk" (NJB)
3. a Törvény tanítóivá akartak lenni
4. nem értik a Törvényt
5. magabiztos kijelentéseket tesznek olyan dolgokról, amiket nem is értenek
6. a 9c-10 versek úgy tűnnek, hogy a Tíz Parancsolatra utalnak

A hamis tanítók tragédiája vagy a (1) saját szellemi vakságuk, amit gyakran őszintétlenséggel fejeznek ki; vagy a (2) fény tudatos elutasítása, nem csak a tudatlanság, vagy az, hogy (3) másokat is tévedésbe és romlásba vezetnek.

SZÖVEG: 1:8-11

8Mi azonban tudjuk, hogy a törvény jó, ha valaki törvényszerűen él azzal. 9És tudjuk azt is, hogy a törvény nem az igaz ellen van, hanem a törvényszegők és az engedetlenek, a hitetlenek és a bűnösök, a szentségtelenek és a szentségtörők, az apa- és anyagyilkosok, az embergyilkosok, 10a paráznák, a fajtalanok, az emberrablók, a hazugok, a hamisan esküvők ellen, és mindaz ellen, ami csak ellenkezik az egészséges tanítással. 11Ez pedig a boldog Isten dicsőségéről szóló evangélium, amely énrám bízatott.

1:8-11 A görögben ez az egész egy teljes hosszú mondat. Tisztán felfedi a Mózesi Törvény egyetlen folyamatos célját, legfőképpen ahogyan az az erkölcsi életre utal.

1:8 „Mi azonban tudjuk, hogy a törvény jó” Lásd a következő Különleges Témát.

KÜLÖNLEGES TÉMA: PÁL MEGLÁTÁSAI A MÓZESI TÖRVÉNNYEL KAPCSOLATBAN

A. ez jó, és Istentől való (vö. Róma 7:12,16)
B. nem ez az igazságra és az Isten általi elfogadottságra vezető út (sőt, átok is lehet, vö. Galata 3)
C. még mindig ez Isten akarata a hívőkre nézve, mert ez maga Isten önkijelentése (Pál gyakran idézi az ÓSZ-et, hogy meggyőzze és/vagy bátorítsa a hívőket)
D. a hívőket az ÓSZ informálja, tájékoztatja (vö. Róma 4:23-24; 15:4, I. Kor. 10:6,11), de nem az ÓSZ menti meg őket (vö. Apcsel. 15; Róma 4; Gal. 3; Zsidók)
E. az új szövetségben a következő módokon funkcionál:
    1. megmutatja a bűnösséget (vö. Gal. 3:15-29)
    2. irányt mutat a megváltott emberiségnek a tárdadalomban
    3. információként szolgál a keresztény etikai döntésekben

Ez a teológiai spektrum, ami az átkozástól egészen az áldásig tart, és az állandóság az, ami problémát okoz abban, hogy megértsük Pál nézőpontját a Mózesi Törvénnyel kapcsolatban. James Stewart az A Men in Christ (A Krisztusban elrejtett férfi) című könyvében bemutatja Pál ellentmondásos gondolkodását és írását:

> „Egy olyan embertől, aki arra vállalkozott, hogy egy gondolkodás és tanrendszert állítson fel, általában azt várnád el, hogy amilyen mereven csak lehet ragaszkodjon az általa alkalmazott kifejezések jelentéséhez. Azt várnád el, hogy precízen célozza meg azokat a vezető ideáinak kifejezésmódjában. Azt várnád el, egy szó, amit az íród már használt korábban egy bizonyos értelemben, végig ebben az értelemben forduljon elő. De ezt Páltól várva kiábránduláshoz vezet. Kifejezésmódjának nagy része elég képlékeny, nem pedig merev... "A törvény tehát szent" mondja, "Mert gyönyörködöm

az Isten törvényében a belső ember szerint" (vö. Róma. 7:12,22) de nyilvánvalóan egy más fajta *nomos* mondatja vele máshol azt, hogy "Krisztus megváltott minket a törvény átkától" (vö. Gal. 3:13)” (26. oldal).

■ **„ha”** Ez egy HARMADIK TÍPUSÚ FELTÉTELES MONDAT, ami lehetséges, de esetleges cselekedetet jelent. A Mózesi Törvényt megfelelő módon kell használni, nem pedig törvénykező listaként (vö. Róma 2:27-29; 7:6; II. Kor. 3:6).

1:9 „hanem a törvényszegők és az engedetlenek ellen” Pál az írásaiban számos listát belevett a különböző bűnökről (vö. Rom. 1:29-31; 13:13; I. Kor. 5:11; 6:9-10; Ef. 5:5; Kol. 3:5, I. Tim. 6:4-5; II. Tim. 3:2-4; Titusz 3:3). Ezek a listák hasonlítanak a görög moralisták (sztoikusok) listáihoz, amikben a bűnöket sorolják fel. Ez a lista azokat írja le, akik számára a Törvény még mindig releváns (értsd. Bűnösök). A Gal. 3 árfogóan tárgyalja ezt a témát: a Törvény, mint Isten ügynöke, hogy meggyőzzön a bűn tekintetében.

KÜLÖNLEGES TÉMA: BŐNÖK ÉS ERÉNYEK AZ ÚSZ-ben

A bűnökről és az erényekről szóló listák nagyon gyakoriak az ÚSZ-ben. Ezek gyakran tükrözik a rabbinikus és a kulturális (Hellenisztikus) listákat. Az ÚSZ-ben található egymással szemben álló listák a következő helyeken találhatóak:

	Bűnök	**Erények**
1. Pál	Róma 1:28-32	---
	Róma 13:13	Róma 2:9-21
	I. Kor. 5:9-11	---
	6:10	I. Kor. 6:6-9
	II. Kor. 12:20	II. Kor. 6:4-10
	Gal. 5:19-21	Gal. 5:22-23
	Ef. 4:25-32	---
	5:3-5	---
	---	Fil. 4:8-9
	Kol. 3:5,8	Kol. 3:12-14
	I. Tim. 1:9-10	---
	6:4-5	---
	II. Tim. 2:22a,23	II. Tim. 2:22b,24
	Titusz 1:7; 3:3	Titusz 1:8-9; 3:1-2
2. Jakab	Jakab 3:15-16	Jakab 3:17-18
3. Péter	I. Péter 4:3	I. Péter 4:7-11
	II. Péter 1:9	II. Péter 1:5-8
4. János	Jel. 21:8	---
	22:15	---

■ **„törvényszegők”** Ez azt jelentette, hogy "nem ismerik el a tekintélyt". Ezek a hamis tanítók elutasították a Mózesi Törvény erkölcsi aspektusait. Ezek saját maguk "törvényévé" lettek (nincs lelkiismeretük, vö. 4:2).

■ **„engedetlenek”** Ez azt jelentette, hogy "nincsenek tekintély alatt". Saját maguk akartak lenni saját maguk tekintélye.

■ **„hitetlenek”** Ez azt jelentette, hogy "tudatosan hitnélküliek". Nem voltak tudatlanok, hanem

saját maguk tették magukat vakká.

■ **„bűnösök”** Ez a kegyes ellentéte. Ellene vannak mindennek, amit Isten hirdet és tesz.

■ **„szentségtelenek, szentségtörők”** Ez azt jelentette, hogy "a szent dolgokat tiprók". Azt vallották, hogy szellemiek voltak, de az életstílusuk által a világiasságukat demonstrálták.

■ **„apa és anyagyilkosok”** Ha ez a lista a Tízparancsoaltot tükrözi, akkor ez lehet arra utal, hogy tiszteletlenek voltak, ahelyett, hogy tisztelték volna szüleiket (vö. II. Móz. 20:12; V. Móz. 5:16).

■ **„embergyilkosok”** A Tízparancsolatban ez a nem legális, előre eltervezett gyilkosságra utal (vö. II. Mózes 20:13; V. Mózes 5:17).

1:10 „paráznák, fajtalanok” Ez azt jelentette, hogy "szexuálisan erkölcsteleneket" és lehet, hogy a II. Mózes 20:14-re és az V. Mózes 5:18-ra utal. A korlátok nélküli szexualitás mindig is jellemző volt a hamistanítókra.

■

NASB, NJB	**"homoszexuálisok"**
NKJV, NRSV	**"szodomisták"**
TEV	**"szexuálisan perverzek"**

KÜLÖNLEGES TÉMA: HOMOSZEXUALITÁS

Nagyon nagy a modern kulturális nyomás, hogy a homoszexualitást egy helyénvaló, alternatív életstílusnak fogadjuk el. A Biblia ezt romboló életstílusnak mondja, ami kívül esik Isten az Ő teremtésének szánt akaratán.

1. megszegi az I. Mózes 1 parancsolatát, azt, hogy szaporodjatok és sokasodjatok
2. ez jellemzi a pogány istenimádatot és kultúrát is (vö. III. Mózes 18:22; 20:13; Róma 1:26-27; és Júdás 7)
3. énközpontú Istentől való függetlenséget takar (vö. I. Kor. 6:9-10)

Mindazonáltal mielőtt továbblépnénk, hadd erősítsem meg, hogy Isten szeret és megbocsájt minden lázadó embernek. A keresztényeknek semmi joguk nincs arra, hogy gyűlölködően vagy arrogánsan viselkedjenek ezzel a bűnnel szemben, legfőképpen akkor, amikor nyilvánvaló, hogy mindannyian vétkezünk. Az imádság, a törődés, a bizonyságtétel és a könyörület sokkal többet ér el ezen a területen, mint a vehemens kárhoztatás. Isten Igéje és az Ő Szelleme megteszi majd, hogy vádol, ha engedjük nekik. Minden szexuális bűn, nem csak ez az egy, utálatos Isten előtt és ítéletre vezet. A szexualitás Isten ajándéka az emberiség jóléte, öröme, és stabil társadalma érdekében. De ez a hatalmas, Isten-adta belső vágy gyakran fordul lázadó, önközpontú, gyönyörhajhászó, "minél-többet-minden-áron" jellegű életbe (vö. Róma. 8:1-8; Gal. 6:7-8).

■ **„emberrablók”** Ez további bizonyíték lehet arra, hogy ez az egész lista a Tízparancsolattal áll párhuzamban. Ez a "ne lopj" parancsolat rabbinikus értelmezése (vö. II. Mózes 20:15; V. Mózes 5:19). A rabbik azt bizonygatják, hogy ez a rabszolga-kereskedelemmel kapcsolatos emberrablásokra utal (vö. II. Mózes 21:16; V. Mózes 24:7); bár a közvetlen szövegkörnyezet úgy tűnik, hogy a perverz szexualitással van kapcsolatban (pl. egy rabszolgalány szexuális kihasználása, Ámósz 2:7, vagy fiatal fiúk homoszexuális perverzióra való használata).

■ **„hazugok és hamisan esküvők”** Ez utalhat a következő parancsolatra: "ne tanúskodj hamisan felebarátod ellen (vö. II. Mózes 20:16; V. Mózes 5:20).

■ **„és mindaz, ami csak ellenkezik az egészséges tanítással”** Ha folytatjuk ennek a listának az összehasonlítását a Tízparancsolattal, akkor ez a "kívánságra" kell hogy utaljon (vö. II. Mózes 20:17; V. Mózes 5:21). Bár úgy tűnik, hogy Pál a bűnök listáját a Róma. 13:9-ben és a Gal. 5:21-ben is hasonló általános értelemben zárja (azaz a kívánságra való minden különös utalás nélkül).

■ **„egészséges tanítás”** A "hygiene" (higiénia) szó ebből a görög szóból származik. Az ÚSZ-ben ez a kifejezést 11 alkalommal fordul elő; ebből 9 a Pásztori Levelekben szerepel. Olyan tanításokról szól, amik a hívőket szellemileg egészségessé teszi.

Ez a fogalom (bár másfajta megfogalmazásban) újra és újra előforduló téma a Pásztori Levelekben (vö. I. Tim. 1:10; 4:6; 6:3; II. Tim. 1:13; 4:3; Titusz 1:9,13; 2:1,2,7). Ebben a szövegkörnyezetben párhuzamban áll a 11. versben szereplő "dicsőség evangéliumával".

Ennek a szövegnek a bonyolult kortárs alkalmazása azzal van összefüggésben, ahogy a modern kori hívők képesek-e a "hamis tanítókat" definiálni. Hogyan tesz valaki különbséget a személyes ízlés és kultúra dolgai és a döntő dokrinális kérdések között? A válasznak az evangélium apostoli tanításában kell rejlenie, különösen is abban, ahogy az Krisztus személyére és munkájára utal, és arra, hogy az emberek hogyan fogadják Krisztus munkájának hasznát, és hogy hogyan élnek annak fényében, hogy az evangélium a Krisztushoz való hasonlóság parancsolatát adta.

Az "egészséges tanítás" csak egyike azoknak a szavaknak és kifejezéseknek, amik felemelik és leírják Isten igazságát.

1. "Isten Igéje" (vö. I. Tim. 4:5; II. Tim. 4:2; Titusz 2:5)
2. "Urunk beszéde" (vö. I. Tim. 6:3; II. Tim. 1:13)
3. "igazság igéje" (vö. II. Tim. 2:15)
4. "hit igéje" (vö. I. Tim. 4:6)
5. "tanítás" (vö. I. Tim. 1:10; II. Tim. 4:3; Titusz 1:9; 2:1)
6. "kincs" (vö. I. Tim. 6:20)
7. "igazság" (vö. II: Tim. 1:14; 2:18,25; 3:7,8; 4:4)
8. "evangélium" (vö. I. Tim. 1:11; II. Tim. 2:8,10,11)
9. "a hit" (vö. I. Tim. 6:21, II. Tim. 4:7)
10. "írások" (vö. II. Tim. 2:15-16)

1:11 „dicsőségéről szóló evangélium” Ez szó szerint így hangzik: "az áldott isten dicsőségének evangéliuma". Ez a 10. versben lévő "egészséges tanítással" áll párhuzamban. Isten feltárta hogy hogyan lehet Feléje és más emberek felé megfelelő módon reagálni (evangélium) és nem megfelelő módon (zsidó törvényeskedés). Az új szövetség Krisztusban a végső döntőbíró afelett, hogy mi az, ami szükséges és megfelelő a hívők számára (vö. Apcsel. 15).

A dicsőség (*doxa*) kifejezést nagyon nehéz definiálni. Az ÓSZ-ben a héber *kabod,* egy kereskedelmi kifejezés volt, ami azt jelenti, hogy "nehéznek lenni", tehát értékesnek és tiszteletreméltónak lenni. Volt egy különleges értelme, ami ebből származott, és ezt YHWH-ra használták (vö. II. Mózes 16:7) a *shekinah* dicsőségének felhőjével kapcsolatban, ami az Ő jelenlétét képviselte. Ez a felső tűzoszlop volt. Így hát a *kabod* egy sugárzó, briliáns mellékjelentést vett fel (vö. II. Mózes 24:17). Az ÓSZ-ben ez az Istenre utalás egyik módjává válik (vö. Ézs. 59:19). Éppen ez az, ami miatt a János 1:14 annyira jelentőségteljessé válik. Jézust és/vagy az Ő evangéliumát teljes mértékben azonosítja az ÓSZ áldott Istenével, YHWH-val.

■ **„boldog Isten”** Ez a szó, hogy "boldog", Istenre használva csak itt és a 6:15-ben fordul elő. Ez ugyanaz a kifejezés, ami a Boldogmondásokban szerepel a Máté 5-ben (azaz "boldog, elégedett"). Ennek az idiómának a jelentése az, hogy YHWH méltó a dicséretre.

■ **„amely énrám bízatott”** Ez a *pisteuó* szó AORISZT PASSZÍV KIJELENTŐ módú formája, ez az ÚSZ-ben a legáltalánosabban használt kifejezés a hitre és a bizalomra. Itt abban az értelemben használja, hogy "valamit rábízni valakire" (vö. Lukács 16:11; Róma 3:2; I. Kor. 9:17; Gal. 2:7; I. Thessz. 2:4; I. Tim. 1:11; Titusz 1:3; I. Pét. 4:10).

Pál hitte, hogy Isten az evangélium sáfárává tette, amivel majd el kell számolnia (vö. I. Kor. 9:17; Gal. 2:7; I. Thessz. 2:4; Titusz 1:3).

SZÖVEG: 1:12-17

[12] Hálát adok a Krisztus Jézusnak, a mi Urunknak, aki megerősített engem, mert megbízhatónak tartott, amikor szolgálatra rendelt. [13]Jóllehet előbb őt káromló, az övéit üldöző és erőszakos ember voltam, mégis irgalmat nyertem, mert hitetlenségemben tudatlanul cselekedtem. [14]De bőségesen kiáradt rám a mi Urunk kegyelme a Krisztus Jézusban való hittel és szeretettel. [15]Igaz az a beszéd, és teljes elfogadásra méltó, hogy Krisztus Jézus azért jött el a világba, hogy a bűnösöket üdvözítse, akik közül az első én vagyok. [16]De azért könyörült rajtam, hogy Jézus Krisztus elsősorban énrajtam mutassa meg végtelen türelmét példaként azoknak, akik majd hisznek benne, és így az örök életre jutnak. [17]Az örökkévalóság királyának pedig, a halhatatlan, láthatatlan egy Istennek tisztelet és dicsőség örökkön-örökké. Ámen.

1:12 „Hálát adok a Krisztus Jézusnak, a mi Urunknak” Ez egyike azoknak a ritka alkalmaknak, amikor Pál Krisztushoz intézi imáját az Atya helyett. Valószínűleg azért teszi ezt, mert Jézus volt az, aki szólt hozzá a damaszkuszi úton (vö. Apcsel. 9:4-5; 22:7-8; 26:15). Pál hitte, hogy Jézus

1. megerősítette/képessé tette/erővel ruházta fel (vö. Fil. 4:13; II. Tim. 4:17)
2. úgy gondolta, hogy ő hűséges/megbízható
3. helyezte őt a szolgálatba (vö. Apcsel. 9:15).

Ennek a bekezdésnek a többi része Pál azon csodálatáról szól, hogy Isten szeretni tud, meg tud bocsájtani és használni tud egy olyan bűnöst, mint amilyen ő volt. Ha Isten meg tudta tenni ezt Pállal, akkor bárkivel meg tudja tenni, még a hamis tanítókkal is és azokkal, akikre hatással voltak.

Ez a fajta doxológia, ami úgy tűnik, hogy csak úgy berobban a szövegkörnyezetbe, nagyon is jellemző Pál írásaira. Teológiájának kifejtése gyakran okozta azt, hogy imádatban és hálaadásban tört ki. Pál gyakran használta az *eucharisteó* vagy az *eucharistia* görög kifejezést, hogy kifejezze hálóját, de az itt használt kifejezés az a *charin*, ami a "kegyelem" (*charis*) tőből származik. Ez a kifejezés ritkábban fordul elő Pál írásaiban (vö. I. Tim. 1:12; II. Tim. 1:3). Bár mind a kettő nyilvánvalóan felcserélhető egymással a korinthusi levelekben, ezért valószínűleg Pál számára ezek egymás szinonimái, kis, vagy semmi különbséget nem téve.

KÜLÖNLEGES TÉMA: HÁLAADÁS

I. Bevezetés
   A. Ez a hívők helyénvaló hozzáállása Isten felé:
      1. Ez az Istennek való dicséretünk forrása Krisztus által
         a. II. Korinthus 2:14:
         b. II. Korinthus 9:15
         c. Kolossé 3:17
      2. Ez a szolgálatra való helyes motiváció, I. Kor. 1:4
      3. Ez a menny folyamatos témája
         a. Jelenések 4:9
         b. Jelenések 7:12
         c. Jelenések 11:17
      4. Ez a hívők folyamatos témája
         a. Kolossé 2:7
         b. Kolossé 3:17
         c. Kolossé 4:2

II. Bibliai Anyag
   A. Ószövetség

1. Két alapszó:
   a. *yadah*, ami dicséretet jelent
   b. *todah*, ami hálaadást jelent. Ezt általában a felajánlott áldozatokra használták (vö. II. Krón. 29:31; 33:16)
2. Dávid különleges Lévitákat jelölt ki akiknek dicsérniük kelett Istent és hálát kellett adniuk Istennek. Ezt követte Salamon, Ezékiás és Nehémiás is:
   a. I. Krónika 16:4,7,41
   b. I. Krónika 23:30
   c. I. Krónika 25:3
   d. II. Krónika 5:13
   e. II. Krónika 7:6
   f. II. Krónika 31:2
   g. Nehémiás 11:12
   h. Nehémiás 12:24,27,31,38,46
3. A Zsoltáríró Izrael dicséreteinek és hálaadásainak gyűjteményében:
   a. Hálaadás YHWH-nak a Szövetséghez való hűségéért
      (1) Zsoltárok 107:8 [a *hesed*-re]
      (2) Zsoltárok 103:1
      (3) Zsoltárok 138:2 [a *hesed*-re]
   b. A Hálaadás a Templom felé tartó zarándokút része volt
      (1) Zsoltárok 95:2
      (2) Zsoltárok 100:4
   c. Hálaadás kísérte az áldozatokat
      (1) Zsoltárok 26:7
      (2) Zsoltárok122:4
   d. Hálákat adtak YHWH cselekedeteiért
      (1) ellenségektől való megmentéséért
         (a) Zsoltárok 7:18
         (b) Zsoltárok 18:49
         (c) Zsoltárok 28:7
         (d) Zsoltárok 35:18
         (e) Zsoltárok 44:8
         (f) Zsoltárok 54:6
         (g) Zsoltárok 79:13
         (h) Zsoltárok 118:1,21,29
         (i) Zsoltárok 138:1
      (2) A börtönből való megmentésért (metaforikusan), Zsoltárok 142:8
      (3) A haláltól való megmentésért
         (a) Zsoltárok 30:4,12
         (b) Zsoltárok 86:12-13
         (c) Ézsaiás 38:18-19
      (4) Elnyomja a gonoszt és felmagasztalja az igazat
         (a) Zsoltárok 52:9
         (b) Zsoltárok 75:2
         (c) Zsoltárok 92:2
         (d) Zsoltárok 140:13
      (5) Ő megbocsájt
         (a) Zsoltárok 30:4
         (b) Ézsaiás 12:1
      (6) Gondoskodik népéről
         (a) Zsoltárok 106:1

        (b) Zsoltárok 111:2
        (c) Zsoltárok 136: 1,26
        (d) Zsoltárok 145:10
        (e) Jeremiás 33:11

B. Új Szövetség

1. A köszönetre és a hálaadásra használt leggyakoribb szó
   a. *eucharisteó* (vö. I. Kor. 1:4,14; 10:30; 11:24; 14:17,18; Kol. 1:3,12; 3:17)
   b. *eucharistos* (vö. Kol. 3:15)
   c. *eucharistia* (vö. I. Kor. 14:16; II. Kor. 4:15; 9:11,12; Kol. 2:7; 4:2)
   d. *charis* (vö. I. Kor. 15:57; II. Kor. 2:14; 8:16; 9:15; I. Pét. 2:19)
2. Jézus példája
   a. Hálás volt az ételért
      (1) Lukács 22:17,19 (I. Kor. 11:24)
      (2) János 6:11,23
   b. Hálás volt a megválaszolt imádságért, János 11:41
3. További példák a hálára
   a. Isten ajándékáért, Krisztusért, II. Kor. 9:15
   b. az ételért
   c. Apcsel 27:35
      (1) Róma 14:6
      (2) I. Kointhus 10:30; 11:24
      (3) I. Timóteus 4:3-4
   d. a gyógyulásért, Lukács 17:16
   e. a békességért, Apcsel. 24:2-3
   f. a veszélyből való kimenekedésért
      (1) Apcsel. 27:30
      (2) Apcsel. 28:15
   g. mindenfajta körülményért, Filippi 4:6
   h. minden emberért, főleg a vezetőkért, I. Timóteus 2:1
4. A hála további aspektusai
   a. Ez Isten akarata minden hívő számára, I. Thesszalonika 5:18
   b. Ez a Lélekkel teljes élet bizonyítéka, Efézus 5:20
   c. Ezt elhanyagolni bűn
      (1) Lukács 17:16
      (2) Róma 1:21
   d. A bűn ellenszere, Efézus 5:4
5. Pál hálája
   a. áldását adja az egyházra
      (1) az evangélium hirdetése miatt
         (a) Róma 1:8
         (b) Kolossé 1:3-4
         (c) Efézus 1:15-16
         (d) I. Thesszalonika 1:2
      (2) a megadatott kegyelemért
         (a) I. Korinthus 1:4
         (b) II. Korinthus 1:11; 4:15
      (3) az evangélium elfogadásáért, I. Thesszalonika 2:13
      (4) az evangélium terjesztésében való közösségért, Filippi 1:3-5
      (5) a kegyelemben való növekedésért, II. Thesszalonika 1:3
      (6) a kiválasztás ismeretéért, II. Thesszalonika 2:13
      (7) a szellemi áldásokért, Kolossé 1:12; 3:15

(8) az adakozásban való szabadságért, II. Korinthus 9:11-12
(9) az új hívők feletti örömért, I. Thesszalonika 3:9
b. Személyes hálaadása
(1) hogy hívő lehet, Kolossé 1:12
(2) a bűn megkötözöttségéből való kimenekülésért, Róma 7:25; II. Kor. 2:14
(3) a hívők áldozatkész munkájáért, Róma 16:4; II. Kor. 8:16
(4) bizonyos dolgokért, amik nem történtek meg, I. Korinthus 1:14
(5) a személyes szellemi ajándékért, I. Korinthus 14:18
(6) a barátok szellemi növekedéséért, Filemon 4-5
(7) a szolgálatra való fizikai erőért, I. Timóteus 1:12

III. Összegzés
A. A hálaadás az Istennek való központi válaszreakciónk miután megtértünk. Nem csak a beszédben jelenik meg, hanem egy életstílusszerű hálában.
B. A minden helyzetben való hálaadás a célja az Isten gondoskodásában való érett életnek (vö. I. Thessz. 5:12-18).
C. A hálaadás mind az ÓSZ, mind az ÚSZ visszatérő témája. Ez a számodra is téma?

1:13 „káromló” Ez minden bizonnyal Saul megtérése előtti hitére és Jézusról szóló kijelentéseire utal.

■ **„üldöző és erőszakos ember”** Apcsel. 8:1-3; 9:1,13,21; 22:4,19; 26:10-11; I. Kor. 15:8-9; Gal. 1:13; Fil. 3:6)

■ **„irgalmat nyertem”** Ez egy AORISZT PASSZÍV KIJENETÉS. Isten/Krisztus megkegyelmezett Saulnak, az erőszakos üldözőnek. Ha ő irgalmat nyerhetett, bárki más is irgalmat nyerhet. Ez tisztán felfedi Isten jellemét, és azt, hogy milyen messzire elér az Ő szeretete és irgalma a bűnösök felé.

■ **„mert hitetlenségemben tudatlanul cselekedtem”** Az ÓSZ-ben a tudatlanságban elkövetett bűnökre áldozattal lehetett bocsánatot nyerni (vö. III. Mózes 16), ugyanakkor az előre eltervezett bűnre nem volt lehetséges az áldozat, még az Engesztelés Napján sem. A Római levélben Pál megerősíti, hogy Isten annak fényében vonja felelőségre az embereket, amennyi fénnyel rendelkeznek. Egy példa erre az igazságra az, hogy a Mózesi Törvény előtt Isten nem vonta felelőségre az embereket, ha megszegték annak szabályait (vö. Apcsel. 17:30; Róma. 3:20,25; 4:15; 5:13,20; 7:5,7-8; I. Kor. 15:56). Ugyanez ez igaz azokra is, akik még soha nem hallották az evangéliumot (vö. Róma 1:18-2:29). Azért felelnek, amennyi fény nekik adatott (a teremtésből, Róma 1:18-23, és a belső erkölcsi bizonyságtétel, Róma 2:14-15). Ezt a "természeti kijelentésnek" nevezik, ami ellentéte a "különleges kijelentésnek" (pl. a Biblia).

1:14 „a mi Urunk kegyelme” Pál az üdvösségről szóló teológiájában a kulcs az Isten jelleme volt, nem pedig az emberiség teljesítménye. A bukott emberek egyetlen reménye az Isten letisztult, irgalmas, kegyelmes jellemében van, ami Krisztusban fejeződött ki (vö. Ef. 1:3-14; 2:4,8-9).

■ **„bőségesen”** Ez szó szerint az jelenti "szuperbőségesen" (*huperpleonazó*). Ez egy olyan jellemvonás, ami a *hapax legomenon* összetett változata a *huper* szóval, amit Pál alkotott meg. "Ahol megnövekedett a bűn, ott még bőségesebben kiáradt a kegyelem" (Róma 5:20).

KÜLÖNLEGES TÉMA: HOGYAN HASZNÁLJA PÁL A "*HUPER*" SZÓT ÉS ANNAK SZÓÖSSZETÉTELEIT

Pál különösen is szeretett új szavakat megalkotni a görög *huper* ELŐJÁRÓSZÓVAL, ami

alapjában véve azt jelenti, hogy "túl" vagy "felettébb". Amikor BIRTOKOS ESETTEL (HATÁROZÓSZÓI) használja, azt jelenti, hogy "valaki nevében, valaki helyében, valaki érdekében". Azt is jelentheti, hogy "ról/ről", vagy "vonatkozólag", mint a *peri* (vö. II. Kor. 8:23; II. Thessz. 2:1). Amikor a TÁRGYESETTEL használja, azt jelenti, hogy "felette", "felett" vagy "túl" (vö. A. T. Robertson, A Grammar of the Greek New Testament in the Light of Historical Research [A görög újszövetség nyelvtana a történelmi kutatások fényében], 625-633. oldal). Amikor Pál szeretett volna egy fogalmat kihangsúlyozni, akkor ezt az ELŐJÁRÓSZÓT használta egy szóösszetételben.

Itt egy lista arról, hogy hogyan használta Pál ezt az ELŐJÁRÓSZÓT szóösszetételekben.

A. Hapax legomenon (csak egyszer fordul elő az ÚSZ-ben)
   1. *Huperakmos*, eljárt felette az idő, I. Kor. 7:36
   2. *Huperauxanó*, felettébb megnövekszik, II. Thessz. 1:3
   3. *Huperbainó*, túllépni vagy áthágni, I. Thessz. 4:6
   4. *Huperkeina*, túl, II. Kor. 10:16
   5. *Huperekteina*, meghaladni, II. Kor. 10:14
   6. *Huperentugchanó*, közbenjárni, Róma 8:26
   7. *Hupernikaó*, mérhetetlenül győzedelmeskedni, Róma 8:37
   8. *Huperpleonazó*, túláradó bőségben lenni, I. Tim. 1:14
   9. *Huperupsoó*, legteljesebben felmagasztalni, Fil. 2:9
   10. *Huperphroneó*, fennhéjázó dolgokat gondolni, Róma 12:3

B. Szavak, amik csak Pál írásaiban fordul elő.
   1. *Huperairomai*, saját magát felmagasztalni, II. Kor. 12:7; II. Thessz. 2:4
   2. *Huperballontós*, mértéken felül, bőségesen, II. Kor. 11:23 (csak itt áll HATÁROZÓI ESETBEN, máshol IGE:, II. Kor. 3:10; 9:14, Ef. 1:19; 2:7; 3:19)
   3. *Huperbolé*, túlrepülni, túllőni, különleges fegyverzet, Róma 7:13I. Kor. 12:31; II. Kor. 1:8; 4:7,17; 22:7; Gal. 1:13
   4. *Huperekperissou*, minden mértéket felülhalad, Ef. 3:20; I. Thessz. 3:10; 5:13
   5. *Huperlian*, a legfelsőbb mértékű, kiemelkedő, II. Kor. 11:5; 12:11
   6. *Huperroché*, kiválóság, kitűnőség, I. Kor. 2:1; I. Tim. 2:2
   7. *Huperperisseuó*, túlságosan bővelkedni, Róma 5:20 (KÖZÉPIGE: túláradóan betöltve lenni, II. Kor. 7:4)

C. A Pál által használt szavak, és más ÚSZ-i írók által csak ritkán használt szavak
   1. *Huperanó*, magasan felette, Ef. 1:21; 4:10; és Zsid. 9:5
   2. *Huperechó*, kitűnőség, kiemelkedő, Róma 13:1; Fil. 2:3; 3:8; 4:7; I. Pét. 2:13
   3. *Huperéphanos*, feltételező, fennhéjázó, Róma, 1:30; II. Tim. 3:2; és Lukács 1:51; Jakab 4:6; I. Pét. 5:5.

Pál a szenvedélyek embere volt; amikor a dolgok vagy az emberek jók voltak, akkor nagyon jók voltak, amikor rosszak voltak, akkor nagyon rosszak voltak. Ez az ELÖJÁRÓSZÓ megengedte, hogy szuperlatívuszokban fejezhesse ki a bűnnel, magával, Krisztussal és az Evangéliummal kapcsolatos érzéseit.

■ **„a Krisztus Jézusban való hittel és szeretettel”** Számos értelmezési vitapont van ebben a versben.

1. A 14. versben szereplő "Urunk" YHWH-ra utal, vagy Jézusra (vö. 17. vers)? A szövegkörnyezet miatt a YHWH tűnik a legjobbnak.
2. Isten kegyelmi ajándéka összefüggésben kellene hogy legyen a hittel és szeretettel, amik szintén Krisztus ajándékai?

Pál megtérése minden (Apcsel 9) bizonnyal a kegyelem megnyilatkozása volt. Pál ki volt választva, és eszerint cselekedett. A válaszreakciója nem egy olyan tett volt, amiben a szabad akaratra semmi

nem volt hatással! A szükségei Isten kegyelmében és Jézus cselekedeteiben lettek betöltve. Pál megkapta a menny ajándékait, és úgy élt, hogy mások is láthassák ezt.

Vegyük észre, hogy Isten az üdvösségről való gondoskodása csakis Krisztuson keresztül lehetséges. Ő maga Isten válasza a bukott emberiség minden területen jelentkező szükségére (vö. 15-17. versek).

1:15 „Igaz az a beszéd és teljes elfogadásra méltó” Ezt a kifejezést öt alkalommal használja a Pásztori Levelekben (vö. 1:15; 3:1; 4:9; II. Tim. 2:11; Titusz 3:8). Nagyon hasonlít Jézus "ámen ámen" mondására (amit úgy fordítottak, hogy "bizony bizony"), amit arra használt, hogy egy nagyon jelentőségteljes mondatot vezessen be.

■ **„Krisztus Jézus Jézus azért jött el a világba”** Ez feltételezi/sugalmazza Jézus mindenek előtt való létezését (vö. János 1:1,15; 8:57-58; 16:28, 17:5; II. Kor. 8.9; Fil. 2:6-7; Kol. 1:17; Zsid. 1:3; 10:5-8), ami egy nagyon is jelentős doktrinális kérdés volt ami kapcsolódott az isteni voltához (testet öltött, nem pedig teremtve lett, vö. Péld. 8:22). Lehetséges, hogy ezeknek a hamis tanítóknak a gnosztikus aspektusaira utal. Lásd Különleges Téma: A gnoszticizmus a Titusz 1:1-ben.

KÜLÖNLEGES TÉMA: HOGYAN HASZNÁLJA PÁL A KOSMOS SZÓT

Pál a *kosmos* szót számos módon használja

1. az összes teremtett rendszerre (vö. Róma 1:20; Ef. 1:4; I. Kor. 3:22; 8:4,5)
2. erre a planétára (II. Kor. 1:12; Ef. 1:10; Kol. 1:20; I. Tim. 1:15; 3:16; 6:7)
3. az emberekre (vö. I. Kor. 1:27-28; 4:9,13; Róma 3:6,19; 11:15; II. Kor. 5:19, Kol. 1:6)
4. azokra az emberekre, akik Istentől függetlenül szervezetten élnek (vö. I. Kor. 1:20-21; 2:12; 3:19; 11:32; Gal. 4:3; Ef. 2:2,12; Fil. 2:15; Kol. 2:8,20-24). Ez itt nagyon hasonlít arra, ahogy János használja azt az I. János 2:15-17-ben.
5. a jelenlegi világszerkezetre (vö. I. Kor. 7:29-31; Gal. 6:14, hasonló a Fil. 3:4-9-hez, ahol Pál a Zsidó szerkezetet írja le)

Bizonyos értelemben ezek átfedik egymást, és nehéz minden egyes előfordulását kategorizálni. Ezt a kifejezést is, mint Pál gondolkodásában oly sokat, a közvetlen szövegkörnyezettel kell definiálni, és nem egy előre lefixált definícióval. Pál szóhasználata nagyon képlékeny volt (vö. James *Stewart A Man in Christ* – Egy Férfi Krisztusban – című könyvében). Nem az volt a szándéka, hogy egy szisztematikus teológiai rendszert alkosson meg, hanem az, hogy Krisztust hirdesse. Ő megváltoztat mindent!

■ **„hogy a bűnösöket üdvözítse”** Ez a célja Krisztus eljövetelének (vö. Márk 10:45; Lukács 19:10;I. Ján. 2:2). Továbbá megmutatja az evangélium alapvető tanítását, már ami a bukott emberiség szükségét illeti a kegyelemmel kapcsolatban (vö. Róma 3:9-18,23; 6:23).

■ **„az első én vagyok”** Minél nagyobb a fény, annál nagyobb a bűnösség tudatosulása (vö. 16. vers; I. Kor. 15:9; Ef. 3:8). Pálnak bűntudata volt azért, mert üldözte az egyházat (vö. Apcsel. 7:58; 8:1; 9:1-2; 22:4,19-20; 26:10-11), de erőt adott neki Isten kegyelme, szeretete, és a Krisztus befejezett munkája általi gondoskodása a bűnösökről (vö. 16. vers).

1:16

NASB	**„tökéletes türelmét”**
NKJV	**„teljes hosszútűrését”**
NRSV	**„a legvégsőbb türelmét”**
TEV	**„teljes türelmét”**
NJB	**„kimeríthetetlen türelmét”**

Ez egy összetett görög kifejezés (*makros* és *thumos*) melynek jelentése "visszatartott harag". A görög ÓSZ-ben, amit Septuagintának hívnak, gyakran használják ezt a kifejezést Istenre (vö. IV.

Mózes 14:18; Zsolt. 86:15; 103:8; Jóel 2:13; Náh. 1:3). Az ÚSZ-ben is ezzel jellemzik Istent (vö. Róma 2:4; 9:22; I. Péter 3:20; II. Péter 3:15). Ennek kellene jellemeznie az Ő gyermekeit is (vö. II. Kor. 6:6; Gal. 5:22; Ef. 4:2; Kol. 1:11; 3:12; II. Tim. 3:10; 4:2).

■ **„példaként”** Pál bizonyságtétele arról az üdvösségről, hogy a kereszténység fő ellenségéből a pogányokhoz elküldetett Apostollá lett felfedi Isten kegyelmének a mélységét, szélességét és magasságát. Bizonyos értelemben Pál egy őszinte hamis tanító volt, akin Isten megkegyelmezett!

■ **„azoknak, akik majd hisznek benne”** A János 17:20-26-ban Jézus imádkozik azokért, akik majd hinni fognak Benne. Bár a János Evangéliuma az *eis* elöljárószót használja gyakrabban, hogy kifejezze az emberi hit tárgyát, Pál általában az *epi* szót használja (vö. Róma 4:5,24; 9:33; 10:11; I. Tim. 1:16; nézzük meg az Apcsel 9:42; 11:17 és a 16:31-s verseket is) vagy csak a RÉSZES ESETET (vö. Gal. 3:6; Apcsel 18:8; 27:25). Úgy tűnik, hogy semmilyen teológiai különbség sincs a (1) hinni (bízni) valamibe (*eis*); hinni valamiben (en); vagy a hinni valaminek (*epi*); és a (2) RÉSZES ESET elöljárószó nélküli használata között (vö. I. János 5:10).

Pál, ugyanúgy, mint János néha a *hoti* szót használja (azaz, hinni hogy), ami a hit tartalmát hangsúlyozza (vö. Róma 6:8; I. Thess. 4:14). Az evangélium (1) egy személy, akit fogadnunk kell; (2) bizonyos igazságok, amiket hinnünk kell; és (3) egy élet, amit meg kell élnünk.

KÜLÖNLEGES TÉMA: HIT (*PISTIS* [főnév], *PISTEUÓ* [ige], *PISTOS* [melléknév])

A. Ez egy nagyon fontos kifejezés a Bibliában (vö. Zsid. 11:1,6). Jézus korai tanításainak is ez a témája (vö. Márk 1:15). Legalább két újszövetségi követelmény van: megtérés és hit (vö. 1:15; Apcsel 3:16,19; 20:21).

B. Szótana
  1. Az ÓSZ-ben a hit szó lojalitást, hűséget, megbízhatóságot jelentett, és Isten természetének leírása volt, nem a mienk.
  2. Héber kifejezésből származik, (*emun*, *emunah*), ami azt jelentette, hogy "hogy biztosnak vagy szilárdnak lenni". A megmentő hit a következő: értelmi beleegyezés (igazságok sorába), erkölcsös élet (életstílus), és elsődlegesen egy kapcsolati (egy személy befogadása) és akarati odaszántság(egy döntés) ennek a személynek.

C. Az ÓSZ-i használata

Ki kell hangsúlyoznunk, hogy Ábrahám hite nem az eljövendő Messiásban volt, hanem Isten azon ígéretében, hogy lesz egy gyermeke és leszármazottjai (I. Mózes 12:2; 15:2-5; 17:4-8; 18:14). Ábrahám azzal válaszolt erre az ígéretre, hogy hitt Istennek. Így is voltak kétségei és problémái ezzel az ígérettel kapcsolatban, aminek a beteljesüléséhez tizenhárom év kellett. Az ő tökéletlen hite viszont elfogadásra talált Istennél. Isten kész arra, hogy olyan tökéletlen emberekkel munkálkodjon együtt, akik hitben válaszolnak Neki és az Ő ígéreteire, még akkor is, ha a hitük mérete csak akkora, mint egy mustármag (vö. Máté 17:20).

D. Az ÚSZ-i használata

A "hitt" szó a görög kifejezésből származik (*pisteuó*) amit úgy is lehet fordítani, hogy "hisz", "hit", vagy "bízni". Például a főnév nem fordul elő még János evangéliumában, de az ige formát gyakran használja. A János 2:23-25-ös igerészben nem tudjuk biztosan, hogy mennyire volt valódi a tömeg odaszántsága a Názáreti Jézus, mint Messiás felé. Ennek a "hinni" igének a felszínes használatára további példa a János 8:31-59 és az Apcsel 8:13,18-24. Az igaz biblikus hit több, mint egy kezdeti válaszreakció. A tanítványság folyamatának kell ezt követnie (vö. Máté 13:20-22,31-32).

E. ELÖLJÁRÓSZÓKKAL való használata
  1. *eis* azt jelenti "-ba, -be, -ban, ben". Ez az egyedi szerkezet azt hangsúlyozza, hogy a hívők bizalmukat/hitüket Jézusba helyezik.

a. az Ő nevébe(n) (János 1:12; 2:23; 3:18; I. János 5:13)
b. Őbelé (János 2:11; 3:15,18; 4:39; 6:40; 7:5,31,39,48; 8:30; 9:36; 10:42; 11:45,48; 12:37,42; Máté 18:6; Apcsel 10:43; Fil. 1:29; I. Pét. 1:8)
c. Bennem (János 6:35; 7:38; 11:25,26; 12:44,46; 14:1,12; 16:9; 17:20)
d. a Fiúba(n) (János 3:36; 9:35; I. János 5:10)
e. Jézusba(n) (János 12:11; Apcsel 19:4; Gal. 2:16)
f. a Világosságba(n) (János 12:36)
g. Istenbe(n) (János 14:1)

2. *en* azt jelenti "-ban, ben" ugyanúgy, mint a János 3:15-ben; a Márk 1:15-ben és az Apcsel 5:14-ben
3. *epi* az jelenti "-ban, -ben", vagy -on, rajta, mint a következő helyeken: Máté 27:42; Apcsel 9:42; 11:17; 16:31; 22:19; Róma 4:5,24; 9:33; 10:11; I. Tim. 1:16; I. Pét. 2:6
4. az ELÖLJÁRÓSZÓ nélküli RÉSZES ESET mint a következő helyeken: Gal. 3:6; Apcsel 18:8; 27:25; I. János 3:23; 5:10
5. *hoti*, ami azt jelnti, hogy "hinni, hogy", megadja, hogy mi az, amit hinni kell
   a. Jézus az Isten Szentje (János 6:69)
   b. Jézus a Vagyok (János 8:24)
   c. Jézus az Atyában van, és az Atya Őbenne (János 10:38)
   d. Jézus a Messiás (János 11:27; 20:31)
   e. Jézus az Isten Fia (János 11:27; 20:31)
   f. Jézust az Atya küldte el (János 11:42; 17:8,21)
   g. Jézus egy az Atyával (János 14:10-11)
   h. Jézus az Atyától jött (János 16:27,30)
   i. Jézus az Atya "Vagyok" szövetségi nevével azonosította saját magát (János 8:24; 13:19)
   j. Vele fogunk élni (Róma 6:8)
   k. Jézus meghalt és feltámadt (I. Thessz. 4:14)

■ **„örök életre”** Az örök élet (*zóen aiónion*) János teológiájában egy folyton visszatérő téma. Ez egy jelenlegi valóság (János 3:16,36; 5:24; 6:47,54) ugyanakkor egy jövőbeli remény is azok számára, akik ismerik az Atyát a Fiúban való hit által (pl. János 17:2-3).

Pál ezt a kifejezést oly módon használja, hogy utal vele az (1) új korszakban való életre; (2) Isten királyságában való életre; vagy (3) a feltámadás utáni életre (vö. Róma 2:7; 5:21; 6:22,23; Gal. 6.8; I. Tim. 1:16; Titusz 1:2; 3:7). Csak Isten halhatatlan, csak Isten adhat életet. Azoknak ad örök életet, akik hit által hisznek az Ő Fiában.

1:17 „Király” Ez a doxologia hasonló a 6:15-16-hoz. A későbbi zsinagógák nyelvezetét tükrözi vissza ("A Világegyetem Királya") és a diaszpórában élő zsidókét is (az "örökkévaló" kifejezést az Alexandriai Philon használta Istenre).

Elég valószínű, hogy Pál itt egy hitvallást vagy egy himnuszt idéz a korai egyház idejéből, mint ahogy teszi azt a következő helyeken: 3:16; 6:15-16 és II. Tim. 2:11-13).

■ **„örökkévalóság”** Ez az első a következő négy erőteljes MELLÉKNÉV közül, ami ugyanaz, mint az "örök élet" kifejezésben szereplő MELLÉKNÉV a 16. versben, de itt Istent írja le vele. Szó szerint az jelenti, hogy "az idők királya" (*aiónion*), ami lehet egy az örökkévalóságra vonatkozó metafora vagy egy utalás a zsidók két korszakának fogalmára: (1) egy jelenlegi gonosz korszak, amit a függetlenség és a lázadás jellemez (angyalok és emberek is) és (2) egy eljövendő, megígért korszak, ami az igazság korszaka lesz, amit a Lélek hoz el és a Messiás hajt végre. Lásd Különleges Téma a 6:17-ben.

Az örök élet "már de még nem" feszültsége jellemzi a jelenlegi időszakot, ahol ez a két zsidó korszak átfedi egymást amiatt az új kijelentés miatt, ami a Messiás két eljöveteléről szól, először

mint Megváltóként, és később majd Királyként, Úrként és Bíraként.

■ **„halhatatlan”** Ez szó szerint "romolhatatlan"-t jelent. Metaforikusan az örökké élőre, az egyetlen élőre utal (YHWH, a héber "lenni" IGÉBŐL származik, vö. II. Mózes 3:14). Csak Istennek van Önmagában élete (vö. Róma 1:23; I. Tim. 1:17; 6:16). Minden más élet egy származtatott ajándék és sáfárság. Csakis az Atya kegyelme által jöhet, Krisztus munkája által (vö. II. Tim. 1:10), és a Lélek szolgálata által.

■ **„láthatatlan”** Ezt a szellemi valóság értelmében használja (vö. Kol. 1.15) vagy lehet, hogy YHWH, mint a láthatatlan Isten (semmiképp nem lehetett róla, vö. II. Mózes 33:20; V. Mózes 4:15; I. Tim. 6:16). Isten az az örökkévaló Lélek, aki jelen van a teremtett világban!

■ **„egy Istennek”** Ez a zsidó egyistenhitre utal (vö. V. Mózes 6:4-6; Judás 25). Ez a szövegkörnyezet az egyedi bibliai világnézetet tükrözi vissza. A Biblia egy olyan hitet tár az emberiség elé, ami túlmegy az öt érzékszervvel felfogható megtapasztalásokon.

1. Csak egy, egyetlen egy Isten van (vö. I. Mózes 1:1; II. Mózes 8:10; 9:14; V. Mózes 4:35-39; I. Sám. 2:2; II. Sám. 7:22; 22:32; I. Kir. 8:23; Zsolt. 86:8,10;Ézs. 43:11; 44:6,8; 45:6-7,14,18,21-22; 46:5,9; Jer. 2:11; 5:7; 10:6; 16:20).
2. Ő egy személyes, teremtő, megmentő Isten (vö. I. Mózes 1-2; 3:15; Zsolt. 103-104).
3. A Messiáson keresztül adja a remény és a helyreállítás ígéretét (vö. Ézs. 53).
4. A Messiásban való hit helyreállítja a lázadás okozta törést (az evangélium).
5. Bárki, aki hisz a Messiásban, annak örök élete lesz (az evangélium).

A Textus Receptus, ami az unciális görög szöveget követi: א^{c}, D^{c}, K, L és P, hozzáadja a "bölcs" kifejezést (NKJV, "az Istennek, aki egyedül bölcs Isten"). A görög kéziratokból hiányzik ez a hozzáadás: א*, A, D*, F, G, és H*. Lehet, hogy az írástudók adták hozzá a Róma 16:27-ből.

■ **„tisztelet és dicsőség”** Ez alapjában véve az ÓSZ-i *kabod* kifejezés jelentése (vö. 11. vers). A Jelenések könyve számos alkalommal használja más dicséretekkel együtt (vö. 4:9,11; 5:12,13; 7:12).

Az ÓSZ-ben a "dicsőségre" használatos leggyakoribb héber szó (*kabod*) eredetileg egy kereskedelmi kifejezés volt, ami egy pár mérlegre utalt, ami azt jelentette, hogy "nehéznek lenni". Az, ami nehéz volt, értékes is volt, vagy pedig belső értékkel bírt. Gyakran hozzáadták a fényesség fogalmát is, hogy kifejezzék vele Isten fenségét (vö. II. Mózes 15:16; 24:17; Ézs. 60:1-2). Ő egyedül méltó a tiszteletre. Túlságosan is briliáns, hogy a bukott emberiség befogadhassa (vö. II. Mózes 33:17-23; Ézs. 6:5). Istent igazán csak Krisztuson keresztül lehet megismerni (vö. Jer. 1:14; Máté 17:2; Zsid. 1:3; Jakab 2:1).

A "dicsőség" kifejezés valamilyen szinten többértelmű: (1) lehet párhuzamos az "igazságos Istennel" (2) utalhat Isten "szentségére" vagy "tökéletességére"; (3) utalhat Isten képmására, ami alapján az emberiség teremtetett (vö. I. Mózes 1:26-27; 5:1; 9:6), amit később a lázadás megrongált (vö. I. Mózes 3:1-22). Először is YHWH népe közötti jelenlétére használták (vö. 16:7,10; III: Mózes 9:23; IV. Mózes 14:10).

■ **„örökkön örökké”** Ez szó szerint azt jelenti, hogy "az idők idejéig", ami egy idióma volt az örökkévalóságra használva (vö. Gal. 1:5; Fil. 4:20; II. Tim. 4:18). Ugyanezt a kifejezést használja a 16. vers is az "örök élet"-re és a 17. vers az "örökkévaló Király"-ban.

KÜLÖNLEGES TÉMA: ÖRÖKKÉ (GÖRÖG IDIÓMÁK)

Az egyik ilyen idiomatikus kifejezés az "örökkön örökké, vagy mindörökké" (vö. Lukács 1:33; Róma 1:25; 11:36; 16:27; Gal. 1:5; I. Tim. 1:17), ami a héber *'olam* szót tükrözi vissza. Lásd Robert B. Girdlestone *Synonyms of the Old Testament* (az Ószövetség Szinonimái) című könyvének 321-319 oldalát. Más ezzel rokon kifejezések az "örökké" (vö. Máté 21:19 [Márk

11:14]; János 6:58; 8:35; 12:34; 13:8; 14:16; II. Kor. 9:9) és az "örökkön-örökké" (vö. Ef. 3:21). Úgy tűnik, hogy nincs igazán különbség e-között az idiómák között, ami mind az jelenti, hogy "örökké". Az angol kifejezésben szereplő "korok" szó szerepelhet többes számban, ami átvitt értelemben a rabbinikus nyelvtani szerkezetet jelöli, amit a "fennség többesszámának" neveznek, vagy utalhat a számos "korszak" fogalmára is annak zsidó értelmében: "az ártatlanság korszaka", "a gonoszság korszaka", "az eljövendő korszak" vagy az "igazság korszaka".

■ **„Ámen”** Lásd Különleges Téma a 6:16-nál.

SZÖVEG: 1:18-20

[18] Ezt a parancsot kötöm a lelkedre, fiam, Timóteus, hogy a rólad szóló korábbi próféciák alapján harcold meg a nemes harcot. [19]Tartsd meg a hitet és a jó lelkiismeretet, amelyet egyesek elvetettek, és ezért a hit dolgában hajótörést szenvedtek. [20]Ezek közül való Hümenaiosz és Alexandrosz, akiket átadtam a Sátánnak, hadd tanulják meg, hogy ne káromolják az Istent.

1: 18 „parancsot” Pál ebben a fejezetben két katonai kifejezést használ: (1) "parancs" (3-as, 5-ös és 18-as vers) és a (2) "harcold meg a nemes harcot" (18-as vers; vö. II. Kor. 10:3-6; Ef. 6:10-17). Ez a bekezdés (azaz a 18-20-as versek) visszatér a hamis tanítók teológiai témájához, ami a 3-7-es versekben lett megemlítve.

■

NASB, TEV	**„megbízlak”**
NKJV	**„rád bízom”**
NRSV, NJB	**„adom”**

Ez JELENIDEJŰ MIDDLE KIJELENTŐMÓDÚ változata a *paratithémi* szónak. Pál rábízta Timóteusra az evangélium munkáját (vö. I. Tim. 6:20; II. Tim. 1:14, csak úgy, mint ahogy Jézus is rábízta Pálra, II. Tim. 1:12), hogy adja azt tovább hűséges férfiaknak (vö. II. Tim. 2:2).

Ezt a kifejezést a következő módokon használja:

1. Jézus Istenre bízza Magát a Lukács 23:46-ban
2. a hívők Istenre bízzák magukat az Apcsel 14:23-ban
3. Pál Istenre bízza a hívőket az Apcsel 20:32-ben
4. a hívők az új generációra bízzák a munkát a II. Tim. 2:2-ben

■ **„hogy a rólad szóló korábbi próféciák alapján”** Timóteus szellemi ajándékokat és profetikus megerősítést is kapott a lisztrai gyülekezettől, amikor kézrátétellel imádkoztak érte (4:14). Ez a kifejezés jelentheti azt hogy (1) "rólad szóló" (az angol fordításban az eredeti igeversben a "veled kapcsolatos" kifejezés található. A ford. megjegy.) vagy (2) "amik hozzád vezettek engem".

■ **„harcold meg a nemes harcot”** Gyakran a keresztény életet egy atlétikai eseményként vagy harcként jeleníti meg, mint ahogy itt is. A Timóteusról szóló próféciák megerősítették, hogy folyamatosan meg tudja harcolni a jó harcot, mint ahogy Pál is (JELENIDEJŰ MIDDLE KÖTŐMÓD, vö. 6:12; II. Tim. 2:3-4; 4:7; II. Kor. 10:3-6; Ef. 6:10-17).

1:19 „tartsd meg a hitet és a jó lelkiismeretet” A nemes harc megköveteli, hogy legyen, és folyamatosan legyen (BEFEJEZETT AKTÍV ELÖJÁRÓSZÓ)

1. hit
2. jó lelkiismeret

Mind a kettő meg van említve az 1:5-ben. Azért kerülnek újra említésre, mert ezeknek az elvesztése az oka annak, hogy néhányan a gyülekezetből hajótörést szenvedtek a hitükben. A hit utalhat a (1)

keresztény tanításra, vagy a (2) keresztény életre. Mind a kettő nagyon lényeges.

A II. Tim. 2:17-ből megtudjuk, hogy Hümenaiosz elhajlott a tanítástól (azt bizonygatta, hogy a feltámadás már megtörtént) és istentelenségekbe keveredett (vö. II. Tim. 2:16). A másik név szerint is megemlített személy, Alexandrosz, nem lehet az a rézműves, akit a II. Tim. 4:14 említ, és az Apcsel 19, mert ő nem volt az evangélium ellensége.

Az, hogy ők elutasították az istenfélő életet az nem becsapás miatt volt, hanem egy tudatos elutasítás volt (AORISZT MIDDLE ELÖJÁRÓSZÓ, *apótheó*, vö. Apcsel 7:39; 13:46; Róma 11:1). Lásd az 1:5 jegyzeteit a lelkiismeretről.

■ **„amelyet egyesek elvetettek, és ezért a hit dolgában hajótörést szenvedtek”** Ez egy nehéz és ellentmondásos téma. Lásd Különleges Téma: Hitehagyás a 4:1-ben. Nagyon sok példa van a hitehagyásra az I. Timóteusban (vö. 1:19; 4:1-2; 5:14-15; 6:9-10,21; és a II. Tim. 2:16-18; 3:1-8,13; II. Pét. 2:1,20-21; Júdás 4).

1:20 „átadtam a Sátánnak” Ez egy nagyon nehéz kifejezés. A Bibliában előforduló precedensek:
1. Isten a Sátánt használja, hogy megpróbálja Jóbot (Jób 2:6)
2. a Lélek elragadta Jézust, hogy a Sátán megpróbálja (Márk 1:12)
3. Pál kiad egy hívőt a Sátánnak, hogy megtisztítsa, hogy végső soron helyre tudja állítani (I. Kor. 5:5)

Figyeljük meg, hogy a 20. versben azt állítja, hogy ezt azért teszi, hogy megtanulják, hogy ne káromolják az Istent. Lehetséges, hogy arra utal, hogy a hívő közösségből kitiltották. Isten ideiglenes fenyítése mindig megmentő célzatú. Isten használja a Sátánt abból a célból, hogy megpróbálja az embereket (vö. I. Mózes 3; Jób 1-2; Zak. 3). Bizonyos értelemben a Sátán eszköz Isten kezében. A Sátán Isten elleni lázadása és a függetlenség iránti vágya az, ami gonosszá teszi, nem pedig a kísértő munkája.

Az, hogy itt ezt a kifejezést használja azt sugallja, hogy van még remény ezeknek a hamis tanítóknak és az ő követőik számára. Bár egy hasonló metaforát használ a 4:2-ben a hamis tanítókra, ami azt sugallja, hogy nincs már számukra remény.

MEGVITATANDÓ KÉRDÉSEK

Ez egy tanulmányozást <u>elősegítő</u> kommentár, ami azt jelenti, hogy te magad vagy a felelős a saját Biblia értelmezésedért. Mindannyian abban a fényben kell járnunk, ami megadatott. Te, a Biblia és a Szentlélek vagytok az elsődlegesek az értelmezésben. Ne mondj le erről egy kommentátor miatt sem.

Ezek a megvitatandó kérdések azért vannak, hogy segítsenek átgondolni a könyv ezen részének főbb témáit. Gondolat-ébresztő szándékuk van, nem pedig definiáló.

1. Miért erősíti meg Pál az ő apostolságát egy személyes levélben, amit Timóteusnak írt?
2. Milyen természetű volt az Efézusban előforduló eretnekség?
3. A keresztényeknek milyen a viszonyuk a Mózesi Törvényhez?
4. Hogyan tekintett Pál a szolgálatára? (12. vers)
5. Miért ismétli meg olyan gyakran a bizonyságtételét? (16. vers)
6. Mik voltak azok a dolgot, amiket Timóteusnak parancsolt? (18. vers)
7. Hümenaiosz és Alexandrosz elestek a kegyelemtől? (19. vers)
8. Mi a "jó lelkiismeret"? (19. vers)
9. Mit jelent az, hogy valakit átadni a Sátánnak? (19. vers)

I. TIMÓTEUS 2

MODERN FORDITÁSOK BEKEZDÉSI FELOSZTÁSAI

UBS[4]	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Útmutatások az Imádsággal Kapcsolatban (2:1-3:1a)	Imádkozzatok Minden Emberért	Az Istentisztelet Rendje	Gyülekezeti Istentisztelet	Liturgikus Imádság
2:1-7	2:1-7	2:1-7	2:1-7	2:1-7
	Férfiak és Nők a Gyülekezeten belül			
2:8-3:1	2:8-15	2:8-15	2:8-15	2:8
				Nők a Gyülekezetben
				2:9-15

HARMADIK OLVASÁSI CIKLUS (az "Útmutató a Helyes Bibliaolvasáshoz"-ból)
KÖVETVE AZ EREDETI SZERZŐ SZÁNDÉKÁT A BEKEZDÉSEK SZINTJÉN

Ez egy tanulmányozást elősegítő kommentár, ami azt jelenti, hogy te magad vagy a felelős a saját Bibliaértelmezésedért. Mindannyian abban a fényben kell járnunk, ami megadatott. Te, a Biblia és a Szentlélek vagytok az elsődlegesek az értelmezésben. Ne mondj le erről egy kommentátor miatt sem.

Együltödben olvasd el az első részt. Azonosítsd a témákat. Hasonlítsd össze a te témafelosztásaidat az öt különböző fordítással. A bekezdések nem ihletettek, de mindenképp kulcsfontosságúak az eredeti szerző szándékainak azonosításához, ami az értelmezés szíve. Minden bekezdésnek egy és csak egy témája van.

1. Első bekezdés

2. Második bekezdés

3. Harmadik bekezdés

4. Stb.

SZÖVEGÖSSZEFÜGGÉSI BETEKINTÉS

A. Ez az egész rész, a 2:1-3:13, a nyilvános istentisztelettel és annak szerkezetével foglalkozik
   1. nyilvános istentisztelet (2:1-15)
      a. a férfiak szerepe (2:1-8)
      b. a nők szerepe (2:9-15)
   2. a gyülekezet szerkezete
      a. pásztor (3:1-7)
      b. diakónusok (3:8-10,12-13)
      c. női segítők (3:11)

B. A hívők imádságainak célja "mindenek" megtérése (vö. 2:1). Isten vágya, hogy "mindenki" üdvözüljön (vö. János 3:16; I. Tim. 2:4; Titusz 2:11; II. Péter 3:9). Jézus "mindenkiért" kifizette a bűn büntetését (vö. Róma 5:18-19).

C. Ez a rész egy korai egyházi kézikönyv lehet, amit arra terveztek, hogy segítsen a gyülekezeteknek megszervezni és vezetni a tevékenységeiket (vö. 3:14-15).

D. Ennek a szakasznak a legnehezebben értelmezhető része a 2:8-15. Nem nehéz megérteni, de nehéz azt tudni, hogy hogyan is kell ezt a mi kulturális helyzetünkre alkalmazni. Annyira könnyű azokra a részekre, amikkel nem értünk egyet az mondani, hogy ez "kulturális" dolog, és éppen ezért nem vonatkozik ránk. Számomra nagyon kényelmetlen egy nyilvánvalóan ihletett szövegre azt mondani, hogy kulturális, számos ok miatt:

1. Ki vagyok én, hogy ellentmondjak az Írásnak?
2. Honnan tudhatom, hogy esetleg nem vagyok túlságosan is a saját kultúrám befolyása alatt (személyes előítéletek amik történelmi feltételekhez kapcsolódnak)?
3. Van-e valamilyen szövegi jel, idióma vagy jelző, ami kijelöli, hogy mik lehetnek a kulturális dolgok és melyek azok a dolgok, amik Isten akarata minden gyülekezetnek bármelyik korszakban?

Először is nincs ilyen szövegi jelző! Másodszor, a teljes Írásnak meg kell engednem, hogy szóljon erről a bizonyos témáról. Ha az Írás egységes ezzel a témával kapcsolatban, akkor ennek egyetemes igazságnak kell lennie. Ha az Írás számos lehetőséget vagy helyzetet ad, akkor az értelmezésemnek bizonyos szabadságot kell engednem (vö. Fee és Stuart: How to Read the Bible For All Its Worth (Hogyan Kell a Bibliát Olvasni Annak Teljes Értékéért) című könyvének 70-76. oldala).

SZÓ ÉS KIFEFEJEZÉSTANULMÁNY

SZÖVEG: 2:1-7

1 Arra kérlek mindenekelőtt, hogy tartsatok könyörgéseket, imádságokat, esedezéseket és hálaadásokat minden emberért, 2 a királyokért és minden feljebbvalóért, hogy nyugodt és csendes életet éljünk teljes istenfélelemben és tisztességben. 3 Ez jó és kedves a mi üdvözítő Istenünk színe előtt, 4 aki azt akarja, hogy minden ember üdvözüljön, és eljusson az igazság megismerésére. 5 Mert egy az Isten, egy a közbenjáró is Isten és emberek között, az ember Krisztus Jézus, 6 aki váltságul adta önmagát mindenkiért tanúbizonyságként a maga idejében. 7 Azért rendeltettem hírnökül és apostolul - igazat mondok, nem hazudok -, hogy a hitre és az igazságra tanítsam a népeket.

2:1 „mindenekelőtt" Ez egy görög idióma, ami azt jelenti, hogy "elsődleges fontosságú". A szövegkörnyezet azt erősíti meg, hogy ennek az volt a célja, hogy a hamis tanítók hatását kontrollálja és limitálja.

■ **„könyörgéseket, imádságokat, esedezéseket és hálaadásokat"** Ez egy négy szóból álló lista az imádságra (a Fil. 4:6-ban ezek közül három szerepel. Az Ef. 6:18-ban kettő). Pál így hangsúlyozza ki, hogy az imádság minden formáját gyakorolni kell minden emberért, főleg azokért, akik vezető pozícióban vannak. Az Ef. 6:18-ban ugyanez a hangsúly van azon, hogy imádkozzunk mindenkiért, de ott a hívőkre van korlátozva, itt pedig egyetemesíti.

Az "esedezéseket" kifejezés (*enteuxis*) csak itt és a 4:5-ben fordul elő.

■ **„minden emberért"** Az a kifejezés, hogy "minden" az 1-7-es versekben ötször fordul elő, ami megmutatja mind az imádságaink mind Isten szeretetének mértékét. Néhányan a minden emberen lévő hangsúlyt úgy látják, hogy az egy válaszreakció a hamis tanítók kizárólagosságára.

KÜLÖNLEGES TÉMA: KÖZBENJÁRÓ IMÁDSÁG

I. Bevezetés
   A. Az ima Jézus példája miatt jelentőségteljes
      1. személyes imádság, Márk 1:35; Lukács 3:21; 6:12; 9:29; 22:29-46
      2. a templom megtisztítása, Máté 21:13; Márk 11:17; Lukács 19:46
      3. Példa imádság, Máté 6:5-13; Lukács 11:2-4
   B. Az imádság az, amikor azt a hitünket, amit egy személyes, törődő és jelenvaló Istenbe vetettünk, aki hajlandó és képes is arra, hogy értünk és másokért cselekedjen, kézzelfogható cselekedetté tesszük.
   C. Isten személyesen korlátozta magát arra, hogy sok területen a gyermekeinek imádságai szerint cselekedjen (vö. Jakab 4:2)
   D. Az imádság legfőbb célja a Háromegy Istennel való közösség és időtöltés.
   E. Az imádság kiterjedhet bármire vagy bárkire, ami csak kapcsolódik a hívőkhöz. Lehet, hogy csak egyszer imádkozunk valamiért hittel, vagy újra és újra, ahogy a gondolatunk vagy az aggódásunk újra feléled.
   F. Az imádság számos elemet tartalmazhat
      1. a Háromegy Isten dicsérete és imádata
      2. hálaadás Istennek az Ő jelenlétéért, közösségéért és gondoskodásáért
      3. bűnösségünk megvallása, múltbeli és jelenbeli
      4. szükségeink vagy vágyaink kérelme
      5. közbenjárás, amikor mások szükségeit visszük az Atya elé
   G. A közbenjáró imádság egy rejtély. Isten sokkal jobban szereti azokat, akikért imádkozunk, mint ahogy mi szeretjük őket, mégis az imádságaink gyakran kihatással vannak a változásra, válaszreakcióra vagy egy szükségre nem csak bennünk, hanem bennük is.
II. Bibliai Anyagok
   A. Ószövetség
      1. Néhány példa a közbenjáró imádságra
         a. Ábrahám könyörög Szodomáért, I. Mózes 18:22
         b. Mózes imádságai Izraelért
            (1) II. Mózes 5:22-23
            (2) II. Mózes 32:31
            (3) V. Mózes 5:5
            (4) V. Mózes 9:18,25
         c. Sámuel imádkozik Izraelért
            (1) I. Sámuel 7:5-6,8-9
            (2) I. Sámuel 12:16-23
            (3) I. Sámuel 15:11
         d. Dávid imádkozott a gyermekéért, II. Sámuel 12:16-18
      2. Isten közbenjárókat keres, Ézsaiás 59:16
      3. Tudva lévő, hogy egy meg nem vallott bűn, vagy egy hozzáállás, amiből nem tértünk meg kihatással van az imádságainkra
         a. Zsoltárok 66:1
         b. Példabeszédek 28:9
         c. Ézsaiás 59:1-2; 64:8
   B. Újszövetség
      1. A Fiú és a Lélek közbenjáró szolgálata
         a. Jézus
            (1) Róma 8:34
            (2) Zsidók 7:25
            (3) I. János 2:1
         b. Szentlélek, Róma 8:26-27

2. Pál közbenjáró szolgálata
    a. Imádkozik a zsidókért
        (1) Róma 9:1
        (2) Róma 10:1
    b. Imádkozik a gyülekezetekért
        (1) Róma 1:9
        (2) Efézus 1:16
        (3) Filippi 1:3-4,9
        (4) Kolossé 1:3,9
        (5) I. Thesszalonika 1:2-3
        (6) II. Thesszalonika 1:11
        (7) II. Timóteus 1:3
        (8) Filemon 4. vers
    c. Pál kérte a gyülekezeteket, hogy imádkozzanak érte
        (1) Róma 15:30
        (2) II. Korinthus 1:11
        (3) Efézus 6:19
        (4) Kolossé 4:3
        (5) I. Thesszalonika 5:25
        (6) II. Thesszalonika 3:1
3. Az egyház közbenjáró szolgálata
    a. Egymásért imádkozni
        (1) Efézus 6:18
        (2) I. Timóteus 2:1
        (3) Jakab 5:16
    b. Bizonyos csoportokért kért imádság
        (1) ellenségeinkért, Máté 5:44
        (2) keresztény szolgálókért, Zsidók 13:18
        (3) uralkodókért, I. Timóteus 2:2
        (4) a betegekért, Jakab 5:13-16
        (5) visszaesettekért, I. János 5:16
    c. Imádság minden emberért, I. Timóteus 2:1

III. Ami megakadályozhatja az imák megválaszolását
- A. Krisztussal és a Lélekkel való kapcsolatunk
    1. Maradj meg Benne, János 15:7
    2. Az Ő Nevében, János 14:13,14; 15:16; 16:23-24
    3. A Lélekben, Efézus 6:18; Júdás 20
    4. Isten akarata szerint, Máté 6:10; I. János 3:22; 5:14-15
- B. Motivációk
    1. Nem csüggedve, Máté 21:22; Jakab 1:6-7
    2. Alázat és megbánás, Lukács 18:9-14
    3. Helytelenül kérjük, Jakab 4:3
    4. Önzésből, Jakab, 4:2-3
- C. Más aspektusok
    1. Kitartás
        a. Lukács 18:1-8
        b. Kolossé 4:2
        c. Jakab 5:16
    2. Folyamatosan kért
        a. Máté, 7:7-8
        b. Lukács 11:5-13

c. Jakab 1:5
3. Nincs harmónia a családban, I. Péter 3:7
4. Ismert bűntől szabadon
a. Zsoltárok 66:18
b. Példabeszédek 28:9
c. Ézsaiás 59:1-2
d. Ézsaiás 64:8

IV. Teológiai Konklúzió
A. Micsoda kiváltság! Micsoda lehetőség! Micsoda kötelesség és felelősség!
B. Jézus a példánk. A Lélek a vezetőnk. Az Atya buzgón várja.
C. Megváltoztathat téged, megváltoztathatja a családodat, a barátaidat, és a világot.

2:2 „a királyokért és minden feljebbvalóért” A Biblia nem tanítja a királyok isteni jogát, de tanít arról az Isteni akaratról, ami a kormányokat rendezi (Róma 13:1.2). A teológiai lényeg nem az, hogy egyet értünk-e a kormányunkkal vagy hogy korrekt-e a kormányunk. A hívőknek imádkozniuk kell a kormányzati tisztviselőkért, mert ők Isten akaratából vannak ott ebben a bukott világban. A Róma 13:1,2-ből tudják a hívők, hogy minden hatalom Istentől adatott; éppen ezért, mint Krisztus követői tiszteljük is azt. Ez a kijelentés még inkább erőteljesebb amikor felismerjük, hogy Pál arra kéri a hívőket, hogy olyan kormányzati vezetőkért imádkozzanak, mint például Néró!

■ **„feljebbvalókért”** Ez a szó a *huperoché*. Lásd Különleges Téma: Hogyan használja Pál a Huper szót és annak szóösszetételeit az 1:14-ben.

KÜLÖNLEGES TÉMA: EMBERI KORMÁNYZAT

I. BEVEZETÉS
A. Definíció – A Kormányzat az, amikor az emberiség saját magát szervezi meg arra, hogy biztosítsa és biztonságba helyezze az ismert fizikai szükségeket.
B. Cél – Isten akarata az volt, hogy a szervezett rend jobb, mint az anarchia.
1. A Mózesi törvényhozás, különösen is a Tízparancsolat, Isten akarata az emberiség számára a társadalmon belül. Egyensúlyba hozza az Istentiszteletet és az életet.
2. Az Írásokban a kormányzat egyetlen formája vagy szerkezete sem lett ajánlva, bár az ősi Izrael theokráciája az, amit a menny elvárna. Nem Bibliai igazság sem a demokrácia sem pedig a kapitalizmus. A keresztényeknek helyesen kell cselekedniük bármilyen kormányzati rendszerben is találják magukat. A keresztények célja az evangelizáció és a szolgálat, nem pedig a forradalom.
C. Az emberi kormányzat eredete
1. A Római Katolicizmus azt bizonygatta, hogy az emberi kormányzat egy velünk született szükség, ami már a bűnbeesés előtt is ott volt. Úgy tűnik, hogy Arisztotelész egyet értett ezzel az előfeltétellel. Azt mondta, hogy "az ember egy politikai állat", ez alatt azt értette, hogy a kormányzat "a jó élet előmozdításáért létezik".
2. A Protestantizmus, főleg Luther Márton, azt bizonygatta, hogy az emberi kormányzat a bukás velejárója. Úgy hívja, hogy "az Isten Királyságának bal keze". Azt mondta, hogy "Isten úgy kontrollálja a rossz embereket, hogy rossz embereket helyez vezető szerepbe."
3. Karl Marx azt bizonygatta, hogy a kormányzat az az eszköz, ami által egy pár az elitbe tartozó ember a tömegeket az irányítása alatt tarthatja. Számára a kormányzat és a vallás hasonló szerepet játszott.

II. BIBLIAI ANYAG

A. Ószövetség

1. Izrael a minta, ami a mennyben is fel lesz használva. Az ősi Izraelben YHWH volt a Király. A Theokrácia az a kifejezés, amit arra használnak, hogy leírják Isten közvetlen uralkodását (vö. I. Sám. 8:4-9).
2. Isten szuverenitása az emberi kormányzatban tisztán látható a következőkben:
   a. Jeremiás 27:6; Ezsdrás 1:1
   b. II. Krónikák 36:22
   c. Ézsaiás 44:28
   d. Dániel 2:21
   e. Dániel 2:44
   f. Dániel 4:17,25
   g. Dániel 5:28
3. Isten embereinek alázatosnak és tiszteletteljesnek kell lennie még a megszálló és elfoglaló kormányzatokkal is:
   a. Dániel 1-4, Nebukadneccar
   b. Dániel 5, Bélsaccar
   c. Dániel 6, Dárius
   d. Ezsdrás és Nehémiás
4. Isten embereinek imádkozniuk kell a polgári hatalmakért:
   a. Jeremiás 28:7
   b. Mishnah, Avot. 3:2

B. Újszövetség

1. Jézus is tiszteletet mutatott az emberi kormányzatokkal szemben
   a. Máté 17:24-27; kifizette a Templom adót
   b. Máté 22:15-22; támogatta a Római adó fizetésének helyénvalóságát, ezzel pedig a Római polgári hatalmat
   c. János 19:11; Isten adja a polgári hatóságokat
2. Pál szavai az emberi kormányzattal kapcsolatban
   a. Róma 13:1-7; a hívőknek alá kell vetni magukat a polgári hatóságoknak és imádkozniuk kell értük
   b. I. Timóteus 2:1-3; a hívőknek imádkozniuk kell a polgári hatóságokért
   c. Titusz 3:1; a hívőknek alá kell vetniük magukat a polgári hatóságoknak
3. Péter szavai az emberi kormányzattal kapcsolatban
   a. Apcsel 4:1-31; 5:29; Péter és János a Szanhedrin előtt (ez polgári engedetlenséget mutat)
   b. I. Péter 2:13-17; a hívőknek alá kell vetniük magukat a polgári hatóságoknak
4. János szavai az emberi kormányzattal kapcsolatban
   a. Jelenések 17; a babiloni parázna az emberi kormányzatot képviseli, aki szemben áll Istennel

III.ÖSSZEGZÉS

A. Az emberi kormányzatot Isten rendelte el. Ez nem a "Királyok isteni jogát" jelenti, hanem a kormányzat isteni helyét. Egyik formája sem jobban ajánlott, mint a másik.
B. Vallásos kötelezettsége a hívőknek az, hogy engedelmeskedjenek a polgári hatalmaknak megfelelő tiszteletteljes hozzáállással.
C. A hívők számára helyénvaló az emberi kormányzat támogatása az adók megfizetésével és imádsággal.
D. Az emberi kormányzat a rend érdekében van. Ők Isten szolgái ebből a célból.
E. Az emberi kormányzat nem teljhatalmú. Korlátozva van hatalmában. A hívőknek a lelkiismeretük szerint kell cselekedniük a kormányzat elutasításában akkor, amikor az túllépi az Isten által megszabott korlátait. Ahogy Szent Ágoston írja a T*he City of*

God (Isten Városa) című művében, mi két birodalom állampolgárai vagyunk, egy ideiglenesé és egy örökkévalóé. Mind kettőben vannak kötelességeink, de Isten Királysága a végső/kizárólagos! Személyes és közösségi megközelítése is van az Istennek való felelősségünknek.

F. Arra kellene bátorítanunk a hívőket egy demokratikus rendszerben, hogy aktívan vegyenek részt a kormányzás folyamatában, és amikor csak lehetséges vigyék keresztül az Írások tanításait.

G. A társadalmi változást személyes megtérésnek/átváltozásnak kell megelőznie. A kormányzatban nincsen semmilyen valódi eszkatalogikus remény. Minden emberi kormányzat, bár Isten akaratából léteznek és használja is azokat, csak bűnös kifejeződése az emberi szervezetnek Istentől való függetlenségére.

A Jánosi szóhasználatban ezt a "világ"-ként fejezi ki.

■ **„hogy nyugodt és csendes életet éljünk”** Úgy tűnik, hogy azt jelenti, hogy "békés" abban az értelemben, hogy "a külső próbáktól szabadon", és "csendes" abban az értelemben, hogy "szabad a belső nyugtalanságtól". A hívőknek a nyugodt élet által kell gyakorolniuk hitüket, ami annyira nehéz a szenvedés és az összezavarodottság idején. Ezek a hamis tanítók megzavarták a házicsoportok békességét és örömét Efezusban. Pál ugyanezt a fajta tanácsot adta a thesszalonikai gyülekezetnek is, amit túlbuzgó, eszkatalogikus beálítottságú klikk zavart meg (vö. I. Thessz. 4:11; II. Thessz. 3:12). A gyülekezeti zavar idején imádkozz, és élj szelíd, istenfélő életet!

■ **„teljes istenfélelemben és tisztességben”** A pogány társadalom üldözte és félreértette a keresztényeket. Ennek a problémának az ellensúlyozásának egyik módja a hívők életstílusa volt.

Az "istenfélelem" kifejezést tíz alkalommal használja a Pásztori Levelekben (vö. 2:2; 3:16; 4:7,8; 6:3,5,6,11; II. Tim. 3:5; Titusz 1:1). Mellékjelentése az Isten iránt való tisztelet a helyénvaló erkölcsös életben kifejezve. Lásd Különleges Téma a 4:7-ben.

A "tisztesség" kifejezést is számos alkalommal használja a Pásztori Levelekben (vö. I. Tim. 2:2; 3:4,8,11; Titusz 2:2,7). Bauer, Arndt, Gingrich és Danker Lexikonjában a következő képpen definiálták: "tisztelet, méltóság, komolyság, tisztelettudás, szentség, becsületesség/feddhetetlenség" (47. oldal).

A keresztényeknek pozitív módon kellene felhívni a figyelmet magukra (pl. "tiszteletreméltósággal"), és nem negatívan (vö. 3. vers; I. Péter 4:12-16).

2:3 „ez jó és kedves” Az istenfélelem Isten akarata az egész emberiségre nézve. Ez egy bizonyos módon utal "Isten képmásának" helyreállítására, ami megromlott az emberiségben az I. Mózes 1:26-27 óta. Isten mindig olyan embereket akart, akik visszatükrözik az Ő jellemét. A kérdés mindig is az volt, hogy "hogyan?". Az ÓSZ megmutatta, hogy a bukott emberiség nem tudott a saját erejéből engedelmességet vagy igazságosságot előállítani. Így hát az ÚSZ Isten cselekedeteire és hűségére alapszik, nem pedig az emberiségére (vö. Jer. 31:31-34; Ezékiel 36:22-38). Isten helyreállítja és motiválja a követőit a Könyve, a Fia és a Lelke által. Nem a cselekedeteink alapján rendezett az Istennel való kapcsolatunk, de miután megismertük Őt az üdvösségben, az életünk célja a szentség lesz (vö. Máté 5:20; Róma 8:29; Gal. 4:19; Ef. 1:4; 2:10). Lásd Különleges Téma: Megszentelődés a II. Tim. 2:2-ben.

■ **„a mi üdvözítő Istenünk”** Lásd a teljes megjegyzést a II. Tim. 1:10-nél.

2:4 „aki azt akarja, hogy minden ember üdvözüljön” A hívőknek minden emberért imádkozniuk kell, mert Isten azt szeretné, hogy minden ember üdvözüljön. Ez egy elég sokkoló kijelentés volt a kizárólagosságot hirdető hamis tanítók számára, legyenek azok gnosztikusok vagy zsidók, vagy ami a Pásztori Levelekben a legvalószínűbb, ezek keveréke. Ez a hatalmas/nagyszerű igazság Isten az emberiség felé való szeretetéről (vö. 4:10; Ezék. 18:23,32; Ján. 3:16; Titusz 2:11; II. Pét. 3:9; I. Ján.

2:1; 4:14). Ez a vers megmutatja a dogmatikus, supralapsarianista, kétélű predestináció kiegyensúlyozatlanságát, ami kihangsúlyozza Isten szuverenitását a szükséges emberi válasz kizárásával kapcsolatban. Az "ötpontos" Kálvinizmus legfőképpen az "ellenállhatatlan kegyelem" és a "korlátozott megváltás" áthágja a biblikus hit szövetségi aspektusát. Helytelen lenne Istent az emberi szabad akarat bábjává lealacsonyítani, ahogy az is helytelen, hogy az emberiséget alacsonyítjuk le az isteni akarat bábjává. Isten az Ő szuverenitásában úgy döntött, hogy szövetség keretei között foglalkozik a bukott emberiséggel. Mindig Ő kezdeményezi és állítja fel a szövetség szerkezetét (vö. János 6:44,65), de meghagyta, hogy az embereknek válaszolniuk kell erre, és folyamatosan kell válaszolni megtérésben és hitben (vö. Márk 1:15; Apcsel. 3:16,19; 20:21).

Gyakran az Isten szuverenitásáról (predestináció) és az emberi szabad akaratról szóló teológiai viták szöveg-belemagyarázásokká fajul el. A Biblia világosan kijelenti YHWH szuverenitását. Mindazonáltal azt is kijelenti, hogy az Ő legfelsőbb teremtménye, az emberiség, ami az Ő képmására teremtetett, felruháztatott azzal a csodálatos személyes tulajdonsággal, hogy erkölcsi döntéseket hozzon. Az embereknek együtt kell működniük Istennel az élet minden területén.

Az a szó, hogy "sokak" arra volt használatos, hogy megerősítse, hogy Isten kiválasztott némelyeket (a kiválasztottakat) nem nem mindenkit; hogy Jézus meghalt némelyekért, de nem mindenkiért. A következő szövegrészek figyelmes elolvasása megmutatja, hogy ezek párhuzamos értelemben lettek használva!

Ézsaiás 53	**Róma 5**
1. "mindnyájan" (6. vers)	1. "minden" (18. vers)
2. "sokak" (11-12.vers)	2. "sokan" (19. vers)

■ **„üdvözüljön"** Ez AORISZT PASSZÍV FŐNÉVI IGENÉV. Ezt az a jelentést hordozza magában, hogy a bukott emberiség nem tudja megmenteni saját magát, (SZENVEDŐ SZERKEZET) de Isten készen áll, hajlandó és képes is arra, hogy ezt megtegye Krisztuson keresztül.

■ **„és eljusson … megismerésére"** Ez a megerősített görög forma, az *epi* + *gnósis*, ami egy "teljes és tapasztalati ismeretet" sugall. Ez a mindent magábanfoglaltság igazi lökés volt a hamis tanítók elitizmust és különleges ismeretet hangsúlyozó tanai számára. A zsidó és a görög elemek közötti pontos kapcsolat a hamis tanítókban ismeretlen. Nyilvánvalóan van bennük zsidó elem, ami felnagyította a "mondákat", "nemzettségtáblákat" és a "törvényt" (lásd az 1:6-7 jegyzetét). A görög elemekkel kapcsolatban eddig sok spekuláció volt már. Minden bizonnyal ott volt az erkölcstelenség eleme, ami a görög hamis tanítókra jellemzőbb volt, mint a judaizmusra. Az, hogy az angyali szintek későbbi gnosztikus rendszere milyen mértékben volt jelen a Pásztori Levelekben jelenlévő eretnekségekben egyszerűen ismeretlen. A. T. Robertson a *Word Pictures in the New Testament* (Szóképek az Újszövetségben) 4. kiadásának 567. oldalán a hamis tanítókat "Gnosztikusokként" azonosította.

Az egyiptomi Nag Hammadinál talált régészeti lelettel már sokkal többet tudunk a gnosztikus spekulációkról és teológiáról. Ezeknek a szövegeknek meg van az angol nyelvű fordítása, aminek a címe a "*The Nag Hammadi Library*" (A Nag Hammadi Könyvtár), amit James M. Robinson és Richard Smith szerkesztett. A Hans Jonas által írt *The Gnostic Religion* (A Gnosztikus Vallás) című könyvben is van ezeknek a szövegeknek egy érdekes értelmezése.

■ **„az igazság"** Az "igazság" kifejezést számos módon használja az Újszövetség: (1) Jézus személyére (vö. János 8:31,32; 14:6); (2) a Lélek leírására (vö. János 16:13); és (3) az "Ige" leírására (vö. János 17:17). Isten igazságát végsősoron Jézus Krisztusban, az Élő Igében láthatjuk, ami pontosan fel van jegyezve a Bibliában, az írott Igében; s mind a kettő a Szentlélek közbenjárása által világíttatik meg a számunkra. Az az igazság, amire itt utal párhuzamos az 1:10 "egészséges tanításával" és az 1:11 "boldog Isten dicsőségének evangéliumával". Jézus Krisztus jó hírére utal

(vö. 4:3; II. Tim. 2:25; 3:7; Titusz 1:1).

KÜLÖNLEGES TÉMA: AZ "IGAZSÁG" PÁL ÍRÁSAIBAN

Ennek a kifejezésnek és annak kapcsolódó formáinak Pál általi használata ennek ÓSZ-i megfelelőjéből, az *emet* szóból származik, ami megbízhatót vagy hűségeset jelent. Biblián belüli zsidó írásokban az igazságot a hamis ellentettjeként használták. Lehet, hogy a Holttengeri Tekercsek lennének a legközelebbi párhuzamban ezzel (a "Hálaadó Himnuszok"), ahol is ezt a kifejezést kijelentett tanokra használják. Az Eszcénus Társadalom tagjai "az igazság tanújává" lettek.

Pál ezt a kifejezést Jézus Krisztus evangéliumára való utalásként használja.

1. Róma 1:18,25; 2:8,20; 3:7; 15:8
2. I. Korinthus 13:6
3. II. Korinthus 4:2; 6:7; 11:10; 13:8
4. Galata 2:5,14; 5:7
5. Efezus 1:13; 6:14
6. Kolosssé 1:5,6
7. II.Thesszalonika 2:10,12,13
8. I. Timóteus 2:4; 3:15; 4:3; 6:5
9. II. Timóteus 2:15,18,25; 3:7,8; 4:4
10. Titusz 1:1,14

Pál arra is használja ezt a kifejezést, hogy megerősítse, hogy helyesen szól

1. Apcsel 26:25
2. Róma 9:1
3. II. Korinthus 7:14; 12:6
4. Efezus 4:25
5. Filippi 1:18 (a magyarban nem az igaz szót használja, a ford. megjegyzése)
6. I. Timóeus 2:7

Továbbá arra is használja, hogy leírja a motivációit az I. Kor. 5:8-ban, és az életstílusát (ami a többi keresztényre is vonatkozik) a következő helyeken: Ef. 4:24; 5:9; Fil. 4:8. Néha emberekre is használja:

1. Isten, Róma 3:4 (vö. János 3:33; 17:17)
2. Jézus, Ef. 4:21 (hasonló a János 14:6-hoz)
3. Apostoli bizonyságok, Titusz 1:13
4. Pál, II. Kor. 6:8

Csak Pál használja az igei formát (pl. *elétheuó*) a Gal. 4:16-ban és az Ef. 4:15-ben, ahol ez a szó az evangéliumra vonatkozik. További tanulmányként nézd meg Colin Brown, *The New International Dictionary of New Testament Theology* harmadik kiadás 784-902.

2:5 „egy az Isten” Az egy istenhit ezen fajta hangsúlyozása (vö. Róma 3:30; I. Kor. 8:6; Ef. 4:6) megtalálható az I. Tim. 1:17-ben, ami az V. Mózes 6:4.6-ot tükrözi vissza. Bár itt úgy tűnik, hogy Jézus a Fiú, és Isten az Atya különálló. Fontos, hogy ne felejtsük el az az ÚSZ-i állítást, hogy Jézus isteni (János 1:1; Kol. 1:14-16; Zsid. 1:2,3), ugyanakkor egy különálló személy az Atyától. A Szentháromság tana (lásd Különleges Téma a Titusz 3:6-ban) elismeri az egy isteni lényeg egységét, miközben a három Személy mégis örökkévalóan különálló. Egy módja annak, hogy bemutassuk ezt a bibliai paradoxont az az, hogy összehasonlítjuk a János evangéliumából való igerészeket.

1. Jézus egy az Atyával (János 1:1; 5:18; 10:30,34-38; 14:9-10; 20:28)
2. Jézus különálló az Atyától (János 1:2,14,18; 5:19-23; 8:28; 10:25,29; 14:10,11,12,13,16; 17:1-2).

3. Jézus még alá is van rendelve az Atyának (János 5:20,30; 8:28; 12:49; 14:28; 15:10,19-24; 17:8)

A Fiú istenségének és a Lélek személyének fogalma félreérthetetlen az ÚSZ-ben, de az ortodox teológiában nem alakult ki teljesen egészen a harmadik és negyedik századig. A "szentháromság" kifejezés nem bibliai, de annak fogalma kétségtelenül az (vö. Máté 3:16-17; 28:19; János 14:26; Apcsel 2:32-33,38-39; Róma 1:4-5; 5:1-5;8:1-4,8-10; I- Kor. 12:4-6; II. Kor. 1:21-22; 13:13; 4:4-6; I. Thessz. 1:2-5; II. Thessz. 2:13; Titusz 3:4-6; I. Péter 1:2; Júdás 20-21).

Az 5. és 6. versnek a nyelvtani szerkezete szolgáltatja a teológiai érveket amik Isten mindeneket magában foglaló üdvözítésével kapcsolatosak

1. Csak egy Isten létezik. Az I. Mózes 1:26-27-ből tudjuk, hogy minden ember a képmására teremtetett.
2. Csak egy út vezet el Istenhez a Messiáson keresztül (vö. János 14:6), amit már az I. Mózes 3:15-ben előre megjósolt.
3. Csak egy módja van az üdvösségnek, ami az Isten bűntelen Bárányának, Jézusnak, a befejezett áldozati munkája (vö. János 1:29; II. Kor. 5:21).

Az egy Isten elkészített egy utat mindenki számára, hogy közösségben lehessen Vele (vö. I. Mózes 3:15). Bárki, aki csak jön, annak az Ő általa elkészített úton kell jönnie, az Ő gondoskodása által, az Ő Fiában való hit által, mint aki az egyetlen reménye arra, hogy elfogadást nyerjen.

■ **„és egy a közbenjáró is Isten és emberek között”** Ez egy példa arra az ÚSZ-i megerősítésre, hogy a Jézus személyében és munkájában való hit az egyetlen módja annak, hogy az Atyával rendben legyenek a dolgaink (vö. János 10:1-18; 14:6). Erre gyakran utalnak úgy, hogy az "evangélium kizárólagosságának a botránya". Ez az igazság annyira nem tűnik helyénvalónak napjaink toleranciája miatt (aminek nincsenek abszolút határai), de a Biblia az Isten önkijelentése, így hát a hívőknek meg kell erősíteniük ezt a kizárólagosságot. Nem azt mondjuk, hogy egy felekezet az egyetlen út, hanem azt, hogy a Jézusban való hit az egyetlen út Istenhez.

A "közbenjáró" kifejezés használatának papi mellékjelentése van (vö. Zsid. 8:6; 9:15; 12:24). Egy pap állt a szükségben lévő ember és a szent Isten között. Jézus a mi Főpapunk (vö. Zsid. 7-9).

■ **„az ember Krisztus Jézus”** Ez az igevers az hangsúlyozza, hogy Jézus teljesen ember, és mégis Ő az egyetlen közbenjáró Isten és az emberiség között (vö. János 14:6). A gnosztikus hamis tanítók tagadták volna Jézus emberi mivoltát (vö. János 1:14; I. János 1:1-3).

Lehetséges, hogy ennek a háttere nem a gnosztikusok voltak, hanem Pál Ádám-Krisztus tipológiája (vö. Róma 5:12-21; I. Kor. 15:21-22,45-49; Fil. 2:6). Jézus a Második Ádámként látta, egy új faj eredeteként, nem zsidónak, nem görögnek, nem férfinak, sem nőnek, nem szolgának, sem szabadnak, hanem kereszténynek (vö. I. Kor. 12:13; Gal. 3:28; Ef. 2:11-3:13; Kol. 3:11).

Az is lehetséges, hogy az 5. és 6. vers a 4. versben található "az igazság" kifejezés teológiai definíciója.

2:6 „aki … adta Önmagát” Az Atya küldte, de Jézus saját akaratából fakadólag eljött, és letette az életét (vö. Máté 20:28; Márk 10:45; János 10:17,18).

■ **„váltságul … mindenkiért”** Ez az Ézs. 53 nagy igazságát tükrözi (főleg a 6. versét). A "váltság" kifejezés a rabszolgapiacról származik, és arra használták, amikor egy barátot vagy családtagot kiváltottak a rabszolgaságból vagy a katonai fogságból. Ennek a kifejezésnek a nyelvtani szerkezete nagyon fontos: (1) a "váltság" szónak egy nagyon szokatlan összetételi formája ez amit az *anti* (helyett) ELÖLJÁRÓSZÓVAL használ; (2) an -ért TOLDALÉK (az angolban elöljárószó) a görög *huper* ELÖLJÁRÓSZÓ, ami azt jelenti, hogy "valaki nevében/helyett" (vö. Titusz 2:14). A teológiai hangsúly Jézus Krisztus helyettesítő, helyettes áldozatán van, amit értünk végzett (II. Kor. 5:21).

KÜLÖNLEGES TÉMA: VÁLTSÁGDÍJ/MEGVÁLTÁS

I. ÓSZÖVETSÉG

A. Elsődlegesen két héber jogi kifejezés van, ami visszaadja ezt a fogalmat.

1. *Gaal*, ami lényegében azt jelentette, hogy "szabaddá tenni" egy bizonyos ár kifizetésével. Ennek a kifejezésnek egy más formája, a *go'el* csak hozzátesz ehhez a fogalomhoz, egy személyes közvetítőt jelent, általában egy családtagot (pl. rokoni megváltás). A tárgyak, állatok, földterület (III. Mózes 25, 27), vagy rokonok visszavásárlási jogának kulturális aspektusa (vö. Ruth 4:15; Ézs. 29:22) teológiailag átruházódik arra, ahogyan YHWH megmentette Izraelt Egyiptomból (vö. II. Mózes 6:6; 15:13; Zsolt. 74:2; 77:16; Jer. 31:11). Ő válik a "megváltóvá" (vö. Jób 19:25; Zsolt. 19:15; 78:35; Péld. 23:1; Ézs. 41:14; 43:14; 44:6,24; 47:4; 48:17; 49:7,26; 54:5,8; 59:20; 60:16; 63:16; Jer. 50:34).
2. *Padah*, ami lényegében azt jelenti, hogy "megmenteni", vagy "megmenekíteni"
   a. az elsőszülöttek megváltása, II. Mózes 13:13,14 és IV. Mózes 18:15-17
   b. fizikai megváltás szembeállítva a szellemi megváltással, Zsolt. 49:8,9,16
   c. YHWH meg fogja menteni Izraelt a bűnéből és a lázadásából, Zsolt. 130:7-8

B. A teológiai foglom három egymással kapcsolódó elemet tartalmaz

1. Itt egy szükség, egy szolgaság, egy bírság és egy rabság.
   a. Fizikailag
   b. szociálisan
   c. szellemileg (vö. Zsolt. 130:8)
2. A szabadságért, az elengedésért és a helyreállításért ki kell fizetni egy árat.
   a. Izrael nemzetének is (vö. V. Mózes 7:8)
   b. az egyénnek is (vö. Jób 19:25-27; 33:28)
3. Valakinek közbenjáróként és jótevőként kell cselekednie. A *gaal* kifejezésben ez a személy általában egy családtag vagy egy közeli rokon (pl. *go'el*).
4. YHWH gyakran jeleníti meg magát családi kifejezésekkel.
   a. Atya
   b. Férj
   c. Közeli Rokon
   A megváltást YHWH személyes közbenjárása biztosította; kifizetett egy árat, és így elérte a megváltást!

II. ÚSZÖVETSÉG

A. Több kifejezést használtak arra, hogy visszaadják ezt a teológiai fogalmat.

1. *Agorazó* (vö. I. Kor. 6:20; 7:23; II. Pét. 2:1; Jel. 5:9; 14:3-4). Ez egy kereskedelmi kifejezés volt, ami azt türközi vissza, hogy egy ár ki lett fizetve valamiért. Mi véren-vásárolt emberek vagyunk, akik nem saját maguk irányítják az életüket. Krisztushoz tartozunk.
2. *Exagorazó* (vö. Gal. 3:13; 4:5; Ef. 5:16;Kol. 4:5). Ez is kereskedelmi kifejezés volt. Ez Jézus helyettesítő halálát tükrözi vissza, ami a mi helyünkben történt. Jézus hordozta a teljesítmény alapú törvény "átkát" (azaz a Mózesi törvényét), amit a bűnös emberek nem tudtak betölteni. Ő hordozta ennek az átkát (V. Mózes 21:23) mindannyiunkért! Jézusban Isten igazságossága és szeretete teljes megbocsátássá, elfogadássá és hozzáféréssé olvadt össze!
3. *Luó*, "szabaddá tenni".
   a. *Lutron*, "kifizetett ár" (vö. Máté 20:28; Márk 10:45). Ezek hatalommal bíró szavak Jézus saját szájából eljövetelének céljával kapcsolatban, hogy a világ megváltója legyen azáltal, hogy kifizeti a bűn miatti tartozást, amivel nem is Ő tartozott (vö. János 1:29).
   b. Lutroó, "elengedni, szabadon bocsátani"
      (1) megváltani Izraelt, Lukács 24:21

(2) Magát adja, hogy megváltsa és megtisztítsa az embereket, Titusz 2:14
(3) bűntelen helyettesítő áldozat legyen, I. Péter 1:18-19

c. Lutrósis, "megváltás/kiváltás, megszabadítás, vagy felszabadítás"
(1) Zakariás próféciája Jézusról, Lukács 1:68
(2) Anna dicsérete Isten felé Jézusért, Lukács 2:38
(3) Jézus jobb, egy alkalommal történt áldozata, Zsid. 9:12

4. *Apolytrósis*

a. a Második Eljövetelkor történő megváltás (vö. Apcsel 3:19-21)
(1) Lukács 21:28
(2) Róma 8:23
(3) Efezus 1:14; 4:30
(4) Zsidók 9:15

b. megváltás Krisztus halálában
(1) Róma 3:24
(2) I. Korinthus 1:30
(3) Efezus 1:7
(4) Kolossé 1:14

5. Antilytron (vö. I. Tim. 2:6). Ez egy nagyon lényeges szöveg (mint ahogy a Titusz 2:14), ami a mentesítést Jézus a kereszten történt helyettesítő halálához köti. Ő az egyetlen egy elfogadható áldozat; az Egy, aki meghal "mindenkiért" (vö. János 1:29; 3:16-17; 4:42; I. Tim. 2:4; 4:10; Titusz 2:11; II. Péter 3:9; I. János 2:2; 4:14).

B. Az ÚSZ-i felvetésekben található teológiai fogalmak

1. Az emberiség a bűn rabszolgája (vö. János 8:34; Róma 3:110-18; 6:23).
2. Az emberiség rabszolgaságát a bűnnel szemben az ÓSZ-i Mózesi Törvény fedte fel (vö. Gal. 3) és Jézus Hegyibeszéde (vö. Máté 5-7). Az emberi teljesítmény halálos ítéletté vált (vö. Kol. 2:14).
3. Jézus, Isten bűntelen báránya eljött, és meghalt helyettünk (vö. János 1:29; II. Kor. 5:21). Meg lettünk váltva a bűntől, hogy szolgálhassuk Istent (vö. Róma 6).
4. Közvetve YHWH és Jézus is a "közeli rokonunk", akik helyettünk, a mi érdekünkben cselekszenek. Ezzel folytatja a családi metaforákat (azaz: atya, férj, fiú, testvér, közeli rokon).
5. A megváltás nem egy olyan ár volt, amit a Sátánnak kellett kifizetni (pl. a Középkori teológiában), hanem Isten szavának és Isten igazságszolgáltatásának összeegyeztetése Isten szeretetével és a Krisztusban lévő teljes gondoskodásával. A keresztnél a béke helyreállt, az emberi lázadás megbocsáttatott, az emberiségben lévő Isten képmás most már újra teljesen működőképes a közeli kapcsolatban!
6. A megváltásnak még mindig van egy jövőbeli aspektusa (vö. Róma 8:23; Ef. 1:14; 4:30), ami magában foglalja a testi feltámadásunkat és a Háromegy Istennel való fizikai közelségünket.

■ **„ mindenkiért”** Hála legyen Istennek azért, hogy az első 7 versben a "mindenkiért/mindenekért" szót öt alkalommal is használja! Nagyon nagyon fontos hogy felismerjük, hogy Jézus halála az egész föld bűneit befedezte (vö. János 1:29; 3:16,17; I. Tim. 4:10; Titusz 2:11; Zsid. 2:9; II. Pét. 3:9; I. János 2:2; 4:14). Az egyetlen dolog, ami bárkit és mindenkit visszatarthat attól, hogy megmeneküljön az nem a bűnei, hanem a Jézus Krisztus befejezett munkájában való hitetlensége (vö. János 1:12; Apcsel. 17:30; I. Tim. 4:10; I. János 5:10-13).

■

NASB „tanúbizonyságként a maga idejében”

NKJV **„hogy bizonyságot tegyen a kellő időben”**
NRSV **„ez a helyes időben lett tanúsítva”**
TEV **„a bizonyíték a helyes időben”**

Ez a kifejezés párhuzamos az I. Tim. 6:15-tel és a Titusz 1:3-mal. Isten tartja kezében a történelmi eseményeket. Krisztus a kellő időben jött el, hogy megváltsa az egész emberiséget (vö. Róma 5:18-19).

A másik lehetőség az az, hogy lehetséges, hogy a következő versekhez kapcsolódik: Róma 5:/; Gal. 4:4; Ef. 1:10, ami által az első századi Görög-Római világ bizonyos történelmi feltételei megteremtették az ideális időszakot erre.

1. *Pax Romana*, vagy Róma békéje lehetővé tette az emberek számára, hogy szabadon költözzenek egyik országból a másikba
2. az egy közös nyelv (*koine* Görög) lehetővé tette, hogy mindenki, aki a Földközi-tenger területén élt megértsék egymást
3. a görög és a római vallások nyilvánvaló csődje arra ösztönözte az embereket, hogy keressenek valami értelmet az életben. Személyesebb aspektust kerestek a szellemiségükben (ezt lehet megfigyelni a misztérium vallások felemelkedésében is).

2:7 „azért rendeltettem” Ezzel hangsúlyozza ki Pál, hogy kiválasztása és elhívása Isten által történt (a Damaszkuszi úton való találkozás), és nagyon hasonló az 1:1-hez. Isten szerette volna, ha a pogányok megértik az Ő mindeneket magában foglaló evangéliumát.

■ **„hírnökül és apostolul … tanítsam”** Ezeket néha a Lélek különálló ajándékaiként felsorolva láthatjuk, mint ahogy az I. Kor. 12:28-ban vagy az Ef. 4:11-ben. Ezekben a felsorolásokban a "próféta" kifejezés utalhat a hírnökre/prédikátorra is (főleg az I. Korinthusban). Bizonyos értelemben, ezen vezetői ajándékok mindegyike ugyanazt az evangéliumot hirdetik, de más más hangsúllyal. Pál pontosan ugyanezeket a kifejezéseket használja újra a II. Tim 1:11-ben, hogy leírja saját szolgálatát.

■ **„(igazat mondok, nem hazudok)”** Nagyon sok kommentátor szerint ez nem lenne helyénvaló egy Pál által írt személyes levélben, amit szeretett munkatársának, Timóteusnak írt. De nem szabad elfelejtenünk, hogy ezeket a leveleket arra is szánták, hogy nyilvánosan legyenek felolvasva a gyülekezetben (vö. 6:21b; II. Tim. 4:22b Titusz 3:15b). Ez a levél egy ajánlólevél volt Páltól, továbbá ezzel a levéllel átruházta hatalmát fiatal apostoli képviselőjére, akit az efezusi házi-csoportokhoz küldött, akik a hamis tanítókkal bajlódtak.

■ **„hogy … tanítsam a népeket”** Pál megérezte, hogy Isten kifejezetten arra hívta, hogy Jézus Krisztus evangéliumát hirdesse a pogányoknak (vö. Apcsel 9:15; 22:21; 26:27; Róma 1:5; 11:13; 15:16; Gal. 1:16; 2:7; Ef. 3:1-2,8; II. Tim. 4:17). Ez egy újabb megerősítése Isten szeretetének és Krisztus megváltásának egyetemességére.

■ **„hitre és az igazságra”** Ez utalhat (1) a hirdető hozzáállására vagy (2) az üzenet tartalmára. (az eredeti szövegben a "hitben" kifejezés található. A ford. megjegyzése) Az 1:14-ben a "hit" a "szeretet"-hez van kapcsolva. Mind a két kifejezés Jézust írja le, és a követőinek felül kellett ezt múlniuk.

SZÖVEG: 2:8-15

8 Azt akarom tehát, hogy a férfiak mindenütt bűntől tiszta kezeket felemelve imádkozzanak harag és kételkedés nélkül. 9 Ugyanígy az asszonyok is, tisztességes öltözetben, szemérmesen és mértékletesen ékesítsék magukat, ne hajfonatokkal és arannyal, gyöngyökkel vagy drága ruhával, 10 hanem azzal, ami az istenfélelmet valló asszonyokhoz illik: jó cselekedetekkel. 11 Az asszony csendben tanuljon, teljes alázatossággal. 12 A tanítást azonban az asszonynak

nem engedem meg, sem azt, hogy a férfin uralkodjék, hanem legyen csendben. 13Mert Ádám teremtetett először, Éva csak azután, 14és nem Ádámot vezette tévútra a kísértő, hanem az asszonyt, és ő esett bűnbe. 15Mégis megtartatik a gyermekszüléskor, ha megmarad józanul a hitben, a szeretetben és a szent életben.

2:8 „Azt akarom tehát, hogy a férfiak mindenütt … imádkozzanak" Pál kihangsúlyozza a méltóságot és a helyénvalóságot a közéletben (vö. 1-7-es versek) és az istentiszteletben is ugyanígy (vö. I. Kor. 11-14). Az a kifejezés, hogy "mindenütt" valószínűleg az Efezusban vagy a környékén lévő házi csoportokra utal. Az elfogadható imádságot a 8. versben három -féle módom definiálja

1. tiszta kezeket emelve
2. ne legyen haraggal beszennyezve
3. széthúzások nélkül

Ezek a tulajdonságok tisztán megmutatják, hogy Pál a hűséges hívőkhöz beszél, és kizárja a hamis tanítókat, az őket helyettesítő szónokokat (valószínűleg fiatal özvegyek), és a követőiket.

Pál ezt a "mindenütt" kifejezést gyakran használja (vö. I. Kor. 1:2; II. Kor. 2:14; I. Thessz. 1:8; I. Tim. 2:8). Lehetséges, hogy ez egy ÓSZ-i utalás a Mal. 1:11-re, ami a Messiás egész világon történő imádatát prófétálja meg. Ehhez illene az 1-7-es versekben a "mindenek" ismételt használata.

■ **„bűntől tiszta kezeket felemelve"** A zsidó imának ez volt a megszokott formája. Ez arra utasít, hogy a hívők szavainak és életének egyezni kell (vö. Jakab 4:8).

■ **„harag nélkül"** Ez a görög *orgé* kifejezés, ami azt jelenti, hogy "lezárt ellentét" (vö. Máté 5:23-24; 6:15). Ha haragszunk másokra az hatással van az Istennel való kapcsolatunkra (vö. Máté 5:21-24; Márk 11:25; I. János 2:9,11; 4:20-21).

■

NASB	**„széthúzás"**
NKJV	**„kételkedés"**
NRSV, TEV, NJB	**„vitatkozás"**

Görög filozófusok használták ezt a kifejezést egy előadás vagy párbeszéd tanítására. Az ÚSZ-ben negatív mellékjelentése van (vö. Máté 15:19; Márk 7:21). Itt lehetséges, hogy a tanítás szövegkörnyezetére utal, vagy a hamis tanítók helytelen, ingerült, bomlasztó hozzáállására.

2:9

NASB	**„ugyanígy"**
NKJV	**„ugyan ilyen módon"**
NRSV, TEV	**„is"**
NJB	**„hasonlóan"**

Ez megmutatja, hogy a szövegkörnyezet a következő: "hogyan kell a férfiaknak és a nőknek részt venniük a nyilvános Istentiszteletben" (azaz a házi-csoportokban, vö. I. Kor. 11-14).

■ **„az asszonyok is tisztességes öltözetben"** A ruházat felfedi a szívet és az elmét. A hívőknek helyénvalóan kell öltözködniük, nem csak a gyülekezetben, hanem mindenhol és mindenkor, mert keresztények. Ennek az igerésznek a hangsúlya nem csak a külső megjelenésen van, hanem az istenfélelmen is (vö. 10. vers; I. Pét. 3:3,4). Az élet minden területén a hívők a világ világossága, és a föld sója (vö. Máté 5:13-16). Nem szabad elfelejtenünk, hogy kit is képviselünk!

Bár ez nem jelenti azt, hogy a hívőknek rongyokban kellene járniuk. Oly módon kell öltözködniük, hogy azzal ne lógjon ki a hívő, bármilyen társadalmi rétegben is él. Legyen rendezett, tiszta, feleljen meg a divatnak, de mindenek előtt legyen keresztény.

■ **„ne hajfonatokkal és arannyal, gyöngyökkel vagy drága ruhákkal"** Ez azt sejteti, hogy a

hívők bizonyos százaléka viszonylag gazdag volt. A kor zsidó és római hajdivatja nagyon megmunkált, túlzó és drága volt. Nyilvánvalóan a keresztény asszonyok bele voltak nevelve a világiasságba vagy a személyes szabadságba (valószínűleg belekeveredtek a női szabadság mozgalomba, ami a római kultúrában kezdődött, vö. I. Kor. 11:2-16). Lehetséges, hogy ez megmutatja a hamis tanítók kizárólagosságát, akik a gazdagokat, a befolyásosakat és az intellektuálisokat keresték.

2:10 „jócselekedetekkel” A hívőknek emlékezniük kell arra, hogy nem a jócselekedetek mentik meg őket, hanem a jócselekedetekre lettek megmentve (vö. Ef. 2:8-<u>10</u>; Titusz 3:8; Jakab 2:14-26). Az életünk az, ami hitelt ad a hitvallásunknak, ami Jakab levelének és az I. Jánosnak a megerősítése.

Ebben a szövegkörnyezetben a "jócselekedetek" a megszokott, háztartási, kulturális elvárásokhoz kapcsolódik (vö. 5:10; Titusz 2:5).

■ **„ami az istenfélelmet valló asszonyokhoz illik”** Ez nyilvánvalóan a megtért asszonyokra korlátozza le a szöveg mondandóját. Ez nem egy általános követni való útmutatás a társadalom számára. Isten gyermekei számára a megfelelő öltözet az istenfélelem. A szépség nem egy bizonyos öltözet, hanem egy megváltozott szív. Az igazán szép és vonzó asszony az istenfélő asszony (élete minden területén).

2:11 „Az asszony” Ez utalhat minden keresztény nőre vagy feleségre (vö. Charles B. Williams fordítása: "férjezett asszony", a 11. versben).

■ **„csendben tanuljon”** Ez itt JELENIDEJŰ AKTÍV FELSZÓLÍTÓ MÓDban van. Első ránézésre nagyon negatívnak tűnik, de (1) a nők nem tanulmányozhatták a Törvényt a Judaizmusban vagy járhattak iskolába a Görög-Római világban. Tehát bizonyos értelemben ez egy igenis pozitív lépés afelé, hogy a nőknek Isten igéjét taníthatják; (2) ezt a szöveget annak a fényében kell látnunk, hogy tudjuk, hogy a hamis tanítók a nőket célozták meg (vö. 5:13; Apcsel. 20:30; II. Tim. 3:5-9; Titusz 1:11). Lehetséges, hogy néhány nő megbízott szónoka volt a hamis tanítóknak a házicsoportokban lévő nyilvános istentiszeleteken (Gordon Fee, *New International Biblical Commentary*, 13. kiadás).

■ **„teljes alázatossággal”** A mai időkben ez is nagyon negatívnak hat, de ne felejtsük el, hogy

1. az "alázat" szót Jézusra használták. Alázatos volt az Atyával szemben (vö. I. Kor. 15:28); és alázatos volt a földi szüleivel szemben is (I. Thessz. 5:21). Azaz betöltötte a Tőle elvárt társadalmi és vallási kötelezettségeket a megfelelő magatartással.
2. "alázatosnak lenni", ez Isten akarata <u>minden</u> hívő számára (vö. Ef. 5:21). Ez egyike az öt JELENIDEJŰ MELLÉKNÉVI IGENÉVnek, amelyek azt írják le, hogy mit jelent a "Lélekkel betöltekezve lenni" (vö. Ef. 5:18).
3. az Efézusi levél ugyanezen részében Pál három családi példát használ, hogy bemutassa a kölcsönös alázatosságot a családon belül (1) feleségek a férjeiknek; (2) gyermekek a szüleiknek; és (3) házi szolgák a gazdáiknak. Ennek a szövegrésznek a radikálisan pozitív része (értsd. Ef. 5:18-6:9) az, amikor Pál korlátozza azoknak a hatalmát, akiknek abban a társadalomban minden hatalmuk megvolt (értsd: férj, szülők, gazdák). Abban az időben Pál nőkről, gyermekekről és szolgákról szóló írásai radikálisan pozitív értelműek voltak.
4. Pál nem támadta a rabszolgaság kérdését, mert tudta, hogy ez egy olyan terület volt, ami lerombolná az egyház hatékonyságát és tanúbizonyságát a történelem azon időszakában. És úgy gondolom, hogy ugyan ez igaz a nők társadalmi helyzetére is. Pál megerősítette szellemi egyenlőségüket (vö. Gal. 3:28; Kol. 3:11), tehetségüket (vö. I. Kor. 12:7-13), és az evangélium terjesztésében betöltött szerepüket (vö. Róma 16). De tudta azt is, hogy vezetői szerepben a nőket (1) félreértenék a termékenységi bálványimádat miatt, és (2) elutasítanák a szinte kizárólag patriarchális, férfi uralta társadalomban.

2:12 „hogy a férfin uralkodjék” Ez az ige, *authenteó,* csak itt fordul elő az ÚSZ-ben. A definíciója: "az, aki saját hatalmából cselekszik" (*authentés*, mester) vagy "az, aki uralkodik". Lásd Moulton és Milligan, *Vocabulary of the Greek Testament* című könyv 91 oldalán lévő értekezést. Ez azt jelentené, hogy nő lehet a vezetőség tagja, ha nem domináns/uralkodó? A közvetlen szövegkörnyezet ezt nem támasztja alá, mert ott van az a hozzátoldott kifejezés, hogy "hanem legyen csendben" (vö. I. Kor. 14:34). Pál a nők alávetett szerepéről szóló kijelentéseit nem lehet ezzel a *hapax legomenon*nal megmagyarázni. Kulturális szemszögből kell ezzel foglalkozni. Isten úgy döntött, hogy egy bizonyos kulturális felállásban jelenti ki Magát. Nem az volt, vagy nem az Isten akarata minden hívő számára minden kultúrában és korszakban, ami abban a bizonyos kultúrában volt jelen. Az evangélium igazsága és hatalma radikálisan megváltoztatja az emberi kultúrát (pl. ragszolgaság, férfi uralom). Az arrogáns, kihasználó uralkodás gonosz, akár férfi, akár nő teszi azt. Két véglet van, amit el kell kerülni: (1) a nő nem tehet semmit (ősi Közel-Keleti kultúra) és (2) a nő bármit megtehet (modern kori nyugati idividualizmus). A hívőknek (férfiak és nők) a saját kultúrájuk keretein belül kell szolgálniuk, hogy az evangelizációból és a tanítványozásból a maximumot hozzák ki, nem pedig a személyes teljesítményre hajtva!

KÜLÖNLEGES TÉMA: NŐK A BIBLIÁBAN

I. Az Ószövetség
   A. Kulturálisan a nőket tulajdonnak tekintették
      1. a tulajdontárgyakat felsoroló listában szerepelnek (II. Mózes 20:17)
      2. a rabszolganőkkel való bánásmód (II. Mózes 21:7-11)
      3. a nők fogadalmait egy társadalmilag felelős férfi érvényteleníthette (IV. Mózes 30)
      4. nők mint hadizsákmány (V. Mózes 20:10-14; 21:10-14)
   B. Gyakorlatilag kölcsönösség volt a két nem között
      1. a férfi és a nő is Isten képmására lett megteremtve (I. Mózes 1:26-27)
      2. tiszteld apádat és anyádat (II. Mózes 20:12; [V. Mózes 5:16])
      3. tiszteld anyádat és apádat (III. Mózes 19:3; 20:9)
      4. férfiak és nők is lehettek nazireusok (IV. Mózes 6:1-2)
      5. a lányok is rendelkeztek örökösödési joggal (IV. Mózes 27:1-11)
      6. részei a szövetség népének (V. Mózes 29:10-12)
      7. tartsd meg apádnak és anyádnak tanítását (Péld. 1:8; 6:20)
      8. Hémán fiai és lányai (egy Lévita család) zenei szolgálatot végeztek a Templomban (I. Krónika 25:5-6)
      9. az új korszakban fiak és leányok fognak prófétálni (Jóel 2:28-29)
   C. Voltak nők vezetői szerepben
      1. Mózes nővérét, Mirjamot, prófétanőnek hívják (II. Mózes 15:20-21)
      2. Isten általi tehetséggel bíró nők anyagot szőttek a Szentsátorhoz (II. Mózes 35:25-26)
      3. egy nő, Debóra, szintén prófétanő volt (vö. Bír. 4:4), és az összes törzset ő vezette (Bírák 4:4-5; 5:7)
      4. Hulda prófétanő volt, akit Jósiás király megkért, hogy olvassa fel és magyarázza meg az újonnan megtalált "Törvénykönyvet" (II. Kir. 22:14; II. Krón. 34:22-27)
      5. Eszter királyné, egy istenfélő nő, megmentette Perzsia zsidóit

II. Az Újszövetség
   A. A Judaizmusban és a görög-római világban a nők másodosztályú állampolgárok voltak, akiknek nagyon kevés joguk és kiváltságaik voltak (Macedónia volt a kivétel)
   B. Nők vezetőszerepben
      1. Erzsébet és Mária, istenfélő asszonyok, akik készek voltak Isten szolgálatára

(Lukács 1-2)
2. Anna, egy istenfélő nő, aki a Templomban szolgált (Lukács 2:36)
3. Lídia, hívő asszony, és egy házicsoport vezetője (Apcsel 16:14,40)
4. Fülöp négy szűz lánya, akik prófétanők voltak (Apcsel 21:8-9)
5. Fébé, aki a kenkhreai gyülekezetben volt szolgáló (Róma 16:1)
6. Priszcilla, (Pál munkatársa, és Apollós tanítója (Apcsel 18:26; Róma 16:3)
7. Mária, Trüfaina (Triféna – károli ford.), Trüfósza (Trifósa – károli ford.), Persis, Julia, Néreus nénje, Pál számos munkatársa (Róma 16:6-16)
8. Juniász (Junia – károli ford.), valószínűleg egy női apostol (Róma 16:7)
9. Evódia és Szüntükhe (Sintike – károli ford.), Pál munkatársai (Fil. 4:2-3)

III. Hogyan hozhatja egyensúlyba egy modern kori hívő az eltérő bibliai példákat?

A. Hogyan lehet megkülönböztetni a történelmi vagy kulturális igazságokat, amelyek kifejezetten csak az eredeti szövegkörnyezetre alkalmazandók, azoktól az örökkévaló igazságoktól, amelyek érvényesek bármely kor minden gyülekezetére és minden hívőjére?
1. Nagyon komolyan kell vennünk az eredeti, ihletett szerző szándékát. A Biblia az Isten szava, és a hit és a gyakorlat egyetlen forrása.
2. Foglalkoznunk kell a nyilvánvalóan történelmi keretek közé zárt ihletett szövegekkel
   a. Izrael kultusza (azaz rítusok és liturgia) (vö. Apcsel 15; Gal. 3)
   b. első századi Judaizmus
   c. az I. Korinthusi levélben lévő, nyilvánvalóan történelmi korlátok közé szorított kijelentések Pál részéről
      (1) a pogány Róma jogi rendszere (I. Kor. 6)
      (2) megmaradni rabszolgának (I. Kor. 7:20-24)
      (3) cölibátus (I. Kor. 7:1-35)
      (4) szüzek (I. Kor. 7:36-38)
      (5) bálványáldozati hús (I. Kor. 10:23-33)
      (6) méltatlan cselekedetek az Úrvacsoránál (I. Kor. 11)
3. Isten teljesen és nyilvánvalóan jelentette ki Magát egy bizonyos kultúrának, egy bizonyos napon. Komolyan kell vennünk a kinyilatkoztatást, de annak történelmi részletei közül nem minden aspektusát. Isten Szava emberi szavakkal lett lejegyezve, egy bizonyos kultúrának címezve egy bizonyos időszakban.

B. A Biblia értelmezése mindig az eredeti szerző szándékát kell hogy keresse. Mit üzent a saját korának? A helyes értelmezéshez ez alapvető és elengedhetetlen. Aztán viszont a saját korunkra kell azt alkalmazni. Nos, itt a nők vezetőségben való helyének problémája (a valódi értelmezési probléma az lehet, hogy hogyan is definiáljuk a "vezetőség" kifejezést. A diakonisszákat vezetőként látták?) Elég nyilvánvaló, hogy Pál az I. Kor. 14:34-35-ben és az I. Tim. 2:9-15-ben azt erősíti meg, hogy a nőknek ne legyen vezető szerepe a nyilvános istentiszteletben! De hogyan tudom én ezt a mai időre alkalmazni? Nem akarom, hogy Pál kultúrája vagy az én saját kultúrám elnémítsa Isten igéjét és akaratát. Valószínűleg Pál kora túlságosan is korlátozott volt, az én időm viszont lehet, hogy túlságosan is nyitott. Nagyon kényelmetlen a számomra azt mondani, hogy Pál szavai és tanításai feltételesek, első századi, helyi szituációs igazságok. Kicsoda vagyok én, hogy megengedjem az elmémnek vagy a kultúrámnak, hogy ellentmondjon egy ihletett szerzőnek?!

Mindezek ellenére, mit tegyek, amikor ott vannak a női vezetők bibliai példái (még Pál saját írásaiban is, vö. Róma 16)? Erre egy jó példa az I. Kor. 11-14, miben Pál a nyilvános istentiszteletről beszél. A 11:5-ben úgy tűnik, hogy megengedi a nőknek, hogy tanítsanak és imádkozzanak a nyilvános istentiszteleten, ha a fejüket

betakarják, mégis, a 14:34-35-ben azt követeli, hogy maradjanak csendben! Voltak diakonisszák (vö. Róma 16:1) és prófétanők (vö. Apcsel 21:9). Ez a fajta változatosság az, ami szabadságot enged a számomra, hogy úgy azonosítsam be Pál hozzászólásait (amik a nők korlátozását illeti), hogy azok az első századi Korithusra és Efezusra vonatkoznak. Mind két gyülekezetben problémák voltak azzal, ahogyan az asszonyok az újonnan megtalált szabadságukat gyakorolták (vö. Bruce Winter, *Corinth After Paul Left* című könyve), ami valószínűleg problémákat okozott a gyülekezetnek, hogy elérjék a társadalmukat Krisztus számára. Korlátozniuk kellett a szabadságukat, hogy az evangélium hatékonyabb legyen.

Az én korom pont az ellentéte Pál korának. Az én napjaimban az evangélium valószínűleg korlátozva lenne, ha tanult, világosan szóló nőknek nem lenne megengedve, hogy megosszák másokkal az evangéliumot, és nem lenne megengedve számukra, hogy vezessenek! Mi a nyilvános istentisztelet végső célja? Nem az evangelizáció és a tanítványság? Tisztelhetik-e Istent és lehetnek-e kedvesek Isten számára a női vezetők? A Biblia egésze úgy tűnik, hogy azt mondja "Igen"!

Én személyesen szeretnék Pálhoz ragaszkodni; a teológiám elsődlegesen Páli. Nem szeretném, ha a modern feminizmus túlságosan is befolyásolna vagy manipulálna! Mindazonáltal érzem, hogy az egyház elég lassan reagál nyilvánvaló bibliai igazságokra, mint például a rabszolgaság helytelensége, rasszizmus, vakbuzgóság és szexizmus. S arra is elég lassan reagált, hogy helyesen válaszoljon a nőket ért kihasználásra/erőszakra a modern világban. Isten Krisztusban szabaddá tette a rabszolgákat és az asszonyokat is. Nem merem megengedni, hogy egy kulturálisan megkötött szöveg újra megbéklyózza őket.

Még egy megjegyzés: bibliamagyarázóként tudom, hogy Korithus eléggé szétszakad gyülekezet volt. A karizmatikus ajándékokat túlértékelték és fitogtatták. Valószínű, hogy az asszonyok is belebonyolódtak ebbe. Azt is hiszem, hogy Efezust a hamis tanítók befolyásolták, akik kihasználták az asszonyokat, és megbízott szónokokként használták őket Efezus házi-csoportjaiban (vö. I. és II. Timóteus).

C. Javaslatok további olvasmányokhoz ebben a témában

Gordon Fee és Goug Stuart: *How to Read the Bible for All Its Worth,*(Hogyan kell a bibliát olvasni annak teljes értékéért) (61-77. oldal)

Gordon Fee: *Gospel and Spirit: Issues in New Testament Hermeneutics* (Evangélium és Lélek: Újszövetségi Hermeneutikai témák)

Walter C. Kaiser, Peter H. Davids, F. F. Bruce és Manfred T. Branch: *Hard Sayings of the Bible*,(A biblia (613-616; 665-667. oldalak)

2:13-15 Pál érvelése ebben a szövegkörnyezetben teológiailag az I. Mózes 3-hoz kapcsolódik. A hamis tanítók túlzásához is kapcsolódik (vö. I. Tim. 1:3-11; 4:1-5; 5:11-13). Pál az I. Mózes 3-at használja, hogy hasonlatot vonjon aközött, hogy Évát elcsábította a kígyó a bűnre, lázadásra és függetlenségre, ugyanúgy, mint ahogy néhány nőt hasonló módon becsaptak a hamis tanítók (vö. 5:13; II. Tim. 3:6-9).

A bűnbeesés következményei közvetlenül a nő férjének való alávetettségről és a férje utáni vágyához kötődik (vö. I. Mózes 3:16). Az ő független cselekedete volt (és most is az) a teológiai vitatéma. Igaz ez ma is? Az evangélium teljesen eltávolította az I. Mózes 3 Bűnbeesésének minden aspektusát? A modern kultúránk tanult és világosan szóló női vezetőinek léte tagadja Pál világos állításait? Lásd Különleges Téma a 12. vers elején.

2:14 „ő esett bűnbe” Két olyan következmény van, amit Éva számlájára lehet írni az ő bűnbeesése miatt: (1) fájdalom gyermekszüléskor, és (2) a férjének való alávetettség. Az ige BEFEJEZETT időben van, ami azt jelenti, hogy még midig érezhető a hatása. Jézus már bevezette az új korszakot,

de a hívők még midig a régi korszak alatt élnek.

2:15 „mégis megtartatik a gyermekszüléskor” Ez egy eléggé nehéz és bonyolult igerész. Valószínűleg ez a legnehezebb Pál összes írásai közül. Nem szabad elfelejtenünk (1) az I. Mózes 3:13,16-hoz való kapcsolódását; (2) a hamis tanítók tanításait, és (3) a kontrasztot (azaz a "de/mégis" szócska), ami a hamis tanítók tanításának becsapásához kapcsolódik.

A "megtartatik" vagy "megmenekül" kifejezés kapcsolódhat vagy a szülés megtapasztalásából való fizikai megmeneküléshez (vö. New American Standard Version fordítású bibliai), ami úgy tűnik, hogy alátámasztást nyer, mivel ezt a szót használja az I. Tim. 4:16 is a hamis tanítók támadásánál (akik közül néhányan a cölibátust szorgalmazták, mint a szellemileg magasabb állapotot, vö. 4:3), vagy pedig a szellemi eszkatalogikus értelemben, ami a leggyakoribb ÚSZ-i használati módját alkotja.

Egy újszerű értelmezése a görög nyelvtan részletességére alapszik, amikor is a HATÁROZOTT NÉVELŐT használja ebben a kifejezésben, hogy "a gyermekszüléskor", és lehetséges. Hogy Jézus Krisztus testetöltésére utal:

1. ez a szövegkörnyezet az I. Mózes 3:15-höz kapcsolódik
2. az ELÖLJÁRÓSZÓ a *dia* szócska, amit úgy is lehet fordítani, hogy "által"
3. HATÁROZOTT NÉVELŐT használ amikor "a gyermekszüléskor" kifejezést használja
4. az EGYESSZÁMÚ és a TÖBBESSZÁMÚ formát is használja a "nőnek, és a rájuk utaló személyes névmásnak". Így Éva válik az összes nő képviselőjévé, akik megmenekülnek az Isten által megígért különleges születés által (azaz Jézus születése által, ami teológiailag hasonló az Ádám-Krisztus tipológiához, ami a következő helyeken fordul elő: Róma 5:12-21; I. Kor. 15:21-22,44-48; Fil. 2:6-7).

A közvetlen szövegkörnyezet úgy tűnik, hogy azt hangsúlyozza, hogy a nőktől az otthonteremtés az elvárt társadalmi szerep Pál napjaiban, és a legtöbb társadalomban is, legyen az ősi vagy modern. A nők üdvössége nem a nyilvános istentiszteleten tett vezetőszerepből fakad, vagy egy váratlan kulturális szabadságból.

Valójában nem is az elvárt társadalmi szerepekből származik, hanem hit által, és annak gyümölcsei által (vö. 15b). Az üdvösség Krisztusban és Általa lett. Az Istenfélő asszonyoknak Benne kell bízniuk, és nem arra kell törekedniük, hogy idokolatlanul magukra vonják a figyelmet. Bár a mai kultúránkban az "idokolatlan figyelem" akkor esik meg, amikor korlátozva vannak a nők. Úgy, ahogy elveszett emberek elfordulhattak a túlbuzgó keresztény nők miatt az első században, a mai kor elveszett emberei elfordulhatnak a látszólagos keresztény szexizmus és törvénykezés miatt. A cél mindig az evangelizáció és a tanítványság, nem pedig a személyes szabadság gyakorlása vagy személyes preferenciák (vö. I. Kor. 9:19-23).

■ **„ha megmarad józanul a hitben, a szeretetben és a szent életben”** Ez egy HARMADIK TÍPUSÚ FELTÉTELES MONDAT, ami lehetséges cselekedetet jelent. A feltétel a hívő asszony kitartása a hitben, a szeretetben, a szentségben és az önmegtartóztatásban.

MEGVITATANDÓ KÉRDÉSEK

Ez egy tanulmányozást <u>elősegítő</u> kommentár, ami azt jelenti, hogy te magad vagy a felelős a saját Biblia értelmezésedért. Mindannyian abban a fényben kell járnunk, ami megadatott. Te, a Biblia és a Szentlélek vagytok az elsődlegesek az értelmezésben. Ne mondj le erről egy kommentátor miatt sem.

Ezek a megvitatandó kérdések azért vannak, hogy segítsenek átgondolni a könyv ezen részének főbb témáit. Gondolat-ébresztő szándékuk van, nem pedig definiáló.

1. Ennek a résznek az igazságai hogyan kapcsolódnak a hamis tanítókhoz?

2. Kell-e imádkoznunk azokért a kormányzati tisztviselőkért, akik nem keresztények, és igazságtalanul és istentelen módon cselekszenek?
3. Isten valóban azt szeretné, ha minden ember üdvözülne? Jézus valóban minden bűnért meghalt?
4. Definiáld a "váltság" szót.
5. A mai modern világunkban miért helytelen dolog a keresztények öltözködését megvitatni?
6. Hogyan kapcsolódnak a jócselekedetek a megmentő hithez?
7. A 11-14. versek alapján a mai modern egyházban mi a helye a nőknek?
8. Mi a 15. vers jelentése a további ÚSZ-i tanítások fényében?

I. TIMÓTEUS 3

MODERN FORDITÁSOK BEKEZDÉSI FELOSZTÁSAI

UBS[4]	NKJV	NRSV	TEV	NJB
A Püspökök Képességei	A Püspökök Képességei	Az Adminisztráció Problémai	Vezetők a Gyülekezetben	A Vezető Elöljáró
3:1b-7	3:1-7	3:1-7	3:1-7	3:1-7
A Diakónusok Képességei	A Diakónusok Képességei		Segítők a Gyülekezetben	A Diakónusok
3:8-13	3:8-13	3:8-13	3:8-13	3:8-13
Vallásunk Titka	A Nagy Titok		A Nagy Titok	Az Egyház és a Szellemi Élet Titka
3:14-16	3:14-16	3:14-16	3:14-16	3:14-16

HARMADIK OLVASÁSI CIKLUS (az "Útmutató a Helyes Bibliaolvasáshoz"-ból)
KÖVETVE AZ EREDETI SZERZŐ SZÁNDÉKÁT A BEKEZDÉSEK SZINTJÉN

Ez egy tanulmányozást elősegítő kommentár, ami azt jelenti, hogy te magad vagy a felelős a saját Bibliaértelmezésedért. Mindannyian abban a fényben kell járnunk, ami megadatott. Te, a Biblia és a Szentlélek vagytok az elsődlegesek az értelmezésben. Ne mondj le erről egy kommentátor miatt sem.

Együltödben olvasd el az első részt. Azonosítsd a témákat. Hasonlítsd össze a te témafelosztásaidat az öt különböző fordítással. A bekezdések nem ihletettek, de mindenképp kulcsfontosságúak az eredeti szerző szándékainak azonosításához, ami az értelmezés szíve. Minden bekezdésnek egy és csak egy témája van.

1. Első bekezdés

2. Második bekezdés

3. Harmadik bekezdés

4. Stb.

SZÖVEGÖSSZEFÜGGÉSI BETEKINTÉS

A. Ez a lista három különböző fajta szolgálatot tartalmaz
   1. pásztorok (3:1-7)
   2. diakónusok (3:8-10,12-13)
   3. az özvegyek szerepe (3:11; 5:9-16) vagy a diakonisszáké (vö. Róma16:1)

B. Ezek a képességek/tulajdonságok lehet, hogy közvetlen ellentétei a hamis tanítók életstílusának és tanításainak.

C. A 16. vers egy korai hitvallási kijelentés vagy egy himnusz. Pál gyakran vett bele az írnivalójába ilyesfajta anyagokat (vö. Ef. 5:19; Fil. 2:6-11; Kol. 1:15-16; 3:15-20; II. Tim. 2:11-13). A ritmusos szerkezet tisztán látszik a hat AORISZT PASSZÍV KIJENTŐMÓDÚ igében, amiket öt HELYHATÁROZÓ vagy ESZKÖZHATÁROZÓ nyelvtani kifejezéssel kombinál.

SZÓ ÉS KIFEJEZÉSTANULMÁNY

SZÖVEG: 3:1-7

[1] Igaz beszéd ez: ha valaki püspökségre törekszik, jó munkát kíván. [2]Szükséges tehát, hogy a püspök legyen feddhetetlen, egyfeleségű férfi; megfontolt, józan, tisztességes, vendégszerető, tanításra alkalmas; [3]nem részeges, nem kötekedő, hanem megértő, a viszálykodást kerülő, nem pénzsóvár; [4]olyan, aki a maga háza népét jól vezeti, gyermekeit engedelmességben és teljes tisztességben neveli. [5]Mert ha valaki a maga háza népét nem tudja vezetni, hogyan fog gondot viselni az Isten egyházára? [6]Ne újonnan megtért ember legyen, nehogy felfuvalkodva az ördöggel azonos ítélet alá essék. [7]Szükséges, hogy a kívülállóknak is jó véleményük legyen róla, nehogy gyalázatba és az ördög csapdájába essék.

3:1 „Igaz beszéd ez" Ez az idióma összegző és nyitó állításként is szerepelhet (vö. I. Tim. 1:15; 3:1; 4:9; II. Tim. 2:11; Titusz 3:8). A Pásztori Levelekben előforduló öt "igaz beszéd" kijelentések közül ez a második. Szintaktikailag olyan módon működnek, mint ahogy Jézus használta a bevezető "ámen" vagy "ámen ámen" kifejezéseket (amiket a "bizony bizony" kifejezéssel fordítottak), amik különleges figyelmet irányítottak a következő kijelentésre .

■ **„ha valaki"** Ez ELSŐ TÍPUSÚ FELTÉTELES MONDAT, amit igaznak tételez fel a szerző nézőpontjából, vagy az irodalmi céljai miatt.

■ **„törekszik … kíván"** Ez a két szó két nagyon erőteljes görög kifejezés: (1) "valamiért nyúl" (vö. 6:10; Zsid. 11:16) és (2) "szívében eltökélte" (vö. Máté 13:17; Lukács 15:16). Mindez azt mondja a számomra, hogy mai modern korunk túlságosan is azt hansúlyozza, hogy a szolgálathoz egy ÓSZ-i típusú Istentől való elhívás szükséges, lehetséges, hogy túlságosan is korlátozó. Elég annak a vágya, hogy a gyülekezet vezetőségében szeretne lenni. A hívők szívének vágyai az Úrtól vannak (vö. Zsolt. 37:4)

■

NASB	**„felvigyázói posztra"**
NKJV	**„püspökségre"**
NRSV	**„püspöki tisztségre"**
TEV	**„gyülekezeti vezetőnek lenni"**
NJB	**„elnöklő elöljárónak lenni"**

Ez az *episkopos* kifejezés, amit általában angolul és magyarul is "püspöknek" vagy "felvigyázónak" fordítanak. Úgy tűnik, hogy az ÚSZ-ben előforduló másik két szó szinonimája ez, amit a helyi gyülekezetben lévő vezető tisztségére használnak. A "pásztor", a "felvigyázó" és az "elöljáró" kifejezések mind ugyanarra a tisztségre utalnak (vö. 5:17; Apcsel 20:17,28; Titusz 1:5,7). Az ÚSZ-i gyülekezetben csak két tisztség volt: a pásztor és a diakónus (vö. Fil. 1:1). Úgy tűnik, hogy az "elöljáró" szónak zsidó, míg a "felvigyázó" szónak görög városállami háttere volt.

3:2 „feddhetetlen" A helyi gyülekezetben való vezetőséghez a teljes szövegkörnyezetben ez a kulcs képesség/tulajdonság. Ez a kifejezés arra utal, hogy semmi nem ad ürügyet a kritikának, mind a hívők között (2-6-os versek), mind a nem hívők között (7. vers). A feddhetetlenség ezen témája újra megjelenik a következő versekben: 7,10; 5:7; és 6:14. Nincsenek tökéletes vezetők, de vannak istenfélő, tiszteletreméltó, elfogadható hívők. Lásd a Titusz 1:6 jegyzetét.

■

NASB, NKJV

NJB **„egyfeleségű férfi"**

NRSV **„egyszer házasodott”**
TEV **„csak egy felesége lehet”**

Ez a kifejezés már sok vitát okozott. Nyilvánvaló, hogy az első században az Efezusi gyülekezetben ez téma volt (3:1,12; 5:7; és Krétán, Titusz 1:6). Itt vannak az alapvető értelmezési feltételezések.

1. a poligámiára utal
2. válás utáni újraházasodásra utal
3. az első feleség halála utáni második házasságra utal
4. egy olyan férfira utal, aki hűséges és odafigyel a feleségére (ez egyfajta megerősítése a családon belüli jó viszonyoknak).

Ez nyilvánvalóan a családon belüli viszonyokra utal, és a családon belüli bármilyen probléma kizárja az illetőt a helyi gyülekezet vezetőségéből. Az felsoroltak közül az első nem a Római Birodalomban volt probléma, hanem a Judaizmusban volt potenciálisan probléma (bár elég ritka volt az első században); a második elég nagy probléma volt a Római Birodalomban, és probléma volt a Judaizmusban is (Hillel vs. Shammai); a harmadik a korai egyház fő aggodalma volt, főleg Tertulliausnak, és az európai Baptista körökben még mindig aktuális téma. Bár az I. Tim. 5:14 egy párhuzamos igerész, ahol azt mondja, hogy a fiatalabb özvegyasszonyok újraházasodhatnak, anélkül, hogy ezzel gyalázkodásra adnának okot (vö. Róma 7:2-3; I. Kor. 7).

Van még egy lehetőség, ez pedig az, hogy ez a követelmény a házasság kontra egyedülállóság témájára utal. A hamis tanítók megtiltották a házasságot (vö. 4:3). Lehet, hogy ez közvetlen megcáfolása a hamis tanítók cölibátus és aszketizmus felé hajló tendenciájának. Ez persze nem erősíti meg azt, hogy egy egyedülálló ember nem lehet gyülekezeti vezető, hanem azt, hogy az egyedülállóság nem lehet kizárólagos követelmény. Én azt gondolom, hogy ez a legjobb opció, továbbá hiszem, hogy ez választ ad más értelmezési problémákra is, amik a következőkhöz kapcsolódnak: (1) "nem részeges" és (2) a 2:8-15-ben részletezett nőkkel kapcsolatos témához. Ezeket mind a hamis tanítók fényében kell értelmezni.

Ha a téma az erős, istenfélő család, akkor a válás nem az egyetlen kritikus pont. Még az ÓSZ-ben is néha a válás volt a helyénvaló cselekedet: (YHWH elhagyta a hűtlen Izraelt és (2) a papoknak meg lett parancsolva, hogy váljanak el a hűtlen feleségektől (lásd "Válás és Újraházasodás Ószövetségi Nézőpontból"; a *Journal of the Evangelical Theological Society* (Evangéliumi Teológiai Társaság Folyóiratának) 40. kiadásának 4. lapja, 1997 December). Minden ember tapasztal bizonyos mértékű szakadást a családi életében néhány területen. Az én fő aggodalmam azzal kapcsolatban, hogy ezeket a tulajdonságokat szigorúan szó szerint veszik az, hogy nem következetesek abban, hogy az összes többit is szó szerint vegyék. Ha a válás kizáró tényező, akkor a (a) nem részeges (vö. "nem iszik túl sok bort" [az angol fordítás így hozza azt, hogy nem részeges] a 8. versben, ami nem feltétlenül jelent parancsolatot a teljes absztinenciára) és a (b) 4. versben szereplő "gyermekeit kontroll alatt tartja" is nagyon sok mai, modern kori pásztort és diakónust zárna ki.

Őszintén szólva nem sok olyan keresztény vezetőt ismerek, akik ezeket a követelményeket következetesen be tudták volna tölteni életük során. Szóval mielőtt túl kritikusakká válnánk a vezetőség hibáival kapcsolatban, emlékezzünk arra, hogy Isten akarata minden gyermeke számára az, hogy rendelkezzenek ezekkel a tulajdonságokkal. Nem a mércék lealacsonyításáért korteskedek, hanem azért, hogy ne használjuk azokat törvényeskedő, ítélkező módon. A gyülekezetnek istenfélő, társadalmilag elfogadható vezetőségre van szüksége. Mindazonáltal amiből választanunk kell, azok mind megmentett bűnösök! A modern kori gyülekezeteknek olyan vezetőket kell keresniük, akik bizonyos időintervallum alatt hűségesnek bizonyultak, nem pedig tökéletes vezetőket.

Még egy megjegyzés, ha ezt a listát túlságosan is szó szerint vesszük, akkor Jézus (mert egyedülálló volt) és Pál (mert valószínűleg elvált vagy özvegy volt) nem lehettek volna gyülekezeti vezetők. Ez azért elgondolkodtató, nem?

■ **„megfontolt”** Ez szó szerint azt jelenti, hogy "józannak lenni". Mivel az alkohollal való visszaélés a 3. versben külön is meg van említve, ez valószínűleg ennek a kifejezésnek a

metaforikus használatára utal, ami azt jelentette, hogy "józan, értelmes" (vö. 11. vers, Titusz 2:2).

■
NASB „bölcs”
NKJV „józan gondolkodású”
NRSV „józan/értelmes”
TEV „önmegtartóztatás”
NJB „megfontolt”

Ez a kifejezés, *sóphrón* azt jelentette a görög filozófusok szerint, hogy "kiegyensúlyozott". Ez egy elég híres görög kifejezés volt, ami a szélsőségektől való tartózkodást jelentette (azaz az "aranyközépút"). Olyas valakire használták, aki egészséges gondolkozású volt (vö. I. Tim. 3:2; Titusz 1:8; 2:2,5). Ehhez kapcsolódó kifejezések a következő helyen találhatóak: I. Tim. 2:9,15; II. Tim. 1:7; Titusz 2:4,6,9,12,15.

■
NASB, NRSV „tiszteletreméltó”
NKJV „helyes magaviseletű”
TEV „fegyelmezett”
NJB „udvarias”

Ez a görög *kosmikos* szó egy formája. A Tituszban kétféle értelemben használatos: (1) negatívan, a világi kívánságok elkerülésére (2:12) és (2) pozitívan, a helyes rendre (2:10). Az I. Timóteusban a szövegkörnyezet a helyes rendre, illemszabályokra vonatkozik. Arra, ami helyénvaló, tisztességes és elvárt a helyi társadalom részéről. Így aztán a 7a vers egyik aspektusa ez, ami azt mondja, hogy „szükséges, hogy a *kívülállóknak* is jó véleményük legyen róla”.

■ **„vendégszerető”** Pál napjaiban a vendégfogadók hírhedten/közismerten a prostitúció házai voltak. Így hát aztán a keresztényeknek, legfőképp a keresztény vezetőknek nyitva kellett hogy tartsák az otthonukat az átutazó missziónáriusok számára, és azok számára, akik szükségben voltak a helyi közösségből (I. Tim 5:10; Titusz 1:8; Róma 12:13; Zsid. 13:2; I. Péter 4:9; II. János 5; és III. János).

■ **„tanításra alkalmas”** A vezetőknek képesnek kell lenniük arra, hogy tanítsanak (vö. II. Tim. 2:24). Érdekes, hogy a "tanítás" külön ajándékként van felsorolva az I. Kor. 12:28-ban, de az Ef. 4:11-ben a pásztor ajándékához van csatolva. Kétségtelenül voltak tanítók, de minden pásztornak kellett, hogy ezen a területen is tudjon tevékenykedni. Bizonyos értelemben az Efézus 4-ben felsorolt, ajándékokkal rendelkező személy az evangéliumot hirdeti,, de más más értelemben és más más hangsúllyal.

Néhány bibliatudós ezt a tulajdonságot úgy értelmezi, hogy ez utalás a jó képzésben részesült, vagy jól képzett emberekre, vagy lehet, hogy azokra, akik "taníthatóak"!

Végül pedig, ez a képesség, hogy tanításra alkalmas, lehetséges, hogy a hamis tanítókhoz kapcsolódik, akik azt gondolták magukról, hogy ők a Törvény tanítói (vö. 1:7), de ezzel becsapták saját magukat.

3:3
NASB „nem a bor rabja”
NKJV „nem rabja a bornak”
NRSV „nem részeges”
TEV „ne legyen részeges”
NJB „ne legyen túl sokat ivó”

Úgy tűnik, hogy ez egy utalás a Septuagintából a Péld. 23:29-35-re. Újra ki kell hangsúlyozni, hogy a Biblia felszólal a részegesség ellen, de nem tanítja a teljes absztinenciát (vö. 3:8; 5:23; Titusz 1:7; 2:3). A teljes absztinencia eredete a hívők személyes odaszánása az Úr Jézusnak az

alapján, hogy személyes szabadságukat korlátozzák amiatt a kultúra miatt, ahol szolgálnak (Róma 14:1-15:13; és I. Kor. 8-10). Ehhez kapcsolódóan egy jó cikk: *Hard Sayings of the Bible* (A Bibliai Kemény Mondásai): Kaiser, Davids, Bruce, és Branch, 673-674-oldal.

KÜLÖNLEGES TÉMA: BIBLIKUS/BIBLIAI HOZZÁÁLLÁS AZ ALKOHOLHOZ (ERJESZTÉS) ÉS AZ ALKOHOLIZMUSHOZ (FÜGGŐSÉG)

I. Bibliai Kifejezések
   A. Ószövetség
      1. *Yayin* – Ez az általános kifejezés a borra, amit 141 alkalommal használtak. A szó etimológiája bizonytalan, mert nem héber szótőből származik. Mindig erjesztett gyümölcslevet jelent, általában szőlőlét. Néhány jellemző igerész: I. Mózes 9:21, II. Mózes 29:40; IV. Mózes 15:5,10.
      2. *Tirosh* – Ez az "újbor". A közel-keleti éghajlati tényezők miatt a gyümölcslé kinyerése után hat órával már elkezdődött az erjedés. Ez a kifejezés olyan borra utal, ami az erjedés folyamatában volt. Néhány jellemző igerész: V. Mózes 12:17, 18:4; Ézs. 62:8-9; Hós. 4:11.
      3. *Asis* – Ez nyilvánvalóan alkoholos italokra utal (Jóel 1:5, Ézs. 49:26).
      4. *Sekar* – Ez a "tömény szeszes ital". Ennek a héber szótövét használják a "részeg" vagy a "részeges" kifejezésben. Hozzáadtak valamit, amitől még megrészegítőbb lett. Párhuzamos a yayinnal (vö. Pél. 20:1; 31:6; Ézs. 28:7).
   B. Újszövetség
      1. *Oinos* – a *yayin* görög megfelelője
      2. *Neos oinos* (újbor) – a *tirosh* görög megfelelője (vö. Márk 2:22).
      3. Gleuchos vinos (édes bor) – az eredést folyamatának korai szakaszában lévő bor (vö. Apcsel 2:13)

II. Bibliai Használat
   A. Ószövetség
      1. A bor Isten ajándéka (I. Mózes 27:28; Zsolt. 104:14-15; Préd. 9:7; Hós. 2:8-9; Jóel 2:19,24; Ámós 9:13; Zak. 10:7).
      2. A bor az áldozati felajánlás része (II. Mózes 29:40; III. Mózes 23:13; IV. Mózes 15:7,10; 28:14; V. Mózes 14:26; Bír. 9:13).
      3. A bort gyógyszernek használták (II. Sám. 16:2; Péld. 31:6-7).
      4. A bor nagy problémát okozhat (Noé – I. Mózes 9:21; Lót – I. Mózes 19:33,35; Sámson – Bír. 16:19; Nábál – I. Sám. 25:36; Uriás – II. Sám. 11:13; Ammon – II. Sám. 13:28; Élá – I. Kir. 16:9; Benhadad – I. Kir. 20:12; Vezetők – Ámósz 6:6; Asszonyok – Ámósz 4).
      5. A borral vissza lehet élni (Péld. 20:1; 23:29-35; 31:4-5; Ézs. 5:11,22; 19:14; 28:7-8; Hóseás 4:11).
      6. A bor tiltva volt bizonyos csoportoknak (Szolgálatban lévő papok, III. Mózes 10:9; Ezék. 44:21; Nazarénusok, IV. Mózes 6; és a Vezetők, Péld. 31:4-5; Ézs. 56:11-12; Hóseás 7:5).
      7. A bort eszkatalógiai szövegkörnyezetben is használták (Ámósz 9:13; Jóel 3:18; Zak. 9:17).
   B. Biblián kívüli források
      1. A bor, ha mértékletesen használják nagyon hasznos (Ecclesiasticus 31:27-30).
      2. Azt mondják a rabbik, hogy: „A bor a gyógyszerek legnagyobbika, ahol hiányzik a bor, ott van szükség a gyógyszerekre." (BB 58b)
   C. Újszövetség
      1. Jézus nagy mennyiségű vizet változtatott borrá (János 2:1-11).
      2. Jézus is ivott bort (Máté 11:18-19; Lukács 7:33-34; 22:17).

3. Pétert az új borral való megrészegedéssel vádolták Pünkösdkor (Apcsel. 2:13).
4. A bort lehet gyógyszerként is használni (Márk 15:23; Lukács 10:34; I. Tim. 5:23).
5. A vezetők ne éljenek vissza a borivással. Ez nem jelentett teljes absztinenciát (I. Tim 3:3,8; Titusz 1:7; 2:3; I. Péter 4:3).
6. A bort eszkatalógiai szövegkörnyezetben is használja (Máté 22:1; Jel. 19:9).
7. A részegességet helyteleníti (Máté 24:49; Lukács 11:45; 21:34; I. Kor. 5:11-13; 6:10; Gal. 5:21; I. Péter 4:3; Róma 13:13-14).

III. Teológiai Betekintés

A. Nyelvjárási feszültség
1. A bor Isten ajándéka.
2. A részegesség nagy probléma.
3. Bizonyos kultúrákban élő hívőknek korlátozniuk kell a szabadságukat az evangélium iránti figyelmességből (Máté 15:1-20; Márk 7:1-23; I. Kor. 8-10; Róma 14:1-15:13).

B. A megadott határok túllépésre való hajlam
1. Isten a forrása minden jó dolognak (a teremtés "igen jó," I. Mózes 1:31).
2. A bukott emberiség Isten minden ajándékával visszaélt azáltal, hogy az Isten-adta szabályokat túllépte.
3. A visszaélés bennünk van, nem a dolgokban. Nincsen semmi gonosz a fizikai teremtésben (vö. Márk 7:18-23; Róma 14:14,20; I. Kor. 10:25-26; I. Tim. 4:4; Titusz 1:15).

IV. Az Első Századi Zsidó Kultúra és az Erjesztés

A. Az erjedés nagyon korán beindul, körülbelül hat órával azután, hogy a szőlőt kisajtolták, főleg a meleg klímájú területeken a higiénia mentes környezetben.
B. A zsidó hagyomány azt mondja, hogy amikor egy vékony habréteg megjelent a felszínen (az erjedés jele), akkor már kötelesek voltak abból bor-tizedet adni (*Ma aseroth* 1:7). Ezt hívták "újbornak" vagy "édes bornak".
C. Az elsődleges erőteljes erjedés egy hét alatt lezajlódott.
D. A másodlagos erjedés körülbelül 40 napig tartott. Ebben az állapotában "érett bornak" hívták, és fel lehetett áldozni az oltáron (*Edhuyyoth 6:1)*.
E. Az a bor, ami a hordó fenekén leülepedett (óbor) jó bornak számított, de használat előtt jól át kellett szűrni.
F. Egy éves erjedés után általában már jól megérett bornak számított. Három év volt az a leghosszabb időtartam, amíg a bort biztonságosan lehetett tárolni. Óbornak hívták, és vízzel kellett hígítani.
G. Csak az utóbbi 100 évben tudták az erjedési folyamatot elhúzni a steril környezetben és kémiai adalékanyagok használatával. A régi időkben nem tudták megállítani az erjedés természetes folyamatát.

V. Záró Megállapítások

A. Légy biztos a tapasztalataidban, teológiádban és bibliai értelmezésedben, ne becsméreld Jézust és az első századi zsidó és/vagy keresztény kultúrát! Nyilvánvalóan nem voltak teljesen absztinensek.
B. Nem pártolom az alkohol társadalmi használatát. Bár sokan túlzásba vitték a Biblia álláspontját ezzel a témával kapcsolatban, és most felsőbbrendű igazságot követelnek maguknak kulturális/ felekezeti előítéletekre alapozva.
C. Számomra a Róma 14:1-15:13 és az I. Kor. 8-10 betekintést és támaszpontokat biztosítottak, amik a hívő társaink szeretetére és a tiszteletére alapozódnak, és az evangélium minden kultúrában való elterjesztésére, nem pedig személyes szabadságra vagy bíráskodó kritikára. Ha a Biblia a hit és a gyakorlat egyetlen forrása, akkor lehet, hogy újra kell gondolnunk ezt a témát.

D. Ha a teljes absztinenciát úgy erőltetjük, mintha az lenne Isten akarata, akkor mit tételezünk fel Jézusról, és azokról a modern kultúrákról, amik rendszeresen használják a bort (pl. Európa, Izrael, Argentína)?

■ **„nem kötekedő”** Szó szerint azt jelenti, hogy "nem támadó/erőszakoskodó". Lehetséges, hogy kapcsolódik az alkohollal való visszaéléshez, mivel az hatással van mindenfajta, az emberek közötti kapcsolatra (azaz a családra, a házi csoportokra, a hamis tanítókra).

■ **„megértő”** Ez a szeretetteljes ésszerűségre utal, ami fel van készülve arra, hogy engedjen a másiknak. Ez a kifejezés egy kedves, előzékeny személyt ír le (vö. Titusz 3:2; Jakab 3:17, I. Péter 2:18).

■ **„viszálykodást kerülő”** Itt az a görög kifejezés áll, ami harcot, csatát, konfliktust jelent, de az ALPHA PRIVATIVE használatával, ami a szó értelmét megfordítja. Tehát azt jelenti, hogy olyan valaki, aki nem harcol, vagy nem kelt ellenségeskedést (vö. Titusz 3:2). Nagyon könnyű meglátni, hogy a hamis tanítók milyen módon váltak a 3. fejezetben leírtak szó szerinti ellentétévé.

■

NASB **„nem pénzsóvár”**
NKJV **„nem kapzsi”**
NRSV **„nem szerelmese a pénznek”**
TEV **„ne szeresse a pénzt”**
NJB **„nem fösvény”**

Ez egy összetett szó, ami az "ezüst" és a "testvéri szeretet" kifejezésekből áll az ALPHA PRIVATIVE használatával, ami azt eredményezi, hogy "nem szerelmese a pénznek" (vö. 6:6-10; Titusz 1:7; Zsid. 13:5; I. Péter 5:2). Ez egy újabb tulajdonsága volt a hamis tanítóknak (mármint a pénzsóvárság).

3:4-5 „olyan, aki a maga házanépét jól vezeti” A vezetői képességet otthon is lehet látni. Ebben a korai egyházi időszakban bármilyen nehézség, ami a férj és a feleség között volt, vagy a gyerekekkel, vagy a nagyszülőkkel vagy a házastárs családjával, már alapot adott a vezetői szerepből való kizáráshoz. "Ne adj alapot a kritikának", ez a legfőbb kitétel. Az, hogy hogyan vezeti valaki a családját, megmutatja, hogy nagyjából hogyan fogja a gyülekezetet is vezetni (vö. 5. vers, ami egy közbevetett kérdés, és "nemleges" választ vár). Ó jajj, ez aztán nagyon sok mai szolgálót kizárhatna a szolgálatból, ha szó szerint vennénk minden betűjét. A sok pozitív ugyanúgy mint a negatív tulajdonságok, amiket a 2-3-as versekben lettek megemlítve, az otthon falai között mutatkoznak meg igazán. "Nézd meg először a családját", ez egy nagyon jó tanács a személyzeti tanács tagjainak!

3:5 „ha” Ez ELSŐ TÍPUSÚ FELTÉTELES MONDAT, amit igaznak tételez fel a szerző nézőpontjából, vagy az irodalmi céljai miatt.

■ **„egyház”** Lásd a következő Különleges Témát.

KÜLÖNLEGES TÉMA: GYÜLEKEZET (*EKKLESIA*)

Ez a görög kifejezés, az *ekklesia*, két szóból tevődik össze, "ból-ből" és "hívott", a kifejezés tehát az isteni módon kihívottakat/elhívottakat foglalja magában. A korai egyház ezt a szót a világi használatból vette át (vö. Apcsel 19:32,39,41) és amiatt, ahogy a Septuaginta használja ezt a kifejezést Izrael "gyülekezetére" (vö. IV. Mózes 16:3; 20:4), saját magukra kezdték el használni, mint akik folytatólagos "leszármazottjai" Isten népének az ÓSZ-ből. Ők voltak az új

Izrael (vö. Róma 2:28-29; Gal. 6:16; I. Péter 2:5,9; Jel. 1:6), Isten egész világra kiterjedő missziójának beteljesedése (vö. I. Mózes 3:15; 12:3; II. Mózes 19:5-6; Máté 28:18-20; Lukács 24:47; Apcsel 1:8).

Ezt a kifejezést számos értelemben használják az Evangéliumokban és az Apcselben:

1. világi városgyűlés Apcsel 19:32,39,41
2. Isten népének egyetemessége Krisztusban, Máté 16:18, és az Efézusi levél
3. a Krisztusban hívők helyi gyülekezete, Máté 18:17; Apcsel 5:11 (ezekben a versekben a jeruzsálemi gyülekezetről van szó)
4. Izrael népének egésze, Apcsel 7:38, István beszédében
5. egy bizonyos területen lévők, akik Isten népe, Apcsel 8:3 (Júda vagy Palesztína)

3:6 „ne újonnan megtért ember legyen" Ezt a Tituszban kihagyja. Az I. Timóteus az Efézusi gyülekezetnek íródott, ami egy már megalapozott gyülekezet volt, míg a Tituszhoz írt levél a krétai gyülekezetnek íródott, ami egy frissen plántált gyülekezet volt. Ott mindenki újonnan megtért volt. A kifejezés szó szerinti szótöve, amit itt használ, az a "fiatal palánta". Bár a pontos időpont nem ismert.

■ **„nehogy felfuvalkodva az ördöggel azonos ítélet alá essék"** A büszkeség nagy problémát jelent az angyalok és az emberek számára (vö. 6:4; II. Tim. 3:4). Az ige (AORISZT PASSZÍV MELLÉKNÉVI IGENÉV) azt jelenti, hogy "elvakítja a füst". Az "az ördöggel" kifejezés nemére utaló nyelvtani szó utalhat az (1) ítéletre, amit az ördög idézett elő (vö. 7. vers) vagy (2) ugyan arra a fajta ítéletre, amit az ördög kapott (vö. NKJV, TEV, NJB).

Pál számos alkalommal megemlíti az emberiség szellemi ellenségét az I. Timóteusban (de a II. Timóteusban és a Tituszban nem): (1) ördög (*diabolos*, 3:6,7); (2) Sátán (*Santanas*, 1:20; 5:15); és (3) gonosz lelkek (*daimonion*, 4:1, a magyar Károli fordításban). Az a bibliai világnézet, hogy az emberiségnek szellemi ellensége van (vö. Ef. 2:2; 6:10-19) mind az Ó mind az Új szövetségben felfedezhető.

KÜLÖNLEGES TÉMA: SÁTÁN

Ez egy nagyon bonyolult téma, több okból kifolyólag is

1. Az ÓSZ nem jelenti meg a jó főellenségét, hanem YHWH egyik szolgálóját, aki az emberiségnek egy másik választási lehetőséget kínál, és gonoszsággal vádolja. Csak egy Isten van (monoteizmus), egy hatalom, egy ok az ÓSZ-ben – YHWH.
2. Az Isten személyes főellenségének fogalma az interbiblikus (nem kanonizált) irodalomban alakult ki, a perzsiai vallás (*Zoroastrianizmus*) befolyása alatt. Ez aztán nagyban befolyásolta a rabbinikus Judaizmust és az Esszénus társadalmat (lásd Holttengeri tekercsek).
3. Az ÚSZ az ÓSZ témáit meglepően merev, de szelektív módon kategóriákban fejti ki.

Ha valaki a bibliai teológia szemszögéből közelíti meg a gonosz tanulmányozását (minden könyvet vagy szerzőt vagy műfajt külön tanulmányozva és vázlatolva), akkor a gonoszról nagyon különböző képeket tárhat fel.

Ha viszont valaki nem bibliai vagy extra-bibliai (biblián kívüli) megközelítésből vizsgálja a világvallásokat vagy a keleti vallásokat, akkor az ÚSZ fejlődését előrevetíti a Perzsa dualizmus és a Görög-Római spiritizmus.

Ha valaki az előfeltételezett világnézete miatt elkötelezett abban, hogy az Írások isteni ihletettségűek, akkor az ÚSZ fejlődését úgy kell hogy lássa, mint egy progresszív kijelentést. A keresztényeknek vigyázniuk kell, hogy ne engedjék meg, hogy a zsidó folklór vagy a nyugati irodalom (pl. Dante, Milton) tovább befolyásolja a bibliai fogalmakat. Minden bizonnyal a kijelentésnek ez a területe tartalmaz misztikumot és kétértelműségeket. Isten úgy döntött, hogy

nem jelenti ki a gonosz minden aspektusát, annak eredetét, fejlődését, célját, hanem kijelentette annak legyőzetését!

Az ÓSZ-i kifejezésekben – Sátán vagy vádló – úgy tűnik, hogy ehhez a három különálló csoporthoz kapcsolódik

1. emberi vádlók - I. Sám. 29:4; II. Sám. 19:22; I. Kir. 11:14,20,29; Zsolt. 109:6
2. angyali vádlók - IV. Mózes 22:22-23; Jób 1-2; Zak. 3:1
3. démoni vádlók - I. Krón. 21:2; I. Kir. 22:21; Zak. 13:2

Csak később, az intertestamentális időszakban azonosították az I. Mózes 3 kígyóját a Sátánnal (vö. A Bölcsességek Köyve 2:23-24; II. Énók 31:3), és csak később válik ez a rabbik véleményévé (vö. *Sot* 9b és *Sanh*. 29a). Az I. Mózes 6-ban szereplő "istenfiak" az I. Énók 54:6-ban lettek először angyaloknak nevezve. Nem azért mondom ezt, hogy a teológiai pontosságát bizonygassam, hanem hogy bemutassam a fejlődését. Az ÚSZ-ben ezek az ÓSZ-i cselekményeket az angyali, személyes gonosznak tulajdonították (vö. I. Kor. 11:3; Jel. 12:9).

A személyes gonosznak az eredetét lehetetlenség az ÓSZ-ből meghatározni (bár ez a nézőpontodtól függ). Ennek az egyik oka az Izrael erős monoteizmusa (vö. I. Kir. 22:20-22; Préd. 7:14; Ézs. 45:7; Ámós 3:6). Minden okozatot YHWH-nak tulajdonítottak, hogy megmutassa az Ő egyedülállóságát és elsőbbrendűségét (vö. Ézs. 43:11; 44:6,8,24; 45:5-6,14,18,21,22).

Az információk lehetséges forrásai a következők: (1) Jób 1-2, amikor is Sátán az "istenfiak" egyike (azaz angyalok), vagy (2) Ézs. 14; Ezék. 28, amikor a büszke keleti királyokat (Babilon és Tírusz) a Sátán büszkeségének illusztrálására használja (I. Tim. 3:6). Vegyes érzéseim vannak ezzel a megközelítéssel kapcsolatban. Ezékiel Éden Kerti metaforákat nem csak Tírusz királyára, mint Sátánra használ (vö. Ezék. 28:12-16), hanem Egyiptom királyára is, mint a Jó és Gonosz Tudásának Fája (Ezék. 31). Mindamellett az Ézs. 14, főleg a 12-14-es versek, mintha egy angyali lázadást írna le, amit a büszkeség váltott ki. Ha Isten ki szerette volna jelenteni számunkra a Sátán pontos természetét és származását, akkor erre ez egy nagyon is burkolt mód. Vigyáznunk kell amiatt a trend miatt, amit a szisztematikus teológia felvett, hogy veszi a különböző evangéliumok, szerzők, könyvek és műfajok kis darabkáit, és összekeveri azokat, mint az isteni kirakójáték egy-egy darabját.

Egyetértek Alfred Edersheimel (*The Life and Times of Jesus the Messiah*,[Jézus a Messiás élete és a korszak, amiben élt] második kiadás, függelék XIII [748-763 oldalak] és XVI [770-776 oldalak]) aki azt mondja, hogy a Rabbinikus Judaizmust túlságosan is befolyásolta a Perzsiai dualizmus és a démoni spekulációk. Ezen a területen a rabbik nem túl jó források az igazsággal kapcsolatban. Jézus radikálisan eltér a Zsinagógák tanításától ezen a területen. Azt gondolom, hogy az a rabbinikus fogalom, hogy angyali közbenjárás és ellenségeskedés történt a Sion Hegyen, amikor Mózes megkapta a törvényt, ajtót nyitott annak a fogalomnak, hogy YHWH-nak és az egész emberiségnek fő-angyali ellensége van. A Júdai dualizmus két fő istene *Ahkiman* és *Ormaza*, a jó és a rossz fejlődött egy bibliai kettősséggé: YHWH és Sátán kettőssége.

Minden bizonnyal van progresszív kijelentés az ÚSZ-ben, ami a gonosz megszemélyesítését illeti, de nem annyira bonyolult, mint ahogy azt a rabbik mondják. Jó példa erre a különbségre a "mennyben lévő harc". Sátán bukása egy logikus szükségszerűség, de pontosan nincs megadva, hogy hogyan. S még az is, ami adva van, apokaliptikus műfajban van elrejtve (vö. Jel. 12:4,7,12-13). Bár Jézusban legyőzetett a Sátán, és száműzték a földre, még mindig YHWH szolgájaként funkcionál (vö. Máté 4:1; Lukács 22:31-32; I. Kor. 5:5; I. Tim. 1:20).

Meg kell fékeznünk a kíváncsiságunkat ezen a területen. A kísértéseknek és a gonosznak van egy személyes hajtóereje, de mégis csak egyetlen Isten van és az emberiség még mindig felelős a saját választásaiért. Van egy szellemi harc, az üdvösség előtt és után is. A győzelem csakis a Háromegy Istenen keresztül jöhet és maradhat meg. A gonosz legyőzetett és el lesz távolítva!

3:7 „szükséges, hogy a kívülállóknak is jó véleményük legyen róla” A vezetőségnek a nem hívő

társadalom szemében tisztességesnek és hitelesnek kell feltűnnie, azok szemében, akiket az egyház próbál a Krisztusban való hitre vezetni (5:14; 6:1; Titusz 2:5,6,10; I. Kor. 10:32; Kol. 4:5; I. Thessz. 4:12).

■ **„nehogy gyalázatba és az ördög csapdájába essék"** Pál aggódott a szellemi harc miatt (vö. 6:9-10; Ef. 2:1-3; 4:14; 6:10-19). Az istenfélelem a fegyverzet, de az önzőség egy nyitott ajtó a gonosznak, hogy kihasználjon!

KÜLÖNLEGES TÉMA: ÍTÉLKEZÉS (MEGÍTÉLHETIK-E A KERESZTÉNYEK EGYMÁST?)

Ezzel a témával kétféle módon kell foglalkozni. A keresztények figyelmeztetve vannak, hogy ne ítélkezzenek egymás felett (vö. Máté 7:1-5; Lukács 6:37,42; Róma 2:1-11; Jakab 4:11-12). Mindamellett a hívőket arra is bátorítja, hogy ítéljék meg a vezetőket (vö. Máté 7:6,15-16; I. Kor. 14:29; I. Thessz. 5:21; I. Tim. 3:1-13; és I. János 4:1-6).

Néhány kritérium a helyes értékeléshez segítség lehet:

1. a megítélésnek a célja a megbizonyosodás legyen (vö. I. János 4:1 – "megpróbálni" azon céllal, hogy elfogadható-e)
2. a megítélést alázattal és szelídségben kell tenni (vö. Gal. 6:1)
3. a megítélés <u>nem</u> fókuszálhat a személyes preferenciákra (vö. Róma 14:1-23; I. Kor. 8:1-13; 10:23-33)
4. a megítélésnek azonosítania kell azokat a vezetőket, akik nem adnak okot a kritikára sem a gyülekezeten belül lévők részére, sem a társadalom részéről (vö. I. Tim. 3)

SZÖVEG: 3:8-13

8 Ugyanígy a diakónusok is tiszteletre méltók legyenek, nem kétszínűek, nem mértéktelen borivás rabjai, nem haszonlesők, 9 hanem olyanok, akikben megvan a hit titka tiszta lelkiismerettel. 10 De ezeket is meg kell vizsgálni előbb, csak akkor szolgáljanak, ha feddhetetlenek. 11 Feleségük is hasonlóan tiszteletre méltó legyen: nem rágalmazó, mértékletes, mindenben hűséges. 12 A diakónusok legyenek egyfeleségű férfiak, akik mind gyermekeiket, mind a maguk háza népét jól vezetik. 13 Mert akik jól szolgálnak, azok szép tisztességet szereznek maguknak, és nagy bátorságot nyernek a Jézus Krisztusba vetett hit hirdetésére.

3:8 „Diakónusok" A II. Timóteusban és a Tituszban a diakónusok egyáltalán nincsenek megemlítve. A diakónus hivatala és munkaköre nincs definiálva az ÚSZ-ben. Sokan azt feltételezik, hogy az Apcsel 6 a kezdete ennek a feladat-orientált hivatalnak, de ez elég valószínűtlen. Itt a pásztorokkal együtt úgy vannak megemlítve, mint a helyi gyülekezetekben lévő két funkció/hivatal (vö. Fil. 1:1). A "diakónus" szó azt jelenti, hogy "felverni a port", ami metaforikusan alantas szolgálatra utal. Az ÚSZ-ben a "szolgálat" általános megfelelőjévé vált (vö. 1:12; 4:6; II. Tim. 1:18; 4:5,11).

■ **„ugyanígy"** A gyülekezetvezetőkre vonatkozó tulajdonságokat egy új csoportra terjeszti ki, mivel a 11. versben "nőkre/feleségeikre" vonatkozik.

■ **„tiszteletre méltók legyenek"** Lásd a 2:2 jegyzetét.

■ **„nem kétszínűek"** Ez azt jelenti, hogy két különböző csoportnak két különböző dolgot mondani, hogy elfogadottságot nyerjenek csalárd fondorlattal. Ez a hazugság és a hamisság egy

formája.

■
NASB „nem mértéktelen borivás rabjai”
NKJV „nem adta át magát a sok bornak”
NRSV „nem tobzódik a sok borban”
TEV „mértéktartóak a megivott bor mennyiségében”
NJB „ne igyanak túl sok bort”

Ez a *pros* és az *echó* szavak összetétele, ami azt jelenti, hogy "függőségben lenni" vagy "ragaszkodni". Ebben a szövegkörnyezetben lehet, hogy ez a legjobb jelentés: "átadni magát valaminek" (Harold K. Moulton, *The Analytical Greek Lexicon Revised* [Az Analitikus Görög Lexikon Átdolgozott kiadása], 349. oldal). Ez a kifejezés, ugyanúgy mint a 3. versben, nem utal teljes absztinenciára, hanem inkább a túlkapásra. Néhány kultúrában, még a mai napig is, a keresztényeknek semmi problémájuk nincs ezzel a mondattal. Amerikában az alkohol miatti túlkapások az önmegtartóztatási mozgalomhoz vezettek, amivel eltúlozták a bibliai üzeneteket. Ha bármilyen okból kifolyólag is, de szándékosan eltúlozzuk a bibliai álláspontot, akkor mi válunk a mércévé, nem pedig a Biblia. Ugyanolyan problematikus, ha hozzátoldunk a Bibliához (még akkor is ha a motivációink a legtisztábbak és őszinték a szándékaink) mint amikor elveszünk abból. A Biblia az egyetlen forrása a hitnek és a gyakorlatnak? Ha igen, akkor minden kultúrát meg kell hogy ítéljen! Lásd Különleges Téma a 3:3-ban.

■ **„nem haszonlesők”** Ez a kifejezés ezekre a másodállással is rendelkező gyülekezeti vezetők üzleti tisztességességére utal. Ha a pénz az elsődleges szempont (vö. 6:9-10) akkor Jézus nem lehet az! A hamis tanítókat gyakran jellemzi úgy az ÚSZ, hogy kapzsik, és szexuálisan kihasználnak másokat. Ne feledd, ez az egész szövegkörnyezet az eretnekek visszaélését fejezi ki.

3:9 „hanem olyanok, akikben megvan a hit titka” Úgy tűnik, hogy ez a titok arra utal, hogy mind a zsidók, mind a görögök beletartoznak Isten családjába (vö. Ef. 2:11-3:13; Kol. 1:26,27). A "hit" kifejezés előtt ott van a HATÁROZOTT NÉVELŐ, ami azt jelenti, hogy a keresztény tanok összességére utal.

KÜLÖNLEGES TÉMA: ISTEN TERVE A MEGVÁLTÁSRA, "REJTÉLY"

Istennek van egy egyetemes célja az emberiség megváltására, ami megelőzte még a Bűnbeesést is (I. Mózes 3). Az ezekre való utalásokat felfedi az ÓSZ (I. Mózes 3:15; 12:3; II. Mózes 19:5-6; és a próféták egyetemes üzeneteiben). Mindazonáltal ez a mindeneket magában foglaló terv nem volt nyilvánvaló (I. Kor. 2:6-8). Jézus és a Lélek eljövetelével viszont egyre inkább nyilvánvalóvá kezdett válni. Pál a "titok/rejtély" szót használja, hogy leírja ezt a egész megváltási tervet, ami egykor el volt rejtve, de most már teljes mértékben fel lett fedve (I. Kor. 4:1; Ef. 6:19; Kol. 4:3; I. Tim. 1:9). Mindazonáltal számos különböző értelemben használta:

1. Izrael részleges megkeményedése, ami miatt lehetségessé válik, hogy a pogányok is részesüljenek ebben. A pogányok beáramlása viszont hajtóerőként fog működni (irigység) a zsidók szemében ahhoz, hogy elfogadják Jézust, mint a próféciák Messiását (Róma 11:25-32).
2. Az evangélium kijelentetett a nemzeteknek, mindenkinek, akik potenciálisan belefoglaltatnak Krisztusban és Krisztus által (Róma 16:25-27; Kol. 2:2).
3. A Második Eljövetelkor a hívők új testet kapnak (I. Kor. 15:5-57; I. Thessz. 4:13-18).
4. Krisztusban minden egybefoglaltatik (Ef. 1:8-11).
5. A pogányok és a zsidók örököstársak (Ef. 2:11-3:13).
6. Krisztus és az Egyház közti bensőséges kapcsolatot a házasság példájával írja le (Ef. 5:22-33).
7. A pogányok is beletartoznak a szövetség népébe, és Krisztus Lelke lakozott bennük,

hogy a krisztusi érettséget teremje bennük, ami nem más, mint Isten képmásának helyreállítása a bukott emberiségben (I. Mózes 1:26-27; 5:1; Kol. 1:26-28).
8. Az utolsó idők Antikrisztusa (II. Thessz. 2:1-11).
9. Az I. Tim. 3:16-ban van egy feljegyzése annak, amit a korai egyház összegzett erről a titokról.

■ **„tiszta lelkiismerettel”** A "lelkiismeret" szó úgy tűnik, hogy arra utal, hogy ezeknek a vezetőknek a járása és a beszéde egybeesik az evangélium igazságával. A teljesebb jegyzetet lásd az 1:5-nél.

3:10 „De ezeket is meg kell vizsgálni előbb” Ez JELENIDEJŰ PASSZÍV FELSZÓLÍTÓMÓD. Ez a görög *dokimazó* kifejezés, amit azzal a mellékjelentéssel használtak, hogy "abból a szempontból vizsgáljátok meg, hogy elfogadható-e" (vö. Róma 2:18; 12:2; 14:22; I. Kor. 3:13; 16:3; II. Kor. 8:22; I. Thessz. 2:4). Szemben áll a *peirazó* szóval, aminek a mellékjelentése az hogy "abból a szempontból vizsgáljátok meg, hogy elvetendő-e" (I. Kor. 2:5; 10:9,13; Gal. 6:1; Fil. 1:10; I. Thessz. 3:5; I. Tim. 6:9). Lásd a Különleges Témát a 6:9-ben.

■ **„csak akkor szolgáljanak”** Ez JELENIDEJŰ AKTÍV FELSZÓLÍTÓMÓD.

■ **„ha”** Ez egy újabb ELSŐ TÍPUSÚ FELTÉTELES MONDAT, mint az 5. vers.

■ **„feddhetetlenek”** Lásd a 3:2 jegyzetét.

3:11 „Feleségük is hasonlóan tiszteletre méltó legyen” Ez nem a diakónusok feleségeire utal (vö. NKJV és NIV angol nyelvű fordítás), hanem a házaknál lévő gyülekezetekben szolgáló nőkre. A görög mondattan egy másik fajta gyülekezeti szolgálócsoportot is meg különböztet (ugyanis ott a "hasonlóan" szó 8. versből). A diakonisszákat a Róma 16:1-ben is megemlíti (vö. Charles B. Williams fordítása), és valószínűleg a Filippi 4:3-is. Ezeknek a női szolgálóknak a tulajdonságai hasonlónak kellett lenniük a férfi szolgálókéhoz. Ők a diakónusok segítői lettek volna olyan helyzetekben, amikor a férfi szolgálók egyszerűen csak nem lettek volna megfelelőek (beteg asszonyok gondozása, segíteni a nőknek felkészülni a bemerítésre, és utána is, idősebb asszonyok rendszeres látogatása, stb.). A korai egyházatyák írásaiból tudjuk, hogy a diakonisszák tisztsége nagyon gyorsan fejlődött ki, és alkalmazták is őket már a korai századokban is. Manapság viszont az a probléma, hogy a diakónusokból egy végrehajtói testületet csináltunk, s a Timóteus más részei miatt úgy tűnik, hogy ebből kizárjuk a nőket. Bár mivel a diakónusoknak szolgálóknak kellett lenniük, így a nőknek is meg van a megfelelő helye és szerepe ebben. Lehetséges, hogy a diakonisszák szolgálata szinonimája volt az "özvegyasszonyok" szerepével (vö. 5:9), akik olyan hatvan év feletti özvegyek voltak, akiknek nem voltak élő családtagjaik, így a korai egyház szolgálatra alkalmazta őket.

■ **„nem rágalmazó”** Ez itt egy tökéletes példája annak, hogy a hamis tanítók milyen problémákat okoztak (vö. 5:13-15; II. Tim. 3:1-7). Lehetséges, hogy ez a hamis tanítók tanításairól szóló beszélgetésekről beszél. Azt a kifejezést, amit "pletykának" fordítottak, gyakran használták az ördögre (vö. János 6:70). Szó szerint azt jelentette, hogy "rágalmazás" (NKJV, NRSV, NIV, vö. I. Tim. 3:11; II. Tim. 3:3; Titusz 2:3), nem pedig azt, hogy pletyka (NASB, TEV, NJB).

■ **„mértékletes”** Lásd a 3:3 jegyzetét.

■ **„mindenben hűséges”** Ez újra csak utalhat arra, hogyhogy a hamis tanítók hogyan használták ki a nőket a házi gyülekezetekben. Ezeknek a vezetőknek/szolgálóknak hűségesnek kell lenniük a hitben (nincs NÉVELŐ a 13. versben) és abban a döntésükben, hogy milyen életstílust választanak.

3:12 A legtöbb modern fordítás a 8-13-as verseket egy bekezdésbe foglalja össze. A diakónusok témája kezdi (vö. 8. vers) ezt a szakaszt és az is zárja (vö. 13- vers), mégis, a 11. versben külön megtárgyalja a diakonisszák témáját is. Pontosan ez az oka annak, hogy néhány fordítás azt a címet adta ennek, hogy "a diakónusok és feleségeik". Bár én azt gondolom, hogy a diakónusok segítői, vagy a diakonisszák megnevezés kulturálisan sokkal inkább helyénvaló lenne. A női szolgálók (azaz az "özvegyek") az 5:9-10-ben külön is meg vannak említve.

A 12. vers nagyon hasonlít azokhoz a tulajdonságokhoz, amik a felülvigyázóra vagy püspökre vonatkoznak (azaz a pásztorra) a 2-5-ös versekben.

KÜLÖNLEGES TÉMA: A NŐI GYÜLEKEZETI SZOLGÁLÓK JELLEMVONÁSAI

A. tiszteletre méltó (3:11)
B. nem rágalmazó (3:11)
C. mértékletes (3:11)
D. mindenben hűséges (3:11)
E. nem a rokonai támogatására hagyatkozik (5:5)
F. Istenben reménykedjen (5:5)
G. kitart az imádságban (5:5)
H. feddhetetlen (5:7)
I. elmúlt hatvan éves (5:9)
J. aki egy férfi felesége volt (5:9)
K. jó cselekedetei tanúskodnak mellette (5:10)
    1. jól nevelte gyermekeit (5:10)
    2. vendégszerető volt (5:10)
    3. megmosta a szentek lábait (5:10)
    4. a nyomorultakon segített (5:10)
    5. mindenféle jó cselekedetre kész volt (5:10)

M. R. Vincent a *Word Studies* (Szótanulmányok) című könyv 2. kiadásának 752. és 1196. oldalán azt mondja, hogy az *Apostoli Alkotmány*, ami a második század késői szakaszából vagy a harmadik század elejéről való, különbséget tesz a női gyülekezeti segítők feladatkörével és felszentelésével kapcsolatban.

A. diakonisszák
B. özvegyek (vö. I. Tim. 3:11; 5:9-10)
C. szüzek (vö. Apcsel 21:9, és valószínűleg az I. Kor. 7:34 is erről szól)

Ezek közé a feladatok közé tartoztak a következők:

A. a betegek gondozása
B. azok gondozása, akik fizikai üldözésben voltak
C. azoknak a látogatása, akik a hitük miatt voltak börtönben
D. új hívők tanítása
E. a nők bemerítésénél való segédkezés
F. néhányan a női gyülekezeti tagokat tartották felügyelet alatt

3:13 „szolgálnak” Ez a "diakónus" szó IGEI formája. Az ÚSZ-ben ez az általános kifejezés a "szolgálóra". A görög nyelvben a "diakónus" kifejezés nincs benne ebben a versben.

■ **„szép tisztességet szereznek maguknak”** Ez nem szükségszerűen utal egy magasabb vezetőségi beosztásra (pl. a pásztor), hanem valószínűleg a közösségükben való tiszteletre, ami lehetővé teszi számukra, hogy bátran szóljanak másoknak az evangéliumról.

SZÖVEG: 3:14-16

[14] **Ezeket pedig abban a reményben írom neked, hogy hamarosan eljutok hozzád. [15]Ha pedig késnék, ezekből tudd meg, hogyan kell forgolódnod az Isten házában, amely az élő Isten egyháza, az igazság oszlopa és erős alapja: [16]Valóban nagy a kegyességnek a titka: aki megjelent testben, igaznak bizonyult lélekben, megjelent az angyaloknak, hirdették a pogányok között, hittek benne a világon, felvitetett dicsőségben.**

3:14-15 Pál azt tervezi, hogy meglátogatja Timóteust Efézusban. A Lélek úgy vezette, hogy úgy írjon, hogy Isten akarata az I. Timóteusban úgy jusson kifejezésre, hogy az megáldja és vezesse az Ő egyházát az idők folyamán.

Ezek az igeversek megerősítik az 1-3 fejezetek értelmezési szövegkörnyezetét, hogy az a nyilvános istentiszteletekre vonatkozik. Azt is hiszem továbbá, hogy ezek a fejezetek a hamis tanítók jelenlétére reagálnak, és a megkívánt tulajdonságokat is rájuk alapozva fogalmazza meg. Mindez tehát nem igazán egy semleges felállás!

A III. Mózesben ugyanez a teológiai helyzet látható. Az a könyv nem elsősorban a higiéniai szabályok és szokások gyűjteménye, hanem inkább a kánaáni kultúrára vonatkozó válaszreakció. Ugyanúgy, ahogy azoknak a bizonyos szabályoknak a többsége is arra hívatott, hogy a kánaániakat és az izraelitákat amennyire csak lehet távol tartsa egymástól mind szociálisan, mind vallásilag, ezek az igerészek elhatárolják a Pásztori Leveleket és a Zsidó/gnosztikus hamis tanítókat.

3:15 „ha pedig késnék” Ez egy HARMADIK TÍPUSÚ FELTÉTELES MONDAT, ami egy lehetséges cselekedetet jelent.

■ **„az Isten házában”** Pál nagyon sok erőteljes, egyesített metaforát használ arra, hogy leírja a gyülekezetet, mint például a "test", de a család/háztartás kifejezései azok, amik leginkább a legtöbb betekintést nyújtják (Isten mint az Atya, Jézus mint a Fiú, a hívők mint gyermekek).

■ **„egyháza”** Az *ekklesia* egy összetett görög szó, ami a "ból-ből" és a "kihívni" szavakból tevődik össze. Ezt a koiné (egyszerű/mindennapi) görög nyelvben használták arra, hogy bármilyen gyülekezést leírjanak vele, mint pl. a városi gyűlés (vö. Apcsel 19:32). A korai Zsidó Egyház azért választotta ezt a kifejezést, mert ezt használta a Septuaginta is, ami az ÓSZ görög fordítása, a Kr. e. 250-ben íródott az egyiptomi Alexandria könyvtárának. Ez a kifejezés a héber *qahal* szó fordítása, amit az "Izrael gyülekezete" kifejezésben használtak (II. Mózes; IV. Mózes 20:4). Az ÚSZ írói azt bizonygatták, hogy ők voltak az "isteni elhívásban/kiválasztásban" részesültek, akik a maguk idejében Isten népe voltak. A korai zsidó hívők semmilyen radikális törést/szünetet nem láttak az ÓSZ-i Isten népe és saját maguk, az ÚSZ-i Isten népe között. Ezért a hívők azt bizonygatják, hogy Jézus Krisztus Egyháza az ÓSZ-i Ige valódi örököse, nem pedig a modern, rabbinikus Judaizmus. Lásd Különleges Téma a 3:5-ben.

■ **„élő Isten”** Az ÓSZ megerősíti, hogy egy, csak is egy Isten létezik (vö. II. Mózes 8:10; 9:14; V. Mózes 4:35,39; 6:4; 32:39; I. Sám. 2:2; Ézs. 40:10-13; 44:6-8; 45:5-7). Az élő melléknév az Isten szövetségi nevéből származik (vö. 4:10), ami a YHWH, ami a héber létige MŰVELTETŐ FORMÁJA (vö. II. Mózes 3:14).

■ **„az igazság oszlopa és erős alapja”** Ez utalhat az Ézs. 28:16-ra, Jézus, a sarokkő Isten alapja, amire a II. Tim. 2:19 is utal. Ez a harmadik olyan eset ebben a sorban, amikor Istent az egyházzal köti össze egy leíró kifejezéssel.

1. "Isten háza" (15. v.)
2. "az élő Isten egyháza" (15. v.)
3. " az igazság oszlopa és erős alapja" (15. v.)

Az igazság (*alétheia*) kifejezés elég gyakori Pál írásaiban (és Jánoséiban is). Általában evangéliumi tartalmakra utal (Róma 1:18,25; 2:2,8; 3:7; 15:8; I. Kor. 13:6; II. Kor. 4:2; 6:7; 7:14;

13:8; Gal. 2:5,14; 5:7; Ef. 1:13; 4:21; 5:9; Fil. 1:18; Kol. 1:5,6; II. Thessz. 2:10,12,13; I. Tim. 3:15; 4:3; 6:5; II. Tim. 2:15,18,25; 3:7,8; 4:4; Titusz 1:1,14). Lásd a Különleges Téma: Igazság a 2:4-ben.

3:16
NASB **„közös megvallás szerint"**
NKJV **„vita nélkül"**
NRSV, NJB **„kétség nélkül"**
TEV **„senki nem tagadhatja"**

Ez az a görög kifejezés, amit arra használtak, hogy valakinek a hitvallását leírják (lásd Különleges Téma: Megvallás). Ezzel kijelöli a következő sorokat, mint egy korai hitvallás szerű megerősítést.

■ **„nagy a kegyességnek a titka"** A "titok/rejtély" kifejezés Pál írásaiban gyakran utal a Pogányok közötti misszióra (vö. Ef. 2:11-3:13), ami kulcsa lehet a 16. versnek. Lásd Különleges Téma a 3:9-ben. A "kegyességgel" kapcsolatban lásd Különleges Téma a 4:7-ben.

Ez egy korai hitvallási kijelentést vagy egy keresztény himnuszt vezet be. Egy ugyanilyet találunk a II. Tim. 2:11-13-ban. A szerkezeti minta a következő lehet (1) A B C D E F (Krisztusról szóló feltárt igazságok); (2) AB, BA, AB (a föld és a menny vagy a megalázás és a felmagasztalás közötti kontraszt); vagy (3) ABC, ABC (Krisztusról és az egyházáról szóló feltárt igazságok).

A CHIASZTIKUS ELRENDEZÉS a Bibliában egyre inkább nyilvánvalóvá válik a modern tudomány számára. A Companion Bible (egy kézikönyvszerű tanulmányozó jegyzetekkel rendelkező Biblia-a ford. megjegy.), amit a Kregel kiadó adott ki 1990-ben, és Kenneth E. Bailey *A Költő és a Paraszt* című kötete ezt a fajta megközelítést használja elég alapos módon.

Úgy tűnik, hogy Pál egy korai, abból a korból származó himnuszból vagy lehet, hogy egyházi liturgiából származó versszakot idéz. Ez a vers kihangsúlyozza Jézus emberségét és az egész világra kiterjedő szolgálatát. Nem tartalmazza Pál három lényeges teológiai hangsúlyozását: (a keresztet; (2) a feltámadást; és (3) a Második Eljövetelt. Pál számos forrást idéz az I., II. Timóteusban és a Tituszban, amik megmagyarázzák a különleges szókincset és a teológiai kifejezések elkülönülő használatát, amik Pál bármelyik írásában másmilyen módon vannak alkalmazva.

■
NASB **„aki megjelent testben"**
NKJV **„Isten testben jelent meg"**
NRSV **„testben lett kijelentve"**
TEV **„emberi formában jelent meg"**
NJB **„testben lett láthatóvá"**

Ez Jézus Krisztus Bethlehemben való testetöltéséről (születéséről) szól: az életéről, tanításairól, haláláról és feltámadásáról, ami teljes mértékben kijelentette az Atyát (vö. János 1:14-18). Továbbá jelen van a mindenek előtt való létezésére utaló erős következtetés (vö. János 1:1-5; 8:57-58; II. Kor. 8:4; Fil. 2:6; Kol. 1:17). Ez volt a Jézus Krisztusról szóló Evangéliumok központi igazsága, hogy Ő teljes mértékben Isten volt, és teljes mértékben ember is volt (vö. János 1:14; Fil. 2:6-8; Kol. 1:14-16; I. János 4:1-6).

Van egy későbbi kézirati változat, amiben a vonatkozó névmás, a *hos*, a *theos*-ra lett kicserélve. Ez a későbbi változtatás lehetséges, hogy azért történt, mert (1) összetévesztettek két rövidítést: az OC-t (az unciális görögben ez a rövidítése a 'ki' szónak) H C-nek olvasták (az unciális görögben ez 'Isten' szó rövidítése); (2) vagy pedig a későbbi írástudók szándékos teológiai változtatása volt (vö. MSS $\aleph^c$, A^c; C^c, és a D^2) azért, hogy a szöveg még inkább nyilvánvaló legyen, szemben a tanokat átvevő eretnek szövegekkel (vö. Bart D. Ehrman, The Orthodox Corruption of Scripture (Az Írósok Ortodox Romlása), 77-78. oldala).

■
NASB **„igaznak bizonyult lélekben"**

NKJV, NJB „megigazult Lélekben"
NRSV „lélekben igaznak bizonyult"
TEV „a Lélek által igaznak bizonyult"

Ezt a kifejezést már sokféle módon értelmezték. Most akkor mit is jelent? Igaznak bizonyult vagy megigazult? Ez azt jelentené, hogy a Szentlélek aktívan része volt Jézus szolgálatának (NASB) vagy hogy Jézus lelkét az Atya erősítette (vö. Máté 3:17; 17:5) amíg Jézus emberi lényként élt (NRSV)?

Néhány teológus a "lelket" úgy tekinti, mint ami Jézus istenségére utal, amit a feltámadása igazolt/bizonyított be (vö. Róma 1:4).

■ **„megjelent az angyaloknak"** Az angyalok vágyakoztak arra, hogy megtudják, hogy Isten mit fog majd kezdeni a bukott emberiséggel (vö, I. Kor. 4:9; Ef. 2:7; 3:10; I. Péter 1:12). Mindamellett lehetséges, hogy ez azokra az angyalokra utal, akik Jézusnak szolgáltak vagy a megkísértésének megtapasztalásakor (vö. Máté 4:11; Márk 1:13), vagy a Gecsemáné kertjében (vö. Luk. 22:43; ami egy megkérdőjelezhető szöveg), vagy pedig közvetlen a feltámadása után (vö. Luk. 24:4,23; János 20:12).

Ez a kifejezés annyira rövid és félreérthető, hogy számos feltevést kínáltak már ezzel kapcsolatban a különböző kommentátorok, és mindegyik puszta spekuláció:

1. angyalok, akik Jézusnak szolgálnak (fent említett)
2. angyalok, akik látták mennybemenetelét (istenfélő angyalok és/vagy bukott angyalok, vö. I. Péter 3:19-20,22)
3. angyalok, akik látták a mennyben a trónraemeltetését

■ **„hirdették a pogányok között"** Ez az evangélium egész világra kiterjedő tanítása, ami az első századi zsidók számára végletesen sokkolónak tűnhetett, de valójában ez az egésznek a lényege (vö. Máté 8:18-20). Ez az istenfélelem titka (vö. Ef. 2:11-3:13).

■
NASB, NKJV „hittek benne a világon"
NRSV, TEV, NJB „hittek benne az egész világon"

Nemcsak hogy egyetemes üzenet volt ez, hanem az erre érkező válaszreakció is egyetemes volt, és most az Egyházat mind zsidók, mind pogányok alkotják (vö. Ef. 2:11-13). Mindig is ez volt Isten terve. Az egy igaz Isten betöltötte az ígéretét, amit az I. Mózes 3:15-ben tett. Személyes megtérés és az evangéliumban való hit itt most, ebben az életben, kinyitja a mennyet "akárkinek" (vö. János 1:12; 3:16; Róma. 10:9-13). Lásd Különleges Téma: Hogyan használja Pál a *kosmos* szót az 1:16-ban.

■ **„felvitetett dicsőségben"** Úgy tűnik, hogy ez a mennybemenetelére utal. Meglepő, hogy kihagyta Jézus halálát, feltámadását és visszatérését, de ha ez valóban egy keresztény himnusz volt, valószínűleg csak részben idézve, akkor viszont érthető. Továbbá, pontosan az, hogy melyik ritmikus mintát (chiasztikus) is követi, meghatározza az illető értelmezését (vö. 16. vers). Ez a himnusz/hitvallás hozzákapcsolva a nyitó megállapításhoz, teljes mértékben megcáfolná a gnoszticizmust. Az ember Jézus megdicsőült (vö. 2. chiasztikus minta)! Mindazonáltal az NRSV fordítást követve, az utolsó három sor lehetséges, hogy az Egyházra utal (vö. 3. chiasztikus minta). A dicsőségről szóló teljesebb jegyzethez lásd: 1:17.

KÜLÖNLEGES TÁMA: A MENNYBEMENETEL

Számos olyan különböző görög szó van, amit arra használtak, hogy leírják vele Jézus mennybemenetelét:

1. Apcsel 1:2, 11, 22; *analambanó*, felvenni (vö. I. Tim. 3:16), amit a Septuaginta is használ a II. Kir. 2:9,11-ben, amikor Illés felvitetett a mennybe, és az I. Makkabeusok

2:58 is ezt használja

2. Apcsel 1:9, *epairó*, felemelni
3. Lukács 9:51, *analépsis* (az 1. formából)
4. *diistémi*, eltávozni
5. János 6:62, *anabainó*, felemelkedni, felszállni

Ezt az eseményt Máté és Márk nem jegyzi fel az evangéliumában. Márk evangéliuma a 16:8-nál ér véget, de a három későbbi írástudók általi hozzátoldás egyike leírja ezt az eseményt a 16:19-ben (az *analambanó*-t használva)

MEGVITATANDÓ KÉRDÉSEK

Ez egy tanulmányozást elősegítő kommentár, ami azt jelenti, hogy te magad vagy a felelős a saját Biblia értelmezésedért. Mindannyian abban a fényben kell járnunk, ami megadatott. Te, a Biblia és a Szentlélek vagytok az elsődlegesek az értelmezésben. Ne mondj le erről egy kommentátor miatt sem.

Ezek a megvitatandó kérdések azért vannak, hogy segítsenek átgondolni a könyv ezen részének főbb témáit. Gondolat-ébresztő szándékuk van, nem pedig definiáló.

1. Hány fajta szolgáló van itt megemlítve?
2. Miért vannak pásztorok, püspökök és elöljárók különböző neveken megemlítve az ÚSZ-ben?
3. Voltak az ÚSZ-ben diakonisszák? Ha igen, mi volt a feladatuk?
4. Miért gondolják a 16. verset egy Krisztusról szóló keresztény himnusznak?
5. Mi a chiasztizmus? Miért olyan fontos?

I. TIMÓTEUS 4

MODERN FORDITÁSOK BEKEZDÉSI FELOSZTÁSAI

UBS[4]	NKJV	NRSV	TEV	NJB
A Hitehagyás Megjóslása	A Nagy Hitehagyás	Hamis Tanítók	Hamis Tanítók	Hamis Tanítók
4:1-5	4:1-5	4:1-5	4:1-5	4:1-11
Jézus Krisztus Jó Szolgája	Jézus Krisztus Jó Szolgája		Jézus Jó Szolgája	
4:6-10	4:6-10	4:6-10	4:6-10	
	Figyelj Oda a Szolgálatodra			
4:11-16	4:11-16	4:11-16	4:11-16	
				4:12-16

HARMADIK OLVASÁSI CIKLUS (az "Útmutató a Helyes Bibliaolvasáshoz"-ból)
KÖVETVE AZ EREDETI SZERZŐ SZÁNDÉKÁT A BEKEZDÉSEK SZINTJÉN

Ez egy tanulmányozást elősegítő kommentár, ami azt jelenti, hogy te magad vagy a felelős a saját Bibliaértelmezésedért. Mindannyian abban a fényben kell járnunk, ami megadatott. Te, a Biblia és a Szentlélek vagytok az elsődlegesek az értelmezésben. Ne mondj le erről egy kommentátor miatt sem.

Együltödben olvasd el az első részt. Azonosítsd a témákat. Hasonlítsd össze a te témafelosztásaidat az öt különböző fordítással. A bekezdések nem ihletettek, de mindenképp kulcsfontosságúak az eredeti szerző szándékainak azonosításához, ami az értelmezés szíve. Minden bekezdésnek egy és csak egy témája van.

1. Első bekezdés

2. Második bekezdés

3. Harmadik bekezdés

4. Stb.

SZÖVEGÖSSZEFÜGGÉSI BETEKINTÉS

A. Ugyanúgy, mint az 1-3 fejezeteket, a 4-6 fejezeteket is a hamis tanítók fényében kell értelmezni.

B. A 4. fejezet a negatív vezetőséget (1-5. versek), majd a pozitív vezetőséget (6-10. versek) tükrözi vissza.

C. A 11-16.versek pedig egy személyes hangvételű üzenet Páltól Timóteusnak, ami a 6:2-ig tart.

SZÓ ÉS KIFEJEZÉSTANULMÁNY

SZÖVEG: 4:1-5

1 A Lélek pedig világosan megmondja, hogy az utolsó időkben némelyek elszakadnak a hittől, mert megtévesztő lelkekre és ördögi tanításokra hallgatnak; 2és olyanokra, akik képmutató módon hazugságot hirdetnek, akik meg vannak bélyegezve saját lelkiismeretükben. 3Ezek tiltják a házasságot és bizonyos ételek élvezetét, amelyeket az Isten azért teremtett, hogy hálaadással éljenek velük a hívők és az igazság ismerői. 4Mert az Isten minden teremtménye jó, és semmi sem elvetendő, ha hálaadással élnek vele, 5mert megszentelődik az Isten igéje és a könyörgés által.

4:1 „A Lélek pedig világosan megmondja” Ez utalhat (1) ÓSZ-i próféciára; (2) Pál tudja, mint aki direkt módon kap ihletettséget magától a Lélektől (vö. Apcsel 20:33); vagy(3) más, ajándékkal rendelkező, kortárs vezetőtől származó ihletett üzenet (vö. Apcsel 21:11).

■

NASB, NRSV, TEV	**„későbbi időkben”**
NKJV	**„utóbbi időkben”**
NJB	**„utolsó időkben”**

Pál, ugyanúgy, mint az ÓSZ prófétái, a saját idejéről beszélt, de oly módon, hogy azt a Második Visszajövetel előtti utolsó napoknak mondta. Pál a II. Thessz. 2-ben az elhúzódó *Parousiát* tanítja. Így aztán ez a jellemvonás, a lázadás, és a hamis tanítások, a saját korát jellemzik (vö. II. Tim. 3:1), ugyanúgy, mint azt az időszakot is, ami Krisztus első és második eljövetele között van (vö. II. Péter 3:3; Júdás 18).

Az ÚSZ gyakran jellemzi ezeket az utolsó időket, vagy végidőket az ÓSZ-i prófétákhoz nagyon is hasonlóan, akik kiemeltek a napjaikban történő egy krízishelyzetet, és egy végidőkről szóló történetre vetítik ki (vö. Máté 24:10-12; Apcsel 20:29-30; II. Thessz. 2:3-12; II. Tim. 3:1-9; 4:3-4; I. János 2:18-19; 4:1-3).

■

NASB	**„elszakadnak”**
NKJV	**„eltávolodnak”**
NRSV	**„megtagadják”**
TEV	**„elhagyják”**
NJB	**„elpártolnak tőle”**

Az egyik bizonyíték a valódi megtérésre az, hogy az illető megmarad az egyházban/gyülekezetben (vö. I. János 2:18). Lásd Különleges Téma: A Kitartás Szükségessége a 4:16-ban.

KÜLÖNLEGES TÉMA: HITEHAGYÁS

Ennek a görög kifejezésnek, hogy *aphistémi*, nagyon széleskörű jelentéstani kiterjedése van. Bár az angol "apostasy" (hitehagyás) kifejezés ebből a szóból származik, és az alkalmazását tekintve a modern kori olvasókra való utalást sejtet előítéletként. A szövegkörnyezet a kulcs, mint midig, és nem az előre felállított definíció.

Ez egy szóösszetétel az *apo* elöljárószóból, ami azt jelenti, hogy "ból/ből/tól/től"; és a *histémi* szóból, ami azt jelenti, hogy "ülni", "állni" vagy "rögzíteni". S vegyük figyelembe a következő, nem teológiai használati módokat is:

1. Fizikailag elmozdulni/elmozdítani
   a. a templomból, Lukács 2:37
   b. a házból, Márk 13:34
   c. egy személytől, Márk 12:12; 14:50; Apcsel 5:38

d. mindentől, Máté 19:27,29
2. Politikailag elmozdulni/elmozdítani, Apcsel 5:37
3. Kapcsolatilag elmozdulni/elmozdítani, Apcsel 5:38;15:38; 19:9; 22:29
4. Jogilag elmozdulni/elmozdítani (elválni), V. Mózes 24:1,3 (LXX) és NT, Máté 5:31; 19:7; Márk 10:4; I. Kor. 7:11
5. Adósságot eltörölni, Máté 18:24
6. Érdektelenséget mutatni azáltal, hogy elmegyünk, Máté 4:20; 22:27; János 4:28; 16:32
7. Törődést mutatni azáltal, hogy nem megyünk el, János 8:29; 14:18
8. Megengedni, Máté 13:30; 19:14; Márk 14:6; Lukács 13:8

Teológiai értelemben az igének is elég széleskörű használata létezik:
1. Eltörölni, megbocsátani és elengedi a bűn miatti bűntudatot, a Septuagintában a II. Mózes 32:32; IV. Mózes 14:19; Jób 42:10; és az ÚSZ-ben Máté 6:12,14-15; Márk 11:25-26
2. Tartózkodni a bűntől, II. Tim. 2:19
3. Elhanyagolni, azáltal, hogy eltávolodunk
   a. a Törvénytől, Máté 23:23; Apcsel 21:21
   b. a hittől, Ezék. 20:8 (LXX); Lukács 8:13; II. Thessz. 2:3; I. Tim. 4:1; Zsid. 3:12

A modern kori hívők sok olyan teológiai kérdést tesznek fel, amire az ÚSZ írói soha nem gondoltak volna. Ezek közül az egyik ahhoz a modern kori tendenciához kapcsolódna, ami a hitet elválasztja a hűségességtől.

Vannak a Bibliában olyan személyek, akik Isten népével vannak elfoglalva, aztán valami történik velük.

I. Ószövetség
   A. Kórah, IV. Mózes 16
   B. Éli fiai, I. Sám. 2, 4
   C. Saul, I. Sám. 11-31
   D. Hamis próféták (példák)
      1. V. Mózes 13:1-5; 18:19-22
      2. Jeremiás 28
      3. Ezékiel 13:1-7
   E. Hamis prófétanők
      1. Ezékiel 13:17
      2. Nehémiás 6:14
   F. Izrael gonosz vezetői (példák)
      1. Jeremiás 5:30-31; 8:1-2; 23:1-4
      2. Ezékiel 22:23-31
      3. Mikeás 3:5-12
II. Újszövetség
   A. Ez a görög kifejezés szó szerint az *apostasize*. Mind az Ó, mind az Újszövetség megerősíti, hogy a Második eljövetel előtt a hamis tanítások meg fognak növekedni, meg fognak erősödni (vö. Máté 24:24; Márk 13:22; Apcsel 20:29,30; II. Thessz. 2:3,9-12; II. Tim. 4:4). Ez a görög kifejezés lehet, hogy Jézus azon szavait tükrözi vissza, amit a különböző földekről szóló példázatában használt. Ezek a hamis tanítók nyilvánvalóan nem keresztények, de belülről támadtak (vö. Apcsel 20:29-30; I. János 2:19); mindazonáltal képesek arra, hogy elcsábítsanak és rabul ejtsenek valódi, de éretlen híveket (vö. Zsid. 3:12).

      A teológiai kérdés itt az, hogy ezek a hamis tanítók valaha hívők voltak-e? Ezt nagyon nehéz megválaszolni, mert voltak hamis tanítók a helyi gyülekezetekben is (vö. I. János 2:18-19). Gyakran a teológiai vagy a felekezeti hagyományaink

válaszolják meg ezt a kérdést anélkül, hogy megadnának egy bizonyos Bibliai szöveget (kivéve a szöbegbizonyítási módszert, amikor egy verset a szövegkörnyezet nélkül idéznek, hogy alátámasszák az illető előfeltételezett véleményét).

B. Kétségtelen, nyilvánvaló hit
   1. Júdás János 17:12
   2. Simon Mágus, Apcsel 8
   3. azok, akikről a Máté 7:21-23 szól
   4. azok, akikről a Máté 13:1-23; Márk 4:1-12; és a Lukács 8:4-10 szól
   5. a zsidók a János 8:31-59-ből
   6. Alexandrosz és Hümenaiosz az I. Tim. 1:19-20-ból
   7. akikről az I. Tim. 6:21 szól
   8. Hümenaiosz és Filétosz a II. Tim. 2:16-18-ból
   9. Démász, II. Tim. 4:10
   10. a Zsid. 3:16-10-ben leírtak, akik kétségtelenül hívők voltak
   11. hamis tanítók, II. Péter 2:19-21; Júdás 12-19
   12. antikrisztusok, I. János 2:18-19

C. Gyümölcstelen hit
   1. Máté 7:13-23
   2. I. Korinthus 3:10-15
   3. II. Péter 1:8-11

Nagyon ritkán gondolunk ezekre a szövegrészekre, mert a szisztematikus teológia (Kálvinizmus, Arminiánizmus, stb.) a kötelező választ diktálja. Nagyon kérlek, ne legyenek előítéleteid velem szemben, csak azért mert felhozom ezt a témát. Ami engem érdekel az a helyes hermeneutikai folyamat. Engednünk kell, hogy a Biblia szóljon hozzánk, és nem azt kell megpróbálni egy előre felállított teológiába beletuszkolni. Ez gyakran fájdalmas és sokkoló, mert a teológiánk nagy része felekezeti, kulturális vagy kapcsolatokon alapuló (szülők, barátok, pásztor), és nem Bibliai. Néha azokról, akik beletartoznak Isten népébe, kiderül, hogy nem is tartoznak Isten népébe (ld. Róma 9:6).

■ **„a hittől”** Ezt a kifejezést (általában a NÉVELŐVEL együtt) a Pásztori Levelekben a kinyilatkoztatott keresztény igazságok összességére használják (vö. 3:9; 4:6; 5:8; 6:10,12,21; II. Tim. 2:18; 3:8,10; 4:7; Titusz 1:5,13; 2:2). Itt ebben a szövegkörnyezetben nem feltétlenül az üdvösségükre utal, hanem inkább a hamis tanaikra.

■ **„... hallgatnak”** Ez egy JELENIDEJŰ AKTÍV MELLÉKNÉVI IGENÉV, ami egy folyamatos, folyamatban lévő cselekményre utal. Ezek a hitehagyók folyamatosan a démoni tanításoknak hisznek, és annak hitelt adnak.

4:2
NASB „képmutató módon hazugságot hirdetnek”
NKJV „képmutató módon hazugságot szólnak”
NRSV „a hazugok képmutatósága által”
TEV „megtévesztő hazugok által elterjesztett”
NJB „a hazugok képmutatósága által megtévesztve”

Ezek azt mondják magukról, hogy a "Törvény tanítói" (vö. 1:7). Nagyon részletesen le vannak írva a következő igehelyekben: 1:3-7; 4:2-3,7; 6:3-10,20-21

1. fura tanokat hirdetnek (1:3; 6:3)
2. mítoszokkal és nemzetségtáblázatokkal foglalkoznak (1:4)
3. haszontalan vitatkozásokba bonyolódnak (1:6)
4. magabiztosan bizonygatják azokat a dolgokat, amiket ők maguk sem értenek (1:7; 6:4)
5. képmutató hazugok (4:2)

6. meg vannak bélyegezve saját lelkiismeretükben (4:2)
7. tiltják a házasságot (4:3)
8. bizonyos ételektől való tartózkodást hirdetnek (4:3)
9. meséket terjesztenek (4:7)
10. felfuvalkodottak (6:4)
11. betegesen szeretik az egymásnak ellentmondó kérdéseket, és a szavakról szóló vitákat (6:4)
12. folyamatos súrlódásokat keltenek (6:5)
13. hamis tudásuk van (6:20-21)
14. tévútra tértek az igaz hittől (4:1; 6:21)

■
NASB „megtévesztő lelkekre és ördögi tanításokra"
NKJV „csaló lelkekre és ördögi tanokra"
NRSV „megtévesztő lelkekre és ördögi tanításokra"
TEV „hazug lelkekre … ördögi tanításokra"
NJB „megtévesztő lelkekre és tanokra, amik ördögöktől származnak"

Az, ahogyan Pál ezekre a hamis tanítókra tekintett, nagyon negatív volt. Tanításukat a Sátánnak (lásd Különleges Téma a 3:6-ban, vö. 2:14; 3:6-7) és démonjainak tulajdonította. Nagyon sok szempontból az, ahogyan Pál látta ezeket az eretnekeket, párhuzamos volt azzal, ahogyan az ÓSZ tekintett a kánaáni termékenységi imádat kultusztra. Isten azt mondta az Izraelitáknak, hogy teljesen irtsák ki ezeket az embereket, mert megronthatják a hitüket. Ugyanezeket a figyelmeztetéseket találhatjuk itt is (II. Thessz. 2:9-10; Jakab 3:15; I. János 2:18-19).

■
NASB „akik meg vannak bélyegezve saját lelkiismeretükben"
NKJV „saját lelkiismeretük meg lett bélyegezve egy billoggal"
NRSV „lelkiismeretük meg lett bélyegezve egy forró vassal"
TEV „lelkiismeretük halott, mintha forró vassal égették volna meg"
NJB „lelkiismeretüket megbélyegezték, mintegy vörösen izzó vassal"

Ez két dolog közül egyre utalhat. Először is, a hamis tanítók túllépték már a megtérés lehetőségének határát (vö. Ef. 4:19; Titusz 1:15). A "kauterizál" szavunk ebből a görög kifejezésből származik. Másodsorban, ez a kifejezés arra utal, hogy látszik a Sátán védjegye a hozzá tartozókon (pl. Jel. 13:16,17; 14:11; 16:2; 19:20; 20:4). Mivel ezek az emberek visszautasították meglátni az igazságot, most már képtelenek arra, hogy megláthassák az igazságot (vö. II. Kor. 4:4). Ez a megbocsáthatatlan bűn, ami az Evangéliumokban található, és a halálos bűn, amiről az I. János 5 ír. A "lelkiismeret"-ről szóló további jegyzetért lásd 1:5.

4:3 „ezek tiltják a házasságot és bizonyos ételek élvezetét" Itt van két aszketikus tanítása ezeknek a hamis tanítóknak. Az első, hogy tiltják a házasságot, a görög (gnosztikus) háttérhez kapcsolódik, vagy lehet, hogy a zsidó esszénusok (Holt Tengeri Tekercsek Társaság) befolyása volt. A házasság Isten ajándéka (vö. I. Mózes 2:24) és Isten akarata (vö. I. Mózes 1:28; 9:1,7). A házasság a norma; a cölibátus pedig egy különleges elhívás és ajándék (vö. Máté 19: 11-12; I. Kor. 7).

A második, a bizonyos ételek élvezetétől való tartózkodás látszólag zsidó háttérhez kapcsolható (vö. III. Mózes 11). Teológiai szempontból mind a két témával foglalkozott az I. Mózes 1:28-31. Mindig is volt a vallásos emberek között egy ilyen tendencia, hogy lekicsinylően tekintettek az anyagi világra, hogy úgy tekintették a cölibátust, mint egy szellemibb állapotot, és a bizonyos ételektől és italoktól való tartózkodást és az aszketizmust úgy általában, egy felsőbbrendű szellemi állapotnak gondolták (vö. Máté 15:11; Márk 7:17-23; Róma 14:1-15:13; I. Kor. 8:8; 10:23-33; Kol. 2:8-23). A 3. fejezetben lévő tulajdonságokat felsoroló lista, ami a vezetőségre vonatkozik, valószínűleg a hamis tanítók tanításaihoz kapcsolódik. Vegyük észre, hogy mind a házasság mind a bor megengedett (vö. 3:2,12; 5:9 és 3:3,8; 5:23).

■ **„az igazság”** Lásd a Különleges Témát a 2:4-ben.

4:4 „mert az Isten minden teremtménye jó, és semmi sem elvetendő” Ezzel a hatalmas igazsággal kapcsolatban, hogy minden teremtett dolog jó, lásd a következő igehelyeket: I. Mózes 1:31; Róma 14:14,20; I. Kor. 6:12; 10:26; Titusz 1:15. Bár egyensúlyba kell ezt hoznunk azzal a ténnyel, hogy bár minden jó és tiszta lehet azok számára, akik tudják, hogy ezek Istentől erednek, mégsem használja minden a gyülekezet épülését (vö. I. Kor. 6:12 és 10:23). Így aztán nekünk keresztényeknek korlátoznunk kell a szabadságunkat mások kedvéért Krisztus iránti tiszteletből (vö. Róma 14:1-15:13; I. Kor. 8-10).

Az a szó, hogy "elvetni, elutasítani" szó szerint azt jelenti, hogy "kidobni". Moffatt úgy fordítja ezt, hogy "tabu". Légy óvatos a kulturális és/vagy a felekezeti hagyományokkal (vö. Ézs. 29:13; Kol. 2:8-23).

4:5 Isten szava hozta létre a teremtést (vö. I. Mózes 1:3,6,7,14,20,24) és megerősíti minden teremtett dolog eredendő jóságát (vö. I. Mózes 1:31). A hívő megköszöni Istennek (vö. 4b. v.) mindazt, amit Isten megteremtett és a gondoskodását (vö. Róma 14:6; I. Kor. 10:30-31).

■ **„könyörgés”** Ez a kifejezés (*enteuxis*) csak kétszer fordul elő az ÚSZ-ben, s mind a kétszer az I. Timóteusban szerepel (vö. 2:1 és 4:5). Azt jelzi, hogy találkozni valakivel abból a célból, hogy meglátogassa azt a bizonyos illetőt. Gyakran fordítják "közbenjárásnak" (vö. 2:1); de ebben a szövegkörnyezetben a "hálaadás" sokkal inkább helyénvalónak tűnik. Ne felejtsd el, hogy a szövegkörnyezet az, ami meghatározza a szavak jelentését, nem pedig a szótár!

SZÖVEG: 4:6-10

6 Ha ezeket tanítod a testvéreknek, jó szolgája leszel Krisztus Jézusnak, hiszen a hit és az igaz tanítás igéivel táplálkozol, amelynek követőjévé lettél. 7 A szentségtörő és vénasszonyos meséket pedig utasítsd el, inkább gyakorold magad a kegyességben, 8 mert a test sanyargatásának kevés a haszna, a kegyesség pedig mindenre hasznos, mert megvan benne a jelen és a jövendő élet ígérete. 9 Igaz beszéd ez, és teljes elfogadásra méltó; 10 hiszen azért fáradunk és küzdünk, mert az élő Istenben reménykedünk, aki üdvözítője minden embernek, de leginkább a hívőknek.

4:6 „Ha ezeket tanítod a testvéreknek” *Hupotithémi*, ami az VONATKOZÓ NÉVMÁS és azt jelenti, hogy "javasol". Figyeljük meg azt a gyengédséget, amivel Pál sürgeti Timóteust, hogy javítsa ki a gyülekezet tagjait (vö. 5. fejezet). Figyeljük meg a 11. versben lévő kontrasztot, ahol is szigorú utasításokat ad, hogy hogyan kezelje a problémákat abban a közösségben. Mind a két fajta hangnemnek meg van az alkalmas helye.

■ **„a hit és az igaz tanítás igéivel táplálkozol”** Ez itt JELENIDEJŰ PASSZÍV MELLÉKNÉVI IGENÉV (bár formailag lehetne VONATKOZÓ NÉVMÁS is, ami arra bátorítaná a hívőket, hogy tanulmányozzák a hit igazságait saját maguk). A szolgálók a kereszténység igaz tanításaival táplálkoznak (én ezt a két leíró kifejezést egymás szinonimájaként veszem). Az Ige céljai tisztán és világosan le vannak írva a II. Timóteus 3:15-17-ben, ugyanúgy, mint ahogy a II. Timóteus 2:15-ben a hívők személyes felelőssége is, különösen a hamis tanítások fényében (vö. II. Tim. 2:14-18).

■ **„amelynek követőjévé lettél”** Ez BEFEJEZETT AKTÍV KIJELENTŐMÓD. Timóteus meggyőző eredményekkel rendelkezett a hűség terén. Ez a kifejezés jelenthette azt, hogy (1) már követte ezt (vö. II. Tim. 3:10) vagy (2) hogy már közelről jól megvizsgálta azt (vö. Lukács 1:3).

4:7 „A szentségtörő és vénasszonyos meséket pedig utasítsd el” A Pásztori Levelek nem

támogatja (JELENIDEJŰ MIDDLE FELSZÓLÍTÁS) a spekulatív beszélgetéseket az önfejű/csökönyös hamis tanítókkal (vö. I. Tim. 1:4; 4:7; II. Tim. 2:14-18,23; Titusz 1:14; 3:9). Pontosan ezt az IGÉT (*paraiteomai*) használja az I. Tim. 4:7; 5:11; II. Tim. 2:23 és a Titusz 3:10 is.

A "vénasszony" kifejezést (*graódés*) csak itt használja az ÚSZ. Harold K. Moulton a *The Analytical Greek Lexicon Revised* (Az Analitikus Görög Lexikon Átdolgozott kiadásában) a 82. oldalon ezt mondja, hogy ez közvetve azt jelenti, hogy "buta" és "abszurd".

Mivel Gordon Fee-vel is egyetértek abban, hogy az asszonyokat manipulálták a hamis tanítók, és hogy a saját nézeteik szócsöveként használták őket a házicsoportokban, azon is elgondolkodhatunk, hogy:

1. Voltak-e esetleg olyan hamis tanítók, akik idős asszonyok voltak (vö. 5:6)?
2. Ez nem csak egy példa volt arra, hogy kihangsúlyozza az asszonyokhoz kötődő problémát?
3. Lehetséges-e, hogy ez csak egy patriarkális kulturális idióma volt?

■ **„inkább gyakorold magad a kegyességben”** Ez JELENIDEJŰ AKTÍV FELSZÓLÍTÁS. A "fegyelmezd/neveld" vagy a "gyakorold" kifejezések az atlétikából származó metaforák, ahonnan az angol "tornaterem" szó származik. Az atlétikai edzés egy nagyon jó példa arra a kitartó, odaszánt, számunkra elsődleges erőfeszítést jelentő versengésre, mint amiben mi, mint keresztények a szellemi téren veszünk részt, ami sokkal inkább jelentőségteljesebb (vö. I. Kor. 9:24-27; II. Tim. 2:5; 4:7; Zsid. 12:1-3).

■ **„kegyesség”**

KÜLÖNLEGES TÉMA: KEGYESSÉG

A Pásztori Leveleknek ez egy kulcsfogalma. A tanítás és a mindennapi életstílus evangéliumi utalására vonatkozik (vö. 3:16). Nem a kivételest írja le, hanem azt, ami elvárt. Ez egy összetett szó, ami a "jó" (*eu*) és a "dicséret" (*sebomai*) szóból áll. Az igazi Istendicséret az, amikor a mindennapi életben helyesen gondolkodva élünk (vö. 4:16a). Figyeld meg, hogy mennyi alkalommal használta Pál ezt a szót a Pásztori Levelekben:

1. Főnév (*eusebeia*), I. Tim. 2:2; 3:16; 4:7,8; 6:3,5,6,11; II. Tim. 3:5; Titusz 1:1
2. Határozószó (*eusebés*), II. Tim. 3:12; Titusz 2:12
3. Ige (*eusebeó*), I. Tim. 5:4
4. Egy kifejezés, ami ehhez a szóhoz kapcsolódik, *theosebeia*, I. Tim. 2:10
5. A kifejezés tagadó formája (ALPHA PRIVATIVE, pl. *asebeia*), II. Tim. 2:16; Titusz 2:12

4:8 A fizikai test az élethez tartózó sáfárság része, de nem prioritás. A kegyesség az elsődleges!

4:9 „Igaz beszéd ez” Ez a kifejezés utalhat a 8-as vagy a 10-es versre. Pál gyakran használja ezt a kifejezést arra, hogy kiemeljen egy-egy jelentőségteljesebb mondatot a Pásztori Levelekben (vö. 1:15; 3:1; 4:9; II. Tim. 2:11; Titusz 3:8), nagyon hasonlatosan ahhoz, ahogy Jézus használta az "Ámen ámen" kifejezést, vagy ahogy Pál korábban azt a kifejezést a korábbi írásaiban, hogy "nem akarom, hogy tudatlanok legyetek efelől testvéreim" (vö. Róma 1:13; 11:25; I. Kor. 10:0; 12:11; II. Kor. 1:8; I. Thessz. 4:13).

4:10 „fáradunk és küzdünk” Mind a két szó atlétikai metafora. Az utóbbi, amiből az "agónia" vagy a "gyötrődik" angol szó származik, megtalálható még a Fil. 2:16-ban, I. Tim. 6:12-ben és a II. Tim. 4:7-ben is.

Ebben a kifejezésben van egy görög kézirati változat: (1) MSS $\aleph^{c,}$ D, L, P, ugyanúgy a Vulgata, a Peshitta és a Kopt fordításokban is az a kifejezés szerepel, hogy "szemrehányást szenvedtünk" (NKJV), míg a (2) $\aleph^{*}$, A, C, F, G, K, és a 075 a "küzd" szót használja (NASB, NRSV, TEV, NJB, NIB). Az UBS[4] a "küzdeni" szónak egy "3-as osztályzatot" ad, ami azt jelenti, hogy a

társaságnak problémája adódott azzal, hogy eldöntse melyik változat is maradjon.

■

NASB „mert reménykedünk”
NKJV „mert bízunk”
NRSV „mert erre helyeztük reménységünket”
TEV „mert belé vetettük reményünket”
NJB „mert belé helyeztük bizalmunkat”

Ez BEFEJEZETT AKTÍV KIJELENTŐMÓD. A hívők Isten biztos, bizonyos, változtathatatlan jellemébe vetik bizalmukat, mint egyetlen reményüket (vö. Zsolt. 102:26-27; Mal. 3:6; Zsid. 1:11-12; 13:8; Jakab 1:17). Üdvösségünk bizonyossága YHWH jellemében gyökerezik (vö. 6:17; Róma 15:12; II. Kor. 1:10).

■ **„az élő Istenben”** Azt gondolom, hogy ez a görög kifejezés az ÓSZ-i szövetséget kötő Isten nevét tükrözi vissza. Ez a "YHWH" kifejezés szótövének jelentése, ami héber "lenni" ige MŰVELTETŐ FORMÁJA (vö. II. Mózes 3:14). YHWH a mindig létező, egyetlen élő Isten.

■ **„aki üdvözítője minden embernek, de leginkább a hívőnek”** Ez a cím elég gyakran használatos a Pásztori Levelekben (vö. 1:1; 2:3; II. Tim. 1:10; Titusz 1:3-4; 2:10-13; 3:4,6). Az I. Timóteus korábbi fejezeteiben Istenre, mint Üdvözítőre használja, aki potenciálisan az egész emberiség megmentője (vö. 2:4,6; Lukács 2:11; János 1:29; 4:42; Róma 5:18-19; I. Péter 3:9). Részletes jegyzetért lásd II. Tim. 1:10. Amiatt a rövidke kifejezés miatt, hogy "leginkább a hívőnek" (ahol teológiailag azt várnánk, hogy "kizárólag") lehetséges, hogy az ÓSZ-i Elohim értelmében használja itt, aki a földön lévő minden élet "védelmezője" vagy "gondviselője" (vö. Máté 5:45; Apcsel 17:28).

KÜLÖNLEGES TÉMA: BOB EVANGÉLIUMI ELŐÍTÉLETEI

Be kell, hogy valljam neked, kedves olvasóm, hogy ezen a ponton előítéleteim vannak. Az én rendszeres teológiám nem Kálvinista vagy Korszakosság elmélet, hanem a Nagy Missziós Parancs evangéliuma. Hiszem, hogy Istennek örökkévaló terve volt arra nézve, hogy az egész emberiséget megmentse (pl. I. Mózes 3:15; 12:3; II. Mózes 19:5-6; Jer. 31:31-34; Ezék. 18; 36:22-39; Apcsel 2:23; 3:18; 4:28; 13:29; Róma 3:9-18,19-20,21-32), mindazokat, akik az Ő képmására és hasonlatosságára lettek teremtve (I. Mózes 1:26-27). A szövetségek mind egyesülnek Krisztusban (vö. Gal. 3:28-29; Kol. 3:11).

SZÖVEG: 4:11-16

11Rendeld el ezeket, és tanítsd. 12Senki meg ne vessen ifjú korod miatt, hanem légy példája a hívőknek beszédben, magaviseletben, szeretetben, hitben, tisztaságban. 13Amíg megérkezem, legyen gondod az Írás felolvasására, az igehirdetésre, a tanításra. 14Ne hanyagold el a benned levő kegyelmi ajándékot, amelyet prófécia által kaptál a vének kézrátételével. 15Ezekkel törődj, ezekkel foglalkozz, hogy előrehaladásod nyilvánvaló legyen mindenki előtt. 16Legyen gondod önmagadra és a tanításra, maradj meg ezek mellett, mert ha így cselekszel, megmented magadat is, hallgatóidat is.

4:11 „Rendeld el” Ez itt JELENIDEJŰ AKTÍV FELSZÓLÍTÓMÓDJA annak a kifejezésnek, ami "szigorú katonai rendeletet" jelent (vö. 1:3,18).

■ **„és tanítsd ezeket”** Ez egy másik JELENIDEJŰ AKTÍV FELSZÓLÍTÁS. Pál arra bátorítja Timóteust, hogy vegye kezébe az irányítást. Ezt a gyülekezetet valószínűleg a hamis tanítók és azok

szószólói (akik valószínűleg fiatal özvegyek voltak, vö. II. Tim. 3:6-7) már elkezdték bomlasztani.

4:12 „Senki meg ne vessen ifjúkorod miatt” Ez JELENIDEJŰ AKTÍV FELSZÓLÍTÁS NEGATÍV ELÖLJÁRÓSZÓVAL, ami általában azt jelenti, hogy abbahagyni egy már elkezdett folyamatot. Az "ifjú" kifejezés a római és a görög kultúrában fiatal férfiakra utalt egészen 40 éves korukig. Lehetséges, hogy a hamis tanítók Timóteus korát használták fel arra, hogy támadják, vagy becsméreljék a tanítását (vö. I. Kor. 16:11). Timóteus Pál apostoli szószólója volt. Pál Tituszt is nagyon hasonló módon bátorítja a Titusz 2:15-ben.

■ **„hanem beszédben, magaviseletben, szeretetben, hitben, tisztaságban”** Timóteusnak az életstílusával kellett megmutatnia, (JELENIDEJŰ MIDDLE FELSZÓLÍTÁS), hogy igen is felkészült a vezetőségre (vö. a 6c és a 7b verseket). A hamis tanítók életstílusának pont az ellentétét kellett megélnie!

Van egy görög kézirati változat erre a kifejezésre. A Textus Receptus a "szeretetben" szó után a "lélekben" kifejezést használja. Ezt az unciális kéziratokben a K, L és a P-ben találhatjuk, továbbá a legtöbb későbbi apróbetűs kéziratban is. Bár hiányzik a következőkből: א, A, C, D, F, G és a Vulgatából, a szíriai és a kopt fordításokból, ami arra enged következtetni, hogy egy későbbi írástudó toldotta hozzá.

■ **„légy példája”** Lásd a Különleges Témát alul.

KÜLÖNLEGES TÉMA: FORMA/PÉLDA (*TUPOS*)

A probléma a *tupos* szó, aminek nagyon sokféle használata létezik.

1. A Moulton és Milligan által írott, *The Vocabulary of the Greek New Testament* (A Görög Újszövetség Szótára) című könyv 645. oldalán ez található:
   a. minta
   b. terv
   c. az írás formája vagy módja
   d. rendelet vagy leirat
   e. ítélet vagy döntés
   f. az emberi test modellje fogadalmi áldozatként a gyógyító Istennek
   g. az igének az az értelmezése, ami a törvény elveit betartatja
2. A Louw és Nida által írott *Greek-English Lexicon* (görög-angol lexikon) második kiadásának 249. oldalán ez található:
   a. seb (vö. János 20:25)
   b. képek (vö. Apcsel 7:43)
   c. képmás (vö. Zsid. 8:5)
   d. példa (vö. I. Kor. 10:6; Fil. 3:17)
   e. előkép (vö. Róma 5:14)
   f. mód (vö. Apcsel 23:25)
   g. tartalom (vö. Apcsel 23:25)
3. A Harold K. Moulton áétal írt, *The Analytical Greek Lexicon Revised* (Az Analitikus Görög Lexikon Átdolgozott kiadása) című könyvben a 411. oldalon ez található:
   a. ütésnyom, lenyomat, jel (vö. János 20:25)
   b. alaprajz/tervrajz/körvonal
   c. képmás (Apcsel 7:34)
   d. formula, terv (vö. Róma 6:17)
   e. forma, cél/tartalom, értelem (vö. Apcsel 23:25)
   f. alak, alakmás (vö. I. Kor. 10:6)
   g. jövőbeli forma, tipus (vö. Róma 5:14; I. Kor. 10:11)
   h. követendő minta (vö. Apcsel 7:44; Zsid. 8:5)

i. erkölcsi minta (vö. Fil. 3:17; I. Thessz. 1:7; II. Thessz. 3:9; I. Tim. 4:12; I. Pét. 5:3)
Ebben a szövegkörnyezetben a fent említett i. lehetőség tűnik a legmegfelelőbbnek. Az evangéliumnak mind tanbeli mind életstílusbeli elvárásai is vannak. A Krisztusban való üdvösség ingyen ajándéka Krisztusi életet követel!

4:13 „Amíg megérkezem” (vö. 3:14)

■ **„legyen gondod”** Ez itt egy újabb JELENIDEJŰ AKTÍV FELSZÓLÍTÁS. Pál három nyilvános feladatot hangsúlyoz Timóteus számára, mint a közös istentiszteletek hivatalos vezetőjének: (1) az Ige nyilvános felolvasását; (2) prédikálás; (3) tanítás. A korai Egyház a zsinagógából kölcsönözte az istentiszteletek alapvető formáját (vö. Apcsel 13:15; 15:21).

4:14 „Ne hanyagold el” Ez JELENIDEJŰ FELSZÓLÍTÁS NEGATÍV ELÖLJÁRÓSZÓVAL, ami általában azt jelenti, hogy befejezni egy cselekményt, ami már folyamatban van. Ez azt jelentené, hogy Timóteus elhanyagolta a tehetségét/ajándékát, vagy pedig azt, hogy ne hanyagolja el a tehetségét/ajándékát? Szerintem az utóbbi.

■ **„a benned lévő kegyelmi ajándékot”** Minden hívő kap egy szellemi ajándékot a megtérésekor (vö. I. Kor. 12:7,11,18). Ebben a szövegkörnyezetben ez a következőt jelenti: Timóteus szellemi ajándékát felismerték a lisztrai gyülekezet vezetői (vö. Apcsel 16:2) amit egy különleges istentiszteleti alkalmon meg is erősítettek (vö. 1:18). A szellemi ajándékokat a Háromegy Isten adja (vö. I. Kor. 12:4-6) az egyes hívőknek azért, hogy Krisztus testének, mint egésznek a javára legyen (vö. I. Kor. 12:7,11). Az ajándékozás pontos ideje nincs világosan kijelentve, az ajándékok pontos számát nem ismertette, és a pontos működése sem lett kijelentve. Ami azonban nyilvánvaló, az az, hogy minden hívő rendelkezik ajándékkal a szolgálat számára (vö. Ef. 4:12).

■ **„kézrátételével”** Úgy tűnik, hogy ez volt az ÚSZ-i gyülekezet felszentelési/odaszánási gyakorlata (vö. Apcsel 6:6; 13:3; II. Tim. 1:6), amit az ÓSZ-ből vettek (vö. IV. Mózes 8:10; V. Mózes 34:9).

KÜLÖNLEGES TÉMA: KÉZRÁTÉTELEK A BIBLIÁBAN

A személyes részvételnek ezen gesztusa számos különböző módon volt használatos a Bibliában.

1. a családban a vezetőszerep továbbadása (vö. I. Mózes 48:18)
2. a helyettesítő áldozat halálával való azonosulás
   a. papok (vö. II. Mózes 29:10,15,19; III. Mózes 16:21; IV. Mózes 8:12)
   b. közemberek (nem papok) (vö. III. Mózes 1:4; 3:2,8; 4:4,15,24; II. Krón. 29:23)
3. elkülöníteni embereket Isten szolgálatára egy különleges feladatban vagy szolgálatban (vö. IV. Mózes 8:10; 27:18,23; V. Mózes 34:9; Apcsel 6:6; 13:3; I. Tim. 4:14; 5:22; II. Tim. 1:6)
4. egy bűnös bírósági döntés alapján való megkövezésénél (vö. III. Mózes 24:14)
5. egészségre, boldogságra és Istenfélő életre vonatkozó áldás fogadásakor (vö. Máté 19:13,15; Márk 10:16)
6. fizikai gyógyuláshoz kapcsolódva (vö. Máté 9:18; Márk 5:23; 6:5; 7:32; 8:23; 16:18; Lukács 4:!0; 13:13; Apcsel 9:17; 28:8)
7. a Szentlélek fogadásakor (vö. Apcsel 8:17-19; 9:17; 19:6)

Meglepő módon hiányzik az egyformaság azokban az igerészekben amiket történelmileg arra használtak, hogy a vezetők egyházi beiktatását támogassák (azaz felszentelését).

1. Az Apcsel 6:6-ban az Apostolok azok, akik kézrátétellel jelölik ki a helyi gyülekezetben szolgáló hét embert.
2. Az Apcsel 13:3-ban a próféták és a tanítók azok, akik kézrátétellel imádkoznak Barnabásért és Péterért és a misszionáriusi szolgálatukért.
3. Az I. Tim. 4:14-ben a helyi gyülekezet vezetői azok, akik részt vettek Timóteus elsődleges elhívásában és szolgálatra való felszentelésében
4. A II. Tim. 1:6-ban Pál az, aki kézrátételt használ Timóteussal.

Ez a változatosság és a meghatározatlanság az, ami jól illusztrálja az első századi gyülekezet megszervezettségének hiányát. A korai egyház sokkal dinamikusabb (rugalmasabb) volt és nagyobb rendszerességgel használta a hívők szellemi ajándékait (vö. I. Kor. 14). Az ÚSZ egyszerűen nem azért íródott, hogy lefektesse vagy támogassa a szolgálatra való felszentelés kormányzati példáját.

■ **„amelyet prófécia által kaptál”** Ez azt jelentené, hogy Timóteus szellemi ajándéka akkor adatott meg neki, amikor (1) elkülönítették őt a szolgálatra (vö. 1:14); vagy (2) próféciát kaptak róla és kézrátétellel imádkoztak érte (vö. II. Tim. 1:6); vagy (3) a próféták egyszerűen csak elismerték, hogy vannak ajándékai és a vezetők elkülönítették őt a szolgálatra (vö. 1:18)? Szerintem a 3. a legmegfelelőbb.

■

NASB, NKJV **„a vének által”**
NRSV **„a vének tanácsa által”**
TEV **„a vének”**
NJB, NIV **„a vének testülete”**

Be kell hogy valljam, hogy némi frusztrációt keverek itt a szövegbe. Teológiailag előítéleteim vannak a kereszténységben kialakult "papság/laikusok" kettősséggel szemben. Én azt vallom, hogy minden hívőnek van elhívása és ajándéka az érettségre és a szolgálatra (vö. I. Kor. 12; Ef. 4:11-12). Minden hívő szent és szolgáló!

A Reformáció fogalma "a hívő papsága", amit Luther Márton jelentett ki először világosan, eltéveszti a lényeget–minden hívőnek papként kell funkcionálnia (vö. II. Mózes 19:5-6; IV. Mózes16:3). Biblikusan a "hívők papságának" kellene lennie!

Nos, azzal, hogy ezt mondom azt is felismerem, hogy Isten hívőket hív el, hogy hívőket vezessen. Nem kérdés, hogy vannak olyanok, akik arra lettek felhívva és felruházva, hogy vezessék, irányítsák, motiválják, bátorítsák, és szervezetten irányítsák Isten népét.

Mindazonáltal ezek a vezetők nem különleges hívők, vagy kiváltságos hívők, hanem szolgáló vezetők (vö. Máté 18:1-4; 20:20-28; 23:11). A modern kori felszentelések nagyon hajlamosak arra, hogy becsméreljenek számos bibliai igazságot:

1. minden hívő szolgáló
2. minden hívő rendelkezik szolgáltra való ajándékkal

A felszentelés az ajándékokkal bíró személynek az ajándékait nem hivatalos módon megerősítő, a személyt egy bizonyos szolgálati feladatra imádság általi odaszánási alkalomból, egy válogatott, magas-lovon ülő, felsőbbrendű elitizmussá változott! Ezt a fogalmat meg kell változtatni; ezt a mintát újra kell értékelni; ezt a bibliátlan fejlődési folyamatot próbának kell kitenni. A modern kori kereszténység oly sok hagyományt és elitizmust alapozott oly kicsi bibliai alapra. Tehát hol van a tekintély, a világos ÚSZ-i igerészekben, vagy a felekezeti tradíciókban?

4:15
NASB **„ezekkel törődj”**
NKJV **„ezeken a dolgokon gondolkozz”**
NRSV **„ültesd át ezeket a dolgokat a gyakorlatba”**
TEV **„ezeket a dolgokat gyakorold”**

NJB „ezekkel foglalkozz”

Ez egy újabb JELENIDEJŰ AKTÍV FELSZÓLÍTÁS. A Septuagintában ezt a fogalmat a meditációra, gondolkodásra használták (vö. Ézs. 33:18; Apcsel 4:25). Az ÚSZ-ben úgy tűnik, hogy ennek a kitartó gyakorlatnak aktív értelme volt.

■

NASB „ezekkel foglalkozz”
NKJV „teljesen add át magad ezeknek”
NRSV, TEV „szánd magad oda ezeknek”
NJB „legyen foglalatosságod”

Ez egy újabb JELENIDEJŰ FELSZÓLÍTÁS. Azt jelenti, hogy "helyezd magad ezekbe a tanításokba". Ezek legyenek az életedben és a szolgálatodban az elsődlegesek. Isten igazságának annyira tisztán és nyilvánvalóan kell formálnia az életünket oly módon, hogy mások tisztán lássák Krisztust bennünk!

■ **„hogy előrehaladásod nyilvánvaló legyen mindenki előtt”** Ne felejtsétek el, hogy Timóteusnak hívők és nem hívők előtt kellett élnie oly módon, hogy semmiben ne tudjanak fogást találni rajta az evangélium vagy a szolgálatának kritizálása szempontjából (vö. 3:2,7,10; 5:7,8,14; 6:14). A hamis tanítókban ennek az istenfélelemben való növekedési folyamatnak pontosan a szöges ellentettjét láthatjuk (vö. II. Tim. 2:16 és 3:9).

4:16 „Legyen gondod önmagadra és a tanításra” Itt újra csak egy újabb JELENIDEJŰ AKTÍV FELSZÓLÍTÁST találunk. Timóteusnak időt kell szakítania a saját szellemi erősödésére és épülésére. Ez nagyon jó tanács napjaink pásztorainak (vö. a köv. versekkel: 6c; 7b; 12b).

■ **„maradj meg ezek mellett”** Ez újra csak egy JELENIDEJŰ AKTÍV FELSZÓLÍTÁS. Timótheusnak a kitartásban is példának kell lennie, mert a hamis tanítók és azok követői nyilvánvalóan nem voltak kitartóak. Az üdvösség nem csak a kezdeti megtérés megvallásához, hithez és kegyességhez kapcsolódik, hanem ahhoz is, hogy ezeket folyamatosan tenni kell. A kitartás a valódi megtérés bizonyítéka! Az igazi Biblikus kereszténységben az, ahogyan valaki elkezdi keresztény életét, ahogyan megéli azt, és ahogyan befejezi azt nagyon is életbe vágó!

KÜLÖNLEGES TÉMA : A KITARTÁS SZÜKSÉGESSÉGE

A keresztény élethez kapcsolódó tanokat nehéz megmagyarázni, mert tipikusan keleti párbeszédes formában lettek előadva. Ezek a párbeszéd párok ellentmondásosnak tűnnek, s mégis mindkettő biblikus. A nyugati keresztények hajlamosak votak kiválasztani az egyik igazságot és tudomást sem venni a másikról vagy lebecsülni azt. Hadd illusztráljam.

1. Az üdvösség egy kezdeti/egyszeri döntés, hogy bízunk Krisztusban, vagy egy életre szóló odaszántság a tanítványságra?
2. Az üdvösség egy szuverén Istentől jövő kegyelem általi kiválasztás, vagy az emberiség hite és megtérése válaszként egy isteni ajánlatra?
3. Az üdvösséget, miután elnyertük, lehetetlenség elveszíteni, vagy továbbra is szükséges a buzgóság?

A kitartás témája mindig is vitás volt az egyháztörténelem során. A probléma a látszólag ellentmondásosnak tűnő igékkel kezdődik az ÚSZ-ben:

1. az üdvbizonyosságról szóló szövegrészek
   a. Jézus kijelentései (János 6:37; 10:28-29)
   b. Pál kijelentései (Róma 8:35-39; Ef. 1:13; 2:5,8-9; Fil. 1:6; 2:13; II. Thessz. 3:3; II. Tim. 1:12; 4:18)
   c. Péter kijelentései (I. Péter 1:4-5)
2. a kitartás szükségességéről szóló szövegrészek

a. Jézus kijelentései (Máté 10:22; 13:1-9,24-30; 24:13; Márk 13:13; János 8:31; 15:4-10; Jel. 2:7,17,20; 3:5,12,21)
b. Pál kijelentései (Róma 11:22; I. Kor. 15:2; II. Kor. 13:5; Gal. 1:6; 3:4; 5:4; 6:9; Fil. 2:12; 3:18-20; Kol. 1:23)
c. A zsidókhoz írt levél írójának kijelentései (2:1; 3:6,14; 4:14; 6:11)
d. János kijelentései (I. János 2:6; II. János 9)
e. az Atya kijelentései (Jel. 21:7)

A bibliai üdvösség a szuverén Háromegy Isten szeretetéből, irgalmából és kegyelméből fakad. Egy ember sem szerezhet üdvösséget a Lélek kezdeményezése nélkül (vö. János 6:44,65). Az Istenség az első, és meghatározza a tennivalók sorrendjét, de kötelezi az embert, hogy hitben és megtérésben válaszoljon először is, majd folyamatosan. Isten az emberiséggel egy szövetséges kapcsolatban működik együtt. Vannak kiváltságok, és felelősségek is!

Az üdvösség lehetősége minden embernek fel lett ajánlva. Jézus halála elintézte a bukott teremtés bűn-problémáját. Isten gondoskodott egy útról és azt szeretné, ha mindenki, aki az Ő képére teremtetett, válaszolna a szeretetére és a Jézusban való gondoskodására.

Ha szeretnél ebben a témában többet is olvasni nem Kálvinista szemszögből, akkor lásd:

1. Dale Moody, *The Word of Truth*, (Az Igazság Igéje) Eerdmans, 1981, (348-365 oldalak)
2. Howard Marshall, *Kept by the Power of God*, (Isten Hatalma Által Megtartva) Bethany Fellowship, 1969
3. Robert Shank, *Life in the Son*, (Élet a Fúban) Westcott, 1961

A Biblia ezzel a témával kapcsolatban két különböző problémával foglalkozik: (1) az üdvbizonyosságot engedélyként használják arra, hogy gyümölcstelen, önző életet éljenek, és hogy (2) bátorítja azokat, akik küszködnek a szolgálattal és személyes bűnnel. Az a probléma, hogy rossz csoportok fogják a rossz üzenetet, és teológiai rendszert építenek fel korlátozott bibliai igerészekre alapozva. Néhány kereszténynek elkeseredetten szüksége lenne az üdvbizonyosság üzenetére, míg másoknak kemény figyelmeztetésekre! Te melyik csoportba tartozol?

■ **„mert ha így cselekszel, megmented magadat is, hallgatóidat is."** Ez kapcsolódhat a 10. vershez is vagy pedig a hamis tanítókhoz is (vö. 2:15). Pált mindig is nagyon izgatta, hogy vigyázzon magára, nehogy méltatlanná váljon (vö. I. Kor. 9:27).

Az ÚSZ számos IGEIDŐT használ arra, hogy körbeírja, elmagyarázza az üdvösséget:

1. AORISZT (azaz befejezett cselekvés), Apcsel 15:11; Róma 8:24; II. Tim. 1:9; Titusz 3:5 (Róma 13:11 egyesíti az AORISZT igeidőt a JÖVŐBELI iránnyal)
2. BEFEJEZETT (azaz a létállapot leírása), Ef. 2:5,8
3. JELEN (azaz jelenleg is tartó cselekvés), I. Kor. 1:18; 15:2; II. Kor. 2:15; I: Péter 3:21; 4:18
4. JÖVŐ (maga az ige ideje vagy a szövegkörnyezetből következtetve), Róma 5:9,10; 10:9; 11:26; 13:11; I. Kor. 3:15; 5:5; Fil. 1:28; I: Thessz. 5:8-9; I. Tim. 4:16; Zsid. 1:14; 9:28; I. Péter 1:5

Ezért aztán az üdvösség egy kezdeti hiten alapuló döntéssel kezdődik, és az életstílus szerű hitet eredményezi, ami egy nap majd láthatóan tökélessé válik (vö. I. János 3:2). Lásd Különleges Téma a II. Tim. 1:9-ben.

MEGVITATANDÓ KÉRDÉSEK

Ez egy tanulmányozást elősegítő kommentár, ami azt jelenti, hogy te magad vagy a felelős a saját Biblia értelmezésedért. Mindannyian abban a fényben kell járnunk, ami megadatott. Te, a Biblia és a Szentlélek vagytok az elsődlegesek az értelmezésben. Ne mondj le erről egy

kommentátor miatt sem.

Ezek a megvitatandó kérdések azért vannak, hogy segítsenek átgondolni a könyv ezen részének főbb témáit. Gondolat-ébresztő szándékuk van, nem pedig definiáló.

1. A hamis tanítók keresztények? Keresztények voltak valaha is?
2. Az absztinencia és az aszketizmus miért veszélyes a Gyülekezetre?
3. Mit jelent a 10. vers? A végén mindenki meg fog térni?
4. Hogyan kellett Timóteusnak túllépnie a fiatalkorán?

I. TIMÓTEUS 5

MODERN FORDITÁSOK BEKEZDÉSI FELOSZTÁSAI

UBS[4]	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Mások Felé Való Kötelezettségeink	A Gyülekezet Tagjaival Való Bánásmód	A Pásztor és a Nyáj	A Hívők Felé Való Kötelezettségek	Pásztori Gyakorlat
5:1-2	5:1-2	5:1-2	5:1-2	5:1-2
	Tiszteld a Valóban Özvegyeket			Özvegyek
5:3-16	5:3-16	5:3-8	5:3-8	5:3-8
		5:9-16	5:9-10	5:9-16
			5:11-16	
	Tiszteld az Elöljárókat			Az Elöljárók
5:17-23	5:17-25	5:17-22	5:17-22	5:17-22
		5:23	5:23	5:23
5:24-6:2a		5:24-6:2a	5:24-25	5:24-25

HARMADIK OLVASÁSI CIKLUS (az "Útmutató a Helyes Bibliaolvasáshoz"-ból)
KÖVETVE AZ EREDETI SZERZŐ SZÁNDÉKÁT A BEKEZDÉSEK SZINTJÉN

Ez egy tanulmányozást elősegítő kommentár, ami azt jelenti, hogy te magad vagy a felelős a saját Bibliaértelmezésedért. Mindannyian abban a fényben kell járnunk, ami megadatott. Te, a Biblia és a Szentlélek vagytok az elsődlegesek az értelmezésben. Ne mondj le erről egy kommentátor miatt sem.

Együltödben olvasd el az első részt. Azonosítsd a témákat. Hasonlítsd össze a te témafelosztásaidat az öt különböző fordítással. A bekezdések nem ihletettek, de mindenképp kulcsfontosságúak az eredeti szerző szándékainak azonosításához, ami az értelmezés szíve. Minden bekezdésnek egy és csak egy témája van.

1. Első bekezdés

2. Második bekezdés

3. Harmadik bekezdés

4. Stb.

SZÖVEGÖSSZEFÜGGÉSI BETEKINTÉS

A. A könyv szélesebb értelemben vett történelmi hátterének fényében ezeket a pásztori tanácsadás szavait valószínűleg a hamis tanítók cselekedetei is formálták
   1. az özvegyekkel való problémák (5:3-16)
   2. az elöljárókkal való problémák (5:17-25)
   3. a szolgákkal való problémák (6:1-2a)
   4. a hamis tanítókkal való problémák (6:2b-10)
      a. tanok
      b. gazdagság

B. Három olyan kifejezés van ebben a szakaszban, amit két különböző értelemben is használ
   1. "vén"
      a. idősebb ember (1. vers)
      b. házi gyülekezet vezetője (17. vers)
   2. "özvegy"
      a. egy házaspár női életben maradt fele, akit a gyülekezet segített (3-8 versek)
      b. nőnemű egyházi szolgálók egy bizonyos kategóriája, akiket a gyülekezet alkalmazott (9-16 versek)
   3. "tisztelet"
      a. megbecsülés (3. és 17. vers)
      b. fizetség (3. és 17. vers)
      c. vagy mind a kettő

C. Bizonyos módon az 5. fejezet kapcsolódik a 3. fejezethez. Az 5:17ben szereplő "vének" szó utalhat a 3:1ben szereplő "felülvigyázókra", és az 5:9 özvegyek "listája" a 3:11ben szereplő "asszonyok"ra.

   Látom én magam is, hogy különbséget tenni a gyülekezet által segített özvegyek (3-8 versek) és azon özvegyek között, akik a gyülekezetben szolgáltak, eléggé túlzó lehet, de amiért ezt a nézetet vallom, az a következő:
   1. A követelmények az özvegyek felé elég szigorúak (vö. 5,9-10). Ez azt jelentené, hogy a gyülekezet csak egy pár, különleges özvegynek segített?
   2. A 9. vers felsorolása úgy tűnik, hogy az az özvegyek egy különleges listája.
   3. A lista (vö. 5:9) vagy az ígéret (szó szerint "az első hit") ami a 12. versben szerepel sokkal többet rejt magában, mint pusztán azt az ígéretet, hogy nem házasodnak meg újra. Miért lenne az újbóli házasság probléma? Mert ezzel lekerülne az özvegy a gyülekezeti támogatás listájáról, de mi van akkor, ha volt egy szerződés, aminek értelmében a gyülekezet alkalmazásában volt? Ebben az esetben a gyülekezet segítette a szükségben lévőt (azaz fizetséget adott), viszont a támogatott személy szolgálatát is megkapta (azaz más nők felé szolgáltak).
   4. A 17. versben kezdődő rész, ami a "vének" kérdését vitatja meg, magában foglalja a gyülekezet által fizetett segítséget.

SZÓ ÉS KIFEJEZÉSTANULMÁNY

SZÖVEG: 5:1-2

[1] Idősebb férfit ne dorgálj meg, hanem intsd mint apádat, a fiatalabbakat pedig mint öcsédet, [2]az idősebb asszonyokat mint anyádat, a fiatalabbakat mint húgodat: teljes tisztasággal.

5:1 „Ne dorgálj meg" Ez egy AORISZT AKTÍV KÖTŐMÓD NEGATÍV KÖTŐSZÓVAL, ami azt jelenti, hogy ne fogj bele a cselekvésébe. Ez egy erőteljes görög kifejezés, ami szó szerint azt jelenti, hogy "ne verekedj össze" (vö. 3:13). A keresztényeknek másképp kell viselkedniük, mindig szeretetben kell cselekedniük, és a megbékélésre kell törekedni. Lehet, hogy ez a tanács az ÓSZ-i intésre utal, hogy tisztelni kell az idősebbeket, III. Mózes 19:32.

■ **„Idősebb férfit"** Ez a kifejezés szó szerint a "vén/elöljáró" szó, a *presbuteros*. Két értelemben használja ezt a kifejezést ez a szövegkörnyezet: (1) idősebb férfira utalva (1. vers) és (2) a helyi házi gyülekezetekben lévő vezető szerepére (17. vers, vö. I. Péter 5:1,5).

KÜLÖNLEGES TÉMA: A KOR

I. Bevezetés

A. Idézet a Christian Life Commission (A keresztény élet küldetése) "A család jövője" cikkéből (1973-as kiadás, 16. oldala), amit L. D. Johnson írt, és a "Héber-Keresztény Öregségi egészségrendszer" címet adta neki:

> „Az idősödőek felé való hozzáállásunk, amit a magatartásunk tükröz vissza, s ami annyira ellentétes a szentimentális felszólalásainkkal, azt sugallja, hogy sokkal lelkesebben ajánljuk a Bibliát, mint ahogy engedelmeskednénk neki. Lehetséges, hogy egyetlen más társadalom sem mutat kevesebb törődést az idősek felé a civilizált emberek között, mint a mienk. Fiatal imádók vagyunk. A fiatalokról gondoskodunk, kényeztetjük és túlságosan is óvjuk őket, a kedvükben járunk, irigyeljük őket, és bolondot csinálunk magunkból miközben megpróbálunk rájuk hasonlítani. A fiatalság, a legalacsonyabb korunk, a legmagasabb rendű értékünk.
>
> Mégis, egy ilyen nagymértékben a feje tetejére állt értékrendszer abszurditásának annyira nyilvánvalónak kellene lennie. A nyugati világban hat ember közül egyikünk hatvanon felüli, és az arány csak növekszik."

B. A különböző kultúrák nagyban eltértek abban, hogy hogyan kezelték az idősebbjeiket:

1. A keleti kultúrák nagy tiszteletet és törődést mutattak az időseik iránt.
2. Az amerikai indián kultúra magukra hagyta az öregjeiket, hogy meghaljanak.

C. Van néhány bibliai útmutató, hogy a segítségünkre legyenek ezen a területen.

II. Bibliai Anyagok

A. Ószövetség

1. A kor egy isteni áldás a szövetséges együttjáráshoz.
   a. Példabeszédek 16:31
   b. I. Mózes 15:15
   c. II. Mózes 20:12; V. Mózes 6:2; 22:6-7; 25:15
   d. Jób 5:17-26 (leginkább a 26. vers)
   e. Zsolt 91:14-16
   f. Zsolt 92:1-15 (leginkább a 14-15 versek)
2. Még az áldott öregkornak is megvannak a maga sajátos problémái
   a. elég szemléletesen írja le az öregkort a Prédikátor 12:1-5
   b. Izsáknak rossz volt a látása, I. Mózes 27:1
   c. Jákóbnak rossz volt a látása, I. Mózes 48:10
   d. Élinek rossz volt a látása, I. Sámuel 3:2
   e. Barzillajnak rossz volt a hallása és az ízérzékelése, II. Sámuel 19:31-35
   f. Dávidnak rossz volt a keringése, I. Királyok 1:1-4
   g. Ahijjának rossz volt a látása, I. Királyok 14:4
3. Isten soha nem hagy el minket, még öreg korunkban sem.
   a. Zsolt 37:23-26
   b. Zsolt 71:9,18
   c. Zsolt 73:24
4. Az öreg kort, mivel az Isten áldásának jele, tisztelni kell.
   a. III. Mózes 19:32
   b. Ruth 4:15
   c. Példabeszédek 23:22
   d. A tiszteletlenség most és a jövőben is meg lesz ítélve
      (1) V. Mózes 28:50

(2) I. Sámuel 2:31-32
(3) Ézsaiás 3:5
(4) Jeremiás Siralmai 4:16; 5:12
e. Salamon Bölcsességei 2:10
f. Ben Sirach Bölcsességei 8:6
5. Az áldott kor bölcsességet és helyes megítélést hoz
a. I. Királyok 12:8
b. Jób 12:12,20
c. Jób 15:10
d. (Ben Sirach Bölcsességei 25:6)
e. Két kivétellel
(1) Jób 32:6
(2) Prédikátor könyve 4:13
6. Mi számít öregkornak?
a. III. Mózes 27:1-8, 60 év
b. Zsoltárok 90:10, az átlag 70, ami még jobb az 80
c. Ézsaiás 65:20, 100 év
d. (Ben Sirach Bölcsességei 18:9 – 100 év)
B. Újszövetség
1. I. Timóteus
a. az özvegyek szerepe, 5:3
b. az idősebbek felé való hozzáállás, 3:1-2
c. a hívők felelősek a saját családjuk felé, 3:8

III. Néhány Praktikus Tanács
A. Tanítsd meg a gyermekeidet, hogy tiszteljék az idősebb embereket (erre magadnak is szükséged lesz egy nap!).
B. Csinálj ebből családi programot, hogy a családod idősebb tagjaival felveszitek a kapcsolatot. Ha lehetséges akkor személyesen, ha nem, hívjátok fel őket vagy írjatok nekik, főleg ünnepekkor.
C. Látogassatok meg egy idősebb szomszédot vagy egy idősek otthonát. Bátorítsd a gyülekezetedet, hogy fogadjatok örökbe egy ilyen otthont, és látogassátok azt rendszeresen.
D. Biztosíts alkalmat arra, hogy a fiatalabb gyermekeid időt tölthessenek a nagyszüleikkel, legyenek azok vér szerintiek, vagy "fogadottak".
E. Bátorítsuk gyülekezeteinket arra, hogy alakítsanak ki egy Idősebb Felnőttek felé való Szolgálatot. Jelölj ki egy munkatársat, aki koordinálja ezt.
F. Személyesen kezdd el azt még most, hogy készülsz és tervezed a nyugdíjas éveidet.

■ **„hanem intsd, mint apádat”** Ez egy JELENIDEJŰ AKTÍV FELSZÓLÍTÁS. Pál azt hangsúlyozza ki Timóteus számára, hogy a házi gyülekezetek tagjait úgy kezelje, mint a legközelebbi családtagjait (vö. Márk 3:31-35). Az "apáknak és az anyáknak" járó tisztelet lehetséges hogy a tízparancsolatra utal (vö. 4. vers).

5:2 „a fiatalabbakat, mint húgodat: teljes tisztasággal” (1) Timóteus kora és (2) a hamis tanítók szexuális kihasználásra való törekvése miatt (vö. II. Tim. 3:6) Pál nagyon ügyelt arra, hogy rámutasson a fiatal asszonyokkal való tisztaságra.

SZÖVEG: 5:3-8

[3] Az özvegyasszonyokat, akik valóban özvegyek, tiszteld. [4]Ha pedig egy özvegyasszonynak gyermekei vagy unokái vannak, ezek tanulják meg, hogy elsősorban a saját házuk népét becsüljék meg, és hálájukat szüleik iránt róják le, mert ez kedves az Istennek. [5]A valóban özvegy és magára maradt asszony pedig Istenben reménykedik, és kitart a könyörgésben és imádkozásban éjjel és nappal. [6]A kicsapongó pedig már életében halott. [7]Ezekről a dolgokról is rendelkezzél, hogy feddhetetlenek legyenek. [8]Ha pedig valaki övéiről és főként háza népéről nem gondoskodik, az megtagadja a hitet, és rosszabb a hitetlennél.

5:3 „Az özvegyasszonyokat … tiszteld” A 3. és 17. versben szereplő "tiszteld" kifejezés lehetséges, hogy arra az illetményre utal, amit a gyülekezet adott a (1) szükségben lévő özvegyeknek (vö. 3-8); (2) bizonyos női segítőknek(vö. 9-16); és (3) és a véneknek (vö. 17-22). Úgy tűnik, hogy a gyülekezet, követve az ÓSZ-i zsinagógát (vö. V. Mózes 24:27-22; II. Mózes 22:22-24; Ézsaiás 1:17Apcsel 6:1; 9:39,41), törődtek az özvegyekkel. Pál nagyon odafigyelt arra, hogy azok, akiket a gyülekezet segített valóban szükségben voltak-e, vagy nem volt saját családja, akik segítettek volna rajtuk (vö. 4,16). A hamis tanítók kihasználták az özvegyeket (vö. 6,15). Pál arra inti a gyülekezetet, hogy segítség a valóban özvegyeket.

5:4 „ha” Ez ELSŐ TÍPUSÚ FELTÉTELES MONDAT (mint a 8, vers). Voltak olyan özvegyek, akiket a saját családjuk elhanyagolt (vö. 8,16).

■ **„mert ez kedves az Istennek”** Ez valószínűleg a Tízparancsolatra utal, hogy tiszteld apádat és anyádat (vö. II. Mózes 20:12), ebben az esetben a megözvegyült anyádat. Az ÓSZ-ben Isten megvédi a gyengéket, a szociálisan jogfosztottakat és azokat, akiknek nincsen hatalmuk. Az "özvegyek, az árvák és az idegenek" megvédéséért szóló kiáltás annyira jellegzetessé válik itt, mint az V. Mózesben szereplő kifejezés (amit Jeremiás ismétel meg).

A hívők a YHWH iránti szeretetüket és tiszteletüket azzal mutatják meg, hogy tisztelik az Ő igéjét és akaratát azáltal, hogy szoros családi köteléket tartanak és megtartják kötelességüket.

5:5 „A valóban özvegy és magára maradt asszony” Pál pontos útmutatásokat ad a maga idejében élőknek azzal kapcsolatban, hogy milyen követelményeknek kell megfelelniük azoknak, akik segítséget kaphattak a gyülekezettől (de a 9. vers "listájában nem"): (1) BEFEJEZETT IGEIDŐ – a múltban is és most is egyedül él; (2) BEFEJEZETT IGEIDŐ – a múltban is és jelenleg is istenfélő életet élő asszony; (3) JELENIDEJŰ – folyamatosan menekül a világi gyönyörök elől a folyamatos ima által. Anna (Lukács 2:37) és Dorcas (Apcsel 9:36) (bár róla nem említi meg külön, hogy özvegy volt), eleget tenne ezeknek a követelményeknek.

5:6

NASB	**„de az, aki buja gyönyörökre adja magát”**
NKJV	**„de az, aki a gyönyörökben él”**
NRSV	**„aki a gyönyöröknek él”**
TEV	**„aki a gyönyörökre adja magát”**
NJB	**„aki csak a gyönyörökre gondol”**

A kulturális helyzet miatt lehetséges, hogy ez (1) azokra az özvegyekre utal, akik a prostitúcióhoz fordultak, hogy megélhetésük legyen, vagy (2) a hamis tanítók szexuális kihasználására utal (vö. II. Tim. 3:5-7). Úgy tűnik, hogy ez egy eléggé szigorú figyelmeztetés volt (vö. 15. vers).

■ **„már életében halott”** Ez a szellemi halál állapotára utal (BEFEJEZETT AKTÍV KIJELENTŐMÓD). Ez az igevers az efézusi házi gyülekezet özvegyeit írja le! A hamis tanítók nem csak a saját "halálukat" hozták el, hanem most már mások "haláláért" is felelősek lettek szellemileg.

5:7
NASB **„Ezekről a dolgokról is rendelkezzél"**
NKJV **„ezeket a dolgokat is rendeld el"**
NRSV **„ezeket parancsold meg"**
TEV **„ezeket az utasításokat add nekik"**
NJB **„ezekre utasítsd őket"**

Ez a kifejezés "szigorú katonai parancsokra" utal (vö. 1:3,18; 4:11). Ezek nem javaslatok voltak! Ezek nem személyes ízlés kérdései voltak.

■ **„hogy feddhetetlenek legyenek"** Ez egy nagyon is helyénvaló elhívás volt és ma is az a hívők számára. Bárki, aki nem gondoskodik a saját rokonairól, főleg a közvetlen családjáról, az megtagadja a hitet, és a közösség szemében rosszabb, mint egy hitetlen (7,8-as versek). Ez a Márk 7:9-13-ban feljegyzett Jézusi tanítást tükrözi vissza. Úgy tűnik, hogy folyamatosan ahhoz a témához kötődik, hogy semmiben ne adj okot a kritizálása, hívők és hitetlenek előtt egyaránt (vö. 3:2,7,10; 6:7; 6:14). A keresztényeknek mindig úgy kell élniük, hogy másokat Krisztushoz vonzzák életstílusuk által. Ennek a pozitív oldalát a 4. versben láthatjuk, míg ez a negatív oldal. Lásd Különleges Téma: A Női Gyülekezeti Szolgálók Jellemvonásai a 3:12-ben.

5:8 „ha" Ez egy ELSŐ TÍPUSÚ FELTÉTELES MONDAT, ami arra utal, hogy néhány hívő elhanyagolta a családját.

■ **„megtagadja a hitet, és rosszabb a hitetlennél"** Én úgy hiszem, ez a személy a társadalomban képviselt bizonyságtételére utal (vö. 7. vers; 3:4-5), nem pedig az üdvösségük állapotára. Még a hitetlenek is gondoskodnak a családjukról. Bár vannak itt más szövegrészek is, amik a "megtagadni" szót használják, és Isten teljes elutasítását értik ezalatt (vö. II. Tim. 2:12;Titusz 1:16; II. Péter 2:1; Júdás 4). A szövegkörnyezetben viszont valahogyan mégis is hamis tanítók cselekedeteihez és tanításaihoz kapcsolódik, akik "elestek a hittől" (vö. 1:19-20; 4:1-2; 6:9-10,20-21), vagy pedig azok követőihez (vö. 6. és 15. vers).

SZÖVEG: 5:9-16

9 Az özvegyasszonyok közé csak olyat szabad bejegyezni, aki nem fiatalabb hatvan évesnél, aki egy férfi felesége volt, 10 aki mellett jó cselekedetei tanúskodnak, ha gyermekeket nevelt fel, ha vendégszerető volt, ha a szentek lábát megmosta, ha nyomorultakon segített, ha mindenféle jó cselekedetre kész volt. 11 A fiatalabb özvegyeket pedig ne jegyezd be, mert ha Krisztus ellenére feltámad bennük a vágy, férjhez akarnak menni. 12 Ezek ítéletet vonnak magukra, mert előző fogadalmukat megszegték. 13 Egyszersmind semmittevők is, akik megszokják, hogy házról házra járjanak; de nemcsak semmittevők, hanem fecsegők is, a más dolgába avatkoznak, és olyanokat beszélnek, amilyeneket nem kellene. 14 Azt akarom tehát, hogy a fiatalabb özvegyek menjenek férjhez, szüljenek gyermekeket, vezessenek háztartást, és ne adjanak semmi alkalmat az ellenségnek a gyalázkodásra. 15 Mert egyesek már a Sátánhoz hajlottak. 16 Ha egy hívő asszonynak özvegyasszony hozzátartozói vannak, segítse őket, ne terheljék a gyülekezetet, hogy az a valóban özvegyeket segíthesse.

5:9 „Az özvegyasszonyok közé csak olyat szabad bejegyezni, aki nem fiatalabb hatvan évesnél" Ez egy JELENIDEJŰ PASSZÍV FELSZÓLÍTÁS NEGATÍV ELÖLJÁRÓSZÓVAL, ami azt jelenti, hogy be kell fejezni egy olyan cselekedetet, ami már folyamatban volt. Itt egy újabb kitétel, aminek a gyülekezetben szolgáló özvegyeknek meg kellett felelniük. A "lista, vagy bejegyezni" kifejezés a görögben a "hivatalos feljegyzés"-re használt kifejezés. Az özvegyasszonyok felsorolása lehetséges, hogy a "diakonisszák" fogalmával egyenlő (vö. 3:11; Róma 16:1). Az "Apostoli Alkotmányban", amit a korai második században írtak meg, három kategóriába sorolták a

női szolgálókat: szüzek, diakonisszák és özvegyek.

■
NASB „aki egy férfi felesége volt”
NKJV „hacsak nem egy férfi felesége volt”
NRSV „és csak egyszer volt házas”
TEV „Továbbá csak egyszer lehetett házas”
NJB „akinek csak egyetlen férje volt”

Nagyon sokat vitatkoztak azon, hogy mit is jelent ez a kifejezés (vö. 3:1,12). De az nyilvánvaló, hogy bármit is jelentsen, az efezusi és a krétai házi gyülekezeteknek ez nagyon is fontos téma volt (3:1,12; 5:9; Titusz 1:6). Erős, istenfélő családok mindig is erőteljes bizonyságtétellel szolgáltak (és ma is szolgálnak) az összezavarodott világ felé.

Teljesebb jegyzetért lásd a 3:2-t. A 1. versben a fiatalabb özvegyasszonyokat arra bátorítja, hogy házasodjanak újra. Ez arra enged következtetni, hogy a második házasság nem volt bűn (vö. Róma 7:2-3; I. Kor. 7). Az Európai Baptista körökben ezt az "egy feleségű férfi" vagy "egy férfi felesége" fogalmat úgy értelmezték, mint egy bibliai elutasítást a második házassággal kapcsolatban, főleg, amennyiben pásztorról volt szó. Mindazonáltal a közel-keleti kultúrában nem erről volt szó. Ez a feltevés a korai egyház növekvő aszketizmusát tükrözte vissza, de nem az ÚJSZÖVETSÉG állásfoglalását. A görög gondolkozás negatív hatással volt a korai pogány gyülekezetekre. A valódi biblikus hit soha nem húzódik el a világtól, hanem aktív bizonyságtétel a világban.

5:10 „aki mellett jó cselekedetei tanúskodnak” A 10. vers fennmaradó részében öt, külön is megnevezett jó cselekedet van felsorolva (mind ELSŐ TÍPUSÚ FELTÉTELES MONDATban). Lásd Különleges Téma: Női Gyülekezeti Szolgálók Jellemvonásai a 3:12-ben. Ezek a jó cselekedetek a helyi közösség által a nőktől elvárt szerepet tükrözik vissza.

■ **„ha”** Ez itt egy öt elemből álló ELSŐ TÍPUSÚ FELTÉTELES MONDAT a 10. versben, ami a gyülekezet által alkalmazott özvegyasszony jellemvonásairól szól.

■ **„ha gyermekeket nevelt fel”** Ez nem azt jelentette, hogy gyermektelen asszonyokat nem lehetett számba venni, hanem azt, hogy ha voltak gyermekei, azoknak istenfélőknek kell lenniük. Ez az újra és újra visszatérő hangsúlyozása (vö. 3. fejezet) az erős, istenfélő, hűséges családi életnek.

■ **„ha vendégszerető volt”** Ez nem arra utal, hogy bárkit és mindenkit befogadott az otthonába, hanem hogy elszállásolta az átutazó keresztény vezetőket.

■ **„ha a szentek lábát megmosta”** Ez a házi szolga feladata volt egy vendég fogadásánál. Jézus is megtette ezt a tanítványaival, hogy alázatosságra tanítsa őket (vö. János 13). Itt úgy tűnik, hogy metaforikus értelemben használja az alázatos szolgálatra (és valószínűleg a kulturálisan elvárt vendégszeretetre).

KÜLÖNLEGES TÉMA: SZENTEK

Ez a héber kadash görög nyelvű megfelelője, aminek alapvetően az volt a jelentése, hogy valakit, vagy valamit, vagy valamilyen helyet YHWH kizárólagos használatára elkülönítettek. Az angol "szentség" fogalmát jelöli ez a szó. YHWH a természete miatt is különáll az emberiségtől (örökkévaló, nem teremtett Lélek), és a jelleme miatt is (erkölcsi tökéletesség). Ő a mérce, amihez mindent mást mérnek, és ami alapján megítélik. Ő a transzcendens Szent.

Isten az embert a társasága miatt teremtette meg, de a bűneset (I. Mózes 3) kapcsolati és erkölcsi korlátot emelt a Szent Isten és a bűnös emberiség közé, majd Isten úgy döntött, hogy

helyreállítja lelkiismerettel rendelkező teremtését; így aztán arra hívja népét, hogy legyenek "szentek" (vö. III. Mózes 11:44; 19:2; 20:7,26; 21:8). YHWH-val való hit-kapcsolat által népe szentté lett a Vele való szövetséges kapcsolatban, de minket is arra hívott el, hogy szentül éljünk (vö. Máté 5:48).

Ez a szent élet azért lehetséges, mert Jézus életén és munkáján keresztül a hívők teljes elfogadást és bűnbocsánatot nyertek, és a Szentlélek jelenléte ott van az elméjükben és a szívükben. Ez a következő paradox helyzetet idézi elő:

1. szentek vagyunk, mert Krisztus igazsága nekünk tulajdoníttatott
2. a Lélek jelenléte miatt a szent életre lettünk elhívva

A hívők "szentek" (*hagioi*) mert jelen van az életünkben: (1) a Szent (az Atya) akarata; (2) a Szent Fiú (Jézus) munkája; és a (3) Szentlélek jelenléte.

Az ÚSZ mindig úgy utal a szentekre, hogy TÖBBESSZÁMBAN mutat rájuk (kivéve a Filippi 4:12, de még itt is a szövegkörnyezet TÖBBESSZÁMba helyezi). Üdvösséget nyerni azt jelenti, hogy tagja vagy a családnak, a testnek, az épületnek! A biblikus hit a személyes befogadással indul, de társasági közösséggé fejlődik. Mindannyiunk rendelkezik ajándékkal (vö. I. Kor. 12:11) Krisztus testének – az egyháznak az egészsége, növekedése, jól-léte érdekében (vö. I. Kor. 12:7). A szolgálatra lettünk megváltva! A szentség egy családi jellemvonás!

■ **„ha a nyomorultakon segített”** Itt újra csak a hívők felé tanúsított vigasztaló szolgálatra utal, de a szükségben lévő, fájdalmakkal küszködő, elveszett felebarátot is jelenthet. Minden egyes jellemvonás ezeknek az idősebb özvegyasszonyoknak a szolgáló szívét fedi fel.

5:11 „A fiatalabb özvegyeket pedig ne jegyezd be, mert ha Krisztus ellenére feltámad bennük a vágy, férjhez akarnak menni.” Nem szabad elfelejtenünk a házasság pozitív teológiáját, amit a Bibliában találunk (I. Mózes 1,2). Ez a kifejezés úgy tűnik, hogy ahhoz a fogadalomhoz kötődik, amit ezek az özvegyasszonyok tettek, amikor a házi gyülekezet alkalmazott segítői lettek (vö. 12. vers). Ez nem a házasság becsmérelése, hanem annak a becsmérelése, hogy tettek egy fogadalmat Krisztus nevében, és nem tartják azt meg (pl. a válás is ilyen).

5:12 „Ezek ítéletet vonnak magukra” A King James fordítás a "kárhozat" szót használja. Ez túlságosan is radikális fordítása a görög *krino* szónak. Az Istennek tett ígéretek nagyon is komoly ígéretek voltak és azok is ma is (vö. III. Mózes 27 és IV. Mózes 30), de nem voltak az üdvösségre kihatással.

■

NASB	**„előző fogadalmukat megszegték”**
NJKV	**„első hitüket félredobták”**
NRSV	**„megszegték első fogadalmukat”**
TEV	**„megszegték neki tett első ígéretüket”**
NJB	**„mert hűtlenek voltak eredeti ígéretükhöz”**

A görög *pistis* szónak, amit általában "hit"-nek, "bizalom"-nak vagy "hinni"-nek szoktak fordítani, van egy ÓSZ-i mellékjelentése, ami a hűségesség, megbízhatóság. Itt ebben a helyzetben pedig pontosan ezt használják, abban az értelemben, hogy a Krisztus szolgálatára tett ígéretüknek elsődleges fontossága volt (szó szerint az "első hit").

5:13 „házról házra járnak” Valószínűleg az özvegyasszonyok segítettek a napi szükségletekben és a hetenkénti ételosztásban (mint ahogy tették azt a zsinagógákban is) a különböző házi csoportok tagjai számára. Lehetséges, hogy házról házra jártak meglátogatni a hívőket.

■ **„fecsegők, semmittevők”** Az első kifejezést a III. János 10 használja, amikor hamis vádat

hoztak fel egy gyülekezeti vezető ellen. A Titusz 1:11 nyilvánvalóan leírja ezt a problémát. A probléma nem is a haszontalan pletykálkodás volt, hanem az eretnekség!

A második kifejezést az Apcsel 19:19 használja a mágiára vagy a varázslásra. Bár ebben a szövegkörnyezetben ez a szó azokra az asszonyokra utal, akik mások dolgába beleavatkozva azt gondolják, hogy ez az ő dolguk (az NJB fordítás a "kotnyeles" szót használja).

■ **„olyanokat beszélnek, amilyeneket nem kellene"** A Pásztori Levelek fényében tudjuk, hogy a hamis tanítók fiatal asszonyokat csaptak be (vö. II. Tim. 3:5-7), így lehetséges, hogy ezek is hamis tanokat hirdettek házi csoportról házi csoportra járva, vagy egyik keresztény házigazdától a másikig menve (vö. Titusz 1:11). Ez az, ami miatt Pál nem engedi meg nekik, hogy nyilvánosan beszéljenek a házi csoportokban (vö. 2:9-15) és azt sem engedi meg nekik, hogy segítők legyenek a gyülekezetben.

5:14 „Azt akarom tehát, hogy a fiatalabb özvegyek menjenek férjhez" A házasság (számukra a második házasság) nem gonosz, vagy kevésbé szellemi (vö. I. Kor. 7:8,39). Az otthonteremtés igenis istenfélő elhívás (vö. 2:15).

■ **„ne adjanak semmi alkalmat az ellenségnek a gyalázkodásra"** Az "ellenség" EGYESSZÁMBAN van; utalhat (1) a Sátánra (vö. 15. vers) vagy (2) egy hamis tanítóra (vö. II. Tim. 3:6-7). Ezek az özvegyasszonyok, akik szexuálisan aktívvá váltak ajtót nyitottak a sátáni támadásnak és a társadalom (hívő és nem hívő részről egyaránt) felől érkező kritikának.

Az "alkalom" szó egy katonai kifejezés: "partraszálló bázist"*, vagy a "biztonsági zónát"** jelent (vö. Róma 7:8,11). A fizikai test nem gonosz, de harctere lehet a kísértésnek. Nem az emberi szexualitás a probléma. A probléma az, amikor a bukott emberek az Isten-adta jó dolgokat az Isten-adta határokon túl használják.

(**A fordító megjegyzése**: * ez a kifejezés pontosan azt jelenti, hogy egy olyan terület a parton, amit az egység elhódított az ellenségtől, hogy onnan indítsa támadásait. ** ez a kifejezés pontosan azt jelenti, hogy egy olyan terület vagy épület, ahonnan az egység megindítja támadását és ide vonul vissza, amennyiben a támadás meghiúsul.)

5:15 „Mert egyesek már a Sátánhoz hajlottak" Lehetséges, hogy Timóteus beszámolt Pálnak egy bizonyos megtörtént esetről, mivel az özvegyasszony meg is van említve a 6. és a 13. versben. A hamis tanítók ezeket a fiatal özvegyeket célozták meg, hogy legyenek a szószólóik (miközben volt néhány férfi vezetőjük is, vö. 1:20). A hamis tanítók mögött ott volt/van a gonosz munkálkodása.

5:16 „ha" Ez egy ELSŐ TÍPUSÚ FELTÉTELES MONDAT. Pál azt szeretné, ha a keresztény családok tennék a dolgukat (JELENIDEJŰ AKTÍV FELSZÓLÍTÁS). De azokról is szeretne gondoskodni, akiknek nincs családjuk (vö. 4. és 8. vers).

■ **„gyülekezet"** Lásd a 3:15 jegyzetét és a Különleges Témát a 3:5-ben.

SZÖVEG: 5:17-22

[17] A vezetésben bevált presbiterek kétszeres megbecsülést érdemelnek: elsősorban azok, akik az igehirdetésben és a tanításban fáradoznak. [18]Mert azt mondja az Írás: "Nyomtató ökörnek ne kösd be a száját", és "Méltó a munkás a maga bérére". [19]Presbiter ellen vádat ne fogadj el, csak "két vagy három tanú szavára". [20]Akik vétkeznek, azokat mindenki előtt fedd meg, hogy a többiekben is félelem támadjon. [21]Kérve kérlek, Istenre, Krisztus Jézusra és a választott angyalokra, hogy tartsd meg ezeket előítélet nélkül, és semmit se tégy részrehajlásból. [22]A kézrátételt ne siesd el senkinél! Mások bűneiben ne légy részes! Tisztán őrizd meg önmagadat!

5:17 „Presbiterek" A "presbiter" (*presbuteros*) egy ÓSZ-i megnevezés volt a vezetőségre, míg a

"felülvigyázó" (*episkopos,* vö. 3:1) egy görög városi-területi vezetőségi megnevezés volt. Az ÚSZ-ben ezt a két kifejezést egymás szinonimájaként használták (vö. Apcsel 20:17,28, ahol a vezetőként a pásztorra használták, és a Titusz 1:5,7-ben, ahol a presbitert és a felülvigyázót is ugyanarra a vezetőre használja).

Az ÚSZ-et nem lehet arra használni, hogy egy isteni államigazgatást hozzunk létre. Mind a három kifejlődött formát feljegyzi: (1) episzkopális (Jakab, mint hatalommal bíró vezető); presbiteriánus (vezetők egy csoportja együtt volt felülbíráló pozícióban); (3) gyülekezeti demokrácia (a gyülekezet szavazott).

A TÖBBESSZÁM itt is, az Apcsel 20:17-ben és a Titusz 1:5-ben is lehetséges, hogy a házi csoportokra utal. A korai egyháznak nem voltak különálló épületeik egészen a harmadik századig. Egy otthon sem volt elég nagy arra, hogy befogadja az összes hívőt; így aztán különböző a nagyvárosok különböző keresztény családjai nyitották meg ajtajaikat a keresztény közösség számára rendszeres alkalmak tartására. Ez a fajta megközelítés attól is megvédte a gyülekezetet, nehogy egyszerre tudjanak mindenkit letartóztatni.

Az, hogy pontosan hogyan is volt megszervezve az egy városon belüli több házi csoport vezetősége, nem tisztázott. Ahogy nőtt a gyülekezet, úgy volt egyre nagyobb szükség a szervezettségre. Ennek a szervezettségnek a formalitása nem annyira lényeges, mint az, hogy ezek a vezetők istenfélőek legyenek.

■ **„kétszeres megbecsülést érdemelnek”** Ez JELENIDEJŰ PASSZÍV FELSZÓLÍTÁS. Utalhat a fizetésre is (vö. Gal. 6:6) vagy az értékelésre (vö. I. Thessz. 5:12-13). A következő 18. vers szövegkörnyezete a fizetésre következtet.

■ **„elsősorban azok, akik az igehirdetésben és a tanításban fáradoznak”** Az ÚSZ-ben az elöljárók mindig TÖBBESSZÁMBAN vannak megemlítve, ami úgy tűnik, hogy arra utalt, hogy a nagyobb városokban, mint pl. Efezus, több helyi házi csoport is volt (vö. Apcsel 20:17). A pásztornak tudnia kellett tanítani (oktani, magyarázni) és prédikálni (szónokiasan) is (vö. 3:2; II. Tim. 2:24; Ef. 4:11).

Egyes vezetőknek egyfajta szellemi ajándékuk van, másoknak más. A vezetőknek a saját ajándékukra kell figyelni, és megengedni, hogy más, másfajta ajándékkal rendelkező keresztények elvégezzék a többi munkát. Néhány hívő csodás módon fel van ruházva a vezetéshez való ajándékokkal, gyakran számos különböző módon is. Azok, akik számos területen is munkálkodnak, erőfeszítésükkel azonos módon való jutalmazásban kell, hogy részesüljenek, és azokon a területeken, ahol kevésbé hatékony, a gyülekezetnek meg kell védenie. Mi, mint Krisztus teste, örömünket leljük tagjaink ajándékaiban, de azt sem szabad elfelejtenünk, hogy nagyon nagy szükségünk van a másikra (vö. I. Kor. 12:7)!

5:18 „Mert azt mondja az Írás” Ez az V. Mózes 25:4-ből való idézet. Az I. Kor. 9:6-7,14 is ezt idézi. A 18. vers különlegessége az az, hogy ÓSZ-gel egyenrangúként idézi a Lukács 10:7-ben található ÚSZ-i idézetet („méltó a munkás az ő jutalmára”). Ez megmutatja Pál véleményét arról, hogy nem csak az ÓSZ volt ihletett, hanem az kialakulóban lévő ÚSZ-et is azzal egyenrangúnak tartja (vö. II. Péter 3:15-16).

Nagyon érdekes az, hogy Pál megerősíti a fizetett vezetőség fogalmát.

1. Követve a zsidó hagyományokat, általában nem fogadott el pénzt azoktól, akiket tanított (Filippi és Thesszalonika kivétel volt).
2. Pontosan ez volt az az ügy, amit arra használtak a hamis tanítók, hogy támadják Pált (mint ahogy tették azt Korinthusban, vö. II. Kor. 11:7-9; 12:13).
3. Bizonyára van valamilyen kapcsolat e között a rövid megállapítás és a hamis tanítók tanítása között, de hogy pontosan mi is, az nem lett lejegyezve.

5:19 „Presbiter ellen vádat ne fogadj el, csak két vagy három tanú szavára” Ez itt JELENIDEJŰ MIDDLE FELSZÓLÍTÁS, NEGATÍV ELÖLJÁRÓSZÓVAL, ami általában azt

jelenti, hogy "be kell fejezni egy cselekményt, ami már folyamatban van". Ez arra a zűrzavarra és vádlásokra utal, amit a hamis tanítók okoztak.

Ennek a gyakorlatnak a lényege Mózes írásaiból ered (vö. IV. Mózes 35:30; V. Mózes 17:6; 19:15).

5:20 „Akik vétkeznek" Vegyük észre a JELENIDEJŰ AKTÍV ELÖLJÁRÓSZÓT. A szövegkörnyezetben ez azokra a vezetőkre vonatkozik, akik folytatják a vétkezést (vö. I. Kor. 3:10-15). Ez nem feltétlenül egyszeri cselekedetről szól. Pál a következő helyeken tárgyalja a vétkező hívőkkel való bánásmód folyamatát: Róma 16:17-18; I. Kor. 5; Gal. 6:1-5; I. Thessz. 5:14; II. Thessz. 3:6-15; I. Tim. 1:20; 5:19-20; és Titusz 3:10-11.

■ **„azokat mindenki előtt fedd meg, hogy a többiekben is félelem támadjon"** Úgy tűnik, hogy ez a vers nyilvános megfeddő intézkedésekről beszél (vö. Gal. 2:14; Jakab 5:16), amiket néhány elöljáró másokkal szemben alkalmazott, akik:

1. túllépték hatáskörüket
2. hamis tanokat népszerűsítettek
3. más, helytelen cselekményben vettek részt

A "feddés" elég gyakori kifejezés a Pásztori Levelekben (vö. II. Tim. 4:2; Titusz 1:9,13; 2:15).

A "többiek" kifejezés utalhat :

1. a többi házi gyülekezetre
2. a többi helyi elöljáróra
3. más hívőkre

5:21 „Kérve kérlek, Istenre, Krisztus Jézusra és a választott angyalokra" Ez az erőteljes eskü számos alkalommal megtalálható a Pásztori Levelekben (vö. 5:21; 6:13; II. Tim. 4:1; és kapcsolódó értelemben a II. Tim. 2:14-ben is). Pál nagyon komolyan vette azt, amit tanított.

■ **„Választott angyalokra"** Bizonyos mértékig meglepő, hogy a "választott angyalok" vannak megemlítve a Szentlélek helyett. Ezt a következő értelemben használták: (1) azokra, akik Isten választott népe felé szolgáltak, és akik ott voltak közöttük (vö. Zsolt. 138:1; I. Kor. 4:9; Máté 18:10; Lukács 9:26; és Zsid. 1:14), vagy (2) azokra a különleges angyalokra, akik ott vannak Isten trónjának a közelében, és akik különlegesen is egybefonódtak Isten jelenlétével (a rabbinikus irodalomban a jelenlét hét angyalának nevezték).

■ **„hogy tartsd meg ezeket előítélet nélkül, és semmit se tégy részrehajlásból"** Timóteusnak nem szabadott kivételeznie a kedvenceivel és nem lehetett haragtartó! Az a kifejezés, "tartsd meg" a görög "őrizd" szó. Ahogy Isten is őriz minket (vö. II. Thessz. 3:2; Júdás 24) és az örökségünket (vö. I. Péter 1:4-5), nekünk is úgy kell az Ő igazságait őriznünk! Saját magunkat is meg kell őriznünk a hamis tanításoktól (vö. II. Tim. 4:15; II. Péter 3:17; I. János 5:21).

Figyeljük meg a szövetséges kölcsönösséget: Isten megtart/őriz minket; a hívőknek meg kell tartani/őrizni az Ő igazságait és saját magukat is! Lehetséges, hogy ez a Timóteusnak adott parancs azzal van kapcsolatban, hogy a hamis tanítók magukat elitnek tartva kivételeztek és részrehajlóak voltak, vagy azt mondták, hogy különleges tudás és szabadság van a birtokukban.

5:22 „A kézrátételt ne siesd el senkinél" Ebben a versben még három JELENIDEJŰ AKTÍV FELSZÓLÍTÁS található. Kétféle módon értelmezték: (1) a felszentelésre utalva (vö. 3:10; 4:14) vagy (2) utalhat arra is, hogy újra visszahelyezni egy olyan megtérő vezetőt, akit korábban nyilvánosan megfeddtek (vö. 20. vers). A második lehetőség úgy tűnik, hogy jobban illeszkedik a 24. és 25. vers szövegkörnyezetébe és a hamis tanítókról szóló történelmi háttérbe.

■ **„Mások bűneiben ne légy részes"** Ez utalhat a (1) túl korán történő felszentelésre (vö. 3:6) vagy (2) arra, hogy a vezetőket túl korán helyezi vissza korábbi posztjába. Ne feledd el, hogy a

háttér és a szövegkörnyezet a hamis tanítók tevékenysége és a gyülekezetek megfertőzése. A cselekedeteinket mások értelmezhetik úgy, hogy mások hibáival egyetértünk vagy még támogatjuk is azt (vö. II. János 11).

■ **„Tisztán őrizd meg önmagadat"** Szó szerint azt jelenti, hogy "tartsd magad tisztán" (az író által használt angol fordítás szerint "tartsd magad szabadon a bűntől"-ként fordítja ezt a mondatot, ezért emeli ki, hogy szó szerint mit is jelent, de ez a magyar fordítású bibliában eleve így szerepel – a ford. megjegyzése) (vö. 4:12; 5:2). A bűn az egy hozzáállás, egy cselekedet, és egy egyesülés.

SZÖVEG: 5:23
23Ezután ne csak vizet igyál, hanem - gyomrodra és gyakori gyengélkedésedre való tekintettel - élj egy kevés borral is.

5:23 „Ezután ne csak vizet igyál" Timóteus teljesen megtartóztatta magát a bortól. Pál megemlíti, hogy a kis adagokban fogyasztott bor gyógyászati célból nem jelenthet problémát egy gyülekezeti vezető számára. Nem szabad elfelejtenünk, hogy a korai Mediterrán vidék világában gyakran ittak bort. Ez a következőt jelenthette: (1) adj egy kis erjedésnek indult bort a vízhez, hogy fertőtlenítsd azt vagy (2) igyál egy kis bort időről időre, amikor a gyomrod rendetlenkedik. Nem a bor a probléma; a bukott emberiség a probléma, ahogyan azt nem megfelelően használja és visszaél vele. A Biblia többször is kirohan a részegesség ellen (vö. Péld. 23:29-35; Ézs. 5:11,22; 28:1-8), de nem tanítja a teljes absztinenciát (vö. 3:3,8). Manapság és a mai társadalmunkban a teljes absztinenciát a következő helyeken található szellemi fogalmakhoz kell kapcsolnunk: Róma 14:1-15:13; I. Kor. 8 és 10:23-33. Lásd Különleges Téma: Az Alkoholhoz és az Alkoholizmushoz való hozzáállás a 3:3-ban.

■ **„a gyomrodra és gyakori gyengélkedésedre való tekintettel"** Ez a kettő két különálló kifejezés, vagy ugyanarra az egy problémára utalnak? Ez az igevers valóban azt sejteti, hogy Timóteus fizikailad gyengélkedett? Timóteus munkája nagy kihívást jelentett és nehéz volt. Ha még fizikailag gyengélkedett is, annál inkább csodálatra méltó példa és nemes személyként áll előttünk.

SZÖVEG: 5:24-25
24Némely ember bűnei nyilvánvalók, és előtte mennek az ítéletre; másokat viszont követnek. 25Ugyanígy nyilvánvalók a jó cselekedetek is, és amelyek másfélék, azok sem rejthetők el.

5:24-25 Ezek az versek lehetséges, hogy a 22. vershez kapcsolódnak. Gyümölcseikről ismeritek meg őket (vö. Máté 7). A szövegkörnyezetbe helyezve, Pál a hamis és igaz tanítókról ír. Tanításuk és életstílusuk által lesznek nyilvánvalóak (nyilvánvaló bűnök) és a többi bűnük pedig (azaz rejtett bűnök vagy hozzáállás/motiváció) az Ítélet Napján válik nyilvánvalóvá.

MEGVITATANDÓ KÉRDÉSEK

Ez egy tanulmányozást elősegítő kommentár, ami azt jelenti, hogy te magad vagy a felelős a saját Biblia értelmezésedért. Mindannyian abban a fényben kell járnunk, ami megadatott. Te, a Biblia és a Szentlélek vagytok az elsődlegesek az értelmezésben. Ne mondj le erről egy kommentátor miatt sem.

Ezek a megvitatandó kérdések azért vannak, hogy segítsenek átgondolni a könyv ezen részének főbb témáit. Gondolat-ébresztő szándékuk van, nem pedig definiáló.

1. Sorold fel az 5. fejezetben található fizetett gyülekezeti vezetői/munkatársi pozíciókat.
2. Sorold fel azokat a követelményeket, amiknek egy valóban özvegyasszonynak kellett megfelelnie, hogy kaphasson támogatást a gyülekezettől.
3. A 7., 8. és 14. vers hogyan kapcsolódik az I. Timóteus 3-hoz?
4. A 20. vers hogyan kapcsolódik a 24. és 25. vershez?
5. Tanítja a Biblia az alkoholtól való teljes tartózkodást?

I. TIMÓTEUS 6

MODERN FORDITÁSOK BEKEZDÉSI FELOSZTÁSAI

UBS[4]	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Mások Felé Való Kötelezettségeink	Tiszteld az Uradat		A Hívők Felé Való Kötelezettségeink	Rabszolgák
(5:1-6:2a)	6:1-2	(5:1-6:2a)	(5:1-6:2a)	6:1-2a
A Hamis Tanok és az Igazi Gazdagság	Hiba és Fösvénység	Záró Utasítások	A Hamis Tanok és az Igazi Gazdagság	Az Igaz Tanító és a Hamis Tanító
6:2b-10		6:2b-10	6:2b-5	6:2b-10
	6:3-10			
A Hit Jó Harca	A Jó Hivallás		Személyes Utasítások	Timóteust Emlékeztetik az Elhívására
6:11-16	6:11-16	6:11-16	6:11-16	6:11-16
	Utasítások a Gazdagoknak			Gazdag Keresztények
6:17-19	6:17-19	6:17-19	6:17-19	6:17-19
	Őrizd a Hitet			Záró Figyelmeztetés és Összegzés
6:20-21a	6:20-21	6:20-21a	6:20-21a	6:20-21
6:21b		6:21b	6:21b	

HARMADIK OLVASÁSI CIKLUS (az "Útmutató a Helyes Bibliaolvasáshoz"-ból)
KÖVETVE AZ EREDETI SZERZŐ SZÁNDÉKÁT A BEKEZDÉSEK SZINTJÉN

Ez egy tanulmányozást elősegítő kommentár, ami azt jelenti, hogy te magad vagy a felelős a saját Bibliaértelmezésedért. Mindannyian abban a fényben kell járnunk, ami megadatott. Te, a Biblia és a Szentlélek vagytok az elsődlegesek az értelmezésben. Ne mondj le erről egy kommentátor miatt sem.

Együltödben olvasd el az első részt. Azonosítsd a témákat. Hasonlítsd össze a te témafelosztásaidat az öt különböző fordítással. A bekezdések nem ihletettek, de mindenképp kulcsfontosságúak az eredeti szerző szándékainak azonosításához, ami az értelmezés szíve. Minden bekezdésnek egy és csak egy témája van.

1. Első bekezdés
2. Második bekezdés
3. Harmadik bekezdés
4. Stb.

SZÖVEGÖSSZEFÜGGÉSI BETEKINTÉS

A. A hamis tanítók témája visszatér (vö. 1:3-11,19-20; 4:1-5; 6:3-11,17-19). Ez az egész levél azzal a problémával foglalkozik, amit az eretnekek okoztak azáltal, hogy felbolygatták a különböző tanokkal és erkölcsi kérdésekkel kapcsolatos témákat.

B. Úgy tűnik, hogy az 1. és 2. vers nem a megfelelő helyen található, de lehetséges, hogy azok is a hamis tanítók üzenetéhez kapcsolódik, ami a keresztény rabszolgákról, azok újfajta

jogairól és szabadságáról szóltak. Az angol nyelvű UBS[4] TEV fordítás a következő szerkezetben látja a könyv ezen részét, amikor is Pál azzal kapcsolatban bátorítja Timóteust, hogy hogyan kezelje a gyülekezeten belüli különböző csoportokat.

1. idősebb férfiak és nők (5:1-2)
2. özvegyek (5:3-11)
3. elöljárók (5:17-25)
4. rabszolgák (6:1-2)

C. Meglepő módon az I. Timóteus nem a személyes üdvözletek sorozatával végződik. Pál tovább maradt Efezusban, mint bármelyik másik városban, és hatalmas mennyiségű evangelizációs eredménye volt. Rengeteg hűséges hívőt ismert ebben a városban. Miért üdvözölné kizárólag Timóteust?

Ezt a levelet nyilvánvalóan fel kellett olvasni az összegyűlt gyülekezet előtt vagy a házi csoportokban is (a 21. versben a személyes névmás többesszámban található). Mindazonáltal személyes levél is volt kifejezetten Timóteus számára, tanácsokkal és utasításokkal, mint az ő apostoli megbízottjának.

SZÓ ÉS KIFEJEZÉSTANULMÁNY

SZÖVEG: 6:1-2

1 Akik iga alatt görnyedő szolgák, a saját uraikat méltassák teljes tiszteletre, hogy az Isten nevét és a tanítást ne káromolják miattuk. 2Akiknek pedig hívő uraik vannak, ne becsüljék le őket azért, mert testvérek, hanem annál szívesebben szolgáljanak nekik, mert hívők és szeretettek, akik a jó cselekvésére törekszenek. Ezeket tanítsd és hirdesd!

6:1 „Akik iga alatt görnyedő szolgák” A kereszténység napjainak kultúrájához idomult a rabszolgasággal kapcsolatban is. A római világ kétharmada rabszolga volt. Az evangéliumban található Isten igazsága, igazságossága és szeretete volt az, ami végül is elhozta a rabszolgaság végét. Pál úgy döntött, hogy az emberi hozzáállásokkal azok saját kultúráján belüli helyzetükben foglalkozik, ahelyett, hogy erőszakosan megdöntené azt a bizonyos kulturális helyzetet (ahhoz hasonlóan, ahogyan tette azt a nők társadalmi szerepével kapcsolatban).

KÜLÖNLEGES TÉMA: PÁL INTÉSE A SZOLGÁK FELÉ

1. Légy elégedett, de ha lehetőséged adódik a szabadságra, használd ki (I. Kor. 7:21-24)
2. Krisztusban nincs rabszolga vagy szabad (Gal. 3:28; Kol. 3:11; vö. I. Kor. 12:13)
3. Dolgozz úgy, mintha az Úrnak dolgoznál; Ő majd megfizeti (Ef. 6:5-9; Kol. 3:22-25; vö. I. Pét. 2:18-20)
4. Krisztusban a rabszolgák testvérekké lesznek (I. Tim. 6:2; Filemon 16-17)
5. Az Istenfélő rabszolgák dicsőséget hoznak Istenre (I. Tim. 6:1; Titusz 2:9)

Pál intése a rabszolgatartók felé:

A keresztény rabszolgáknak és a keresztény rabszolgatartóknak ugyanaz az egy Uruk van; így tisztelettel bánjanak egymással (Ef. 6:9; Kol. 4:1).

■ **„a saját uraikat méltassák teljes tiszteletre”** Nyilvánvalóan az 1. vers a keresztény rabszolgákra utal, akik nem keresztény urakat szolgálnak, míg a 2. vers keresztény rabszolgákra utal, akik keresztény urakat szolgálnak. A keresztény rabszolgának úgy kell viselkednie a keresztényekkel is és a nem keresztényekkel is, hogy az dicsőséget hozzon Istenre, és Jézus Krisztus evangéliumára (vö. Ef. 6:6-7). Az első versnek ugyanaz a lényege, mint a következő verseknek: 3:2,7,10; 5:7,8,14 és a Titusz 2:5, ami azt jelenti, hogy "ne adjon alkalmat a kritikára". Lásd még a 14. verset ugyanebben a fejezetben.

6:2 „Akiknek pedig hívő uraik vannak, ne becsüljék le őket” Ez szó szerint azt jelenti, hogy "ne nézzék le" őket, ami JELENIDEJŰ AKTÍV FELSZÓLÍTÁS NEGATÍV ELÖLJÁRÓSZÓVAL, ami azt jelenti, hogy abbahagyni egy cselekedetet, ami már folyamatban volt. Ez a kifejezés ahhoz a tanításhoz kapcsolódik, hogy mi hívők bármit teszünk is, azt a legjobban kell elvégeznünk Krisztus miatt (vö. I. Kor. 10:31; Ef. 6:6-7; Kol. 3:17; I. Pét. 4:11).

Az "uraik" szó nem az a megszokott kifejezés, amit a rabszolgatartókra szoktak használni, a *kurios* kifejezés (Ef. 6:5,8,9; Kol. 3:22; 4:1), hanem a *despotés*. Ezt általában Istenre, az Atyára és a Fiúra szokták használni, de itt a Pásztori Levelekben általában a földi rabszolgatartó urakra használja (vö.6:1,2; II. Tim. 2:21; Titusz 2:9).

■ **„Ezeket tanítsd és hirdesd”** Ez itt mind a kettő JELENIDEJŰ AKTÍV FELSZÓLÍTÁS, ami folyamatos kötelességet jelent (vö. 4:11). Ez a kifejezés összegezheti az előző intést (vö. NASB, NKJV) vagy bevezeti azt, ami ez után következik (vö. NRSV, TEV, NJB).

SZÖVEG: 6:3-10

[3] Ha valaki tévtanokat hirdet, és nem tartja magát a mi Urunk Jézus Krisztus egészséges beszédéhez és a kegyességhez illő tanításhoz, [4]az felfuvalkodott, és nem tud semmit, hanem a vitatkozás és a szóharc betegségében szenved, amelyből irigység, viszálykodás, istenkáromlás, gonosz gyanúsítás származik. [5]Ezek megbomlott elméjű és az igazságot elvető emberek torzsalkodásai, akik a kegyességet a nyerészkedés eszközének tekintik. [6]Valóban nagy nyereség a kegyesség megelégedéssel, [7]mert semmit sem hoztunk a világba, nem is vihetünk ki semmit belőle. [8]De ha van élelmünk és ruházatunk, elégedjünk meg vele. [9]Akik pedig meg akarnak gazdagodni, kísértésbe meg csapdába, sok esztelen és káros kívánságba esnek, amelyek az embereket pusztulásba és romlásba döntik. [10]Mert minden rossznak gyökere a pénz szerelme, amely után sóvárogva egyesek eltévelyedtek a hittől, és sok fájdalmat okoztak önmaguknak.

6:3 „Ha” Ez egy ELSŐ TÍPUSÚ FELTÉTELES MONDAT (amit igaznak tételez fel) folytatva a 3. vers irodalmi szövegkörnyezetét egészen az 5. versig. Voltak olyan hamis tanítók, akik elutasították Pál tanítását (vö. 1:3-7; 4:1-3).

■ **„tévtanokat hirdet”** Ez a kifejezés a görög *heteros* szó, ami azt jelenti, hogy "egy másik fajtából való". A hamis tanítás a zsidó törvényeskedés és a görög filozófia keveréke volt, ami hasonló volt ahhoz, amit Kolossébeliekhez és az Efezusbeliekhez írt levélben találunk.

■ **„és nem tartja magát … egészséges beszédéhez”** Lásd az 1:10 jegyzetét.

■ **„ … a mi Urunk Jézus Krisztus …”** Pál megerősíti, hogy az "egészséges beszéd" Krisztus tanításából származik, ami Pálnak adott. Ezek a hamis tanítók elutasították mind Krisztus, mind az Ő Apostolainak tanítását.

■ **„és a kegyességhez illő tanításhoz”** Lásd a 2:2 jegyzetét. Krisztus tanításainak mindig a kegyesség volt a céljuk (vö. 3:16). Ezek a hamis tanítók megpróbálták elválasztani az igazságot az élettől, a megigazítást a megszenteléstől, a kijelentőmódot (az evangéliumi igazság) a felszólítómódtól (az evangéliumi kegyesség, lásd Különleges Téma a 4:7-ben). Lásd Különleges Téma: Megszentelődés a II. Tim. 2:21-ben.

6:4

NASB, NRSV	**„felfuvalkodott”**
NKJV, NJB	**„büszke”**

TEV „felfuvalkodott a büszkeségtől”

Ez egy BEFEJEZETT PASSZÍV KIJELENTÉS. A kifejezés szó szerint azt jelenti, hogy "elvakította a füst" a büszkeség által (vö. 3:6; 6:4; II. Tim. 3:4). Lásd Különleges Téma: Bűnök és Erények az ÚSZ-ben.

■ **„hanem a vitatkozás és a szóharc betegségében szenved”** Folyamatosan hangsúlyozva van az, hogy Timóteus ne vegyen részt a hamis tanítók ezen haszontalan vitatkozásaiban (vö. I. Tim. 1:3,4; 4:7; II. Tim. 2:14; 4:4; Titusz 1:4). Vajon hogyan kellene ezt alkalmazni manapság?

Az angol fordításban a "morbid" kifejezést használja arra a kifejezésre, ami szó szerint azt jelenti, hogy "betegségben szenvedni" (a magyar fordítás egyből ezt a kifejezést hozza – a ford. megjegy.). Metaforikusan arra kezdték el használni, amikor valaki nagyon sóvárgott valami után, vagy nagyon megkívánt valamit. Ezek a hamis tanítók nem az istenfélelmet keresték, hanem a rejtett tudást az igazság ki nem jelentett területeiről vagy annak szélsőséges részéről. Homályos tanbeli dolgokról szerettek volna beszélgetni, olyan dolgokról, amik csak vitatkozást keltettek és büszkeséggel teljes széthúzásokat.

Minél öregebb vagyok, annál jobban tudom, hogy mi az, amit nem tudok, és egyre boldogabb vagyok a kevés értelmemmel! A kereszténység lényeges igazságai világosak, és folyamatosan ismételve vannak! Mégis, valahogy, valamiért arra törekszünk, hogy megtudjuk az "összes" részletet és az utalásokat, és teológiai hálókat szövögetünk, amik tartalmazzák az összes bonyolult, homályos, apokaliptikus és profetikus igerész következtetését. A jól részletezett rendszerünkkel dicsekszünk, ahelyett, hogy a Krisztussal való kapcsolatunkkal tennénk ezt. Lehet, hogy egy dogmatikus, szisztematikus teológiát valló teológusnak nehezebb átmenni a tű fokán, mint egy gazdag embernek!!

Tanítsd a világos igazságokat! A kérdéseseket vitasd meg szeretetben! Légy kegyelmes mindenkihez! Az érettség kevésbé ítélkezővé fog tenni minket, és egyre inkább Krisztushoz hasonlóvá.

6:5 „ezek megbomlott elméjű … emberek” Vagy (1) az egész szöveg a hamis tanítókra utal, vagy (2) csak az első pár vers utal rájuk, a többi pedig a helyi házi csoportokban a tanításaik által okozott következményekre utal (vö. Arichea és Hatoon, *A Handbook on Paul's Letters to Timothy and Titus* [Pál Timóteusnak és Titusznak írt leveleinek Kézikönyve] című könyve). Úgy gondolom, hogy a fiatal özvegyek, és lehetséges, hogy néhány rabszolga is (vö. 6:1-2) szószólójuk volt ezeknek a hamis tanítóknak (vö. Gordon Fee, *First and Second Timothy and Titus* [Első és Második Timóteus és Titusz] című cikke a New International Biblical Commentary [Új Nemzetközi Biblia Kommentár] 13. kötetében).

■ **„… az igazságot elvető …”** Ez utóbbi két kifejezés BEFEJEZETT PASSZÍV MELLÉKNÉVI IGENÉV, ami a gondolkodás és a szív egy már megállapodott állapotát jelzi, amit külső közvetítő okozott, ami valószínűleg a gonosz volt. Ő nem csak a hazugságok atyja, hanem a vallási spekulációknak és a teológiai elit gondolatának is. Lásd Különleges Téma: Igazság a 2:4-ben.

■

NASB „akik a kegyességet a nyerészkedés eszközének tekintik”
NKJV „akik a kegyességet a nyerészkedés egy eszközének tekintik”
NRSV „azt képzelik, hogy a kegyesség az a nyerészkedés egy eszköze”
TEV „Azt gondolják, hogy a vallás egy módja a meggazdagodásnak”
NJB „azt képzelik, hogy a vallás a pénzszerzés egy módja”

Úgy tűnik, hogy a következő két dolog közül ez egyik szerepet játszik ebben: (1) a hamis tanítók a siker és a vagyon teológiáját tanították, vagy (2) pénzt kértek a tanításaikért (vö. Titusz 1:11; II. Pét. 2:3). A második feltételezés sokkal valószínűbb. A King James Fordítás az 5. vers végéhez hozzátesz egy kifejezést, "az ilyenektől tartsd távol magad", de ez csak a D kézirat ötödik századi javított változatában jelenik meg. A korábbi kéziratokban, pl. az א-ben, az A-ban és a D-ben

nem jelenik meg.

Az "istenfélelem, kegyesség" témakörében lásd a Különleges Téma a 4:7-ben.

6:6 „a kegyesség megelégedéssel” Ez a szó alapvetően nem a büszkeséggel teli önelégültséget foglalja magában, hanem a Szentlélek által bátorított elégségességet, ami nem a körülményekből vagy a személyes forrásokból ered, hanem a Krisztusban lévő Istentől való függésből (vö. Fil. 4:11-13).

6:7 „mert semmit sem hoztunk a világra” Ez számos ÓSZ-i igeszakaszra hivatkozás lehet (vö. Jób 1:21; Zsolt. 49:17; Préd. 5:15). A 6. versnek logikai értelmet ad. A 6. és a 8. vers nagyon hasonló ahhoz a kijelentéshez, amit a görög sztoikus filozófusoknál láthatunk. Pál jól ismerte ezeket az erkölcstanítókat. Nagyon sokszor az a lista, amiben felsorolja a bűnöket és az erényeket, nagyon hasonlóak ezekhez a görög írókéhoz. Lásd Különleges Téma: Hogyan Használja Pál a Kosmos Szót, 1:15.

6:8 A hívőknek elégedettnek kell lenniük azzal, ahogyan Isten gondoskodik a napi szükségleteikről (vö. Préd. 30:8; Máté 6:11). Azzal, hogy a "nyerészkedés" szót használta az 5. versben, ezzel alaposan kitárgyalta a hamis tanítók kapzsiságát (vö. 6-10 versek; 17-19 versek).

KÜLÖNLEGES TÉMA: GAZDAGSÁG

I. Az Ószövetség egészének nézőpontja
  A. Isten birtokol mindent
    1. I. Mózes 1-2
    2. I. Krónika 29:11
    3. Zsolt 24:1; 50:12; 89:11
    4. Ézsaiás 66:22
  B. Az embereknek a gazdagságukkal Isten céljai érdekében kell sáfárkodniuk
    1. V. Mózes 8:11-20
    2. III. Mózes 19:9-18
    3. Jób 31:16-33
    4. Ézsaiás 58:6-10
  C. A gazdagság az istentisztelet egy része
    1. a kétfajta tized
      a. IV. Mózes 18:21-29; V. Mózes 12:6-7; 14:22-27
      b. V. Mózes 14:28-29; 26:12-15
    2. Példabeszédek 3:9
  D. A gazdagságot Isten adja ajándékként a Szövetséghez való hűségért
    1. V. Mózes 27-28
    2. Példabeszédek 3:10;8:20-21; 10:22; 15:6
  E. Figyelmeztet, hogy ne mások kárán szerezzünk gazdagságot
    1. Példabeszédek 21:6
    2. Jeremiás 5:26-29
    3. Hóseás 12:6-8
    4. Mikeás 6:9-12
  F. A gazdagság önmagában nem bűn, hacsak nem lesz prioritás
    1. Zsolt 52:7; 62:10; 73:3-9
    2. Példabeszédek 11:28; 23:4-5; 27:24; 28:20-22
    3. Jób 31:24-28

II. A Példabeszédek egyedülálló nézőpontja
  A. A gazdagságot a személyes erőfeszítések körébe helyezi

1. a restséget és a lustaságot elítéli – Példabeszédek 6:6-11; 10:4-5,26; 12:24,27;13:4; 15:19; 18:9; 19:15,24; 20:4,13; 21:25; 22:13; 24:30-34; 26:13-16
2. a kemény munkát pártolja – Példabeszédek 12:11,14; 13:11

B. A szegénységet szemben a gazdagsággal arra használja, hogy az igazságot a gonoszsággal szembeállítva illusztrálja – Példabeszédek 10:1; 11:27-28; 13:7; 15:16-17; 28:6,19-20

C. A bölcsesség (ismerni Istent és az Ő Igéjét és aszerint élni) sokkal jobb, mint a gazdagság – Példabeszédek 3:13-15; 8:9-11,18-21; 13:18

D. Figyelmeztetések és intések
1. figyelmeztetések
   a. óvakodj attól, hogy felebarátod kezese légy – Példabeszédek 6:1-5; 11:15; 17:18; 20:16; 22:26-27; 27:13
   b. óvakodj attól, hogy gonosz módon gazdagodj meg – Példabeszédek 1:19; 10:2,15; 11:1; 13:11; 16:11; 20:10,23; 21:6; 22:16,22; 28:8
   c. óvakodj attól, hogy kölcsönt kérj – Példabeszédek 22:7
   d. óvakodj a gazdagság múlandó örömétől – Példabeszédek 23:4-5
   e. a gazdagság nem fog segíteni az ítéletnapon – Példabeszédek 11:4
   f. a gazdagságnak nagyon sok "barátja" van – Példabeszédek 14:20; 19:4
2. intések
   a. bátorít az adakozásra – Példabeszédek 11:24-26; 14:31; 17:5; 19:17; 22:9,22-23; 23:10-11; 28:27
   b. az igazságosság jobb mint a gazdagság – Példabeszédek 16:8; 28:6,8,20-22
   c. a szükségért imádkozz, ne a bővölködésért – Példabeszédek 30:7-9
   d. ha a szegényeknek adakozol Istennek adsz – Példabeszédek 14:31

III. Az Újszövetség nézőpontja

A. Jézus
1. a gazdagság különleges kísértés a számunkra, hogy magunkban bízzunk és a magunk erőforrásaiban, ahelyett, hogy Istenben és az Ő erőforrásaiban bíznánk
   a. Máté 6:24; 13:22; 19:23
   b. Márk 10:23-31
   c. Lukács 12:15-21,33-34
   d. Jelenések 3:17-19
2. Isten gondoskodni fog a fizikai szükségleteinkről
   a. Máté 6:19-34
   b. Lukács 12:29-32
3. a vetés kapcsolódik az aratáshoz (szellemileg ugyanúgy, mint fizikailag)
   a. Márk 4:24
   b. Lukács 6:36-38
   c. Máté 6:14; 18:35
4. a megtérés kihatással van az anyagi jóllétre
   a. Lukács 19:2-10
   b. III. Mózes 5:16
5. a gazdasági kizsákmányolást/kihasználást elítéli
   a. Máté 23:25
   b. Márk 12:38-40
6. a végidők ítélete kapcsolódik ahhoz, hogy hogyan használtuk a vagyonunkat – Máté 25:31-46

B. Pál
1. gyakorlatias módon tekint rá, mint a Példabeszédek (munka)
   a. Efézus 4:28

b. I. Thesszalonika 4:11-12
c. II. Thesszalonika 3:8,11-12
d. I. Timóteus 5:8

2. szellemi nézőpont, mint Jézusnál (a dolgok múlandóak, légy elégedett)
   a. I. Timóteus 6:6-10 (megelégedettség)
   b. Filippi 4:11-12 (megelégedettség)
   c. Zsidók 13:5 (megelégedettség)
   d. I. Timóteus 6:17-19 (adakozás és Istenben való bizalom, nem a gazdagság)
   e. I. Korinthus 7:30-31 (a dolgok átváltozása)

IV. Összegzések

A. Nincs egy szisztematikus teológiai rendszer a gazdagsággal kapcsolatban.
B. Ebben a témában nincs egy igazán definiáló igerész sem, így aztán a témába való betekintéshez az információkat különböző igerészekből kell összeszedegetni. Figyelj oda arra, hogy ne olvasd bele a saját nézőpontodat ezekbe az elszigetelt szövegrészekbe.
C. A Példabeszédeknek, amiket bölcs férfiak (a bölcsek) írtak, teljesen más nézőpontja van, mint a többi bibliai műfajnak. A Példabeszédek gyakorlatias és személyként egyes emberekre fókuszál. Más igerészek adnak neki egyensúlyt, és kell is egyensúlyozni más igékkel (vö. Jer. 18:18).
D. A mi korunknak felül kell vizsgálni a nézeteit és gyakorlatait ami a gazdagságot illeti a Biblia fényében. A prioritásaink nincsenek a helyén, ha a kapitalizmus vagy a kommunizmus az egyetlen iránymutatónk. A miértje és a hogyanja sokkal fontosabb annak, hogy hogyan lett valaki sikeres, mint az, hogy mennyit tudott felhalmozni/összegyűjteni,
E. A vagyon felhalmozását valódi Istenimádattal kell kiegyensúlyozni és felelősségteljes sáfársággal (vö. II. Kor. 8-9).

6:9 „Akik pedig meg akarnak gazdagodni, kísértésbe meg csapdába esnek” A hívők nagyon sok bajt hoznak magukra a földi dolgok iránti kapzsiságuk miatt, a hatalom és a népszerűség miatt (vö. 23:4; 28:20; Máté 6:19-34).

A "kísértés" a görög *peirasmos* szó.

KÜLÖNLEGES TÉMA: GÖRÖG SZAVAK ÉS SZÓÖSSZETÉTELEK A KÍSRTÉS/PRÓBA KIFEJEZÉSRE

Két görög kifejezés van, aminek a jelentése ugyan az, megpróbálni valakit valamilyen célból.

1. *Dokimazó*, *dokimion*, *dokimasia*
   Ez egy kohászati kifejezés, ami azt jelenti, hogy megvizsgálni/kipróbálni valaminek a valódiságát (metaforikusan valakinek) tűz által. A tűz felfedi a valódi fémet azáltal, hogy leégeti róla a szennyeződéseket (megtisztítva azt). Ez a fizikai folyamat nagyon erőteljes idiómává vált arra, hogy Isten és/vagy az emberek megpróbálják egymást. Ezt a kifejezést csakis pozitív értelemben használták, hogy az elfogadásra való tekintettel lett valami vagy valaki megpróbálva. Az ÚSZ-ben a következőkre használták:
   a. ökrökre, Lukács 14:19
   b. saját magunkra, I. Kor. 11:28
   c. a hitünkre, Jakab 1:3
   d. még Istenre is, Zsid. 3:9
   Ezeknek a próbáknak a végeredményéről azt feltételezték, hogy pozitív lesz (vö. Róma 1:28; 14:22; 16:10; II. Kor. 10:18; 13:3; Fil. 2:27; I. Péter 1:7). Így aztán a kifejezés azt

az elképzelést vonzza maga után, hogy valaki meg lett próbálva, és

a. érdemesnek
b. jónak
c. valódinak
d. értékesnek
e. megtiszteltnek

bizonyult.

2. *Peirazó*, *peirasmos*

Ennek a kifejezésnek az a mellékjelentése, hogy hogy azzal a céllal vizsgálják meg, hogy hibát találjanak benne, és hogy elutasítsák. Gyakran használják azt a szót a Jézus pusztai megkísértésével kapcsolatban.

a. Azt a próbálkozást közvetíti, hogy megpróbálta csapdába csalni Jézust (vö. Máté 4:1; 16:1; 19:3; 22:18,35; Márk 1:13; Lukács 4:2; 10:25; Zsid. 2:18).
b. Ezt a kifejezést (*peirazó*) a Sátán címeként használja a Máté 4:3 és az I. Thessz. 3:5.
c. (Az összetett szó alakjában) arra használják, Amikor Jézus azt mondja, hogy ne kísértsd az Istent (vö. Máté 4:7; Lukács 4:12; továbbá lásd még az I. Kor. 10:9).
d. A hívők kísértései és próbatételeivel kapcsolatosan is használják (vö. I. Kor. 7:5; 10:9,13; Gal. 6:1; I. Thessz. 3:5; Zsid. 2:18; Jakab 1:2,13,14; I: Pét. 4:12; II. Pét. 2:9).

■ **„pusztulásba és romlásba döntik”** Ezt a fogalmat számos módon használják az ÚSZ-ben (vö. Máté 7:13; Róma 9:22; Fil. 1:28; 3:19; II. Thessz. 2:3; II. Pét. 2:1; 3:7; Jel. 17:8-11). A fizikai élet erőszakos megszüntetésének metaforikus használata ez. Ez a kifejezés nem kapcsolódik a teológiai megsemmisítés fogalmához (lásd Fudge, The Fire That Consumes [A Tűz Mely Megemészt] egy igazán nyomós érvért a megsemmisítés mellett), ami megerősíti, hogy a szellemileg elveszettek nem szenvednek elválasztottságot, hanem a létezést vesztik el. Ezt szó szerint értelmezik. Ezt azért bizonygatják, mert ez sokkal "humánusabb" lenne Istentől, mint a pokol örökkévalósága. Mindazonáltal ugyanaz a kifejezés, ami a Máté 25:46-ban egy örökkévaló mennyet ír le, leírja az örökkévaló poklot is.

6:10 „Mert minden rossznak gyökere a pénz szerelme” Lehet, hogy ez egy jól ismert közmondás volt. Nem a pénz a probléma; a pénz szeretete az, ami a problémát okozza! A görög nyelvben nincs ott a határozott névelő a "gyökér" előtt, ami azt jelenti, hogy ez egyike a sok problémának (vö. II. Tim. 2:25-26; 3:2-5, 7-9). A pénz egy eszköz, nem pedig a cél.

■ **„amely után sóvárogva egyesek eltévelyedtek a hittől”** A "hit" kifejezés az üdvösségről szól vagy az istenfélő életről? Ebben a szövegkörnyezetben a hamis tanítók elhagyták a hitet és megpróbálnak másokat befolyásolni (vö. Márk 13:22). A mohóság és az anyagi kihasználás (a szexuális kihasználással együtt, továbbá különleges tudással és betekintéssel való rendelkezés állítása) visszatérő jellemző vonása a hamis tanítóknak. Ha a pénz alapvetővé, végső céllá válik, akkor istenné válik. A "Mammon" szó az NASB fordításban nagybetűvel kezdődik, mert úgy vélték, hogy a szíriai pénzisten titulusára utal. A pénz szerelme bálványimádássá válhat. Katasztrofális következményekkel járhat már ebben az életben is, és az elkövetkezendőben is (vö. 4:1; 5:8; II. Tim. 2:25-26; Titusz 1:16).

Nagyon nehéz különbséget tenni egy elveszett hamis tanító és egy becsapott, rászedett hívő között. Elég gyakran hasonlóan néznek ki, hasonlóan gondolkodnak és cselekszenek. Csak Isten ismerheti a szívet. Ő fogja meghozni a végső döntést. Jézus szavai a Máté 7-ben ("gyümölcseikről ismeritek meg őket") és a 13-ban (a magvető példázata) nagyon is problematikus a dédelgetett kis szisztematikus teológiánk számára.

SZÖVEG: 6:11-16

[11]Te pedig, Isten embere, kerüld ezeket. Ellenben törekedj igazságra, kegyességre, hitre, szeretetre, állhatatosságra, szelídlelkűségre. [12]Harcold meg a hit nemes harcát, ragadd meg az örök életet, amelyre elhívattál, amelyről vallást tettél szép hitvallással sok tanú előtt. [13]Meghagyom neked az Isten színe előtt, aki életet ad mindennek, és Krisztus Jézus színe előtt, aki Poncius Pilátus előtt bizonyságot tett azzal a szép hitvallással, [14]hogy tartsd meg a parancsolatot szeplőtelenül, feddhetetlenül a mi Urunk Jézus Krisztus megjelenéséig. [15]Ezt a maga idején megmutatja majd a boldog és egyetlen Hatalmasság, a királyok Királya és uraknak Ura. [16]Övé egyedül a halhatatlanság, aki megközelíthetetlen világosságban lakik, akit az emberek közül senki sem látott, és nem is láthat: övé a tisztelet és az örökkévaló hatalom. Ámen.

6:11 „kerüld ezeket” Timóteusnak az lett megparancsolva (JELENIDEJŰ AKTÍV FELSZÓLÍTÁS), hogy meneküljön el a 3-10 versekben megtárgyalt dolgok elől. Ezek a dolgok szemben álltak mindazzal, amit prédikálnia és tanítania kellett (vö. 2b vers), amik az 5:1-6:2a-ban vannak felsorolva. A kereszténység az kezdeti és a folyamatos döntéshozatalt is magában foglalja!

■
NASB, NRSV
TEV **„te Isten embere”**
NKJV **„oh, Isten embere”**
NJB **„mint aki Istennek odaszentelt”**

Ez egy megtisztelő cím volt az ÓSZ-ből, amit Mózesre, Illésre, Elizeusra, Sámuelre és Dávidra használtak. A II. Tim. 3:16,17-ben Isten igéje által felkészített hívőkre használja. A hamis tanítók nem Isten emberei, vagy az Ige által képzettek.

■ **„törekedj”** Ez egy újabb JELENIDEJŰ AKTÍV FELSZÓLÍTÁS, egy folyamatos parancs. Az első felszólítás, ("kerüld") negatív, míg a második felszólítás ("törekedj") pozitív. Mind a kettő nagyon lényeges az egészséges tanításhoz és a személyes igazságossághoz.

■ **„igazságra”** Ez minden bizonnyal a szent életre utal (vö. Jakab 3:13-18), nem pedig a tulajdonított/felruházott (törvényszéki) igazságra, mint a Római levélben (vö. 4. fejezet). Lásd a Különleges Témát a Titusz 2:13-ban. A Róma 1-8 (egy tantételi összegzés) beszél a Krisztusban való helyzetünkről (azaz a megigazításról). A Pásztori Levelek (a hamis tanítások ellen szóló levelek) a tulajdonunk birtoklásáról beszélnek (azaz a megszentelődésről). Lásd Különleges Téma: Igazságosság a Titusz 2:12-ben.

Ez a Krisztusi jellemzőkről szóló lista pontosan az ellentettje annak az életstílusnak, amit az hamis tanítók éltek. Gyümölcseikről ismeritek meg őket (vö. Máté 7).

■ **„kegyességre”** Ez egy visszatérő téma (vö. 3:10; 4:7-8; 6:3,5-6; II. Tim. 3:5). Lásd a Különleges Témát a 4:7-ben. Az örök életnek megfigyelhető jellemvonásai vannak. Istent ismerni egyenlő azzal, hogy olyan vagy mint Ő (erre vágysz és törekszel) (vö. Máté 5:48).

■
NASB, NJB **„állhatatosságra”**
NKJV **„türelemre”**
NRSV, TEV **„kitartásra”**

A görög *hupomoné* szónak számos lehetséges angol fordítása létezik. A Greek-English Lexicon of the New Testament (az Újszövetség görög-angol lexikona) című könyvben Bauer, Arndt, Gingrich és Danker azt mondja, hogy ez a szó arra utal, hogy kiállja valaki a nehéz munkát vagy a szenvedést (846. oldal). Timóteusnak szembe kellett néznie a (1) problémákkal; (2) azokkal, akik a problémákat előidézték; (3) és azokkal, akikre hatással voltak ezek a problémák, s mindezt

rendíthetetlen kitartással kellett tennie. Lásd Különleges Téma a 4:16-ban.

■ **„szelídlelkűségre”** Timóteusnak nem csak hogy ki kellett tartania és állhatatosnak kellett lennie, hanem mindezt hűséges, szerető és szelíd lélekkel kellett megtennie (vö. 3:3; II. Tim. 2:25; Titusz 3:3; Gal. 6:1; Jakab 1:21; 3:13,17; I. Pét. 2:18; 3:4).

6:12 „Harcold meg a hit nemes harcát” Ez egy JELENIDEJŰ MIDDLE FELSZÓLÍTÁS. A rokonértelmű igét és főnevet használja, hogy még jobban kihangsúlyozza a sportolói (vö. 1:18; Zsid. 12:1-3 vagy a katonai, vö. Ef. 6:10-18) metaforát (Pál szintén "megharcolta a nemes harcot", II. Tim. 4:7). Az "agónia" szó ebből a sport metaforából származik.

■ **„ragadd meg az örök életet”** Ez egy AORIST MIDDLE FELSZÓLÍTÁS (vö. 19. vers). Ez annak a metaforája, hogy a győztes sportoló megkapja a győzelemért járó trófeát vagy a koronát. Ez megmutatja, hogy az emberiségnek muszáj egy kezdeti döntést hoznia (vö. 12b) és folytassa is hitben, mint ahogy azt a következő kifejezés be is mutatja Isten megtartó hatalmát (vö. 12c). Ezek az üdvösség igaz és érvényes szövetségi aspektusai; paradox, de igaz! Az örök élet egy módja annak, hogy az evangélium reményének beteljesülésére utaljunk (azaz megdicsőülés, vö. Róma 8:30).

■ **„amelyre elhívattál”** Ezt a kihangsúlyozást, ami az Isten kiválasztó és megtartó hatalmán van (vö. I: Kor. 1:9) össze kell egyeztetnünk a mindennapi hit-teli együttműködésünkkel. A predestinációt és a megtartást úgy kell együtt megtartanunk, mint egy érme két oldalát.

KÜLÖNLEGES TÉMA: KIVÁLASZTÁS/PREDESTINÁCIÓ (eleve elrendelés) ÉS A TEOLÓGIAI EGYENSÚLY SZÜKSÉGESSÉGE

A kiválasztás egy csodálatos tan. Mindazonáltal nem felhívás a személyválogatásra, hanem egy elhívás arra, hogy csatorna, eszköz legyél, vagy mások megtérésének eszköze! Az ÓSZ-ben ezt a kifejezést elsődlegesen szolgálatra használták; az ÚSZ-ben elsődlegesen az üdvösségre használják, ami a szolgálatban mutatkozik meg. A Biblia soha sem oldja fel a látszólagos ellentétet Isten szuverenitása és az emberek szabad akarata között, hanem mind a kettőt megerősíti! A bibliai feszültségre egy jó példa a Róma 9 lenne, ami Isten szuverén választásáról szól, és a Róma 10 pedig az emberiség szükségszerű válaszreakciójáról (vö. 10:11,13).

Ennek a teológiai feszültségnek a kulcsa az Efézus 1:4-ben lehet megtalálni. Jézus Isten kiválasztottja, és potenciálisan Benne mi is mindannyian ki lettünk választva (Karl Barth). Jézus Isten "igen" válasza az emberiség szükségére (Karl Barth). Az Efézus 1:4 szintén segít abban, hogy letisztázzuk ezt a témát, mivel azt erősíti meg, hogy a predestináció célja nem a menny, hanem a szentség (Krisztushoz hasonlatosság). Nagyon gyakran az evangélium haszna az, ami vonz minket, és elhanyagoljuk a felelősségeinket! Isten hívása (kiválasztása) egy bizonyos időre szól, valamint az örökkévalóságra is!

A tanok más igazságokkal is kapcsolatban állnak, nem csak egyetlen, máshoz nem kapcsolódó igazsággal. Erre egy jó példa a csillagkép szemben egyetlen csillaggal. Isten az igazságokat keleti, nem pedig nyugati műfajban tárja elénk. Nem szabad ezt a feszültséget eltávolítanunk, amit a nyelvjárási (paradox) párok okoznak egy egy tanított igazságban (Isten transzcendens volta szemben a bennünk rejlő voltával; biztonság szemben a megőrzéssel; Jézus az Atyával való egyenlősége szemben Jézus az Atyának való alávetettsége; keresztény szabadság szemben a keresztény kötelességével, amivel a szövetséges partnerének tartozik; stb.).

Az a teológiai fogalom, hogy "szövetség", egyesíti Isten szuverenitását (aki mindig kezdeményez és felállítja a tennivalók sorrendjét) a kötelező kezdeti és folyamatos bűnbánó, hittel teli válaszát az embernek. Légy óvatos a szövegbizonyítással, nehogy az ellentét egyik oldalát bizonyítsd vele, a másikat meg lebecsmérled! Vigyázz, hogy ne csak a te kedvenc

tanodat vagy teológiai rendszeredet hangsúlyozd!

■ **„amelyről vallást tettél szép hitvallással”** Ez a görög *homologeó* szó, ami a nyilvános hitvallásról, megvallásról szól (vö. I. János 1:9). Úgy tűnik, hogy ez Timóteus keresztségére (bemerítésére) utal, mint az ő személyes hitvallására. A korai hívek a "Jézus ÚR" kifejezést ismételgették (Róma 10:9-13) az ő személyes és nyilvános hitvallásukként a Jézusban való hitüket megvallva. Ez a rövidke kifejezés magába foglalta az Ő emberi mivoltát, istenségét, helyettesítő áldozatát és felmagasztaltatását (vö. Fil. 2:6-11).

KÜLÖNLEGES TÉMA: MEGVALLÁS

A. Ugyanannak a görög szótőnek két formáját is használják a megvallásra vagy a hitvallásra, a *homolegeó* és az *exomologeó* szavakat. Az a szóösszetétel, amit Jakab használ a következőkből áll össze: *homo*, ugyanaz; *legó*, beszélni; és *ex*, valamiből kifelé. A legalapvetőbb jelentése ez: ugyanazt mondani, egyetérteni. Az ex szócska hozzátoldása adta meg a nyilvános megvallás értelmét.
B. Ennek a szócsoportnak az angol (és a magyar) fordításai a következők:
   1. dicsérni
   2. egyetérteni
   3. kihirdetni
   4. hitet vallani
   5. megvallani
C. Ennek a szócsoportnak két látszólag ellentétes használata volt:
   1. dicsérni (Istent)
   2. beismerni a bűnt

      Lehetséges, hogy ez abból alakult ki, hogy az emberiség megérezte Isten szentségét és a saját bűnösségét. Az egyik igazság beismerése azt jelenti, hogy mind a kettőt elismerjük. Lehet, hogy ez meg is magyarázza a három nyitó kérdést: az első és a harmadik a szenvedéssel és a betegséggel foglalkozik (lehetséges, hogy amit maga a bűn okozott) a második pedig a jókedvű dicsérettel.
D. A szócsoport ÚSZ-i használata:
   1. megígérni (vö. Máté 14:7; Apcsel 7:17)
   2. egyetérteni vagy beleegyezni valamibe (vö. János 1:20; I. Thessz. 22:6; Apcsel 24:14; Zsid. 11:13)
   3. dicsérni (vö. Máté 11:25; I. Thessz. 10:21; Róma 14:11; 15:9)
   4. jóváhagyni, helyeselni
      a. egy személyt (vö. Máté 10:32; I. Thessz. 12:8; János 9:22; 12:42; Róma 10:9; Fil. 2:11; I. János 2:23; Jel. 3:5)
      b. egy igazságot (vö. Apcsel 23:8; II. Kor. 11:13; I. János 4:2)
   5. nyilvánosan kihirdetni (a jogi értelme vallási megerősítéssé formálódott ennek a szónak, vö. Apcsel 24:14; I. Tim. 6:13)
      a. a bűn beismerése nélkül (vö. I. Tim. 6:12; Zsid. 10:23)
      b. a bűn beismerésével (vö. Máté 3:6; Apcsel 19:18; Zsid. 4:14; Jakab 6:16; I. János 1:9)

■ **„sok tanú előtt”** Ez utalhat (1) Timóteus beiktatására (vö. 5:14; II. Tim. 1:6); (2) a helyi gyülekezet előtti nyilvános hitvallására (vö. Apcsel 16:1-2); vagy (3) a bemerítésére.

6:13 „Meghagyom neked az Isten színe előtt” A 13-16-os versek a görögben egyetlen egy mondatod alkotnak. Úgy, ahogyan Timóteus is nyilvánosan tett vallást Jézusról (vö. Máté 10:32-33), most Pál is Isten színe előtt utasítja őt (vö. 5:21; II. Tim. 4:1).

Pál a Pásztori Levelekben gyakran ad "utasítja" Timóteust, vagy ad neki parancsokat. Ezek a dolgok néha olyan dolgokra utalnak, amiket Timóteusnak meg kellene tennie (vö. 1:3,18; 4:11; 5:21; 6:13; II. Tim. 4:1), néha pedig olyanokra, amiket másoknak kell elmondania (vö. 5:7,21; 6:17; II. Tim. 2:14).

■ **„aki életet ad mindennek"** Isten az eredete és forrása minden életnek (vö. 16. vers; 1:17; II. Tim. 1:10). Nélküle nincs élet. Az ÓSZ-i YHWH cím, ami a héber "lenni" igéből származik (vö. II. Mózes 3:14), egy szójáték, erre a bizonyos fogalomra alapozva. Isten az egyetlen, aki fizikai és örök életet adhat, és fent is tarthatja azt.

Ennek a kifejezésnek a következők közül mind a kettő a mellékjelentése lehet: (1) életet adó (vö. I. Sám. 2:6; I. Tim. 6:13) és (2) életet megtartó (vö. Bírák 8:19; I. Sám. 27:9,11; I. Király. 21:31; Lukács 17:33; Apcsel 7:19). YHWH teszi mind a kettőt Krisztuson keresztül.

■ **„és Krisztus Jézus színe előtt, aki Poncius Pilátus előtt bizonyságot tett azzal a szép hitvallással"** Jézust a "hű tanúnak" hívják (vö. Jel. 1:5; 3:14). Az a kifejezés, hogy "előtt" (*enópion*) jelentheti a következőket: (1) "előtte" vagy (2) "az ő idejében". Így aztán ez utalhat Jézus egész életére, mint tanúságra, vagy kifejezetten a kihallgatásaira (vö. Máté 27:2; János 18:37).

6:14 „hogy tartsd meg a parancsolatot szeplőtelenül" Lehetséges, hogy ez a 11. és a 12. versre utal. Timóteusnak engedelmességben és tisztaságban kellett élnie, nem úgy, mint ahogy a hamis tanítók éltek. Lásd Különleges Téma a 3:2-ben.

■ **„megjelenéséig"** A II. Tim. 1:10-ben és a Titusz 2:11-ben ezt a kifejezést (*epiphaneia*) Jézus első eljövetelére használja, de itt és a II. Thessz. 2:8-ban, a II. Tim. 4:1,8-ban és a Titusz 2:13-ban a második eljövetelére használja. A második eljövetel mindig is nagy ösztönzés volt arra, hogy keresztény életet éljünk. Lásd Különleges Téma a Titusz 2:13-ban.

6:15 „Ezt a maga idején megmutatja majd" Ugyanezt a kifejezést használja a 2:6-ban és a Titusz 1:3-ban Jézus első eljövetelére. A "megmutatja" szó Istenre az Atyára utal, és arra, hogy Ő tudja pontosan és az Ő irányítása alatt van a Messiás első és második eljövetele is (vö. Máté 24:36; Apcsel 1:7).

■ **a boldog és egyetlen Hatalmasság, a királyok Királya és uraknak Ura"** Ez az imádság nagyon hasonló az 1:17-hez. Ezek a leíró kifejezések tudatosan és szövegkörnyezetileg is Istenre az Atyára utalnak:

1. "boldog" (1:)
2. "egyetlen Hatalmasság" (1:17; vö. Bölcseletek 46:5)
3. "uraknak Ura" (V. Mózes 10:17; Zsolt. 136:3)

Az a cím, hogy "királyok Királya" párhuzamos az "uraknak Ura" kifejezéssel, és Jézusra használja a Jel. 17:14; 19:16. Eredetileg a mezopotámiai királyokra utalt, de a zsidók elkezdték használni a bibliaközi időszakban és YHWH-ra utaltak vele.

6:16 „Övé egyedül a halhatatlanság" Ez a "halál" kifejezés az ALPHA PRIVATIVE (tagadó vagy a hiányt jelző névelő) használatával (vö. I. Kor. 15:53-54). Úgy tűnik, hogy ez az eredeti jelentése az ÓSZ-i "YHWH" címnek, a mindig élő, az egyetlen élő (vö. II. Mózes 3:14-16). Figyeljük meg azt, hogy ebből az egyistenhitre lehet következtetni: "övé egyedül"! YHWH az eredete és forrása az életnek, és nincsen más! Lásd a 2:5 jegyzetét.

■ **„aki megközelíthetetlen világosságban lakozik"** A rabbik a "dicsőség felhőjének" hívták a *Shekinah*-t, ami a héber "lakozni" kifejezésből származik (azzal a jelentéssel, hogy "tartósan/végleg ott lakozni", vö. II. Mózes 24:17; 23:20).

■ **„akit az emberek közül senki sem látott, és nem is láthat”** Az ÓSZ-ben Isten szentsége annyira csodálatraméltó volt, hogy egyetlen bűnös ember sem láthatta Istent élve (vö. I. Mózes 16:13; 32:30, II. Mózes 20:19; 33:18-20; Bírák 6:22-23; 13:22; Ézs. 6:5; János 6:46; I. János 4:12). Az ÚSZ-ben a hívők Jézusban kijelentve láthatták Őt valójában (vö. I. János 1:18; 6:46) és egy nap majd személyesen is láthatják (Máté 5:8; Zsid. 12:14; Jel. 22:40).

■ **„Övé a tisztelet és az örökkévaló hatalom”** Pál gyakran tör ki dicséretben, Istent az Atyát dicséri (vö. 1:17). A Fiú az Atya eszköze a teremtésben, a kijelentésben, a megváltásban és az ítéletben. Mindazonáltal az örökkévaló királyság az Atyához tartozik a Fiú által (vö. Dán. 7:13; I. Kor. 25:25-28).

■ **„Ámen”** Ez egy héber idióma a megerősítésre.

KÜLÖNLEGES TÉMA: ÁMEN

I. ÓSZÖVETSÉG
- A. Az "Ámen" kifejezés egy héber szónak az egyik formája, ami igazságot jelent (*emeth*) vagy hitelességet (*emun*, emunah), hitet és hűséget.
- B. Szótani eredete a személy fizikai stabil állásából ered. Az ellentettje az lenne, hogy valaki nem szilárd, elcsúszik (vö. V. Mózes 28:64-67; 38:16; Zsolt. 40:2; 73:18; Jer. 23:12) vagy bozladozik (vö. Zsolt. 73:2). Ebből a szó szerinti használatból alakult ki a metaforikus megfelelője a hűséges, hiteles, lojális, és megbízható (vö. I. Mózes 15:16; Hab. 2:4).
- C. Különleges használati módok:
  1. oszlop, II. Kir. 18:16 (I. Tim. 3:15)
  2. meggyőződés, II. Mózes 17:12
  3. szilárdság, II. Mózes 17:12
  4. stabilitás, Ézs. 33:6; 34:5-7
  5. igaz, I. Kir. 10:6; 17:24; 22:16; Péld. 12:22
  6. határozott, II. Krón. 20:20; Ézs. 7:9
  7. megbízható (Tóra), Zsolt. 119:43,142,151,168
- D. Az ÓSZ-ben két másik Héber kifejezést használnak az aktív hitre.
  1. *bathach*, bizalom
  2. *yra*, félelem, tisztelet, dicséret (vö. I. Mózes 22:12)
- E. A bizalom vagy a megbízhatóság jelentéséből kialakult egy liturgiai használata, amit arra használtak, hogy megerősítsenek egy igaz vagy megbízható állítást valakiről (vö. V. Mózes 27:15-26; Neh. 8:6; Zsolt. 41:13; 70:19; 89:52; 106:48).
- F. Ehhez a kifejezéshez a teológiai kulcs nem az emberiség hűsége, hanem YHWH hűsége (vö. II. Mózes 34:6; V. Mózes 32:4; Zsolt 108:4; 115:1; 117:2; 138:2). A bukott emberiség egyetlen reménye az YHWH kegyelmes és hűséges szövetségi hűsége és az Ő ígéretei.

  Azoknak, akik ismerik YHWH-t, olyanoknak kell lenniük, mint Ő (vö. Hab. 2:4). A Biblia történelem, és annak a feljegyzése, hogy Isten az Ő képét helyreállítja (vö. I. Mózes 1:26-27) az emberekben. Az üdvösség helyreállítja az emberiség azon képességét, hogy közeli kapcsolata legyen Istennel. Ezért lettünk megteremtve.

II. ÚJSZÖVETSÉG
- A. Az ÚSZ-ben az "ámen" szó használata nagyon gyakori egy állítás megbízhatóságának összegző liturgiai megerősítéseként (vö. I. Kor. 14:16; II. Kor. 1:20; Jel. 1:7; 5:14; 7:12).
- B. Az ÚSZ-ben gyakori az imádság zárására való használata ennek a kifejezésnek (vö.

Róma 1:25; 9:5; 11:36; 16:27; Gal. 1:5; 6:18; Ef. 3:21; Fil. 4:20; II. Thessz. 3:18; I. Tim. 1:17; 6:16; II. Tim. 4:18).

C. Jézus volt az egyetlen, aki ezt e kifejezést (Jánosban kettőzve) használta arra, hogy egy jelentőségteljes állítást vezessen be vele (vö. Lukács 4:24; 12:37; 18:17,29; 21:32; 23:43).

D. A Jel. 3:14-ben Jézus címeként használja (lehetséges, hogy YHWH címe is ez volt az Ézs. 65:16-ban).

E. A hűségesség vagy a hit, a megbízhatóság és a bizalom a görögben a *pistos* vagy *pistis* szóval kerül kifejezésre, amit az angolban a bizalom, hit, hinni szóval fejeznek ki.

SZÖVEG: 6:17-19

17Azoknak pedig, akik e világban gazdagok, parancsold meg, hogy ne legyenek gőgösek, és ne a bizonytalan gazdagságban reménykedjenek, hanem Istenben, aki megélhetésünkre mindent bőségesen megad nekünk. 18A gazdagok tegyenek jót, legyenek gazdagok a jó cselekedetekben, adakozzanak szívesen, javaikat osszák meg másokkal, 19gyűjtsenek maguknak jó alapot a jövendőre, hogy elnyerjék az igazi életet.

6:17-19 Elgondolkodtató, hogy a 17-19-es versek utógondolatok voltak-e, vagy hogy Pál több információhoz jutott az Efezusban lévő házi gyülekezetekről. Az is lehetséges, hogy Pál maga írta a 7-21-es verseket, mivel általában ő maga zárta a leveleit (vö. II. Thessz. 3:17-18).

6:17 „Azoknak pedig, akik e világban gazdagok, parancsold meg, hogy ne legyenek gőgösek" Úgy ahogyan a 9. vers int a pénz utáni gonosz sóvárgástól, a 17. vers azokat figyelmezteti, akiknek van pénzük, hogy nehogy abba helyezzék hitüket Krisztus helyett (vö. Máté 6:19-21; 13:22; 19:23-30; Jakab 1:9-11; 5:1-6).

KÜLÖNLEGES TÉMA: A JELEN KORSZAK ÉS AZ ELJÖVENDŐ KORSZAK

Az ÓSZ-i próféták úgy tekintettek a jövőre, mint a jelen meghosszabbítására. Számukra a jövő a földrajzi Izrael helyreállítása lesz. Mindazonáltal ők is meglátták az új napot (Ézs. 65:17; 66:22). De mivel Ábrahám leszármazottjai továbbra is folyamatosan akaratlagosan elutasították YHWH-t (még a száműzetés után is) egy új paradigma váltás következett be a zsidó intertestamentális apokaliptikus irodalomban (vö. I. Énók, IV Ezsdrás, II Báruk). Ezek az írások elkezdtek különbséget tenni két korszak között: a jelen gonosz korszak, amiben a Sátán dominál, és az eljövendő korszak, ami az igazságosság korszaka, amiben a Lélek uralkodik és a Messiás vezeti be ezt a korszakot (gyakran egy dinamikus harcosként ábrázolva).

A teológia ezen területén (eszkatalógia) van egy nyilvánvaló fejlődés. A teológusok ezt "progresszív kijelentésnek" hívják. Az ÚSZ megerősíti ennek a két korszaknak az új kozmikus valóságát (azaz az időszakos dualizmust):

Jézus	**Pál**	**Zsidók**
Máté 12:32	Róma 12:2	1:2
Máté 13:22 és 29	I. Kor. 1:20; 2:6,8; 3:18	6:5
Márk 10:30	II. Kor. 4:4	11:3
Lukács 16:8	Galata 1:4	
Lukács 18:30	Ef. 1:21; 2:1,7; 6:12	
Lukács 20:34-35	I. Timóteus 6:17	
	II. Timóteus 4:10	

Titusz 2:12

Az ÚSZ-i teológiában ebben a két zsidó korszakban volt némi átfedés a nem várt és a figyelmen kívül hagyott jövendölések miatt a Messiás két eljöveteléről. Jézus testetöltése beteljesítette az ÓSZ-i próféciákat az új korszak bevezetésével kapcsolatban. Bár az ÓSZ úgy látta az Ő eljövetelét mint Bíró és Győztes Hódító, mégis először úgy jött el, mint a Szenvedő Szolga (vö. Ézs. 53), alázatos és szelíd (vö. Zak. 9:9). Vissza fog térni hatalommal, pontosan úgy, ahogy az ÓSZ megjövendölte (vö. Jelenések 19). Ez a kétlépéses beteljesülés miatt van az, hogy a Királyság jelenvaló (bevezetett) de mégis jövőbeli (még nem teljesült be egészen). Ez az ÚSZ feszültsége, ami a már de még nem között húzódik!

■ **„és ne a bizonytalan gazdagságban reménykedjenek"** Ez BEFEJEZETT AKTÍV FŐNÉVI IGENÉV. Az emberek hajlamosak arra, hogy a saját forrásaikban bízzanak, nem pedig Isten forrásaiban (vö. 4:10; 5:5). Jézus néhány legerőteljesebb szavait a gazdagokhoz intézte (vö. Lukács 18:18-30).

6:18 „utasítsd őket" Itt találhatóak Pál három összetevőt tartalmazó iránymutatói, amiket azoknak szánt, akik rendelkeznek ilyen világi javakkal (1) továbbra is tegyenek jót (vö. 5:10; II. Tim. 2:21; 3:17; Titusz 3:1,8,14); (2) legyenek készen arra, hogy megosszák másokkal azt, amijük van; és (3) legyenek adakozó lelkületűek (vö. II. Kor. 8-9).

6:19 Ez a vers emlékeztet Jézus egyik üzenetére a Hegyi beszédből, legfőképpen a 6. fejezet (vö. Lukács 12:15). Két metaforát használ: (1) a valódi kincsek gyűjtése és (2) építsenek biztos és erős alapot. A vagyon bölcs használata megteszi mind a kettőt! Általuk a hívők megragadhatják a valódi életet (azaz az örök életet, vö. 12. vers).

SZÖVEG: 6:20-21
[20]Timóteus, őrizd meg a rád bízott kincset. Fordulj el a hazug módon ismeretnek nevezett szentségtelen, üres beszédektől és ellenvetésektől, [21]amelyeket egyesek elfogadva eltévelyedtek a hittől. A kegyelem veletek!

6:20-21 Ezek a záró sorok lehetséges, hogy Pál saját kézírása voltak, hogy hitelesítsék a levelet (vö. II. Thessz. 3:17-18).

6:20 „őrizd meg a rád bízott kincset" Az ige AORISZT AKTÍV FELSZÓLÍTÁS. Az a kifejezés, hogy "rád bízott" a "letét" banki fogalomhoz kapcsolódik, amit itt a Pásztori Levelekben három alkalommal használ az "evangéliumra" (vö. 1:11, lásd a teljes jegyzetet az 1:18-ban) vagy a keresztény igazság összegzésére (vö. Apcsel 6:7; 13:8; 14:22; Gal. 1:23; 3:23; 6:10; Fil. 1:27; Júdás 3,20). A hívőknek az evangélium sáfárainak kell lenniük (vö. I: Kor. 4:1-2; II. Tim. 1:12,14).

■ **„Fordulj el a hazug módon ismeretnek nevezett szentségtelen, üres beszédektől és ellenvetésektől"** A "fordulj el" kifejezés az eredeti szövegben JELENIDEJŰ MIDDLE FŐNÉVI IGENÉV amit FELSZÓLÍTÓMÓDBAN használ. Az I. Timóteus elsősorban az eretnekségről szól, nem pedig az egyház szervezetéről, felépítéséről. A könyvben szereplő útmutatások közvetlenül a hamis tanítók okozta problémákhoz kapcsolódnak, és nem szükségszerűen egy egyetemes, minden időben, minden gyülekezet számára szóló útmutatásokat fogalmaz meg.

■ **„ismeret"** A Pásztori Levelekben szereplő hamis tanítók a "zsidó törvényeskedők" és a görög gnosztikusok kombinációi (nagyon hasonlítanak a Kolosséban és az Efezusban szereplőkhöz). Az ismeret, főleg a titkos, vagy különleges módon kijelentett ismeret volt az, amire ezek a hamis

tanítók azt mondták, hogy ők ezekkel rendelkeznek. Ezek a tanítók valahogy elválasztották az igazságot az élettől, és az üdvösséget ismeretté formálták, az istenfélelemtől elválasztva.

6:21
NASB **„amelyeket egyesek elfogadva eltévelyedtek a hittől"**
NKJV **„ezeket elfogadva, néhányan eltávolodtak, ami a hitet illeti"**
NRSV **„elfogadva ezeket néhányan eltévesztették a célpontot a hitet illetően"**
TEV **„néhányan azt vallották, hogy bírnak ezzel az ismerettel, és ennek eredményeként eltévesztették a hit útját"**
NJB **„ezeket magukévá téve néhányan eltévesztették a hit célját"**

Ugyanezt a szót használja az 1:6-ban, hogy leírja vele a hamis tanítókat; továbbá nézzük meg a következő verseket is: 1:19; 4:1-2; 5:15; 6:10. Olyan sok erőteljes figyelmeztetés van ebben a könyvben.

Emlékezz arra, hogy a kereszténység (1) egy személy, akit üdvözölni kell; (2) egy tan, amit hinni kell; és (3) egy minderre válaszul megélt élet! Ha ezek közül bármelyik is kevésbé hangsúlyozott, vagy ki lett hagyva, akkor hatalmas problémák merülnek fel (vö. Máté 7:21-27).

■ **„A kegyelem veletek!"** A személyes névmás TÖBBESSZÁMBAN van. Ez mutatja meg, hogy a levelet nyilvánosan kellett felolvasni. Figyeljük meg, hogy Pál Isten kegyelmét és igaz ismeretét kéri rájuk nézve (vö. 20. vers)! Ugyanez a TÖBBESSZÁMÚ befejezés igaz a többi Pásztori Levélre is (vö. II. Tim. 4:22; Titusz 3:15).

MEGVITATANDÓ KÉRDÉSEK

Ez egy tanulmányozást elősegítő kommentár, ami azt jelenti, hogy te magad vagy a felelős a saját Biblia értelmezésedért. Mindannyian abban a fényben kell járnunk, ami megadatott. Te, a Biblia és a Szentlélek vagytok az elsődlegesek az értelmezésben. Ne mondj le erről egy kommentátor miatt sem.

Ezek a megvitatandó kérdések azért vannak, hogy segítsenek átgondolni a könyv ezen részének főbb témáit. Gondolat-ébresztő szándékuk van, nem pedig definiáló.

1. Miért nem támadta meg a keresztény egyház a rabszolgaság ügyét? (Páltól származó további, rabszolgasággal foglalkozó igeversek: I. Kor. 7:21-24; Gal. 3:28; Ef. 6:5-9; Kol. 3:22-25; Filemon 16. és 17. vers; Titusz 2:9; I. Pét. 2:18).
2. Mint mond az 1. és 2. vers a mai modern kori alkalmazott/alkalmazó kapcsolatról?
3. Mi az eretnekség?
4. Mi a különbség egy hamis tanító és az eltérő értelmezés között?
5. A pénz gonosz?
6. Amilyen jól csak tudod, mutasd be a hamis tanítók teológiáját.

TITUSZ

BEVEZETÉS A TITUSZOZ ÍRT LEVÉLHEZ

I. A Háttér Tömören

A. A Tituszhoz írt levél része Pál leveleinek azon gyűjteményének, amit a "Pásztori Levelekként" ismerünk. Azért nevezik így, mert az I. Timóteus, a Titusz és a II. Timóteus Pál munkatársaihoz intézett figyelmeztetésekkel foglalkozik a következő témákban: (1) hogyan kell bánni a hamis tanítókkal, (2) hogyan kell felállítani a helyi gyülekezetben a vezetőséget, és (3) hogyan kel a kegyességre bátorítani. A könyvek nyilvánvaló időrendi sorrendje a következő: I. Timóteus és/vagy Titusz, majd később a II. Timóteus. A Tituszhoz írt levél ugyanazokkal a témákkal foglalkozik, mint az I. Timóteus. Lehet, hogy a Titusz íródott először, mert a bevezetése olyan hosszú és teológiai, mint a Római levél.

B. Pál és munkatársainak földrajzi mozgása nem illik bele azokba a földrajzi mozgásokba, amiket az Apcselben feljegyeztek Pálról. Így aztán sokan azt feltételezik, hogy Pált kiengedték a börtönből, és volt egy negyedik missziós útja is.

C. Ennek a negyedik missziós útnak az ideje a Kr. u. 60-as évek eleje 68-al bezárólag kellett hogy legyen, mert Pált Néró uralkodása alatt fejezték le, és Néró Kr. u. 68-ban lett öngyilkos (sokan azt feltételezik, hogy 65-ben az üldöztetések alatt).

II. Titusz, a Férfi

A. Titusz volt Pál egyik olyan munkatársa, akiben a legjobban megbízott. Ezt az a tény a bizonyítja, hogy Pál őt küldte el Korintus és Kréta problémás részeire.

B. Vér szerint teljesen pogány volt (Timóteus csak félig volt görög), aki Pál prédikálására tért meg. Pál nem volt hajlandó körülmetélni (vö. Gal. 2:3).

C. Pál gyakran említi meg a leveleiben (vö. II. Kor. 2:13; 7:6-15; 8:6-24; 12:18; Gal. 2:1-3; II. Tim. 4:10) és nagyon meglepő, hogy Lukács nem említi meg az Apcselben. Néhány kommentár azt feltételezi, hogy (1) lehetséges, hogy Lukács rokona volt (lehet, hogy a testvére) és megemlíteni a nevét kulturálisan helytelen lett volna Lukács részéről, vagy (2) Titusz volt Lukács elsődleges forrása Pál életéről és szolgálatáról, így aztán ugyanúgy mint Lukács, nem kerül megnevezésre.

D. Elkísérte Pált és Barnabást a nagyon fontos Jeruzsálami zsinatra, amit az Apcsel 15 jegyez fel, ahol is az új pogány hívők kapcsolatát vitatták meg a Mózesi törvénnyel, és hoztak végső döntést ezzel kapcsolatban.

E. Ez a könyv arra a tanácsra összpontosít, amit Pál adott Titusznak a Krétán való szolgálatával kapcsolatban. Titusz Pál hivatalos képviselőjeként jár el.

F. Az ÚSZ-ben a legutolsó információnk Tituszról az, hogy Dalmáciába küldték szolgálni (vö. II. Tim. 4:10).

III. A Hamis Tanítók

A. Nyilvánvaló, hogy volt a hamis tanítóknak egy csoportja Krétán, akik szemben álltak Pál evangéliumával.

B. Az ő teológiai tanításuk volt az, ami konfliktusba keveredett azzal az istenfélő életstílussal, amit minden hívőtől elvártak.
   1. az istenfélő élettel kapcsolatos igeversek: 1:1,16; 2:7,14; 3:1,8,14
   2. az értékes személyiségi jellemvonások összegzése: 2:11-14; 3:4-7

C. Ezeknek a hamis tanoknak van egy nyilvánvaló zsidó mellékíze (vö. 1:10,14; 3:8-9). Ezek az eretnek tanok a zsidó törvényeskedés és a görög spekulatív gondolkodásrendszer (gnoszticizmus, lásd Különleges Téma az 1:1-ben) keveréke. Nagyon hasonlítanak az I. Timóteusban, a Kolosséban és az Efézusban megnevezett hamis tanítókhoz. A Pásztori levelek figyelmének középpontjában az eretnek tanok állnak, nem pedig kizárólagosan a gyülekezeti rendszerezés.

ELSŐ OLVASÁSI CIKLUS (az "Útmutató a Helyes Bibliaolvasáshoz"-ból)

Ez egy tanulmányozást elősegítő kommentár, ami azt jelenti, hogy te magad vagy a felelős a saját Bibliaértelmezésedért. Mindannyian abban a fényben kell járnunk, ami megadatott. Te, a Biblia és a Szentlélek vagytok az elsődlegesek az értelmezésben. Ne mondj le erről egy kommentátor miatt sem.

Együltödben olvasd el az egész bibliai könyvet. Saját szavaiddal fogalmazd meg az egész könyv központi témáját.

1. A teljes könyv témája
2. Irodalmi stílus (műfaj)

MÁSODIK OLVASÁSI CIKLUS (az "Útmutató a Helyes Bibliaolvasáshoz"-ból)

Ez egy tanulmányozást elősegítő kommentár, ami azt jelenti, hogy te magad vagy a felelős a saját Bibliaértelmezésedért. Mindannyian abban a fényben kell járnunk, ami megadatott. Te, a Biblia és a Szentlélek vagytok az elsődlegesek az értelmezésben. Ne mondj le erről egy kommentátor miatt sem.

Együltödben olvasd el az egész bibliai könyvet másodszor is. Vázold a fő témákat és nevezd is meg azokat egyetlen mondattal.

1. Az első irodalmi egység témája
2. A második irodalmi egység témája
3. A harmadik irodalmi egység témája
4. A negyedik irodalmi egység témája
5. stb.

TITUSZ 1

MODERN FORDITÁSOK BEKEZDÉSI FELOSZTÁSAI*

UBS[4]	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Köszöntés	Üdvözlés	Köszöntés	Nyitó Üdvözletek	Címzés
1:1-4	1:1-3	1:1-3	1:1-3	1:1-4
	1:4a	1:4a	1:4a	
	1:4b	1:4b	1:4b	
Titusz Krétai Munkája	Képzett Elöljárók	Adminisztráció	Titusz Krétai Munkája	Az Elöljárók Kijelölése
1:5-9	1:5-9	1:5-9	1:5-9	1:5-9
	Az Elöljárók Feladata			A Hamis Tanítókkal Való Szembenállás
1:10-12a	1:10-16	1:10-16	1:10-16	1:10-14
1:12b-16				
				1:15-16

HARMADIK OLVASÁSI CIKLUS (az "Útmutató a Helyes Bibliaolvasáshoz"-ból)
KÖVETVE AZ EREDETI SZERZŐ SZÁNDÉKÁT A BEKEZDÉSEK SZINTJÉN

Ez egy tanulmányozást elősegítő kommentár, ami azt jelenti, hogy te magad vagy a felelős a saját Bibliaértelmezésedért. Mindannyian abban a fényben kell járnunk, ami megadatott. Te, a Biblia és a Szentlélek vagytok az elsődlegesek az értelmezésben. Ne mondj le erről egy kommentátor miatt sem.

Együltödben olvasd el az első részt. Azonosítsd a témákat. Hasonlítsd össze a te témafelosztásaidat az öt különböző fordítással. A bekezdések nem ihletettek, de mindenképp kulcsfontosságúak az eredeti szerző szándékainak azonosításához, ami az értelmezés szíve. Minden bekezdésnek egy és csak egy témája van.

1. Első bekezdés
2. Második bekezdés
3. Harmadik bekezdés
4. Stb.

---

* Bár nem ihletettek, de a bekezdések mindenképp kulcsfontosságúak az eredeti szerző szándékainak azonosításához, ami az értelmezés szíve. Minden modern fordítás rendelkezik felosztott és összegzett bekezdésekkel. Minden bekezdésnek van egy központi témája, igazsága vagy gondolatmenete. Minden változat külön magában foglal egy témát saját stílusa szerint. Miközben olvasod a különféle fordításokat találd meg azt a fordítást, amelyik legjobban segít téged abban, hogy megértsd a témát és a verseket.

Minden fejezetben először is a Bibliát olvassuk el és próbáljuk meg a témáit (bekezdéseit) azonosítani, aztán hasonlítsuk össze az értelmezésünket a modern változatokkal. Csak akkor érthetjük meg igazán a Bibliát, ha értjük az eredeti szerző szándékát és követjük az ő logikáját és annak bemutatását. Csak az eredeti szerző volt ihletett – az olvasónak nincs joga megváltoztatni vagy módosítani az üzenetet. A Biblia olvasóinak felelőssége az, hogy alkalmazzák az ihletett igazságot mindennapjaikban és az életükre.

Vegyük figyelembe, hogy minden megfogalmazás teljes mértékben meg van magyarázva az első, második és harmadik függelékben.

SZÓ ÉS KIFEJEZÉSTANULMÁNY

SZÖVEG: 1:1-3
[1]Pál, Isten szolgája, Jézus Krisztusnak pedig apostola az Isten választottaiért, hogy higgyenek, és megismerjék az igazságot az igazi kegyesség szerint, [2]az örök élet reménységére, amelyet az Isten, aki nem hazudik, örök idők előtt megígért, [3]igéjét pedig kijelentette a maga idejében az evangélium hirdetésével: erre kaptam megbízást a mi üdvözítő Istenünk rendeléséből.

1:1 „Pál” Ez a görög kifejezés azt jelenti, hogy "kicsi". A kérdés az, hogy Pál ezt a nevet saját magának adta, vagy a szülei adták neki. Pál a szentek közül a legkisebbnek titulálta magát, mert egykor üldözte az Egyházat (vö. 7:58; 8:1; 9:1-2; 22:4,19-20; 26:10-11; I. Kor. 15:9; Ef. 3:8; I. Tim. 1:15). Mindazonáltal a legtöbb Diaszporában élő zsidó (Palesztina területén kívül) két nevet kapott a születésekor ebben az időszakban, egy zsidó nevet és egy görögöt.

■ **„Isten szolgája”** Ez az ÓSZ-i vezetőkre használt megtisztelő titulus volt (vö. V. Mózes 34:5; Józs. 1:1-2; 24:25; II. Sám. 7:5; Zsolt. 89:3; 105:42; Dán. 6:20; 9:11). Pál általában a "Krisztus szolgája" kifejezést használja (vö. Róma 1:1; Gal. 1:10; Fil. 1:1). Itt azonban "Isten rabszolgája". Lehetséges, hogy ez arra a tényre utal, hogy a hamis tanítók valamilyen módon kapcsolatban voltak a Judaizmussal.

1. Istent öt alkalommal említi meg ennek a levélnek a nyitó soraiban (vö. 1-4 versek)
2. ez lehet, hogy azt is megmagyarázza, hogy miért használja az "Üdvözítő" titulust Istenre az Atyára három alkalommal is, ugyanúgy mint ahogy három alkalommal Jézusra is használta
3. nyilvánvaló az 1:10,14; 3:8-9-es versekből, hogy volt valamilyen zsidó eleme a Krétán zajló széthúzásnak.

■ **„apostola”** Ez a szó szó szerint azt jelenti, hogy "az elküldött", aminek a rabbinikus judaizmusban volt egy olyan jelentése, hogy valaki, akit hivatalos hatalommal küldtek ki. Lásd a Különleges Témát az 1:1-ben. Hasonló a nagykövet fogalmunkkal (vö. II. Kor. 5:20). Továbbá ily módon bizonyította és erősítette meg Pál a Krisztustól való hatalmát, mint ahogy tette azt az előbbi titulussal is: "Isten szolgája". Megalapozta a megbízólevelét, hogy felhatalmazza Tituszt. Ezt a levelet fel kellett, hogy olvassák az egész gyülekezet előtt, ahogy azt a TÖBBESSZÁMBAN lévő személyes névmások a következő igehelyeken tisztán megmutatják: I. Tim. 6:21; II. Tim. 4:22 és Titusz 3:15.

■ **„az Isten választottaiért”** Szó szerint ez azt jelenti, hogy "a választottak hitéért". AZ ÓSZ-ben a választott kifejezést Isten szolgálatára használták, még az ÚSZ-ben az Isten által történt üdvösségre használták (vö. Róma 8:29-30; 9:1; Ef. 1:4-11; II. Tim. 1:9). A kiválasztásnak ez a jelentése jól ki lett fejezve az Apcsel 13:48-ban. A gyülekezet Isten kiválasztottjai (vö. Róma 8:32; Kol. 3:12; II. Tim. 2:10). Az egyház nem egy új személy volt, hanem az ÓSZ-i Isten népének a kiterjesztése. Lásd Különleges Téma a Kiválasztással kapcsolatban (eleve elrendelés) az I. Timóteus 6:12-ben.

■ **„hogy higgyenek”** A FŐNÉVHEZ nem kapcsolódik HATÁROZOTT NÉVELŐ; így utalhat (1) valaki Krisztusban való személyes hitére; (2) hűséges életre (ÓSZ-i értelemben); vagy (3) a keresztény tanok összességére (vö. Apcsel 6:7; 18:8; 14:22; Gal. 1:23; 3:23; 6:10; Fil. 1:27; Júdás 3,20). Pál szolgálata az volt, hogy (1) ösztökélje a hitét azoknak, akik már megtértek, vagy (2) hogy az örök időktől fogva elhívottakat személyes hitre vezesse ("előhívni az elhívottakat"). Mind a kettő szükségszerű, de hogy itt melyiket hangsúlyozza, az nem bizonyos.

■ **„megismerjék”** Ez a görög *epiginóskó* összetett szó, ami egy teljes tapasztalati ismeretről szól.

Ez a valódi megtérésre használt idióma (vö. János 8:32; I: Tim. 4:3; II. Tim. 2:25; I. János 2:21; III. János 1). Ez ellenkező volt a hamis tanítókkal, akik a hangsúlyt a titkos tudásra/ismeretre helyezték, aminek azonban semmi köze nem volt a szent élethez. Ugyanezt a kifejezést használja az I. Tim. 2:4 is, de ott a hangsúly az Isten minden ember életére vonatkozó akaratán van!

KÜLÖNLEGES TÉMA: GNOSZTICIZMUS

A. Erről az eretnek tanításról a legtöbb ismeretünk a második századi gnosztikus írásokból ered. Mindazonáltal azok elképzelései már jelen voltak az első században is (Holt Tengeri Tekercsek) és János Apostol írásaiban is.

B. Az Efezusban (I. Timóteus), Krétán (Titusz) és Kolosséban (Kolossé levél) jelen lévő problémák a korai gnoszticizmus és a törvényeskedő judaizmus keveréke volt.

C. Néhány tantétel a valentiánusi és a cerinthusi gnoszticizmusból, a második századból:
   1. Az anyag és a lélek öröktől fogva együtt létező volt (lételméleti dualizmus). Az anyag gonosz, a lélek jó. Isten, aki lélek, közvetlen módon nem lehet kapcsolatban a gonosz anyag megmunkálásában.
   2. Emanációk (éónok vagy angyali szintek) vannak az Isten és az anyag között. Az utolsó, vagy a legalacsonyabb az ÓSZ YHWH-ja volt, aki megalkotta a világegyetemet (*kosmos*).
   3. Jézus egy emanáció volt, mint YHWH, de a ranglétra magasabb fokán állt, közelebb az igazi Istenhez. Néhányan őt tették meg a legmagasabbnak, de mégis alacsonyabbnak, mint Isten, és minden bizonnyal nem testet öltött istenségként (vö. János 1:14). Mivel az anyag gonosz, Jézusnak nem lehetett emberi teste úgy, hogy közben megmaradt isteninek. Úgy tűnt, mintha emberi lenne, de valójában csak egy lélek/szellem volt (vö. I. János 1:1-3, 4:1-6).
   4. Az üdvösséget a Jézusban való hit plusz különleges ismeret/tudás által lehetett elnyerni, amihez csakis különleges emberek által lehet hozzáférni. Az ismeret (jelszavak) volt a kulcs, hogy átjuthass a mennyei szférák között. A zsidó törvényeskedés szintén követelmény volt, hogy elérhesd Istent.

D. A gnosztikus hamis tanítók két eltérő etikai rendszer mellett korteskedtek:
   1. Bizonyos emberek számára az életstílusnak semmi köze nem volt az üdvösséghez. Számukra az üdvösség és a szellemiség titkos ismeretbe (jelszavakba) volt zárva, ami által átjuthattak az angyali szférákon (éónokon).
   2. Mások számára viszont az életstílus létfontosságú volt az üdvösséghez. Ebben a könyvben a hamis tanítók egy aszkéta életformát tartottak a valódi megtérés bizonyítékának, és ezt hangsúlyozták (vö. 2:16-23).

E. Egy nagyon jó könyv ezzel kapcsolatban a *The Nag Hammadi Library* (A Nag Hammadi Lelet) James M. Robinsontól és Richard Smithtől.

■ **„az igazságot az igazi kegyesség szerint”** Ez egy erőteljes ellentét a hamis tanítók kizárólagosságával szemben. Azt hangsúlyozták, hogy a tudást/ismeretet egy elit csoport birtokolja. Az igazságnak kapcsolódnia kell a mindennapi élethez (vö. I. Tim. 2:2). Az istenfélelem vagy a vallásosság (*eusebeia*) egy általános téma a Pásztori Levelekben (vö. I. Tim. 2:2; 3:16; 4:7,8; 6:3,5,6,11; II. Tim. 3:5; Titusz 1:1; egy szóösszetételi forma, a *theosebeia* az I. Tim. 2:10-ben; és a melléknévi formája *eusebós* a II. Tim. 3:10-ben és a Titusz 2:12-ben). Lásd Különleges Téma az I. Tim. 4:7-ben.

Ez nyilvánvalóan a hamis tanítók hibáira mutat rá. A hívőket nem csakhogy a mennybe várják, mikor meghalnak, hanem a jelen világban való Krisztusi életre is hivatottak (vö. Róma 8:28-29; II. Kor. 3:18; Gal. 4:19; Ef. 1:14; I. Thessz. 3:13; 4:3). Az evangélium céljának nincs vége, amíg mindenki meg nem ismerte a Megváltót és az Ő jellemét tükrözik vissza. Lásd Különleges Téma: az Igazság Pál Írásaiban az I. Tim. 2:4-ben.

1:2 „az örök élet reménységére” Az *epi* elöljárószó a "megpihenni" értelmet sugalmazza. Az RSV és a TEV angol nyelvű fordítások a következő kifejezést használják: "amin alapszik". A "remény" kifejezésnek van egy kettős értelme, már ami Isten a megváltásra vonatkozó örök tervét illeti.

Az örök élet Pál írásaiban mindig az új korszakban való életet jelenti, az eszkatalogikus életet (vö. Róma 2:7; 6:22,23; Gal. 6:8; I. Tim. 1:16; Titusz 1:2; 3:7). János írásaiban pedig egy jelen valóságra utal, ami azon alapszik, hogy valaki Krisztusba, mint Megváltóba helyezi bizalmát (vö. János 3:15; 10:28; 12:25; 17:2-3; I: János 1:”; 2:25; 3:15; 5:11,13,20). Mind a kettő igaz. Az új korszakot Jézus első eljövetele vezette be. A hívők már részesei ennek az új korszaknak. Az új korszakot a Második eljövetel teljesíti be.

KÜLÖNLEGES TÉMA: ÖRÖKKÉVALÓ

Robert B. Girdlestone a Synonyms of the Old Testament (az Ószövetség Szinonimái) című könyvében van egy érdekes megjegyjéz az "örökkévaló" szóval kapcsolatban:

> „Az *aiónios* melléknév több mint negyvenszer fordul elő az ÚSZ-ben az *örök élettel* kapcsolatban, amit részben jelenvaló ajándéknak, részben a jövőre vonatkozó ígéretnek tekint. A Róma 16:26-ban Isten véget nem érő létezésére is alkalmazza; a Zsidók 9:12-ben és a 13:20-ban Krisztus engesztelő áldozatának véget nem érő hatásosságára alkalmazza; és az elmúlt korokra a Róma 16:25-ben, a II. Tim. 1:9-ben és a Titusz 1:2-ben.
>
> Ezt a szót használja az *örök tűz*zel kapcsolatban, Máté 18:8,25,41; Júdás 7; az *örök büntetés*re, Máté 25:46; az *örök ítélet*re vagy *kárhozat*ra, Márk 3:29; Zsid. 6:2; az *örök pusztulás*ra, II. Thessz. 1:9. Ezekben az igeversekben ez a szó *véglegességet* foglal magában, és nyilvánvalóan jelzi azt, hogy amikor ezek az ítéletek ki lesznek róva, akkor a megpróbáltatások, változtatások és a személy szerencséjének helyreállításának lehetősége teljes mértékben elveszett, mégpedig örökre. Nagyon keveset tudunk a jövőről, az emberi élet és a létezés további lényének kapcsolatáról, és a hitetlenség erkölcsi súlyáról, ahogyan azt az örökkévalóság fényében látni lehet. Ha nem helyes hozzátoldani Isten igéjéhez, másrészről meg nem szabad elvenni abból; és ha az Igében leírt örök büntetés tana alatt bujkálva tétovázunk, akkor elégedettnek kell lennünk azzal, hogy várnunk kell, és ragaszkodnunk a Krisztusban való Isten szeretetéről szóló evangéliumba, miközben elismerjük, hogy van egy sötét háttér, amit képtelenek vagyunk felfogni” (318-319 oldalak).

KÜLÖNLEGES TÉMA: REMÉNY

Pál gyakran használta ezt a kifejezést számos különböző, de egymáshoz kapcsolódó értelemben. Gyakran a hívő hitének beteljesülésével azonosították (pl. I. Tim. 1:1). Ezt a következő módokon lehet kifejezni: dicsőség, örök élet, végső üdvösség, Második Eljövetel, stb. a beteljesülés bizonyos, de az idő elem jövőbeli és ismeretlen. Gyakran azonosították a "hit"-tel vagy a "szeretet"-tel (vö. I. Kor. 13:13; I. Thessz. 1:3; II. Thessz. 2:16). Itt egy nem teljes lista arról, hogy Pál hogyan használta ezt a kifejezést:

1. A Második Eljövetel, Gal. 5:5; Ef. 1:18; 4:4; Titusz 2:13
2. Jézus a mi reménységünk, I. Tim. 1:1
3. A hívőt Isten elé vezetik, Kol. 1:22-23; I. Thessz. 2:19
4. A reménység a mennyben van elkészítve, Kol. 1:5
5. Bízz az Evangéliumban, Kol. 1:23; I. Thessz. 2:19
6. Végső üdvösség, Kol. 1:5; I. Thessz. 4:14; 5:8
7. Isten dicsősége, Róma 5:2; II. Kor. 3:12; Kol. 1:27
8. A pogányok Krisztus általi üdvössége, Kol. 1:27
9. Üdvbizonyosság, I: Thessz. 5:8
10. Örök élet, Titusz 1:2; 3:7

11. A keresztény érettség eredménye, Róma 5:2-5
12. Minden teremtmény megváltása, Róma 8:20-22
13. Az örökbefogadás beteljesülése, Róma 8:23-25
14. Isten Titulusa, Róma 15:13
15. Pál a hívőkre vonatkozó vágya, II. Kor. 1:7
16. Az ÓSZ mint iránymutató az ÚSZ-i hívők számára, Róma 15:4

■ **„az Isten, aki nem hazudik”** A hitünk Isten az Ő ígéreteihez való hűségén és megbízhatóságán nyugszik (vö. IV. Mózes 23:19; I. Sám. 15:29; Róma 3:4; II. Tim. 2:13; Zsid. 6:18). Reményünk Isten soha sem változó jellemén nyugszik (vö. Zsolt. 102:27; Mal. 3:6; Zsid. 13:8; Jakab 1:17).

■ **„örök idők előtt megígért”** Ez egy AORISZT MIDDLE KIJELENTŐMÓD. A MIDDLE IGEIDŐ kihangsúlyozza a tárgyat, Istent (vö. Róma 4:21; II. Tim. 1:9). Az angol fordításban használt "hosszú időkkel ezelőtt" kifejezés helyett az eredetiben így hangzik szó szerinti jelentéssel: "örök idők előtt", pontosan úgy, ahogy azt a magyar fordítás hozza. Lehetséges, hogy ez Isten a teremtés előtt is meglévő megváltó ígéretére és gondviselésére utal (vö. Máté 25:34; János 17:24; Ef. 1:4; I. Pét. 1:19-20; Jel. 13:8).

1:3 „igéjét” Ez utalhat (1) a Krisztusra vonatkozó evangélium üzenetére, vagy (2) magára Krisztusra (vö. János 1:1; Jel. 19:13).

■ **„kijelentette”** Ez azt jelenti, hogy "világosan kihozta a fényre" vagy "világosan kijelentette". Jézus világosan ki lett jelentve az Evangéliumokban és az apostoli prédikációkban (vö. II. Tim. 1:10).

■

NASB, NKJV NRSV	**„a maga idejében”**
NJB	**„kellő időben”**
TEV	**„a helyes időben”**

Ez a kifejezés TÖBBESSZÁMBAN van (azaz "örök idők előtt"), és lehet, hogy az egész Krisztus dolgot vetíti előre (vö. I. Tim. 2:6; 6:14-15; Gal. 4:4). Lehetséges, hogy ez a (1) görög nyelv áthatóságára utal; vagy (2) Róma politikai békéjére; vagy a világ vallásos várakozására, miután elvesztették a homéroszi istenekben való hitüket és az irántuk érzett tiszteletet.

■ **„erre kaptam megbízást”** Pál mélységes megértette az evangéliumra vonatkozó sáfárságát (vö. I. Kor. 9:17; Gal. 2:7; I. Thessz. 2:4; I. Tim. 1:11) továbbá az összes hívő sáfársági felelőségét (vö. I. Kor. 4:1-2; I. Pét. 4:10).

■ **„a mi Üdvözítő Istenünk”** A Pásztori Levelekben ez egy gyakori címe Istennek (vö. 1:3; 2:10; 3:4). Lásd a teljes jegyzetet a II. Tim. 1:10-ben. Bár minden szövegben Jézusra használja (vö. 1:4; 2:13; 3:6). Ez egy olyan cím volt (mint ahogy az "Úr" is), amit a Római Császárok ki kértek maguknak.

SZÖVEG: 1:4

[4]Titusznak, a közös hitben való igaz fiamnak: Kegyelem és békesség Istentől, a mi Atyánktól és a Krisztus Jézustól, a mi Üdvözítőnktől.

1:4 „Titusznak” Ezt a levelet Titusznak címezte, de nyilvánosan fel kellett olvasni minden házi

gyülekezetben (vö. a 3:15-ben található TÖBBESSZÁMÚ személyes névmással). Titusz Pál hűséges Pogány Apostoli képviselője volt. Szokatlan, hogy nincs megemlítve az Apcselben (lád Bevezetés II. C.).

■ **„a közös hitben való”** Ezt a szót, hogy "közös", nem azzal a mellékjelentéssel használja, mint az Apcsel 10:14-ben és a 11:8-ban, ahol közönségest jelent (a szó eredeti jelentése szerint), hanem azzal a mellékjelentéssel, hogy egyetemes, vagy normális (a magyarban ezzel a szóval nincs ilyen gond, de az angolban és az eredi nyelvben az itt használt szónak valóban ez a két jelentése van.-a ford. megjegy.). Hasonló kifejezést használ a Júdás 3. verse. Abban az értelemben közös, hogy minden ember számára szóló és el is érhető minden ember számára. Lehetséges, hogy ez egy direkt ellenállítás a hamis tanítók elitizmusa és kizárólagosságára.

■ **„igaz fiamnak”** Pál ugyanezt a kifejezést használja Timóteusra is az I. Tim. 1:2-ben és a "fiam" szót a II. Tim. 1:2-ben, Onézimuszra a Filemon 10. versében. Ez egy családi metafora a Pál által megtértekre és barátaira.

■ **„Kegyelem és békesség Istentől a mi Atyánktól”** Ez a két kifejezés gyakran alkotja Pál nyitó imádságát. Lehetséges, hogy a "kegyelem" (*charis*) egy szójáték az "üdvözlet" szóval (*charein*, vö. Jakab 1:1; Apcsel 15:23), ami egy hasonló görög kifejezés, és a legtöbbször ezzel kezdték a görög leveleket. Pál fogja a normális kulturális levél kezdést jelentő szót, a *charein*-t, és megváltoztatja az egyedien keresztény *charis* szóra.

Az a kifejezés, hogy "békesség", lehetséges, hogy az általános héber "Shalom" köszöntést hivatott visszatükrözni. Ha ez valóban így van, akkor Pál a két kulturális köszöntést egy keresztény köszöntéssé gyúrja egybe.

A Textus Receptus (vö. KJV) és a görög kéziratok, A, C^2, és a K hozzáteszi az "irgalom" szót is a kegyelem és békességhez. Lehetséges, hogy ez az I. Tim. 1:2-ből, és a II. Tim. 1:2-ből való asszimiláció. A rövidebb formát a következő kéziratokban találhatjuk meg: א, C, D, G és P, valamint a latin Vulgátában is. Az UBS4 a rövidebb olvasatnak "A" besorolást ad.

■ **„és a Krisztus Jézustól, a mi Üdvözítőnktől”** Ez a kifejezés, "Üdvözítő", összekapcsolja Istent, az Atyát, az ÓSZ-ben szereplő YHWH-t és Jézust a Messiást (vö. 1:3-4; 2:10,13; 3:4,6). Istenre a 3. versben használja, a 4.ben Jézusra. Az ÚSZ-i íróknak bevett szokása volt, hogy Isten ÓSZ-i címeit alkalmazták Jézusra, hogy megerősítsék Jézus isteni származását.

SZÖVEG: 1:5-9

5Azért hagytalak Krétában, hogy rendbe hozd az elintézetlenül maradt ügyeket, és presbitereket állíts szolgálatba városonként, ahogyan meghagytam neked: 6ha van olyan, aki feddhetetlen, egyfeleségű férfi, akinek gyermekei hívők, nem vádolhatók kicsapongással, és nem engedetlenek. 7A püspök ugyanis, mint Isten sáfára legyen feddhetetlen, nem önkényeskedő, nem indulatos, nem részeges, nem kötekedő és nem haszonleső, 8hanem vendégszerető, a jóra hajlandó, józan, igazságos, kegyes, önmegtartóztató, 9aki ragaszkodik a tanítással megegyező igaz beszédhez, hogy az egészséges tanítással tudjon bátorítani, és meg tudja győzni az ellenszegülőket.

1:6 „Azért” Titusz feladata az volt, hogy (1) rendbe hozza azokat a dolgokat, amik hiányt szenvedtek, vagy elintézetlenül maradtak, és hogy (2) vezetőket válasszon ki (vö. Apcsel 14:23). Nem az volt a probléma, hogy meg kellett reformálni egy már létező szerkezetet, ami esetleg nem megfelelőnek mutatkozott, hanem meg kellett alapozni a szerkezetet. Itt egy másfajta igazgatási szerkezetet látunk, mint az I. Tim. 3-ban, amit az Efezusban már megalapozott szerkezetű gyülekezetnek címeztek. Figyeld meg, hogy Titusz választja ki őket, nem pedig a gyülekezet szavazza meg.

Figyeld meg azt a kifejezést, hogy "városonként". Ne feledd el, hogy Timóteus és Titusz is apostoli képviselő volt, nem pedig helyi pásztor, vagy területi felvigyázó.

■ **„Krétában”** Ez volt az eredeti otthona a filiszteusoknak és a görög idők előtti mínoszi kultúrának. Az Apcsel 27:7-13 leírja, hogy Pál meglátogatta ezt a szigetet a Rómába tartó útja során, nem azt nem jegyzi fel, hogy akkor prédikált volna ott. Ez az, amiért sok kommentátor (beleértve ennek a szerzőjét is) hiszi azt, hogy ezek a Pásztori Levelek egy negyedik missziós utat türköznek vissza, ami az után történt, hogy Pált kiengedték a római börtönből a 60-as évek elején.

■ **„hogy”** Ez itt egy *hina* (célhatározói mellékmondat), ami annyira jellemző Pál leveleire (vö. 1:9,13; 2:4,5,8,10,12,14; 3:7,8,13,14).

■ **„Presbitereket”** Ez a kifejezés, *presbuteroi* a "felülvigyázó" (vö. 7. vers) és a "pásztor" (vö. Apcsel 20:17,28; Titusz 1:5,7) szinonimája. Ennek a kifejezésnek zsidó háttere van, míg a "felülvigyázó" szónak görög városállami politikai adminisztrációs háttere van. Figyeld meg, hogy az I. Tim. 3:6-ban lévő "ne legyen újonnan megtért" ki lett hagyva. Emiatt azt feltételezhetjük, hogy ezek megalapítás alatt lévő új gyülekezetek voltak.

■ **„állíts”** Pál azt az utasítást adja Titusznak, hogy jelöljön ki vezetőket ezekben az új gyülekezetekben, mint ahogy azt ő és Barnabás is tette az Apcsel 14:23-ban. Pál azért nem mondja ugyanezt Timóteusnak, hogy ezt tegye, mert az Efezusban található házi gyülekezetek egy már megalapozott munka voltak (vö. I. Tim. 3).

■ **„ahogyan meghagytam neked”** Ez egy AORISZT MIDDLE FELSZÓLÍTÁS. Titusz Pál apostoli szószólójaként munkálkodott.

1:6 „ha” Ez egy ELSŐ TÍPUSÚ FELTÉTELES MONDAT. Pál azt feltételezte, hogy minden városban lesznek erre megfelelő férfiak.

■
NASB **„aki feddhetetlen”**
NKJV, NRSV **„kifogástalan”**
TEV **„hiba nélküli”**
NJB **„kifogástalan jellemű”**

Minden jellemvonáshoz ez a kulcs, legyen az pozitív vagy negatív, mind az I. Timóteusban és a Tituszban is (vö. 6. és 7. vers; I. Tim. 3:2,7,10; 5:7; 6:14). Nem ez az a pontos görög kifejezés, amit az I. Tim. 3-ban találunk, hanem egy szinonimája annak, amit pontosan ugyanabban az értelemben használnak. A szolgálónak jó hírnévvel kell rendelkezniük a hívő társadalmon belüliek között is és a nem hívő társadalom felé is (2:5,8,10; Apcsel 2.47; 4:4,31; 5:13,42). Lásd a Különleges Témát az I. Tim. 3:2-ben.

Ezeket a tulajdonságokat két cél fényében kell értelmeznünk: (1) a vezetőknek elfogadhatónak kell lenniük a hívők és a nem hívők számára is; az evangelizáció a végső cél, így (2) a vezetőknek megfigyelhetően különbözniük kell a hamis tanítóktól. Nehéz azt tudni, hogy pontosan hogyan is kell ezeket a jellemvonásokat alkalmazni a különböző kultúrákban és időszakokban. A hívőknek vigyázniuk kell a történelmileg keretek közé szorult szabályokkal, mégis nyitottnak kell lenniük az Isten adta alapelvek felé. Az én személyes tapasztalatom a modernkori nyugati gyülekezetekkel a következők voltak:

1. egy vagy több ilyen jellemvonással kapcsolatban alkalmazzák a szövegbizonyítási módszert, de a többit meg figyelmen kívül hagyják vagy lebecsmérlik.
2. Hozzátoldanak ezekhez az iránymutatókhoz, és azt vallják, hogy ezeknek a hozzátoldásoknak is bibliai tekintélyük van
3. a mai kor fényében értelmezik ezeket a szabályokat, ahelyett, hogy az első századi kultúrára

alkalmaznák, amit a hamis tanítók bomlasztása bélyegzett meg

4. kétértelmű kifejezéseket tantételi szabályokká tesznek, amik egyetemes alkalmazásúak.

Kérlek nézd meg a teljesebb tárgyalását ennek a témának az I. Timóteus 3-ban.

■ **„egyfeleségű férfi”** Ez a kifejezés sok vitát szült már. Nyilvánvaló, hogy az Efezusban lévő gyülekezetnek is fontos volt ez a téma (vö. I. Tim. 3:1,12; 5:7). Utalhat (1) poligámiára; (2) válás utáni újraházasodásra; (3) az első házastárs halála utáni második házasságra; (4) vagy egy olyan férfira, aki hűséges és odafigyel a feleségére és a családjára. A korai egyház nagy hangsúlyt fektetett a családi kapcsolatokra, és bármilyen felmerülő probléma ezen a területen alkalmatlanná teszi az illetőt a gyülekezetben betöltött vezetői szereppel kapcsolatban. Az első nem volt igazán probléma a Római Birodalomban, de lehetséges, hogy létező probléma volt a zsidó társadalmon belül (Jákób, Elkána, Dávid, Salamon); a második nagy probléma volt a Birodalomban, ugyanúgy mint a Judaizmusban is, a konzervatív Shammai és a liberális Hillel rabbinikus iskola rabbijai között elhangzott vitákra alapozva. A harmadik nagyon foglalkoztatta az korai egyházat, leginkább Tertullianust, és Európában még mindig fennálló probléma; bár az I. Tim. 5:9-ben (vö. Róma 7:1-2; I. Kor. 7) az özvegyek szemrehányás nélkül újraházasodhattak. A negyedik ahhoz kapcsolódik, hogy a hamis tanítók becsmérelték a házasságot (vö. I. Tim. 4:3). Ebben az értelemben ez egy módja annak, hogy megerősítse az erős családi élet szükségességét, mégis, nem zárja ki szükségszerűen az egyedülálló férfiakat (ne felejtsd el, hogy Jézus és Pál is egyedülálló volt).

■ **„akinek gyermekei hívők, nem vádolhatók kicsapongással és nem engedetlenek”** Ezt az I. Timóteus 3:4-5 is tárgyalja. Az illető vezetőségi jellemvonásait meg lehet figyelni az otthoni családi életében. Bármilyen nehézség, ami a férj és a feleség, vagy a gyerekek és a nagyszülők között fennállt, alapot adott arra, hogy alkalmatlanná tegyen a korai egyházi keretek között. A legfőbb irányvonal az volt, hogy "ne adjon okot a kritikára". Az, hogy valaki hogyan irányítja az otthonát, megmutatja, hogy hogyan fogja majd a gyülekezetet irányítani. Azok, akik velem együtt teljes idős gyülekezeti szolgálók, nagyon ügyeljetek erre a jellemvonásra! Elég gyakran a prédikátor gyermekei az istenfélő család jelenlétének ellenére is lázadnak. Lehet, azt kellene tennünk, hogy mivel ezen a területen nem vagyunk dogmatikusak, a többi tulajdonsággal szemben sem kellene ennyire szigorúnak lennünk.

■ A 6. vers a pásztor gyermekeire utal, vagy azok két újabb tulajdonság, amivel a pásztornak rendelkeznie kell? Bármelyik legyen is, mindenképp a család életvitelére utal és a feljebbvalók felé való hozzáállásra. Én azt gondolom, hogy egy ilyen hosszú listában, ami a tulajdonságokról szól, ez a két dolog a leendő vezetőre vonatkozik.

1:7 „a püspök” Ezt a kifejezést, hogy *episkopon*, általában "felülvigyázónak" vagy "püspöknek" fordítják. A szövegkörnyezet megmutatja, hogy ez a két szó ugyanarra a személyre utalnak (vö. 1:5,7 és Apcsel 20:17,28). Ennek a kifejezésnek van egy görög városállami, politikai-adminisztratív háttere. Lásd a jegyzetet az I. Tim. 3:2-ben.

■ **„mint Isten sáfára”** Ez a szó egy ház körüli gondnokra utal (vö. I. Kor. 4:1; 9:17). Ez a családias kifejezés a 6-os versben felsorolt tulajdonságokhoz kötődik. A pásztor, mint a családját vezető férfi azt tükrözi, hogy hogyan fogja a gyülekezetet vezetni. Öt negatív jelemvonás van a 7. versben, és 6 pozitív a 8. versben. Lásd Különleges Téma: Bűnök és Erények az ÚSZ-ben az I. Tim. 1:9-ben.

■

NASB, NKJV	**„nem önkényeskedő”**
NRSV, TEV	**„nem arrogáns”**
NJB	**„soha nem arrogáns”**

Ez egy összetett szó az *autus* (a személy maga) és *edomai* (élvezet) szavakból. Ez azt a

személyt jellemzi, aki akaratos, csökönyös, arrogáns, önző (vö. II. Pét. 2:10).

■ **„nem indulatos"** Ez az *orgé* kifejezés, ami dühkitörésre utal. Ez a "megértő" és a "viszálykodást kerülő" vonások ellentettje, amit az I. Tim. 3:3 sorol fel a jellemvonások között. Ez a szó egy olyan személyt jellemez, aki hajlamos a haragra vagy drasztikus hangulatváltozásokra.

■
NASB, NRSV **„nem részeges"**
NKJV **„nem adja magát ivásra"**
TEV **„vagy részeges"**
NJB **„sem nem nagy ivó"**

Ez a Péld. 23:29-35 Septuagintából származó hivatkozásnak tűnik. Újra ki kell hangsúlyozni, hogy a Biblia erőteljesen fellép a részegesség ellen, de nem tanítja a teljes absztinenciát (vö. I. Mózes 27:28; Zsolt 104:14,15; Préd. 9:7; Péld. 31:6:7). A teljes absztinencia a hívő személyes ígérete az Úr Jézusnak, amit a személyes szabadságának korlátozására alapoz, azon emberek felé való szeretetéből, akik abban a kultúrában körülveszik, amiben szolgál (vö. Róma 14:1-15:13; I. Kor. 8-9; 10:23-33). Lásd Különleges Téma: Biblikus/Bibliai Hozzáállás az Alkoholhoz (erjesztés) és az Alkoholizmushoz (függőség) az I. Tim 3:3-ban.

■
NASB **„nem kötekedő"**
NKJV, NRSV,
TEV, NJB **„nem erőszakos"**

Szó szerint azt jelenti, hogy "nem támadó". Lehetséges, hogy az alkohol túlzott fogyasztásával van összefüggésben, vagy bizonyos személyiség típusokkal (vö. I. Tim. 3:3).

■
NASB **„nem haszonleső"**
NKJV **„nem mohó a pénzzel kapcsolatban"**
NRSV **„nem pénzhajhász"**
TEV **„vagy mohó a pénzzel kapcsolatban"**
NJB **„sem nem fösvény"**

A 11. versben ugyanez a probléma lett megemlítve a hamis tanítókkal kapcsolatban. Lásd az I. Tim. 3:8-ban a teljesebb jegyzetet.

1:8 „vendégszerető" Ez szó szerint azt jelenti, hogy "szereti az idegeneket". Pál idejében a fogadók a prostitúcióról voltak híresek; így a keresztényeknek, és legfőképp a keresztény vezetőségnek nyitottnak kellett lenniük arra, hogy otthonaikat megnyissák az utazó misszionáriusok vagy a szükségben lévők felé a közösségben (I. Tim. 5:10; Róma 12:13; Zsid. 13:2, I. Pét. 4:9; III. János 5).

■ **„jóra hajlandó"** A 8. versben szereplő első két kifejezés a *phileos* és az *agathos* szó szóösszetételei. A görög-római kultúrában ezt a kifejezést gyakran használták megerősítésre. Gyakran megtalálható a fennmaradt írásaikban. A II. Tim. 3:3-ban ennek az ellentettje található meg, ami a hamis tanítókat jellemzi.

■
NASB, NJB **„józan"**
NKJV **„józan gondolkodású"**
NRSV **„meggondolt"**
TEV **„fegyelmezett"**

Ez a kifejezés különböző formákban nagyon gyakori a Pásztori Levelekben (vö. I. Tim.

2:9,15; 3:2; II. Tim. 1:7; Titusz 1:8; 2:2,4,5,6,9,12,15). A kifejezés a szélsőségektől való tartózkodást tükrözi vissza. Egy kiegyensúlyozott életet sugall. Lásd az I. Tim. 3:2-t.

■

NASB	**„igazságos, kegyes”**
NKJV	**„igazságos, szent”**
NRSV, NJB	**„becsületes, kegyes”**
TEV	**„becsületes, szent”**

Ezek a jellemvonások nincsenek az I. Tim. 3-ban felsorolva. A görög kultúrában ezek gyakran kapcsolódtak egymáshoz. Ezek olyan fogalmak, amik visszatükrözik azt a kapcsolatot, ami az Isten felé való feladat és az emberek felé való feladat között van.

■ **„önmegtartóztató”** Ez azt a történetet írja le, amikor Pál Félix és Druzilla előtt prédikált az Apcsel 24:24-ben. Pál az I. Kor. 9:25-ben található egyik metaforájával kapcsolatban használja ezt. A Titusz 2:2-ben és a II. Péter 1:6-ban is megtalálható, amikor is a keresztény érettség minőségéről beszél. A főnévi formája feltűnik a Gal. 5:23-ban, a Lélek gyümölcséről szóló listában. Egy olyan személyt ír le ez a kifejezés, aki a Lélek által képes kontrollálni a bukott világrendszerek vágyait ás vonzását, és a Sátán (démoni) kísértéseit és a bukott bűnös természet kísértéseit. Ez egy olyan hívőt ír le, aki olyan személlyé vált, akit Krisztus irányít.

1:9

NASB, NKJV	**„aki ragaszkodik a tanítással megegyező igaz beszédhez”**
NRSV	**„szilárdan ragaszkodjon a megbízható beszédhez, amit tanítottak neki”**
TEV	**„szilárdan ragaszkodjon a megbízható üzenethez, ami megegyezik a tanokkal”**
NJB	**„szilárdan ragaszkodik a soha nem változó üzenethez, ami a hagyományokon alapszik”**

Ez egy JELENIDEJŰ MIDDLE FŐNÉVI IGENÉV. A hívőknek láncszemnek kell lenniük az apostoli, történelmi kereszténység láncában. Meg kell ragadniuk és szilárdan ki kell tartaniuk az Ó és az Újszövetség mellett, amik az egy és egyedül igaz Isten önkijelentései. Ez az ő és mi tulajdonunkban lévő egyetlen útmutató a hithez és a gyakorlatához!

A gyülekezeti vezetőknek tovább kell adniuk az apostoli igazságokat, amiket nekik is tanítottak, mégpedig változtatás nélkül.

■ **„hogy az egészséges tanítással tudjon bátorítani”** A szolgálónak személyes felkészülés során, szellemi ajándékainak használatával és szeretettel képesnek kell lennie arra, hogy hívőkkel és hitetlenekkel tudjon dolgozni. Feladata magában foglalja a tanítást, a prédikálást és a példát (meg kell élnie mindezt) az evangéliummal kapcsolatban, és ki kell javítania a hamis tanokat (vö. II. Tim. 4:2).

■ **„és meg tudja győzni az ellenszegülőket”** A következő pár vers (vö. 10-16) a hamis tanítók hozzáállását és cselekedeteik fogja leírni. Volt ennek némi nyilvánvaló zsidó eleme is (vö. 10-es és 14-es versek).

SZÖVEG: 1:10-16

10Mert sokan engedetlenek, fecsegők és ámítók, különösen a körülmetéltek között. 11Ezeket el kell hallgattatni, mert egész családokat feldúlnak azzal, hogy aljas nyereség kedvéért azt tanítják, amit nem volna szabad. 12Valaki közülük, saját prófétájuk mondta: "A krétaiak mindig hazudozók, gonosz vadállatok, lusta, falánk népség." 13Ez a vélemény igaz. Éppen ezért kímélet nélkül fedd őket, hogy egészséges legyen a hitük, 14ne foglalkozzanak zsidó mondákkal és az igazságtól elfordult emberek parancsolataival. 15Minden tiszta a tisztának,

de a fertőzötteknek meg a hitetleneknek semmi sem tiszta, sőt szennyes mind az elméjük, mind a lelkiismeretük. [16]Azt vallják, hogy ismerik az Istent, de cselekedeteikkel tagadják, mert utálatosak és engedetlenek, és minden jó cselekedetre teljesen alkalmatlanok.

1:10
NASB **„engedetlenek"**
NKJV, NJB **„ellenkezők"**
NRSV **„lázadó emberek"**
TEV **„lázadók"**

Ez az "alávetni" (*hupotassó*) szó az ALPHA PRIVATIVE használatával (vö. 1:6). Ez azt jelenti, hogy "nincs a hatalom alatt". Szövegösszefüggésileg ez azokhoz kapcsolódik, "akik ellenkeznek" a 9. versben. A 3:9-11 írja le őket.

■
NASB **„fecsegők és ámítók"**
NKJV, NRSV **„semmitmondók és ámítók"**
TEV **„értelmetlenségükkel megtévesztenek másokat"**
NJB **„akik értelmetlenségeket beszélnek, és megpróbálnak másokat is rávenni, hogy higyjenek nekik"**

A Pásztori Levelek elsődleges problémája a hamis tanítók és azok, akiket eltévelyítettek. Az, hogy mit hiszünk és hogy hogy élünk életbe vágó aspektusai a kereszténységnek.

■ **„a körülmetéltek között"** Ez a kifejezés emlékeztet Pál egyik teológiai ellenfelére a jeruzsálemi zsinatból (Apcsel 15) és Galácia gyülekezeteiből. Nem tudjuk pontosan, hogy ezek a korai zsidó törvényeskedők, akik azt bizonygatták, hogy az embereknek először zsidóvá kell lenniük, megtartani a Mózesi törvényt, mielőtt bíznának Jézusban és kereszténnyé lehetnek, hogyan kapcsolódnak a Kolosséban, Efezusban és a Psáztori Levelekben feltűnő hamis tanítókhoz. Ezek a későbbi eretnekségek úgy tűnnek, hogy a zsidó törvényeskedés és a görög gondolkodás (gnoszticizmus) ötvözete. Lásd Bevezetés az I. Timóteusba, C. Hamis Tanítók.

Az apostolok halálával és a kereszténység gyors elterjedésével nagyon sok széthúzó csoport alakult ki az ősi Közel Keleten és a Mediterrán világban. Az ÚSZ irányt mutat abban, hogy hogyan lehet ezeket a hamis tanítókat azonosítani, főleg a Máté 7 és az I. János, ami a helyes életstílusra összpontosít és az igaz tanokra.

1:11 „Ezeket el kell hallgattatni" Ez egy JELENIDEJŰ FŐNÉVIIGENÉV, ami a következő összetett szóból származik: "a szájra helyezni valami" (pl. megzabolázni, szájkosarat tenni rá, elhallgattatni). A gyülekezeti vezetőknek kontroll alatt kell tartaniuk, hogy ki szólal fel a házi gyülekezetekben. Ugyanez az alapelv igaz a mi időnkben is. A vallási és az oktatási szabadság nem adja meg mindenkinek és bárkinek a jogot arra, hogy Isten összegyűlt népét megszólíthassa!

■ **„mert egész családokat feldúlnak"** Ez utalhat a házi gyülekezetekre (vö. Róma 16:5; I. Kor. 16:19; Kol. 4:15; I. Tim. 3:15), vagy az özvegyek és hallgatóságuk kizsákmányolására (vö. II. Tim. 3:6).

■ **„aljas nyereség kedvéért"** Ez megmutatja a hamis tanítók valódi természetét (vö. I. Tim. 1:7; 6:5,10; II. Péter 2:3,14; Júdás 16). Az I. Tim. 3 szerint a vezetőknek mentesnek kell lenniük ettől a kísértéstől (vö. I. Tim. 3:3,8; 6:9-10).

1:12 „Valaki közülük, saját prófétájuk" Epimenidész a Kr. e. 6. században élt és Krétáról származott. Az a tény, hogy Pál az egyik költőjüket idézi megmutatja, hogy mennyire befolyásolta a szigetet és az eretnekség lényegét is a görög kultúra. Pál görög filozófusoktól és költőktől legalább három alkalommal idéz az írásaiban (vö. Apcsel 17:28; I. Kor. 15:13; Titusz 1:12). A város,

ahonnan származott, Tarzusz, ismert volt tanintézeteiről. Pál magas fokú képzettséggel rendelkezett a görög és a héber kultúra terén is.

Lehet, hogy Pál azért hívta Epimenidészt prófétának, mert igazat szólt Kréta lakóiról, vagy azért, mert lehetséges, hogy a krétaiak a görög istenek által ihletett szónoknak gondolták. Kréta egyik legbölcsebb emberének mondták.

■ **„A krétaiak mindig hazudók”** Ez a versrészlet hexameterben íródott. A krétaiak hitték és dicsekedtek is azzal, hogy Zeuszt a szigetükön temették el. A "cretinous" szó azt jelentette, hogy "hazug". Ebben a szövegkörnyezetben ez a jellemzés úgy tűnik, hogy a hamis tanítókra vonatkozik, nem pedig a gyülekezetekre vagy az emberekre úgy általában.

■ **„lusta, falánk”** A kifejezés alapjelentése a mohóság (vö. Fil. 3:19).

1:13 „kímélet nélkül fedd őket” Ez szó szerint azt jelenti, hogy "késsel kivágni". JELENIDEJŰ AKTÍV FELSZÓLÍTÁS. Ezt az erőteljes kifejezést csak itt az ÚSZ-ben használja. További intelmek az erőteljes feddéssel kapcsolatban a következő helyeken találhatók: I. Tim. 5:25; II. Tim. 4:2; Titusz 2:15).

■ **„hogy egészséges legyen a hitük”** Ez megmutatja, hogy a fegyelmezésnek megmentőnek kell lennie, nem pedig büntetőnek (vö. I. Kor. 5:5; Zsid. 12:5-13). A 13. versben található NÉVMÁSOK a hamis tanítókra utalnak (vö. II. Tim. 2:25-26).

Az "egészséges" kifejezés egy visszatérő téma a Pásztori Levelekben, ami valami egészségességére utal (vö. I. Tim. 1:10; II. Tim. 1:'3; 4:3; Titusz 1:9,13; 2:1,2,8).

1:14 „zsidó mondák” Ezek a zsidó mondák lehet, hogy a Messiás leszármazásáról szóló spekulációkkal vannak kapcsolatban (vö. 3:9; I. Tim. 1:4; II. Tim. 4:4).

■ **„az igazságtól elfordult”** Ez egy JELENIDEJŰ MIDDLE FŐNÉVIIGENÉV. Ezek a hamis tanítók folyamatosan elfordulnak az evangéliumtól. Lásd Különleges Téma: Az Igazság az I. Tim. 2:4-ben.

■ **„emberek parancsolataival”** Ez a szövegkörnyezetben úgy tűnik, hogy a zsidók Szájhagyományaira utal, amit később a Bablilóniai és a Palesztin Talmudokban iktattak törvénybe (vö. Ézs. 29:13; Márk 7:7-8; Kol. 2:16.23).

1:15 „Minden tiszta a tisztának” A "minden" szó a görögben is az első helyen szerepel a hangsúly miatt. Ezt az igazságot néhány hívőnek nehéz megérteni (vö. I. Tim. 4:4; Márk 7:15-23; Lukács 11:41; Róma 14:14,20; I. Kor. 10:23-33)! Lehetséges, hogy az aszketizmushoz kapcsolódik, ami annyira népszerű volt a görög vallási filozófiai hagyományokban (vö. I. Tim. 4:3; Kol. 2:20-22). A törvényeskedő keresztények gyakran elvesztik a biblikus egyensúlyt ezen a ponton!

■ **„de a fertőzötteknek meg a hitetleneknek semmi sem tiszta”** Az első KAPCSOLÓDÓ IGE BEFEJEZETT PASSZÍV MELLÉKNÉVI IGENÉV a második pedig BEFEJEZETT PASSZÍV KIJELENTŐMÓDÚ, ami egy megállapodott állapotra utal, amit egy külső résztvevő okozott, itt lehetséges, hogy a gonosz. Ez a fajta személy kiforgat mindent és mindenkit a saját maga érdeke miatt (pl. Apcsel 20:29).

1:16 „Azt vallják, hogy ismerik az Istent” Az "Isten" szó a görögben az első helyre van téve a hangsúlyozás miatt. A hamis tanítók azt vallják magukról, hogy vallásosak! Azt vallják kegyesek, de azt emberi szabályokra alapozzák (vö. Ézs. 29:13; Kol. 2:16-23), de a valóságban ők fertőzöttek. Néhányan úgy látják, hogy ez egy újabb bizonyíték arra, hogy az eretnekségnek volt zsidó eleme is, mert azt a szót használják, hogy "Isten" ahelyett, hogy "Krisztus".

■ **„de cselekedeteikkel tagadják (őt)”** Ez egy JELENIDEJŰ MIDDLE KIJELENTÉS. Az, hogy a hívők milyen életstílust választanak bizonyítékot szolgáltat a valódi megtérésükkel kapcsolatban (vö. Máté 7:16,20; I. János és Jakab).

■ **„utálatosak”** Ez egy olyan kifejezés, amit a Septuaginta "utálatosságnak" fordított, és gyakran azonosítják a bálványimádással. Szó szerint azt jelenti, hogy "büdös" (vö. Jel. 21:8).

■ **„és engedetlenek és minden jócselekedetre teljesen alkalmatlanok”** Micsoda sokkoló kijelentés (vö. I. Kor. 3:10-15; II. Péter 1:8-11)! Az a kifejezés, hogy "alkalmatlan" szó szerint azt jelenti, hogy "megbukott a teszten" (a *dokimos* szó az ALPHA PRIVATIVE használatával, vö. II. Tim. 3:8). Lásd Különleges Téma: A Görög Szavak és Szóösszetételeik a "Kísértés/Próba" Kifejezésre, I. Tim. 6:9-ben.

MEGVITATANDÓ KÉRDÉSEK

Ez egy tanulmányozást előségítő kommentár, ami azt jelenti, hogy te magad vagy a felelős a saját Biblia értelmezésedért. Mindannyian abban a fényben kell járnunk, ami megadatott. Te, a Biblia és a Szentlélek vagytok az elsődlegesek az értelmezésben. Ne mondj le erről egy kommentátor miatt sem.

Ezek a megvitatandó kérdések azért vannak, hogy segítsenek átgondolni a könyv ezen részének főbb témáit. Gondolat-ébresztő szándékuk van, nem pedig definiáló.

1. Miért különbözik az I. Tim. 3-ban szereplő lista, ami a vezetőség jellemvonásaira vonatkozik attól a listától, ami a Titusz 1-ben szerepel?
2. Ezek a felsorolások, amik az első századi Görög-Római világot tükrözik vissza, hogyan kacsolódnak az én koromhoz, gyülekezetemhez?
3. Ezt a listát hogyan befolyásolta a hamis tanítók tanításai és életstílusa?
4. Az egész listát egyetlen mondatban foglald össze, ami leírja, hogy milyennek kell lennie egy keresztény vezetőnek.
5. Ez az igerész egy másfajta gyülekezeti szerkezetet mutat be, mint amilyet az I. Timóteus bemutatott?
6. Milyen típusú hamis tanítók voltak jelen Krétán? Keresztyének voltak vagy nem?
7. Sorold fel azokat az igeverseket, amik a hamis tanítók zsidó elemeit tükrözi vissza.
8. Sorold fel azokat az igeverseket, amik a hamis tanítók görög filozofikus elemeit tükrözi vissza.
9. Magyarázd el a 15. versben található egyetemes alapelvet.

TITUSZ 2

MODERN FORDITÁSOK BEKEZDÉSI FELOSZTÁSAI

UBS[4]	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Az Egészséges Tanok Hirdetés	Az Egészséges Gyülekezet Jellemzői	A Pásztor és a Nyáj	Egészséges Tanítás	Néhány Specifikus Erkölcsi Utasítás
		(2:1-3:11)		
2:1-10	2:1-10	2:1-2	2:1-5	2:1-10
		2:3-5		
		2:6-8	2:6-8	
		2:9-10	2:9-10	
	Az Üdvözítő Kegyelem Által Oktatva			A Keresztény Erkölcsi Élet Alapja
2:11-15	2:11-15	2:11:14	2:11:14	2:11:14
		2:15-3:8a	2:15	2:15

HARMADIK OLVASÁSI CIKLUS (az "Útmutató a Helyes Bibliaolvasáshoz"-ból)
KÖVETVE AZ EREDETI SZERZŐ SZÁNDÉKÁT A BEKEZDÉSEK SZINTJÉN

Ez egy tanulmányozást elősegítő kommentár, ami azt jelenti, hogy te magad vagy a felelős a saját Bibliaértelmezésedért. Mindannyian abban a fényben kell járnunk, ami megadatott. Te, a Biblia és a Szentlélek vagytok az elsődlegesek az értelmezésben. Ne mondj le erről egy kommentátor miatt sem.

Együltödben olvasd el az első részt. Azonosítsd a témákat. Hasonlítsd össze a te témafelosztásaidat az öt különböző fordítással. A bekezdések nem ihletettek, de mindenképp kulcsfontosságúak az eredeti szerző szándékainak azonosításához, ami az értelmezés szíve. Minden bekezdésnek egy és csak egy témája van.

1. Első bekezdés

2. Második bekezdés

3. Harmadik bekezdés

4. Stb.

SZÖVEGÖSSZEFÜGGÉSI BETEKINTÉS AZ 1-10-ES VERSEKBE

A. Pál figyelmeztetései különböző embercsoporoknak
   1. idősebb férfiaknak (1-2 versek)
   2. idősebb asszonyoknak, 3. vers (vö. I. Tim. 2:9-15)
   3. fiatalabb nőknek (4-5 versek)
   4. fiatalabb férfiaknak (6. vers)
   5. Titusznak, 7-8, 15. versek (vö. I. Tim. 4:12-13)
   6. rabszolgáknak (9-10 versek)

B. A Titusz 2-ben azokat a tulajdonságokat, amiket a gyülekezeti vezetők számára a Titusz 1:5-9-ben és az I. Tim. 3-ban megalapoztak, most a hívők mind két nemére és minden korosztályra kiterjeszti.

C. Annak a célja, hogy miért kell a keresztényeknek istenfélő életet élniük világosan ki lett mondva a 11-14-es versekben, ami a görög nyelvben egyetlen mondat.

D. A Titusz 2 nagy kontraszt az 1:1-16-ban található életstílussal szemben, amit a hamis tanítók éltek.

SZÓ ÉS KIFEJEZÉSTANULMÁNY

SZÖVEG: 2:1-2
[1]Te azonban azt hirdesd, ami egyezik az egészséges tanítással, [2]hogy az idős emberek legyenek mértékletesek, tisztességesek és józanok, a hitben, a szeretetben és az állhatatosságban egészségesek;

2:1 „Te azonban” Ez megmutatja azt az óriási különbséget, ami a hamis tanítók és Titusz között volt, aki egy valódi vezető/tanító volt (vö. I. Tim. 6:11; II. Tim. 3:1,14).

■ **„azt hirdesd”** Ez JELENIDEJŰ AKTÍV FELSZÓLÍTÁS (vö. I. Tim. 4:13; II. Tim. 4:2). Az evangéliumot és annak jelentését hangoztatni kell.

■ **„ami egyezik az egészséges tanítással”** Az "ép" tanítás (egészséges tanítás) egy folyton visszatérő téma (vö. 1:9,13; 2:1,2,8; I. Tim. 1:10; II. Tim. 1:13; 4:3). Figyeld meg, hogy az egészséges tanítás ebben a szövegkörnyezetben nem doktrinális, hanem egy gyakorlati életstílus, emberközpontú Kirsztusiasság.

2:2 „idős emberek” Ez ugyanaz a szó, amit a Titusz 1:5-ben és az I. Tim. 5:1-ben és 17-ben "elöljárónak" fordítottak, de ez a szövegkörnyezet egy másfajta fordítást kíván (vö. Filemon 9). Ebben a kultúrában ez a szó 60-nál idősebb férfiakra utalt.

■
NASB, NRSV **„legyenek mértékletesek”**
NKJV, TEV **„józanok”**
NJB **„kimértek”**

Ez szó szerint azt jelenti, hogy "legyen józan", ami a részegességre is utalhat (vö. 1:6,7). Ezt a kifejezést metaforikusan az értelmi éberségre vagy figyelemre is használták.

■ **„tisztességesek” Ezt a kifejezést a következő versekben is használja: 2,4,5,6,és 12. Lásd a "józan" jegyzetét az I. Tim. 3:2-ben.**

■
NASB, NJB **„tisztességesek”**
NKJV **„komolyak”**
NRSV **„józanok”**
TEV **„méltóságteljesek”**

Ezt a kifejezést számos alkalommal használja a Pásztori Levelekben (vö. 2:2,7; I. Tim. 2:2; 3:4,8,11; és ennek a kifejezésnek egy másik formáját a II. Tim. 2:2; 3:4). A lexikon szerint, amit a következő emberek írtak: Bauer, Arndt, Gingrich és Danker, a következő szavakkal lehet ezt lefordítani: "tisztelet, méltóság, komolyság, tiszteletteljesség, szentség vagy feddhetetlenség" (vö. 47. oldal).

Ez a kifejezés a latin "Augustus" szóból származik (vö. Apcsel 25:21,25; 27:11). Egy bizonyos személy iránti hódolatot vagy imádatot fejezett ki, általában az Uralkodó felé, majd jelentése

megváltozva arra utalt, hogy hogyan kellene érezned magad ennek a személynek a jelenlétében.

■ **„állhatatosságban"** Lásd a Különleges Témát az I. Tim. 4:16-ban és egy másik formában a II. Tim. 2:11-ben.

■ **„egészségesek"** Ez a visszatérő metaforikus használata ennek a kifejezésnek az 1. versből. A keresztényeknek egészségesnek és szilárdnak kell lenniük a hitükben, szeretetükben és a kitartásukban (vö. I. Tim. 6:11; II. Tim. 3.10), ugyanúgy, mint ahogy a tanításban is. Pál számára a hit és annak megélése elválaszthatatlan volt egymástól – a hamis tanítóknál ennek pont az ellentéte volt igaz.

SZÖVEG: 2:3-5

3ugyanígy az idős asszonyok is szentekhez illően viselkedjenek; senkit se rágalmazzanak, ne legyenek mértéktelen borivás rabjai, tanítsanak a jóra; 4neveljék józanságra a fiatal asszonyokat, hogy ezek is szeressék a férjüket és gyermekeiket, 5és józanok, tiszták, háziasak, jók, férjük iránt engedelmesek legyenek, nehogy miattuk érje gyalázat Isten igéjét.

2:3 „szentekhez illően viselkedjenek" Ez egy összetett szó a következő két szóból: *hieros*, ami azt jelenti, hogy az ami szent (a *hierov* szóból származtatva, ami templomot jelent) és a *prepei*, ami azt jelenti, hogy illő, helyes. Az idősebb keresztény asszonyoknak istenfélő, szent módon kellett viselkedniük (vö. I. Tim. 2:10).

■

NASB **„Senkit se rágalmazzanak"**
NKJV, NRSV,
TEV **„nem rágalmazók"**
NJB **„nem talál ki rágalmazásokat"**

Az a kifejezés, amit itt használ (*diabolos*) ugyanaz, amit az Ördögre használ, a "vádló" (vö. János 6:20; I. Tim. 3:6. Lásd Különleges Téma: Sátán az I. Tim. 3:6-ban). Bár itt TÖBBESSZÁMBAN van és nincs előtte NÉVELŐ (vö. I. Tim. 3:11; II. Tim. 3:3). Kálvin János azt mondta: "a bőbeszédűség a nők betegsége, ami a kor előrehaladtával egyre csak nő".

Az a probléma, amire itt utal, nem csak a sztorizgatás volt, hanem valószínűleg a hamis információk továbbadása (vö. I. Tim. 5:13). A fiatal özvegyek valószínűleg a hamis tanítók megbízott szónokaik voltak Efezus otthonaiban és házi gyülekezeteiben (vö. II. Tim. 3:5-7). Az, hogy ez a kifejezés (vö. I. Tim. 3:11; II. Tim. 3:3) ugyanerre a problémára utal-e, nem biztos.

■ **„ne legyenek mértéktelen borivás rabjai"** Ez egy BEFEJEZETT PASSZÍV MELLÉKNÉVI IGENÉV. Ez egy sokkal erőteljesebb kijelentés, mint a Titusz 1:7 vagy az I. Tim. 3:3,8. Az alkoholizmus (lásd a Különleges Témát az I. Tim. 3:3-ban) minden bizonnyal probléma volt Krétán, ami megmutatja azt, hogy az ÚSZ-i irányelvek bizonyos kultúrákban felerősödnek vagy jelentéktelenebbek lesznek.

■ **„tanítsanak a jóra"** Az I. Tim. 2:12-re alapozva nyilvánvalóan azt jelentette, hogy az otthonaik keretein belül tanítsanak, vagy fiatalabb asszonyok mentorai legyenek. A 4-5 versek adják meg azt, hogy mi legyen a tanításuk tartalma. Lásd Különleges Téma az I. Tim. 3:3.

2:4 „neveljék józanságra a fiatal asszonyokat" A kifejezés szótöve a *sóphrón* szó, amit a következő versekben találhatunk még meg: 4,5,6 és 12. Alapvető jelentése az, hogy "egészséges gondolkodásúnak lenni". Önmegtartóztató, kiegyensúlyozott élet mellett korteskedik.

■ **„hogy ezek is szeressék a férjüket és gyermekeiket"** Isten akarata a házas nők számára az,

hogy szeressék férjüket és gyermekeiket. A hamis tanítók feldúlták az otthonokat (vö. 1:11; II. Tim. 3:6).

2:5 A fiatal asszonyok azon jellemvonása, hogy engedelmes otthonteremtők legyenek, az első századi mediterrán kultúrában egy elvárt társadalmi norma volt (vö. I. Tim. 2:10). Vonatkozik ez az üzenet minden házas asszonyra minden kultúrában és korban? Hát ez nem egy egyszerű kérdés! A modern kori keresztényeknek egy kis értelmezési szabadságot kell itt megengedniük mindenféle dogmatizmus nélkül. Kélek olvasd el a következő könyvet: Fee és Stuart: *How to Interpret the Bible For All Its Worth* (Hogyan Kell Értelmezni a Bibliát Annak Minden Értékéért) és Gordon Fee: *The Gospel and Spirit* (Az Evangélium és Szellem).

■
NASB „háziasak”
NKJV „otthonteremtők”
NRSV „jól igazgatják otthonaikat”
TEV „jó háziasszonyok”
NJB „hogyan kell otthonaikban munkálkodni”

Ebben a kifejezésben van egy görög kézirati probléma. A legtöbb korai unciális kézirat (א*, A, C, D*, F, G, I), a legtöbb korai egyházatya és a legtöbb minuscularis kézirat ugyanazt a kifejezést használja, az otthon dolgozót (*oikourgos* – "otthon/ház" + "munkás"), de néhány régi irat (א^{c}, D^{c}, H, L, P) a házvezető (*oikouros* – "otthon/ház" + "őrző") kifejezést, ami nagyon hasonlít az I. Tim. 5:14-ben szereplő *oikodesmoteu* (háztartást vezető, "otthon/ház" + "mester").

Ez az *oikourgos* kifejezés nagyon ritka (Bruce M. Metzger, *Commentary on the Greek New Testament* [A Görög Újszövetség Kommentára], 654. oldal). A szövegi kritika egyik alapvető tana az, hogy a legszokatlanabb kifejezés vagy szó valószínűleg eredeti, mert a későbbi írástudók valószínűleg kicserélték volna valami sokkal ismerősebbre.

■ **„férjük iránt engedelmesek legyenek”** Az a kifejezés, hogy "alávetni" vagy "alárendelni" abból a katonai kifejezésből ered, ami egy parancssorra utalt. Ez egy JELENIDEJŰ MIDDLE MELLÉKNÉVIIGENÉV (vö. Ef.5:21; Kol. 3:18; I. Tim. 2:11-12; I. Pét. 3:1). Bár figyeljük meg, hogy Pál az Ef. 5:21-ben az alárendelést a Szellemmel való betöltekezéssel kapcsolja össze (vö. 5:18) és minden keresztényre vonatkozó felelősséggé teszi. Kérlek olvasd el az I. Tim. 2:11-12 jegyzeteit.

■ **„nehogy miattuk érje gyalázat Isten igéjét”** A hívők életstílusa jelentőségteljes. Ez egy újra és újra előforduló téma a Pásztori Levelekben, "ne adjanak okot a kritikára" (vö. 8, 10; I. Tim. 3:2,7,10; 5:8,14; 6:1; Titusz 1:6-7,8,10). A hívők élete és szavai másokat Krisztushoz kell hogy vonzzon (Máté 28:19-20).

SZÖVEG: 2:6-8
6 Az ifjakat ugyanígy intsd, hogy legyenek józanok mindenben; 7 te magad légy példaképük a jó cselekedetekben, mutass nekik a tanításban romlatlanságot és komolyságot, 8 beszéded legyen feddhetetlen és egészséges, hogy megszégyenüljön az ellenfél, mivel semmi rosszat sem tud mondani rólunk.

2:6 A fiatalabb férfiaknak csak egyetlen útmutatást adott ("légy józan", vö. 2,4,5). Ez az egyetlen FELSZÓLÍTÁS a 2-6-os versekben. Nyelvtanilag bizonytalan, hogy a "mindenben" kifejezés, ami a 7. versben van (az eredeti és az angol fordításban, a ford. megjegy.) még ehhez a vershez tartozik-e és akkor egy újabb útmutatást jelent a fiatal férfiaknak, vagy pedig az empatikus "te magad" szóra utal a 7. versből, ami így Tituszra utal.

2:7 „te magad légy példaképük" Ez JELENIDEJŰ MIDDLE MELLÉKNÉVIIGENÉV amit FELSZÓLÍTÁSként használ (vö. I. Tim. 4:12).

■ **„a jócselekedetekben"** Ez egy visszatérő kihangsúlyozás (vö. 1:16; 2:7,14; 3:1,8,14). Az életstílus megváltozása volt a bizonyítéka és a vonzó ereje a keresztény üzenetnek.

■
NASB „mutass nekik a tanításban romlatlanságot"
NKJV „a tanításban mutass nekik feddhetetlenséget"
NRSV „tanításodban mutass nekik feddhetetlenséget"
TEV „légy őszinte a tanításodban"
NJB „őszinteség által, amikor tanítod őket"

Úgy tűnik, hogy itt azt mutatja be, hogy Titusznak hogyan kell tanítania (szemben a hamis tanítók tisztátalan életével és motivációival), s nem csak azt, hogy mit kell tanítania és prédikálnia. Ha azonban arra utal, hogy mit kell tanítania, akkor valószínűleg a feltámadás hangsúlyozása ez (vö. Róma 2:7; I. Kor. 15:42,53,54).

Számos görög kézirati probléma kapcsolódik ehhez a kifejezéshez. A *Textual Commentary on the Greek New Testament* című könyvben (A Görög Újszövetség Szöveg Szerinti Kommentára) Bruce M. Metzger azt mondja, hogy az *aphthorian* (romlatlanság) kifejezésnek (1) van meg a megfelelő kézirati alátámasztása (azaz א*, A, C, D); (2) ez a kifejezés illik a szövegbe; (3) megmagyarázza a többi változatot; és (4) a lehetőségek közül ez a legszokatlanabb. A legmegszokottabb szó, amire a választás kerül (pl. א^c, D^c, L, és a legrégebbi minuscularis kéziratokban) az az *adiaphthorian* (őszinteség) (654. oldal).

2:8 „beszéded legyen egészséges" Ez ugyanaz a visszatérő téma, amit az 1. és a 2. versben használt, aminek a szó szerinti jelentése az, hogy "egészséges" (metaforikusan a hamis tanítók egészségtelen üzenetével szemben). (Azért emeli ki külön is, hogy a szó eredeti jelentése az, hogy egészséges, mert az angol fordítás egy más, de rokonértelmű kifejezést használ, míg a magyar egyből a szó eredeti értelmét használja. A ford. megjegy.)

■ **„feddhetetlen"** Ez egy olyan útmutató, ami keresztény vezetőknek és minden hívőnek egyaránt szól (vö. 1:6-7,8,10; I. Tim. 3:2,7,10; 5:8,14; 6:1). Lásd Különleges Téma az I. Tim. 3:2-ben.

■ **„az ellenfél"** A szövegkörnyezetben ez utalhat (1) a hamis tanítókra az 1:10-16-ból; vagy (2) a társadalom hitetlenjeire, akik pogány tudatlanságból kritizálták a kereszténységet. A hívők életének mind a két csoportot el kellene hallgattatnia, és az evangéliumhoz kellene őket vonzania.

SZÖVEG: 2:9-10
9 A szolgákat intsd, hogy engedelmeskedjenek uraiknak, legyenek készségesek mindenben, ne feleseljenek, 10 ne lopjanak, hanem tanúsítsanak igazi, teljes megbízhatóságot, hogy a mi üdvözítő Istenünk tanításának díszére váljanak mindenben.

2:9 „A szolgákat intsd, hogy engedelmeskedjenek uraiknak" "Engedelmeskedjenek" (az eredeti szövegben "legyenek alárendeltek") egy JELENIDEJŰ MIDDLE FŐNÉVI IGENÉV (vö. Ef. 6:5-9; Kol. 3:22-24; I. Tim. 6:1-2). Az "intsd" kifejezés a 6. versre utal. Ugyanúgy, mint az asszonyoknak, a szolgáknak is istenfélő hozzáállással kell lenniük a kulturális hatalmi szerkezet felé Krisztus miatt. A lényeg nem a személyes szabadság, hanem az evangelizáció! Lásd Különleges Téma: Pál intése a szolgák felé az I. Tim. 6:1-ben.

■ **„legyenek készségesek"** Nincs kiemelve, de utal rá, hogy ennek az értelme elsősorban nem csak a szolga urára utal, hanem mindenekfelett Istenre (vö. Róma 12:1-2; Ef. 6:7-8).

■ **„mindenben”** Ezt a kifejezést megismétli a 10. versben. Nagyon jelentőségteljes az, hogy a hívők felismerjék, hogy az életük, minden téren, Istenre veti a figyelmet. Ez a fogalom teológiailag párhuzamos azzal a kölcsönös alárendeltséggel, amit az Ef. 5:21-ben találunk, és az 5:22-6-2-ben leírt, istenfélő feleségek alárendeltségével (vö. H. E. Butt: The Velvet Covered Brick (A Selyem Takarta Tégla).

■

NASB	**„ne feleseljenek”**
NKJV	**„ne feleseljenek vissza”**
NRSV, TEV	**„ne beszéljenek vissza”**
NJB	**„feleselés nélkül”**

Az, hogy a hívők hogyan kezelnek nehéz helyzeteket és eseményeket, egy nagyon világos, erőteljes tanúsága a Krisztusba vetett hitüknek (vö. Ef. 6:5-9).

2:10 „ne lopjanak” Bizonyára ez egy sokszor előforduló probléma volt a szolgákkal kapcsolatban (vö. Ef. 4:28).

■ **„tanúsítsanak”** Ez a kifejezés azt jelentette, hogy egy külső és világos bizonyítékát adni valaminek. Az életünknek dicsőséget kell hoznia Istenre, és az evangélium életet megváltoztató erejére bizonyítékul kell szolgálnia!

■ **„a mi Üdvözítő Istenünknek”** Ez egy gyakori cím volt, amit a Császár használt, és amit a császárra használtak mások. Ez a Pásztori Levelekben előforduló jellemző kifejezés volt az istenségre használva (vö. 1:3-2:10; 3:4). Ugyanezt a címet használták újra és újra Jézusra is (vö. 1:4; 2:13; 3:6). Teljesebb jegyzetért lásd a II. Tim. 1:10-et.

SZÖVEGÖSSZEFÜGGÉSI BETEKINTÉS A TITUSZ 2:11-14-ES VERSEKBE

A. Ez a rövidke szöveg (1-14-es versek) adja meg a teológiai okot arra, hogy a keresztényeknek miért kell istenfélő életet élniük. Ez az okfejtés nagyon hasonló a Titusz 3:4-7-hez és a II. Tim. 1:8-10-hez.

B. A 11. vers a Messiás első eljövetelére, a testetöltésre utal (vö. Titusz 3:4; II. Tim. 1:10). A 13. vers ugyanazt a szót használja "megjelenés", és Krisztus második eljövetelére utal (vö. I. Tim. 6:14; II. Tim. 4:1,8). Az első eljövetelt Isten kegyelme jellemezte; a másodikat Isten igazságossága fogja jellemezni!

C. A 12. vers egy összegzése azoknak az istenfélő jellemvonásoknak, amiket az 1:5-9 alapján egy vezetőnek be kell töltenie, és amiket a 2:1-10 alapján minden hívőnek be kell töltenie.

D. A 13. vers az evangéliumot a jellemzően Páli kategóriába helyezi, ami a következő: "már" (Isten Királysága jelenvaló) és a "még nem" (Isten Királysága eljövendő). Ez a feszültség igaz Pál a keresztény életről szóló fejtegetései közül nagyon sokra.

E. Egyedül Jézusra utal a 13. versben (vö. NASB, RSV, NEB, NIV – ezek angol nyelvű fordítások rövidítései – a ford. megjegy.), vagy pedig egy kettős utalás Istenre az Atyára és Jézusra a Fiúra (vö. KJV, ASV, Moffat Fordítás)? Számos oka van, amiért úgy tűnik, hogy ez Jézus istenségére való utalás olyan címekbe burkolva, amit a Római Császárra szoktak használni:
   1. csak egy NÉVELŐ tartozik mindkét FŐNÉVHEZ
   2. a 14. vers csak Krisztusra utal

3. a "nagy" és "megjelenés" kifejezések soha nem utalnak Istenre az Atyára
4. számos más olyan igerész is van Pál és más ÚSZ-i szerzők írásaiban, ahol Jézusnak teljes istenséget tulajdonítottak
5. a korai egyházatyák többsége is úgy látta, hogy ez az igerész Jézusra utal. Bár meg kell jegyeznünk, hogy a korai változatok hajlottak arra, hogy úgy lássák, hogy ez a kifejezés YHWH-ra és Jézusra utal.

F. A 14. vers olyan ÓSZ-i kifejezésekkel írja le az Egyházat, amit Izraelre használtak. Bizonyos értelemben az Egyház Isten Izraelre vonatkozó vágyának megvalósulása (vö. Róma 2:28-29; Gal. 6:16; I. Pét. 2:5,9; Jel. 1.6). Mégis, Izrael megmarad Isten egyedülálló szeretetének és gondoskodásának tárgyaként (vö. Róma 11).

SZÓ ÉS KIFEJEZÉSTANULMÁNY

SZÖVEG: 2:11-14

[11]Mert megjelent az Isten üdvözítő kegyelme minden embernek, [12]és arra nevel minket, hogy megtagadva a hitetlenséget és a világi kívánságokat, józanul, igazságosan, és kegyesen éljünk a világban, [13]mivel várjuk a mi boldog reménységünket, a mi nagy Istenünk és üdvözítőnk, Jézus Krisztus dicsőségének megjelenését, [14]aki önmagát adta értünk, hogy megváltson minket minden gonoszságtól, és megtisztítson minket a maga népévé, amely jó cselekedetre törekszik.

2:11 „Mert” A 11-14-es versek az 1-10-es versekhez kapcsolódik, és megadják az istenfélő élet teológiai alapját.

■ **„megjelent az Isten üdvözítő kegyelme”** Ez Jézus testetöltésére utal (vö. II. Tim. 1:10; Titusz 3:4-7). Jézus élete, tanítása és halála teljes mértékben felfedte az Atya szeretetét, irgalmát és kegyelmét. Amikor Jézust látjuk Istent látjuk (vö. János1:1-14; 14:8-11; Kol. 1:15-19; Zsid. 1:1-3). Az epiphany (megjelenés) kifejezést a 13. versben Krisztus Második Visszajövetelére használja (vö. 2:11,13; 3:4; II. Thessz. 2:8; I. Tim. 6:14; II. Tim. 1:10; 4:1,8). Lásd a Különleges Témát a 2:13-ban.

■ **„minden embernek”** Isten elküldte Krisztust, hogy meghaljon minden ember bűnéért, de nekik maguknak is válaszolniuk kell erre a felhívásra megbánással, hittel, engedelmességgel és kitartással. A következő igehelyek Krisztus munkájának egyetemes kiterjesztését tükrözik vissza: (1) "a világért" (János 1:29; 3:16; 6:33,51; II. Kor. 5:19; I. Ján. 2:2) és (2) "minden embert" (Róma 5:18; I. Kor. 15:22; I. Tim. 2:4-6; Zsid. 2:9; II. Pét. 3:9). Lásd a teljesebb jegyzetet az I. Tim. 2:4-ben és a Különleges Téma az I. Tim. 4:10-ben.

Isten az embereket a saját képmására teremtette (vö. I. Móz. 1:26-27). Az I. Móz. 3:15-ben megígérte, hogy minden embert meg fog váltani. Külön meg is említi az egész világra kiterjedő tervét Ábrahám elhívásában (vö. I. Móz. 12:3) és Izrael elhívásában (vö. II. Móz. 19:5). Az Izraelnek szóló ÓSZ-i ígéretek (zsidók kontra pogányok) most egyetemessé váltak hívőkre és nem hívőkre vonatkoztatva (vö. Ef. 2:11-3:13). Isten üdvösségre való hívása az egész világra kiterjedő, a személyre koncentráló és a Lélek adja a hajtóerejét.

KÜLÖNLEGES TÉMA: ELEVE ELRENDELÉS/PREDESTINÁCIÓ (KÁLVINIZMUS) SZEMBEN AZ EMBERI SZABADAKARATTAL (ARMINIANIZMUS)

A Titusz 2:11 hozza egyensúlyba a többi ÚSZ-i igerészt, ami a kiválasztásról szól. Úgy gondoltam, hogy nagyon hasznos lenne ha megadnám itt a Róma 8:29 és a 9, fejezet, és az

Efézus 1 jegyzetét a kommentárom további kiadásaiból.

I. Róma 8:29 – Pál az "előre tudta" (az eredetiben ez szerepel, a magyar fordítás más szót használ-a ford. megjegy.) (*proginóskó*, "előbb tudni") kifejezést kétszer használja, itt és a 11:2-ben. A 11:2-ben Isten Izrael iránti szövetséges szerelmére utal, ami az idők kezdete előtt kezdődött. Ne feledd el, hogy a héberben az "ismerni/tudni" kifejezés egy intim, személyes kapcsolatra utal, nem pedig arra, hogy tényeket tud valakiről (vö. I. Móz. 4:1; Jer. 1:5). Itt az örökkévalósággal kapcsolatos események láncolatában szerepel (vö. Róma 8:29-30). Ezt a kifejezést a predestinációval kapcsolták össze. Mindazonáltal ki kell jelentenünk, hogy nem az az alapja a kiválasztásnak, hogy Isten előre tudja a dolgokat, mert ha így lenne, akkor a kiválasztás a bukott emberiség jövőbeli válaszreakcióján alapulna, ami nem más, mint az emberi teljesítmény. Ezt a kifejezést a következő helyeken találhatjuk még meg: Apcsel 26:5; I. Pét. 1:2,20; és II. Pét. 3:17.

A. "Előre tudta" (*proginóskó*, "előbb tudni")

Az "előre tudta" vagy "elrendel" szavak mind összetett szavak, amihez az "előtte" elöljárószó kapcsolódik, így aztán a következő módon kellene őket fordítani: "előre tudni", "előre kijelölni a határokat" vagy "előre kijelölni". Az ÚSZ-ben található, a predestinációt definiáló igeversek a következők: Róma 8:28-30; Ef. 1:13-14; és a Róma 9. Ezek a szövegrészek nyilvánvalóan kihangsúlyozzák, hogy Isten szuverén. Minden dolog irányítását teljes mértékben a kezében tartja. Ez egy jelenidejű isteni terv, amit az idő elteltével munkál ki. Mindazonáltal ez a terv nem önhatalmú vagy szelektív. Nem pusztán Isten szuverenitásán és előre tudásán alapszik, hanem a soha nem változó jellemén is, ami szeretet, irgalom és a meg nem érdemelt kegyelem.

Nagyon vigyáznunk kell a nyugati (amerikai) individualizmusunkra, vagy az evangelizációs buzgóságunkra, hogy ne színezzük ki ezt a csodálatos igazságot. Arra is vigyáznunk kell, hogy ne sarkítsuk ki a történelmi és teológiai konfliktusokat, amik Szent Ágoston és Pelagius vagy a kálvinizmus és az arminianizmus között voltak.

B. "eleve elrendel" (*proorizó*, "előre kijelölni a határokat")

A predestináció nem egy olyan tantétel, amit arra szántak, hogy korlátozza Isten szeretetét, kegyelmét vagy irgalmát, sem pedig azért, hogy bizonyos személyeket kizárjon az evangéliumból. Arra való, hogy megerősítse a hívőket azáltal, hogy formálja a világnézetüket. Isten az egész emberiség <u>javát</u> akarja (vö. I. Tim. 2:4; II. Pét. 3:9). Isten mindent az irányítása alatt tart. Ki vagy mi választhat el minket tőle (vö. Róma 8:31-39)? Isten a történelem egészére úgy tekint, hogy neki az a jelen. Az embereket megköti az idő. A mi nézőpontunk és képességeink korlátozottak. Nincsen semmi ellentmondás Isten szuverenitása és az emberiség szabad akarata között. Ez egy szövetséges forma. Ez egy újabb példa arra, amikor egy igazságot látszólagos ellentmondás formájában ír le. A Biblia tanai különböző szemszögekből mutatja be. Gyakran tűnnek paradoxnak. Az igazság a látszólag ellentmondó párok közötti egyensúly. Nem szabad a köztük lévő feszültséget elmozdítanunk azáltal, hogy a kettő közül kiválasztjuk valamelyik igazságot. Semmilyen bibliai igazságot nem szabad elkülönítenünk önmagában.

Azt is fontos hozzáfűzni, hogy a kiválasztás célja nem csak a mennyország jutalma, mikor meghalunk, hanem a jelenben való Krisztusi élet (vö. Róma 8:29; Ef. 1:4; 2:10). Arra lettünk kiválasztva, hogy "szentek és szeplőtlenek" legyünk. Isten kiválasztott minket, hogy megváltoztasson minket, hogy mások is láthassák a változást, és hittel feleljenek Krisztusban Istennek. A predestináció nem egy személyes kiváltság, hanem egy szövetségi felelősség. Ez az üzenet legfőbb igazsága. Ez a kereszténység célja. A szentség Isten akarata minden hívő számára. Isten kiválasztása a Krisztusiasságra vonatkozik (vö. Ef. 1:4), nem pedig egy különleges állapotra. Isten képmását, ami az emberiségnek adatott a teremtéskor (vö. I. Móz.

1:26;5:1,3; 9:6) helyre kell állítani.

C. "hogy hasonlókká legyenek Fia képéhez" – Isten végső célja az, hogy azt a képmást, ami a bűnesetkor elveszett, helyreállítsa. A hívők előre elrendeltettek a Krisztusiasságra (vö. Ef. 1:4).

II. Róma 9

A. A 9. fejezet az egyik legerőteljesebb ÚSZ-i igerész Isten szuverenitásával kapcsolatban (a másik az Ef. 1:3-14), míg a Róma 10 az emberi szabad akaratot hangsúlyozza ki tisztán és világosan, mégpedig ismétlődően (vö. 4. vers: "mindenki", 11. és 13. vers: "aki", 12. vers: "mindenki" [kétszer is]). Pál soha nem próbálja meg elsimítani ezt a teológiai feszültséget. Mind a kettő egyformán igaz! A legtöbb Bibliai tan paradox vagy dialektikus párokban lett kifejezve. A teológiai rendszerek legtöbbje logikus féligazságok. Az ágostonizmus és a kálvinizmus szemben a fél-pelagianizmussal és az arminianizmussal, mindkettőben vannak igazságok és hibák is. Különböző tanok közti Bibliai feszültség sokkal kívánatosabb, mint egy szövegbizonyított, dogmatikus, ésszerűsített, teológiai rendszer, ami a Bibliát, hogy egy előre kialakított értelmezési hálózatba kényszeríti bele.

B. Ugyanez az igazság (ami a Róma 9:23-ban található) van a Róma 8:29-30-ban és az Ef. 1:4,11-ben is kifejezve. Ez a fejezet az Isten szuverenitását legerőteljesebben kifejező igerész az ÚSZ-ben. Semmiképpen sem vitatható, hogy Isten teljes mértékben a kezében tartja a teremtést és a megváltást. Ezt a hatalmas igazságot soha nem szabad felpuhítani vagy lekicsinyelni.

Mindazonáltal egyensúlyba kell hozni azzal, hogy Isten választása volt az, hogy az emberiséggel szövetséges eszközökkel tartja fent a kapcsolatot, azzal az emberiséggel, akit a saját képmására teremtett. Minden bizonnyal igaz, hogy néhány ÓSZ-i szövetség, mint az I. Móz. 15, feltétel nélküli és nem kapcsolódik az emberi választáshoz, más szövetségek viszont az emberi választás feltételéhez kötöttek (pl. az Édenkert, Noé, Mózes, Dávid). Istennek van egy terve teremtésének megváltására; egy ember sem tud ezen a terven változtatni. Isten úgy döntött, hogy megengedi, hogy az emberek részt vegyenek az Ő tervében. Ez a részvételre való lehetőség teológiai feszültséget kelt a szuverenitás (Róma 9) és az emberi szabad akarat között (Róma 10).

Nem helyénvaló az, hogy kiválasztunk egy a Biblia által hangsúlyozott igazságot másokat meg elhanyagolunk. Feszültségek vannak bizonyos tanok között, mert a keleti emberek úgy prezentálnak igazságokat, hogy azokat ellentmondó vagy feszültséggel teli párokba teszik őket. A különböző tanokat kapcsolatban kell tartani más tanokkal. Az igazság az igazságok mozaika.

III. Efezus 1

A. A kiválasztás egy csodálatos tan. Azonban nem felhívás a személyválogatásra, hanem arra, hogy csatorna légy, egy eszköz más megváltásában! Az ÓSZ-ben ezt a kifejezést elsősorban szolgálatra való elhívásra használták; az ÚSZ-ben elsődlegesen az üdvösségre való elhívásra használták, ami szolgálatra vezet. A Biblia soha sem simítja el a látszólagos ellentétet Isten szuverenitása és az emberiség szabad akarata között, viszont mind a kettőt megerősíti! Egy jó példa erre a bibliai feszültségre a Róma 9 Isten szuverén választásával kapcsolatban, és a Róma 10 az emberiség szükségszerű válaszával kapcsolatban (vö. 10:11,13).

Ehhez a teológiai feszültséghez a kulcsot az 1:4-ben található. Jézus Isten kiválasztott embere, és Őbenne potenciálisan mindenki ki lett választva (Karl Barth). Jézus Isten "igen" válasza az emberiség szükségére (Karl Barth). Az Efezus 1:4 szintén segít abban, hogy letisztázzuk ezt a dolgot azzal, hogy megerősítjük, hogy a predestináció célja nem csupán a mennybejutás, hanem a szentség is (Krisztusiasság).

Gyakran vonzanak minket az evangéliummal járó előnyök, de a felelősségeket elhanyagoljuk! Isten hívása (kiválasztása) egy időre szól, ugyanakkor az örökkévalóságra is!

A tanok más igazságokkal való kapcsolatból jönnek, nem pedig egyedülálló, egymással kapcsolatban nem álló igazságokból. Erre egy jó hasonlat ha összehasonlítunk egy csillagképet egyetlen csillaggal. Isten az igazságokat keleti műfajokban fejezi ki, nem pedig nyugati műfajokban. Nem szabad elmozdítanunk azt a feszültséget, amit azok a látszólagos ellentétpárok (paradox párok) okoznak, amit a tanokban megjelenő igazságok alkotnak (Isten, mint természetfeletti szemben a közeli Istennel; üdvbizonyosság szemben a kitartással; Jézus, aki egyenlő az Atyával szemben Jézus, aki alávetett az Atyának; keresztény szabadság szemben a keresztény felelősséggel, amivel a szövetséges partnernek tartozunk; stb.).

A szövetség teológiai fogalma egyesíti Isten szuverenitását (aki mindig megmarad a kezdeményező félnek lenni és felállítja az időrendi tervet) azzal a kezdeti majd folytatólagos megbánó hittel, ami az ember részéről kötelező. Vigyázz, hogy ne szövegbizonyítsd a paradox egyik oldalát miközben a másikat meg lebecsmérled! Vigyázz, hogy ne csak a kedvenc tanodat vagy teológiai rendszeredet bizonygasd.

B. "Kiválasztott minket", ez az Ef. 1:4-ben AORISZT MIDDLE KIJELENTŐ MÓDBAN szerepel, ami a tárgyat hangsúlyozza ki. Ez az Atya idők előtti választására fókuszál. Isten választását nem szabad az Iszlám elrendeléséhez hasonlítani, sem az ultra-kálvinista elgondoláshoz, ahol bizonyos emberek előnyt élveznek másokkal szemben, hanem a szövetség értelmében kell értelmezni. Isten megígérte, hogy meg fogja váltani a bukott emberiséget (vö. I. Móz. 3:15). Isten elhívta és kiválasztotta Ábrahámot, hogy kiválassza az egész emberiséget (vö. I. Móz. 12:3; II. Móz. 19:5-6). Isten maga választott ki mindenkit, aki Krisztusban gyakorolni fogja a hitet. Az üdvösségben mindig Isten kezdeményez (vö. János 6:44,65). Ez a szövegrész és a Róma 9 a bibliai alapja a predestináció tanának, amit Ágoston és Kálvin hangsúlyozott.

Isten nem csak az üdvösségre (megigazulásra) választott ki hívőket, hanem a megszentelődésre is (vö. Kol. 1:12). Ez utalhat (1) a Krisztusban való helyzetünkre (vö. II. Kor. 5:21) vagy (2) Isten vágyára, ami az, hogy reprodukálja a saját jellemét a gyermekeiben (vö. 2:10; Róma 8:28-29; Gal. 4:19). Isten akarata az Ő gyermekei számára a mennybejutás majd egy nap, ugyanúgy, mint a Krisztusi élet most!

"Őbenne", ez egy kulcsfogalom az Ef. 1:4-ben. Az Atya áldásai, kegyelme és üdvözítése Krisztuson keresztül árad felénk (vö. Ján. 14:6). Figyeld meg ennek a nyelvtani formának az ismétlődését (HELYMEGHATÁROZÓ), a 3. versben "Krisztusban"; a 4. versben "őbenne"; a 7. versben "őbenne"; a 9. versben "őbenne"; a 10. versben "Krisztusban"; a 11. versben "őbenne"; a 12. versben "Krisztusban" és a 13. versben "őbenne". Jézus Isten "igen" válasza a bukott emberiségnek (Karl Barth). Jézus a kiválasztott ember, és Őbenne potenciálisan mindenki ki lett választva. Isten az Atya összes áldása Krisztuson keresztül áramlik felénk.

A "világ kezdete óta/előtt" kifejezést a következő helyeken is megtalálhatjuk: Máté 25:43; János 17:24; I. Péter 1:19-20 és Jel. 13:8. Ez megmutatja a Háromegy Isten megváltó tevékenységét még az I. Mózes 1:1 előtt. Az embereket korlátozza az idő érzékelése; számunkra minden vagy múlt, vagy jelen vagy jövő, de ez nem igaz Istenre.

A predestináció célja a szentség, nem pedig e kiváltság. Isten elhívása nem Ádám pár kiválasztott gyermekének szól, hanem az összes gyermekének! Elhívás arra, hogy azok legyünk, aminek Isten eredetileg szerette volna az emberiséget látni, olyannak, mint Önmaga (vö. I. Thessz. 5:23; II.Thessz. 2:13); a saját képmásának (vö. I. Mózes 1:26-27). Az, hogy a predestinációt egy teológiai tanná tesszük, ahelyett hogy szent

életként megélnénk, ez tragédia. Gyakran a teológiánk hangosabban beszél, mint maga a bibliai szöveg.

A "feddhetetlen" kifejezés (*amómos*) vagy a "szeplőtlen" a következő használati módokon fordul elő: (1) Jézusra használva (vö. Zsid. 9:14; I. Péter 1:19); (2) Zakariásra és Erzsébetre (vö. Lukács 1:6; (3) Pálra (vö. Fil. 3:6); és (4) minden igaz keresztényre (vö. Fil. 2:15; I. Thessz. 3:13; 5:23). Isten megváltozhatatlan akarata minden keresztény számára nem csak az, hogy később bejusson a mennybe, hanem a Krisztusi élet a jelenben (vö. Róma 8:29-30; Gal. 4:19; I. Pét. 1:2). A hívőknek Isten jellemét kell visszatükrözniük az elveszett világ felé az evangelizáció céljaként.

Nyelvtanilag a "szeretetben" kifejezés tartozhatna a 4. vagy az 5. vershez is. Bár amikor ezt a kifejezést más helyeken használja az Efezusi levélben, akkor az mindig az Isten iránti emberi szeretetre utal (vö. 3:17; 4:2,15,16).

C. Az Ef. 1:5-ben az "előre el is határozta (felőlünk)" kifejezés AORISZT AKTÍV MELLÉKNÉVI IGENÉV. Ez egy görög összetett szó, ami a következőkből áll: "előtt" és "kijelölni". Isten előre eltervezett megváltó tervére utal (vö. Lukács 22:22; Apcsel 2:23; 4:28; 17:31; Róma 8:29-30). A predestináció egy a számos, az emberiség megváltásához kapcsolódó igazságok közül. Ez egy része egy teológiai mintának, vagy egymáshoz kapcsolódó igazságok sorának. Soha sem szánták arra, hogy elszigetelve legyen kihangsúlyozva! A Bibliai igazság mindig is egy sor feszültséggel teli, paradox párokban lett kijelentve. A felekezetiesség mindig is hajlamos volt arra, hogy elvegye ezt a bibliai feszültséget azáltal, hogy az ellentmondó pároknak csak az egyikét hangsúlyozta ki (predestináció szemeben az emberi szabad akarattal; a hívő üdvbizonyossága szemben a szentek kitartásával; eredendő bűn szemben a tudatos bűnnel; bűntelenség szemben a kevesebb bűn elkövetésével; azonnali kijelentett megigazulás szemben a progresszív megszentelődéssel; hit szemben a cselekedetekkel; keresztény szabadság szemben a keresztény felelősséggel; természetfeletti szemben a közelivel).

Isten választása nem azon alapszik, hogy előre tudta/ismerte az emberi teljesítményt, hanem az Ő kegyelmes jellemén alapszik (vö. 9. és 11. versek). Azt szeretné, ha mindenki (nem csak néhány különleges személy, mint például a gnosztikusok vagy a modern kori ultra-kálvinisták) megtérne (vö. Ezékiel 18:21-23,32; János 3:16-17; I. Tim. 2:4; 4:10; Titusz 2:11; II. Péter 3:9). Isten kegyelme (Isten jelleme) a teológiai kulcs ehhez az igerészhez (vö. 6a, 7c, 9b), ugyanúgy, ahogy Isten irgalma a kulcs a predestinációról szóló más igerészekben, pl. a Róma 9-11-ben.

A bukott emberiség egyetlen reménye az Isten kegyelme és irgalma (vö. Ézs. 53:6 és számos más ÓSZ-i szöveg, amit a Róma 3:9-18-ban idéz). Ezeknek az első teológiai fejezetnek az értelmezésében nagyon lényeges, hogy felismerjük, hogy Pál azokat a dolgokat hangsúlyozza ki, amik teljes mértékben függetlenek az emberi teljesítménytől: predestináció (1. fejezet), kegyelem (2. fejezet), Isten örökkévaló terve a megváltásra (titok, 2:11-3:13). Ezt arra használta, hogy kiegyensúlyozza azt, hogy a hamis tanítók túlhangsúlyozták az emberi érdemet és büszkeséget.

2:12 „arra nevel minket” Ez szó szerint gyermekfeddést és nevelést jelentett (vö. I. Tim. 1:20; II. Tim. 2:25; 3:16). A kegyelmet a szerető szülővel személyesíti meg (vö. Zsid. 12:5).

■ **„hitetlenséget”** Ez egy szójáték két szó között, az *asebeia* (hitetlenség, ALPHA PRIVATIVE) és az *eusebeia* (istenfélelem, lásd Különleges Téma az I. Tim. 4:7-ben) között. Lehetséges, hogy az ÓSZ-i Bölcsesség Írások "két útját" tükrözik vissza (vö. Józs. 24:14-15; Zsolt 1; Péld. 4:10-09; Máté 7:13-14). El kell fordulnunk a gonosztól, mert Krisztus önmagát adta hogy megmentsen minket a gonosztól; Istenhez kell fordulnunk, mert Krisztus példát mutatott ebben. A kegyelem pozitív és negatív leckéket is tanít!

- **„világi kívánságokat”** (vö. 3:3; I. Tim. 6:9; II. Tim. 2:22; 3:6; 4:3)
- **„józanul”** Lásd az I. Tim. 3:2 jegyzetét.
- **„igazságosan”** (vö. 2,4,5,6 versek)

KÜLÖNLEGES TÉMA: IGAZNAK LENNI (TISZTESSÉG, BECSÜLETESSÉG)

Az "igaznak lenni" fogalma annyira meghatározó téma, hogy a Bibliát tanulmányozó embernek muszáj egy alapos, átfogó személyes tanulmányt végeznie erről a fogalomról.

Az ÓSZ-ben Isten jellemét "igaznak", "igazságosnak" fogalmazták meg. Maga a mezopotámiai kifejezés a nádból származik, amit arra használtak, hogy az építkezések során a falak vagy a kerítések vízszintességét ítéljék meg vele. Isten választotta ki ezt a fogalmat, hogy metaforikusan a természetére használják ezt a kifejezést. Ő az az egyenes (vonalzó), ami által mindent megítélnek. Ez a fogalom megerősíti Isten igazságát/igazságosságát ugyanúgy mint ahogy az ítélkezéshez való jogát is.

Az ember az Isten képmására teremtetett (vö. I. Móz. 1:26-27; 5:1,3; 9:6). Az emberiség az Istennel való kapcsolatra teremtetett. A teljes teremtés a színpada vagy a háttere az Isten és az ember kapcsolatának. Isten azt szerette volna, ha az Ő legnagyszerűbb teremtése, az emberiség, ismerné Őt, szeretné Őt, szolgálná Őt és olyan lenne, mint Ő! Az ember hűsége meg lett próbálva (vö. I. Móz. 3) és az első pár megbukott ezen a teszten. Ennek az lett az eredménye, hogy az Isten és az emberek közti kapcsolat megszakadt (vö. I. móz. 3; Róma 5:12-21).

Isten megígérte, hogy helyrehozza és helyreállítja ezt a kapcsolatot (vö. I. z. 3:15). Ezt Saját akaratából és a Saját Fia által teszi. Az emberek képtelenek voltak ezt a törést helyreállítani (vö. Róma 1:18-3:20).

A Bűneset után Isten első lépése a helyreállítás felé annak a szövetségnek a fogalma volt, ami az Ő elhívásán és az emberiség bűnbánó, hittel teli, engedelmes válaszán alapszik. A bűneset miatt az emberiség képtelen volt helyesen cselekedni (vö. Róma 3:21-31; Gal. 3). Istennek magának kellett kezdeményeznie, hogy helyreállítsa a szövetséget megszegő embereket. Mindezt a következők által tette:

1. <u>kijelentette</u>, hogy a bűnös emberiség igazzá lett Krisztus munkája által (törvényszéki igazság)
2. <u>ingyen adja</u> az emberiségnek Krisztus munkája által az igazságot (tulajdonított igazság)
3. <u>biztosította</u> a Lélek bennük való lakozását, aki kimunkálja az igazságot bennük (erkölcsi igazság)
4. <u>helyreállítja</u> az édenkerti kapcsolatot azáltal, hogy Krisztus helyreállítja Isten képmását (vö. I. Móz. 1:26-27) a hívőkben (kapcsolati igazság)

Mindazonáltal Isten elvárja, hogy a szövetségre választ adjanak. Isten elhatároz (azaz ingyen ad) és gondoskodik, de az embereknek <u>muszáj</u> válaszolniuk és folyamatosan válaszolniuk kell

1. bűnbánásban
2. hitben
3. életstílusban megnyilvánuló engedelmességben
4. kitartásban

Az igazság tehát egy szövetségi, kölcsönös cselekmény Isten és az Ő legmagasabb rangú teremtése között. Isten jellemén, Krisztus munkáján és a Lélek alkalmassá tételén alapszik, amire minden egyes személynek személyesen és folyamatosan válaszolnia kell a megfelelő módon. Ezt a fogalmat úgy nevezik, hogy "hit általi megigazulás". Ezt a fogalmat az evangéliumok mutatják be, de nem ezekkel a kifejezésekkel. Elsősorban Pál definiálta, aki a görög "igazságosság" szónak számos formáját használja több mint 100 alkalommal.

Pál, mivel tanult rabbi volt, a *dikaiosuné* kifejezést használja annak héber értelmében, amit a

Septuagintában is használnak, nem pedig a görög irodalomban. A görög írásokban ez a kifejezés egy olyan valakihez kapcsolódik, aki az istenség és a társadalom elvárásaihoz igazodott. A héber értelmezés szerint viszont ez mindig szövetségi kifejezésekhez kapcsolódik. YHWH egy igaz, etikus, erkölcsös Isten. Azt szeretné, ha a népe visszatükrözné az Ő jellemét. A megváltott emberiség új teremtménnyé válik. Ez az megújulás az istenfélelem új életstílusában jelenik meg (a Római Katolikus nézőpont a megigazulással kapcsolatban). Mivel Izrael teokráciában élt, nem volt világosan körvonalazódva, hogy mi a világi (a társadalmi norma) és mi a szent (Isten akarata). Ezt a héber és görög kifejezések közti különbséget úgy jelenítették meg, hogy az angolban két szót használtak a fordításkor a "justice – igazság" szót (ami a társadalomhoz kötődik) és a "righteousness – igazság, becsületesség" szót (ami a valláshoz kötődik).

Jézus evangéliuma (jó hír) az, hogy a bukott emberiség helyre lett állítva arra, hogy kapcsolata lehessen Istennel. Pál ellentmondásos állítása az, hogy Isten Krisztuson keresztül torolja meg a bűnösöket. Ezt az Atya szeretetén, irgalmán és kegyelmén keresztül; a Fiú életén, halálán és feltámadásán keresztül; és azon keresztül, hogy a Lélek csábít és vonz az evangéliumhoz. A megigazítás Isten ingyen cselekedete, de az istenfélelemben kell megmutatkoznia (Ágoston álláspontja, ami visszatükrözi mind a reformáció hangsúlyát, ami az evangélium szabadsága, és a Római Katolicizmus hangsúlyát is, ami a megváltozott élet, amit a szeretet és a hűség tükröz). A reformátusok számára abban a kifejezésben, hogy "Isten igazsága" a NEMET MEGHATÁROZÓ NÉVMÁS TÁRGYESETBEN van (azaz az a cselekedet, hogy a bűnös emberiséget Isten számára elfogadhatóvá teszi [helyzeti megigazulás]), míg a katolikusok számára a NEMET MEGHATÁROZÓ NÉVMÁS ALANYESETBEN van, ami annak a folyamata, hogy egyre inkább Istenhez hasonlókká válunk (megtapasztalási folyamatos megigazulás). A valóságban azonban minden bizonnyal mind a kettő egyszerre!!

Az én szemszögemből, nézőpontomból, az egész Biblia, az I. Móz. 4-től a Jel. 20-ig annak a feljegyzése, hogy Isten helyreállítja az édenkerti kapcsolatot. A Biblia azzal kezdődik, hogy Isten és az emberiség egy földi kapcsolatban van egymással (vö. I. Móz. 1-2), és a Biblia ugyanezzel a színtérrel zárul (vö. Jel. 21-22). Isten képmása és célja helyre lesz állítva!

Hogy dokumentáljuk a fentebbi eszmefuttatást, nézd meg a válogatott ÚSZ-i igerészeket, amit a görög szócsoportot illusztrálják.

1. Isten igaz (gyakran úgy kapcsolódik Istenhez, mint Bíróhoz)
   a. Róma 3:26
   b. II. Thesszalonika 1:5-6
   c. II. Timóteus 4:8
   d. Jelenések 16:5
2. Jézus igaz
   a. Apcsel 3:14; 7:52; 22:14 (a Messiás címe)
   b. Máté 27:19
   c. I. János 2:1,29; 3:7
3. Isten akarata a teremtése számára az igazságosság
   a. III. Mózes 19:2
   b. Máté 5:48 (vö. 5:17-20)
4. Isten eszközei hogy biztosítsa és kimunkálja az igazságosságot
   a. Róma 3:21-31
   b. Róma 4
   c. Róma 5:6-11
   d. Galata 3:6-14
   e. Isten adta
      (1) Róma 3:23; 6:23
      (2) I. Korinthus 1:30
      (3) Efézus 2:8-9
   f. Hittel fogadva

(1) Róma 1:17; 3:22,26; 4:3,5,13; 9:30; 10:4,6,10
(2) I. Korinthus 5:21
g. A Fiú cselekedetei által
(1) Róma 5:21-31
(2) II. Korinthus 5:21
(3) Filippi 2:6-11
5. Isten akarata az, hogy a követői igazak legyenek
a. Máté 5:3-48; 7:24-27
b. Róma 2:13; 5:1-5; 6:1-23
c. II. Korithus 6:14
d. I. Timóteus 6:11
e. II. Timóteus 2:22; 3:16
f. I. János 3:7
g. I. Péter 2:24
6. Isten igazságosan fogja megítélni a földet
a. Apcsel 17:31
b. II. Timóteus 4:8

Az igazságosság Isten jellemvonása, amit Krisztuson keresztül ingyen odaadott a bűnös emberiségnek. Ez nem más, mint
1. Isten határozata
2. Isten ajándéka
3. Krisztus cselekedete

Ugyanakkor ez egy folyamat is, hogy igazzá leszünk, amire szorgalmasan és rendületlenül törekednünk kell; ami egy napon majd a Második Eljövetelkor teljesedik be. Az Istennel való kapcsolat a megtéréskor állítódik helyre, de egész életen keresztül folyamatban van, és egy szemtől szembe való találkozássá válik a halálkor vagy a Parousiakor (második eljövetelkor)!

Itt egy nagyon jó idézet amit a *Dictionary of Paul and His Letters* (Pál és Leveleinek Szótára) form IVP

> „Kálvin, sokkal inkább mint Luther, kihangsúlyozza Isten igazságának kapcsolati aspektusát. Luther nézőpontja Isten igazságáról úgy tűnik, hogy magában foglalja a felmentő ítéletet is. Kálvin kihangsúlyozza annak a bámulatos természetét, ahogyan Isten az Ő igazságát kommunikálja felénk és nekünk tulajdonítja" (834. oldal).

Számomra a hívő Istennel való kapcsolatának három aspektusa létezik:
1. az evangélium egy személy (ezt hangsúlyozta ki a keleti Egyház és Kálvin is)
2. az evangélium igazság (ezt hangsúlyozta ki Ágoston és Luther)
3. az evangélium egy megváltozott élet (ezt hangsúlyozta ki a Katolikus Egyház)

Mindegyik igaz, és együtt kell ezeket megtartani, hogy a kereszténység egészséges, józan, biblikus legyen. Ha bármelyik is túl van hangsúlyozva vagy el van hanyagolva, problémák lépnek fel.
Örömmel kell fogadnunk Jézust!
Hinnünk kell az evangéliumot!
Törekednünk kell a Krisztusi életre!

■ **„a (jelen) világban"** Lásd Különleges Téma az I. Tim. 6:17-ben.

2:13 „várjuk" Ez JELENIDEJŰ MIDDLE, ami egy folyamatos személyes várakozásra utal Krisztus visszatérésével kapcsolatban.

■ **„boldog reménységünket"** Ez egy újabb utalás a Második Eljövetelre.

■ **„a mi nagy Istenünk és üdvözítőnk, Jézus Krisztus”** Jézus itt félreérthetetlenül megkapta az Isten címet! A császárok hasonló titulust követeltek maguknak. A "megjelenés" és a "nagy" kifejezéseket soha nem használták YHWH-ra. Továbbá nincs NÉVELŐ az "üdvözítő" szó előtt. A görög köznyelv mondattana alátámasztja, hogy ez a cím Jézusé, mert csak egy NÉVELŐ van, ami előfordulhat mind két főnévvel, így összekapcsolja őket egymással. Jézus isteni (vö. János 1:1; 8:57-58; 20:28; Róma 9:5; Fil. 2:6; II. Thessz. 1:12; Zsid. 1:8; I. János 5:20; II. Péter 1:1,11). Az ÓSZ-ben azt várták, hogy a Messiás majd egy isteni felhatalmazással bíró személy lesz, mint a Bírák. Az Ő isteni volta mindenkit meglepett!

■ **„dicsőségének”** Azt a kifejezést, hogy "dicsőségének" kétféleképpen lehet érteni: (1) a "dicsőséges megjelenés" (vö. NKJV angol nyelvű bibliafordítás) vagy (2) "a dicsőség megjelenése" (vö. NASB, NRSV, TEV és NJB angol nyelvű bibliafordítások). A dicsőséget gyakran kapcsolták össze Isten jelenlétével az ÓSZ-ben (főleg a Shekinah dicsőség felhőjével, a pusztai vándorlás ideje alatt). A dicsőség a héber *kabod* kifejezésből származik, ami egy sugárzó ragyogásra utal. Azok közül a görög szavak közül kettő, amiket a Második Eljövetellel hoznak összefüggésbe, szintén ragyogásra vagy sugárzásra utalnak: *epiphaneia* (vö. Máté 25:31) és *phaneróó* (vö. Máté 24:30). Jézus a saját és az Atyja dicsőségéről a János 17:1-5,22,24-es versekben beszélt.

KÜLÖNLEGES TÉMA: DICSŐSÉG

A "dicsőség" bibliai fogalmát nehéz definiálni. A hívők dicsősége az, hogy megértik az evangéliumot és Istenben dicsekszenek, nem magukban (vö. 1:29-31; Jer. 9:23-24).

Az ÓSZ-ben a leggyakrabban használt szó a "dicsőségre" (*kbd*) eredetileg kereskedelmi kifejezés volt, ami egy pár mérlegre utalt ("nehéznek lenni"). Ami nehéz volt, az értékes volt vagy valódi értéke volt. Gyakran hozzáadták a fényesség fogalmát is ehhez a szóhoz, hogy kifejezzék Isten fenségét (vö. II. Mózes 19:16-18; 24:17; Ézs. 60:1-2). Ő egyedül méltó a tisztességre. Túlságosan is briliáns ahhoz, hogy a bukott emberiség azt befogadhatná (vö. II. Mózes 33:17-23; Ézs. 6:5). YHWH-t csak Krisztus által ismerhetjük meg igazán (vö. Jer. 1:14; Máté 17:2; Zsid. 1:3; Jakab 2:1).

A "dicsőség" kifejezés kissé félreérthető: (1) lehet párhuzamos az "Isten Igazsága" kifejezéssel; (2) utalhat Isten "szentségére" vagy "tökéletességére"; (3) vagy utalhat Istennek arra a képmására, amire az emberiséget teremtette (vö. I. Mózes 1:26-27; 5:1; 9:6), de ami később megromlott az emberiség lázadása által (vö. I. Mózes 3:1-22). Először arra kezdték el használni, hogy kifejezzék vele YHWH jelenlétét az Ő népe között a pusztai vándorlás időszakában a következő igehelyeken: II. Mózes 16:7,10; III. Mózes 9:23; és IV. Mózes 14:10.

■ **„megjelenését”** Lásd a Különleges Témát alant.

KÜLÖNLEGES TÉMA: ÚSZ-i KIFEJEZÉSEK KRISZTUS VISSZAJÖVETELÉRE

Pál írásaiban számos megnevezéssel illeti azt az eszkatalogikus hangsúlyozású eljövendő napot, amikor a hívők találkozni fognak Jézussal (mint Megváltóval és Bíróval):

1. "a mi Urunk Jézus Krisztus napja" (vö. I. Kor. 1:8)
2. "az Úrnak (ama) napja" (vö. Kor. 5:5; I. Thessz. 5:2; II. Thessz. 2:2)
3. "az Úr Jézus napja" (vö. I. Kor. 5:5; II. Kor. 1:4)
4. "a Krisztus Jézus napja" (vö. Fil. 1:6)
5. "a Krisztus napja" (vö. Fil. 1:10; 2:16)
6. "az Ő napja (Emberfia)" (vö. Lukács 17:24)
7. "a nap, amikor az Emberfia megjelenik" (vö. Lukács 17:30)
8. "a mi Urunk Jézus Krisztus megjelenése" (vö. I. Kor. 1:7)

9. "amikor az Úr Jézus megjelenik a mennyből" (vö. II. Thessz. 1:7)
10. "a mi Urunk Jézus Krisztus színe előtt az ő eljövetelekor" (vö. I. Thessz. 2:19)

Legalább négy olyan mód van, ahogyan az ÚSZ-i írók Jézus visszajövetelére utalnak:

1. *epiphaneia*, ami egy vakító fényességre utal, ami teológiailag (bár szótanilag nem) a "dicsőséghez" kötődik. A II. Tim. 1:10-ben, a Titusz 2:11-ben és 3:4-ben Jézus első eljövetelére (azaz a testetöltésére) és a Második Eljövetelére is utal. A II. Thessz. 4:8-ban használja, ami magában foglalja mind a három legfőbb kifejezést a Második Eljövetelre: I. Tim. 6:14; II. Tim. 4:1,8; Titusz 2:13.
2. *parousia*, ami a jelenlétre utal, és eredetileg királyi látogatásra utalt. Ezt a kifejezést használják a legszélesebb körben (vö. Máté 24:3,27,37,39; I. Kor. 15:23; I. Thessz. 2:19; 3:13; 4:15; 5:23; II. Thessz. 2:1,8; Jakab 5:7,8; II. Péter 1:6; 3:4,12; I. János 2:28).
3. *apokalupsis* (vagy *apocalypsis*), ami azt jelenti, hogy leleplezni a megjelenítés céljából. Ez az ÚSZ legutolsó könyvének a címe (vö. Lukács 17:30; I. Kor. 1:7; II. Thessz. 1:7; I. Péter 1:7; 4:13).
4. *phaneroó*, ami azt jelenti, hogy fényt deríteni rá, vagy nyilvánvalóan kijelenteni, megtestesíteni. Ezt a kifejezést nagyon sok aspektusban használják arra, hogy Isten kijelent valamit. Ugyanúgy, mint az *epiphaneia* utalhat Krisztus első eljövetelére (vö. I. Péter 1:20; I. János 1:2; 3:5,8; 4:9) és a Második Eljövetelére is (vö. Máté 24:30; Kol. 3:4; I. Péter 5:4; I. János 2:28; 3:2).
5. A "jövetel" szó, amit gyakran használnak, *erchomai*, azt is szokták alkalomszerűen Krisztus visszatérésére használni (vö. Máté 16:27-28; 23:39; 24:30; 25:31; Apcsel 1:10-11; I. Kor. 11:26; Jel. 1:7,8).
6. Azzal a kifejezéssel együtt is szokták használni, hogy "az Úr napja" (vö. I. Thessz. 5:2), ami egy ÓSZ-i cím Isten áldásának (feltámadás) és ítéletének napjára.

Az ÚSZ egésze az ÓSZ világnézetének keretein belül íródott, ami a következőket erősített meg:

a. a jelenvaló gonoszt, lázadó korszakot
b. az igazságosság eljövendő új korszakát
c. egy új korszakot, amit a Lélek munkálkodása által a Messiás (a Felkent) munkája fog elhozni

A progresszív kijelentés teológiai feltevése kötelező jellegű, mivel az ÚSZ-i írók enyhén módosították Izrael elvárásait. Ahelyett, hogy a Messiás katonai, nemzeti (Izraelért) eljövetele megtörténne, két eljövetele lesz. Az első eljövetel az istenség testetöltése a Názáreti Jézus fogantatása és megszületése által. Úgy jött el, mint egy nem katonai, nem bíráskodó "szenvedő szolga", Ézs. 53; szelíd utasa egy szamárcsikónak (nem csatalónak vagy királyi öszvérnek), Zak. 9:9. Az első eljövetel bevezette az Új Messiási Kort, Isten Királyságát a földön. Egy bizonyos értelmében a királyságnak, természetesen, a másik fajta értelmében még nagyon is messze van. Ez a Messiás két eljövetele közötti feszültség, ami bizonyos értelemben a két zsidó korszak átfedése, amit nem lehetett látni, vagy legalábbis nem volt világos az ÓSZ-ből. A valóságban viszont ez a kettős eljövetel YHWH odaszánását hangsúlyozza, hogy megmentse az egész emberiséget (vö. I. Mózes 3:15; 12:3; II. Mózes 19:5 és a próféták tanításai, főleg Ézsaiásé és Jónásé).

Az egyház nem az ÓSZ-i próféciák beteljesedésére vár, mert a legtöbb prófécia az első eljövetelre utal (vö. *How to Read the Bible For All Its Worth* [Hogyan Olvasd a Bibliát Annak Teljes Értékéért], 165-166. oldal). Amit a hívők várnak, az a dicsőséges eljövetele a feltámadt Királyok Királyának és Uraknak Urának, a történelmi beteljesedését annak a várt eseménynek, amikor az igazságosság korszaka beteljesedik itt a földön, úgy, ahogy az a mennyben van (vö. Máté 6:10). Az ÓSZ-i megjelenítése ennek nem pontatlan volt, hanem nem teljes. El fog jönni újra, pont úgy, ahogy a próféták azt megjósolták, YHWH erejével és hatalmával.

A Második Eljövetel nem egy bibliai kifejezés, de annak a fogalma a teljes ÚSZ világnézete és kerete. Isten mindent helyreállít. Az Isten és az Ő képmására teremtett emberiség kapcsolata

helyre lesz állítva. A gonosz meg lesz ítélve és el lesz mozdítva jelenlegi helyzetéből. Isten céljai nem fognak megbukni, nem bukhatnak meg!

2:14 „aki önmagát adta értünk” Ez a következő igehelyek teológiáját követi: Márk 10:45; II.Kor. 5:21; Zsid. 9:14. A más helyett elvégzett, helyettesítő áldozatra utal (vö. Ézs. 53; Gal. 1:4; I. Tim. 2:5-6; Zsid. 9:12-15; I. Péter 1:18-19). Isten az Atya "elküldte" de a Fiú "Önmagát adta"!

■ **„hogy megváltson minket”** A "váltság" és a "megváltás" kifejezéseknek ÓSZ-i gyökerük van (az NASB angol nyelvű fordítás a 14. verset ÓSZ-i idézetként hozza). Mind két szó arra utal, hogy valakit visszavásároltak a szolgaságból, ugyanúgy, ahogy Izrael is meg lett mentve Egyiptomból. Ez azt is jelenti, hogy a hívők szabadok a bűn hatalmától Krisztus által (vö. Róma 6). Lásd Különleges Téma: Váltság/Megváltás az I. Tim. 2:6-ban.

■ **„megtisztítson minket”** A 2:13-ban található Igazságosság című Különleges Témára utal. A teológiai kérdés az, hogy hogyan tisztítja meg az embereket? Ingyen ajándék ez Krisztus által, amit egy isteni határozat adott, vagy egy megparancsolt, bűnbánó, engedelmes kitartó hit által? Ez teljesen Istenre tartozik, vagy szükségszerű hozzá az emberi válasz is?

Számomra, mivel én úgy tekintek a Bibliára, mint egy kijelentett igazság ellentmondásos párokban megjelenítve, ez mind a szent Isten szabad akaratából való mind pedig a bukott illető részéről való szükséges kezdeti majd folyamatos cselekedet!

■ **„a maga népévé”** Ez ÓSZ-i szövetségei terminológia (vö. II. Mózes 19:5; V. Mózes 14:2; I. Péter 2:5,9,10; Jel. 1:6). Az egyház a szellemi Izrael (vö. Gal. 6:16; Róma 2:29). Az egyháznak meg lett parancsolva, hogy minden ember felé evangelizáljanak (vö. Máté 28:19-20; Apcsel 1:8) az által, hogy megosztják velük az evangéliumot és meg is élik azt!

■ **„amely jócselekedetre törekszik”** A kereszténység célja nem az, hogy a hívők a mennybe kerüljenek, amikor meghalnak, hanem a Krisztusiasság megélése most (vö. Ef. 1:4; 2:10). Isten népét a jócselekedetekre való buzgóság jellemzi (vö. Jakab és I. János).

2:15 „Ezt hirdesd, ints és fedj” Három JELENIDEJŰ AKTÍV FELSZÓLÍTÁS van itt: folyamatosan tanítsd (vö. 2:1), folyamatosan intsd, és folyamatos fedj (vö. II. Tim. 3:16). A gyülekezetvezetőknek bátorítaniuk kell a szenteket és fel kell ismerniük a hamis tanítókat!

■ **„teljes határozottsággal”** Azt mondják Jézusról, hogy minden hatalommal (*exousia*) rendelkezik a mennyben és a földön is (vö. Máté 28:18). Ezt a hatalmát átruházta az Apostolaira (Pál volt az utolsó, az Isten általi kijelölt időben vált azzá). Pál ezt a hatalmát (*epitagé*) átruházta mind Timóteusra mind Tituszra, mint az ő személyes képviselőire.

A szemtanúk halála óta az írott Újszövetség (ugyanúgy mint az Ószövetség is) vált a "hívők későbbi generációinak" felhatalmazójává (vö. II. Tim. 3:15-17).

■ **„senki meg ne vessen téged”** Ez egy JELENIDEJŰ AKTÍV tagadószóval ellátott FELSZÓLÍTÁS (vö. I. Tim. 4:12). Ez utalhat (1) azokra a gyülekezeten belül, akiket zavart Titusz kora vagy ráruházott hatalma vagy (2) azokra, akik belekeveredtek a hamis tanítók ügyébe, lehet, hogy fő szószólójuk voltak.

MEGVITATANDÓ KÉRDÉSEK

Ez egy tanulmányozást elősegítő kommentár, ami azt jelenti, hogy te magad vagy a felelős a saját Biblia értelmezésedért. Mindannyian abban a fényben kell járnunk, ami megadatott. Te, a

Biblia és a Szentlélek vagytok az elsődlegesek az értelmezésben. Ne mondj le erről egy kommentátor miatt sem.

Ezek a megvitatandó kérdések azért vannak, hogy segítsenek átgondolni a könyv ezen részének főbb témáit. Gondolat-ébresztő szándékuk van, nem pedig definiáló.

1. Ez a fejezet Krisztus első eljöveteléről szól, vagy a Második Eljöveteléről?
2. Mi annyira jelentőségteljes a 13. verssel kapcsolatban?
3. Sorold fel a 15. versben leírt három dolgot, ami a tanító feladata
   a.
   b.
   c.
4. A 15. vers bezárja a második fejezetet, vagy elkezdi a 3. fejezet tárgyalását?

TITUSZ 3

MODERN FORDITÁSOK BEKEZDÉSI FELOSZTÁSAI

UBS[4]	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Maradj Meg a Jócselekedetekben	A Kegyelem Örököseinek Kegyelme	A Pásztor és a Nyáj	Keresztény Magatartás	Áétalános Útmutatások a Hívőknek
		(2:1-3:11)		
3:1-7	3:1-8	3:15-3:8a	3:1-8a	3:1-3
				3:4-8a
3:8-11	Kerüld a Széthúzásokat			Titusznak Szóló Személyes Tanács
	3:9-11	3:8b-11	3:8b-11	3:8b-11
Személyes Utasítások és Üdvözletek	Záró Üzenetek	Záró Utasítások	Záró Utasítások	Gyakorlati Javaslatok, Köszöntések és Jókívánságok
3:12-14	3:12-14	3:12-14	3:12-14	3:12-14
	Elköszönés			
3:15	3:15	3:15a	3:15a	3:15
		3:15b	3:15b	

HARMADIK OLVASÁSI CIKLUS (az "Útmutató a Helyes Bibliaolvasáshoz"-ból)
KÖVETVE AZ EREDETI SZERZŐ SZÁNDÉKÁT A BEKEZDÉSEK SZINTJÉN

Ez egy tanulmányozást elősegítő kommentár, ami azt jelenti, hogy te magad vagy a felelős a saját Bibliaértelmezésedért. Mindannyian abban a fényben kell járnunk, ami megadatott. Te, a Biblia és a Szentlélek vagytok az elsődlegesek az értelmezésben. Ne mondj le erről egy kommentátor miatt sem.

Együltödben olvasd el az első részt. Azonosítsd a témákat. Hasonlítsd össze a te témafelosztásaidat az öt különböző fordítással. A bekezdések nem ihletettek, de mindenképp kulcsfontosságúak az eredeti szerző szándékainak azonosításához, ami az értelmezés szíve. Minden bekezdésnek egy és csak egy témája van.

1. Első bekezdés

2. Második bekezdés

3. Harmadik bekezdés

4. Stb.

SZÖVEGÖSSZEFÜGGÉSI BETEKINTÉS A TITUSZ 3-BA

A. Ez a rövid üzenet kétféle módon jellemzi az egész könyvet.
   1. A keresztény jellemet hangsúlyozza a következő helyeken: 1:16; 2:7,14; 3:1-2,8
   2. A keresztény tanítást a 2:11-14-ben és a 3:4-7-ben összegzi
   3. A hívőknek helyesen kell élniük, mert az Istennel való kapcsolatuk helyre lett állítva. Fel kell vennünk az Atyánk családi vonásait. A kereszténység célja nem csak az, hogy a mennybe jussunk, amikor meghalunk, hanem hogy Krisztushoz hasonlóak legyünk már most (vö. Róma 8:28-29; II. Kor. 3:18; Gal. 4:19; Ef. 1:4; I. Thessz. 3:13; 4:3).

B. A teljes Szentháromság aktívan részt vesz az emberiség üdvösségében
   1. Az Atya szeretete (4. vers)
   2. A Lélek megújítása és keresztsége (5. vers)
   3. A Fiú közbenjárása (6. vers)

C. A 9-11-es versekben találhatjuk Pál figyelmeztetését a hamis tanítók ellen és a jócselekedetekre való bátorítását, ami nagyon jellemző a Pásztori Levelekre (vö. 1:10-16; I. Tim. 1:3-7).

D. A 12-15 versek személyes összegzést és Titusz számára írott bátorítást és utasításokat tartalmaznak.

SZÓ ÉS KIFEJEZÉSTANULMÁNY

SZÖVEG: 3:1-11
1Emlékeztesd őket arra, hogy rendeljék alá magukat a hatóságoknak és a felsőbbségeknek: engedelmeskedjenek, és legyenek készek minden jó cselekedetre. 2Senkit se szóljanak meg, kerüljék a viszálykodást, legyenek megértőek, teljes szelídséget tanúsítva minden ember iránt. 3Mert valamikor mi is esztelenek, engedetlenek, tévelygők voltunk, különféle kívánságok és élvezetek rabjai, gonoszságban és irigységben élők, egymástól gyűlöltek és egymást gyűlölők. 4De amikor megjelent a mi üdvözítő Istenünk jósága és emberszeretete, 5nem az általunk véghez vitt igaz cselekedetekért, hanem az ő irgalmából üdvözített minket újjászülő és megújító fürdője a Szentlélek által, 6akit kitöltött ránk gazdagon Jézus Krisztus, a mi Üdvözítőnk által, 7hogy az ő kegyelméből megigazulva reménységünk szerint részesei legyünk az örök életnek. 8Igaz ez a beszéd, és szeretném, ha szilárdan tanúskodnál ezek mellett, hogy az Istenben hívők igyekezzenek a jó cselekedetekben elöl járni: ezek jók és hasznosak az embereknek. 9De kerüld az ostoba vitatkozásokat, a nemzetségtáblázatokkal kapcsolatos kérdéseket, a viszálykodásokat és a törvényeskedő harcokat, mert ezek haszontalanok és hiábavalók. 10A szakadást okozó ember elől egy vagy két megintés után térj ki, 11tudván, hogy az ilyen ember kivetkőzött önmagából, bűnben él és magában hordja ítéletét.

3:1 „Emlékeztesd őket” Ez egy JELENIDEJŰ AKTÍV FELSZÓLÍTÁS, ami azt jelenti, hogy "folyamatosan emlékeztesd őket". Nyilvánvalóan a 2:15-höz kapcsolódik. Titusznak arra kell őket emlékeztetnie, amit már megtanultak (vö. II. Tim. 2:'4; II. Péter 1:12; 3:1-2; Júdás 5). Lásd Különleges Téma: Bűnök és Erények az ÚSZ-ben az I. Tim. 1:9-ben.

■ **„rendeljék alá magukat”** Ez egy JELENIDEJŰ MIDDLE FŐNÉVI IGENÉV, ami azt jelenti, hogy "folyamatosan helyezzétek magatokat a hatalom alá". Ez egy katonai kifejezés volt, amit a parancsok láncolatára használtak. Ugyanezt a kifejezést használták a keresztény feleségekre a 2:5-ben és a keresztény szolgákra a 2:9-ben. Az Ef. 5:20-ban is használja minden keresztényre vonatkoztatva. Ez alapvetően egy egész életre szóló hozzáállás a keresztények részéről az élet minden területén.

■ **„a hatóságoknak és a felsőbbségeknek”** Ennek a két kifejezésnek, *exousia* és *arché*, a Mediterrán világban széleskörű jelentése van. Bár van némi jelentéstani átfedés az egymás feletti hatalmat leíró értelmében

1. *Exousia*, a polgári hatalomra használja a Róma 13:1 és a Titusz 3:1. Az I. Tim. 2:2 és az I. Péter 2:13-17 teológiailag párhuzamos igeszakaszok, bár ez a két görög kifejezés nem fordul elő bennük.

2. Az e*xousia és az arché* kifejezéseket az Ef. 2:2-ben és a Kol. 2:15-ben szellemi feljebbvalókra és hatalmakra használja. Az Ef. 3:10-ben és a 6:12-ben ezeket a kifejezéseket összeköti a "mennyei/mennyekben" kifejezésekkel, ami egyedülállóan jellemző az Efézusi levélre, és arra utal, hogy a szellemi szféra aktívan részt vesz az emberi történelemben.
3. Van néhány Páli szöveg, ami mind a polgári mind a szellemi hatalmat együttesen használja (I. Kor. 15:24; Ef. 1:21; és a Kol. 1:16).

Lásd Különleges Téma: Emberi Kormányzat az I. Tim. 2:2.

KÜLÖNLEGES TÉMA: *ARCHÉ*

Az angol "domain" kifejezésnek, aminek a magyar jelentése "birtok", "terület", a görög megfelelője az arché, aminek a jelentése valaminek a "kezdete" vagy "eredete":

1. a teremtett rend kezdete (vö. János 1:1; I. János 1:1)
2. az evangélium kezdete (vö. Márk 1:1; Fil. 4:15)
3. az első szemtanúk (vö. Lukács 1:2)
4. kezdeti jelek (csodák, vö. János 2:11)
5. kezdeti alapelvek (vö. Zsid. 5:12)
6. kezdeti bizonyosság (vö. Zsid. 3:14)

Elkezdték az "uralkodni" vagy a "hatalom" kifejezésekre használni

1. az emberi kormányzattal kapcsolatban
   a. Lukács 12:11
   b. Lukács 20:20
   c. Róma 13:3; Titusz 3:1
2. az angyali hatalmasságokkal kapcsolatban
   a. Róma 8:38
   b. I. Kor. 15:24
   c. Ef. 1:21; 3:10; 6:10
   d. Kol. 1:16; 2:10,15

Ezek a hamis tanítók mindenféle hatalmat megvetnek, semmibe vesznek, földit és mennyeit egyaránt. Törvényen kívüli szabados életűek. Magukat és vágyaikat Isten, az angyalok, polgári hatalmak és gyülekezeti vezetők elé helyezték.

■ **„engedelmeskedjenek”** Ez egy JELENIDEJŰ AKTÍV FŐNÉVI IGENÉV. Ez egy összetett szó és egyben egy szójáték is az "engedelmeskedni" (peithomai) plusz "uralkodók" (arché) szavakkal. Csak itt és az Apcsel 27:21-ben található meg az ÚSZ-ben. Az alávetettség és az engedelmesség fogalma folyton ismétlődik Pál figyelmeztetéseiben a keresztény feleségek, gyermekek és szolgák felé az Ef. 5:21-6:9-ben és a Kol. 3:18-25-ben.

■ **„legyenek készek minden jócselekedetre”** Ez a kifejezés utalhat a hívők szolgálatára a polgári hatalmak felé és/vagy társadalmi szolgálat az embertársaik felé. Bár hasonló kifejezések feltűnnek a II. Tim. 2:21 és 3:17-ben is, ahol a szövegkörnyezet az általánosságban vett istenfélő életre utal (vö. Titusz 2:14; II. Kor. 9:8; Ef. 2:10). Az 1:16-ban feltűnt hamis tanítók alkalmatlanok bármilyen jócselekedetre, legyen az világi vagy szent.

3:2 Ez a mondat négy dolgot sorol fel, amit a keresztényeknek meg kell tenniük a felebarátaikkal kapcsolatban. A keresztények kisebbségnek számítottak a szomszédságaikban. Az, hogy hogyan viselkedtek nagyon lényeges tanúbizonyság volt. Továbbá ez a lista azt is visszatükrözi, hogy mit tettek a hamis tanítók és a hívőknek mit nem szabadna tenni.

Ez egy jó tanács modern kori hívők számára, akik politikai eseményekben vesznek részt. Az, hogy hogyan cselekszünk, ugyanolyan fontos mint az, hogy hogyan élünk! Egyetlen ügy sem múlhatja felül az evangelizációt!

■

NASB **„senkit se szóljanak meg”**
NKJV, NRSV **„senkiről ne beszéljenek gonoszul”**
TEV **„ne beszéljenek gonoszul senkiről”**
NJB **„ne rágalmazzanak másokat”**

Ez a szó szó szerint az jelenti, hogy "gyalázkodni/káromolni" (vö. I. Tim. 1:13,20; II. Tim. 3:2; I. Péter 4:4; II. Péter 2:”,10,11,12). Általában arra használták, hogy Istenről gonoszul beszélni (vö. Máté 26:65). Pál kezdte el arra használni, hogy megerősítse, hogy az evangéliumról ne beszéljenek gonoszul a keresztények viselkedése miatt (vö. Róma 14:16; I. Kor. 10:30 és itt). Az, hogy hogyan élnek a keresztények létfontosságú a gyülekezet evangelizációs tanúbizonyságában.

■ **„legyenek megértőek”** Ez is, mint az összes 3 kifejezés, a hívőkre vonatkozik, hogy hogyan bánjanak a nem hívőkkel. Lásd az I. Tim. 3:3 jegyzetét.

■ **„szelídséget”** Lásd az I. Tim. 3:3 jegyzetét.

■

NASB **„tanúsítva minden ember iránt”**
NKJV, NRSV **„mindenben figyelmet tanúsítva mindenki iránt”**
TEV **„mindig szelídség hozzáállást tanúsítva mindenki iránt”**
NJB **„mindig legyenek udvariasak mindenféle ember iránt”**

Ismétlem, a kifejezés a hívők cselekedeteire vonatkozik, hogy hogyan bánjanak a nem hívőkkel. A II. Tim. 2:25 a hívők felé való cselekedeteinkre utal (vö. I. Tim. 6:11). A "mindenki" téma nagyon jellemző a Pásztori levelekre. Isten minden embert szeret; Jézus meghalt minden emberért; a keresztényeknek pozitívan kell viselkedniük minden ember felé (vö. I. Tim. 2:1,4,6; 4:10; Titusz 2:11).

3:3 „Mert valamikor mi is” Az ebben a versben felsoroltak jellemzik a bukott emberiséget, még a keresztényeket is mielőtt megtértek volna (vö. Róma 1:29-31); II. Kor. 6:9-11; Ef. 2:3; 4:17-21; Gal. 5:19-21).

■ **„esztelenek”** Ez a "gondolkodni" vagy "érvelni" kifejezés negatív elöljárószóval (vö. Lukács 6:11; 24:25; Róma 1:14,21; Gal. 3:1,3; I. Tim. 6:9; II. Tim. 3:9). Ez egy erőteljes kifejezés a helytelen, nem megfelelő gondolkozásra.

■ **„engedetlenek”** Ez a "hívő" kifejezés negatív elöljárószóval. A következő helyeken használták: (1) Agrippa királyra az Apcsel 26:19-ben; (2) a pogányokra a Róma 1:30-ban; az Efézus 2:2-ben és az 5:6-ban; (3) a zsidókra a Lukács 1:17-ben; a Róma 11:30,32-ben; a Zsidók 4:6-ban; (4) és a hamis tanítókra a Titusz 1:16-ban és a II. Tim. 3:2-ben.

■ **„tévelygők voltunk”** Ez egy JELENIDEJŰ AKTÍV MELLÉKNÉVI IGENÉV, ami szó szerint azt jelenti, hogy "becsapottak" vagy "elcsábítottak". Eredetileg az éjszakai égbolt vándoraira utalt, és az angol nyelvben a "planéta" szóval kezdték el használni. Metaforikusan arra kezdték el használni, ami hibás volt. Ez a kifejezés is, mint az előző kettő szerepel Pál azon leírásában, amit az emberi bűnről írt a Róma 1:27-ben és a II. Thessz. 2:11-ben. Figyeljük meg a következő helyeken előforduló használatát is: I. Tim. 4:1-2; II. Tim. 3:13; I. Péter 2:25; II. Péter 2:18; 3:17; és Júdás 11.

■ **„különféle”** Ez szó szerint a "többszínű" melléknév, amit a szivárványra használtak. Több oldalú dolgokra használták ezt a szót (azaz I. Péter 1:6 és Jakab 1:2-ben arra a sok próbára, amivel a hívőknek szembe kell nézniük, és az I. Péter 4:10-ben Isten kegyelmének sokféle, sokoldalú természetére).

■ **„kívánságok”** Ez egy összetett szó a következő két szóból: "rajta" (*epi*) és az "elme vagy lélek" (*thumos*). Arra utalt, hogy erősen vágyakozni valamire, gyakran negatív értelemben. Ezt a kifejezést a Róma 1:24-ben is használja hogy leírja a bukott emberiséget.

■ **„élvezetek”** Ebből a görög szóból származik a "hedonizmus" szavunk (vö. Lukács 8:14; Jakab 4:1-3). A személyes kielégülés zsarnokká válik!

■ **„rabjai”** Ez egy JELENIDEJŰ AKTÍV MELLÉKNÉVI IGENÉV, ami szó szerint azt jelenti, hogy "rabszolgaként szolgálni" az emberi kívánságot (vö. Róma 6:6,12).

■ **„gonoszságban és irigységben élők”** Ez egy újabb leírás a Róma 1:29-ből, ami a bukott emberiség jellemvonásait írja le.

■

NASB, NKJV	**„Egymástól gyűlöltek és egymást gyűlölők”**
NRSV	**„megvetendők, egymást gyűlölők”**
TEV	**„mások gyűlöltek és mi is gyűlöltük őket”**
NJB	**„másokat gyűlölők, de mi magunk is gyűlöltek”**

Ez két olyan görög szót használ a gyűlöletre, amik egymásnak a szinonimái. Ez a lista, ami a problémákat sorolja fel, emlékeztethet a Máté 7-re: "gyümölcseikről ismeritek meg őket”! Ez jellemzi ezeket a hívőket a megtérésük előtt, reménység szerint utána már nem, viszont a hamis tanítókra és a követőikre még mindig jellemző leírás.

3:4-7 Ez a görögben egy hosszú mondat, ami definiálja az evangéliumot (hasonló a 2:11-14-hez). Az is lehet még, hogy egy himnuszból, hitvallásból vagy egy énekből származik.

3:4 „de amikor megjelent” Ez Jézus első eljövetelére utal. A 2:13-ban ugyanezt a kifejezést használja Jézus Második Eljövetelére (I. Tim. 6:14). Lásd a Különleges Témát a 2:13-ban. Isten megígért üdvözítése Betlehemben született (vö. 2:11).

■ **„a mi üdvözítő Istenünk”** Ez YHWH leírása (vö. II. Kir. 13:5; Zsolt 106:21; Ézs. 19:20; 43:4,11; 45:15,21; 49:26; 60:16; Lukács 1:47). Lehetséges, hogy ez az uralkodó korabeli címét tükrözi vissza (vö. I. Tim. 1:1). Ez a kifejezés elég jellemző a Pásztori Levelekre. Figyeld meg, hogy a 6. versben Jézust ugyanezzel a címmel illeti (vö. I. Tim. 1:1; 2:3; 4:10; Lukács 2:11; János 4:42; Apcsel 5:31; 13:23; II. Tim. 1:10). Hasonlítsd össze a következő igerészeket: Titusz 1:3-4; 2:10-13; 3:4-6. A teremtő Isten szívügye az Ő lázadó teremtményeinek megmentése, megváltása, a megbocsátás, helyreállítás és újraegyesítés (vö. János 3:16; Róma 5:8). Lásd a teljes jegyzetet a II. Tim. 1:10.

■ **„jósága”** Micsoda kontrasztot látunk a kegyelemben! A "filantrópia – emberszeretet" szavunkat ebből a szóból kapjuk, ami két görög szóból tevődik össze: "testvéri szeretet" (*phileó*) és "emberiség" (*anthropos*). Az ÚSZ-ben ezt a szót csak itt és az Apcsel 28:2-ben találjuk meg. Isten szereti az embereket, akik az Ő képmására lettek teremtve, még azokat is, akik elbuktak (vö. Róma 5:8).

3:5 „nem az általunk véghez vitt … cselekedetekért” Ezt a kifejezést a görög mondatban a mondat elejére tették a hangsúly miatt. Az Üdvösség nem az emberiség teljesítményén alapszik, hanem csakis Istenén (vö. 3:20,2-28; 4:4-5; Róma 9:11; Gal. 2:16; Ef. 2:8-9; Fil. 3:9; II. Tim. 1:9). Ez az a teológiai feszültség, ami a "hit cselekedetek nélkül" és a "cselekedetekben látható hit" között feszül (vö. Ef. 2:8-10; Jakab 2:14-26). A zsidó hamis tanítók az emberi érdemeket hangsúlyozták!

■ **„ … igaz … ”** A hívőknek az igazságra/igazságosságra kell törekedniük (azaz a Krisztushoz

való hasonlatosság) a megtérés után (vö. I. Tim. 6:11), de a bukott emberiség soha nem érhet Isten közelébe a saját önmagukban rejlő igazságuk érdemeiből (vö. Ézs. 64:6 és a Róma 3:10-18-ban található ÓSZ-i idézetek). Lásd Különleges Téma: Igazságosság a 2:12-ben.

■ **„hanem az Ő irgalmából”** A bukott emberiség egyetlen reménye az Isten szerető, irgalmas kegyelme. Ez az Ő jelleme, és céltudatos cselekedete, ami elhozta a megbocsátásra és a helyreállításra való alkalmas lehetőséget (vö. I. Mózes 3:15; Mal. 3:6; Ef. 2:4-7; I. Pét. 1:3).

■ **„üdvözített minket”** Ez egy AORISZT AKTÍV KIJELENTŐ mondat, ami egy a múltban befejezett cselekedere utal. Ez a főige a hosszú, 4. verstől a 7. versig tartó görög mondatban. Lásd Különleges Téma: Az Üdvösségre Használt Görög Igeidők a II. Tim. 1:9-ben.

■ **„újjászülő … fürdője”** Szó szerint úgy hangzik, hogy "az újjászülés fürdője által". A megmosás kifejezés (*loutron*) csak kétszer fordul elő az ÚSZ-ben (Ef. 5:26 és itt). Alig használják a Szeptuagintában. Utalhat a (1) fürdés helyére; (2) magára a fürdővízre; vagy (3) a fürdés cselekedetére. A III. Mózesben a mosakodások a dolgok megtisztításának vagy a személyek megtisztulásának szimbóluma volt (vö. Holt Tengeri Tekercsek).

Az "újjászülés" (*palingenesia*) szintén egy ritka kifejezés, csak a Máté 19:28-ban és itt fordul elő. Ez egy szóösszetétel az "újra" (*palin*) és a "születés" (*genesis*) szavakból. Így tehát egy újbóli születésre utal, amit Krisztus bevégzett munkája és a Lélek hívása hoz el. Az újjászületés eseménye a keresztség/bemerítés, aki elvezeti az illetőt erre az a Szentlélek (vö. 5-6-os versek), ez Krisztus halála és feltámadása által lehetséges (vö. 6. vers), ennek az egésznek az alapja pedig az Atya szeretete és irgalma (vö. 4. vers). Ez a szöveg nem a bemerítés általi megtérést támasztja alá. A bemerítés/keresztség volt az az alkalom, amikor nyilvánosan megvallották a hitüket (vö. Apcsel 2:38) és a hívő Krisztussal együtt való halálának, eltemetésének és feltámadásának szimbóluma egy ilyen szimbolikus cselekedetben (vö. Róma 6:3-9; Kol. 2:12). A korai egyházban a bemerítés/keresztség volt az illető hitének nyilvános megvallásának alkalma ("Jézus ÚR" vö. Róma 10:13). A központja ennek a Szentlélek tette (azaz az újjászülés és a megújítás).

■ **„ … megújító … „** Ez is egy elég ritka kifejezés, amit csak kétszer használ az ÚSZ, itt és a Róma 12:2-ben. Az jelenti, hogy azt okozni, hogy valaki vagy valami újjá legyen. (Ez a mondat elég magyartalan, de ez adja vissza az eredeti jelentést – a ford. megjegy.) Egy ehhez kapcsolódó kifejezést lehet a Kol. 3:10-ben találni. Nyelvtanilag szinonimája az "újjászületés" kifejezésnek. Mindkét szóhoz csak egy ELÖLJÁRÓSZÓ (*dia*) tartozik. Ezért tehát ez nem két cselekedete a kegyelemnek, hanem ugyanannak az egy cselekedetnek a két külön aspektusa. Ez azt jelenti, hogy ez egyetlen esemény, amit a Szentlélek igazgat. Ez a János 3:5-8-hoz és az I. Péter 1:23-hoz hasonlít.

3:6 „kitöltött” Ez utalhat az Atyára (vö. 4. vers) vagy a Szentlélekre (5. vers). Ugyanez az ige fordul elő ugyanezzel a kettős értelemmel az Apcsel 2:17-18,33-ban és a 10:45-ben, ami a Jóel 2:28-30-ból származik.

■ **„Jézus Krisztus a mi üdvözítőnk által”** Az "üdvözítő" titulust a 4. versben Istenre az Atyára használja, és most Istenre a Fiúra használja. Ez a titulusok egymásra átruházása figyelhető meg a következő helyeken is: Titusz 1:3 és 4; 2:10 és 13.

KÜLÖNLEGES TÉMA: A SZENTHÁROMSÁG

Figyeljük meg a Szentháromság mind három személyének munkálkodását. A "szentháromság" kifejezés, amit először Tertullianus használt, nem egy bibliai kifejezés, de maga a szentháromság fogalma átjárja a bibliát.

1. az Evangéliumokban

a. Máté 3:16-17; 28:19 (és ezek párhuzamos referenciái)
b. János 14:26
2. Apostolok Cselekedetei – Apcsel 2:32-33, 38-39
3. Pál
a. Róma 1:4-5; 5:1,5; 8:1-4,8-10
b. I. Korinthus 2:8-10; 12:4-6
c. II. Korinthus 1:21; 13:14
d. Galata 4:4-6
e. Efezus 1:3-14,17; 2:18; 3:14-17; 4:4-6
f. I. Thesszalonika 1:2-5
g. II. Thesszalonika 2:13
h. Titusz 3:4-6
4. Péter – I. Péter 1:2
5. Júdás – 20-21-es versek

Az ÓSZ-ben is vannak rá utalások
1. Többesszámban utal Istenre
   a. Az *Elohim* név többesszámú, de amikor Istenre használják, akkor AZ IGE mindig EGYESSZÁMÚ
   b. Az I. Mózes 1:26-27-ben, 3:22-ben és a 11:7-ben a személyes névmás ragja többesszámú
   c. Az V. Mózes 6:4-ben a *Shemá*ban az "egy" szó is többesszámú (mint ahogy az I. Mózes 2:24; Ez. 37:17)
2. Az Úr angyala, mint az istenség látható képviselője
   a. I. Mózes 16:7-13; 22:11-15; 31:11,13; 48:15-16
   b. II. Mózes 3:2,4; 13:21; 14:19
   c. Bírák 2:1; 6:22-23; 13:3-22
   d. Zakariás 3:1-2
3. Isten és a Szellem/Lélek különálló, I. Mózes 1:1-2; Zsolt 104:30; Ézs. 63:9-11; Ezék. 37:13-14
4. Isten (YHWH) és a Messiás (*Adon*) különállóak, Zsolt 45:6-7; 110:1; Zakariás 2:8-11; 10:9-12
5. A Messiás és a Szellem/Lélek különállóak, Zakariás 12:10
6. Az Ézs. 48:16-ban és a 61:1-ben mind a három megemlítésre kerül

Jézus istensége, és a Szellem/Lélek megszemélyesítése problémákat okozott a szigorú, egyistenhitű korai hívőknek:
1. Tertullianus – a Fiút alárendelte az Atyának
2. Origenész – alárendelte a Fiú és a Lélek isteni mivoltát
3. Arius – tagadta, hogy a Fiú és Lélek isten
4. Monarchianizmus – Isten folyamatos önkijelentésében hittek

A Szentháromság egy történelmileg kialakult formáció, amit a bibliai anyag látott el információkkal
1. Jézus teljes istensége, egyenlő az Atyával, 325-ben lett megerősítve a níceai zsinat által
2. A Lélek személye és istensége, ami egyenlő a Fiúéval és az Atyáéval, 381-ben lett megerősítve a konstantinápolyi zsinat által
3. A Szentháromság tana teljes mértékben kifejezésre jutott Ágoston *De Trinitate* művében

Valóban titok ez. De úgy tűnik, hogy az ÚSZ megerősíti az egy isteni lény három különálló örökkévaló személyben való kifejeződését.

3:7 „hogy” Ez egy célt megállapító mondat (*hina*), mint a 3:8, 13 és 14.

■
NASB „az ő kegyelméből megigazulva"
NKJV, NRSV „az ő kegyelméből megigazulva"
TEV „az ő kegyelme által helyreállt kapcsolatunk Istennel"
NJB „kegyelméből megigazulva"

Ez egy AORISZT PASSZÍV MELLÉKNÉVI IGENÉV (vö. Róma 1:16-17; 3:24), ami kapcsolódik az "igazságos" szóhoz. Lásd a teljes jegyzetet a 2:12-ben. A SZENVEDŐ IGEALAK a Lélek közbenjárását feltételezi. A "hit általi megigazulás" egy törvényszéki (jogi) metafora, amit Pál olyan gyakran használ, hogy kihangsúlyozza Isten kezdeményező kegyelmét (vö. I. Tim. 1:2,14; II. Tim. 1:2; Titusz1:4). A hívőknek megbocsátott és elfogadta őket az Ő személye és munkája miatt, nem pedig azért, amit a hívők tettek vagy az ő személyük miatt!

■ **„részesei legyünk"** Ez a legvégsőkig elmenő alkalmazása a családi metaforáknak, amiket arra használtak, hogy a hívőket írják le velük (az angol szövegben ez az igevers részlet úgy hangzik, hogy "örökösei legyünk" – a ford. megjegy.) (vö. Róma 4:13; 8:14-17; Gal. 3:29; 4:7; Zsid. 6:7; Jakab 2:5).

■ **„az örök életnek"** Lásd az 1:2 jegyzetét.

3:8 „Igaz ez a beszéd" Ez egyike az öt jellemző teológiai megerősítésnek, amit Pál használ a Pásztori Levelekben (vö. I. Tim. 1:15; 3:1; 4:9; II. Tim. 2:11). Az, hogy pontosan melyik igeversekre is utal ez, sok vitát okozott már a kommentátorok között; a legtöbben azt feltételezik, hogy a 4-7-es versekre utal.

■ **„szilárdan tanúskodnál"** (vö. I. Timóteus 1:7)

■ **„hogy"** Ez egy újabb *hina* (célmeghatározó mellékmondat), mint a 3:7, 13, és a 14.

■ **„az Istenben hívők"** Ez egy BEFEJEZETT AKTÍV MELLÉKNÉVI IGENÉV, ami egy olyan múltbeli cselekményt ír le, aminek ma is folytatódó eredménye van, ami egy megállapodott állapottá vált. Az ÚSZ-ben általában a hit tárgya Jézus, de a NÉVMÁS, amit az istenségre alkalmaznak, gyakran kettős értelmű, és utalhat az Atyára vagy a Fiúra egyaránt.

■ **„igyekezzenek a jócselekedetekben elöljárni"** Az a szó, hogy "igyekezzenek" (angolul vigyázzanak – a ford. megjegy.) az "érvelni" vagy "gondosan átgondolni" kifejezés egy formája, amit az ÚSZ-ben csak itt találunk meg. A FŐNÉVI IGENÉV, "elöljárni", annak a szónak az egyik formája, amit általában úgy fordítanak, hogy "igazgatni, irányítani" (vö. I. Tim. 3:4,5,12). A hívőknek folyamatosan észben kell tartaniuk az istenfélő életet és elöl kell járniuk ebben az evangélium javára. Pál újra azt bizonygatja, hogy minden ember igazan állhat Isten előtt függetlenül a személyes jócselekedeteiktől, de azt is, hogy Isten célja minden hívő számára az, hogy személyes jócselekedetekben legyen buzgó (vö. Ef. 2:8-10 és Jakab 2:14-23). A motiváció erre a hála a meg nem érdemelt, ki nem érdemelt kegyelemért Istentől; a hatása ennek a Krisztusi élet; a cél pedig az evangelizáció.

■ **„az embereknek"** Újra csak láthatjuk, hogy az egyetemes hangsúlyozás az, hogy Isten az egész emberiséget szereti, és szeretné, ha mindenki megmenekülne. Egy kulcsfontosságú módja annak, hogy hitetleneket Istenhez vonjunk az a hívők megváltozott élete (vö. Máté 5:16; I, Pét. 2:12).

3:9 „De kerüld" Ez egy JELENIDEJŰ MIDDLE FELSZÓLÍTÁS, ami azt jelenti, hogy "folyamatosan tartózkodj tőle vagy kerüld el" (vö. II. Tim. 2:16).

■ **„az ostoba vitatkozásokat”** Ez a kifejezés a görög szövegben a hangsúly miatt elsőként szerepel a mondatban (vö. I. Tim. 6:4-5; II. Tim. 2:14,23). Timóteus Pál apostoli megbízottja volt. Nem azért van ott, hogy vitatkozzon vagy spekuláljon, hanem hogy hatalommal átadja az apostoli igazságokat.

■ **„nemzettségtáblázatokkal”** Ugyanolyan hamis tanítók voltak Efezusban is (I. Tim. 1:4) mint Krétán. Ezek a nemzetségtáblázatok valószínűleg zsidó nemzetségtáblázatok voltak, amik a Messiás származásának spekulációival voltak kapcsolatban, nem pedig gnosztikus angyali szintekkel (*eons*).

■ A 9. versben főnevek sora található, amiket az "és" (*kai*) szóval köt össze, ami különböző aspektusokra vagy egy általános tendenciára utalhat. Ezek a főnevek "széthúzások", "nemzettségtáblázatok", "viszálykodások" és "vitatkozások"; mind megjelenik az I. vagy II. Timóteusban.

■ **„törvényeskedő”** Ez a zsidó elemet mutatja meg ebben a hamis tanításban (vö. 1:10,14; I. Tim. 1:3-7).

■ **„mert ezek hasztalanok és hiábavalók”** A teológiai szőrszálhasogatások és spekulációk nem mindig hasznosak Krisztus testének. Titusz, ugyanúgy, mint Timóteus, Pál apostoli hatalmával szól.

3:10
NASB **„szakadást okozó ember”**
NKJV **„megosztó ember”**
NRSV **„bárki, aki megoszlást okoz”**
TEV **„akik megoszlást okoznak”**
NJB **„ha valaki vitatja az, amit tanítasz”**

Ez a *hairetikos* görög szó, (ami csak itt fordul elő az ÚSZ-ben), ebből származik az angol "heretic" kifejezés ami "eretnek"-et jelent. Ez eredetileg azt jelentette, hogy "mellé állni" vagy "kiválasztani magának". Az ÚSZ-ben ezt a következőkre használták: (1) "szektákra" az Apcsel 5:17-ben, 24:14-ben; (2) "pártoskodókra" az I. Kor. 11:19-ben, a Gal. 5:20-ban; és (3) "tanításokra" a II. Pét. 2:1-ben.

■ **„egy vagy két megintés után”** Ez következetesen egybehangzó a többi ÚSZ-i igerésszel, ami a gyülekezeti fegyelmezéssel kapcsolatos (vö. Máté 18:15-17; Gal. 6:1; II. Thessz. 3:15; Jakab 5:19). Lehetséges, hogy a II. Mózes 19:17-re utal.

■ **„térj ki”** Ez egy újabb JELENIDEJŰ MIDDLE FELSZÓLÍTÁS, mint a 9. vers. Ugyanez a kifejezés, "elutasítani, elvetni vagy visszautasítani" használatos az I. Tim. 4:7-ben, 5:11-ben; és a II. Tim. 2:23-ban. Ugyanezt a fogalmat használja a Róma 16:17-ben, a Gal. 1:8-9-ben és a II. Thessz. 3:6-14-ben.

Az ilyen megoszlást keltő emberekkel való beszélgetésünk közben nem szabad semmilyen olyan gesztust mutatnunk, amit üdvözlést láttat vagy úgy látszhat, hogy elfogadjuk őket vagy még támogatjuk is (vö. II. János 10).

3:11 „tudván, hogy az ilyen ember” Ez BEFEJEZETT AKTÍV MELLÉKNÉVI IGENÉV. A cselekedeteik nyilvánvalóan megmutatják, és folyamatosan meg fogják mutatni, hogy kik is ők valójában (vö. Máté 7).

■ **„kivetkőzött önmagából”** Egy egy BEFEJEZETT PASSZÍV KIJELENTÉS. Ez a forma csak itt fordul elő az ÚSZ-ben. Ez egy összetett szó az *ek* (ból-ből) és a *strephó* (elfordulni) szavakból, ami következésképp azt jelenti, hogy elfordulni valamitől. Ez egy szójáték azzal a kifejezéssel kapcsolatban, ami azt jelenti, hogy Krisztushoz fordulni (megtérés) a Máté 18:3-ból, vagy az

epistrephó szóval, ami az ÓSZ-i Istenhez fordulni kifejezést (shub) türközi vissza (Máté 13:15; Márk 4:12; Lukács 22:32; János 12:40; Apcsel 3:19; 25:27; Jakab 5:19-20). Ezek a hamis tanítók most elfordulnak Istentől (vö. 1:14, *apostrephó*) az eretnekségekhez és a hamis tanításokhoz.

A SZENVEDŐ IGEALAK egy külső műveltetőt sejtet. Ebben a szövegkörnyezetben ez biztosan a Sátán.

■ **„bűnben él"** Ez egy JELENIDEJŰ AKTÍV KIJELENTÉS, ami egy szokás-szerű, folyamatos, életstílus-szerű jellemvonást sejtet (vö. I. Tim. 5:20).

■ **„magában hordja ítéletét"** Ez egy JELENIDEJŰ AKTÍV MELLÉKNÉVI IGENÉV. Ez a forma az ÚSZ-ben csak itt található meg. A cselekedeteink és a szavaink felfedi a szívünket (vö. I. Tim. 5:24; Máté 7; Márk 7).

SZÖVEG: 3:12-14

[12]Amikor majd elküldöm hozzád Artemászt vagy Tükhikoszt, igyekezz hozzám jönni Nikopoliszba, mert elhatároztam, hogy ott töltöm a telet. [13]Zénászt, a törvénytudót, és Apollóst gondosan engedd útnak, hogy semmiben se legyen hiányuk. [14]De tanulják meg a mieink is, hogy jó cselekedetekkel járjanak elöl ott, ahol sürgős segítségre van szükség, nehogy gyümölcstelenek legyenek.

3:12 „Artemász" Ezt a férfit nem ismerjük, de Isten igen.

■ **„Tükhikosz"** A következő igehelyekben van megemlítve: Apcsel 20:4; Ef. 6:21-22; Kol. 4:7-8; és II. Tim. 4:12. Ő kézbesítette a börtönleveleket. Ennek a két férfinek kellett volna Titusz vezető szerepét átvennie Krétán, hogy Titusz csatlakozhasson Pálhoz télire.

Ez megmutatja, hogy ennek a levélnek a célja, bár Titusznak íródott, az informálás, utasítások és bátorítások átadása az egész gyülekezet számára Krétán. Pál nagyon sok, Titusznak szóló kijelentésének nem lenne értelme, ha Titusznak el kellett hagynia Krétát nem sokkal a levél átvétele után, hacsak nem volt nyilvánvaló a keresztények számára, hogy Pál ezeket a szavakat Tituszon keresztül nekik intézte.

■ **„igyekezz hozzám jönni"** Pál nem akart egyedül lenni (vö. II. Tim. 4:9,21), szerintem azért, mert súlyos szemproblémái voltak, valószínűleg a damaszkuszi úti megtérése óta (vö. Apcsel 9:3-9,12,17-18). Hiszem, hogy ez a "tövis a testemben" (vö. II. Kor. 12:7) valószínűleg ez a szemprobléma volt. Figyeljük meg a szokatlan kijelentést a Gal. 4:15-ben. Továbbá a Gal. 6:11-ben Pál megjegyzést fűz a saját kézírásához, hogy nagy betűkkel ír. Az utolsó pár sorát a leveleinek ő maga írta, hogy hivatalosítja azokat (vö. II. Thessz. 2:2; 3:17; I. Kor. 16:21; Kol. 4:18; Filemon 19).

■ **„Nikopoliszba"** Számos város volt ezzel a névvel, ami azt jelenti, hogy "győzelem városa". Valószínűleg ez a parti város volt közel az Actium közeli csatahelyhez.

3:13

NASB	**„gondosan engedd útnak"**
NKJV	**„sietve engedd útnak"**
NRSV	**„mindent tegyél meg, hogy útnak indítsd"**
TEV	**„minden tőled telhetőt tégy meg, hogy elindulhassanak útjukon"**
NJB	**„segítsd őket útjukra"**

Ez a *spoudaiós* melléknév, ami azt jelenti, hogy "komolyan" vagy "buzgón" vagy "szorgalmasan" (vö. Lukács 7:4 és egy ehhez kapcsolódó kifejezés a Fil. 2:28-ban). A *propempó* AORISZT AKTÍV FELSZÓLÍTÁSsal van együtt használva, ami azt jelenti, hogy felruházni mindennel, ami szükséges egy utazáshoz (vö. III. János 6; és az Apcsel 15:3-ban). Nyilvánvalóan

Zénász és Apollós missziós munkában vettek részt. A Róma 15:24-ben Pál hasonló dolgot kér a római házi gyülekezetektől.

■ **„Zénászt a törvénytudót"** Nem tudjuk, hogy zsidó vagy görög ügyvéd volt-e.

■ **„Apollóst"** Ő egy nagyon ékesen szóló prédikátor volt Alexandriából, akinek Priszcilla és Akvilla segített (vö. Apcsel 18:24.28; 19:1; I. Kor. 1:12; 3:5,6,22; 4:6; 16:12). Valószínűleg ez a két férfi volt Pál Tituszhoz írt levelének kézbesítője.

3:14 „De tanulják meg a mieink is, hogy jócselekedetekkel járjanak elöl" Ez egy JELENIDEJŰ AKTÍV FELSZÓLÍTÁS (vö. 1:16; 2:7,14; 3:18), a misszionáriusok bátorítása evangelizációs munka (vö. 2:7,14; 3:8).

■ **„nehogy gyümölcstelenek legyenek"** A gyümölcstelen kifejezés kettős értelmű. Úgy gondolom, hogy ez párhuzamos azzal a kifejezéssel, amit Pál használ a következő helyeken: "hiába" – eiké: I. Kor. 15:2; Gal. 3:4; 4:11 vagy a kenos: I. Kor. 15:10,58; II. Kor. 6:1; Gal. 2:2; Fil. 2:16; I. Thessz. 2:1; 3:5, ami olyan gyülekezetekre utal, akik evangelizációs és missziós beállítottságúak. Pál bizonyos kijelölt helyeken kezdett el gyülekezetetek alapítani, abból a célból, hogy az egész területen elterjedhessen az evangélium. Ha bármilyen okból kifolyólag ezek az első közösségek elvesztették a "misszioi parancs" látását, akkor az ő plántálásuk hiábavaló volt!

SZÖVEG: 3:15a
15 Köszöntenek téged valamennyien, akik velem vannak. Köszöntsd azokat, akik szeretnek minket a hitben.

3:15 „Köszöntenek téged valamennyien, akik velem vannak" Pál általában, de nem mindig (vö. I. Tim) üdvözletekkel zárja leveleit (1) azoktól a személyektől a missziós csapatból, akik vele vannak és (2) azok számára a hívők számára, akik tagjai annak a gyülekezetnek, akiknek írt.

■ **„a hitben"** A hitre használt kifejezést használhatják a doktrinára is mint a következő helyeken: Apcsel 6:7; 13:8; 14:22; Gal. 1:23; 3:23;Fil. 1:27, Júdás 3,20; vagy annak egy kifejezés módja, hogy valaki milyen kapcsolatban van Istennel Krisztus által (vö. János 1:12; 3:16). Az ÓSZ-i értelmében is lehet használni a hűségességre vagy a megbízhatóságra. A kifejezés valószínűleg azt jelenti, hogy a krétai hamis tanítók elutasították Pál apostoli hatalmát és tanítását.

SZÖVEG: 3:15b
A kegyelem legyen mindnyájatokkal!

■ **„A kegyelem legyen mindnyájatokkal"** A személyes névmás itt TÖBBESSZÁMÚ. Ezt a levelet fel kellett olvasni a krétai házi gyülekezetekben, mint ahogy az összes többi Pásztori Levelet (vö. I. Tim. 6:21; II. Tim. 4:22).

■ A King James fordítás az "Ámen" szóval zárja le, de ez a korai görög kéziratokban nem volt jelen: P^{61}, $\aleph^*$, A, C és D^*. Lehetséges, hogy késõbbi írástudók észrevették a következő helyeken lévő használati módját: Róma 16:27; Gal. 6:18; Fil. 4:20; II. Thessz. 3:18; I. Tim. 6:16; és a II. Tim. 4:18; és hozzátoldották, mint ahogy tették azt a következő helyeken: Róma 15:33; 16:20,24; I. Kor. 16:24; II. Kor. 13:14; Ef. 6:24; Fil. 4:23; I. Thessz. 5:28; I. Tim. 6:21; II. Tim. 4:22; és Titusz 3:15.

MEGVITATANDÓ KÉRDÉSEK

Ez egy tanulmányozást elősegítő kommentár, ami azt jelenti, hogy te magad vagy a felelős a saját Biblia értelmezésedért. Mindannyian abban a fényben kell járnunk, ami megadatott. Te, a Biblia és a Szentlélek vagytok az elsődlegesek az értelmezésben. Ne mondj le erről egy kommentátor miatt sem.

Ezek a megvitatandó kérdések azért vannak, hogy segítsenek átgondolni a könyv ezen részének főbb témáit. Gondolat-ébresztő szándékuk van, nem pedig definiáló.

1. Miért kell a keresztényeknek alávetniük magukat a polgári kormányzatnak? De mi van akkor, amikor a kormányzati szervek nem keresztények?
2. Mi a legfőbb hangsúly a 4-7 versekben?
3. A bemerítés/keresztség szükségszerű-e az üdvösséghez? Miért? Miért nem?
4. Miért kell a polgári hatalmaknak alávetniük magukat a hívőknek?
5. Mi az eretnekség?
6. Vázold az 5-7-es versek teológiai állításait.
7. Mit foglalnak magukban a "jócselekedetek" a 8. és a 14. versekben?
8. A hamis tanítók zsidók vagy gnosztikusok? Miért?

II. TIMÓTEUS 1

MODERN FORDITÁSOK BEKEZDÉSI FELOSZTÁSAI

UBS[4]	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Köszöntések	Üdvözletek	Köszöntések	Bevezetés	Üdvözletek és Hálaadás
1:1-2	1:1	1:1	1:1	1:1-2
	1:2a	1:2a	1:2a	
	1:2b	1:2b	1:2b	
Az Evangéliumhoz való Hűség	Timóteus hite és Öröksége	Hálaadás és Bátorítás	Hálaadás és Bátorítás	1:3-5
1:3-14	1:3-7	1:3-7	1:3-7	
				Az Ajándékok, Amiket Timóteus Kapott
				1:6:11
	Nem Szégyellem az Evangéliumot	Bátorítás a Bátorság Kimutatására (1:8-2:13)		
	1:8-12	1:8-14	1:8-10	
	Légy hű a Hithez		1:11-14	
	1:13:18			1:12
1:15-18		1:15-18	1:15-18	1:13-14
				1:15:18

HARMADIK OLVASÁSI CIKLUS (az "Útmutató a Helyes Bibliaolvasáshoz"-ból)
KÖVETVE AZ EREDETI SZERZŐ SZÁNDÉKÁT A BEKEZDÉSEK SZINTJÉN

Ez egy tanulmányozást elősegítő kommentár, ami azt jelenti, hogy te magad vagy a felelős a saját Bibliaértelmezésedért. Mindannyian abban a fényben kell járnunk, ami megadatott. Te, a Biblia és a Szentlélek vagytok az elsődlegesek az értelmezésben. Ne mondj le erről egy kommentátor miatt sem.

Együltödben olvasd el az első részt. Azonosítsd a témákat. Hasonlítsd össze a te témafelosztásaidat az öt különböző fordítással. A bekezdések nem ihletettek, de mindenképp kulcsfontosságúak az eredeti szerző szándékainak azonosításához, ami az értelmezés szíve. Minden bekezdésnek egy és csak egy témája van.

1. Első bekezdés
2. Második bekezdés
3. Harmadik bekezdés
4. Stb.

SZÓ ÉS KIFEJEZÉSTANULMÁNY

SZÖVEG: 1:1-2

[1]Pál, Isten akaratából Krisztus Jézus apostola, a Krisztus Jézusban való élet ígérete szerint, [2]Timóteusnak, szeretett fiának: Kegyelem, irgalom, békesség Istentől, a mi Atyánktól és a Krisztus Jézustól, a mi Urunktól.

1:1 „Pál" A Tarzusi Sault az Apcsel 13:9-ben hívják először Pálnak. Valószínű, hogy a legtöbb diaszpórában élő zsidónak volt egy héber neve (Saul) és egy görög neve is (Pál). Ha ez valóban így volt, akkor Saul szülei adták neki ezt a nevet, de akkor miért van az, hogy a "Pál" hirtelen tűnik fel az Apcsel 13-ban? Lehetséges, hogy (1) mások elkezdték ezen a néven hívni, vagy (2) ő maga kezdett el úgy utalni magára, mint "kicsi" vagy "legkisebb". A görög *Paulos* kifejezés azt jelentette, hogy "kicsi". Számos teória keletkezett már arról, hogy honnan származik a görög neve: (1) az a második századi hagyomány, hogy Pál egy alacsony, kövér, kopasz görbelábú, bokros szemöldökű és kidülledő szemű ember volt egy nem kanonikus, Thesszalonikából származó könyvből, a Paul és Theklából ered, és lehetséges magyarázatot ad a név eredetére; (2) Pál a "szentek között a legkisebbnek" hívja magát, mert egykor üldözte az Egyházat (vö. Apcsel 9:1-2; I. Kor. 15:9; Ef. 3:8; I. Tim. 1:15). Néhányan úgy látják, hogy ez a "kicsinység" volt az eredete ennek az önjelölt titulusnak. Bár a Galatabeliekhez írt levélben, ahol kihangsúlyozza a jeruzsálemi tizenkettőtől való függetlenségét és a velük való egyenlőségét, így ez kissé valószínűtlen (vö. II. Kor. 11:5; 12:11; 15:10).

■ **„Isten akaratából"** Ugyanezt a bevezető kifejezést használta a következő helyeken: I. Kor. 1:1; II. Kor. 1:1; Ef. 1:1; és Kol. 1:1. Pál meg volt arról győződve, hogy Isten választotta ki őt arra, hogy Apostol legyen. Ez az elhívás különleges volta a damaszkuszi úton történt megtérésénél kezdődött (Apcsel 9:1-22; 23:3-16; 26:9-18). Pál gyakran bizonygatja az Istentől kapott hatalmát és elhívását, hogy megerősítse azt, hogy az írásai egyedülállóan Istentől származtak (azaz ihletett, vö. II. Tim. 3:16; I. Kor. 2:9-13; I. Thessz. 2:13).

■ **„Krisztus"** Ez a görög megfelelője a héber *messiah* kifejezésnek, ami azt jelentette, hogy "a felkent". Ez azt sugallta, hogy "az, akit Isten hívott el és készített fel egy bizonyos feladatra". Az ÓSZ-ben három vezetői csoport lett felkenve: papok, királyok és próféták. Jézus mind három felsorolt, felkent tisztet betöltötte (vö. Zsid. 1:2-3). Ő az, aki felől meg lett ígérve, hogy bevezeti az igazságosság új korszakát.

■ **„Jézus"** Ez a héber név azt jelenti, hogy "YHWH megment", "YHWH az üdvösség" vagy "YHWH elhozza az üdvösséget". Ez ugyanaz, mint az ÓSZ-i "Joshua" név. A "Jézus" név a héber *hosea*, üdvösség szóból ered, aminek a szó végén álló ragja Isten szövetséges nevét jelenti, a "YHWH"-t. Ez volt az a név, amit Isten egy angyal által adott Mária tudtára (vö. Máté 1:21).

■ **„apostola"** Ez a görög "elküld" (*apostelló*) szóból származik. Lásd a Különleges Témát az I. Tim. 1:1-ben. Jézus tizenkét férfit választott ki, hogy különleges értelemben Vele legyenek, és "Apostoloknak" hívta őket (vö. Lukács 6:13). Ezt a kifejezést gyakran használták arra, hogy Jézust elküldte az Atya (vö. Máté 10:40; 15:24; Márk 9:37; Lukács 9:48; János 4:34; 5:24,30,36,37,38; 6:29,38,39,40,57; 7:29; 8:42; 10:36; 11:42; 17:3,8,18,21,23,25; 20:21). Zsidó források szerint az apostol olyan személy volt, akit elküldtek, hogy egy másik személy hivatalos képviselője legyen, hasonló a "nagykövet" fogalmához (II. Kor. 5:20).

■

NASB, NKJV	**„élet ígérete szerint"**
NRSV	**„az élet ígérete érdekében"**

TEV **„elküldött, hogy hirdessem a megígért életet”**
NJB **„az élet ígéretével összhangban”**

Pál azt bizonygatja, hogy üdvössége, elhívása és a szolgálatra való felkészítése mind Isten ígéretén alapszik, ami egy valódi, örök életre vonatkozik Krisztus által (vö. 1:1,2,9,13). Pál számos alkalommal utal arra a Pásztori Levelekben, hogy Isten életet ad (vö. 1:1; I. Tim. 6:15-16,19; Titusz 1:2).

1:2 „Timóteusnak, szeretett fiának” Ez metaforikus jelentésű, mivel Pál volt Timóteus szellemi atyja az evangéliumban (vö. 2:1; I. Tim. 1:2; Titusz 1:4). Ez a nyitó bekezdés megmutatja kölcsönös szeretetüket.

■ **„kegyelem, irgalom, békesség”** Figyeljük meg a hasonlatosságokat és a különbségeket Pál nyitó üdvözleteiben:

1. "Kegyelem néktek és békesség Istentől, a mi Atyánktól, és az Úr Jézus Krisztustól" (Róma 1:7; I. Kor. 1:3; II. Kor. 1:2; Gal. 1:3 Ef. 1:2; Fil. 1:2; I. Thessz. 1:2; Filemon 1:3)
2. "Kegyelem néktek és békesség Istentől, a mi Atyánktól" (Kol. 1:2)
3. "Kegyelem néktek és békesség" (I. Thessz. 1:1)
4. "Kegyelem, irgalom, békesség Istentől, ami Atyánktól és Krisztus Jézustól, a mi Urunktól (I. Tim. 1:2; II. Tim. 1:2)
5. "Kegyelem és békesség Istentől, a mi Atyánktól és a Krisztus Jézustól, a mi Üdvözítőnktől" (Titusz 1:4)

Figyeljük meg, hogy van változatosság, de az elemek állandóak

1. "Kegyelem", ezzel indul az összes köszöntés. Ez a standard görög levél nyitás kereszténységiesített változata. Ez Isten jellemére fókuszál.
2. "Békesség", ez az eredménye annak, hogy az emberek bíznak a megbízható Istenben, hisznek az Ő hűségében.
3. "Irgalom", ez egy másik módja annak, hogy leírja Isten jellemét, és egyedülállóan jellemző az I. és II. Timóteusra. Ezt a kifejezést a Szeptuagintában arra használták, hogy lefordítsák a héber *hesed* kifejezést (azaz a szövetséges szeretet és hűség). Isten kegyelmes és megbízható.
4. Az Atya és a Fiú minden üdvözletben meg van említve (az I. Thesszalonikában az ezt megelőző kifejezésben van megemlítve). Nyelvtanilag is mindig össze vannak kötve. Ez volt az a mód, ahogy az ÚSZ-i írók megerősítették a názáreti Jézus istenségét. Ez igaz YHWH ÓSZ-i titulusainak Jézusra való alkalmazásaira is (azaz Úr és Üdvözítő).

■ **„Istentől a mi Atyánktól és Krisztus Jézustól, a mi Urunktól”** A nyitó kifejezéshez, ami úgy folytatódik, hogy "kegyelem, irgalom és békesség", egy ELÖLJÁRÓSZÓ tartozik (*apo*) és az Atyát és a Fiút összekapcsolja egy egyenlő nyelvtani kapcsolatban (vö. I. Tim. 1:2; Titusz 1:4 és II. Tim. 1:2). Egy egy olyan technika volt, amit Pál használt arra, hogy bebizonyítsa Jézus istenségét.

Az Atyát nem olyan értelemben használja, hogy szexuálisan nemzett vagy kronológiai sorrendbe tegye őket, hanem a bensőséges családi kapcsolat értelmében. Isten a családi terminológiát választotta arra, hogy kijelentse magát az emberiség számára (vö. Hóseás 2-3; ahol Istent úgy mutatja be, mint egy szenvedélyes, szerető társ, és a Hóseás 11, ahol úgy, mint a szerető apa és anya).

A kijelentés istensége nem a Prime Mover vagy a görög filozófia Első Oka, hanem Krisztus Jézus Atyja. A Biblia nem egy ember által érvelt filozófia, hanem egy isteni önkijelentés, egy olyan kijelentés, amit nem lehet emberi analízissel felfedezni. Lásd Különleges Téma: Atya, az I. Tim. 1:2-ben.

■ **„Úr”** Isten kijelentette az Ő szövetségi nevét, YHWH, Mózesnek a II. Mózes 3:14-ben. Ez a héber "lenni" ige volt. A zsidók később féltek kiejteni ezt a szent nevet, amikor felolvasták az írásokat, nehogy hiába vegyék a nevét a szájukra, megszegve ezzel a tízparancsolat egyikét (vö. II.

Mózes 20:7; V. Mózes 5:11). Így aztán behelyettesítettek egy másik szót, az *Adon*t, ami azt jelentette, hogy "férj, tulajdonos, gazda, úr".Innen ered az, hogy a YHWH szót Úrnak fordítják.

Amikor az ÚSZ-i szerzők Jézust "Úrnak" hívták (*kurios*), akkor Jézus istenségét bizonygatták. Ez a megerősítés vált a korai egyház keresztelési/bemeríési formulájává, "Jézus Úr" (vö. Róma 10:9-13; Fil. 2:6-11).

KÜLÖNLEGES TÉMA: AZ ISTENSÉG NEVEI

A. *El*

1. Az eredeti jelentése az általános ősi kifejezésnek, amit az istenségre használtak bizonytalan, bár nagyon sok tudós úgy hiszi, hogy az Akkád "erősnek lenni" vagy "hatalmasnak lenni" szógyökérből származik (vö. I. Mózes 17:1; IV. Mózes 23:19; V. Mózes 7:21; Zsolt 50:1).
2. A kánaáni panteonban a legmagasabb isten *El* volt (Ras Shamra szövegek)
3. A Bibliában az *El* általában nincs más kifejezésekkel szóösszetételben. Ezek a változatok Isten jellemzésének egy egy módjává váltak.
   a. *El-Elyon* (a Felséges Isten), I. Mózes 14:18-22; V. Mózes 32:8; Ézs. 14:14
   b. *El-Roi* ("Isten, aki lát" vagy Isten, aki kijelenti magát"), I. Mózes 16:13
   c. *El-Shaddai* ("Mindenható Isten" vagy "A Minden Könyörületesség Istene" vagy "a hegy Istene"), I. Mózes 17:1; 35:11; 43:14; 49:25; II. Mózes 6:3
   d. *El-Olam* (az Örökkévaló Isten), I. Mózes 21:33. Ez a kifejezés teológiailag Isten Dávidnak adott ígéretéhez kapcsolódik, II. Sám. 7:13,16
   e. *El-Berit* ("A Szövetség Istene"), Bírák 9:46
4. *El* egyenlő a következőkkel:
   a. YHWH, Zsolt 85:8; Ézs. 42:5
   b. *Elohim*, I. Mózes. 46:3; Jób 5:8; "én vagyok az Isten (*El*), atyádnak Istene (*Elohim*)
   c. *Shaddai*, I. Mózes 49:25
   d. "féltékenység", II. Mózes 34:14; V. Mózes 4:24; 5:9; 6:15
   e. "irgalom", V. Mózes 4:31; Neh. 9:31; "hűség" V. Mózes 7:9; 32:4
   f. "nagy és félelmetes", V. Mózes 7:21; 10:17; Neh. 1:5; 9:32; Dán. 9:4
   g. "mindentudás", I. Sám. 2:3
   h. "az én erős menedékem", II. Sám. 22:33
   i. "bosszút áll értem", II. Sám. 22:48
   j. "a szent", Ézs. 5:16
   k. "erő", Ézs. 10:21
   l. "az én szabadítóm", Ézs. 12:2
   m. "nagy és hatalmas", Jer. 32:18
   n. "megtorlás", Jer. 51:56
5. Az összes legfőbb ÓSZ-i név kombinációja megtalálható a Józsué 22:22-ben (*El*, *Elohim*, *YHWH*, mind ismétlődik)

B.Elyon

1. Az alapvető jelentése: "magasságos", "felmagasztalt" vagy "felemelt" (vö. I. Mózes 40:17; I. Kir. 9:8; II. Kir. 18:17; Neh. 3:25; Jer. 20:2; 36:10; Zsolt 18:13)
2. Párhuzamos értelemben használják Isten többi más nevével/címével
   a. *Elohim* – Zsolt 47:1-2; 73:11; 107:11
   b. *YHWH* – I. Mózes 14:22;
   c. *El-Shaddai* – Zsolt 91:1,9

d. *El* – IV. Mózes 24:16

e. *Elah* – gyakran használják a Dániel 2-6-ban és az Ezsdrás 4-7-ben, ahol az illiar szóval kapcsolódik össze (az arám nyelvben használták a "magasságos Istenre" a Dán. 3:26-ban, 4:2-ben; 5:18,21-ben

3. Gyakran használták nem Izraeliták is.
   a. Melkisédek, I. Mózes 14:18-22
   b. Bálám, IV. Mózes 24:16
   c. Mózes, mikor a nemzetekről beszélt, V. Mózes 32:8
   d. Lukács evangéliuma az ÚSZ-ben, a pogányoknak írja, és használja a görög megfelelőjét *Hupsistos* (vö. 1:32,35,76; 6:35; 8:28; Apcsel 7:48; 16:17

C. *Elohim* (többesszámú), *Eloah* (egyesszámú), amit elsősorban a költészetben használták

1. Ezt a kifejezést az ÓSZ-en kívül nem használták.
2. Ez a szó jelölheti Izrael Istenét, vagy a többi nép istenét is (vö. II. Móz. 12:12; 20:3). Ábrahám családja többistenhitű volt (vö. Józs. 24:2).
3. Utalhat izraeli bírákra is (vö. II. Mózes 21:6; Zsolt. 82:6).
4. Az *elohim* kifejezést használták más szellemi lényekre is (angyalokra, démonokra), mint az V. Mózes 32:8-ban (LXX); Zsolt 8:5; Jób 1:6; 38:7. Utalhat emberi bírákra (vö. II. Mózes 21:6; Zsolt 82:6)
5. A Bibliában ez az első titulus/név az istenségre (vö. I. Mózes 1:1). Az I. Mózes 2:4-ig kizárólagosan használja, ahol is YHWH-val kombinálja. Lényegében (teológiailag) Istenre úgy utal, mint a földi élet teremtőjére, fenntartójára, és gondviselőjére (vö. Zsolt 104).

   Az El szinonimája (vö. V. Mózes 32:15-19). Lehet továbbá párhuzamos YHWH-val, mint a Zsolt 14-ben (elohim) pontosan olyan, mint a Zsolt. 53-ban (YHWH), kivéve az isteni nevekben való változást.
6. Bár a többesszám általában a többi istenre használatos, ez a kifejezés gyakran Izrael Istenét jelöli, de általában egyesszámú igét használnak utána, hogy jelöljék az egyistenhit használatát.
7. Ezt a kifejezést nem izraeliek is használták az istenség nevének megnevezésére.
   a. Melkisédek, I. Mózes 14:18-22
   b. Bálám, IV. Mózes 24:2
   c. Mózes, amikor a nemzetekről beszél, V. Mózes 32:8
8. Elég fura, hogy a legközönségesebb név a monoteista Izrael Istenére többesszámú! Bár nincs teljes bizonyosság efelől, itt van néhány teória.
   a. A héber nyelvben sok a többesszám, amit gyakran a hangsúly miatt használtak. Közeli rokonságban áll ehhez a későbbi héber nyelvtani forma, amit a "fenség többesszámának" neveztek, ahol is a többesszámot arra használták, hogy egy fogalmat felnagyítsanak.
   b. Ez utalhat az angyali tanácsra, amivel Isten a mennyben találkozik, és ítéletet tart közöttük (vö. I. Kir. 22:19-23; Jób 1:6; Zsolt 82:1; 89:5,7).
   c. Az is lehetséges, hogy ez az ÚSZ-i kijelentést tükrözi vissza az egy Istenről három személyben. Az I. Mózes 1:1-ben Isten megteremt; I. Mózes 1:2-ben a Lélek költi, és az ÚSZ-ből tudjuk, hogy Jézus az Atya Isten megbízottjaként munkálkodik a teremtésben (vö. János 1:3,10; Róma 11:36; I. Kor. 8:6; Kol. 1:15; Zsid. 1:2; 2:10).

D. YHWH

1. Ez az a név, ami az istenséget a szövetség hozó Istenként türközi vissza; Isten a megmentő és a megváltó! Az emberek megszegik a szövetségeket, de Isten lojális az Ő szavához, ígéretéhez, szövetségéhez (vö. Zsolt 103).

Ezt a nevet először az *Elohim*mal együtt említi az I. Mózes 2:4. Nem két teremtés történet van az I. Mózes 1-2-ben, hanem két hangsúlyozás: (1) Isten, mint a világ teremtője (a fizikai) és (2) Isten, mint az emberiség különleges teremtője. Az I. Mózes 2:4-ben kezdődik el az emberiség kiváltságos helyzetének és céljának kijelentése, ugyanúgy, mint ahogy a bűn problémája is és annak a lázadásnak a problémája is, ami ehhez a kiváltságos helyzethez kapcsolódik.

2. Az I. Mózes 4:26 azt mondja, hogy "az emberek elkezdték segítségül hívni az Úr nevét" (YHWH). Mindazonáltal a II. Mózes 6:3 azt sugallja, hogy korai szövetséges népek (a Patriarchák és a családjaik) csakis *El-Shaddai*ként ismerték Istent. A YHWH név csak egyetlen alkalommal van megmagyarázva a II. Mózes 3:13-16-ban, leginkább a 14. versben. Bár Mózes írásai értelmez szójátékokon alapulva szavakat, nem pedig azok etimológiájuk alapján (vö. I. Mózes 17:5; 27:36; 29:13-35). Számos feltevés létezett ennek a névnek a jelentésével kapcsolatban (az IDB-ből idézve, 2. kiadás, 409-11- oldalak).
   a. arab szótőből származik, "forró szerelmet mutatni"
   b. arab szótőből származik, "fújni" (YHWH mint vihar Isten)
   c. ugartic (kánaáni) szótőből származik, "beszélni"
   d. föníciai feljegyzést követve, MŰVELTETŐ MELLÉKNÉVI IGENÉV jelentével "az, aki fenntart" vagy "az, aki megalapoz"
   e. a héber *Qal* formából "az, aki" vagy "az, aki jelenlévő" (a jövőbeli értelemben, "az, aki lesz")
   f. a héber Hiphil formából, "az, aki a létezést okozza"
   g. a héber "élni" szótőből, (pl. I. Mózes 3:20), jelentése "az örökké élő, az egyetlen élő"
   h. a II. Mózes 3:13-16 szövegéből egy szójáték a BEFEJEZETLEN formát BEFEJEZETT értelemben használva, "továbbra is az leszek, ami eddig voltam" vagy "továbbra is az leszek, ami mindig is voltam" (vö. J Wash Watts, A Survey of Syntax in the Old Testament [Szintaktikai kutatás az Ószövetségben], 67. oldal).

   A teljes név, YHWH, gyakran rövidítésekben vagy lehetséges, hogy az eredeti formában jut kifejezésre
   (1) *Yah* (pl. Hallelu -yah)
   (2) *Yahu* (nevek, pl. Ézsaiás)
   (3) *Yo* (nevek, pl. Jóel)

3. A későbbi Júdaizmusban ez a szövetségi név annyira szentté vált (a tetragrammaton), hogy a zsidók féltek kiejteni, nehogy megszegjék a parancsolatot II. Mózes 20:7; V. Mózes 5:11; 6:13. Így aztán behelyettesítették a héber kifejezést: "tulajdonos", "mester", férj", "úr" – *adon* vagy *adonai,* én uram. Amikor elértek a YHWH szóhoz mikozben az ÓSZ-i szövegeket olvasták, helyette az úr kifejezést mondták ki. Ezért van az, hogy a YHWH szót ÚR-nak írják a angol és a magyar fordításokban is.

4. Mint ahogy az El-lel is, a YHWH-val is gyakran használnak együtt más kifejezéseket, hogy bizonyos jellemvonásait kihangsúlyozzák Izrael Szövetséges Istenének. Nagyon sok lehetséges kombináció létezik, itt van közülük néhány:
   a. YHWH – Yireh (YHWH [az ÚR] gondoskodik), I. Mózes 22:14
   b. YHWH – Rophekha (YHWH [az ÚR] a te gyógyítód), II. Mózes 15:26
   c. YHWH – Nissi (YHWH [az ÚR] az én hadijelvényem), II. Mózes 17:15
   d. YHWH – Meqaddishkem (YHWH [az ÚR] a megszentelőtök), II. Mózes 31:13
   e. YHWH – Shalom (YHWH [az ÚR] a békesség), Bírák 6:24
   f. YHWH – Sabbaoth (YHWH, a Seregek Ura), I. Sám. 1:3,11; 4:4; 15:2; gyakran a prófétáknál fordul elő
   g. YHWH – Ro'I (YHWH [az ÚR] az én pásztorom), Zsolt 23:1

h. YHWH – Sidqenu (YHWH [az ÚR] a mi igazságunk), Jer. 23:6
i. YHWH – Shammah (YHWH, ott van az ÚR), Ezék. 48:35

SZÖVEG: 1:3-14

**3 Hálát adok az Istennek, akinek őseimhez hasonlóan tiszta lelkiismerettel szolgálok,
amikor szüntelenül, éjjel és nappal megemlékezem rólad könyörgéseimben, 4 és könnyeidre
emlékezve látni kívánlak, hogy öröm töltsön el. 5 Eszembe jutott ugyanis a benned élő
képmutatás nélküli hit, amely először nagyanyádban, Lóiszban és anyádban, Eunikében
lakott, de meg vagyok győződve arról, hogy benned is megvan. 6 Ezért emlékeztetlek téged,
hogy gerjeszd fel az Isten kegyelmi ajándékát, amely kezeim rád tétele által van benned.
7 Mert nem a félelemnek lelkét adta nekünk az Isten, hanem az erő, a szeretet és a józanság
lelkét. 8 Ne szégyelld hát a mi Urunkról szóló bizonyságtételt, se engem, az ő foglyát, hanem
szenvedj velem együtt az evangéliumért, Isten ereje által. 9 Mert ő szabadított meg minket, és
ő hívott el szent hívással, nem a mi cselekedeteink alapján, hanem saját végzése és kegyelme
szerint, amelyet még az idők kezdete előtt Krisztus Jézusban adott nekünk. 10 Ez most
nyilvánvalóvá lett a mi Üdvözítőnk, Krisztus Jézus megjelenése által, aki megtörte a halál
erejét, és az evangélium által világosságra hozta az elmúlhatatlan életet. 11 Ennek az
evangéliumnak a szolgálatára rendeltettem én hírnökül, apostolul és tanítóul. 12 Ezért is
szenvedem ezeket, de nem szégyellem, mert tudom, kiben hiszek, és meg vagyok győződve,
hogy neki van hatalma arra, hogy a rám bízott kincset megőrizze arra a napra. 13 Az
egészséges beszéd példájának tekintsd, amit éntőlem hallottál, a Krisztus Jézusban való
hitben és szeretetben. 14 A rád bízott drága kincset őrizd meg a bennünk lakozó Szentlélek
által.**

1:3 „Hálát adok az Istennek" Jellemző volt az ősi Mediterrán területeken a levelekre, hogy az elején belevettek egy hálaadó imát. Pál általában követte ezt a mintát (vö. Róma 1:8; I. Kor. 1:4; Ef. 1:15-16; Fil. 1:3-4; Kol.1:3-4; I. Thessz. 1:2; II. Thessz. 1:3; Filemon 4).

■ **„akinek őseimhez hasonlóan … szolgálok"** Pál <u>nem</u> volt tudatában annak, hogy a kereszténység különálló vagy egy új hit volt az ÓSZ-hez képest (vö. Apcsel 24:14; 26:5-6; Róma 4; II. Kor. 11:22; és Fil. 3:5).

■ **„… tiszta lelkiismerettel …"** Lásd az I. Tim. 1:5 jegyzetét.

■ **„megemlékezem"** Pál megemlékezik Timóteus életéről, családjáról és a szolgálatra való elhívásáról. Négy -féle módon használja a *mneia* kifejezést a 3-6 versekben.

1. a 3. versben Pál az imádságaiban folyamatosan megemlékezik Timóteusról
2. a 4. versben a MELLÉKNÉVI IGENÉV FORMÁT alkalmazza, hogy emlékeztesse Timóteust a könnyes elválásukra
3. az 5. versben egy SZÓÖSSZETÉTELT használ (*hupo* + *mneia*), hogy emlékeztesse Timóteust a családja őszinte hitére
4. a 6. versben IGEI SZÓÖSSZETÉTELT használ (*ana* + *mneia*), hogy emlékeztesse Timóteust a szolgálatra való elhívására és az arra való felkészítésére

Teológiailag segítség és bátorítás az, ha visszanézünk az életünkre, és láthatjuk Isten kezét, ahogy az minden egyes szakaszban ott volt (a család hite, személyes hit, elhívás a szolgálatra és az arra való felkészítés, istenfélő barátok és mentorok).

1:4 Pálnak és Timóteusnak csodálatos volt a kapcsolata Krisztus szolgálatában. Barátságuk bátorította és erősítette őket a szolgálatra (vö. 4:9,21).

1:5 „képmutatás nélküli hit” Az eredeti angol fordításban őszinte hit szerepel, és a magyar fordítás az itt használt szó eredeti jelentését hozza: "képmutatás nélküli". A "tiszta hit" értelmében használja ezt a kifejezést (vö. I. Tim. 1:5).

■ **„benned élő”** A szövegből nem derül ki (továbbá 3:15 és az Apcsel 16:1), hogy itt a Júdaizmusra utal (Timóteus nagyanyja és valószínűleg az anyja is) vagy a kereszténységre utal (Timóteus megtérése). Nyilvánvalóan YHWH-ban való hitre és az Ő megváltói terveire utal.

■

NASB	**„de meg vagyok győződve arról, hogy benned is meg van”**
NKJV	**„megbizonyosodott vagyok afelől, hogy benned is meg van”**
NRSV	**„biztos vagyok benne, hogy benned is él”**
TEV	**„biztos vagyok benne, hogy neked is meg van”**
NJB	**„biztos vagyok benne, hogy benned is ott lakozik”**

Ez egy BEFEJEZETT PASSZÍV KIJELENTÉS. Ez a kifejezés a görög nyelvben az elég erős folyamatos megbizonyosodottságot jelöl, ami a Lélek Timóteus életében és szolgálatában való jelenlétében van.

1:6 „gerjeszd fel” Ez egy JELENIDEJŰ AKTÍV KIJELENTÉS, ami egy folyamatos szükséget jelöl arra nézve, hogy a tüzet folyamatosan fel kell éleszteni vagy táplálni. Az ajándékoknak itt van az akarati aspektusa! Ez nem azt akarja jelenteni, hogy Timóteus hagyta, hogy Isten elhívásának és ajándékának tüze alábbhagyjon, hanem azt, hogy az ilyen bonyolult és nehéz helyzetekben, mint amilyen a mostani feladata gyűjtsön erőt Isten korábbi elhívásából és a szolgálatra való felkészítéséből.

■ **„az Isten kegyelmi ajándékát”** Az "ajándék" (*charisma*) kifejezés szótöve a "kegyelem"-ből (*charis*) származik. Ez utalhat a Szentlélekre, vagy, még jobban ebben a szövegkörnyezetben, az Ő ajándékaira a szolgálatra. Minden egyes hívőnek van egy vagy több természet felett ajándéka a szolgálatra (I. Kor. 12:7,11,18). Timóteus ajándékát Pál és az otthoni gyülekezete ismerte fel (vö. I. Tim. 4:14).

■ **„kezeim rádtétele által”** Ez nem lehet az "apostoli öröklésre" vonatkozó szövegi bizonyíték. Lásd a teljes jegyzetet az I. Tim. 4:14.ben. A kézrátételeket számos okból használták a Bibliában. Lásd Különleges Téma az I. Tim. 4:14.

1:7 „Mert nem a félelemnek lelkét adta nekünk az Isten” Az ÚSZ ősi görög szövegeit mind nagybetűkkel írták (unciális), így aztán a nagybetűk használata a modern fordításokban csak az értelmezéstől függ. A görög szövegben nincsenek HATÁROZOTT NÉVELŐK. Vannak továbbá ÚSZ-i párhuzamok a kis 'l' betűre is (vö. Róma 8:15; I. Kor. 2:12) mégis mind a két szövegkörnyezetben a Szentlélek külön is meg van említve. A legtöbb modern fordításban a "lelkét" szó szerepel (pl. KJV, ASV, NKJV, NASB, RSV, NRSV, NEB, REB ÉS NIV – ezek angol nyelvű fordítások rövidítései – a ford. megjegy.). Mindazonáltal mások azt feltételezik, hogy a Szentlélekre utal itt (vö. TEV, NJB és a William-féle fordítása az ÚSZ-nek). Valójában lehetséges, hogy szándékosan kétértelmű (vö. NEB és NJB).

Isten minden hívőnek megadta a legnagyobb ajándékot, a Szentlelket, ugyanúgy, mint ahogy a szellemi ajándékot/ajándékokat a szolgálatra, mint ahogy a bátor és erőteljes vágyat arra nézve, hogy szolgáljunk, megosszunk, menjünk, és legyünk még jobban Krisztushoz hasonlóak.

Robert Girdlestone, *Synonyms of the Old Testament* (Az Ószövetség Szinonimái) című könyvében van egy érdekes eszmefuttatás a "lélek" kifejezés használatával kapcsolatban az ÚSZ-ben (61-63 oldal).

1. gonosz lelkek

2. az emberi lélek
3. a Szentlélek
4. dolgok, amiket a Lélek végez az emberi lelkekkel és azokon keresztül
   a. "nem a szolgaság lelkét" szemben a "fiúság Lelkével", Róma 8:15
   b. "szelíd lélek", I. Kor. 4:21
   c. "a hitnek Lelke", II. Kor. 4:13
   d. "a bölcsesség és a kinyilatkoztatás Lelkét, hogy megismerjétek őt", Ef. 1:17
   e. "nem a félelemnek lelkét" szemben az "erő, szeretet, józanság lelkével", II. Tim. 1:7
   f. "tévelygés lelke" szemben az "igazság lelkével", I. János 4:6

■
NASB, NJB **„a félelemnek lelkét”**
NKJV **„a félelemnek lelkét”**
NRSV **„a gyávaság lelkét”**
TEV **„a Lélek nem tesz minket gyávává”**

Egy negatív és három pozitív aspektusa van Isten ajándékának.

■
NASB **„józanság”**
NKJV **„egészséges elme”**
NRSV **„önfegyelem”**
TEV, NJB **„önfegyelem”**

Lásd az I. Tim. 3:2 jegyzetét a *sóphrón*-nal kapcsolatban.

1:8-14 A görög nyelvben ez egyetlen egy mondat.

■ **„szégyelld”** Ez egy kulcs kifejezés ebben az első fejezetben (vö. 8,12,16-os versek; továbbá figyeld meg: Márk 8:38; Róma 1:16). Itt a nyelvtani forma az AORISZT PASSZÍV KÖTŐMÓD; ez nem azt jelenti, hogy Timóteus szégyellte volna, hanem ez inkább egy figyelmeztetés, hogy ne is kezdje el.

Lehetséges, hogy Pál arra az ÓSZ-i fogalomra utalt, hogy a bűn problémákat az igazságosság áldást hoz (vö. V. Mózes 27-28; Jób; Zsolt 73). Pál nem a bűn miatt szenvedett, hanem Krisztusért.

■ **„a mi Urunkról szóló bizonyságtételt, se engem, az ő foglyát”** Pál arra bátorította Timóteust, hogy folytassa a tanítását Krisztus szenvedéseinek (vö. I. Mózes 3:15; Ézs. 53; Apcsel 3:18; 26:23) továbbá hogy azonosuljon Pállal, mint az evangélium szellemi foglyával, aki az evangélium miatt fizikailag is fogoly volt! Hírdesd a jó hírt, attól függetlenül, hogy mibe kerül, vagy hogy mik lesznek a következményei!

■ **„velem együtt”** Pál a saját teológiája miatt, ami az volt, hogy a hívők azonosuljanak Krisztus halálával (vö. Róma 6; Gal. 2:20) és szenvedéseivel (vö. Róma 8:17; II. Kor. 1:5; Fil. 3:10; továbbá az I. Péter 4:13), Pál gyakran formál új szavakat a *syn* ELÖLJÁRÓSZÓ alkalmazásával, ami "együttes részvételt" jelent: (1) szenvedj együtt (1:8 és 2:3); (2) meghalt együtt (2:11); (3) él együtt (2:11) és (4) uralkodik együtt (2:12).

■ **„szenvedj az evangéliumért”** Ez egy AORISZT AKTÍV FELSZÓLÍTÁS (vö. 2:3,9; 4:5; Róma 8:17; I. Péter 3:14; 4:12-19). Ennek a kifejezésnek a kulcs része az "evangéliumért", nem pedig a saját gonoszságunk miatt (vö. I. Péter 2:15-16). A modern kereszténységnek fel kellene már ismerni, hogy az evangéliumért való szenvedés a norma, nem pedig a kivétel (vö. Máté 5:10-12; János 15:18-21; 16:1-2; 17:14; Apcsel 14:22; Róma 5:3-4; II. Kor. 4:16-18; 6:4-10; 11:23-28; Fil. 1:29; I. Thessz. 3:3; II. Tim. 3:12; Jakab 1:2-4).

1:9 „mert ő szabadított meg minket, és ő hívott el” Ez mind a kettő AORISZT AKTÍV MELLÉKNÉVI IGENÉV, "és" (*kai*) szóval összekapcsolva. A Róma 8:29-30-ban az "elhívás" a "megmentés" előtt történik, utalva ezzel Isten szuverenitására (kiválasztás), de itt az elhívás a szolgálatra utal (elhívással hívott el, vö. 6-8, és a Különleges Téma a 9. versben).

Ez az ÚSZ-i megfelelője annak az ÓSZ-i szövetséges nyelvezetnek, amit az ÓSZ használt Izraellel. A Jézusban hívők az Isten szövetséges népe.

KÜLÖNLEGES TÉMA: GÖRÖG IGEIDŐK HASZNÁLATA AZ ÜDVÖSSÉGRE

Az üdvösség nem egy termék, hanem egy kapcsolat. Nincs befejezve akkor, amikor valaki Krisztusba helyezi a bizalmát, csak akkor kezdődik! Nem egy tűzkár biztosítás, nem egy mennybe szóló jegy, hanem egy személyes kapcsolat Jézussal, ami a mindennapi Krisztushoz való hasonlatosságban mutatkozik meg.

AZ ÜDVÖSSÉG, MINT BEFEJEZETT CSELEKMÉNY (AORISZT)

-- Apcsel 15:11
-- Róma 8:24
-- II. Timóteus 1:9
-- Titusz 3:5
-- Róma 13:11 (együtt használja az AORISZT és a JÖVŐ időt)

AZ ÜDVÖSSÉG, MINT ÁLLAPOT

-- Efézus 2:5,8

AZ ÜDVÖSSÉG, MINT FOLYAMATOS FOLYAMAT (JELENIDŐ)

-- I. Korinthus 1:18; 15:2
-- II. Korinthus 2:15

AZ ÜDVÖSSÉG, MINT JÖVŐBELI BETELJESÜLÉS (JŐVŐIDEJŰ IGEIDŐ vagy szövegkörnyezet)

-- Róma 5:9,10; 10:9,13
-- I. Korinthus 3:15; 5:5
-- Filippi 1:28
-- I. Thesszalonika 5:8-9
-- I. Timóteus 4:16
-- Zsidók 1:14; 9:28
-- I. Péter 1:5
-- (utalva van rá a következő helyeken is: Máté 10:22; 24:13; Márk 13:13)

Tehát az üdvösség egy kezdeti hit döntéssel kezdődik (vö. János 1:12; 3:16; Róma 10:9-13), de ennek egy életstílus-szerű hitet <u>kell</u> eredményeznie (vö. Róma 8:29; Gal. 4:19; Ef. 1:4; 2:10) ami egy nap majd látásban teljesedik ki (vö. I. János 3:2). Ezt a végső állapotot hívjuk megdicsőülésnek. Ezt a következő módon illusztrálhatjuk:

1. kezdeti üdvösség – megigazítás (megmenekülés a bűn büntetésétől)
2. folyamatos üdvösség – megszentelődés (megmenekülés a bűn hatalmától)
3. végső üdvösség – megdicsőülés (megmenekülés a bűn jelenlététől)

■ **„szent hívással”** Ez utalhat Istenre, hogy Ő szent, de valószínűbb, hogy ez a szövegkörnyezet arra utal, hogy Isten azt szeretné, hogy szövetségének népe szent legyen. Isten akarata mindig is az volt annak az embernek a számára, aki "az Ő képére teremtetett" (vö. I. Mózes 1:26-27), hogy az Ő képmását tükrözzék vissza! A Messiás munkája helyreállította Isten képét, ami elveszett az Ádám és Éva lázadásában az I. Mózes 3-ban. A kereszténység célja a Krisztushoz való hasonlatosság (vö.

Róma 8:29; Gal. 4:19; Ef. 1:4).

KÜLÖNLEGES TÉMA: ELHÍVOTTNAK LENNI

Mindig Isten kezdeményezi az elhívást, a kiválasztást és a hívők magához vonzását (vö. János 6:44,65; 15:16; I. Kor. 1:12; Ef. 1:4-5,11). Az "elhívás" kifejezést számos teológiai értelemben használják:

A. A bűnösök üdvösségre lettek hívva Isten kegyelméből, Krisztus bevégzett munkája által és a Lélek meggyőzése által (azaz *klétos*, vö. Róma 1:6-7; 9:24, ami teológiailag hasonló az I. Kor. 1:1-2-höz és a II. Tim. 1:9-hez és a II. Péter 1:10-hez).
B. A bűnösök az Úr nevét hívják segítségül, hogy üdvözüljenek (azaz *epikaleó*, vö. Apcsel 2:21; 22:16; Róma 10:9-13). Ez a mondat egy zsidó dicséreti idióma.
C. A hívők Krisztushoz hasonló élet megélésére lettek elhívva (azaz *klésis*, vö. I. Kor. 1:26; 7:20; Ef. 4:1; Fil. 3:14; II. Thessz. 1:11; II. Tim. 1:9).
D. A hívők szolgálati feladatokra lettek elhívva (vö. Apcsel 13:2; I. Kor. 12:4-7; Ef. 4:1)

■ **„nem a mi cselekedeteink alapján”** Ez volt Pál legfőbb pontja a tanításaiban, amik az Apcselben és a Galatákban található júdaizmus követni akarókhoz szóltak. A Pásztori Levelekben előforduló hamis tanítóknak is volt egy zsidó, cselekedetek-igazság alapú mentalitásuk. Ez, hogy elutasítja a cselekedtek általi megigazulást Pál írásaiban egy vissza-vissza térő téma (vö. Róma 3:21; 27-28; 4:4-5;8; 9:11; Gal. 2:16; Ef. 2:8-9; Fil. 3:9; II. Tim. 1:9; Titusz 3:5).

■ **„hanem saját végzése és kegyelme szerint”** Isten akarata és személye szét nem választható. A bukott emberiségért az Ő személye alapján cselekedett (vö. Ef. 1:4-5,11). Az evangélium az Atya szívét, A Fiú szerető cselekedeteit és a Lélek hatalmát tükrözik. Az Üdvösség Isten ötlete volt, Isten kezdeményezése és Isten gondoskodása!

■ **„amelyet még az idők kezdete előtt Krisztus Jézusban adott nekünk”** Az evangélium nem a "B terv" volt. Mindig is ez volt Isten terve, hogy megmentse a bukott emberiséget, azt az emberiséget, ami az Ő képmására teremtetett és a Vele való kapcsolatra teremtetett. Ahogy az I. Mózes 3 feljegyzi az emberiség lázadását, ugyanúgy feljegyzi Isten ígéretét és tervét is (vö. I. Mózes 3:15; Róma 16:25-26; Ef. 2:'1-3:13).

Az Apostolok tanításaiban az Apcselben gyakran szerepel utalásként ez az előre eltervezett terv, ami Krisztus által valósul meg (vö. 2:23; 3:18; 4:28; 13:29, ugyanúgy, mint Jézus saját szavaiban is: Márk 10:45; Lukács 22:20). Lehetséges, hogy a Titusz 1:2-re (lásd Különleges Téma: Örökkévaló a Titusz 1:2-ben) és a Jel. 13:8-ra utal.

Izrael csak az első lépcső volt Isten világmegmentő tervében (vö. I. Mózes 12:3; II. Mózes 19:5). Mindig is a Messiás volt a bűnös emberiség egyetlen reménye!

1:10 „a mi üdvözítőnk, Krisztus Jézus” Az üdvözítő egy ÓSZ-i címe volt YHWH-nak (vö. Zsolt 106:14; Ézs. 43:3,11,15,21; 49:26; 60:16; 63:8; Hós. 13:4; Lukács 1:47). Az ÚSZ-ben mindezt Jézusnak, Isten Messiásának tulajdonítják (vö. Lukács 2:11; János 4:42; 13:23; Ef. 5:23; Fil. 3:20; I. János 4:14).

Csak a Pásztori Levelekben használta mind a két címet közeli hasonlatossággal mind Istenre az Atyára és Istenre a Fiúra.

A. Isten
  1. megtartó Istenünk (I. Tim. 1:1)
  2. üdvözítő Istenünk (I. Tim. 2:3)
  3. üdvözítője minden embernek (I. Tim. 4:10)
  4. üdvözítő Istenünk (Titusz 1:3)
  5. üdvözítő Istenünk (Titusz 2:10)

   6. üdvözítő Istenünk (Titusz 3:4)
B. Krisztus
   1. a mi üdvözítőnk (II. Tim. 1:10)
   2. a Krisztus Jézus a mi üdvözítőnk (Titusz 1:4)
   3. a mi nagy Istenünk és üdvözítőnk, Jézus Krisztus (Titusz 2:13)
   4. Jézus Krisztus a mi üdvözítőnk (Titusz 3:6)
   5. a mi Urunk és üdvözítőnk Jézus Krisztus (II. Péter 1:11)
   6. az Úr és üdvözítő Jézus Krisztus (II. Péter 2:20)
   7. a mi Urunk üdvözítő Jézus Krisztus (II. Péter 3:18)

A Pásztori Levelek, amik a hatvanas évek közepe-vége felé íródtak, a Római Birodalom uralkodója ellen is felszólalt, aki magát mind Istennek mind üdvözítőnek vallotta (ugyanúgy, ahogy ezeket a címeket a misztérium vallásokban is használták). A keresztények számára ezek a címek YHWH és az Ő Messiása számára voltak elkülönítve.

■ **„megjelenése által"** Az epiphany kifejezés itt Krisztus első eljövetelére utal (vö. I. Tim. 6:14; Titusz 2:11), de a II. Tim. 4:1 és a Titusz 2:13 ugyanezt a kifejezést használja a Második Eljövetelére utalva. Lásd Különleges Téma a Titusz 2:13-ban.

■ **„aki megtörte a halál erejét"** Lásd Különleges Téma alul.

KÜLÖNLEGES TÉMA: SEMMI ÉS ÜRESSÉG (*KATARGEÓ*)

Ez (*katargeó*) volt Pál kedvenc szava. Legalább 25 alkalommal használta, de nagyon széleskörű szemantikai használata van.

A. Az alapvető etimológiai gyökere az *argos* szóból származik, ami a következőt jelentette:
   1. tétlen
   2. haszontalan
   3. használatlan
   4. használhatatlan
   5. nem működő
B. A *kata* szóval való szóösszetételt a következők kifejezésére használták:
   1. tétlenség
   2. használhatatlanság
   3. valami, amit töröltek
   4. valami, amit megszüntettek
   5. valami, ami teljesen működésképtelen volt
C. Egyszer használták a Lukács evangéliumában, hogy egy gyümölcstelen, tehát haszontalan fát leírjanak vele (vö. Lukács 13:7)
D. Pál képletesen használva kétféle módon használja:
   1. Isten nem működő dolgokat tesz, amik ellenségei az emberiségnek
      a. az ember bűnös természete – Róma 6:6
      b. a Mózesi törvény Isten megígért "magjával" szemben – Róma 4:14; Gal. 3:17; 5:4,11; Ef. 2:15
      c. szellemi erők – I. Kor. 15:24
      d. a "törvénytelenség embere" – II. Thessz. 2:8
      e. fizikai halál – I. Kor. 15:26; II. Tim. 1:16 (Zsid. 2:14)
   2. Isten a régit (szövetség, korszak) újra cseréli
      a. a Mózesi törvényekhez kapcsolódó dolgokat – Róma 3:3,31; 4:14; II. Kor. 3:7,11,13,14
      b. a házasság analógiáját használja a Törvényre – Róma 7:2,6
      c. ennek a korszaknak a dolgait – I. Kor. 13:8,10,11
      d. ezt a testet- I. Kor. 6:13

e. ennek a korszaknak a vezetőit – I. Kor. 1:28; 2:6

Ezt a szót olyan sok fajta módon fordították, de a legfőbb jelentése az, hogy valami haszontalan, semmit és ürességet, működésképtelen, erőtlen dolgot elpusztítani, megsemmisíteni, de nem feltétlenül nem létezővé tenni.

■ **„az evangélium által”** Ez a görög kifejezés eredetileg azt jelentette, hogy "a jó hír elhozatalának jutalmaként". Egyedülálló módon arra kezdték el használni, hogy Isten csodálatos bűnbocsánat üzenetére és Jézus életén, tanításán, halálán és feltámadásán keresztüli elfogadottságára utaljanak. Később ezt a kifejezést Jézus életéről szóló könyvek leírására használták (azaz az evangéliumokra). Jézus maga a jó hír Isten szeretetéről és gondoskodásáról, amit a bűnösök felé tanúsít.

■ **„világosságra hozta az elmúlhatatlan életet”** Az "élet" kifejezést számos alkalommal használja a Pásztori Levelekben, és jelentheti a következőket:

1. örök élet (I. Tim. 1:16; 6:12; Titusz 1:2; 3:7)
2. igazi élet (I. Tim. 6:19)
3. jelen élet és az eljövendő korszak élete (I. Tim. 4:8)
4. az élet ígérete Krisztusban (II. Tim. 1:1)
5. élet és halhatatlanság Krisztus által (II. Tim. 1:10)

Két ehhez kapcsolódó kifejezés található a Pásztori Levelek, hogy kifejezze a soha véget nem érő, új korszak életét: (1) "romlandó" az ALPHA PRVATIVE használatával (II. Tim. 1:10; Titusz 2:7; Róma 2:7; I. Kor. 15:52-54); vagy (2) "halál" az ALPHA PRVATIVE használatával (I. Tim. 6:16 és I. Kor. 15:53-54).

Ez nem az a görög fogalom, hogy minden embernek van egy halhatatlan mindenek előtt létező "lelke". A hívők halhatatlansága a Krisztusban való személyes megtérő hitével kezdődik. Isten az egyetlen forrása a halhatatlanságnak (vö. I. Tim. 1:17; 6:16). Krisztus által (és csak is Krisztus által) ingyen adja.

1:11 „ennek az evangéliumnak a szolgálatára rendeltettem” Ez AORISZT PASSZÍV KIJELENTÉS. Ebben a versben Pál Isten adta ajándékait és feladatát bizonygatja, ami az evangéliumhoz kötődik (vö. I. Tim. 2:7).

■ **„hírnökül”** Ez nem annyira ajándék, sokkal inkább feladat (vö. TEV). A prédikálás soha sincs ajándékként felsorolva, hanem bizonyos értelemben a vezetőségi ajándék lényeges része (vö. Ef. 4:11), ami mind hirdetést igényel. Ez a FŐNÉV a *kérussó* IGÉből származik, ami azt jelentette, hogy nyilvánosan kihirdetni, kijelenteni. Majd az apostoli tanításra (*kérygma*) kezdték el technikailag használni, főleg úgy, ahogyan az az Apcselben Péter és Pál feljegyzett tanításaiban feltűnik.

■ **„apostolul”** Az "apostol" szó az egyik görög "küldeni" (*apostelló*) szóból származik. Jézus tizenkettőt választott ki a tanítványai közül, hogy különleges közösségben legyenek vele, és "Apostoloknak" hívta őket (vö. Lukács 6:13). Az igei formát gyakran használták Jézusra, mint az Atyától elküldöttre (vö. Máté 10:40; 15:24; Márk 9:37; Lukács 9:48; János 4:34; 5:24,30,36,37,38; 6:29,38,39,40,57; 7:29; 8:42; 10:36; 11:42; 17:3,8,18,21,23,25; 20:21). Zsidó forrásokban ezt a kifejezést olyan valakire használták, aki egy másik személyt képviselt hivatalosan, a nagykövethez hasonlatos értelemben.

Ennek a kifejezésnek felhatalmazó jelentése volt. Azokra használták, akik ismerték Krisztus személyesen az Ő fizikai élete és szolgálata alatt (vö. Apcsel 1:21-26). Pál bizonygatta, hogy ő is látta az Urat a damaszkuszi látomásában és elhívásában (vö. Apcsel 9). Ezek a férfiakat különálló módon lettek elhívva és felkészítve a Lélek által, hogy feljegyezzék és megmagyarázzák az eseményeket, tanításokat, és csodákat Jézus földi életéből.

Ezt a kifejezést a gyülekezetben egy folyamatosan jelenlévő ajándékként kezdték használni

(vö. I. Kor. 12:28; Ef. 4:11). A pontos funkciójuk soha nem lett pontosan körvonalazva; lehetséges, hogy gyülekezetplántálás volt új területeken, vagy a vezetőségben volt a regionális gyülekezetben (vö. Apcsel 14:4,14; 18:5; I. Kor. 4:9; Gal. 1:19; Fil. 2:25; I. Thessz. 2:6).

■ **„tanítóul”** Ez szellemi ajándékként van megemlítve a következő helyeken: Apcsel 13:1; Róma 12:6-7; I. Kor. 12:28; és Jakab 3. A következő helyeken pedig a pásztor ajándékai között szerepel: Ef. 4:11; I. Tim. 3:2; II. Tim. 2:24. Amikor különálló ajándékként van megemlítve, akkor az új hívők tanítására utalhat, de amikor a pásztorhoz kapcsolódik, akkor arra utal, hogy a hívőknek tanítja a bibliai tanokat (vö. II. Tim. 2:15; 3:16-17).

A KJV és a NKJV angol fordítású biblia hozzáadja a "pogányoknak" kifejezést. Ez nem fordul elő a görög unciális kéziratokban (א*, A), de a legtöbb régi kéziratban megtalálható. Az I. Tim. 2:7-ben is megtalálható, és valószínűsíthető, hogy a későbbi írástudók hozzáadása.

1:12 „Ezért is szenvedem ezeket” Ez biztos hogy a 8. vershez kapcsolódik. Pál személyesen is tudta, hogy mi az ára a szellemi vezetőségnek (vö. II. Kor. 4:7-12; 6:3-10; 11:24-28).

■ **„de nem szégyellem”** Ez arra a bátorításra utal, amit Pál Timóteusnak adott a 8. és a 16. versben. Pál problémái bizonyos értelemben bizonyítékai voltak annak, hogy az evangélium hirdetésében sikeres volt!

■ **„mert tudom kiben”** Figyeld meg, hogy a hangsúly a személyes kapcsolaton van, nem pedig a körülményeken.

■ **„hiszek”** Ez BEFEJEZETT AKTÍV KIJELENTŐMÓD, ami szó szerint azt jelenti, hogy "hittem, és továbbra is hinni fogok". Ez Pál a damaszkuszi úton történt megtérés megtapasztalására utalt (vö. Apcsel 9).

■ **„meg vagyok győződve”** Ez BEFEJEZETT PASSZÍV KIJELENTŐMÓD. Ez Pál Istenben és Istentől való bizonyosságára utal, még az üldöztetések és a bebörtönzések közepette is, amiket el kellett szenvednie.

■ **„neki van hatalma arra, hogy … megőrizze”** Az a kifejezés, hogy "képes rá" csodálatos megnevezés Istenre használva (vö. Róma 16:25; Ef. 3:20; Júdás 24). Isten nem csak hogy képes rá, hanem meg is akarja védeni a hitvallásunkat Krisztusban (vö. I. Péter 1:4-5) és a hithű életstílusunkat! Nem csak az üdvösség az Isten kezdeményezte, Isten által kivitelezett és Isten által végrehajtott esemény, hanem az keresztény élet is az.

■ **„… a rám bízott kincset …„** Isten megvédi a hívők hitét (vö. I. Péter 1:4-5). Mindazonáltal a hívőknek is óvniuk kell az evangéliummal kapcsolatos sáfárságukat (lásd a teljes jegyzetet az I. Tim. 1:18; vö. I. Tim. 6:20; II. Tim. 1:14). A kereszténység egy szövetség, előnyökkel és kiváltságokkal, de vannak követelményei és felelősségei is!

■ **„arra a napra”** Ez egy ÓSZ-i mód, hogy a végidőkre utaljon (vö. 18. vers). Az ÓSZ világosan felfedte, hogy lesz egy tetőpont, amikor Isten beleavatkozik az emberi történelembe. Bár az ÚSZ folyamatos kijelentéséből a hívők már tudják, hogy két eljövetel van, a testetöltés (Isten királyságának bevezetése) és a Második Eljövetel (Isten királyságának beteljesítése).

1:13 „az egészséges beszéd” Ez egy visszatérő téma a Pásztori Levelekben, ami az egészséges tanításra utal (vö. I. Tim. 1:10; 4:6; 6:3; II. Tim. 1:13; 4:3,4; Titusz 1:9,13; 2:1,2). Ez a vers nyilvánvalóan a hamis tanítók jelenlétét és az általuk okozott problémát tükrözi vissza.

■ **„példájának”** Az angol kifejezés, amit itt használ az a "standard", ami a görögben a "vázlat"

kifejezés volt, és a tervező tervrajzaira használták (azaz a tervrajz vázlata). Pál a teljes tervet megadta Timóteusnak.

■
NASB „tekintsd”
NKJV „tartsd meg”
NRSV „ragaszkodj hozzá”
TEV „erősen ragaszkodj hozzá”
NJB „tartsd meg”

Ez a nagyon elterjedt befejezett múltidőt jelölő szócska, aminek mint látjuk a különböző fordításokban nagyon széles szemantikai fordítási módja létezik. JELENIDEJŰ AKTÍV FELSZÓLÍTÓ módban van. Timóteusnak folyamatosan ki kell tartania az apostoli igazság mellett, amit Pál adott tovább neki (vö. 3:14; Titusz 1:9).

■ **„hitben és szeretetben”** Ez arra a módra vonatkozik, ahogyan a vezetőknek meg kell tartaniuk, tovább kell adniuk és meg kell védeniük az evangélium igazságát (vö. I. Kor. 13).

1:14
NASB „a rád bízott drága kincset”
NKJV „azt a jó dolgot, amit neked parancsoltak”
NRSV „a jó kincset, amivel megbíztak”
TEV „a jó dolgokat, amelyeket rád bíztak”
NJB „azt a drága dolgot, amelyet bizodalommal adtam neked”

Ez olyan dologra utal, amit azért bíztak valakire, hogy biztonságban megőrizze. Lehetséges, hogy ez egy szójáték a *pistis* szóval, amit általában hitnek, bizalomnak vagy hinninek fordítanak. A hívők Istenbe vetették a hitüket (lásd a teljes jegyzetet az I. Tim. 1:18-ban) (vö. 1:12). Isten viszonzásképp rájuk bízta az evangélium üzenetét (vö. I. Tim. 6:20). A hívők az evangélium üzenetének sáfárai. Egy nap Neki adunk majd számadást arról (vö. II. Kor. 5:10), hogy hogyan kezeltük az igazság letétét!

■ **„őrizd meg … a Szentlélek által”** Ez egy AORISZT AKTÍV FELSZÓLÍTÁS. Figyeld meg, hogy a hívőnek kell őriznie, de a Szentlélek az eszköz és a hatalom, ami által ez megtörténik! Lásd 1:12.

■ **„… a bennünk lakozó …„** Ez egy JELENIDEJŰ AKTÍV MELLÉKNÉVI IGENÉV. Van egy bizonyos mértékű folyékonyság a Lélek és a Fiú munkája között. G. Campbell Morgan azt mondta, hogy a legjobb név a Lélek számára a "másik Jézus". A következőkben egy vázlatos összehasonlítást találhatsz a Fiú és a Lélek munkájáról és címeiről.

1. A Lelket "Jézus Lelkének" vagy ehhez hasonlóan hívja (vö. Róma 8:9; I. Kor. 15:45; II. Kor. 3:17; Gal. 4:6; I. Péter 1:11)
2. Mind a kettőjüket ugyanazzal a kifejezéssel illetik
   a. "Igazság"
      (1) Jézus (János14:6)
      (2) Lélek (János 14:17; 16:13)
   b. "Pártfogó"
      (1) Jézus (I. János 2:1)
      (2) Lélek (János 14:16; 16:7)
3. Mind a ketten a hívőben lakoznak
   a. Jézus (Máté 28:20; János 14:20,23; 15:4-5; Róma 8:10; II. Kor. 13:5; Gal. 2:20; Ef. 3:17; Kol. 1:27)
   b. Lélek (János 14:16-17; Róma 8:9,11; I. Kor. 3:16; 6:19; II. Tim. 1:14)

SZÖVEG: 1:15-18

[15]**Tudod, hogy az Ázsiában levők mind elfordultak tőlem, köztük Fügelosz és Hermogenész**
is. [16]**Az Úr legyen könyörületes Onéziforosz háza népe iránt, mert sokszor felüdített engem,**
és nem szégyellte bilincseimet. [17]**Sőt amikor Rómában volt, buzgón keresett engem, és meg is**
talált. [18]**Adja meg neki az Úr, hogy irgalmat találjon nála azon a napon. És hogy milyen nagy**
szolgálatokat tett Efezusban, azt te tudod legjobban.

1:15 „elfordultak tőlem” Néhányan Pál segítői közül (vö. 4:10,16) elhagyták őt bebörtönzése alatt (vö. 1:8,16) de nem jelenti ez szükségszerűen azt, hogy a Krisztusba vetett hitüket is elhagyták. Lehetséges, hogy ez Pál római tárgyalásához kapcsolódott.

■ **„Fügelosz és Hermogenész”** Semmit nem tudunk Fügeloszról és Hermogenészről.

1:16-18 A 16-18-as versek egy kiterjesztett imádság (AORISZT AKTÍV ÓHAJTÓ MONDAT).

1:16 „Onéziforosz” Ez egy olyan hívő, és a családja (vagy egy házi gyülekezet), akik nem hagyták el Pált (vö. 4:19). Nem részletezett módon (érzelmileg vagy anyagilag) ez a férfi bátorította Pált, míg börtönben volt, ugyanúgy, ahogy befedezte az Efezusban lévő szolgálat szükségét (vö. 18. vers).

1:18 „Az Úr” A héber szövegben világos különbség van YHWH (ÚR) és Adon között (Úr; vö. Zsolt. 110:1). A görögben mind a kettőt *kurios*-nak fordították. Úgy tűnik, hogy ezt az imádságot a Messiáshoz intézték, és "YHWH napjára" utal, ami egy ÓSZ-i idióma a végidőkre (ami az áldás vagy az ítélet napja).

Számunkra ez elég fura imádságnak tűnik. Néhány kommentátor azt feltételezte, hogy Onéziforosz meghalt; ha valóban így van, akkor ez az egyetlen imádság a Bibliában, ami egy halottért szól. Pál azt kérte, hogy Isten áldja meg a "házát" (azaz a családját vagy a házi gyülekezetét) az ő hűséges szolgálatáért (vö. V. Mózes 7:9; 5:10, és ugyanez a fogalom található az I. Kor. 7:14-ben).

MEGVITATANDÓ KÉRDÉSEK

Ez egy tanulmányozást elősegítő kommentár, ami azt jelenti, hogy te magad vagy a felelős a saját Biblia értelmezésedért. Mindannyian abban a fényben kell járnunk, ami megadatott. Te, a Biblia és a Szentlélek vagytok az elsődlegesek az értelmezésben. Ne mondj le erről egy kommentátor miatt sem.

Ezek a megvitatandó kérdések azért vannak, hogy segítsenek átgondolni a könyv ezen részének főbb témáit. Gondolat-ébresztő szándékuk van, nem pedig definiáló.

1. Pál a kereszténységet az ÓSZ-i hittől különállóként látta, vagy annak meghosszabbításaként?
2. Mi a kézrátételek célja?
3. Sorold fel a 9. versben található kiemelkedő teológiai témákat.
4. Hogyan tett pontot Jézus a halál végére?
5. Hogyan használja a 12. és a 14. versben másféle módon a "vigyázni/őrizni" szót?
6. Miért hagyták el Pált a munkatársai? Ez azt sugallja, hogy többé nem voltak már hívők?

II. TIMÓTEUS 2

MODERN FORDITÁSOK BEKEZDÉSI FELOSZTÁSAI

UBS[4]	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Jézus Krisztus Jó Katonája	Légy Erős a Kegyelemben	Kérés, hogy Mutassunk Bátorságot (1:8-2:13)	Krisztus Jézus Hűséges Katonája	Hogyan Kellene Szembenéznie Timóteusnak a Nehézségekkel
2:1-7	2:1-13	2:1-7	2:1-7	2:1-2
				2:3-7
2:8-13		2:8-13	2:8-13	2:8-13
A Kipróbált Munkás	A Kipróbált és a Méltatlan Munkás	A Pásztor és a Nyáj (2:14-4:5	A Kipróbált Munkás	A Hamis Tanítók Okozta Közvetlen Veszély Elleni Harc
2:14-26	2:14-26	2:14-19	2:14-19	2:14-18
		2:20-3:9	2:20-26	02:19:00
				2:20-21
				2:22-26

HARMADIK OLVASÁSI CIKLUS (az "Útmutató a Helyes Bibliaolvasáshoz"-ból)
KÖVETVE AZ EREDETI SZERZŐ SZÁNDÉKÁT A BEKEZDÉSEK SZINTJÉN

Ez egy tanulmányozást elősegítő kommentár, ami azt jelenti, hogy te magad vagy a felelős a saját Bibliaértelmezésedért. Mindannyian abban a fényben kell járnunk, ami megadatott. Te, a Biblia és a Szentlélek vagytok az elsődlegesek az értelmezésben. Ne mondj le erről egy kommentátor miatt sem.

Együltödben olvasd el az első részt. Azonosítsd a témákat. Hasonlítsd össze a te témafelosztásaidat az öt különböző fordítással. A bekezdések nem ihletettek, de mindenképp kulcsfontosságúak az eredeti szerző szándékainak azonosításához, ami az értelmezés szíve. Minden bekezdésnek egy és csak egy témája van.

1. Első bekezdés
2. Második bekezdés
3. Harmadik bekezdés
4. Stb.

SZÓ ÉS KIFEJEZÉSTANULMÁNY

SZÖVEG: 2:1-7
**1Te azért, fiam, erősödjél meg a kegyelemben, amely a Krisztus Jézusban van. 2És amit
tőlem hallottál sok tanú előtt, azokat add át megbízható embereknek, akik mások tanítására
is alkalmasak lesznek. 3Vállald velem együtt a szenvedést, mint Krisztus Jézus jó katonája.
4Egy harcos sem elegyedik bele a mindennapi élet gondjaiba, hogy megnyerje annak a
tetszését, aki harcosává fogadta. 5Ha pedig versenyez is valaki, nem nyer koszorút, ha nem
szabályszerűen versenyez. 6A fáradozó földművesnek kell először a termésből részesülnie.
7Gondolkozz azon, amit mondok, mert az Úr megadja majd neked, hogy mindent megérts.**

2:1 „Te azért” Úgy tűnik, hogy ez az 1:15-18-hoz kapcsolódik, ahol Pál szembeállítja azokat, akik elhagyták őt azokkal, akik hűségesek maradtak.

■ **„fiam”** Ez Pálra utal, mint aki Timóteus apja az evangéliumban (vö. 1:2, I. Tim. 1:2; Titusz 1:4).

■ **„erősödjél meg”** Ez lehet (1) JELENIDEJŰ PASSZÍV FELSZÓLÍTÁS, "továbbra is tedd magad erőssé" (A. T. Robertson: *Word Pictures in the Greek New Testament* [Szóképek a Görög Újszövetségben]; és Barbara és Timothy Friberg: *Analytical Greek New Testament* [Analitikus Görög Újszövetség]), vagy (2) JELENIDEJŰ MIDDLE FELSZÓLÍTÁS, "továbbra is légy erős" (Harold K. Moulton: *The Analytical Greek Lexicon Revised* [Az Átdolgozott Analitikus Görög Lexikon], és a Charles B. Williams fordítás).

A hívő részt vesz-e az erőssé tétel folyamatában, vagy Isten teszi-e mindezt? Ez az Isten szuverenitása és az ember szabad akarata közötti feszültség. Az ÚSZ-ben mind a kettő részt vesz az üdvözülésben és a keresztény életben. Isten szövetséges kapcsolatban foglalkozik a bukott emberiséggel. Vannak jogok és felelősségek is, kötelességek és kiváltságok! A kegyelem mindig elsődleges, de a válaszreakció is kötelező!

KÜLÖNLEGES TÉMA: SZÖVETSÉG

Az ÓSZ-i *berith*, szövetség, kifejezést nem könnyű definiálni. A héberben nincs egy ezzel megegyező IGE sem. Minden próbálkozás arra nézve, hogy etimológiai definíciót származtassanak, nem bizonyult meggyőzőnek. Bár a fogalom nyilvánvaló központúsága arra kényszerítette a tudósokat, hogy vizsgálják meg a szó használatát ahhoz, hogy megpróbálják meghatározni annak funkcionális jelentését.

A szövetség az az eszköz, ami által az egy igaz Isten az Ő teremtett emberiségével foglalkozzon. A szövetség, a megállapodás vagy megegyezés fogalma elengedhetetlen a bibliai kijelentés megértésében. Az Isten szuverenitása és az emberi szabad akarat közti feszültséget tisztán lehet látni a szövetség fogalmában. Néhány szövetség Isten jellemén, cselekedetein és céljain alapszik.

1. a teremtés maga (vö. I. Mózes 1-2)
2. Ábrahám elhívása (vö. I. Mózes 12)
3. az Ábrahámmal kötött szövetség (vö. I. Mózes 15)
4. Nóé megőrzése és a neki adott ígéret (vö. Mózes 6-9)

Mindazonáltal a szövetség természete megköveteli a válaszreakciót

1. Ádámnak hit által engedelmeskednie kellett és nem volt szabad ennie az Édenkert közepén álló fáról (vö. I. Mózes 2)
2. hit által Ábrahámnak el kellett hagynia a családját, és követnie kellett Istent, és hinni abban, hogy lesznek leszármazottai (vö. I. Mózes 12,15)
3. hit által Noénak egy hatalmas hajót kellett építenie, ami távol volt minden víztől, és össze kellett gyűjtenie az állatokat (vö. I. Mózes 6-9)
4. hit által Mózes kihozta az Izraelitákat Egyiptomból, és pontos útmutatásokat kapott a vallási és a társadalmi életre nézve, áldások és átkok ígéretével (vö. V. Mózes 27-28)

Ugyanerről a feszültségről van szó az "új szövetségben", ami magában foglalja Isten kapcsolatát az emberiséggel. A feszültséget nyilvánvalóan látni lehet, amikor összehasonlítjuk az Ezékiel 18-at az Ezékiel 36:27-37-tel. A szövetség Isten kegyelmes cselekedetein alapszik, vagy szükségszerű hozzá az emberi válasz is? Ez a régi és az új szövetség égető kérdése. A célja mind a kettőnek ugyanaz: (1) az I. Mózes 3-ban elvesztett kapcsolat helyreállítása, és (2) az igaz nép megalapozása, akik visszatükrözik Isten jellemét.

A Jer. 31:31-34-ben szereplő új szövetség megoldja ezt a feszültséget azzal, hogy elveszi az emberi teljesítményt, mint az elfogadás elnyerésének eszközét. Isten törvénye belső vággyá válik, ahelyett, hogy külső teljesítmény lenne. Az istenfélő, igaz embereknek a célja ugyanaz

marad, de a metódus megváltozik. A bukott emberiségről bebizonyosodott, hogy nem megfelelő arra, hogy Isten képének visszatükröződése legyen (vö. Róma 3:9-18). Nem a szövetséggel volt probléma, hanem az emberi bűnösséggel és gyengeséggel (vö. Róma 7; Gal. 3).

Az ÓSZ-i feszültség, ami a feltétel nélküli és a feltételekhez kötődő szövetségek között van megmarad az ÚSZ-ben is. Az Üdvösség teljes mértékben ingyenes Jézus Krisztus befejezett munkájában, de megköveteli a megbánást és a hitet is (kezdeti és folyamatos). Ugyanúgy jogi kijelentése a Krisztushoz való hasonlatosságnak, mint ahogy az erre való elhívás is, továbbá kijelentőmódú elfogadás és felszólítás a szentségre! A hívők nem a teljesítményük *által* üdvözülnek, hanem az engedelmessége*re* (vö. Ef. 2:8-10). Az istenfélő élet az üdvösség *bizonyítékává* válik, nem pedig az üdvösség *eszközévé*.

2:2 „amit tőlem hallottál” Timóteusnak Pál Apostoli tanításait kellett tovább adnia, nem pedig a saját személyes véleményeit vagy teóriáit (vö. 1:13).

■ **„sok tanú előtt”** Ez úgy tűnik, hogy azokra utal, akik hallották Pált prédikálni és tanítani, amikor Timóteus is jelen volt. Timóteusnak Pállal kellett versengenie/felül kellett múlnia minden területen!

■ **„add át”** Ez egy AORISZT MIDDLE FELSZÓLÍTÁS. Ez ugyanaz a szó, amit a következő helyen használták: 1:12,14. Lásd az 1:12 és az I. Tim. 1:18 jegyzeteit.

■

NASB, NKJV	**„megbízható embereknek”**
NRSV	**„hűséges embereknek”**
TEV, NJB	**„megbízható embereknek”**

Ez a görög *pistis* főnév, amit a következő szavakkal lehet fordítani: "hit", "hiedelem", vagy "bizalom". Itt MELLÉKNÉVKÉNT használta, *pistos*, az ÓSZ-i jelentése: megbízható, hűséges, remélhetőleg jó ítélőképességű potenciális gyülekezeti vezető. Ez a delegáció és a növekedés alapelve. Jézus időt töltött egy pár kiválasztottal, hogy általuk sokakat elérjen. Két nagyszerű könyv, amik kifejlesztik ezt a fogalmat: Robert E. Coleman: *Az Evangelizáció Mesteri Terve*, és *A Tanítványozás Mesteri Terve*.

2:3 „Vállald velem együtt a szenvedést” Ez AORISZT AKTÍV FELSZÓLÍTÁS. Nem olyan rég tárgyalta ezt a témát (vö. 1:8,12; 2:3,9; 4:5). Lásd az 1:8 teljesebb jegyzetét. A szolgálat gyakran reakciót vált ki egy elveszett szomszédból, polgári hatóságokból vagy kultúrából.

■ **„jó katonája”** Pál gyakran írja le a keresztény életet katonai (vö. 4. vers) vagy sport (vö. 3. vers) metaforákkal (vö. Róma 13:12; II. Kor. 6:7; 9:7; 10:4; Ef. 6:11-17; Fil. 2:25; Filemon 2; I. Tim. 1:18; 6:12; II. Tim. 4:7).

2:4 „Egy harcos sem … versenyző … földműves” Pál három foglalkozásköri példát használ, hogy kifejezze Timóteus számára a bátorítását.

■ **„elegyedik bele a mindennapi élet gondjaiba”** Ez egy JELENIDEJŰ MIDDLE MELLÉKNÉVI IGENÉV, ami az alany részéről folyamatos cselekvést hangsúlyoz. Nem azt jelenti ez, hogy a világi dolgok rosszak lennének, csak azt, hogy azok nem lehetnek elsődlegesek vagy kizárólagosak (vö. II. Péter 2:20).

2:5 „ha” Ez egy HARMADIK TÍPUSÚ FELTÉTELES MONDAT, ami egy esetleges tettről szól.

■ **„ha nem szabályszerűen versenyez”** Ezt a szót profi, hivatásos sportolókra használták. Ha a

versenyző eltér a szabályoktól, akkor diszkvalifikálják (vö. I. Kor. 9:24-27).

2:6 „a fáradozó földműves” Pál három kimerítő foglalkozási példát hoz fel:

1. a katonák a parancsnokukért harcolnak
2. a sportolók a szabályok keretein belül küzdenek, hogy elnyerjék a koronát
3. a földművesek keményen dolgoznak, hogy részesülhessenek a veteményük gyümölcséből

Mind a három magában foglalja az odaszántságot, az erőfeszítést, a türelmet és a szenvedést! Mind megkapja a nekik járó jutalmat (vö. Péld. 27:18).

2:7 „gondolkozz azon, amit mondok” Ez JELENIDEJŰ AKTÍV FELSZÓLÍTÁS, ami az jelenti, hogy "folyamatosan odafigyelve gondold át". Figyeld meg a folyamatos játékot az emberi felelősség és az Isten kegyelmes gondviselése között.

■ **„mert az Úr megadja majd neked, hogy mindent megérts”** Az Úr a Szentlélek által megadja a megértést az Ő népének (Vö. János 14:16; 16:13). Lehetséges, hogy a Jeremiás 31:31-34 új szövetségére utal (főleg a 33-34. vers).

Ez azonban nem utal egy kifejezett, teljes körű tudásra az élet minden terültén, hanem az evangélium ismeretének és annak tanításának egy teljes, kimerítő ismeretére. A Lélek minden tudással, ismerettel felruházza a hívőket, ami csak szükséges az Istenért való élethez.

SZÖVEG: 2:8-13
8Emlékezz arra, hogy Jézus Krisztus, aki Dávid utóda, feltámadt a halottak közül. Erről
szól az én evangéliumom, 9amelyért még bilincseket is viselek, mint egy gonosztevő. Az Isten
igéje viszont nincs bilincsbe verve. 10Ezért tehát mindent elviselek a választottakért, hogy ők
is elnyerjék a Krisztus Jézusban való üdvösséget örök dicsőséggel. 11Igaz beszéd ez: Ha vele
együtt haltunk meg, vele együtt fogunk élni is. 12Ha tűrünk, vele együtt fogunk uralkodni is.
Ha megtagadjuk, ő is megtagad minket. 13Ha hűtlenek vagyunk, ő hű marad, mert ő magát
meg nem tagadhatja.

2:8 „Emlékezz arra” Ez egy JELENIDEJŰ AKTÍV FELSZÓLÍTÁS. Pál Timóteus memóriáját noszogatja számos alkalommal (vö. 1:3,4,5,6; 2:8,14). Ez alkalommal a Krisztológiával kapcsolatos tanokat hangsúlyoz.

■ **„Jézus Krisztus feltámadt a halottak közül”** Ez egy BEFEJEZETT PASSZÍV MELLÉKNÉVI IGENÉV, ami azt feltételezi, hogy Jézust az Atya támasztotta fel, és hogy Ő marad a feltámadt Isten. Jézus feltámadása volt a jel, hogy az Atya teljes mértékben elfogadta a Fiú földi munkáját, tanítását és bűnért való áldozatát. Jézus feltámadása egyike a kereszténység központi tartóoszlopainak (vö. I. Kor. 15).

Jézus feltámadása Péter és Pál korai prédikációinak (*kerygma*) is beépült része volt az Apcselben, ami megmutatja a gyakran ismételgetett fő igazságait az evangéliumnak a korai egyházban.

1. A messiásnak szenvednie kell
2. Jézus ÓSZ-i próféciákat töltött be
3. A Lélek új korszaka Jézusban jött el
4. Jézus bűnösökért halt meg, ami Isten előre elrendelt terve volt
5. Jézus feltámadt a halálból, és Isten jobb kezénél áll felmagasztalva
6. Jézus újra el fog jönni
7. Bárki, aki megbánással és hittel bízik Benne, megmenekül

■ **„Dávid utóda”** Ez az Ő valódi emberiességéről beszél (vö. Máté 1:1; Róma 1:3) és a próféciák

beteljesítéséről (vö. II. Sám. 7:14).

■ **„erről szól az én evangéliumom"** Pontosan ezek Pál szavai a Róma 2:16-ban, és a 16:25-ben is. Ez arra utal, hogy apostolként prédikálta az evangéliumot.

2:10 „elviselek" Ez "önként vállalt, aktív szilárd kitartást" jelent. Pál úgy döntött, hogy az evangélium szolgálatának terhe alatt marad másokért.

■ **„a választottakért"** Isten ismeri az Övéit (vö. Titusz 1:1; Jel. 13:8). Úgy tűnik, hogy ez azokra is utal, akik válaszoltak már, és azokra is, akik még nem válaszoltak (vö. Róma 11:25-26) az evangélium hívására.

■ **„hogy ők is elnyerjék … üdvösséget"** Ez az üdvösség csakis Krisztuson keresztül lehetséges az örök életre (vö. I. Thessz. 5:9; II. Thessz. 2:13-14).

■ **„örök dicsőséggel"** Az ÚSZ-i üdvösséget azzal lehet jellemezni, hogy az illetőt miből mentette meg és hogy mit kapott ezáltal.

A. Amitől meg lett megmentve
   1. bűn
   2. a Sátán és az ő démonainak hatalma
   3. hibák
   4. önbecsapás
B. Ami megadatott
   1. most már békében élhet Istennel
   2. most már van célja az életben
   3. most már van ajándéka a szolgálatra
   4. most már a Lélek által betöltött és vezérelt élete van
   5. jövőbeni beteljesülés
   6. jövőbeni otthon a mennyországban
   7. jövőbeni dicsőség Krisztussal
   8. jövőbeni uralkodás Krisztussal
   9. jövőbeni test, ami olyan lesz, mint Krisztusé

■ **„dicsőség"** Lásd a teljesebb jegyzetet az I. Tim. 1:17-ben

2:11 „ha" Ez az utolsó az öt "megbízható állítások" közül a Pásztori Levelekben (vö. I. Tim. 1:15; 3:1; 4:9; Titusz 3:8). Ez (11-13. versek) úgy tűnik, hogy egy hitvallásból vagy egy himnuszból való idézet.

1. négy "ha" mellékmondat (ELSŐTÍPUSÚ FELTÉTELES MONDATOK, 11,12,13 versek)
2. az első kettő pozitív; az utolsó kettő negatív
3. a harmadik és negyedik mellékmondatok egy sorral többet tartalmaznak

■ **„vele együtt haltunk meg"** Ez egyike a számos *syn* összetételnek a II. Timóteusban. A bibliai, alámerüléssel történő keresztség metaforájáról beszél (vö. Róma 6:1-11; Gal. 2:20). Pontosan ugyanez a forma csak a Márk 14:31-ben és a II. Kor. 7:3-ban fordul elő.

■ **„vele együtt fogunk élni is"** Ez egy másik nagyon ritka *syn* összetétel (Róma 6:8; II. Kor. 7:3). Ez a hívők bizonyosságára utal, ami a Jézussal fennálló kapcsolatukban van, nem csak hit által, hanem egy napon majd (minden nap) szemtől szemben.

Az első három "ha" mellékmondat JÖVŐIDŐBEN lévő IGÉKKEL végződik, ami némi eszkatalogikus (azaz végidei) hátteret feltételez. Az egész ÚSZ-ben megtalálható ugyanez a már-de-még-nem feszültség. Isten királysága már eljött (be lett vezetve) Jézusban, de még nem teljesedett

be. A hívők már nagyon sok aspektusát tapasztalták meg a Királyságnak, de vannak, amiket a Második Eljövetelre tartogat.

■ **„ha tűrünk”** Ez a nyelvtani szerkesztés (ELSŐTÍPUSÚ FELTÉTELES MONDAT) azt feltételezi, hogy a hívők ki fognak tartani.

KÜLÖNLEGES TÉMA: KITARTÁS

A bibliai tanokat, amik a keresztény élethez kapcsolódnak, nehéz megmagyarázni, mert tipikusan keleti ellentmondásos párokban lettek kifejezve. Ezek a párok egymásnak ellentmondónak tűnnek, mégis mind a kettő biblikus. A nyugati keresztények hajlamosak arra, hogy kiválasszák egyik igazságot, és a másikat lebecsméreljék vagy figyelmen kívül hagyják. Hadd illusztráljam ez egy kicsit:

1. Az üdvösség vajon egy kezdeti döntés, hogy bízunk Krisztusban, vagy egy élethosszat tartó tanítványság?
2. Az üdvösség vajon a szuverén Isten kegyelme általi kiválasztás, vagy az emberiség hite és megtérő válasza az isteni felajánlásra?
3. Az üdvösséget vajon lehetetlenség elveszíteni, ha már egyszer megnyertük, vagy szükséges a folyamatos buzgóság?

A kitartás szükségességének témája folyamatosan téma volt az egyháztörténelem folyamán. A probléma a nyilvánvalóan egymásnak ellentmondó ÚSZ-i igerészekkel kezdődik:

1. az üdvbizonyosságról szóló szövegek
   a. Jézus állításai (János 6:37; 10:28-29)
   b. Pál állításai (Róma 8:35-39; Ef. 1:13; 2:5,8-9; Fil. 1:6; 2:13; II. Thessz. 3:3; II. Tim. 1:12; 4:18)
   c. Péter állításai (I. Péter 1:4-5)
2. a kitartás szükségességéről szóló szövegek
   a. Jézus állításai (Máté 10:22; 13:1-9,24-30; 24:13; Márk 13:13; János 8:31; 15:4-10; Jel. 2:7,17,20; 3:5,12,21)
   b. Pál állításai (Róma 11:22; I. Kor. 15:2; II. Kor. 13:5; Gal. 1:6; 3:4; 5:4; 6:9; Fil. 2:12; 3:18-20; Kol. 1:23)
   c. a zsidókhoz írt levél szerzőjének állításai (2:1; 3:6,14; 4:14; 6:11)
   d. János állításai (I. János 2:6; II. János 9)
   e. az Atya állításai (Jel. 21:7)

A bibliai üdvösség a szuverén Háromegy Isten szeretetéből, irgalmából és kegyelméből fakad. Egy ember sem térhet meg a Lélek kezdeményezése nélkül (vö. János 6:44,65). Először jön az istenség, és eltervezi a menetrendet, de megköveteli, hogy az emberek hitben és megbánással válaszoljanak, kezdetben és folyamatosan is. Isten szövetséges kapcsolatban foglalkozik az emberiséggel. Vannak kiváltságok, <u>és</u> felelősségek is!

Az üdvösség minden embernek fel lett ajánlva. Jézus halála elbánt a bukott teremtés bűn problémájával. Isten biztosított egy utat, és azt szeretné, ha mindenki, aki az Ő képére lett teremtve, válaszoljon az Ő szeretetére és a Jézusban megnyilvánuló gondoskodására.

Ha szeretnél többet olvasni erről a témáról nem kálvinista szemszögből, akkor lásd:

1. Dale Moody: *The Word of Truth* (Az Igazság Igéje), Eerdmans kiadó, i981 (348-365. oldal)
2. Howard Marshall: *Kept by the Power of God* (Isten Hatalmától Megtartatva) Bethany Fellowship kiadó, 1969
3. Robert Shank: *Life in the Son* (Élet a Fiúban), Westcott kiadó, 1961

A Biblia két különböző problémát nevez meg ezen a területen: (1) az üdvbizonyosságot gyümölcstelen, önző élet élésére használni, és (2) azoknak a bátorítása, akik a szolgálatukban és személyes hitben küszködnek. A probléma az, hogy rossz csoportok a rossz üzenetet fogják, és teológiai rendszereket építenek limitált bibliai igerészekből. Néhány kereszténynek kétségbeesetten szüksége van az üdvbizonyosság üzenetére, míg másoknak szigorú

figyelmeztetésre! Te melyik csoportba tartozol?

2:12 „vele együtt fogunk uralkodni is” Ez egy újabb *syn* összetétel, amit itt és az I. kor. 4:8-ban találhatunk meg. Pál nagyon szereti ezeket az összetételeket. Az idő, a hely és a résztvevők ismeretlenek.

KÜLÖNLEGES TÉMA: AZ ISTEN KIRÁLYSÁGÁBAN VALÓ URALKODÁS

A Krisztussal való uralkodás fogalma része egy nagyobb teológiai kategóriának, amit "Isten Királyságának nevezünk”. Ez egy az ÓSZ-ből áthozott fogalom, miszerint Isten Izrael igazi királya (vö. I. Sám. 8:7). Szimbolikusan Ő uralkodott (I. Sám. 8:7; 10:17-19) Júda törzséből való leszármazott által (vö. I. Mózes 49:10) és Isai családja által (vö. II. Sám. 7).

Jézus a megígért betöltése az ÓSZ-i próféciának ami a Messiásról szólt. Ő bevezette Isten Királyságát a Bethlehembem történt testben megszületésével. Isten Királysága Jézus tanításának központi tartóoszlopává vált. A Királyság teljes mértékben eljött Benne (vö. Máté 10:7; 11:12; 12:28; Márk 1:15; Lukács 10:9,11; 11:20; 16:16; 17:20-21).

Bár a Királyság jövőbeli esemény (eszkatalogikus). Jelenidejű volt, de még nem teljesedett be teljesen (vö. Máté 6:10; 8:11; 16:28; 22:1-14; 26:29; Lukács 9:27; 11:2 13:29; 14:10-24; 22:16,18). Jézus az első alkalommal a szenvedő szolgaként jött el (vö. Ézs. 52:13-53:12); alázatosan (vö. Zak. 9:9) de Királyok Királyaként fog visszatérni (vö. Máté 2:2; 21:5; 27:11-14). Az "uralkodás" fogalma mindenképpen része ennek a "királyság" teológiának. Isten Jézus követőinek adta a királyságot (lásd Lukács 12:32).

A Krisztussal való uralkodásnak számos aspektusa van és számos kérdést vet fel:

1. Azok az igerészek, amik azt erősítik meg, hogy Isten a hívőknek adta a "királyságot" Krisztus által, utalnak-e "uralkodásra" (vö. Máté 5:3,10; Lukács 12:32)?
2. Jézus szavai, amiket az eredeti tanítványaihoz intézett az első századi zsidó szövegkörnyezetben utalnak-e arra, hogy azok minden hívőre vonatkoznak (vö. Máté 19:28; Lukács 22:28-32)?
3. Pál hangsúlyos üzenetei az ebben az életben való uralkodással kapcsolatban szemben állnak ezekkel a fenti igerészekkel, vagy kiegészítik azokat (vö. Róma 5:17; I. Kor. 4:8)?
4. Hogyan kapcsolódik egymáshoz a szenvedés és az uralkodás (vö. Róma 8:17; II. Tim. 2:11-12; I. Péter 4:13; Jel. 1:9)?
5. A Jelenések könyvének újra és újra feltűnő témája osztja a megdicsőült Krisztus uralkodását, de ez:
   a. földi, 5:10?
   b. ezeréves, 20:5,6?
   c. örök, 2:26; 3:21; 22:5 és Dániel 7:14,18,27?

■ **„ha megtagadjuk, ő is megtagad minket”** Ne feledd el, hogy ez az üldöztetés, kínzások és halál időszaka volt (vö. Máté 10:32-33; Lukács 9:26; I. Tim. 5:8; Titusz 1:16; II. Péter 2:1; Júdás 4).

2:13 „Ha hűtlenek vagyunk, ő hű marad” Ez a kifejezés nagyon meglepő. A FELTÉTELES MONDAT típusa még mindig ELSŐTÍPUSÚ (amit igaznak tételezünk fel); az ember itt HARMADIKTÍPUSÚ mondatot várna (ami lehetséges cselekményt jelent).

Milyen értelemben lesz hűtlen a hívő? Ez mit jelent?: (1) elbizonytalanodást az üldözés vagy a próbák idején; (2) a hamis tanítók követését; vagy (3) istentelen életstílust?

Lehetséges, hogy az ÓSZ-i fogalmat tükrözi vissza, amikor Isten hűséges volt Izrael folyamatos hűtlenkedése közben (vö. Mal. 3:6). Végső soron a hívők reménysége az Isten soha meg nem változó jellemében és ígéreteiben van. YHWH hűsége egy jól leíró/körbeíró titulus (V. Mózes 7:9; Ézs. 49:7; I. Kor. 1:9; 10:13; II. Kor. 1:18; I. Thessz. 5:24; II. Thessz. 3:3), ugyanúgy egy jellemvonás is (Zsolt 36:5; 40:10; 89:1,2,5,8; 92:2; 119:90; Zsid. 6:17-18; I. Péter 4:19), ami teljes

mértékben ki lett jelentve Krisztusban (Zsid. 6:13-20). Csak azért, mert egyesek elhagyták a hitet, az nem jelenti azt, hogy Isten is elhagyta őket! A szabad akarat minden szinten működik. Isten kegyelme és hűsége nincs veszélyben a hamis tanítók és az ő követőinek hűtlensége miatt!

SZÖVEG: 2:14-19

[14]Ezekre emlékeztesd, és az Isten színe előtt bizonyságot téve kérd őket: ne folytassanak haszontalan szóharcot a hallgatók romlására. [15]Igyekezz kipróbált emberként megállni az Isten előtt, mint olyan munkás, aki nem vall szégyent, hanem helyesen fejtegeti az igazság igéjét. [16]A szentségtörő, üres fecsegők elől pedig térj ki, mert egyre messzebb mennek az istentelenségben, [17]és szavuk úgy terjed, mint a rákos fekély. Közülük való Hümenaiosz és Filétosz, [18]akik az igazság kérdésében eltévelyedtek, amikor azt mondják, hogy a feltámadás már megtörtént, és ezzel feldúlják egyesek hitét. [19]Az Isten által vetett szilárd alap azonban megáll, amelynek a pecsétje ez: "Ismeri az Úr az övéit, és hagyja el a gonoszt mindenki, aki az Úr nevét vallja!"

2:14 „Ezekre” Ez utalhat a 11-13-as versekre vagy a 14-19-es versekre is.

■ **„emlékeztesd … őket”** Ez egy JELENIDEJŰ AKTÍV FELSZÓLÍTÁS. Lásd az 1:3 jegyzetét az "emlékezz" kifejezéssel kapcsolatban.

■

NASB	**„az Isten színe előtt bizonyságot téve kérd őket”**
NKJV	**„kérd őket az Úr előtt”**
TEV	**„figyelmeztesd őket Isten előtt”**
NJB	**„Isten nevében mondd meg nekik”**

Van egy görög kézirati változat az "Isten" (MSS א, C, F, G, I) és az "Úr" (MSS A, D) kifejezések között. Egy hasonló megfogalmazás, "Isten" tűnik fel a következő igehelyeken: 4:1; I. Tim. 5:4,21; így aztán valószínű, hogy a *Theos* az eredetileg használt fogalom. Mint ahogy oly sok ezek közül a változatok közül, ez sem jelent semmilyen jelentős teológiai különbséget.

Ez a szóösszetétel, *dia+marturomai*, ami azt jelenti, hogy "komolyan és ünnepélyesen kijelenteni valamit" (vö. Lukács 16:28; Apcsel 2:40; 8:25; 10:42; 18:5; 20:21,24; 23:11; 28:23; I. Tim. 5:21; II. Tim. 2:14; 4:1).

Timóteusnak kétféle módon kellett használnia hatalmát, mint Pál apostoli képviselője és mint Isten szószólója, hogy a hamis tanítókat az istenfélelemben felelősségre vonja, ne pedig a teológiai spekulációkat szóljon (vö. 14-26).

■ **„ne folytassanak haszontalan szóharcot”** Jelen volt a széthúzás (vö. 16. vers; I, Tim. 1:3-4; 4:7; 6:4,5,20; Titusz 3:9).

Figyelmezteti Timóteust, hogy ne bocsátkozzon a hamis tanítókkal teológiai beszélgetésekbe, számos ok miatt.

1. haszontalan volt, mert az elméjük érzéketlenné vált és megvakult volt (vö. 14. vers; I. Tim. 4:2; 6:5; Titusz 3:11)
2. más hívőket, akik hallják a beszélgetést, elbizonytalanodhatnak (vö. 14. és 18. vers; I. Tim. 6:20-21)
3. további istentelenségekhez vezethet (vö. 16. és 19. vers; I. Tim. 6:3)
4. úgy elterjed, mint az üszkösödés (vö. 17. vers)

■ **a hallgatók romlására”** A "romlás" az a görög kifejezés, amiből az angol katasztrófa szó származik. Szó szerint azt jelentette, hogy "megbuktatni/ledönteni".

2:15 „Igyekezz kipróbált emberként megállni” Ez egy AORISZT AKTÍV FELSZÓLÍTÁS, AORISZT AKTÍV FŐNÉVI IGENÉV. Ez az akaratlagos döntéshozatalra való felhívás (vö. Róma 6:13).

■ **„kipróbált”** Ez egy kohászati kifejezés, ami idiómává vált a következő fogalom kifejezésére: "tesztelni a célból, hogy elfogadható-e", egy olyan metafora, ami megerősíti, hogy valami eredeti-e (vö. I. Kor. 11:19; II. Kor. 10:18). Lásd a Különleges Témát az I. Tim. 6:9-ben.

■ **„Isten előtt”** Isten az, akinek kell jóvá kell hagynia tanításunkat, prédikálásunkat és életstílusunkat.

■ **„mint olyan munkás, aki nem vall szégyent”** A Lélektelen bibliatanítás és a Krisztusiatlan mindennapi élet miatt majd szégyenkezni fognak a hívők, mikor megállnak az Uruk előtt (vö. II. Kor. 5:10). Pált foglalkoztatta, hogy szégyellni fogja magát az Úr előtt, de nem az emberek előtt (vö. 1:8,12,16).

■ **„hanem helyesen fejtegeti”** Ez egy JELENIDEJŰ AKTÍV MELLÉKNÉVI IGENÉV, ami azt jelenti, hogy "egyenesen vágni". Ezt általában útépítéseknél, barázda szántásnál, vagy kőház építésnél használták (vö. Pál. 3:6; 11:5 a Szeptuagintában).

Ezt a kifejezést metaforikusan arra használták, hogy egyenes vonalat vágni. Isten Igéje egyenes (igaz) ösvény az igazságra. Az "egyenes" szó egy ÓSZ-i kifejezés, amit a "folyami nád" szóból származtatnak, amit arra használtak, hogy falaknak, utaknak, stb. az egyenességét megerősítsék vele. YHWH arra használta ezt a kifejezést, hogy a saját jellemét leírja vele. "Igaznak" vagy "helyesnek" fordítják (és használják az összes ehhez kapcsolódó formáját). Isten az a mérce vagy standard, ami által minden mást elbírálnak. Az apostoli igazság visszatükrözi Isten jellemét; az apostoli életstílus visszatükrözi Isten jellemét. A hamis tanítók mindkettőben megbuknak!

■ **„az igazság igéjét”** A következő igehelyeken az evangéliumra utal: Ef. 1:13; Kol. 1:5 és Jakab 1:18. Itt az apostoli igazságra utal, amit Pál prédikált és továbbadta Timóteusnak, amit az érett hívők elfogadtak és meg is éltek. Az apostoli prédikációk, tanítások és az ÚSZ-i levelek fejlődéséről egy nagyon jó könyv: William L. Bevins: *Birth of a New Testament* (Egy Új Szövetség Születése) (Union Baptist University, Carson City, TN). Lásd Különleges Téma: Igazság az I. Tim. 2:4-ben.

2:16 „a szentségtörő, üres fecsegők elől pedig térj ki” Ez egy JELENIDEJŰ MIDDLE FELSZÓLÍTÁS. Ez a Pásztori Levelekben az egyik fő téma (vö. I. Tim. 6:20; Titusz 3:9).

■ **„mert egyre messzebb mennek”** A hívőknek egyenes utat kell vágniuk az igazságosságra és az igazságra (vö. 2:15), de a hamis tanítók és azok követői az istentelenséghez és az önromboláshoz vezető utat vágnak (vö. 3:9,15).

2:17

NASB, NRSV	**„szavuk úgy terjed, m int a rákos fekély”**
NKJV	**„az üzenetük úgy el fog terjedni, mint a rák”**
TEV	**„az ilyen tanítás olyan mint egy kifakadt fekély, ami megeszi a húst”**
NJB	**„az ilyen fajta beszéd úgy terjeszti a romlást, mint az üszkösödés”**

Micsoda élénk képet fest ez a hamis tanítás hatásáról. Az eretnekség úgy terjed, mint a rák, még a hívők között is, és a következményei ugyan olyan borzalmasak, mint a metaforák (vö. I. Tim. 6:20-21).

■ **„Hümenaiosz”** Lásd az I. Tim. 1:20 jegyzetét.

■ **„Filétosz”** Ennek a személynek ez az egyetlen megemlítése az Úsz-ben.

2:18 „akik az igazság kérdésében eltévelyedtek” Ez szó szerint azt jelenti, hogy "eltéveszteni a célt", ami egy íjászati metafora (vö. I. Tim. 1:19; 4:1; 5:8; 6:10,21). A bűnre általában használt szó (*hamartia*) azt jelenti, hogy nem éri el a célt. Ez ennek az egész fejezetnek a hangsúlyos részéhez kapcsolódik, ami az egyenes ösvényt vágni fogalom (vö. 2:15-16). Isten "egyenes" (azaz egy héber metafora, ami a mérő nádat használja), ami egyet jelent a "helyes" vagy "igaz" kifejezéssel. Az Ő népének vissza kell tükröznie a jellemét, de ezek a hamis tanítók és azok követői tisztán és világosan bemutatták, hogy eltértek az apostoli igazságtól, és hogy elhagyták az egyenes ösvényt (azaz "az Utat", ami egy korai megnevezése volt a gyülekezetnek).

■ **„amikor azt mondják, hogy feltámadás már megtörtént”** Ez egy BEFEJEZETT AKTÍV FŐNÉVI IGENÉV (vö. I. Kor. 15:12). A lehetséges értelmezések a következők:

1. a görög dualizmus, ami elutasítja az örökkévalóság fizikai aspektusát
2. a görög filozófia, ami azt hangsúlyozza, hogy minden emberben van egy isteni szikra, ami a halálkor Istennel egyesül
3. a sadduceusi tagadása a fizikai halál utáni életnek
4. a feltámadás kizárólag Krisztusé volt
5. a feltámadás már megtörtént (vö. II. Thessz. 2:1-2)
6. a hívők az új életre való feltámadása az üdvösség pillanatában történik (vö. János 5:25; Róma 6:1-11; Kol. 2:12-13).

■

NASB	**„ezzel feldúlják egyesek hitét”**
NKJV	**„felforgatják egyesek hitét”**
NRSV, TEV	**„feldúlják egyesek hitét”**
NJB	**„néhány ember hitét feldúlják”**

Ez egy JELENIDEJŰ AKTÍV KIJELENTÉS, a "felborítani" (vö. János 2:15) vagy "feldúlni" szóból ered, amit metaforikusan a "felforgat" vagy a "megront" kifejezésre kezdtek használni (vö. Titusz 1:11 és következő helyeken ez az eredmény: I. Tim. 1:19; 6:21). Az, hogy pontosan ez mit jelent vagy mit sugall a hitehagyással kapcsolatban, az nem tudjuk biztosan, de minden bizonnyal szellemi katasztrófát! A Máté 7 szavai, "a gyümölcseiről ismeritek meg őket" (vö. 2:19) igazak!

A "hit" kifejezést három módon lehet értelmezni

1. az ember hite (tanok megfogalmazása) a kereszténységről
2. az ember kapcsolata Jézus Krisztussal
3. az ember életstílus-szerű istenfélelme, vagy Krisztusiassága

2:19 „az Isten által vetett szilárd alap” Isten népe, mint egy épület Krisztusra, mint az alapra építve, Pál egyik kedvenc metaforája (vö. I. Kor. 3:10; Ef. 2:20; I. Tim. 3:15). Ebben a szövegkörnyezetben ez Isten igazságára utal, ami szilárd és biztos marad, szemben a hamis tanítókkal. A hívők reménye Isten jellemében, az Ő megbízhatóságában és ígéreteiben van.

■ **„megáll”** Ez egy BEFEJEZETT AKTÍV KIJELENTÉS. A United Bible Societies *A Handbok on Paul's Letters to Timothy and Titus* (Kézikönyv Pál Timóteushoz és Tituszhoz Írt Leveleihez), 210. oldalán négy lehetőséget sorol fel, már ami ennek az "alapnak" az azonosítását jelenti.

1. Krisztus maga, a sarokkő (vö. Ézs. 28:16; Róma 9:33; I. Kor. 3:10-12)
2. a Krisztusról szóló üzenet (vö. Ef. 2:20)
3. az Egyház, Krisztus teste
4. az Igazság

■ **„melynek pecsétje ez”** Lehetséges, hogy ez egy párhuzam (1) azzal az ősi szokással, hogy a sarokkőre felvésték az épület célját, vagy (2) egy utalás a tulajdonost jelölő viasz pecsétre (vö. János 3:33; 6:27; Róma 4:11; 15:28; I. Kor. 9:2; II. Kor. 1:22; Ef. 1:13; 4:30; Jel. 7:3-8).

KÜLÖNLEGES TÉMA: PECSÉT

A pecsét egy ősi módja volt annak, hogy a következőket megmutassák vele:

1. igazság (vö. János 3:33)
2. tulajdonlás (vö. János 6:27; II. Tim. 2:19; Jel. 7:2-3)
3. biztonság vagy védelem (vö. I. Mózes 4:15; Máté 27:66; Róma 15:28; II. Kor. 1:22; Ef. 1:13; 4:30)
4. annak is lehet a jele, hogy megmutassa Isten egy megígért ajándékának a valóságát (vö. Róma 4:11 és I. Kor. 9:2)

■ **„ismeri az Úr az övéit"** Lehetséges, hogy ez egy utalás a IV. Mózes 16:5-re a Szeptuagintából, ahol egy olyan történelmi háttér állt fent, ahol pártoskodások és széthúzások voltak jelen, ugyanúgy, mint a János 10:14,27-ben.

■ **„hagyja el a gonoszt mindenki"** Ez egy AORISZT AKTÍV FELSZÓLÍTÁS. Lehetséges, hogy ez egy utalás a IV. Mózes 16:26-27-re a Septuagintából. A szövegkörnyezetben ez nyilvánvalóan az istentelen hamis tanítókra és azok követőire utal.

■ **„aki az Úr nevét vallja"** Lehetséges, hogy ez céltudatosan kétértelmű. Az "Úr" kifejezés YHWH-ra vagy Jézusra utal? Az ÓSZ-ben YHWH nevét hívni a dicsőítés metaforája volt. Az ÚSZ-i szerző átveszi a "nevét" kifejezés használatát, mint egy módot a következők kifejezésére: (1) Jézus istenségének megerősítése; (2) Üdvözítőként és Mesterként való elfogadása; (3) azt sugallja, hogy a Nevét hívni a célból, hogy felülmúljuk az Ő cselekedeteit és jellemét a mindennapi életben (ugyanúgy utalhat dicsőítési alkalmakra is).

Ez egy JELENIDEJŰ AKTÍV FELSZÓLÍTÁS, ami azokra utal, akik továbbra is azt vallják, hogy kapcsolatban vannak Jézussal. A héberben a név egy módja volt annak, hogy az illető jellemét megerősítsék. Ha a hívők segítségül hívják Jézus nevét, hogy megmeneküljenek, és hogy visszatükrözzék az Ő nevét, mint az Ő követői, akkor hinniük kell és úgy is kell élniük, mint ahogyan Ő!

KÜLÖNLEGES TÉMA: AZ ÚR NEVE

Ez egy általános ÚSZ-i kifejezés volt, ami a személyes jelenlétet és aktív hatalmat jelöl a Háromegy Isten részéről az egyházban. Ez nem egy mágikus formula volt, hanem Isten jellemére való figyelemfelhívás.

Ez a kifejezés gyakran Jézusra mint Úrra utal (vö. Fil. 2:11)

1. a keresztség alkalmával történő hitvallás a Jézusba vetett bizalmáról (vö. Róma 10:9-13; Apcsel 2:38; 8:12,16; 10:48; 19:5; 22:16; I. Kor. 1:13,15; Jakab 2:7)
2. ördögűzésnél (vö. Máté 7:22; Márk 9:38; Lukács 9:49; 10:17; Apcsel 19:13)
3. gyógyításnál (vö. Apcsel 3:6,16; 4:10; 9:34; Jakab 5:14)
4. szolgálatban (vö. Máté 10:42; 18:5; Lukács 9:48)
5. a gyülekezeti fegyelmezés során (vö. máté 18:15-20)
6. a pogányoknak való prédikálás során (vö. Lukács 24:47; Apcsel 9:15; 15:17; Róma 1:5)
7. imádságban (vö. János 14:13-14; 15:2,16; 16:23; I. Kor. 1:2)
8. a kereszténységre való utalás egy módja volt (vö. Apcsel 26:9; I. Kor. 1:10; II. Tim. 2:19; Jakab 2:7; I. Péter 4:14)

Bármi, amit teszünk, legyen az igehírdetés, szolgálat, segítség, gyógyítás ördögűzés, stb. az Ő jellemében, az Ő hatalmában, az Ő gondviselése által tegyük – az Ő nevében!

SZÖVEG: 2:20-26

[20]Egy nagy házban pedig nemcsak arany- és ezüstedények vannak, hanem fa- és cserépedények is; amazokat megbecsülik, emezek pedig közönséges használatra valók. [21]Ha tehát valaki megtisztítja magát ezektől, megbecsült, megszentelt edény lesz, az Úrnak is hasznos, és minden jó cselekedetre alkalmas. [22]Az ifjúkori kívánságot pedig kerüld! Törekedj viszont az igazságra, a hitre, a szeretetre, a békességre azokkal együtt, akik tiszta szívből hívják segítségül az Urat. [23]Az ostoba és éretlen vitatkozások elől térj ki, tudva, hogy ezek viszálykodást szülnek. [24]De az Úr szolgája ne viszálykodjék, hanem legyen barátságos mindenkihez, tanításra alkalmas és türelmes, [25]aki szelídséggel neveli az ellenszegülőket, hátha az Isten megadja nekik egyszer, hogy megtérve megismerjék az igazságot, [26]és felocsúdjanak az ördög csapdájából, aki foglyul ejtette őket, hogy akaratát teljesítsék.

2:20 „a nagy házban" A közvetlen szövegkörnyezet erőteljesen azt sugallja, hogy ez a metafora a gyülekezetre vonatkozik (vö. János 14:2).

■ **„amazokat megbecsülik, emezek pedig közönséges használatra valók"** Néhányan úgy látják, hogy ez különböző tehetségeknek, jellemvonásoknak és ajándékoknak a leírása (vö. Róma 9:19-24; I. Kor. 12:12-31), amikkel a hívők rendelkeznek, mások viszont úgy látják, hogy ez a 22-23-as versekben leírt bajkeverőkre vonatkozik.

2:21 „ha tehát valaki megtisztítja magát ezektől" Ez egy HARMADIK TÍPUSÚ FELTÉTELES MONDAT, ami feltételezi a lehetséges cselekedetet, de tartalmaz némi előre be nem látható következményt, vagy a személy akaratlagos tetteit. A "megtisztít" kifejezés egy AORISZT AKTÍV KÖTŐMÓD, ami lehetséges, hogy a megtéréshez kapcsolódik, vagy a hamis tanítók követéséből való visszatéréshez. Az összetett kifejezés, *ek+kathairó*, csak itt fordul elő, és az I. Kor. 5:7-ben. A hívők dönthetnek arról, hogy hasznosan részt vesznek-e a Királyság munkájában.

■ **„megszentelt"** Ez egy BEFEJEZETT PASSZÍV MELLÉKNÉVI IGENÉV, ami számos dolgot feltételez: (1) a múltban már megszenteltettek, és ez az állapot folytatódik (BEFEJEZETT IDŐ); (2) Isten által szenteltettek meg (FÜGGŐ BESZÉD).

Figyeld meg annak az illetőnek az állapotát, aki úgy dönt, hogy megtisztítja magát, aztán pedig Isten tettét. A megszentelés mind isteni mind emberi cselekedet. Ez a minta jellemzi az összes cselekedetet, amivel Isten a szövetséges kapcsolatban az emberekkel törődik. Midig Ő kezdeményez, és szabja meg a folyamat tervét, de az emberiségnek helyes módon kell folytatnia és válaszolnia.

KÜLÖNLEGES TÉMA: MEGSZENTELŐDÉS

Az ÚSZ megerősíti, hogy amikor a bűnösök megtérnek Jézushoz megbánással és hittel, azonnal megigazulnak és megszentelődnek. Ez lesz a Krisztusban lévő új helyzetük. Az Ő igazsága nekik tulajdoníttatott. Igaznak és szentnek lettek kijelentve (Isten törvényszéki cselekedete).

De az ÚSZ arra is biztatja a hívőket, hogy igyekezzenek szentek lenni vagy hogy megszentelődjenek. Ez egyszerre egy teológiai helyzet, a Jézus Krisztus elvégzett munkájában, mind pedig egy elhívás arra, hogy Krisztushoz hasonlóak legyenek mind hozzáállásban mind pedig a minden napi cselekedetekben. Ugyanúgy, ahogy az üdvösség egy ingyen ajándék és egy mindent megérő életstílus, ugyanúgy a megszentelődés is az.

Kezdeti Válaszreakció	Folyamatos Krisztusiasság
Apcsel 20:32; 26:18	Róma 6:19
Róma 15:16	II. Korinthus 7:14,18,27I.
I. Korinthus 1:2-3; 6:11	Thesszalonika 3:13; 4:3-4,7; 5:23
II. Thesszalonika 2:13	I. Timóteus 2:15
Zsidók 2:11; 10:10,14; 13:12	II. Timóteus 2:21
I. Péter 1:1	Zsidók 12:14
	I. Péter 1:15-16

■ **„az Úrnak is hasznos”** Ez az a görög kifejezés, amiből az angol "despota", zsarnok, kényúr szó származik. Rabszolga tulajdonosra utal (24. vers), akinek teljes hatalma van valaki más felett (vö. I. Tim. 6:1-2; Titusz 2:9; I. Pét. 2:18).

Azok a hívők, akik megtisztítják magukat, hasznosak Isten számára. A hamis tanítók nem hasznosak!

■ **„minden jócselekedetre alkalmas”** Ez egy újabb BEFEJEZETT MIDDLE vagy PASSZÍV MELLÉKNÉVI IGENÉV. Ezt az igét csak itt és az I. Kor. 2:9-ben találhatjuk meg, amikor is az Ézsaiásból idéz (azaz a 64:4-et és a 65:17-et). A jócselekedetek nem tesznek minket Isten előtt elfogadhatóvá vagy nem visznek oda Istenhez, de ha már egyszer találkoztunk vele Krisztusban, akkor azok már ennek az elvárható következményei (vö. Ef. 2:10; Jakab 2:14-26)! Mi olyan emberek vagyok, akik a Krisztushoz való hasonlóságra lettünk teremtve, Isten képmásának helyreállítása, ami a bűnbeesésnél elveszett az I. Mózes 3-ban. A hívők istenfélő élete bizonyítja az üdvösségét, és másokat is Krisztushoz vonz. Lásd Különleges Téma: Bűnök és Erények az ÚSZ-ben az I. Tim. 1:9-ben.

2:22 „az ifjúkori kívánságokat” Az élet minden korszakának megvannak a sajátos kísértései (vö. Préd. 3:1-8; 11:10; 12:1-8).

■

NASB, NKJV	**„kerüld … törekedj”**
NRSV	**„menekülj … űzd”**
TEV	**„őrizkedj … küzdj”**
NJB	**„fordulj el el … koncentrálj rá”**

Ezek mind JELENIDEJŰ AKTÍV FELSZÓLÍTÁSOK. A hívőknek folyamatosan ki kell mutatniuk Isten megszentelését (vö. I. Tim. 6:11).

■ **„igazságra, a hitre, a szeretetre, a békességre”** Ezek mind a háromegy Isten jellemvonásai, amiket az Ő népének is ki kell fejleszteni és meg kell azt mutatnia a külvilág felé (vö. I. Tim. 1:5,14). Az "igazságossággal" kapcsolatban lásd a Különleges Témát a Titusz 2:13-ban.

■ **„akik tiszta szívből hívják segítségül az Urat”** Ez egy JELENIDEJŰ AKTÍV MELLÉKNÉVI IGENÉV, ami folyamatos cselekményt sejtet. A Jóel 2:32-ben, az Apcsel 2:21-ben és a Róma 10:9-13-ban ez a kifejezés úgy tűnik, hogy egy kezdeti válaszreakcióra utal, de ebben a szövegkörnyezetben ez azokra a hívőkre utal, akik az éretté válás útján vannak. A céltudatos és folyamatos asszociációnk az érett keresztényekre egy titka a hűséges, örömteli és békességgel teljes keresztény életnek. Lásd Különleges Téma: A Szív az I. Tim. 1:5-ben.

2:23 „az ostoba” Ez a kifejezés utalhat a héber/arám kifejezésre, ami azt jelenti, hogy az

"érzéketlen gonosz" (azaz *raca*, vö. Máté 5:22).

■ **„éretlen”** Ez az a kifejezés, amit a gyermekek oktatására használtak az ALPHA PRIVATIVE használatával. Pál gyakran használta azokat a kifejezéseket, amik nincsenek tagadó formában, és azok különböző formáit is a Pásztori Levelekben (vö. I. Tim. 1:20; II. Tim. 2:25; 3:16; Titusz 2:12). Ezek a hamis tanítók értelem és képzés nélkül valóak; ez céltudatos és tudatos döntés! Csak annyit akarnak tenni, hogy vitatkozzanak és a nem lényeges dolgokról spekuláljanak (vö. I. Tim. 1:4; 4:7; 6:4; II. Tim. 2:14; 4:4; Titusz 1:14; 3:9). Ez a fajta arrogáns vitatkozás folyamatosan újra és újra le lett leplezve a Pásztori Levelekben.

■ **„térj ki”** Timóteusnak meg lett parancsolva, hogy folyamatosan kerülje ki a hamis tanítók buta vitatkozásait és spekulációit (JELENIDEJŰ MIDDLE FELSZÓLÍTÁS).

2:24-25 Itt van egy lista, amit a hívőknek meg kellene tenniük, hogy segítsenek azoknak, "akik be lettek csapva", hogy visszatérjenek az Úrhoz:

1. ne legyen vitatkozó hajlamú (vö. I. Tim. 3:3; Titusz 3:9)
2. legyenek kedvesek mindenkihez (vö. Titusz 3:2)
3. tudjon tanítani (vö. I. Tim. 3:2; Titusz 1:7)
4. legyen türelmes, amikor igazságtalanul bánnak vele (más kifejezésekkel, de párhuzamos a következő igeversekkel: I. Tim. 3:3; 6:11; II. Tim. 3:10; Titusz 2:2)
5. legyen gyengéd a helyreigazításban (vö. I. Tim. 3:3; Titusz 3:2)

Nyilvánvaló, hogy Pál a vezetők szükséges jellemvonásaira utal itt (vö. I. Tim. 3) továbbá azokra a jellemvonásokra, amiknek minden hívőben meg kell hogy legyenek (vö. Titusz 3:1-3).

2:25 „az ellenszegülőket” Ez JELENIDEJŰ MIDDLE MELLÉKNÉVI IGENÉV (azaz azok, akik folyamatosan tudatosan ellentmondanak az Apostoli igazságnak és etikának).

■ **„hátha az Isten megadja nekik egyszer, hogy megtérve”** A "ha" vagy "hátha" szócska nincs benne a görög szövegben, de az AORISZT AKTÍV KÖTŐMÓD az tételezi fel, hogy ez egy HARMADIKTÍPUSÚ FELTÉTELES MODAT.

Az a teológiai téma, ami a kifejezéshez kötődik, az Isten szuverenitásának kapcsolódása az üdvösséghez, szemben emberi szabad akarattal. A hit és a megtérés (vö. Márk 1:15; Apcsel 3:16,19; 20:21) emberi válaszreakció vagy pedig Istentől való ajándék? Vannak olyan szövegrészek, amik erősen azt sugallják, hogy ezek Istentől jövő ajándékok (vö. Apcsel 5:31; 11:18; Róma 2:4). Mivel hiszem, hogy a teljes Írás ihletett (vö. II. Tim. 3:16) így az összes olyan igerészt össze kell hasonlítani, amik csak az adott teológiai témához kapcsolódnak, és nem szabad megadni magunkat a szövegbizonyítás módszerének. Nyilvánvaló, hogy az egy igaz Isten az irányítása alatt tart mindent! De úgy döntött, hogy az Ő legmagasabb rangú teremtményével a szövetség eszközével tart kapcsolatot. Mindig Isten az, aki kezdeményez és megszabja az elvégezendő dolgok sorrendjét, de az emberiségnek kötelessége válaszolnia és folyamatosan kell válaszolnia. Ez soha nem egy vagy/vagy kérdés. Ez mindig egy mindkettő/és fajta kapcsolat. Lásd Különleges Téma: Szövetség a 2:1-ben.

KÜLÖNLEGES TÉMA: MEGTÉRÉS

A megtérés (hittel társulva) egy szövetséges feltétel volt mind az Ószövetségben (*Nacham*, BDB 636, pl. 13:12; 32:12,14; *Shuv*, BDB 996, pl. I. Kir. 8:47; Ezék. 14:6; 18:30) mind az Újszövetségben.

1. Keresztelő János (Máté 3:2; Márk 1:4; Lukács 3:3,8)
2. Jézus (Máté 4:17; Márk 1:15; Lukács 5:32; 13:3,5; 15:7; 17:3)
3. Péter (Apcsel 2:38; 3:19; 8:22; 11:18; II. Péter 3:9)
4. Pál (Apcsel 13:24; 17:30; 20:21; 26:20; Róma 2:4; II. Kor. 2:9-10)

De mi is a megbánás? Szomorúság? A bűnök beszüntetése? Az ÚSZ-ben található legjobb fejezet ahhoz, hogy megértsük ennek a fogalomnak az összes különböző mellékjelentését az a II. Korinthus 7:8-11, ahol három kapcsolódó de különböző görög kifejezést használ.

1. "megszomorodás" (*lupé*, vö. 8. vers [kétszer], 9. vers [háromszor], 10. vers [kétszer], 11. vers). Ez gyászt vagy mély bánatot jelent, és teológiailag semleges mellékjelentéssel bír.
2. "megtérés" (*metanoeó*, vö. 9. és 10. vers). Ez egy szóösszetétel az "utána" és az "értelem" szavakból, ami egy megújult értelmet, egy újfajta gondolkodásmódot, egy újfajta hozzáállást sejtet az élet és Isten felé. Ez a valódi megtérés.
3. "megbánni" (metamelomai, vö. 8. vers [kétszer], 10. vers). Ez egy szóösszetétel az "utána" és az "aggodalom" szavakból. Júdásra használja a Máté 27:3 és Ézsaura a Zsidók 12:16-17. Azt a bánatot fejezi ki, amit a következmények miatt érez, nem pedig a cselekedet miatt.

A megtérés és a hit megkövetelt szövetséges cselekedetek voltak (vö. Márk 1:15; Apcsel 2:38,41; 3:16,19; 20:21). Vannak olyan szövegrészek, amik azt feltételezik, hogy Isten adja a megtérést (vö. Apcsel 5:31; 11:18; II. Tim. 2:25). De a legtöbb szöveg ezt úgy látja, mint egy szükségszerű, emberi szövetséges válaszreakció Isten ajánlatára, ami az ingyen üdvösség.

Mind a héber mind a Görög kifejezések definíciója szükséges ahhoz, hogy megérthessük a megtérés teljes értelmét. A héber a "cselekedet megváltozását" követeli meg, míg a görög az "értelem megváltozását" követeli. A megtért ember új értelmet és új szívet kap. Másképp gondolkodik és másképp él. Ahelyett, hogy azt kérdezné, "Mi a hasznom ebből?" most már az a kérdés, hogy "Mi az Isten akarata?" A megtérés nem egy érzelem, ami lassan elhalványul, vagy egy teljes bűnnélküliség, hanem egy új kapcsolat az Szenttel, ami átformálja a hívőt fokozatosan egy szent emberré.

■ **„megismerjék az igazságot”** Az igazságra (*alétheia*) és a teljes ismeretre (*epignósis*) vezető út nem a (1) zsidó családfákban vagy a (2) gnosztikus spekulációkban található, hanem Jézus Krisztus evangéliumában (vö. 3:7; I. Tim. 2:4; Titusz 1:1). Lásd Különleges Téma: Igazság az I. Tim. 2:4-ben.

2:26 „felocsúdjanak” Ez egy AORISZT AKTÍV KÖTŐMÓD összetett formában (*ana* + *néphó*) a *néphalios* ("légy józan") kifejezés használatával, amit metaforikusan arra használtak, hogy "légy éber" (vö. I. Tim. 3:2,11; Titusz 2:2).

■ **„aki foglyuk ejtette őket”** Ez egy BEFEJEZETT PASSZÍV MELLÉKNÉVI IGENÉV az "elkapni" + "élve" kifejezésekből, amit az állatok vadászatára használtak. Itt arra használják, hogy börtönbe zárnak valakit vagy háborúban rabul ejtenek valakit. A MŰVELTETŐ SZERKEZET és a közvetlen szövegkörnyezet megmutatja, hogy a Sátán a műveltető és a hamis tanítók és azok követői a bebörtönzöttek! Ahogy az evangélium is megfogja az embereket (vö. Lukács 5:10) ugyanúgy a gonosz is (vö. I. Tim. 3:7).

A személyes névmásokhoz kapcsolódva van egy egyfajta kettős értelme. A legtöbb angol fordítás azt feltételezi, hogy mind a kettő az ördögre utal. Valóban lehetséges, hogy az utóbbi az Isten akaratára utal, hogy ezek a megtévesztettek visszatérjenek hozzá (vö. 25. vers).

MEGVITATANDÓ KÉRDÉSEK

Ez egy tanulmányozást elősegítő kommentár, ami azt jelenti, hogy te magad vagy a felelős a saját Biblia értelmezésedért. Mindannyian abban a fényben kell járnunk, ami megadatott. Te, a Biblia és a Szentlélek vagytok az elsődlegesek az értelmezésben. Ne mondj le erről egy kommentátor miatt sem.

Ezek a megvitatandó kérdések azért vannak, hogy segítsenek átgondolni a könyv ezen részének főbb témáit. Gondolat-ébresztő szándékuk van, nem pedig definiáló.

1. Mi a pásztor alapvető célja?
2. A szenvedés miért része a kereszténységnek?
3. A feltámadás miért annyira központi része a keresztény hitnek?
4. A 12b vers mire utal? Mit jelent?
5. Hogyan kell Timóreusnak a hamis tanítókkal bánnia?
6. A 15. vers miért annyira fontos az összes kereszténynek?
7. Isten adja az embereknek a megtérést? Ha igen, akkor csak bizonyos embereknek, vagy mindenkinek?
8. Mind mondanak, ki ejtette foglyul a hamis tanítókat és azok követőit? Hogyan menekülhetnek meg?

II. TIMÓTEUS 3

MODERN FORDITÁSOK BEKEZDÉSI FELOSZTÁSAI

UBS[4]	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Az Emberek Jelleme az Utolsó Napokban	Veszélyes Idők és Veszélyes Emberek	A pásztor és a Nyáj (2:14-4:5)	Az Utolsó Idők	Az Utolsó Idők Veszélyei
		2:20-3:9		
3:1-9	3:1-9		3:1-9	3:1-5
				3:6-9
Az Utolsó Utasítás Timóteus Számára (3:10-4:8)	Az Isten Embere és az Isten Szava		Utolsó Utasítások	
3:10-17	3:10-17	3:10-4:5	3:10-4:5	3:10-13
				3:14-17

HARMADIK OLVASÁSI CIKLUS (az "Útmutató a Helyes Bibliaolvasáshoz"-ból)
KÖVETVE AZ EREDETI SZERZŐ SZÁNDÉKÁT A BEKEZDÉSEK SZINTJÉN

Ez egy tanulmányozást elősegítő kommentár, ami azt jelenti, hogy te magad vagy a felelős a saját Bibliaértelmezésedért. Mindannyian abban a fényben kell járnunk, ami megadatott. Te, a Biblia és a Szentlélek vagytok az elsődlegesek az értelmezésben. Ne mondj le erről egy kommentátor miatt sem.

Együltödben olvasd el az első részt. Azonosítsd a témákat. Hasonlítsd össze a te témafelosztásaidat az öt különböző fordítással. A bekezdések nem ihletettek, de mindenképp kulcsfontosságúak az eredeti szerző szándékainak azonosításához, ami az értelmezés szíve. Minden bekezdésnek egy és csak egy témája van.

1. Első bekezdés
2. Második bekezdés
3. Harmadik bekezdés
4. Stb.

SZÓ ÉS KIFEJEZÉSTANULMÁNY

SZÖVEG: 3:1-9
1Azt pedig tudd meg, hogy az utolsó napokban nehéz idők jönnek. 2Az emberek ugyanis
önzők, pénzsóvárak lesznek, dicsekvők, gőgösek, istenkáromlók, szüleikkel szemben
engedetlenek, hálátlanok, szentségtelenek; 3szeretetlenek, kérlelhetetlenek, rágalmazók,
mértéktelenek, féktelenek, jóra nem hajlandók, 4árulók, vakmerők, felfuvalkodottak, akik
inkább az élvezeteket szeretik, mint az Istent. 5Az ilyenek a kegyesség látszatát megőrzik
ugyan, de annak az erejét megtagadják. Fordulj el tehát ezektől. 6Mert ezek közül valók
azok, akik belopakodnak a házakba, és rabul ejtik a bűnökkel terhelt és sokféle vágytól űzött
asszonykákat. 7Ezek mindig tanulnak, de az igazságot sohasem ismerik meg. 8Ahogyan
Jannész és Jambrész ellenszegültek Mózesnek, úgy álltak ellent az igazságnak ezek a

megromlott értelmű, hit szempontjából megbízhatatlan emberek is. [9]De nem jutnak messzire, mert esztelenségük nyilvánvaló lesz mindenki előtt, mint ahogy amazoké is az lett.

3:1 „az utolsó napokban" Ez arra az átfedésre utal, ami a két zsidó korszak között van. Lásd Különleges Téma az I. Tim. 6:17-ben. Most vannak az utolsó napok (vö. Apcsel 2:16-17; Zsid. 1:2; I. Pét. 1:20; 4:7; I. János 2:18).

■ **„nehéz idők jönnek"** Ez az új korszak "szülési fájásaira" utal (vö. Máté 24; Márk 8:13; Lukács 21; Róma 8:22; I. Tim. 4:1).

Sok vita szólt már a biblia kommentátorok és a teológusok között arról, hogy milyen állapotban lesz az emberi kormány, mikor az Úr visszatér. Néhányan azt mondják, hogy az evangélium hatalma és a Lélek munkája az emberi társadalmat jobbá fogja tenni (postmillanizmus). Mások azt mondják, hogy az ÓSZ és az ÚSZ katasztrofális véget jelez előre az emberi történelemre nézve (premillenizmus és amillenizmus).

A II. Thessz. 2-ben Pál tárgyalja azt, hogy "emberek törvény nélkül valók" lesznek, és megjövendöli a növekedő gonoszságot és lázadást, ugyanúgy, ahogy az I. Tim. 4 és a II. Tim. 3 is. Jézus el fog jönni, hogy helyreállítsa a rendet és az igazságosságot.

3:2 „önzők" Lázadásról szóló hasonló listát a Róma 1:28-32-ben találhatsz. Ez a bizonyos jellemvonás az emberi lázadás lényege. Ez egy összetett szó: szeretet (*philos*) + önmaga (*auto*) (vö. Fil. 2:21).

■ **„pénzsóvárak"** Lásd az I. Tim. 3:3 és a 6:10 jegyzetét.

■ **„dicsekvők"** Ez az emberi büszkeséget és az önmagukban való magabiztosságot jellemzi (vö. Róma 1:30; Jakab 4:16; I. János 2:16).

■ **„gőgösek"** Ez olyasvalakit ír le, aki azt gondolja önmagáról, hogy ő feljebbvaló és ezt szavakkal és tettekkel ki is fejezi (vö. Lukács 1:51; Róma 1:30; Jakab 4:6; I. Péter 5:5). A görög kifejezés a *huperéphanos*. Lásd Különleges Téma: Hogyan Használja Pál a Huper Szót és Annak Szóösszetételeit az I. Tim. 1:14-ben.

■

NASB	**„istenkáromlók"**
NKJV	**„istent gyalázók"**
NRSV	**„gyalázkodók"**
TEV	**„inzultálók lesznek"**
NJB	**„gorombák"**

Ez szó szerint azt jelenti, hogy "istenkáromlók". Nem tudjuk biztosan, hogy ki ellen szólnak (1) Isten/Krisztus ellen (vö. I. Tim. 1:13,20; 6:1; Jel. 16:11,21); (2) angyalok ellen (vö. II. Péter 2:10-12) vagy (3) más emberek ellen (vö. I. Tim. 6:4; Titusz 3:2; I. Péter 4:4).

■ **„szüleikkel szemben engedetlenek"** Lehetséges, hogy ez a Tízparancsolatra utal (vö. II. Mózes 20:12). A zsidók számára az erős család jelentette a stabil társadalmat ("Napjaid száma hosszú lesz a földön"). A rámenős/tolakodó jellem mindig megsebzi a személyek közötti kapcsolatot a családban, a gyülekezetben, a munkahelyen, stb.

■ **„hálátlanok"** Ez a kegyelem kifejezés, de negatív elöljárószóval. Ezen a listán szereplő szavak közül több is negatív elöljárószóval szerepel, az ALPHA PRIVATIVE használatával. Ezek hálátlanok, énközpontúak, bomlasztó emberek.

■ **„szentségtelenek”** Ez a kifejezés a *hosios* szó negatív elöljárószóval, ami olyasvalakire utalt, aki megtartotta Isten törvényeit, így aztán azt gondolta magáról, hogy ő kegyes vagy jámbor (vö. Titusz 1:8) és tiszta (vö. I. Tim. 2:8). A *hosios* kifejezést arra használták, hogy leírják vele Jézust az Apcsel 2:27-ben, a 13:35-ben (a Zsolt. 16-ból való idézet). A Zsid. 7:26-ban ez Jézus, a mi Főpapunk egyik tulajdonsága. Pál arra használja, hogy leírja vele a saját maga cselekedeteit más hívők felé a Thesszalonika beliekhez írt levelében (vö. I. Thessz. 2:10).

3:3
NASB, NKJV **„szeretetlenek”**
NRSV **„embertelenek”**
TEV **„gorombák lesznek”**
NJB **„szívtelenek”**

Ez az görög kifejezés, ami a természetes vonzódást jelenti, de negatív elöljárószóval (vö. Róma 1:31). Ez arra utalt, hogy hiányzott belőlük az emberi vagy a családias szeretet.

■
NASB **„kérlelhetetlenek”**
NKJV **„meg nem bocsátóak”**
NRSV **„engesztelhetetlenek”**
TEV **„irgalmatlanok”**
NJB **„hajthatatlanok”**

Ez az a görög kifejezés, ami azt jelentette, hogy szövetséget kötni, de negatív elöljárószóval (vö. Róma 1:31). Olyan emberekre utal, akik nem hajlandóak helyrehozni vagy rendbe hozni a kapcsolataikat.

■ **„rágalmazók”** Ez a görög "rágalmazók" kifejezés (*diaboloi*) (az angol fordítás egy rokonértelmű szót használ, ezért emeli ki itt, hogy mi volt az eredetileg használt szó – a ford. megjegy.), ami a Sátánra (a héberben) vagy az Ördögre (a görögben) használt kifejezés. Lásd az I. Tim. 3:11 jegyzetét.

■
NASB, NKJV **„mértéktelenek”**
NRSV, NJB **„kicsapongóak”**
TEV **„erőszakosak”**

Ez a görög *kratos* kifejezés, aminek az a jelentése, hogy "erő, hatalom, képesség", de negatív elöljárószóval. Ezekből az emberből hiányzik az önmegtartóztatás (vö. Máté 23:25; I.Kor. 7:5).

■ **„féktelenek”** Ez az a görög kifejezés, ami a "szelídséget, gyengédet vagy a mérsékeltet" jelentette, de negatív elöljárószóval. Az NJB fordítás a "barbár" kifejezést használta.

■ **„jóra nem hajlandók”** Ez a görög *philos* + *agathos* szavak összetételéből származik (azaz a jó szeretői, vö. Titusz 1:8), de negatív elöljárószóval. Ezek az emberek minden jó és nemes dolog ellenségei.

3:4 „árulók” Ez a görög "átnyújtani" jelentésű szóösszetétel, amit idiomatikusan az árulókra használtak (vö. Lukács 6:16; Apcsel 7:52).

■ **„vakmerők”** Ez egy görög szóösszetétel a *pros* + *piptó* szavakból, amit idiómaként arra használtak, hogy nem gondolkoznak, így irracionálisan viselkednek (vö. Apcsel 19:36).

■
NASB **„felfuvalkodottak”**

NKJV **„dölyfös”**
NRSV **„önhittséggel felfuvalkodottak”**
TEV **„büszkeséggel felfuvalkodottak”**
NJB **„belebolondultak a büszkeségbe”**

Ez BEFEJEZETT PASSZÍV MELLÉKNÉVI IGENÉV, ami azt az állapotot jelöli, amit egy külső okozó hozott létre, ami itt az ördög. Ez egy idióma, ami a becsapáshoz kapcsolódik, füst által elvakítva (vö. I. Tim. 3:6; 6:4).

■ **„akik inkább az élvezeteket szeretik, mint Istent”** Pál számos szóösszetételt használt a *philos* szóval:

1. önmagukat-szeretők (3:2)
2. pénz-szeretők (3:2)
3. nem szeretik a jót (3:3)
4. élvezeteket-szeretők (3:4)
5. Isten-szeretők (3:4)

Ahelyett, hogy Istenre és az Ő akaratára összpontosítanának, ezek az emberek magukra figyelnek oda és saját maguk akaratára (vö. Fil. 3:19).

3:5 „Az ilyenek a kegyesség látszatát megőrzik ugyan, de annak erejét megtagadják” Ez BEFEJEZETT MIDDLE MELLÉKNÉVI IGENÉV (vö. Ézs. 29:13; Róma 2:20; Titusz 1:16). Ez egy már állandósult állapota a tudatos önzésnek, túlzott magabiztosságnak. Az intézményiesített vallás kegyetlen feladat végrehajtó felügyelővé válhat! A "kegyesség" témájával kapcsolatban lásd Különleges Témát az I. Tim. 4:7-ben.

■ **„fordulj el tehát ezektől”** Ez JELENIDEJŰ MIDDLE FELSZÓLÍTÁS (vö. II. Thessz. 3:6). Timóteusnak tudatosan és folyamatosan el kell kerülnie az ilyen embereket. Ez nyilvánvaló utalás a hamis tanítókra és azok követőire.

3:6 „Mert ezek közül valók azok, akik belopakodnak a házakba” Szó szerint azt jelenti, hogy "beoson" (vö. Máté 7:15; Júdás 4). Ezek a hamis tanítók kihasználták az óvatlan és a tudatlan háziasszonyokat.

■ **„rabul ejtik”** Ez JELENIDEJŰ MELLÉKNÉVI IGENÉV. Szó szerint azt jelenti, hogy "dárdával elejteni" (vö. Ef. 4:8; Jel. 13:10). A hamis próféták folytatni fogják ezt a stratégiát, hogy hogy bűnre vigyék/elcsábítsák a családokat a feleségek által, akik otthon voltak napközben, míg a többiek dolgoztak.

■ **„a bűnökkel terhelt … asszonykákat”** Ez BEFEJEZETT PASSZÍV MELLÉKNÉVI IGENÉV. Úgy tűnik, hogy ez ahhoz a problémához kapcsolódik, hogy a fiatalabb özvegyeket elcsábította a gonosz.

■ **„sokféle vágytól űzött”** Ez JELENIDEJŰ PASSZÍV MELLÉKNÉVI IGENÉV. Ez arra utal, hogy az asszonyokat folyamatosan a gonosz vezette (vö. Titusz 3:3).

3:7 A közvetlen szövegkörnyezet és a SEMLEGESNEMŰ TÖBBESSZÁMÚ igei formák, kétszer a 6. versben és kétszer a 7. versben, megerősítik azt az előtagot, hogy "gyenge" a 6. versben (a magyar fordításban a terhelt szó szerepel – a ford. megjegy.). Micsoda tragikus leírása ez a bűnnek és a manipulációnak!

3:8 „Jannész és Jamrész” A II. Mózes 7:8-ban ezek voltak a fáraó varázslóinak a hagyományok szerint. A nevüket a Rabbinukus Júdaizmusból tudjuk, kifejezetten a Jonatán Targumjából, de az ÓSZ-ben nincsenek megemlítve. Pál gyakran használ Rabbinukus hagyományokat (vö. I. Kor.

10:4).

■ **„úgy álltak ellent az igazságnak ezek”** Ez egy JELENIDEJŰ MIDDLE KIJELENTÉS. Ezeknek a hamis tanítóknak problémájuk volt a feljebbvalókkal és folyamatosan ellenszegültek az Apostoli tanításoknak. Lásd Különleges Téma: Igazság az I. Tim. 2:4.

■
NASB **„a megromlott értelmű emberek”**
NKJV **„megromlott elméjű emberek”**
NRSV **„ezek az emberek megromlott elméjűek”**
TEV **„emberek, akiknek nem működik az értelmük”**
NJB **„az elméjük romlott”**

Ez egy BEFEJEZETT PASSZÍV MELLÉKNÉVI IGENÉV, a *kata* + *patheiró* összetett szóból, ami azt jelentette, hogy olyan valaki, aki lezüllött és ebben az állapotban is marad egy külső műveltető által (azaz a Sátán vagy a démonai által), aminek az lesz a következménye, hogy tudatosan elutasítja az igazságot (vö. I. Tim. 6:5; Titusz 1:15).

■
NASB **„a hit szempontjából megbízhatatlan”**
NKJV **„a hit szempontjából nem megbízható”**
NRSV **„hamis hitűek”**
TEV **„akik megbuktak a hitben”**
NJB **„hamis a hitük”**

Ez a *dokimazó* kifejezés, aminek az volt a mellékjelentése, hogy letesztelni valamit a célból, hogy megtudjuk elfogadható-e, s mindez negatív értelemben szerepel. Ezek megbuktak a hit tesztjében (vö. Róma 1:28; I. Kor. 9:27; II. Kor. 13:5-7; Titusz 1:16;Zsid. 6:8). Ez egy ijesztő leírása a hajótörést szenvedett hitnek! Lásd Különleges Téma: Görög Szavak és Szóösszetételek a "Kísértés/Próba" Kifejezésre az I. Tim. 6:9-ben.

3:9 „De nem jutnak messzire” Lehetséges, hogy ez a hamis tanítókra utalt, és azok követőire, mert ugyanezt az igét használta rájuk a 2:16-ban és a 3:13-ban is. A legfőbb jelentése az, hogy előre haladni valamiben (pl. 2:16 a kegyességben, és 3:13 a becsapásban és az abban való megmaradásban).

■ **„mert esztelenségük nyilvánvaló lesz mindenki előtt”** „Gyümölcseikről ismeritek meg őket” (vö. Máté 7:20; I. Tim. 5:24).

SZÖVEG: 3:10-17

[10]Te azonban követőjévé lettél az én tanításomnak, életmódomnak, szándékomnak, hitemnek, türelmemnek, szeretetemnek, állhatatosságomnak, [11]üldöztetéseimnek, szenvedéseimnek, amelyek Antiókhiában, Ikóniumban, Lisztrában értek. Milyen üldöztetéseket viseltem el, és mindegyikből megszabadított az Úr! [12]De mindazokat, akik kegyesen akarnak élni Krisztus Jézusban, szintén üldözni fogják. [13]A gonosz emberek és ámítók pedig még tovább mennek a rosszban, tévelyegve és másokat is megtévesztve. [14]De te maradj meg abban, amit tanultál, és amiről megbizonyosodtál, tudván, kiktől tanultad, [15]mivel gyermekségedtől ismered a szent írásokat, amelyek bölccsé tehetnek téged az üdvösségre a Krisztus Jézusba vetett hit által. [16]A teljes Írás Istentől ihletett, és hasznos a tanításra, a feddésre, a megjobbításra, az igazságban való nevelésre; [17]hogy tökéletes legyen az Isten embere, minden jó cselekedetre felkészített.

3:10-11 A 10. vers a hamis tanítók életének és prioritásának ellentétje. Pál felsorolja azokat a dolgokat, amikben Timóteus osztozik vele a szolgálatban:

1. Pál Apostoli tanítása (vö. I. Tim. 4:6)
2. Pál életstílusa
3. Pál célja
4. Pál hite (vö. I. Tim. 6:11)
5. Pál türelme
6. Pál szeretete (vö. I. Tim. 6:11)
7. Pál kitartása (vö. I. Tim. 6:11)
8. Pál üldöztetései
9. Pál szenvedései (vö. I. Kor. 4:10-13; II. Kor. 4:7-11; 6:3-10; 11:23-28)

A 10-11. versekben az összes IGE AORISZT időben van. Pál a missziós útjaira utalt, hogy az Úr hogyan mentette meg minden körülményből. Ezt a bátorítást adja tovább Timóteusnak az által, hogy emlékezteti őt ezekre a dolgokra.

3:11 „Antiókhiában, Ikóniumban, Lisztrában" Az Apcsel 13 és 14 ből tudjuk, hogy ez volt Timóteus otthonának a környéke.

3:12 Ez egy elég sokkoló vers a modern nyugati hívők számára. A kultúránk meg volt kímélve nagyon sok üldöztetéstől, ami a kereszténységet illeti. De az üldöztetés hiányával együtt megjelent az erő és az istenfélelem hiánya is! Jézus azokban a dolgokban vált tökéletessé, amiket elszenvedett (vö. Zsid. 5:8). Azok a dolgok, amiket Isten arra használ, hogy a Krisztushoz való hasonlatosságra formálja gyermekeit, azok pontosan azok a dolgok, amik elöl menekülünk! Az egészség, a gazdagság és a jólét mozgalom jellemzi az elkényeztetett kultúránkat.

Figyeljük meg, hogy a szöveg az mondja, hogy "mindazok"! Az üldöztetés normális dolog Isten azon gyermekei számára, akik arra törekszenek, hogy Érte éljenek ebben a bukott világban. Igen, normális (vö. Máté 5:10-12; János 15:18-21; 16:1-2; 17:14; Apcsel 14:22; Róma 5:3-4; 8:17; II. Kor. 4:16-18; Fil. 1:29; II. Tim. 1:8; 2:3; 3:12; I. Thessz. 3:3; Jakab 1:2-4; I. Péter 4:12-19)!

Nem kell keresnünk az üldöztetést, de úgy kell élni, hogy készek legyünk rá! Ha naponta meg kell meghalunk (vö. II. Kor. 5:14-15; Gal. 2:20; I. János 3:16) Krisztus ügyéért, akkor a fizikai halál nem ijeszt minket többé!

3:13 „gonosz emberek és ámítók" Ezek sarlatánok voltak, mint a hamis varázslók (vö. 8. vers).

■ **„még tovább mennek a rosszban"** Ugyanaz az ige szerepel itt, mint a 2:16-ban.

■ **„tévelyegnek"** Ez JELENIDEJŰ AKTÍV MELLÉKNÉVI IGENÉV. Másokat is tévútra vezettek ugyanúgy, mint ahogy őket vezeti a gonosz.

■ **„és másokat is megtévesztve"** Ez egy JELENIDEJŰ PASSZÍV MELLÉKNÉVI IGENÉV. Azok, akiket csapdába ejtett a bűn, az ember bűnös természete és a Sátán is hajlamos arra, hogy csapdába ejtsen másokat!

3:14 „De te maradj meg abban, amit tanultál" Ez a 13. vers ellentéte, és folytatja a 10-12-es versek bátorítását. Ez JELENIDEJŰ AKTÍV FELSZÓLÍTÁS (vö. 2:13; Titusz 1:9).

3:15 „gyermekségedtől" Ez megmutatja, hogy Timóteus vallásos nevelést kapott otthon (vö. 1:5). Nem tudjuk, hogy vajon ez a Júdaizmusra utal, vagy a kereszténységre.

■ **„szent írásokat"** Ez magában foglalhatja az ÓSZ-et és a több más írást is, de a 16. vers megmutatja, hogy az ÓSZ-re értette ezt.

■ **„amelyek bölccsé tehetnek téged az üdvösségre”** Ez megmutatja, hogy az Írások elsődleges célja az emberiség megváltása. A megváltás mechanizmusát is megmutatja, ami nem más, mint az emberiség hittel teljes válasza Isten Messiására. Ez a veleje az apostoli tanításnak (*kerygma*). Mindazonáltal a 17. vers megmutatja, hogy az Írásoknak (ami ebben a szövegkörnyezetben az ÓSZ-re utal, mert az ÚSZ még nem volt befejezve vagy kézről kézre járt ebben az időben) van egy későbbi időre vonatkozó célja is – az életstílus szerű kereszténységre való felkészítése a hívőknek. Pál gyakran használta az ÓSZ-et, hogy a hívőket arra bátorítsa, hogy hogy istenfélő életet éljenek.

Lásd a következő Különleges Témát.

KÜLÖNLEGES TÉMA: A KORAI EGYHÁZ *KERYGMA*-JA

1. Az ÓSZ-ben lévő ígéretek, amiket Isten tett, most Jézus, a Messiás eljövetelével beteljesedtek (Apcsel 2:30; 3:19,24; 10:43; 26:-7,22; Róma 1:2-4; I. Tim. 3:16; Zsid. 1:1-2; I. Péter 1:10-12; II. Péter 1:18-19).
2. Jézust Isten kente fel Messiássá a keresztségekor (Apcsel 10:38).
3. Jézus Galileában kezdte a szolgálatát a keresztsége után (Apcsel 10:37)
4. A szolgálatát az jellemezte, hogy jót tett és csodás dolgokat tett Isten hatalma által (Márk 10:45; Apcsel 2:22; 10:38)
5. A Messiást keresztre feszítették Isten szándéka szerint (Márk 10:45; János 3:16; Apcsel 2:23; 3:13-15,18; 4:11; 10:39; 26:23; Róma 8:34; I. Kor. 1:17-18; 15:3; Gal. 1:4; Zsid. 1:3; I. Péter 1:2,,19; 3:18; I. János 4:10).
6. Feltámadt a halálból és megjelent a tanítványainak (Apcsel 2:24,31-32; 3:15,26; 10:40-41; 17:31; 26:23; Róma 8:34; 10:9; I. Kor. 15:4-7,12; I. Thessz. 1:10; I. Tim. 3:16; I. Péter 1:2; 3:18,21).
7. Jézust Isten felmagasztalta, és az "Úr" nevet adományozta neki (Apcsel 2:25-29,33-36; 3:13; 10:36; Róma 8:34; 10:9; I. Tim. 3:16; Zsid. 1:3; I. Péter 3:22).
8. Adta a Szentlelket, hogy új közösséget teremtsen Istennel (Apcsel 1:8; 2:14-18,38-39; 10:44-47; I. Péter 1:12).
9. Újra eljön ítélni, és mindent helyreállít (Apcsel 3:20-21; 10:42; 17:31; I. Kor. 15:20-28; I. Thessz. 1:10).
10. Mindenkinek, aki hallja ezt az üzenetet, meg kellene térnie és meg kellene keresztelkednie/bemerítkeznie (Apcsel 2:21,38; 3:19; 10:43,47-48; 17:30; 26:20; Róma 1:17; 10:9; I. Péter 3:21).

Ez a vázlat szolgált arra, hogy a korai egyház hitvallását bemutassa, bár az ÚSZ-ben más-más szerzők bizonyos részeket kihagytak vagy más részt hangsúlyoztak ki a tanításaikban. Márk evangéliumának egésze szorosan követi a kerygma Péteri megközelítését. Márkot hagyományosan úgy tekintik, mint aki megszerkesztette Péter igehirdetéseit, amiket Rómában tanított, és az evangéliumában jegyezte fel ezeket. Máté és Lukács is Márk alapvető szerkezeti felépítését követik.

3:16 „A teljes Írás” Nincsen NÉVELŐ. Úgy is lehetne fordítani, hogy "minden Írás", de ez azt is jelenthetné, hogy vannak elkülönült igazságok (tételek). A modern Biblia tanulmányozás pestise a "szövegbizonyítás" módszere az értelmezésben, ami teljesen elpusztítja az irodalmi szövegkörnyezetet, és az ihletett író eredeti mondanivalóját.

■ **„istentől ihletett”** Ez szó szerint azt jelenti, hogy "Isten kilehelte". Az, hogy hogyan, azt nem osztja meg velünk, de az, hogy kivel és hogy miért, az nagyon pontosan meg van adva! A II. Péter 1:21-ben az ihletettség fókusza a Lélek, de itt az Atya az. Ezen a területen mind a ketten aktívak!

■ **„igazságban”** Lásd a Különleges Témát a Titusz 2:12-ben.

3:17 „hogy” Ez egy CÉLHATÁROZÓI MELLÉKMONDAT (azaz *hina*), amit úgy kellene fordítani, hogy "azért hogy".

■ **„tökéletes”** Ezt a kifejezést csak itt találjuk meg az egész ÚSZ-ben. Azt jelenti, hogy "teljes, alkalmas, jártas vagy teljes mértékben megfelelő".

■ **„minden jócselekedetre”** Amire Isten elhív minket (vö. Ef. 2:10), arra fel is készít minket (vö. 2:21)!

■ **„felkészített”** A "megfelelő" (*artios*) és a "felkészített" (*exartizo*) ROKONÉRTELMŰ IGÉK, amit arra használtak, hogy felkészítsenek valamit egy kijelölt feladatra (vö. Ef. 4:12). Ez ajándékokkal ellátott, funkcionáló szellemi érettségről beszél, amit a Szentlélek hoz el az Írások által.

MEGVITATANDÓ KÉRDÉSEK

Ez egy tanulmányozást elősegítő kommentár, ami azt jelenti, hogy te magad vagy a felelős a saját Biblia értelmezésedért. Mindannyian abban a fényben kell járnunk, ami megadatott. Te, a Biblia és a Szentlélek vagytok az elsődlegesek az értelmezésben. Ne mondj le erről egy kommentátor miatt sem.

Ezek a megvitatandó kérdések azért vannak, hogy segítsenek átgondolni a könyv ezen részének főbb témáit. Gondolat-ébresztő szándékuk van, nem pedig definiáló.

1. Mire utal az "utolsó napok" kifejezés?
2. Milyen fajta hamis tanítóra utal itt Pál? Írd le, hogy miben hittek.
3. Soroljátok fel azt a 9 dolgot, amit Pál kér Timóteustól, hogy miben múlja felül a 10-11. versben.
4. Mit mondanak a 15-17-es versek az ihletettségről?
5. Az Élő Ige – Jézus hogyan kapcsolódik az írott Igéhez – a Bibliához?

II. TIMÓTEUS 4

MODERN FORDITÁSOK BEKEZDÉSI FELOSZTÁSAI

UBS[4]	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Utolsó Utasítások Timóteus Számára (3:10-4:8)	Hirdesd az Igét	A Pásztor és a Nyáj (2:14-4:5)	Utolsó Utasítások (3:10-4:8)	Ünnepélyes Utasítások
		3:10-4:5	3:10-4:5	
4:1-5	4:1-5			4:1-5
	Pál Elköszönése	Záró Bátorítások		Pál Élete Végén Jár
4:6-8	4:6-8	4:6-8	4:6-8	4:6-8
Személyes Utasítások	Az Elhagyott Apostol		Személyes Szavak	Végső Tanács
4:9-15	4:9-16	4:9-15	4:9-13	4:9-15
			4:14-15	
4:16-18		4:16-18	4:16-18	4:16-18
	Az Úr Hűséges			
	4:17-18			
Záró Üdvözlések	Gyere Még a Tél Előtt		Záró Üdvözlések	Elköszönés és Záró Jókívánságok
4:19-22	4:19-21	4:19-21	4:19-21a	4:19-21a
	Elköszönés		4:21b	4:21b
	4::22	4::22	4:22a	4::22
			4:22b	

HARMADIK OLVASÁSI CIKLUS (az "Útmutató a Helyes Bibliaolvasáshoz"-ból)
KÖVETVE AZ EREDETI SZERZŐ SZÁNDÉKÁT A BEKEZDÉSEK SZINTJÉN

Ez egy tanulmányozást elősegítő kommentár, ami azt jelenti, hogy te magad vagy a felelős a saját Bibliaértelmezésedért. Mindannyian abban a fényben kell járnunk, ami megadatott. Te, a Biblia és a Szentlélek vagytok az elsődlegesek az értelmezésben. Ne mondj le erről egy kommentátor miatt sem.

Együltödben olvasd el az első részt. Azonosítsd a témákat. Hasonlítsd össze a te témafelosztásaidat az öt különböző fordítással. A bekezdések nem ihletettek, de mindenképp kulcsfontosságúak az eredeti szerző szándékainak azonosításához, ami az értelmezés szíve. Minden bekezdésnek egy és csak egy témája van.

1. Első bekezdés
2. Második bekezdés
3. Harmadik bekezdés
4. Stb.

SZÓ ÉS KIFEJEZÉSTANULMÁNY

SZÖVEG: 4:1-5

[1]Kérve kérlek az Isten és a Krisztus Jézus színe előtt, aki ítélni fog élőket és holtakat; az ő eljövetelére és országára kérlek: [2]hirdesd az igét, állj elő vele, akár alkalmas, akár alkalmatlan az idő, feddj, ints, biztass teljes türelemmel és tanítással. [3]Mert lesz idő, amikor az egészséges tanítást nem viselik el, hanem saját kívánságaik szerint gyűjtenek maguknak tanítókat, mert viszket a fülük. [4]Az igazságtól elfordítják a fülüket, de a mondákhoz odafordulnak. [5]Te azonban légy józan mindenben, a bajokat szenvedd el, végezd az evangélista munkáját, töltsd be szolgálatodat.

4:1 „Kérve kérlek" Pál folytatja Timóteus feladatainak körvonalazását és cselekvésre bátorítja (vö. I. Tim. 5:21; 6:13; II. Tim. 2:14; 4:1). Ne felejtsétek el, hogy ez volt Pál utolsó levele, mielőtt mártír halált halt volna!

■ **„az Isten és a Krisztus Jézus színe előtt"** Az Atya és a Fiú a nyelvtani formában összekapcsolódik, ami az egyenlőségüket hangsúlyozza. A gyülekezeti vezetők Isten és az Ő Krisztusa jelenlétében élnek és szolgálnak!

■ **„aki ítélni fog"** Ez egy ÓSZ-i címe és hatásköre Istennek, amit itt most Jézusra használnak. Ez megmutatja a teljes Istenségét (vö. Máté 25:31; Apcsel 10:42; 17:31; Róma 2:16; I. Péter 4:5); úgy ahogy Krisztus az Atya külső segítője volt a teremtésben (vö. János 1:3; I. Kor. 8:6; Kol. 1:16; Zsid. 1:2) úgy lesz majd Ő az Atya segítője az ítéletkor.

■ **„az élőket és a holtakat"** Ez arra utal, hogy Jézus meg fogja ítélni az összes öntudattal rendelkező teremtményt (vö. Fil. 2:10). Vannak, akik még életben lesznek a Második Eljövetelkor (vö. I. Thessz. 4:13-18) vannak, akik már az Úrnál lesznek ekkor (vö. II. Kor. 5:8) és lesznek olyanok (a gonoszok) akik a Hádészban lesznek (vö. Jel. 20:13; Máté 11:23; Lukács 16:23).

KÜLÖNLEGES TÉMA: HOL VANNAK A HALOTTAK

I. Ószövetség
   A. Minden ember a *She'ol*-ba kerül (a szó eredete nem bizonyos), ami egy módja annak, hogy a halálra vagy a sírra utaljanak, általában a Bölcsesség Irodalmakban és Ézsaiásnál. Az ÓSZ-ben ez egy árnyas hely, ahol öntudatánál vannak az emberek, de öröm nélküli állapotban léteznek (vö. Jób 10:21-22; 38:17; Zsolt 107:10,14).
   B. A *She'ol* jellemzése
      1. Isten ítéletével (tűz) van összefüggésben, V. Mózes 32:22
      2. még az Ítélet Nap előtt is a büntetéssel van összefüggésben, Zsolt. 18:4-5
      3. az *Abaddon*-nal (pusztítás) van összefüggésben, de azért nyitott Istenre is, Jób 26:6; Zsolt 139:8; Ámósz 9:2
      4. a gödörrel (sírhely) hozzák összefüggésbe, Zsolt 16:10; Ézs. 14:15; Ezék. 31:-15-17
      5. a gonoszok élve jutnak a *She'ol*-ba, IV. Mózes 16:30,33; Zsolt 55:15
      6. gyakran egy olyan állattal személyesítik meg, aminek nagy a szája, IV. Mózes 16:30; Ézs. 5:14; 14:9; Hab. 2:5
      7. az ott lévő embereket *Shades*-nek hívják, Ézs. 14:9-11

II. Újszövetség
   A. A héber *She'ol* kifejezést a görög nyelvben a *Hades* szóval fordítják (a láthatatlan világ)

B. A *Hades* jellemzése
   1. a halálra utal, Máté 16:18
   2. a halálhoz kapcsolódik, Jel. 1:18; 6:8; 20:13-14
   3. gyakran az állandó büntetés helyével párhuzamos (Gyehenna), Máté 11:23 (ÓSZ-i idézet), Lukács 10.15; 16:23-24
   4. gyakran a sírral párhuzamos, Lukács 16:23

C. Lehetséges, hogy felosztott (a rabbik szerint)
   1. az igazak részét hívják paradicsomnak (valójában ez egy másik név a mennyre, vö. II. Kor. 12:4; Jel. 2:7), Lukács 23:43
   2. a gonoszok részét Tartarosznak hívták, II. Péter 2:4, ahol a gonosz angyalok őrzőhelyének hívják (vö. I. Mózes 6; I. Énók)

D. Gyehenna
   1. Az ÓSZ-i kifejezést tükrözi vissza, "Hinnon fiainak völgye", (Jeruzsálemtől délre). Ez volt az a hely, ahol a föníciai tűz isten, *Molok* imádata zajlott gyermekáldozatokkal (vö. II. Kir. 16:3; 21:6; II. Krón. 28:3; 33:6), amit a II. Mózes 18:21 és a 20:2-5 megtiltott.
   2. Jeremiás a pogány istenimádat helyét YHWH ítéletének helyévé tette (vö. Jer. 7:32; 19:6-7). Az I. Énók 90:26-27 és a Sib. 1:103-ban vált a tüzes, örök ítélet helyévé.
   3. A Jézus idejében élő zsidók annyira meg voltak döbbenve azon, hogy elődeik gyermekáldozatokkal járó pogány istenimádaton vettek részt, hogy azt a helyet Jeruzsálem szemétlerakójává tették. Jézus nagyon sok metaforája az örök ítélettel kapcsolatban erről a szeméttelepről szól (tűz, füst, férgek, bűz, vö. Márk 9:44,46). A *Gyehenna* kifejezést csakis Jézus használja (kivéve a Jakab 3:6-ban).
   4. Hogyan használja Jézus a *Gyehenna* kifejezést
      a. tűz, Máté 5:22; 18:9; Márk 9:43
      b. állandó, Márk 9:48 (Máté 25:46)
      c. a pusztulás helye (a léleké és a testé is), Máté 10:28
      d. a *She'ol*-lal párhuzamos, Máté 5:29-30; 18:9
      e. úgy jellemzi a gonoszakat, hogy "a pokol fiai", Máté 23:15
      f. az igazságszolgáltatási ítélethirdetés eredménye, Máté 23:33; Lukács 12:5
      g. a *Gyehenna* fogalma párhuzamos a második halállal (vö. Jel. 2:11; 20:6,14;) vagy a tűz tavával (vö. Máté 13:42,50; Jel. 19:20; 20:10,14-15; 21:8). Lehetséges, hogy a tűz tava lesz majd az emberek végső lakhelye (a *She'ol*-ból) és a gonosz angyaloké is (a *Tartarosz*ból, II. Péter 2:4; Júdás 6, vagy az abyss, vö. Lukács 8:31; Jel. 9:1-10; 20:1,3).
      h. nem az emberek számára lett létrehozva, hanem a Sátán és az angyalai részére, Máté 25:41

E. A *She'ol*, a *Hádész* és a *Gyehenna* átfedése miatt lehetséges, hogy:
   1. eredetileg minden ember a *She'ol*-ba/*Hádész*-ba került
   2. az ottani megtapasztalások (legyen az jó vagy rossz) az Ítélet Napja után súlyosbodni fognak, de a gonoszok helye ugyanaz marad (ezért fordítja a KJV bibla a *hádész*t (sír) *gyehenná*nak (pokol)).
   3. az egyetlen ÚSZ-i szöveg, ami megemlíti a szenvedést még az Ítélet előtt, az a Lukács 16:19-31 példázata (Lázár és a gazdag). A *She'ol*-t most már az ítélet helyeként is megemlítik már (vö. V. Mózes 32:22; Zsolt 18:1-5). Mindazonáltal nem alapozhatunk egy tant egy példázatra.

III. Átmeneti állapot a halál és a feltámadás között

A. Az ÚSZ nem tanítja a "lélek hallhatatlanságát", ami egyike a számos ősi nézeteknek a halál utáni élettel kapcsolatban.
   1. Az emberi lelkek a fizikai életüket megelőzően is léteznek már

2. az emberi lelkek örökké létezőek a fizikai halál előtt és után is
3. gyakran a fizikai testet börtönként tekintik, és a halált úgy, mint ami felszabadítja a lelket a fizikai létezés előtti állapotra

B. Az ÚSZ utalásokat ad egy testen kívüli állapotra a halál és a feltámadás közötti időszakra nézve
1. Jézus beszél arról, hogy szakadás van a test és a lélek között, Máté 10:28
2. Ábrahámnak már lehetséges, hogy új teste van, Márk 12:26-27; Lukács 16:23
3. Mózesnek és Illésnek fizikai testük van Jézus megdicsőülésekor, Máté 17
4. Pál megerősíti, hogy a Második Eljövetelkor először Jézussal együtt a lelkek új testet kapnak, II. Thessz. 4:13-18
5. Pál megerősíti, hogy a hívők a Feltámadás Napján új szellemi testet kapnak, I. Kor. 15:23,52
6. Pál megerősíti, hogy a hívők nem mennek a *Hádész*-ba, hanem a halálukkor Jézussal lesznek, II. Kor. 5:6,8; Fil. 1:23. Jézus legyőzte a halált, és magával vitte az igazakat a mennybe, I. Péter 3:18-22.

IV. Menny

A. Ezt a kifejezést három értelemben használják a Bibliában.
1. a föld feletti atmoszféra, I. Mózes 1:1,8; Ézs. 42:5; 45:18
2. a csillagos égbolt, I. Mózes 1:14; V. Mózes 10:14; Zsolt 148:4; Zsid. 4:14; 7:26
3. Isten trónjának helye, V. Mózes 10:14; I. Kir. 8:27; Zsolt. 148:4; Ef. 4:10; Zsid. 9:24 (harmadik mennyország, II. kor. 12:2)

B. A Biblia nem fed fel túl sok mindent a halál utáni élettel kapcsolatban. Lehetséges, hogy azért, mert a bukott emberiség semmilyen módon nem érti meg, vagy nem foghatja fel ezt (vö. I. Kor. 2:9).

C. A menny egy hely (vö. János 14:2-3) és ugyanakkor egy személy is (vö. II. Kor. 5:6,8). A menny lehet hogy egy helyreállított Éden Kertje (I. Mózes 1-2; Jel. 21-22). A föld meg lesz tisztítva és helyre lesz állítva (vö. Apcsel 3:21; Róma 8:21; II. Péter 3:10). Isten képmása (I. Mózes 1:26-27) Krisztusban lett helyreállítva. Most már az Éden Kertjének bensőséges kapcsolata újra lehetséges.

Mindazonáltal lehetséges, hogy ez metaforikus (a menny, mint egy hatalmas kikövezett város, Jel. 21:9-27), és nem szó szerinti. Az I. Korinthus 15 a fizikai és a szellemi test közötti különbséget a felnőtt növény magjaként írja le. Ismét csak elmondom, hogy az I. Kor. 2:9 (az Ézs. 64:4ből és a 65:17-ből való idézet) hatalmas ígéret és reménység! Tudom, hogy amikor meglátjuk Őt, olyanok leszünk mint amilyen Ő (vö. I. János 3:2).

V. Hasznos Forrásmunkák

A. *The Bible On the Life Hereafter* (A Halál Utáni Élet a Bibliában), William Hendriksen

B. *Beyond Death's Door* (A Halál Kapuján Túl), Maurice Rawlings

■ **„az Ő eljövetelére”** Szó szerint ez az *epifánia*. A következőket foglalja magában: "fényesség, sugárzás, ragyogás vagy dicsőség". Lehetséges, hogy azt az ÓSZ-i fogalmat hordozza magában, ami Isten jelenlétét jelzi abban a dicsőséges Shekinah felhőben, ami az Exodus utáni pusztai vándorlás időszakában volt jelen Izrael történetében. Ez a jellemző szó a Pásztori Levelekben a Második Eljövetelre (vö. I. Tim. 6:14; II. Tim. 1:10; 4:1,8; Titusz 2:11,13; 3:4; II. Thessz. 2:8). Lásd a Különleges Témát a Titusz 2:13-ban.

Pál arra bátorítja Timóteust, hogy az Ítélet Napjának/Feltámadás Napjának fényében tegyen meg bizonyos dolgokat. A Második Eljövetelnek bátorítania kellene a hívőket minden korszakban, bár csak egyetlen generáció számára lesz az valóság. A hívőknek úgy kellene élniük minden napjukat, mintha az lenne, vagy az lehetne az utolsó!

■ **„és országára”** Ez arra utal, hogy Isten a hívők szívében uralkodik, és hogy a teljes teremtésben

véghez fogja ezt vinni (vö. Máté 6:10). Itt újra megjelenik, hogy Isten a királyságát a Fiúnak adta. Jézus Krisztus leírta ezt a három eszkatalógiai funkciót: (1) Bíró; (2) az eljövendő; és (3) Király.

4:2 „hirdesd az igét” Ez az első a következő kilenc AORISZT FELSZÓLITÁSOKBÓL. Az üzenetünk (*logos*) Jézus (vö. Kol. 4:3). Ő az evangélium!

■ **„állj elő vele, akár alkalmas, akár alkalmatlan az idő”** Ez egy AORISZT AKTÍV FELSZÓLITÁS. Szó szerint "időszerű" (*eukairós*) és "időszerűtlen" (*akairós*). Ez a kereszténység "nagy missziós parancsolatotát" írja le.

■ **„feddj”** Szó szerint "próbáld ki, hogy megbizonyosodj" (vö. I. Tim. 5:20; Titusz 1:13; 2:15).

■ **„ints”** Egy egy újabb AORISZT AKTÍV FELSZÓLITÁS (vö. Lukács 17:3; 23:40)

■ **„biztass”** Egy egy újabb AORISZT AKTÍV FELSZÓLITÁS. Ennek ugyanaz a gyökere, mint a "bátoríts". A bátorítás és a türelem nélküli helyreigazítás vagy feddés nem keresztényi (vö. 3:10; I. Tim. 1:16).

■ **„teljes türelemmel”** Lásd az I. Tim. 1:16 jegyzetét.

4:3 „Mert lesz idő” Ez Pál idejét tükrözi vissza, bizonyos értelemben minden korszakot, de kivételesen az utolsó időket (vö. 3:1; I. Tim. 4:1-2).

■ **„az egészséges tanítást nem viselik el”** Sok szó, ami a Pásztori Levelekben található, a Lukács írásaiban is előfordul. Lehetséges, hogy Pál Lukácsot használta írnokként, hogy leírja ezeket a leveleket.

Az "egészséges" kifejezést gyakran használta Lukács is (vö. Lukács 5:31; 7:10; 15:27, stb). Ez egy elég sokszor használt leírás a tanokra és a hitre a Pásztori Levelekben (vö. I. Tim. 4:6; 6:3; II. Tim. 1:13; 4:8; Titusz 1:9,13; 2:1,2,8).

■ **„mert viszket a fülük”** Ez a kifejezés a hamis tanítókra utal (vö. 4. vers) és a követőikre.

■ **„saját kívánságaik szerint gyűjtenek maguknak tanítókat”** Csak azokat akarják hallgatni, akik (1) egyet értenek velük (vö. Jer. 5:31); akik (2) új és spekulációkon alapuló dolgokat tanítanak; vagy (3) nagyon sok különböző tanítót szeretnének (mindig van valami új szeminárium, amin részt lehet venni).

4:4 „elfordítják … odafordulnak” Az első kifejezést a Titusz 1:14-ben használja az elferdítésre (vö. II. Thessz. 2:11) vagy az elhagyásra a II. Tim. 1:15-ben. A második kifejezés gyakran előfordul a Pásztori Levelekben (vö. I. Tim.1:6; 5:15; 6:20; II. Tim. 4:4). Mind a két szó egy egy szójáték az ÓSZ-i fogalommal kapcsolatban, ami arról szól, hogy az igazság az olyan mint egy vonalzó (vagy egy egyenes oldal); a bűnre vonatkozó összes kifejezés a mércétől való eltérés. Ezek a hamis tanítók elfordultak az egészséges tanítástól, és a mítoszokhoz fordulnak!

■ **„ … az igazságtól … „** Lásd Különleges Téma: Igazság az I. Tim. 2:4.

■ **„mondákhoz”** Ez a fogalom gyakran fordul elő a Pásztori Levelekben (vö. I. Tim. 1:4; 4:7; Titusz 1:14; 3:9; II. Péter 1:16). Lehetséges, hogy a következőkre utalt? (1) a gnosztikus éónokra (angyali szintek a fenséges Isten és az alacsonyabb szellemi lények között, amik az anyagból formáltattak); (2) zsidó Messiási nemzettségtáblázatok; vagy (3) néhány nem kanonizált "evangéliumok".

4:5 Ez egy újabb kontraszt Timóteus cselekedetei és a hamis tanítók között.

■

NASB	**„légy józan mindenben"**
NKJV	**„figyelj oda mindenben"**
NRSV	**„mindig légy józan"**
TEV	**„minden körülmény között légy önmegtartóztató"**
NJB	**„minden időben maradj szilárd"**

Ez egy JELENIDEJŰ AKTÍV FELSZÓLÍTÁS. Ez nem a bortól való tartózkodásra utal, hanem azt jelenti, hogy legyen kiegyensúlyozott temperamentumú. Lásd az I. Tim. 3:2 teljes jegyzetét.

■

NASB	**„a bajokat szenvedd el"**
NKJV	**„szenvedd el a nyomorúságot"**
NRSV, TEV	**„viseld el a szenvedéseket"**

Ebben a bekezdésben három AORISZT AKTÍV FELSZÓLÍTÁSból álló sorozat található. Ez a kifejezés háromszor fordul elő a II. Timóteusban (vö. 1:8; 2:3,9; 4:5). Üldöztetésre és nélkülözésre utal, aminek az az oka, hogy az evangélium szolgálatában vesz részt.

■ **„végezd az evangelista munkáját"** Ez a második AORISZT AKTÍV FELSZÓLÍTÁS ebben a bekezdésben. Az "evangelista" FŐNÉV csak három alkalommal használatos az ÚSZ-ben.

1. Fülöp hét lánya (vö. Apcsel 21:8)
2. egy ajándékokkal felruházott gyülekezeti vezető (Ef. 4:11)
3. és itt

Az "evangélium" (*euangelion*) kifejezés szó szerint azt jelenti, hogy "jó hír"; az evangelista (euanelistés) az a személy, aki megosztja az evangéliumot.

Az evangelista a gyülekezetben lévő szellemi ajándék (vö. Ef. 4:11) az evangelizálás pedig minden hívő felelőssége (vö. I. Péter 3:15; Kol. 4:6). A hívőknek nem csak hogy meg kell erősíteniük Jézus megbízatását (vö. Máté 28:-19-20) hanem meg is kell azt élniük napról napra!

■ **„töltsd be szolgálatodat"** Ez a harmadik AORISZT AKTÍV FELSZÓLÍTÁS. Az evangélium szolgálata az evangelizálás nélkül nem teljes szolgálat (vö. Kol. 4:17). Az evangelizálás Isten szívügye, Krisztus áldozatának célja, a Lélek elsődleges feladata.

SZÖVEG: 4:6-8

6Mert én nemsokára feláldoztatom, és elérkezett az én elköltözésem ideje. 7Ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam, 8végezetre eltétetett nekem az igazság koronája, amelyet megad nekem az Úr, az igaz bíró ama napon; de nemcsak énnekem, hanem mindazoknak is, akik várva várják az ő megjelenését.

4:6 „feláldoztatom" Ez egy JELENIDEJŰ PASSZÍV KIJELENTÉS. Ezt a kifejezést a Fil. 2:17 is használja az ÓSZ-i bor áldozatra (vö. IV. Mózes 28:7,10,14,15). Pál Krisztusnak szóló áldozatként látta saját életét.

■ **„elérkezett az én elköltözésem ideje"** Ez egy BEFEJEZETT AKTÍV KIJELENTÉS. Az *analusis* (magyarul analízis) kifejezés csak itt található meg az ÚSZ-ben, de az IGEI formáját számos alkalommal használja, hogy egy olyan hajóra utaljon vele, ami felszedte a horgonyát (vö. Lukács 12:36). A Fil. 1:23-ban metaforikusan a halálra használja. Ez az utolsó levél, amit Pál azelőtt írt, hogy lefejezték Kr. u. 56 és 58 között (a korai egyházi hagyományok szerint).

4:7 „Ama nemes harcot megharcoltam" Ez az első a három BEFEJEZETT MIDDLE KIJELENTÉS közül. Pál atlétikai (I. Kor. 9:27; Fil. 3:13-14) és katonai (vö. Ef. 6:10-18) kifejezéseket használ metaforaként, hogy leírja szolgálatát. Aminek cselekvésére Timóteust bátorította (vö. I. Tim. 1:18;6:12), azt ő maga is megtette.

■ **„futásomat elvégeztem"** Ez a második BEFEJEZETT AKTÍV KIJELENTÉS. Pál tudta, hogy közeleg a halála.

■ **„a hitet megtartottam"** Ez egy újabb BEFEJEZETT AKTÍV KIJELENTÉS. (1) tanokra; (2) hűségre, vagy (3) atlétikai metaforára utal, ami a szabályok betartását jelenti (vö. I. Kor. 9:27).

4:8 „az igazság koronája" Ez vagy (1) nem a mienk, hanem Krisztus nekünk tulajdonított igazsága, és/vagy (2) a keresztény életünk. Ez a kifejezés egy atlétikai számban győztes sportoló babérkoszorújára utal. Az angol "Stephen" (István) név ebből a görög szóból származik. Az ÚSZ-ben számos korona van megemlítve, amit majd a hívők megkapnak:

1. a romolhatatlan korona (I. Kor. 9:25)
2. az igazság koronája (II. Tim. 4:8)
3. az élet koronája (Jakab 1:12; Jel. 2:10)
4. a dicsőség koronája (I. Péter 5:4)
5. arany korona (Jel. 4:4)

Lásd Különleges Téma: Igazságosság a Titusz 2:12-ben.

■ **„Az Úr, az igaz bíró"** Az "Úr" kifejezés alkalmazható YHWH-ra, mert Őt hívják a Bírónak (vö. I. Mózes 18:25; Zsolt. 5:6; 94:2; Jóel 3:12; Zsid. 12:23; Jakab 4:12) vagy Jézusra, mert ez az ítélet az Ő "megjelenéséhez" kapcsolódik (vö. 1:10; 4:1,8; I. Tim. 6:14; Titusz 2:13). YHWH Jézust jelölte ki bírónak (vö. Máté 25:31-46; Apcsel 17:31; II. Kor. 5:10).

■ **„megad nekem … ama napon"** Ennek utolsó napok (eszkatalogikus) felé orientálódó jelentése van (vö. 1:18; 4:1). Nyilvánvalóan Pál hitte, hogy a hívők a halál pillanatában az Úrral lesznek (vö. II. Kor. 5:8), de a jutalmak és a teljes közösség vár a Feltámadás Napjáig (vö. I. Thessz. 4:13-18).

■ **„hanem mindazoknak is, akik várva várják az Ő megjelenését"** Ez a hívők buzgó várakozására utal, amivel az Úr Második Eljövetelét várják. Többé nem kell ettől félni. Ez egy örömteli esemény! Ez a valódi kereszténység egyik jele!

SZÖVEG: 4:9-15

[9]Igyekezz minél előbb hozzám jönni, [10]mert Démász elhagyott engem, mivel ehhez a világhoz ragaszkodott, és elment Thesszalonikába; Kreszcensz pedig Galáciába, Titusz meg Dalmáciába. [11]Egyedül Lukács van velem. Márkot vedd magad mellé, hozd el magaddal, mert hasznomra van a szolgálatban. [12]Tükhikoszt elküldtem Efezusba. [13]Köpenyemet, amelyet Tróászban Karposznál hagytam, hozd el, amikor jössz; hozd el a könyveket is, de főként a pergameneket. [14]Alexandrosz, a rézműves, sok rosszat követett el ellenem. Megfizet neki majd az Úr cselekedetei szerint. [15]Te is őrizkedj tőle, mert igen hevesen ellenállt a mi beszédeinknek.

4:9 „Igyekezz minél előbb hozzám jönni" Pál magányos volt (vö. 21. vers; Titusz 3:12) és valószínűleg szem problémái voltak (vö. II. Kor. 12:7) ami még nehezebbé tette számára az egyedüllétet.

4:10 „Démász elhagyott engem" Az a történelmi környezet, hogy Pál börtönben volt, valószínűsíthetően hamarosan lefejezik, megmagyarázhatja Démász cselekedeteit. Azt viszont nem tudjuk, hogy az, hogy elhagyta Pált, mennyire kapcsolódik a Krisztusban való hitéhez.

4:10 „mivel ehhez a világhoz ragaszkodott" Ez szó szerint azt jelenti, hogy "a jelen korhoz". Lásd Különleges Téma az I. Tim. 6:17-ben. Démász a jelenlegit választotta az örökkévaló helyett. Ennek a világnak a vonzása nagyon erős, de csak ideiglenes (vö. I. János 2:15-17).

■ **„és elment Thesszalonikába"** Hasonlítsd össze a Filemon 24-et az Apcsel 20:4-el. Artisztarkusz és valószínűleg Démász is Thesszalonikából valók voltak.

■ **„Kreszcensz pedig Galáciába"** Van egy görög kézirati változat, ami megadja Kreszcensz uticélját:

1. Galácia Római provinciája Kis Ázsiában (nyugat Törökország) (vö. MSS A, D, F, G)
2. dél Frnaciaország, amit akkor Gall-nak hívtak (Gallia) (vö. MSS א, C).

A United Bible Societies (Egyesült Biblia Társaságok) által kiadott *The Greek New Testament* (a Görög Újszövetség) negyedik kiadása "Galáciának" "A" minősítést ad, ami azt jelenti, hogy majdnem teljesen bizonyos. Ez azt a tényt támasztaná alá, hogy Pál valóban meglátogatta a Földközi Tenger keleti régióját.

■ **„Titusz meg Dalmáciába"** Ő volt Pál egyik hűséges Apostoli kiküldöttje (vö. II. Kor. 3:2; 7:6; 12:12; 8:6,16,23; 12:18; Gal. 2:1,3; Titusz 1:4). Dalmácia Római provincia volt Illíria déli területén (az egykori Jugoszlávia). Pál az Apcsel 20:1-ben prédikált ott. Észak Macedónia területe ez. Ez az utolsó hely, ahol megemlíti Tituszt az Újszövetségben.

4:11 „Lukács" Ő egy pogány orvos volt (vö. Kol. 4:14; Filemon 24 és az Apcsel azon részei, ahol a többesszámú "mi" személyes névmást használja). Az is lehetséges, hogy az a kifejezés, hogy orvos egyszerűen azt jelenti, hogy "művelt". Ő az egyetlen nem zsidó írója az ÚSZ-nek (azaz ő írta a Lukács evangéliumát és az Apostolok Cselekedeteit, és valószínűleg ő volt az írnoka Pálnak a Pásztori Levelek megírásánál is.

■ **„Márk"** Ez itt János Márk, aki valószínűsíthetően az a személy volt, akinél az utolsó vacsorát ülték meg (vö. Apcsel 12:12). Ő társult Pálhoz és Barnabáshoz az első missziós úton, de valamilyen okból kifolyólag otthagyta a csapatot (vö. Apcsel 15:38). Pál és Barnabás vitatkozott azon, hogy bevegyék-e a csapatba Márkot a második missziós útra, aminek az lett az eredménye, hogy két külön csapat indult útnak (vö. Apcsel 15:36-41). Pál és János Márk később rendezték a kapcsolatukat (vö. Kol. 4:10).

4:12 „Tükhikosz" Efezus volt az a város, ahol Pál a legtöbb időt töltötte és ahová a legtöbb energiáját befektette. Timóteus Efezusban volt, amikor Pál az I. Timóteus levelet írta. Tükhikosz Pál megbízott üzenetközvetítője volt (vö. Apcsel 20:4; Kol. 4:7; Ef. 6:21; Titusz 3:12) aki elvitte a II. Timóteus levelet is Timóteusnak, és valószínűleg ő volt Timóteus helyettese is.

4:13 „a köpenyemet" Ez egy nagy, nehéz ruhadarab volt, amit kabátként használtak, valamint télen hálózsákként is szolgált.

■ **„Tróász"** Ez egy kikötőváros volt, ami a mai nyugat Törökországban található. Ez volt az Apcsel 16:6-10-ben feljegyzett "macedóniai látás"-nak a helye. Úgy tűnik, hogy Pál valamikor megalapozott ott egy szolgálatot.

■ **„a könyveket is, de főként a pergameneket"** Még Pál is szükségét érezte annak, hogy olvasson, és tanulmányozza az írásokat. A "pergamen" azokra a megszárított állati bőrökre utal,

amit írásra használtak. A nevét Pergamenről kapta, ahol feltalálták ennek a használatát. Ez egy nagyon drága, de nagyon tartós íráshoz használt eszköz volt. Valószínűleg az ÓSZ-i tekercsekre utalt. "A könyvek" kifejezés levelekre vagy jogi iratokra utalhatott. Mindazonáltal ezek csak spekulációk.

4:14 „Alexandrosz" Ez egy elég elterjedt név volt, így nem vagyunk benne biztosak, hogy ki is volt: (1) ugyanaz a személy, akit az Apcsel 19:33-34 említ meg, vagy (2) a hamis tanító, akit az I. Tim. 1:20 említ Hümenaiosszal együtt; vagy (3) vagy egy másik ismeretlen Alexandrosz. Ő egy újabb példa az evangéliumnak való ellenállásról, legyen az akár gyülekezet nélkül vagy a gyülekezeten belül.

■ **„megfizet neki majd az Úr cselekedetei szerint"** Ez egy szellemi alapelv. Isten etikus és erkölcsös, ugyanígy az Ő teremtményei is azok. Az emberek összetörik magukat Isten sztenderdjein. Azt aratjuk, amit vetünk. Ez igaz a hívőkre is (de nincs kihatással az üdvösségre) és a nem hívőkre is (vö. Jób 34:11; Zsolt 28:4; 62:12; Péld. 24:12; Préd. 12:14; Jer. 17:10; 32:19; Máté 16:27; 25:31-46; Róma 2:6; 14:12; I. Kor. 3:8; Gal. 6:7-10; II. Tim. 4:14; I. péter 1:17; Jel. 2:23; 20:12; 22:12).

■ **„Te is őrizkedj tőle"** Ez egy JELENIDEJŰ MIDDLE FELSZÓLÍTÁS. Légy állandóan éber. A gonosz jelen van és folyton rosszat akar!

SZÖVEG 4:16-18
16Első védekezésem alkalmával senki sem volt mellettem, mindenki elhagyott. - Ne számítson ez bűneik közé! 17De az Úr mellém állt, és megerősített, hogy elvégezzem az ige hirdetését, és a pogányok valamennyien meghallják azt. Azután megszabadultam az oroszlán torkából. 18Meg is szabadít engem az Úr minden gonosztól, és bevisz az ő mennyei országába. Övé a dicsőség örökkön örökké. Ámen.

4:16 „Első védekezésem alkalmával" Ebből a görög kifejezésből, *apologia*, származik az angol "apology" kifejezés, ami magyarul apológiát, azaz hitvédelmet jelent. Jogi védekezés értelmében volt használatos (vö. Apcsel 19:33; 22:1; 26:1,2,24). Pál védekezett, megmagyarázta és hirdette az evangéliumot számos jogi felállásban, mind Palesztínában és Rómában is (vö. Apcsel 9:15).

■ **„senki sem volt mellettem"** Ez lehet, hogy megmagyarázza a 10. verset. Ugyanúgy, ahogy Jézus követőinek megdermedt a szíve a félelemtől, mikor letartóztatták, úgy történt Pál segítőivel, elkezdtek félni, és elhagyták őt (pl. Démász).

Pál napjaiban a római bírósági rendszerben a vádakat egy előzetes kivizsgálás során felderítették, még mielőtt a formális tárgyalás megtörtént volna. Nyilvánvalóan ebben a jogi procedúrában senki sem tanúskodott Pál mellett.

■ **„ne számítson ez bűneik közé"** Pál Jézus szavait használja, amik a kereszten hangzottak el (vö. Lukács 23:34) és István szavait is az Apcsel 7:60-ból, de figyeljük meg, hogy ott van a 14. versben az elszámoltathatóság is.

4:17 „De az Úr mellém állt" A Máté 28:20-ban Jézus megígérte, hogy velünk lesz. Az Apcsel 23:11-ben és a 27: 23-ban (de figyeljük meg az Apcsel 18:9-et is) ugyanezt az IGÉT használja Pálra, amikor valami természetfeletti személy bátorította.

■ **„és megerősített"** Pál gyakran beszél arról, hogy Krisztus megerősíti őt (vö. Ef. 3:16; Fil. 4:13; Kol. 1:11; I. Tim. 1:12; II. Tim. 2:1).

■ **„hogy elvégezzem az ige hirdetését”** Pál Apostolként küldetett a pogányokhoz (vö. Apcsel 9:15; 22:21; 23:11; 26:17; Róma 1:5; 11:13; 16:16; Gal. 1:16; 2:7; Ef. 3:1-8; I. Tim. 2:7).

■ **„megszabadultam az oroszlán torkából”** Lehetséges, hogy ez egy ÓSZ-i idióma (1) Istenre, aki megmenti a hívőket az ellenségeiktől, vagy (2) Istenre, aki megmenti őket a haláltól. Olvasd el a Zsoltárok 7:2-t; 22:21-et; és a 35:17-et.

4:18 „Az Úr” Ebben a versben (14. vers) ez itt utalhat YHWH-ra, de a 17. versben (és az 1. versben is) Jézusra utal. A 4. fejezetben az összes ilyen előforduló esetben az a legjobb opció, hogy Jézusra utal.

■

NASB	**„megszabadít engem minden gonosztól”**
NKJV	**„szabadíts meg engem minden gonosz munkálkodástól”**
NRSV	**„szabadíts meg engem minden gonosz támadástól”**
TEV	**„minden gonosztól szabadíts meg”**
NJB	**„minden gonosz támadástól szabadíts meg, ami csak engem ér”**

Pál tudta, hogy az Úr vele van, érte van és benne él. Azt is felismerte, hogy az emberi ellenállásnak Sátáni vagy démoni eredete van. Az evangélium hirdetéséhez mindig társul a gonosz ellenállása!

Ez a kifejezés még inkább meglepő és paradox, mert most, nem sokkal Pál kivégzése előtt mondja ezt!

■ **„és bevisz engem mennyei országába”** Lásd Különleges Téma: A Jelen Korszak, és az Eljövendő Korszak az I. Tim. 6:17-ben.

■ **„Övé a dicsőség örökkön örökké”** Pál gyakran tör ki doxológiákban és dicséretben (pl. két jó példa erre a Róma 11:36; Ef. 3:14-21).

■ **„Ámen”** Lásd a Különleges Témát a Titusz 2:12-ben.

SZÖVEG: 4:19-21

[19]Köszöntsd Priszkát és Akvilát, meg Onéziforosz háza népét. [20]Erasztosz Korinthusban maradt, Trofimoszt pedig Milétoszban hagytam betegen. [21]Igyekezz a tél beállta előtt megjönni. Köszönt téged Eubulosz, Pudensz, Linosz, Klaudia és a testvérek mind.

4:19 „Priszkát és Akvilát” A hölgy (akit Priszcillának is hívnak) a következő helyeken is meg van említve: Apcsel 18:18,26; Róma 16:3 és itt; a férje pedig a következő helyeken van megemlítve először: Apcsel 18:2 és az I. Kor. 16:19. Valószínűleg a hölgyet említették meg először, ami nagyon-nagyon szokatlan volt, ezt pedig azért tették, mert római nemes volt. Lehetséges, hogy ő volt az erőseb személyiség a házasságban. Sátorkészítők voltak (vagy bőrkikészítők) mint Pál, a barátai voltak Pálnak és az evangélium hirdetésében pedig munkatársak.

■ **„Onéziforosz”** Lásd az 1:16-18 jegyzetét.

4:20 „Erasztosz” Az Apcsel 19:22-ben és a Róma 16:23-ban is meg van említve ugyanez a név.

■ **„Trofimoszt Milétoszban hagytam betegen”** Ezt a férfit a következő helyeken említi még meg: Apcsel 20:4; 21:29 és valószínűleg a II. Kor. 8:19-22-ben is.

Olyan sok kérdés van, amit szeretnénk az ÚSZ-i íróktól megkérdezni. Az egyik téma, amiről minden hívő elgondolkozik, az a fizikai gyógyulás/gyógyítás. Az Apcselben (vö. 19:12; 28:7-9) Pál

képes a gyógyításra, de itt és a II. Kor 12:7-10-ben és a Fil. 2:25-30-ban úgy tűnik, hogy nem képes rá. Miért van az, hogy némelyeket meggyógyított másokat meg nem, és hogy van-e időkorlát, ami a gyógyításhoz kapcsolódik, és hogy bezárult-e már?

Teljes mértékben hiszek a természetfeletti, könyörületes Atyában, aki fizikailag is ugyanúgy, mint szellemileg gyógyított a múltban és most is, de miért van az, hogy úgy tűnik, volt idő, mikor jelen volt a gyógyítás eme aspektusa, és aztán észrevehetően megszűnik? Nem hiszem, hogy ez az emberi hithez kapcsolódik, Pálnak minden bizonnyal volt hite (vö. II. Kor. 12). Az az érzésem, hogy a gyógyítás és a hit csodái megerősítették az evangélium igazságát és valódiságát, ami a világ azon részein, ahol az evangéliumot úgy hirdetik, hogy eddig nem volt elérhető, még mindig ezt szolgálja. Továbbá hiszem, hogy Isten azt akarja, hogy hitben járjunk, ne látásban. Továbbá a fizikai betegséget Isten gyakran megengedi a hívők életében (1) mint a bűnökért járó időleges büntetés; (2) vagy a bukott világban való élet következményeként, vagy (3) hogy segítse a hívőket a szellemi érettségben. Személyesen az én problémám ezzel az, hogy soha nem tudom, hogy éppen melyikről van szó! Az az imám, hogy Isten akarata legyen meg minden esetben, s ez nem a hit hiányát jelenti, hanem azt az őszinte próbálkozást, hogy megengedjem a kegyelmes, könyörületes Istennek, hogy mindenki életében az Ő akaratát munkálja ki.

■ **„Milétosz”** Ez egy kikötőváros volt nyugat Kis Ázsiában (mai nyugat Törökország) Efezustól délre.

4:21 „Igyekezz a tél beállta előtt megjönni” Pál magányos volt és valószínűleg szem problémái voltak. A hajózás leállt a tél beálltával, így aztán senki nem tudna hozzá elmenni miután megkezdődtek az évszakkal együtt járó viharok (vö. Titusz 3:21).

■ Ezeket a megnevezett hívőket az ÚSZ egyetlen más részéből sem ismerjük. Isten azonban ismeri őket!

SZÖVEG: 4:22
22 Az Úr legyen a lelkeddel! Kegyelem veletek!

4:22 Ezt a sort valószínűleg Pál a saját kezével írta, hogy megmutassa a levél eredetiségét (vö. II. Thessz. 2:2; 3:17).

■ **„Az Úr legyen a lelkeddel”** Itt a FŐNÉV EGYESSZÁMÚ, és Timóteusra utal (vö. Filemon 25). Itt a "lélek" szó kis "l" betűvel kezdődik, s Timóteusra utal.

■ **„Kegyelem veletek”** Itt a FŐNÉV TÖBBESSZÁMBAN van. Bár az összes Pásztori Levél bizonyos személyeknek íródott, ezeknek a személyeknek fel kellett olvasniuk ezeket hangosan is a házi gyülekezetekben (vö. I. Tim. 6:21; Titusz 3:15).

MEGVITATANDÓ KÉRDÉSEK

Ez egy tanulmányozást elősegítő kommentár, ami azt jelenti, hogy te magad vagy a felelős a saját Biblia értelmezésedért. Mindannyian abban a fényben kell járnunk, ami megadatott. Te, a Biblia és a Szentlélek vagytok az elsődlegesek az értelmezésben. Ne mondj le erről egy kommentátor miatt sem.

Ezek a megvitatandó kérdések azért vannak, hogy segítsenek átgondolni a könyv ezen részének főbb témáit. Gondolat-ébresztő szándékuk van, nem pedig definiáló.

1. Kicsoda az evangelista?
2. Minden kereszténynek szóbeli tanúnak kell lennie?
3. Az 5-8-as versek azt sugallják, hogy Pál azt várta, hogy meg fog halni?
4. Mi történt Démásszal?
5. Miért nem tudta Pál meggyógyítani Trofimoszt?
6. Miért van a levél utolsó mondata többesszámban?

FÜGGELÉK 1

GÖRÖG NYELVTANI KIFEJEZÉSEK RÖVID DEFINÍCIÓI

A koiné görög, amit hellenisztikus görögnek is hívtak, volt a köznyelv a Földközi Tenger vidékén Nagy Sándor (Kr. e. 336-323) hódításával kezdődően, és körülbelül 800 éven át tartott még ennek a nyelvnek a használata (Kr. e. 300 – Kr. u. 500-ig). Nem csak egy leegyszerűsített klasszikus görög volt ez, hanem nagyon sok tekintetben egy újabb formája is a görög nyelvnek, ami második nyelvvé vált a Földközi Tenger vidékén az ókorban.

Az Újszövetség görög nyelvezete bizonyos értelemben egyedülálló volt, mert használói, Lukácsot és a Zsidókhoz írt levél szerzőjét kivéve, valószínűleg az arámot használta elsődleges (anya-) nyelvként. Így aztán az írásaikra hatással volt az arám nyelv idiómái és szerkezeti formái. Továbbá olvasták és idézték a Septuagintát (az ÓSZ görög fordítását), amit szintén koiné görög nyelven írtak. De a Septuagintát szintén olyan zsidó tudósok írták, akiknek az anyanyelvük nem a görög volt.

Ez emlékeztetőül szolgál a számunkra, hogy nem kényszeríthetjük az Újszövetséget egy szoros, kötött nyelvtani formába. Teljesen egyedülálló, mégis sok közös vonás van benne (1) a Septuagintával; (2) a zsidó írásokkal, mint pl. Josephus írásaival; és (3) az Egyiptomban talált papiruszokkal. Akkor hogyan közelítsük meg az Újszövetség nyelvtani analízisét?

A koiné görög és az Újszövetség koiné görög nyelvének nyelvtani vonásai nagyon képlékenyek. Nagyon sok értelemben ez az időszak a nyelvtan leegyszerűsítésének időszaka volt. A szövegkörnyezet lesz az elsődleges segítségünk. A szavaknak csak egy tágabb szövegkörnyezetben van értelmük, így aztán a nyelvtani szerkezetet csak a következők fényében érthetjük meg: (1) egy bizonyos szerző saját stílusa; és (2) egy bizonyos szövegkörnyezet. Egyetlen perdöntő definíciót sem alkothatunk a görög formákról és szerkezetekről.

A koiné görög elsődlegesen szóbeli nyelv volt. Az értelmezéshez elég gyakran az igék típusa és formája a kulcs. A legtöbb főmondatban az ige tűnik fel először, megmutatva annak elsődleges jelentését. Amikor egy görög igét analizálunk, akkor három információ darabkát kell megfigyelnünk: (1) az igeidő alapvető hangsúlyát, az igealakot és az ige módját (alaktan vagy morfológia); (2) a bizonyos ige alapvető jelentése (lexikográfia); és (3) és a szövegkörnyezet folyamata (mondattan vagy szintaktika).

(Sok esetben a magyar nyelvben nem létező időket és alakokat ír le, használ hozzá igeverseket, amiket nehéz lehet megkülönböztetni ezen idők és alakok hiánya miatt. A fordító megjegyzése.)

I. IGEIDŐ

A. Az igeidő vagy az aspektus magában foglalja az ige kapcsolatát a már befejezett cselekményhez vagy a még be nem fejezett cselekményhez. Ezt gyakran hívják "perfective" ("tökéletes") és "imperfective" ("nem tökéletes") igeidőnek.
   1. A perfective igeidő a cselekmény megtörténésére fókuszál. Semmilyen más információ nincs megadva, csak az, hogy valami történt! Annak kezdete, folyamata és tetőpontja nincs megadva.
   2. Az imperfective igeidő a cselekmény folyamatára fókuszál. Le lehet ezeket írni lineáris cselekményként, tartós cselekményként, progresszív cselekményként, stb.

B. Az igeidőt a szerint lehet kategorizálni, hogy a szerző hogyan látta a cselekményt annak

folyamatában

1. Megtörtént = AORISZT
2. Megtörtént és az eredménye látható = BEFEJEZETT MÚLTIDŐ
3. Megtörtént a múltban, az eredménye látható volt, de már nem = RÉGMÚLT
4. Most történik = JELEN
5. A múltban folyamatában történt meg = BEFEJEZETTLEN vagy FOLYAMATOS MÚLTIDŐ
6. Meg fog történni = JÖVŐIDŐ
   Egy konkrét példa arra, hogy ezek az igeidők hogyan segítenek az értelmezésben, a "megment, megtart" kifejezés teljesen jó lesz. Számos különböző igeidőben használták már, hogy megmutassák annak folyamatát és tetőpontját is:

1. AORISZT – "tartattunk meg" (vö. Róma 8:24, Károli fordítás)
2. BEFEJEZETT – "tartattunk meg, aminek a következményei folyamatosak" (vö. Ef. 2:5,8, Károli fordítás)
3. JELENIDEJŰ – "megtartatunk, üdvözültök" (vö. I. Kor. 1:18; 15:2, Károli fordítás)
4. JÖVŐIDEJŰ – "megtartatunk, megtartatol" (vö. Róma 5:9,10; 10:9, Károli fordítás)

C. Amikor az igeidőkre fókuszálunk, az értelmezőknek meg kell keresniük azt az okot, ami miatt az eredeti szerző úgy döntött, hogy ezzel az igeidővel fejezi ki magát. Az átlagos "minden fölöslegest mellőző" igeidő az AORISZT volt. Ez volt a megszokott "nem specifikus", "jelöletlen" igeidő. Széleskörű módon használható, amit a szövegkörnyezetnek kell pontosítania. Egyszerűen csak annyit állított, hogy valami történt. A múltidejű aspektusa csak a KIJELENTŐ MÓDBAN lehetséges. Ha bármilyen más igeidőt használtak, akkor valami specifikus dolgot hangsúlyoztak ki vele. De mit?

1. BEFEJEZETT (MÚLT) IGEIDŐ. Ez egy befejezett cselekmény, aminek láthatóak az eredményei. Bizonyos módon ez az AORISZT és a JELEN IDŐ kombinációja volt. Általában a fókusz a maradandó eredményeken volt vagy a cselekedet befejezésén (pl. Ef. 2:5,8; "megtartattatok és folyamatosan megtartattok").
2. RÉGMÚLT IGEIDŐ. Ez olyan volt, mint a BEFEJEZETT (MÚLT) IDŐ, kivéve, hogy a maradandó eredmények már megszűntek. Pl. János 18:16 "Péter pedig kívül állt (vala – Károli fordítás) az ajtónál".
3. JELEN IDŐ. Ez egy befejezetlen cselekmény volt. A fókusz általában a cselekmény folyamatán volt. Pl. I. János 3:6,9, "aki Őbenne marad, az nem vétkezik". "Aki az Istentől született, az nem cselekszik bűnt".
4. BEFEJEZETLEN vagy FOLYAMATOS MÚLT IDŐ. Ebben az igeidőben a JELEN IDŐHÖZ való kapcsolódás hasonló ahhoz, ahogy a BEFEJEZETT és a RÉGMÚLT IDŐ kapcsolódik egymáshoz. A BEFEJEZETLEN IGEIDŐ olyan befejezetlen cselekményről szól, ami egykor megtörtént ugyan, de már megszűnt, vagy egy a múltban történt cselekmény kezdetére utal. Pl. Máté 3:5, "Akkor kiment hozzá Jeruzsálem...egész környéke".
5. JÖVŐ IDŐ. Ez egy olyan cselekményről szól, amit általában egy jövőbeli időszakra vetítettek ki. Sokkal inkább a megtörténés lehetősége volt a fókuszban a valódi megtörténés helyett. Gyakran az esemény biztosságáról szólt. pl. Máté 5:4-9, "Boldogok … mert ők majd …".

II. IGEALAK

A. Az igealak magyarázza meg az ige cselekménye és annak alanya közti kapcsolatot.

B. A CSELEKVŐ IGEALAK volt a normális, elvárt, hangsúlyozatlan módja annak, hogy megerősítsék, hogy az alany az ige cselekményét elköveti.

C. A SZENVEDŐ IGEALAK azt jelenti, hogy az alany az ige cselekményét egy külső okozótól "szenvedte" el. A görög ÚSZ-ben ha egy külső okozó végezte a cselekményt, akkor azt a következő elöljárószókkal és esetekkel fejezték ki:
   1. egy közvetlen személyes külső okozót a *hupo* szóval HATÁROZÓI ESETTEL (vö. Máté 1:22; Apcsel 22:30).
   2. egy személyes közvetítő külső okozót a *dia* szóval HATÁROZÓI ESETTEL (vö. Máté 1:22).
   3. egy személytelen külső okozót általában az *en* szóval ESZKÖZHATÁROZÓI ESETTEL.
   4. néha akár a személyes akár a személytelen külső okozót egyedül az ESZKÖZHATÁROZÓI ESETTEL, elöljáró szó nélkül.

D. A KÖZÉPIGE azt jelenti, hogy az alany végzi az ige cselekményét ezzel egy időben az ige cselekményében közvetlen módon is részt vesz. Gyakran hívják a fokozott személyes érdek igeidejének. Ez a szerkezet kihangsúlyozta a mellékmondat vagy a mondat alanyát valamilyen módon. Ezt a szerkezetet nem lehet megtalálni az angolban, sem a magyarban. A görög nyelvben a jelentésének és fordításainak lehetősége nagyon széleskörű. Néhány példa erre a formára:
   1. VISSZAHATÓ – az alanyon magán látható a közvetlen cselekmény. Példa: Máté 27:5, "felakasztotta magát".
   2. INTENZÍV – az alany saját maga végzi a cselekményt saját magának. Példa: II. Kor. 11:14, "a Sátánis a világosság angyalának adja ki magát".
   3. KÖLCSÖNÖS – két alany közjátéka. Példa: Máté 26:4, "megegyeztek abban".

III. IGEMÓD

A. A koiné görögben négy igemód van. Az ige valósághoz való viszonyát jelölik, legalábbis a szerző gondolkodása szerint. Az igemódok két széles kategóriába vannak felosztva: azok, amik a valóságot jelölik (KIJELENTŐMÓD), és azok, amik a lehetőséget jelölik (KÖTŐMÓD, FELSZÓLÍTÓMÓD, és ÓHAJTÓMÓD).

B. A KIJELENTŐMÓD volt az a szokványos mód, amivel kifejezték azt a cselekményt, ami megtörtént, vagy legalábbis a szerző gondolataiban mindenképp. Ez volt az <u>egyetlen</u> olyan görög igemód, ami kifejezte a határozott időt, és még itt is másodlagos volt ennek az aspektusa.

C. A KÖTŐMÓD lehetséges jövőbeli cselekményt fejezett ki. Valami még nem történt meg, de elég nagy esélye van annak, hogy meg fog. Nagyon sok közös tulajdonsága volt ennek a módnak a JÖVŐIDEJŰ KIJELENTÉSsel. A különbség annyi, hogy a kötőmód bizonyos mértékű kételkedést is kifejez. Az angolban ezt gyakran a következő kifejezésekkel fejezték ki: "tudna", "tehetné", "valószínű', "talán".

D. Az ÓHAJTÓMÓD azt a kívánságot fejezte ki, ami elméletileg lehetséges volt. Úgy kezelték ezt, mint ami egy lépéssel távolabb állt a valóságtól, mint a KÖTŐMÓD. Az ÓHAJTÓMÓD bizonyos körülmények közötti megvalósulásról szólt. Az Újszövetségben elég ritka volt az ÓHAJTÁS. A leggyakrabban Pál híres kifejezéseiben használta, tizenöt alkalommal, ami a magyarban "Szó sincs róla!" formában lett lefordítva (a Károliban: "Távol legyen!"), az angolban ez így hangzik: "Soha ne essen meg!" vagy a régebbi fordításokban: "Isten mentsen tőle!" (vö. Róma 3:4,6,31; 6:2,15; 7:7,13; 9:14; 11:1,11; I. Kor. 6:15; Gal. 2:17; 3:21; 6:14). További példák: Lukács 1:38; 20:16; Apcsel 8:20; és T. Thessz. 3:11.

E. A FELSZÓLÍTÓ MÓD egy olyan parancsot hangsúlyozott, ami lehetséges volt, de a hangsúly a beszélő szándékán volt. Csak szándékozott lehetőséget erősített meg, és mások döntésén múlott a megvalósulás feltétele. Volt egy különleges használata a FELSZÓLÍTÓ MÓDNAK az imádságokban és harmadik személyű kérésekben. Ezek a parancsok csak JELEN és az AORISZT időben voltak megtalálhatók az ÚSZ-ben.

F. Néhány nyelvtan a MELLÉKNÉVI IGENEVEKET is egy külön típusú módnak veszi. A görög ÚSZ-ben ezek nagyon megszokottak, amit általában igei melléknevekként definiálnak. Ahhoz fő igéhez kapcsolódva fordítják őket, amihez kötődnek. Széleskörűen lehetett a fordításokban ezeket a melléknévi igeneveket felhasználni. Az a legjobb megoldás, ha számos különböző angolnyelvű fordítást összehasonlítunk (sajnos a magyarban kevés a kínálat ezen a téren, a ford. megjegy.). Nagyszerű segítséget jelent a Baker kiadó által kiadott *The Bible in Twenty Six Translations* (A Biblia Huszonhat Fordítása) című könyv.

G. Az AORISZT AKTÍV KIJELENTÉS volt a normál, vagy "jelöletlen" módja annak, hogy feljegyezzenek egy történést. Bármilyen más igeidő, igealak vagy mód már megkülönböztető jelentőséggel bírt, amit az eredeti szerző tudatni szeretett volna.

IV. Azok számára, akik nem járatosak a görög nyelvben, a következő tanulást segítő könyvek megadhatják a szükséges információt:

A. Friberg, Barbara és Timothy: *Analitical Greek New Testament* (Analitikus Görög Újszövetség), 1988, Baker kiadó, Grand Rapids.

B. Marshall, Alfred: *Interlinear Greek-English New Testament* (Interlineáris Görög-Angol Újszövetség), 1976, Zondervan kiadó, Grand Rapids.

C. Mounce, William D. : *The Analytical Lexicon to the Greek New Testament* (Analitikus Lexikon a Görög Újszövetséghez), 1993, Zondervan kiadó, Grand Rapids.

D. Summers, Ray: *Essentials of New Testament Greek* (Az Újszövetségi Görög Nyelv Lényeges Elemei), 1950, Broadman kiadó, Nashville.

E. Az Illinois államban lévő Chicago városban található Moody Bibliaiskolán keresztül elérhetőek Koiné görög nyelvű levelező tagozatú akkreditált kurzusok.

V. FŐNEVEK

A. Szintaktikailag a főnevet az eset határozza meg. Az eset az a főnév azon ragozott alakja, ami megmutatta annak kapcsolatát az igével és a mondat további részével. A koiné görögben az estek funkcióinak többségét az elöljárószavak jelölték. Mivel az eset formája számos különböző kapcsolatot volt képes azonosítani, az elöljárószavak úgy fejlődtek tovább, hogy képesek voltak világosabban elválasztani ezeket a funkciókat.

B. A görög eseteket a következő nyolc módon kategorizálták:

1. Az ALANYESET a megnevezésre szolgált, és általában ez adta meg a mondat vagy a mellékmondat alanyát. Arra is használták, hogy a főnevek és a melléknevek állítmánya legyen azáltal, hogy a "lenni" és a "válni" igéket hozzákapcsolják.
2. A BIRTOKOSESETET leírásra használták és általában megjelölte a jellemzőjét vagy a minőségét annak a szónak, amihez kapcsolódott. Azt a kérdést válaszolta meg, hogy "Milyen fajta?" Általában az angol "of" elöljárószóval fejezték ki, ami a

magyarban a birtokos jelzőkkel felel meg.

3. A HATÁROZÓI ESET ugyanazt a ragozott alakot használja, mint a BIRTOKOSESET, de ezt arra használták, hogy az elválasztottságot fejezzék ki vele. Általában a következőktől való elválasztottságot fejezte ki: egy bizonyos időponttól, helytől, forrástól, eredettől vagy foktól. Gyakran az angol "from" elöljárószóval fejezeték ki, ami a magyar "-tól, -től, fogva" megfelelője volt.
4. A RÉSZESHATÁROZÓI ESEtet arra használták, hogy személyes érdekeltséget fejezzenek ki vele. Ez jelölhet pozitív vagy negatív aspektust is. Gyakran ez volt az indirekt tárgy. Ezt gyakran az angol "to" elöljárószóval fejezték ki, aminek a magyar megfelelője, a neki, részére, számára.
5. A HELYHATÁROZÓI ESETnek ugyanaz volt a ragozott alakja, mint a RÉSZESHATÁROZÓInak, de ez térben, időben vagy logikus keretek közötti helyzetet határozott meg. Az ezeket kifejező elöljárószavak magyar megfelelői a következők: "-ban, -ben, -on, -en, -ön, -nál, -nél, -kor, között, míg, amíg, alatt, által, rajta, és mellett".
6. Az ESZKÖZHATÁROZÓI ESETnek ugyanaz volt a ragozott alakja, mint a RÉSZESHATÁROZÓI és a HELYHATÁROZÓI esetnek. Eszközt vagy társat fejezett ki. Az ezeket kifejező elöljárószavak magyar megfelelői a következők: "-val, -vel, által, vagy vele".
7. A TÁRGYESETet arra használták, hogy a cselekmény következtetését leírják vele. Korlátozottságot fejezett ki. A leggyakrabb használata a közvetlen tárgy volt. Arra a kérdésre válaszol, hogy "Milyen messze?", vagy "Milyen mértékig?"
8. A MEGSZÓLÍTÓ ESETet közvetlen megszólításra használták.

VI. KÖTŐSZAVAK ÉS CSATOLÓSZAVAK

A. A görög egy nagyon precíz nyelv, mert nagyon sok kötőszava van. Gondolatokat kapcsol össze (mellékmondatok, mondatok és bekezdések). Annyira nagyon megszokottak voltak, hogy a hiányuk (asyndeton) gyakran bibliamagyarázati szempontból jelentőséggel bírtak. Valójában ezek a kötőszavak és kapcsolószavak mutatták meg a szerző gondolatmenetének irányát. Ezek a szavak gyakran alapvető jelentőséggel bírtak abban, hogy meghatározhassuk, hogy pontosan mit is akar a szerző mondani.

B. Itt egy lista néhány kötő és kapcsolószóval és azok jelentésével (ezeknek az információknak a többségét a következő könyvből gyűjtöttük össze: H. E. Dana és Julius K. Mantey: *A Manual Grammar of the Greek New Testament* [Kézikönyv a Görög Újszövetség Nyelvtanáról]).

1. Időt jelző kapcsolószavak
   a. *epei, epeidé, hopote, hós, hote, hotan* (subj.) – "mikor, amikor"
   b. *heós* – "amíg"
   c. *hotan, epan* (subj.) – "amikor csak, akármikor"
   d. *heós, achri, mechri* (subj.) – "addig"
   e. *priv* (infin.) – "előtt, mielőtt"
   f. *hós* – "mióta, óta, mikor, amikor"
2. Logikai kapcsolószavak
   a. célhatározói
      (1) *hina* (subj.), *hopós* (subj.), *hós* – "azért hogy, hogy"
      (2) *hóste* (hangsúlyos tárgyeseti főnévi igenév) – "hogy"
      (3) *pros* (hangsúlyos tárgyeseti főnévi igenév) vagy eis (hangsúlyos tárgyeseti főnénévi igenév) – "hogy"
   b. Okozati (a ok és a szándék nyelvtani formái között szoros hasonlóság van)
      (1) *hóste* (főnévi igenév, ez a leggyakoribb) – "azért hogy, így aztán"

(2) *hiva* (subj.) – "azért hogy"
(3) *ara* – "hogy"

c. Okozati
(1) *gar* (okozó/hatás vagy ok/következmény) – "mert"
(2) *dioti*, *hotiy* – "mert"
(3) *epei*, *epeidé*, *hós* – "mivel"
(4) *dia* (tárgyesettel és hangsúlyos főnévi igenévvel) – "mert"

d. Feltételező
(1) *ara*, poinum, hóste – "ezért aztán"
(2) *dio* (a legerősebb feltételező kötőszó) – "ami alapján, amiért, ezért"
(3) *oun* – "ezért, tehát, aztán, következésképpen"
(4) *toinoun* – "ennek megfelelően"

e. Ellentétet kifejező
(1) *alla* (erőteljes ellentétet kifejező) – "de, kivéve"
(2) *de* – "de, bár, mégis, másrésztől"
(3) *kai* – "de"
(4) *mentoi*, *oun* – "mindazonáltal"
(5) *plén* – "mindamellett" (leginkább a Lukácsban fordul elő)
(6) *oun* – "mindazonáltal"

f. Összehasonlítás
(1) *hós*, *kathós* (összehasonlító mellékmondatokat köt össze)
(2) *kata* (összetett szavakban, *katho*, *kathoti*, *kathósper*, *kathaper*)
(3) hosos (a Zsidókhoz írt levélben)
(4) *é* – "mint"

g. Folyamatosságot vagy sorozatosságot kifejező
(1) *de* – "és, most"
(2) *kai* – "és"
(3) *tei* – "és"
(4) *hina*, *oun* – "hogy"
(5) *oun* – "aztán" (a Jánosban)

3. Nyomatékosító
a. *alla* – "minden bizonnyal, igen, valóban"
b. *ara* – "valóban, csakugyan, minden bizonnyal, valóban"
c. *gar* – "de valóban, biztosan, valóban"
d. *de* – "valóban"
e. *ean* – "éppen, valóban, igazán"
f. *kai* – "éppen, valóban, igazán"
g. *mentoi* – "valóban"
h. *oun* – "valóban, mindenképp"

VII. FELTÉTELES MONDATOK

A. A FELTÉTELES MONDAT olyan mondat, ami egy vagy több feltételes mellékmondatot tartalmaz. Ez a nyelvtani szerkezet segíti az értelmezést, mert megadja a feltételeket, okokat vagy okozatokat, amiért a főige cselekménye megtörténik, vagy épp nem történik meg. Négy fajta feltételes mondat mondat létezett. Onnan indul, hogy valami igaznak tűnt a szerző szempontjából, vagy az írás célja miatt, és afelé tart, ami csak egy óhaj, kívánság volt.

B. Az ELSŐ TÍPUSÚ FELTÉTELES MONDAT olyan cselekedetet vagy állapotot fejezett ki, ami a szerző szemszögéből vagy céljai miatt igaznak tűnt, még akkor is, ha azt a "ha" szóval fejezte ki. Számos szövegkörnyezetben a "mivel" szóval lehetne fordítani, de a

magyar fordítások a "ha" szót használják (vö. Máté 4:3; Róma 8:31). Mindazonáltal ez nem azt akarná jelölni, hogy minden ELSŐ TÍPUSÚ FELTÉTELES MONDAT igaz valóság lenne. Gyakran arra használták, hogy egy vitában érveljenek vele, vagy hogy kiemeljenek egy téves következtetést (vö. Máté 12:27).

C. A MÁSODIK TÍPUSÚ FELTÉTELES MONDATot gyakran hívják "tényekkel ellentétesnek". Olyas valamit állít, ami a valósággal szemben állt, csak azért, hogy bebizonyítson valamit vagy hogy rámutasson valamire. Például:
   1. "Ha ő volna ama próféta, tudná, ki ez, és tudná, hogy ez az asszony, aki hozzáér: bűnös." (Lukács 7:39)
   2. "Mert ha hinnétek Mózesnek, hinnétek nekem." (János 5:46)
   3. "Ha még mindig embereknek akarnék tetszeni, nem volnék Krisztus szolgája." (Gal. 1:10)

D. A HARMADIK TÍPUS egy lehetséges jövőbeli eseményről szól. Gyakran feltételezi a cselekmény valószínűségét. Általában magában foglalja az eshetőséget is. A főige cselekménye a "ha" mellékmondatban szereplő cselekménytől függően lehetséges. Példák az I. Jánosból: 1:6-10; 2:4,6,9,15,20,21,24,29; 3:21; 4:20; 5:14,16.

E. A NEGYEDIK TÍPUS áll legtávolabb a lehetőségtől. Nagyon ritka az ÚSZ-ben. Tulajdonképpen nincs is olyan teljes NEGYEDIK TÍPUSÚ FELTÉTELES MONDAT, amelyikben a feltétel mindkét része illik a definícióba. Egy példa a részleges NEGYEDIK TÍPUSRA az I. Péter 3:14 nyitó mellékmondata. Egy másik példa a részleges NEGYEDIK TÍPUSRA az Apcsel 8:31-ben egy összegző mellékmondat.

VIII. TILTÁSOK

A. A JELENIDEJŰ FELSZÓLÍTÁS a TAGADÓSZÓCSKÁVAL gyakran (de nem kizárólagosan) arra helyezi a hangsúlyt, hogy befejezzenek egy olyan cselekedetet, ami már folyamatban volt. Például: "ne gyűjtsetek magatoknak kincseket a földön" (Máté 6:19); "ne aggódjatok életetekért" (Máté 6:25); "Tagjaitokat se adjátok oda a bűn szolgálatára, hogy a gonoszság fegyvereivé legyenek" (Róma 6:13); "ne szomorítsátok meg az Isten Szentlelkét" (Ef. 4:30); "ne részegedjetek meg a bortól" (5:13).

B. Az AORISZT KÖTŐMÓD a *MÉ* SZÓCSKÁVAL azt hangsúlyozza, hogy el ne kezdjenek egy cselekedetet. Például: "ne gondoljátok" (Máté 5:17); "ne aggódjatok tehát" (Máté 6:31); "ne szégyelld" (II. Tim. 1:8).

C. A DUPLA TAGADÁS A KÖTÓMÓDDAL egy nagyon nyomatékos tagadás. "Soha de soha" vagy "semmilyen körülmények között". Például: "nem lát halált soha" (János 8:51); "inkább nem eszem húst soha" (I. Kor. 8:13).

IX. A NÉVELŐ

A. A koiné görögben a határozott névelőnek hasonló volt a használata, mint az angolban és a magyarban "a/az". Az alapvető funkciója az volt, hogy "mutatóként" felhívja a figyelmet a szóra, névre vagy a kifejezésre. Ennek használata szerzőről szerzőre változott az Újszövetségben. A határozott névelő a következő módokon is funkcionálhat:
   1. kontraszt eszközeként, mutatónévmásként;
   2. egy már korábban bemutatott tárgyra vagy személyre való utalás jeleként;
   3. segít azonosítani az alanyt a mondatban a kötőigével. Például: "Az Isten Lélek" (János 4:24); "az Isten világosság" (I. János 1:5); "Isten a szeretet" (4:8,16).

B. A koiné görögben nem volt határozatlan névelő, mint a magyarban az "egy". A határozatlan névelő hiánya jelentheti, hogy
   1. valaminek a jellemére vagy a minőségére figyel;
   2. valaminek a kategóriájára figyel.

C. Az ÚSZ-i szerzők nagyon széleskörűen váltogatták a névelő használatát.

X. A HANGÚLYOZÁS MÓDJAI A GÖRÖG ÚJSZÖVETSÉGBEN

A. A hangsúlyozás technikái az Újszövetségben szerzőről szerzőre változtak. A legkövetkezetesebb és legformálisabb szerzők Lukács és a Zsidókhoz írt levél szerzője voltak.

B. Már korábban is megállapítottuk, hogy az AORISZT AKTÍV KIJELENTÉS volt a standard a hangsúly tekintetében a jelöletlen, de bármilyen más igeidőnek, igealaknak vagy igemódnak jelentősége volt az értelmezésben. Ez persze nem azt akarná jelenteni, hogy az AORISZT AKTÍV KIJELENTÉSt nem használták sűrűn nyelvtanilag jelentőségteljes értelemben. (példa: Róma 6:10 [kétszer]).

C. A szórend a koiné görögben
   1. A koiné görög nyelv ragozott nyelv volt, így nem függött a szórenden, csakúgy mint a magyar. Így aztán a szerző megváltoztathatta a normális elvárt szórendet, hogy megmutathassa, hogy:
      a. a szerző mit akart kihangsúlyozni az olvasó számára;
      b. azt, amiről a szerző azt gondolhatta, hogy az olvasó számára meglepő lesz;
      c. mi foglalkoztatta a szerzőt a szíve mélyén.
   2. A normál szórenden a görög nyelvben még mindig nem állapodtak meg. Mindazonáltal a feltételezett normál szórend a következő:
      a. kötőigék esetén
         (1) ige
         (2) alany
         (3) kiegészítők
      b. tárgyas igék esetén
         (1) ige
         (2) alany
         (3) tárgy
         (4) indirekt tárgy
         (5) elöljárói kifejezések
      c. névszói csoportoknál
         (1) főnév
         (2) melléknévképző
         (3) elöljárói kifejezések
   3. A szórend lehet nagyon fontos értelmezési eszköz. Például:
      a. "Bajtársi jobbjukat nyujták nékem és Barnabásnak" (Károli fordítás). A "bajtársi jobb" kifejezés az eredetiben ketté lett választva a mondat elejére és végére került, hogy megmutassa annak jelentőségét (Gal. 2:9).
      b. "Krisztussal együtt" a mondat elején van. A halála központi helyen van (Gal. 2:20).
      c. "Régen sokszor és sokféleképpen" (Zsid. 1:1) is a mondat elején szerepel. Így jelentette ki Isten magát, s ez volt kiemelve, nem pedig a tény, hogy kijelentette magát.

D. Általában némi fokú hangsúlyt a következő módokon fejezték ki:

1. Annak a névmásnak az ismétlése, ami már megjelent az ige ragozott alakjában. Például: "veletek vagyok..." (Máté 28:20)
2. Egy elvárt kapcsolat vagy egy másik kapcsoló eszköz hiánya a szavak, kifejezések, mellékmondatok vagy mondatok között. Ezt asyndeton-nak nevezik ("nem kötött"). A kötő alak elvárható lett volna, tehát annak hiánya figyelemfelkeltő. Például:
   a. A Boldogmondások, Máté 5:3 (a lista ki van hangsúlyozva)
   b. János 14:1 (új téma)
   c. Róma 9:1 (új bekezdés)
   d. II. Kor. 12:20 (a listát hangsúlyozza)
3. Egy adott szövegkörnyezetben lévő szavak és kifejezések ismétlése. Például: "magasztaljuk dicsőséges kegyelmét" (Ef. 1:6,12, 14). Ezt a kifejezést arra használták, hogy a Szentháromság mindhárom személyének munkáját bemutassák.
4. Egy idióma vagy szó- (hang) játék kifejezések között
   a. eufémizmus (szépítő kifejezések) – tabu témákról beszélve helyettesítő szavakat használ, mint az "alvás" a halálra (János 11:11-14) vagy a "láb" szót a férfi nemi szervre (Ruth 3:7-8; I. Sám. 24:3 – bár a magyar fordítás ezt nem így hozza, az angolban és az eredetiben az szerepel, hogy betakará lábát-a ford. megjegy.).
   b. Kertelés vagy mellébeszélés – Isten nevének más szavakkal való behelyettesítése, mint a "menny királya" (Máté 3:21), vagy "egy hang a mennyből" (Máté 3:17).
   c. szóképek
      (1) lehetetlen túlzások (Máté 3:9; 5:29-30; 19:24)
      (2) enyhe túlzások (Máté 3:5; Apcsel 2:36)
      (3) megszemélyesítések (I. Kor. 15:55)
      (4) irónia (Gal. 5:12)
      (5) költői részek (Fil. 2:6-11)
      (6) hang-játékok szavakkal
         (a) "egyház"
            (i) "egyház" (Ef. 3:21)
            (ii) "elhívás" (Ef. 4:1,4)
            (iii) "elhívattatok" (Ef. 4:1,4)
         (b) "szabad"
            (i) "szabad asszony" (Gal. 4:31)
            (ii) "szabadság" (Gal. 5:1)
            (iii) "szabadított" (Gal. 5:1)
   d. idiomatikus nyelvezet – olyan nyelvezet, ami általában kulturális és specifikus:
      (1) az "étel" képletes használata (János 4:31-34)
      (2) a "Templom" szó képletes használata (János 2:19; Máté 26:61)
      (3) az együttérzés héber idiómája, "gyűlöl" (I. Mózes 29:31; V. Mózes 21:15; Lukács 14:36; János 12:25; Róma 9:13)
      (4) "Mind" szemben a "sok" kifejezéssel. Vesd össze az Ézs. 53:6-ot, ("mindnyájan") az 53:11,12-vel ("sokak"). Ezek a kifejezések egymás szinonimái, mint ahogy azt a Róma 5:18 és 19 mutatja.
5. Egyetlen szó helyett a teljes nyelvi kifejezés használata. Például: "Az Úr Jézus Krisztus".
6. Az *aoutos* kifejezés különleges használata
   a. névelővel használva (jelzői állapot) "hasonló, ugyanolyan" -nak fordították
   b. amikor névelő nélkül használták (állítmányi állapot) akkor intenzív visszaható névmásként fordították – "magát".

E. Azok a Biblia olvasók, akik nem görögül olvassák, számos más módon azonosíthatják a hangsúlyos részeket:
   1. Elemző lexikon és párhuzamos görög/magyar szövegű biblia használata.
   2. Különböző fordítások összehasonlítása, főleg azoké, amik más-más módszerű fordításokat alkalmaztak. Például: "szóról szóra" való fordítások (angol nyelvű:KJV, NKJV, ASV, NASB, RSV, NRSV,) összehasonlítása "dinamikusan megfelelő" fordításokkal (Williams, NIV, NEB, REB, JB, NJB, TEV). Nagyszerű segítség lehet a Baker kiadó *The Bible in Twenty-Six Translations* (A Biblia Huszonhat Fordításban) című könyve.
      (A fent említett Biblia fordítások kizárólag angol nyelven találhatóak meg, magyarul nincs ennyi elérhető fordítás – a ford. megjegy.)
   3. Joseph Bryant Rotherham: *The Emphasized Bible* (Hangsúlyozó Biblia) (Kregel, 1994).
   4. Túlzóan szó szerinti fordítások használata
      a. *The American Standard Version* 1901-ből.
      b. Rober Young: *Young's Literal Translation of the Bible* (Young Szó Szerinti Bibliafordítása), (Guardian Press, 1976)

A nyelvtan tanulmányozása unalmas, viszont szükséges a helyes értelmezéshez. Ezeknek a tömör definícióknak, hozzáfűzéseknek és példáknak célja az, hogy bátorítsa és felkészítse a görögül nem tudókat, hogy az ebben a kötetben szereplő nyelvtani jegyzeteket használni tudják. Ezek a definíciók viszont eléggé le vannak egyszerűsítve. Nem szabad őket dogmatikus, rugalmatlan módon használni, hanem inkább lépcsőként egy mélyebb megértés felé az Újszövetség mondattanában. Remélhetőleg ezek a definíciók abban is segítenek az olvasóknak, hogy megértsék a többi tanulmányozást elősegítő eszközöket, úgy, mint az Újszövetség technikai kommentárjait.

Képesnek kell lennünk arra, hogy meggyőződjünk az értelmezésünk helyességéről azokon az információkon alapulva, amiket a Biblia szövegeiben találhatunk. A nyelvtan az egyike ezeknek a segítő eszközöknek; a többi ilyen információforrás a történelmi háttér, irodalmi szövegkörnyezet, kortárs források szóhasználata és párhuzamos szövegrészek.

FÜGGELÉK 2

SZÖVEGKRITIKA

Ezt a témát oly módon tárgyaljuk, hogy elmagyarázom az ebben a kommentárban található szövegi megjegyzéseket. A következő vázlatot fogjuk használni:

I. Az Angol Biblia szövegi forrásai
  A. Ószövetség
  B. Újszövetség
II. A szövegkritika problémainak és teóriáinak tömör ismertetése.
III. Ajánlott források további kutatásokhoz.

I. Az angol Biblia szövegi forrásai

A. Ószövetség

1. A Maszoréta szövegek (angolul az MT betűkkel jelölik) – Az a héber mássalhangzójelöléssel ellátott szöveg, amit Aquiba Rabbi állított össze Kr. u. 100-ban. A magánhangzók jelölései, az ékezeteket, a széljegyzeteket, az írásjeleket és a bekezdési jeleket Kr. u-i hatodik században kezdték el használni, és a Kr. u-i kilencedik században fejezték be. A zsidó tudósok egy csoportja, a Maszoréta tudósok készítették ezeket. A szövegi forma, amit használtak, ugyanaz a forma volt, amit a Misnánál, a Talmudnál, a Targumoknál, a Peshittánál (szíriai fordítás) és a Vulgátánál használtak.
2. Septuaginta (LXX) – A hagyomány szerint a Septuagintát 70 zsidó írástudó végezte el 70 nap alatt az alexandriai könyvtár számára II. Ptolemaiosz király(Kr. e. 285-246) támogatásával. A fordításokat állítólag egy Alexandriában élő zsidó vezető kérésére készítették. Ez a hagyomány "Arieszteasz Leveléből" származik. Az LXX eredete nemrégiben egy másik héber szövegi hagyománynak lett tulajdonítva, ami Aquiba Rabbi szövege volt (MT).
3. Holttengeri tekercsek (DSS) – A holttengeri tekercseket a Kr. előtti római korban írták (Kr. e. 200 – Kr. u. 70) az egyik zsidó szeparatista szekta tagjai, az Esszénusok. A héber kéziratok, amiket a Holt Tenger körül számos lelőhelyen találtak meg, némi különbséget mutatnak a MT és a LXX héber szövegi csoportjától.
4. Néhány konkrét példa, hogy ezeknek a szövegeknek az összehasonlítása hogyan segítette az Ószövetség megértésében azokat, akik értelmezni akarták azt.
   a. Az LXX segített a fordítóknak és a tudósoknak megérteni az MT-t.
      (1) az LXX azt mondja, Ézs. 52:14: "Sokan iszonyodtak tőle" (magyar újfordítás).
      (2) az MT az mondja, Ézs 52:14 "Miképpen eliszonyodtak tőled sokan" (magyar Károli fordítás).
      (3) az Ézs 52:15-ben a névmás megkülönböztetése az LXX-ben meg lett erősítve
         (a) LXX, "Bámulatba ejt majd sok népet"
         (b) MT, "Aképpen ejt ámulatba sok népeket"
   b. A DSS segített a fordítóknak és a tudósoknak megérteni az MT-t.
      (1) A DSS azt mondja, Ézs. 21:8: "És kiálta, mint oroszlán: Uram az őrtoronyban állok"
      (2) az MT azt mondja, Ézs. 21:8: "és kiáltottam, mint egy oroszlán: én Uram, őrhelyemen állok minden nap"
   c. Mind az LXX mind a DSS segített az Ézs. 53:11 jelentésének tisztázásában

(1) az LXX és a DSS ezt mondja: "Lelki gyötrelmeitől megszabadulva látja őket, és megelégedett lesz"
(2) az MT ezt mondja: "Mert lelke szenvedése folytán látni fog, és megelégszik"

B. Újszövetség

1. Több mint 5300 teljes vagy részleges kézirata létezik a Görög Újszövetségnek. Körülbelül 85 papiruszra íródott, és 268 íródott csupa nagybetűvel (unciális vagy majusculus). Később, körülbelül a Kr. u-i kilencedik század környékén kifejlesztették a folyamatos írást (minusculus vagy kisbetűs). A görög kéziratok írott formában körülbelül 2700-at számlálnak. Továbbá van körülbelül 2100 olyan Szentírás másolat vagy azok listái, amiket az Istentiszteleteken használtak, és lekcionáriumoknak hívjuk őket.
2. Az Újszövetség részeit tartalmazó, körülbelül 85 görög kéziratot, amit papiruszra írtak, mind múzeumokban őrzik. Némelyik a Kr. u-i második századból származik, de a legtöbb a harmadik vagy a negyedik századból való. Egyik ilyen MSS sem tartalmazza a teljes Újszövetséget. Csak azért, mert ezek a legrégebbi Újszövetség másolatok, az még nem jelenti automatikusan azt, hogy ezeknek kevesebb változatuk lenne. Nagyon sokat ezek közül gyorsan másoltak le helyi használatra. Nem nagyon figyeltek oda a pontosságra a folyamat során. Így aztán elég sok változat létezik.
3. A Codex Sinaiticust, amit a héber א (*aleph* vagy 01) betű jelzett, Tischendorf találta meg a Sínai hegyen a Szent Katalin kolostorban. A Kr. u-i negyedik századból származik, és az ÓSZ LXX másolatát és a görög ÚSZ-et is tartalmazza. Az "Alexandriai Szövegtípusba" tartozik.
4. A Codex Alexandrinus, amit az "A" betűvel vagy (02)-vel jeleztek, és az ötödik századból származó görög kézirat, amit Egyiptomban, Alexandriában találtak.
5. A Codex Vaticanus, amit a "B" betűvel vagy (03) számmal jelöltek, a római Vatikán könyvtárban találták, és a negyedik század közepére tehető a származása. Tartalmazza az ÓSZ LXX változatát és a görög ÚSZ-et is. Az "Alexandriai Szövegtípusba" tartozik.
6. A Codex Ephraemi, amit a "C" betűvel vagy a (04) számmal jelölnek, egy ötödik századi görög kézirat, ami nagyon töredékes.
7. A Codex Bezae, amit a "D" betűvel vagy a (05) számmal jelölnek, egy ötödik századi görög kézirat. Ez az egyik legfőbb képviselője az úgynevezett "Nyugati Szövegtípusnak". Sok hozzácsatolást tartalmaz és a legfőbb görög forrás, amit a King James Angol fordításhoz használtak.
8. Az ÚSZ-i MSS három, de lehet, hogy négy családba sorolható, amik hasonló jellemzőkkel rendelkeznek.
   a. Alexandriai szövegtípus Egyiptomból
      (1) P^{75}, P^{66} (kb. Kr. u. 200-ból), amik az Evangéliumokat jegyzik fel
      (2) P^{46} (kb. Kr. u. 225-ből), ami Pál leveleit jegyzi fel
      (3) P^{72} (kb. Kr. u. 22-250-ből, ami Péter és Júdás leveleit jegyzi fel
      (4) Codex B, amit Vaticanusnak is hívnak (kb. Kr. u. 325-ből), ami a teljes Ó és Újszövetséget tartalmazza
      (5) Origenész ebből a szövegtípusból idéz
      (6) további MSS, amik ugyanezt a szövegtípust alkalmazzák: א, C, L, W, 33
   b. Nyugati szövegtípus Észak Afrikából
      (1) észak afrikai egyházatyák idézeteiből, pl. Tertullianus, Cyprianus, és az Ó latin fordítás
      (2) Szent Irenaeus idézetei
      (3) Tatianosz idézetei és más Ó szíriai fordításokból származó idézetek
      (4) Codex "D" "Bezae" is ezt a szövegtípust követi
   c. Kelet Bizánci szövegtípus Konstantinápolyból

(1) ez a szövegtípus az 5300 MSS 80%-ában fellelhető
(2) a szíriai Antiókhiából való egyházatyák idézték: kappadóciaiak, Aranyszájú Szent János és Theodorétosz
(3) Codex A, csak az evangéliumokban
(4) Codex E (nyolcadik századi) a teljes ÚSZ

d. a negyedik lehetséges szövegtípus a "Cézáreai szövegtípus" Palesztínából
(1) elsődlegesen csak is Márkban található
(2) néhány ezt alátámasztó kézirat a P^{45} és a W

II. A szövegkritika problémainak és teóriáinak tömör ismertetése.

A. Hogyan keletkeztek a változatok
1. nem szándékos vagy véletlen (a legtöbb előfordulás ebből származik)
a. a kézzel történő másolás során bekövetkező tévesztések mikor a szem hibázik, azaz két hasonló szó második előfordulását olvassa csak el, így az összes közbeeső szót kihagyja (homoioteleuton, azaz "hasonló végződések")
(1) a szem tévedése, kihagy egy betűt vagy szótagot, aminek kétszer kellene előfordulni a szóban vagy kifejezésben (haplography)
(2) az elme tévedése, mikor is egy kifejezést vagy egy sort megismétel s görög szövegben (dittography)
b. a fül tévedése a kézzel történő lejegyzések alkalmával, amikor a szöveget tollba mondták, és helytelenül betűzték a szót (itacism). A helytelen helyesírás miatt gyakran egy hasonlóan hangzó görög szó került lejegyzésre.
c. a korai görög szövegekben nem voltak fejezet és vers beosztások, nem volt vagy csak kevés írásjelt használtak és nem volt a szavak között szünet. Lehetséges volt a betűket más helyeken felosztani, más szavakat formálva ezáltal.
2. szándékos
a. a másolt szöveg nyelvtani formáját javítandó változtatásokat végeztek
b. változtatásokat végeztek, hogy a szöveget más bibliai szövegekkel egyezővé tegyék (párhuzamos részek harmonizációja)
c. azáltal születtek a változatok, hogy két vagy több változatot egy hosszú egybefüggő szöveggé formálták (conflation)
d. a szövegben felfedezett hibát kijavították, így változtatást eszközöltek (vö. I. Kor. 11:27 és I. János 5:7-8)
e. bizonyos hozzácsatolt információk, mint például a történelmi háttér vagy a helyes értelmezés a szöveg mellé lett feljegyezve a margóra egy bizonyos írástudó által, majd egy másik írástudó később belehelyezte azt a szövegbe (vö. János 5:4)

B. A szövegkritika alapvető tanai (logikus útmutatások a szöveg eredeti olvasatára, amikor más változatok is léteznek)
1. valószínűleg a legfurább vagy nyelvtanilag a legszokatlanabb szöveg az eredeti
2. valószínűleg a legrövidebb szöveg az eredeti
3. a régebbi szöveg nagyobb súlyt kap az eredetihez való nagyobb közelsége miatt, minden más egyenlő
4. az olyan MSS szövegek, amik földrajzilag eltérőek, általában az eredeti olvasattal rendelkeztek
5. azokat a doktrinálisan gyengébb szövegeket, legfőképpen azokat, amik a kézirat keletkezési idejében fő teológiai vitákat okozó témákhoz kapcsolódtak, mint például a Szentháromság az I. János 5:7-8-ban, kellene inkább preferálni
6. az a szöveg, ami a többi változat eredetét a legjobban meg tudja magyarázni
7. két idézet, ami segít megmutatni az egyensúlyt ezek között a problémát okozó

változatok között

a. J. Harold Greenlee, *Introduction to New Testament Textual Criticism* (Bevezetés az Újszövetség Szövegkritikájába) című könyvének 68. oldala:
   "Egyetlen keresztény tan sem nyugszik vitatható szövegeken; és az ÚSZ-et tanulmányozónak óvakodnia kellene attól, hogy arra törekedjen, hogy a saját szövege sokkal inkább ortodox vagy doktrinálisan erősebb legyen, mint az ihletett, eredeti szöveg".
b. W. A. Criswell azt mondta Greg Garrisonnak a *The Birminghem News*tól, hogy ő (Criswell) nem hiszi, hogy a bibliában minden szó ihletett, "legalább is nem minden szó az, ami a modern közösségnek adatott a fordítók által az évszázadok alatt". Criswell azt mondta, hogy "én nagyon is hiszek a szövegkritikában. És mint ilyen, azt gondolom, hogy a Márk evangéliumának második fele eretnekség: ez egyáltalán nem ihletett, csak kitaláció … Amikor összehasonlítod azokat a kéziratokat, amik jó régiek, nem találsz semmi olyasmit, mint a Márk könyvének összegzése. Valaki egyszerűen hozzácsatolta …"

   Az SBC hibátlanság mellett álló pátriárkák is azt vallották, hogy a "beszúrás" a János 5-ben is nyilvánvaló, ami arról szól, hogy Jézus a Bethesda tavánál van. És Júdás öngyilkosságának kétféle feljegyzését tárgyalja (vö. Máté 27 és Apcsel 1): "ezy csak kétféle nézőpont az öngyilkosságról", mondta Criswell. "Ha benne van a Bibliában, akkor van rá jó magyarázat, hogy miért van benne. És Júdás öngyilkosságáról szóló két feljegyzés szerepel a bibliában". Majd hozzátette: "A szövegkritika önmagában egy nagyszerű tudomány. Nem valami olyan, ami múló vagy arcátlan. Ehelyett inkább dinamikus és központi … "

III. Kézirati problémák (szövegkritika)

A. Ajánlott források további kutatásokhoz

1. R. H. Harrison: *Biblical Criticism: Historical, Literary and Textual*, (Bibliai Kritika: Történelmi, Irodalmi és Szövegi)

2. Bruce M. Metzger: *The Text of the New Testament: Its Transmission, Corruption and Restoration* (Az Újszövetség Szövege: Annak Átadása, Megromlása és Helyreállítása)

3. J. H. Greenlee: Inroduction to New Testament Textual Criticism (Bevezetés az Újszövetségi Szövegkritikába)

FÜGGELÉK 3

SZÓJEGYZÉK

Adopcianizmus. Ez volt az egyik legkorábbi nézetek egyike, ami Jézus az istenséghez való viszonyával foglalkozott. Alapvetően azt bizonygatta, hogy Jézus minden tekintetben normális ember volt, és hogy Isten bizonyos értelemben örökbe fogadta a keresztségekor (vö. Máté 3:17; Márk 1:11) vagy a feltámadásakor (vö. Róma 1:4). Jézus annyira példaértékű életet élt, hogy Isten egy adott alkalommal (keresztsége vagy feltámadása) "fiává" fogadta (vö. Róma 1:4; Fil. 2:9). Ez a korai egyház és egy nyolcadik századi kisebbség nézete volt. Ahelyett, hogy Isten emberré lett volna (testet-öltés) ezt megfordítja, és az ember válik Istenné!

Nagyon nehéz szavakba önteni, hogy Jézus, az Istenség Fiú alakja, a mindenek előtt létező istenség, megjutalmaztatott vagy felmagasztaltatott a példaértékű életéért. Ha már eleve Isten volt, akkor hogyan lehet megjutalmazni? Ha mindenek előtt létező isteni dicsőségben volt, hogyan lehetne még jobban megtisztelni? Bár elég nehéz ezt nekünk felfogni, az Atya valahogy megtisztelte Jézust egy bizonyos, különleges értelemben azért, hogy tökéletesen beteljesítette az Atya akaratát.

Alexandria Kódex azaz a Codex Alexandrinus. A Kr. u-i ötödik századból, Egyiptomból, Alexandriából származó görög kézirat, ami magában foglalja az Ószövetséget, az Apokrif Iratokat, és az Újszövetség nagy részét. Ez az egyik legjelentősebb forrásunk a teljes görög Újszövetséghez (kivéve Máté bizonyos részei, Jánost és a II. Korinthust). Amikor ez a kézirat, amit "A" betűvel jelölnek, és az a kézirat, amit "B" betűvel jelölnek (Codex Vaticanus azaz a Vatikáni Kódex) megegyeznek egy bizonyos szöveggel kapcsolatban, akkor azt a részt a legtöbb esetben a legtöbb tudós eredetinek fogadja el.

Alexandriai Iskola. Ez a bibliaértelmezési metódus Egyiptomban, Alexandriában alakult ki a Kr. u-i. második században. Philón alapvető értelmező alapelveit használja, aki Platón követője volt. Gyakran nevezik ezt az allegorikus módszernek is. Ez volt az uralkodó nézet az egyházban egészen a Reformációig. A legnagyobb támogatói Origenész és Szent Ágoston voltak. (Lásd Moises Silva: *Has the Chruch Misread The Bible?* (Az Egyház Vajon Félreértette a Bibliát?), Academic kiadó, 1987)

Allegória. Egyfajta bibliai értelmezés, ami eredetileg az alexandriai júdaizmuson belül fejlődött ki. Az alexandriai Philón népszerűsítette. Az alapvető lökése az volt, hogy azt szerették volna megtenni, hogy a személy kultúrájában vagy filozófiai rendszerében számára relevánssá tegyék az Írásokat, de azáltal, hogy a Biblia történelmi és/vagy irodalmi szövegkörnyezetét mellőzik. Az Írások minden szövege mögött valami rejtett vagy szellemi jelentést keres. El kell ismerni, hogy Jézus a következő helyeken ritkán használt allegóriát, hogy az igazságot kommunikálja: Máté 13; és Pál a Galata 4-ben. Ez viszont, mindazonáltal tipológia volt, s nem pedig szigorú értelemben vett allegória.

Analitikus (elemző) lexikon. Ez egy olyan kutatási segédeszköz, ami segít, hogy az Újszövetségben minden görög formát azonosíthassunk. Ez egy összeállítás, görög ábécé sorrendben rendezi a formákat és az alapvető definíciókat. Továbbá hozzáilleszt egy interlineáris fordítást is, ami segíti a görögül olvasni nem tudó hívőket, hogy az újszövetségi görög nyelvtani és szintaktikai formákat elemezhesse.

Analógia a Szentírásban. Ez az a kifejezés, amit arra a nézetre használtak, hogy a Biblia egésze Istentől ihletett, ezért nem ellentmondó, hanem kiegészítő. Ez az előfeltételezett megerősítés az alapja annak, hogy párhuzamos igerészeket használnak a bibliai szöveg értelmezéséhez.

Antiókhiai Iskola. Ez a módszer a bibliai értelmezésre a Kr. u-i harmadik században alakult ki a szíriai Antiókhiában, válaszreakcióként az egyiptomi Alexandriából származó allegorikus módszerre. Alapvető lökése az volt, hogy a biblia történelmi jelentésére fókuszált. Úgy értelmezte a bibliát, mint egy normális, emberi irodalmat. Ez az iskola belekeveredett abba az ellentmondásban, hogy Krisztusnak vajon két természete volt (Nestorianizmus) vagy egy természete volt (teljesen Isten és teljesen ember). A Római Katolikus Egyház eretnekségnek titulálta, és áttette székhelyét Perzsába, de ennek kevés jelentősége lett. Később az alapvető hermeneutikai alapelvei a klasszikus Protestáns Reformerek (Luther és Kálvin) értelmező alapelveivé váltak.

Antitézis, ellentétes. Ez egyike annak a három leíró fogalomnak, amik a héber költészetben a sorok közötti kapcsolatot jelölték. Olyan versek soraihoz kapcsolódik, amiknek ellentétes volt a jelentésük (vö. Péld. 10:1; 15:1).

Antropomorfizmus. Azt jelenti, hogy "emberi tulajdonságokkal való felruházás", s ezt a kifejezést arra használták, hogy az Istenről szóló nyelvezetünket definiálják vele. Abból a görög szóból származik, amit az emberiségre használtak. Azt jelenti, hogy úgy beszélünk Istenről, mintha Ő is ember lenne. Istent olyan fizikai, szociológiai és pszichológiai kifejezésekkel írták le, amik kötődnek az emberekhez (vö. I. Mózes 3:8; I. Kir. 22:19-23). Ez természetesen csak egy analógia. Bár nincsenek másfajta kategóriák vagy kifejezések amiket használhatnánk, csak az emberiek. Így aztán az Istenről való tudásunk bár igaz, mégis korlátozott.

Apokaliptikus irodalom. Ez túlnyomórészt, s lehetséges hogy kizárólagosan is, zsidó műfaj volt. Titkos írással íródott, amit abban az időszakban használtak, amikor a zsidókat idegen világi erők támadták meg vagy foglalták el. Az a bibliai világnézet feltételezi, hogy a személyes, megváltó Isten teremtette meg és irányítja a világ eseményeit, és hogy Izrael különlegesen is fontos az Ő számára. Ez az irodalom végső győzelmet ígér Isten különleges erőfeszítése által.

Nagyon is szimbolikus, képzeletszőtte elemeket és titkos kifejezéseket használ. Az igazságot gyakran a következők használatával fejezi ki: színek, számok, látomások, álmok, angyali közbenjárás, titkos kódszavak és gyakran éles dualizmus a jó és a gonosz között.

Néhány példa erre a műfajra: (1) az ÓSZ-ben, Etékiel (36-48-as fejezetek), Dániel (7-12-es fejezetek), Zakariás, és (2) az ÚSZ-ben, Máté 24; Márk 13; II. Thessz. 2 és a Jelenések könyve.

Apologetika. Ez a görög "jogi védekezés" szótövéből származik. Ez egy meghatározott fegyelem a teológián belül, ami arra törekszik, hogy bizonyítékot és racionális érveket adjon a keresztény hitre.

A priori. Ez lényegében az "előfeltételezés" kifejezés szinonimája. Már korábban elfogadott és igaznak vélt definíciók, alapelvek és álláspontok használatával történő érvelést foglal magában. Ezek olyan dolgok, amiket vizsgálgatás nélkül elfogadunk.

Arianizmus. Arius az egyiptomi Alexandriában lévő gyülekezetben volt presbiter (elöljáró) a harmadik század végén és a negyedik század elején. Ő azt bizonygatta, hogy Jézus mindenek

előtt létező volt, de nem volt isteni (legalábbis nem olyan értelemben, mint az Atya), amit valószínűleg a Példabeszédek 8:22-31-gyel támasztott alá. Alexandria püspöke nagy kihívás volt a számára, aki évekig tartó ellenségeskedést kezdett (Kr. u. 318). Az Arianizmus a Keleti Egyház hivatalos hitvallásává vált. A Níceai Zsinat (Kr. u. 325) elítélte Ariust, és megerősítette a Fiú teljes egyenlőségét és istenségét.

Arisztotelész. Ő volt az ókori Görögország egyik filozófusa, Platón diákja és Nagy Sándor tanára. Az ő befolyása még ma is nagyon sok modern tanulmány sok területére elér. Ez azért van, mert a megfigyelés és a besorolás által megszerezhető ismeretet hangsúlyozta. Ez a tudományos módszer egyik tana.

A szemantika (jelentéstan) területe. Ez egy bizonyos szóhoz tartozó összes jelentési csoportját foglalja magában. Ez lényegében annak a bizonyos szónak a különböző szövegkörnyezetekben előforduló összes mellékértelmét foglalja magában.

Autográfiák azaz eredeti írások. Ezek a biblia eredeti írásainak a nevei. Ezek az eredeti, kézzel írott iratok elvesztek. Csak másolatok másolatai maradtak meg. Ez a forrása sok szövegi változatnak a héber és a görög kéziratokban és az ókori változatokban is.

Bekezdés. Ez az alapvető értelmezési irodalmi egysége a prózának. Egy központi témát s annak kibontását tartalmazza. Ha ennél a legfőbb egységnél maradunk, akkor nem fogunk a lényegtelen dolgokból lényegest gyártani, vagy nem fogjuk kihagyni az eredeti szerző szándékát.

Bezae Kódex azaz a Codex Bezae. Ez a hatodik századból származó görög és latin kézirat. A "D" betű jelölik. Az evangéliumokat, az Apcselt és az alapvető leveleket tartalmazza. Számos, írástudók általi hozzáadás jellemzi. A "Textus Receptus" (Elfogadott Szöveg) alapját alkotja, ami a legfőbb görög kézirati hagyomány, ami az angol King James Version nevű bibliafordítás mögött áll.

Bibliai tekintély. Ezt a kifejezést egy nagyon is specifikus értelemben használták. Ez azt jelenti, hogy megértjük hogy az eredeti szerző mit mondott a saját korának, és azt igazságot a saját korunkban alkalmazzuk. A bibliai tekintélyt általában úgy definiálják, hogy úgy tekintünk a bibliára, mint ami az egyetlen tekintélyt adó iránymutatónk. Mindazonáltal a jelenlegi, helytelen értelmezések fényében korlátozott a fogalmunk azzal kapcsolatban, hogy a bibliát a történelmi – nyelvtani módszerek tanai által értelmezzük.

Bibliakiritka. Ez a bibliai értelmezés azon művelete, ami az adott könyv történelmi hátterére és irodalmi szerkezetére fókuszál.

Bölcsesség Irodalom. Ez volt a régi közel kelet (és a modern világé is) hétköznapi irodalmi műfaja. Lényegében egy próbálkozás volt arra, hogy az új generációt oktassa a sikeres élet iránymutatóira a költészet, példabeszédek vagy esszék által. Sokkal inkább az egyénnek címezték ezeket, mint a társadalom egészének. Nem használt történelmi utalásokat, hanem élettapasztalatokra és megfigyelésekre alapult. A bibliában az Jób és az Énekek Éneke, feltételezi YHWH jelenlétét és imádatát, de ez a vallásos világnézet nem nyilvánvaló mindig minden emberi megtapasztalásban.

Mint műfaj, általános igazságokat állított. Mindazonáltal ezt a műfajt nem lehet minden bizonyos helyzetben használni. Ezek általános kijelentések, amik nem mindig

alkalmazhatóak minden egyes helyzetre.

Ezek a bölcsek merték feltenni az élet nagy, nehéz kérdéseit. Elég gyakran nagy kihívást állítottak a hagyományos vallási nézetük elé (Jób és a Prédikátor). Egyensúlyt és feszültséget helyeznek az élet tragédiáiról szóló könnyű kérdésekbe.

Deduktív (levezető). A logikának és az érvelésnek ezen módszere az általános alapelvektől a specifikus alkalmazás felé halad az érvelés eszközei által. Pont az ellentéte az induktív (következtető) levezetésnek, ami a megfigyelt tényektől az általános következtetések (teóriák) felé halad, ami tudományos módszert tükröz vissza.

Diaszpóra. Ez a görög szakszó amit a palesztinai zsidók használtak arra, hogy leírják azokat a zsidókat, akik az Ígéret Földjének földrajzi határain kívül éltek.

Dinamikusan megfelelő. Ez egyfajta bibliafordítási módszer neve. A bibliafordításokat a következőképpen tekinthetjük: folyamatos fejlődés a "szó szerinti" egyezéstől, amikor is minden héber vagy görög szónak van egy angol (magyar) megfelelője; a "parafrázisig" (magyarázó körülírás), amiben csak a gondolatot fordítják le kevesebb figyelmet fordítva az eredeti szavakra vagy kifejezésekre. E között a két módszer között található a "dinamikusan megfelelő" fordítás, ami komolyan veszi az eredeti szöveget, de azt modern nyelvtani formákkal és idiómákkal fordítja le. A fordítások különböző módszereiről nagyon jó kis elemzés találhatsz a következő könyvben: Fee and Stuart: *How to Read the Bible for All Its Worth* (Hogyan Kell Olvasni a Bibliát Annak Teljes Értékéért) 35. oldal, és Robert Bratcher: *Introduction to TEV* (Bevezetés a TEV elnevezésű bibliafordításba).

Eisegesis (félremagyarázás). Az exegézis ellentéte. Ha az exegézis "kifelé vezet" az eredeti szerző szándékából, akkor ez a kifejezés egy idegen ötletbe vagy véleménybe "vezet befelé".

Eklektikus. Ezt a kifejezést a szövegkritikával kapcsolatban használják. Arra a gyakorlatra utal, amikor különböző görög kéziratokból kiválasztanak bizonyos szövegrészeket, hogy egy olyan szöveget kapjanak, amiről azt gondolják, hogy közel áll az eredetihez. Elutasítja azt a nézetet, hogy bármelyik görög kézirati család megragadja az eredetit.

Elfogultság. Ez az a kifejezés, amit arra használtak, hogy leírják vele azt az erőteljes hajlamot, ami egy tárgy vagy egy nézőpont felé irányul. Egy olyan gondolkodás, amiben a pártatlanság, az egy bizonyos tárgy vagy nézőpont felé lehetetlen. Ez egy előítéletekkel teli állapot.

Ellentétes. Ez az érvelésnek azon módszere, ami által látszólag ellentmondó vagy paradox párokat egyfajta feszültség tartja össze, egy egységesített választ keresve, ami az ellentét mind két oldalát magában foglalja. Nagyon sok bibliai tanban vannak ellentétpárok, predestináció – szabadakarat; üdvbizonyosság – kitartás; hit – cselekedetek; döntés – tanítványság; keresztény szabadság – keresztény felelősség.

Előfeltételezés. Ez az egy bizonyos témáról szóló, előre elgondolt értelmezésünkre utal. Gyakran alkotunk véleményt vagy előítéleteket adott témákról, még mielőtt az erről szóló írásokat megközelítenénk. Ezt a hajlamot úgy is nevezik, hogy elfogultság, vagy *a priori* álláspont, egy feltételezés, előre-tudás vagy előfeltételezés.

Elszellemiesítés. Ez a kifejezés az allegorizálás szinonimája abban az értelemben, hogy eltávolítja

a történelmi és az irodalmi szövegkörnyezetét az igerésznek, és egy másik kritéria előfeltétele alapján értelmezi azt.

Eredeti szerző. Ez az Írások tényleges szerzőjére/leírójára utal.

Etimológia (szófejtés). Ez a szavak tanulmányozásának azon aspektusa, amikor az adott szó eredeti jelentését próbáljuk meg meghatározni. Ebből a szótőből aztán specifikus használatok sokkal könnyebbel meghatározhatóak. Az értelmezésben nem az etimológia a legfőbb fókusz, sokkal inkább a szó kortárs jelentése és használata.

Exegézis (szövegmagyarázat). Ez az a szakszó, amit arra a gyakorlatra használnak, amikor egy bizonyos szövegrészt értelmeznek. Azt jelenti, hogy "kifelé vezetni" (a szövegből) ami azt jelenti, hogy a célunk, hogy megértsük az eredeti szerző szándékát a történelmi háttér, irodalmi szövegkörnyezet, a szintaktika és a szó kortárs értelmének fényében.

Félreérthetőség, kétértelműség. Ez arra a bizonytalanságra utal, ami egy írott dokumentumban azt eredményezi, hogy két vagy több lehetséges jelentés van, vagy két vagy több dologra utalhat ugyanaz a dolog. Lehetséges, hogy János szándékosan használja a kétértelműséget (double entendre).

Gnoszticizmus. A legtöbb információnk erről az eretnekségről a második századi gnosztikus írásokból származik. Bár a kezdetleges elemei már az első században (sőt már előbb is) jelen voltak.

Néhány megállapított tan a valentinuszi és a kerinthosi gnoszticizmusból, a második századból: (1) az anyag és a lélek egyképpen örökkévaló (lételméleti dualizmus). Az anyag gonosz, a lélek jó. Isten, aki lélek, nem lehet közvetlenül kapcsolatban a gonosz anyag formálásával; (2) kiáradások vannak (*eónok*, vagy angyali szintek) Isten és az anyag között. Az utolsó vagy a legalacsonyabb az ÓSZ YHWH-ja volt, aki megteremtette az világegyetemet (*kosmos*); (3) Jézus egy kiáradás volt, olyan, mint YHWH, de egy magasabb szinten, közelebb az igaz Istenhez. Néhányan őt tették a legmagasabb szintre, de még így is alacsonyabbra, mint Isten, és semmiképpen sem volt testet öltött istenség (vö. János 1:14). Mivel az anyag gonosz, Jézusnak nem lehetett emberi teste úgy, hogy közben megmarad istenségnek. Jézus egy szellemi jelenés volt (vö. I. János 1:1-3; 4:1-6); és (4) az üdvösséget a Jézusban való hit által lehetett megnyerni, plusz kellett valami különleges tudás is, amit csakis különleges személyes ismerhettek. A tudás (jelszavak) szükséges volt ahhoz, hogy átkelhessenek a mennyei szférák között. A zsidó törvényeskedés szükségszerű volt ahhoz, hogy elérhessék Istent.

A gnosztikus hamis tanítók két egymással szemben álló etikai rendszer mellett korteskedtek: (1) némelyeknek az életstílus teljes mértékben független volt az üdvösségtől. Számukra az üdvösség és a szellemiség titkos tudásba (jelszavakba) volt zárva az angyali szférák által (*eónok*), míg (2) másoknak az életstílus életbe vágó volt az üdvösséghez. Aszkéta életet hangsúlyoztak, amit a valódi szellemiség bizonyítékának tekintettek.

Hermeneutika. Ez az exegézist irányító alapelvekre utaló szakszó. Ez a specifikus iránymutatók egy csoportja, de ugyanakkor egy művészet/tehetség is. Legyen az bibliai vagy világi, a hermeneutikát általában mindig két kategóriába osztják: általános alapelvű és különleges alapelvű. Ezek mind azokhoz a különböző irodalmi típusokhoz kapcsolódnak, amiket a Bibliában találunk. Mindegyik különböző típusnak (műfajnak) meg vannak a saját egyedi iránymutatói, de osztozhattak közös megállapításokon és értelmezési folyamatokon.

Holttengeri Tekercsek. Ez az elnevezés azokra az ősi szövegekre utal, amik héber és arám nyelven íródtak, s 1947-ben találták meg őket a Holt Tenger közelében. Az első századi júdaista szekta vallásos könyvtára volt ez. A római megszállás nyomása és a hatvanas évek zelóta háborúi miatt elrejtették a tekercseket hermetikusan lezárt agyag edényekben különböző barlangokban és repedésekben. Segítettek abban, hogy megértsük az első századi Palesztína történelmi hátterét, és megerősítették a Maszoréta szövegek helyességét, legalábbis a korai Kr. e. időszakig visszamenőleg. A "DSS" betűkkel jelölik őket.

Idióma. Ezt a szót arra a kifejezésre használták, amit különböző kultúrákban találhatunk meg, aminek speciális jelentése van, ami nem kapcsolódik az adott kifejezés általános jelentéséhez. Néhány modern példa: "hát ez halálosan jó volt" vagy "teljesen kicsináltál". A biblia is tartalmaz ilyen típusú kifejezéseket.

Ihletettség. Ezt a nevet adták annak a fogalomnak, hogy Isten azáltal szólt az emberiséghez, hogy oly módon vezette a bibliai írókat, hogy azok pontosan és világosan lejegyezzék az Ő kijelentéseit. A teljes fogalmat általában három különböző kifejezéssel fejezik ki: (1) kijelentés – Isten az emberi történelemben munkálkodott; (2) ihletettség – Ő adta meg a saját cselekedeteinek helyesértelmezését, azok jelentését bizonyos kiválasztott embereknek, hogy jegyezzék azokat fel az emberiség számára; és (3) megvilágosodás – az Ő Lelkét adta, hogy segítsen az emberiségnek megérteni saját önleleplezését.

Induktív (következtető). Ez egy logikai vagy érvelési módszer, ami a részletektől az egész felé halad. Ez a modern tudomány tapasztalati módszere. Lényegében ez volt Arisztotelész módszere is.

Interlineáris (sorközi). Ez egy olyan kutatási eszköz, ami segít azoknak, akik nem tudnak a biblia nyelvén, hogy annak jelentését és szerkezetét analizálhassák. Ez a fajta bibliafordítás az angol (magyar) szöveget a szavak szintjén közvetlenül az eredeti bibliai nyelven írott szöveg alá helyezi. Ez az eszköz, amit egy "analitikus lexikonnal" egészítettek ki, meg fogja adni a héber és a görög nyelv formáit és alapvető definícióit.

Irodalmi egység. Ez az adott bibliai könyv nagyobb gondolati felosztásaira utal. Ez állhat pár versből, bekezdésből vagy fejezetből. Ez egy független egység, aminek van egy központi témája.

Irodalmi műfaj. Ez azokra az elkülönülő formákra utal, amiket az emberi kommunikáció magára ölthet, mint például a vers vagy a történelmi elbeszélés. Minden fajta irodalomnak megvannak a maga hermeneutikai műveletei az általános írott irodalmi alapelveken kívül.

Kánon. Ezt a kifejezést arra használták, hogy leírják azokat az írásokat, amik a bibliát alkotják, s amiket egyedülállóan ihletettnek hittek. Mind az Ó-, mind az Újszövetség esetében használták.

Kézirat. Ez a kifejezés a görög Újszövetség különböző másolataira utal. Általában különböző típusokba sorolják őket a következők szerint: (1) az anyag, amire írták őket (papirusz, bőr), vagy (2) magának az írásnak a formája (nagybetűs vagy folytatólagos írás). Egyesszámban "MS", többes számban "MSS" betűkkel jelölik őket.

Kijelentés. Ezt a nevet adták annak a fogalomnak, hogy Isten azáltal szólt az emberiséghez, hogy oly módon vezette a bibliai írókat, hogy azok pontosan és világosan lejegyezzék az Ő kijelentéseit. A teljes fogalmat általában három különböző kifejezéssel fejezik ki: (1) kijelentés – Isten az emberi történelemben munkálkodott; (2) ihletettség – Ő adta meg a saját cselekedeteinek helyes értelmezését, azok jelentését bizonyos kiválasztott embereknek, hogy jegyezzék azokat fel az emberiség számára; és (3) megvilágosodás – az Ő Lelkét adta, hogy segítsen az emberiségnek megérteni saját önleleplezését.

Kommentár. Egy egy speciális kutatást segítő könyv. Egy-egy bibliai könyv általános hátterét mutatja be. Aztán pedig megpróbálja megmagyarázni az egész könyv minden egyes bekezdését. Néhány annak alkalmazására összpontosít, míg mások a szöveggel foglalkoznak egy sokkal inkább technikai módon. Ezek a könyvek nagyon hasznosak, viszont csak azután szabadna használni őket, hogy már elvégeztük a saját előtanulmányainkat. A kommentátor értelmezéseit soha nem szabad kritika nélkül elfogadni. Általában nagyon hasznos, ha több, más-más szempontból íródott kommentárt összehasonlítunk.

Konkordancia. Ez egy másik segédeszköz a bibliatanulmányozáshoz. Felsorolja a szavak összes előfordulási helyét mind az Ó- mind az Újszövetségben. Számos módon segít: (1) meghatározza azt a héber vagy görög szót, ami a keresett magyar szó mögött áll; (2) össze lehet hasonlítani azokat a héber vagy görög szövegrészeket, amiben ugyanaz a szó fordul elő; (3) megmutatja azt, hogy hol vannak azok a különböző héber vagy görög szavak, amik ugyanazzal a magyar kifejezéssel lettek lefordítva; (4) megmutatja, hogy bizonyos szava milyen gyakran voltak alkalmazva egy bizonyos könyvben vagy egy bizonyos író által; (5) segít rátalálni a bibliaversekre a bibliában (vö. Walter Clark: *How to Use New TestamentGreek Study Aids?* [Hogyan Kell a Görög Újszövetség Tanulmányozását Segítő Eszközöket?] 54-55. oldala).

Krisztusközpontú. Ezt a kifejezést Jézus központiságára használták. Jelen szerző azzal a fogalommal kapcsolatban használja, hogy Jézus a teljes biblia Ura. Az Ószövetség Feléje mutat, és Ő maga annak beteljesítése és célja (vö. Máté 5:17-48).

Leíró nyelvezet. Ezt a kifejezést azokkal az idiómákkal hozzák összefüggésbe, amiket az ÓSZ írásában használtak. Olyan kifejezésekkel beszél a világunkról, ahogyan az az öt érzékszervünk által megjelenik. Ez nem tudományos leírás, s nem is annak szánták.

Maszoréta szöveg. Ez a Kr. u-i kilencedik századból való Ószövetséget tartalmazó héber kéziratokra utal, amiket zsidó tudósok generációi készítettek, s magánhangzókat jelölő pontokat és más szövegi megjegyzéseket is tartalmaznak. Az Ószövetségünk alapvető forrásszövegét adja. Ennek szövegét a héber kéziratok megerősítették, legfőképpen az Ézsaiást, amit a Holttengeri tekercsekből ismerünk. Az "MT" betűkkel jelölik ezt a szöveget.

Megvilágosodás. Ez az a név, amit annak a fogalomnak adtak, ami azt jelöli, hogy Isten szólt az emberiséghez. A teljes fogalmat általában három különböző kifejezéssel fejezik ki: (1) kijelentés – Isten az emberi történelemben munkálkodott; (2) ihletettség – Ő adta meg a saját cselekedeteinek helyes értelmezését, azok jelentését bizonyos kiválasztott embereknek, hogy jegyezzék azokat fel az emberiség számára; és (3) megvilágosodás – az Ő Lelkét adta, hogy segítsen az emberiségnek megérteni saját önleleplezését.

Metonímia (névcsere, fogalomcsere). Ez egy képes beszéd, amiben egy dolog nevét valami másra használták, amit azonosítottak vele. Például: "forr a teafőző", ami valójában azt jelenti, hogy "forr a víz a teafőzőben".

Muratori-töredék. Az Újszövetség kanonikus könyveinek listája. Kr. u. 200-ból, Rómából származik. Ugyanazt a 27 könyvet tartalmazza, mint a Protestáns Újszövetség. Ez megmutatja, hogy a kánon "gyakorlatilag" már létezett a római birodalom különböző részein, a negyedik században tartott helyi gyülekezetek által megrendezett egyházi zsinatok előtt is.

Műfaj zsáner. Ez egy francia kifejezés, ami különböző irodalmi típusokat jelöl. A kifejezés jelentése az, hogy az irodalmi formákat olyan kategóriákba sorolja, amik közös jellemzőkkel rendelkeznek, történelmi beszámolók, versek, példabeszédek, apokaliptikus és törvényhozási.

Nesztorianizmus. Nesztoriosz konstantinápolyi egyházatya volt az ötödik században. A szíriai Antiokhiában tanult, és azt bizonygatta, hogy Jézusnak két természete volt, egy teljesen emberi és egy teljesen isteni. Ez a nézet eltért az alexandriai ortodox nézettől, hogy egy természete volt. Nesztoriosz legfőbb aggodalma az volt, hogy Máriának az "Isten anyja, istenszülő" nevet adták. Nesztoriosz Alexandriai Kürillosszal szemben állt, és következésképpen saját antiókhiai taníttatásával is. Antiokhia volt a történelmi, nyelvészeti, szövegi megközelítésű bibliaértelmezésnek a fellegvára, míg Alexandria a négyes (allegorikus) bibliaértelmezés iskolája volt. Nesztorioszt végül is elmozdították a posztjáról és száműzték.

Papirusz. Ez egy Egyiptomból származó íráshoz használt anyagtípus volt. Folyami nádból készítették. Ez az az anyag, amire a legrégebbi másolatait írták a görög újszövetségnek.

Parafrázis (más szavakkal elmondó). Ez egyfajta bibliafordítási módszer neve. A bibliafordításokat a következőképpen tekinthetjük: folyamatos fejlődés a "szó szerinti" egyezéstől, amikor is minden héber vagy görög szónak van egy angol (magyar) megfelelője;a "parafrázisig" (magyarázó körülírás, más szavakkal elmondás), amiben csak a gondolatot fordítják le kevesebb figyelmet fordítva az eredeti szavakra vagy kifejezésekre. E között a két módszer között található a "dinamikusan megfelelő" fordítás, ami komolyan veszi az eredetiszöveget, de azt modern nyelvtani formákkal és idiómákkal fordítja le. A fordítások különböző módszereiről nagyon jó kis elemzést találhatsz a következő könyvben: Fee and Stuart: *How to Read the Bible for All Its Worth* (Hogyan Kell Olvasni a Bibliát Annak Teljes Értékéért) 35. oldal, és Robert Bratcher: *Introduction to TEV* (Bevezetés a TEV elnevezésű bibliafordításba).

Párhuzamos szövegek. Annak a fogalomnak a része, hogy a Biblia egészét Isten adta, így aztán a Bibliai önmaga legjobb értelmezője és egyensúlyba hozza az ellentétes igazságokat. Ez akkor is nagyon hasznosnak bizonyul, amikor szeretnénk egy nem világos vagy kettős értelmű igerészt értelmezni. Abban is segít, hogy megtaláljuk a legérthetőbb igerészt egy adott témával kapcsolatban, ugyanúgy, mint a többi igei aspektusát egy adott témának.

Parókializmus (vagy lokálpatriotizmus). Ez olyan előfeltételekhez kapcsolódik, amik egy bizonyos helyi teológiai/kulturális háttérbe foglaltatnak. Nem ismeri el a bibliai igazság vagy annak alkalmazásának kultúrákat átható természetét.

Platón. Egyike volt az ókori Görögország filozófusainak. Az ő filozófiája nagy hatással volt a

korai egyházra Alexandria, Egyiptom tudósai és később Szent Ágoston által. Ő volt az, aki rögzítette, hogy a földön minden látszólagos, és hogy minden egyszerűen a szellemi archetípus másolata volt. A teológusok később Platón "formáit/ideáit" a szellemi valósággal azonosították.

Rabbinikus Judaizmus. A zsidók életének azon szakasza, ami a babilóniai fogsággal kezdődött (Kr. e. 586-538). Ahogy a papok és a Templom tekintélye megszűnt, a helyi zsinagógák váltak a zsidó élet központjává. A zsidó kultúra, közösség, istentisztelet és bibliatanulmányozás ezen helyi központjai váltak a nemzeti vallásos élet központi fókuszává. Jézus napjaiban az "írástudók vallása" párhuzamos volt a papokéval. Jeruzsálem Kr. u. 70-ben történt eleste után az írástudói forma volt az, amiben egyébként a Farizeusok domináltak, ami a zsidó vallásos élet irányát kontrollálta. Ezt a Tóra gyakorlatias, törvényeskedő értelmezése jellemezte, úgy, ahogyan azt a szájhagyományok (Talmud) elmagyarázták.

Septuaginta. Ezt a nevet adták a héber Ószövetség görög fordításának. A hagyomány szerint hetven nap alatt írta le hetven zsidó írástudó az egyiptomi Alexandria könyvtárának. A dátum a hagyományok szerint Kr. e. 250 (valójában valószínűleg több mint 100 évig tarthatott a befejezése). Ez a fordítás azért jelentőségteljes, mert (1) elég régi szöveget biztosít ahhoz, hogy összehasonlítsuk a Maszoréta héber szöveggel; (2) megmutatja, hogy milyen állapotban volt a Kr. e-i harmadik és második században a zsidó értelmezés; (3) megmutatja, hogy hogyan értelmezték a Messiási próféciákat még Jézus elutasítása előtt. Rövidítésében az "LXX" betűk jelölik.

Sinaiticus Kódex azaz a Codex Sinaiticus. Ez egy görög kézirat a Kr. u-i negyedik századból. Egy német tudós, Tischendorf találta meg a Szent Katalin kolostorban a Jebel Musa hegyen, ami a hagyományok szerint a Sínai hegy területe. Ezt a kéziratot a héber "A" betűvel jelölik, amit "alephnek" hívnak [א]. Mind az Ó, mind a teljes újszövetséget tartalmazza. Ez az egyik legrégebbi unciális MSS.

Szinonim vagy rokon értelmű. Ez olyan kifejezésekre utal, amik pontosan ugyan azt jelentik vagy nagyon hasonló a jelentésük (bár a valóságban semmilyen két szónak nincs teljes szemantikai átfedése). Annyira közeli rokonságban állnak, hogy helyettesíthetik is egymást egy mondatban, anélkül, hogy elveszne jelentésük. Továbbá arra is használják, hogy meghatározzák vele a héber költészetben előforduló párhuzamok három formája közül az egyiket. Ebben az értelemben két olyan sorra utal a költészetben, amik ugyanazt az egy igazságot fejezik ki (vö. Zsolt 103:3).

Szintaktika. Ez egy görög kifejezés, ami a mondat szerkezetére utal. A mi "nyelvtan" szavunk szinonimája.

Szintetikus vagy mesterséges. Ez egy egyike annak a három kifejezésnek, ami a héber költészet típusaihoz kapcsolódik. Az a kifejezés a költészet azon soraira utal, amik egymást növekvő módon építik fel, szokták úgy is nevezni, hogy "klímax, vagy csúcspont" (vö. Zsolt 19:7-9).

Szisztematikus vagy rendszeres teológia. Ez az értelmezés azon fázisa, amikor a biblia igazságait megpróbálja egy egységesített és racionális módon egymáshoz kapcsolni. Ez sokkal inkább egy logikus prezentációja a keresztény teológiának kategóriákba csoportosítva (Isten, ember, bűn, üdvösség, stb.), mint egy pusztán történelmi bemutatás.

Szó szerinti. Ez a másik neve az Antiókhiából származó történelmi hermeneutikai módszernek, ami a szövegre fókuszál. Azt jelenti, hogy az értelmezés magában foglalja a normál és a nyilvánvaló jelentését az emberi nyelvnek, bár ennek ellenére felismeri a képletes nyelvezetet is.

Szövegkiragadás. Ez az Írások értelmezésének azon gyakorlata, amikor idéznek egy verset annak közvetlen vagy kiterjedtebb szövegkörnyezetére való tekintet nélkül, figyelembe se véve annak irodalmi egységét. Ez kimozdítja a verset az eredeti szerző szándékából, és általában magában foglalja az arra való törekvést, hogy egy személyes véleményt bizonyítson vele az illető személy, miközben véleménye biblikus tekintélyét bizonygatja.

Szövegkritika. Ez a biblia kéziratainak tanulmányozása. A szövegkritika szükségszerű, mert egy eredeti példány sem létezik, a másolatok pedig eltérnek egymástól. Arra törekszik, hogy megmagyarázza az eltéréseket, és hogy megadja (amennyire csak lehetséges) a kéziratok eredeti megfogalmazását mind az Ó, mind az Újszövetségre nézve.

Talmud. Ez az a cím vagy név, amit a Zsidó Szájhagyomány becikkelyezésének adtak. A zsidók hiszik, hogy ezt Isten maga adta át Mózesnek a Sínai hegyen. Valójában viszont úgy tűnik, hogy ez a zsidó tanítók bölcsességének gyűjteménye volt az évek során. A Talmudnak két különböző írott változata van, a babilóniai és a rövidebb, befejezetlen palesztinai.

Természetes kijelentés. Ez az egyik kategóriája Isten az embereknek tett önkijelentésének. Magában foglalja a természetes rendet (Róma 1:19-20) és az erkölcsi lelkiismeretet (Róma 2:14-15). A Zsolt. 19-1-6-ban és a Róma 1-2-ben is beszél róla. Eltér a különleges kijelentéstől, amikor is Isten különleges módon kijelentette önmagát a Bibliában, és természetfeletti módon a Názáreti Jézusban.

Ez a teológiai kategória újra és újra ki lett hangsúlyozva az "öreg föld" mozgalomban a keresztény tudósok között (pl. Hugh Ross írásai). Ezt a kategóriát arra használják, hogy megerősítsék, hogy minden igazság Isten igazsága. A természet egy nyitott ajtó az Istenről való tudáshoz, de különbözik a különleges kijelentéstől (ami a Biblia). A modern tudomány számára megadja a szabadságot, hogy a természetes rendben végezzék kutatásaikat. Az én véleményem szerint ez egy csodálatos új lehetőség, hogy a modern nyugati tudományos világ számára bizonyság legyen.

Textus Receptus. Ez a megkülönböztetés Kr. u. 1633-ban, Elvezir görög Újszövetségének megszerkesztésével kezdődött. Lényegében ez a görög Újszövetség egy formája, amit néhány korábbi görög kéziratból és Erasmus (1510-1535), Stephanus (1546-1559) és Elzevir (1624-1678) latin változataiból állítottak össze. A. T. Robertson az *An Introdiction to the Textual Criticism of the New Testament* (Bevezetés az Újszövetség Szövegkritikájába) című könyvének 27. oldalán a következőt mondja: "A bizánci szöveg gyakorlatilag maga a Textus Receptus". A bizánci szöveg a legértéktelenebb a korai görög kéziratok három családja közül (nyugati, alexandriai és bizánci). A századok során a kézzel másolt szövegek felhalmozott hibáit mind tartalmazza. Mindazonáltal A. T. Robertson azt is elmondja, (21. oldal), hogy a "Textus Receptus lényegében véve egy elég pontos szöveget őrzött meg a számunkra". Ez a görög kézirati hagyomány (legfőképpen Erasmus harmadik kiadása 1522-ből) alkotja az angol nyelvű King James Version nevű bibliafordítás alapját, ami Kr. u. 1611-ből származik.

Tipológia. Ez egy különleges típusa a kijelentésnek. Általában Újszövetségi igazságokat jelent, amiket Ószövetségi igeszakaszokban lehet megtalálni valamilyen analogikus szimbólum

által. Az ilyen típusú értelmezés nem helyén való használata miatt korlátoznunk kell az Újszövetségben feljegyzett specifikus példák használatát. A hermeneutikának ezen kategóriája volt az alexandriai módszer legfőbb eleme.

Tóra. Ez a héber kifejezés a "tanítás" szóra. Ez lett a hivatalos neve Mózes írásainak (az I. Mózestől az V. Mózesig). A zsidók számára ez a legnagyobb tekintéllyel bíró része a héber kánonnak.

Törvényeskedés. Ezt a fajta hozzáállást a szabályok vagy a rituálék túlhangsúlyozása jellemzi. Hajlamos arra, hogy az Isten általi elfogadottságot a szabályoknak való emberi teljesítményre helyezze. Hajlamos arra, hogy lekicsinyelje a kapcsolatot, és a teljesítményt emeli ki, miközben mindkettő nagyon fontos a szövetséges kapcsolatban, ami a szent Isten és a bűnös emberiség között van.

Vaticanus Kódex, azaz a Codex Vaticanus. Ez a Kr. u-i negyedik századból származó görög kézirat. A vatikáni könyvtárban találtak rá. Eredetileg a teljes ószövetséget, az Apokrif iratokat és az újszövetséget is tartalmazta. Bár bizonyos részek elvesztek (I. Mózes, Zsoltárok, Zsidókhoz írt levél, a Pásztori levelek, Filemonhoz írt levél és a Jelenések). Ennek ellenére ez egy nagyon is hasznos kézirat abban, hogy meghatározza az eredeti kéziratok eredeti szavait. A "B" betűvel jelölik.

Világkép és világnézet. Ezek együtt járó fogalmak. Mind a kettő filozofikus fogalom, ami a teremtéshez kapcsolódik. A "világkép" kifejezés a teremtés 'hogyan"-jára utal, míg a "világnézet" a "ki" kérdésre ad választ. Ezek a kifejezések alkalmazhatóak az I. Mózes 1-2 értelmezésére, ami elsősorban a Ki-vel foglalkozik a teremtés témájában, nem pedig a hogyan-nal.

Vulgáta. Ez a neve a latin fordításnak, amit Jeromos készített. Ez lett az alapvető, vagy "hétköznapi" fordítása a Római Katolikus Egyháznak. Kr. u-i 380-as években készült.

YHWH. Ez az ÓSZ-i szövetséges neve Istennek. A II. Mózes 3:14-ben meghatározva. Ez a héber "lenni" létige MŰVELTETŐ formája. A zsidók féltek kiejteni a nevét, nehogy hiába vegyék fel a nevét a szájukra; így behelyettesítették a héber *Adonai,* "úr" kifejezéssel. Ezért fordították ezt a szövetséges nevet így angolul és magyarul is úr-nak.

FÜGGELÉK 4

HITVALLÁS

Különösebben nem foglalkozom hitvallásokkal. Sokkal inkább a Bibliát magát szeretem elismerni. Mindazonáltal elismerem, hogy azok, akik nem ismernek, egy hitvallással által ki tudják értékelni a doktrinális nézőpontomat. Napjainkban, amikor oly sok a teológiai tévedés és a félrevezetés, teológiám következő rövid összefoglalóját tudom ajánlani:

1. A Biblia, mind az Ó, mind az Újszövetség, Isten ihletett, tévedhetetlen, hiteles és örök Szava. Isten ön-kinyilatkoztatása, amit természetfeletti vezetés alatt lévő emberek jegyeztek le. Ez az Istenről és céljairól szóló tiszta igazság egyetlen forrása. Továbbá ez az egyetlen forrása a hitnek és a gyakorlatnak Isten Egyháza számára.

2. Csak egyetlen örök, teremtő, megváltó Isten létezik. Ő minden látható és láthatatlan dolog teremtője. Ő szerető és gondoskodó Istenként jelentette ki magát, ugyanakkor igazságos is. Három külön személyben jelentette ki magát: Atya, Fiú és Lélek, valóságosan különállóak, lényegében mégis egyek/ugyanaz.

3. Isten aktívan irányítja az általa teremtett világot. Létezik egy, a teremtésének szánt terve, ami megváltoztathatatlan, és van egy individuális/személyre koncentráló terve, ami megengedi az emberi szabad akaratot. Semmi sem történik Isten tudta és engedélye nélkül, ugyanakkor megengedi az egyéni választást, mind az angyaloknak, mind az embereknek. Jézus az Atya Kiválasztott Embere, és Őbenne potenciálisan mindenki kiválasztott. Istennek a jövővel kapcsolatos előre tudása nem teszi az embert egy meghatározott, előre megírt forgatókönyvbe. Mindannyian magunk vagyunk felelősek a gondolatainkért és tetteinkért.

4. Az emberiség, bár Isten képmására és bűntől szabadon teremtetett, az Isten ellen való lázadást választotta. Bár egy természetfeletti közvetítő által kisértettek meg, Ádám és Éva mégis saját maguk voltak felelősek az akaratlagos önközpontúságukért. Lázadásuk kihatott a teremtett világra és az emberiségre is. Mindannyiunknak szüksége van Isten irgalmára és kegyelmére az Ádámban való közös állapotunk, és az egyéni, akarattal elkövetett lázadás miatt.

5. Isten kirendelte a megbocsátás és a helyreállítás eszközét a bukott emberiség számára. Jézus Krisztus, Isten egyedülálló Fia emberré lett, bűntelen életet élt, és az ő helyettesítő halála által kifizette az emberiség bűnéért járó árat. Ő az egyetlen út az Istennel való helyreállításhoz és a vele való közösséghez. Nincs más eszköze a megváltásnak, csakis az ő befejezett munkájába vetett hit.

6. Mindannyiunknak személyesen kell elfogadnunk Istennek a Jézusban felajánlott megbocsátását és helyreállátását. Ennek megvalósulása azáltal történik, hogy tudatosan bízunk Isten ígéreteiben Jézuson és a bűneinktől való tudatos elforduláson keresztül.

7. Krisztusba vetett bizalmunk és a bűnből való megtérésünk alapján mindannyian teljes bocsánatot nyertünk és helyre lettünk állítva. Mindazonáltal ennek az új kapcsolatnak a bizonyítéka egy megváltozott, és folyamatosan változó életben látható. Isten az emberiségnek szánt célja nem csak a menny, majd egy napon, hanem a Krisztushoz való hasonlatosság, ami a most-ra érvényes. Azok, akik valóban megváltattak, bár alkalmanként vétkeznek még, folyamatosan hitben és megtérésben/bűntől való folyamatos elfordulásban fognak élni.

8. A Szent Lélek a „másik Jézus". Jelen van a világban, hogy az elveszetteket Krisztushoz vezesse, a megtértekben pedig, hogy krisztusiasságot alakítson ki. A Lélek ajándékai megtéréskor adatnak nekünk. <u>Ezek Jézus élete és szolgálata a Gyülekezetben, az Ő testében felosztva/szétosztva.</u> Ezek az ajándékok, amik tulajdonképpen Jézus hozzáállása és motivációi, a lélek gyümölcsei által kell, hogy motiválva legyenek. A Lélek ugyanolyan aktív napjainkban, mint amilyen volt bibliai időkben.

9. Az Atya a Feltámadott Krisztust tette minden dolgok bírájává. Ő vissza fog térni a földre, hogy az egész emberiséget megítélje. Azok, akik bizalmukat Jézusba vetették és akiknek a nevük be van írva a Bárány élet-könyvébe, meg fogják kapni az örökkévaló megdicsőült testüket Jézus visszajövetelekor. Vele lesznek mindörökké. Ezzel egyidőben azok, akik elutasították, hogy Isten

igazságára válaszoljanak, örökké el lesznek választva a Háromegy Istennel való közösség örömétől. Az Ördöggel és annak angyalaival együtt megítéltetnek.

A fentiek nyilván nem egy teljes és alapos felsorolás, de remélhetőleg ízelítőt ad a szívem teológiai stílusából. Nagyon kedvelem a következő állítást:

„A lényeges dolgokban – egység, a felszínes dolgokban – szabadság, minden dologban pedig – szeretet.”